

OSHO

**KNJIGA TAJNI 2
tantrizam**

OSHO LOTOS KNJIGA

15

**Copyright (c) 1975 Osho International Foundation
Copyright for Yugoslavia (c) 1998 Osho Lotos Knjiga**

Sva prava zadržava Izdavač

**Edicija
Osho Lotos Knjiga**

**Izdavač
Slobodan Vučković**

**Naslov originala
The Book Of Secrets 2**

**Objavljeno uz saglasnost
Osho International Foundation
Bahnhofstr. 52
8001 Zurich, Switzerland**

**Sve fotografije objavljene uz saglasnost
Osho International Foundation**

OSHO

KNJIGA TAJNI 2

Predavanja o "Vigyana Bhairava Tantra"

Preveo
Swami Prem Mahavira

Osho Lotos Knjiga
Sutomore
1998

SADRŽAJ

- 1. NEKOLIKO "STOP" TEHNIKA**
- 2. OSTATI UZ ČINJENICU**
- 3. TEHNIKE ZA INTELEKTUALNE I OSJEĆAJNE TIPOVE**
- 4. OBIČNA LJUBAV I LJUBAV BUDE**
- 5. TRI TEHNIKE "GLEDANJA"**
- 6. TREĆE OKO I PSIHIČKA MOĆ OKA**
- 7. JOŠ NEKOLIKO METODA "GLEDANJA"**
- 8. SUMNJA ILI VJERA, ŽIVOT ILI SMRT:
OSNOVE RAZLIČITIH STAZA**
- 9. OD RIJEČI DO ČISTOG ZVUKA, DO BIĆA**
- 10. TANTRA: PRIHVATANJE VRHOVA I DOLINA**
- 11. BEZVUČNOST, NADZVUČNOST I POTPUNA SVJESNOST**
- 12. MEDITACIJA: RASTEREĆENOST OD POTISKIVANJA**
- 13. ZVUČNI METODI ZA ODBACIVANJE UMA**
- 14. PREDAJA U SEKSU I PREDAJA MAJSTORU**
- 15. OD ZVUKA DO UNUTRAŠNJE TIŠINE**
- 16. TANTRA - STAZA PREDAJE**

1.

NEKOLIKO "STOP" TEHNIKA

SUTRE:

- 1. Upravo kada dobiješ nagon da nešto učiniš, zastani.*
- 2. Kada ti dođe neka želja, razmotri to. Potom, odmah odustani.*
- 3. Tumaraj sve dok se ne iscrpiš, a onda padni na zemlju: u tom padu budi cjelovit.*

U životu postoje dvije ravnoteže: jedna, koja je od bića i druga, od djelovanja. Vaše biće je vaša priroda. Ta ravnoteža je uvijek sa vama; vi ne treba ništa da činite da bi je postigli. Ona je već tu. Vi ste u tome. To ne znači da je posjedujete. Čak ne postoji ni distanca između vas i nje. Vi ste to. Vi ste vaše biće. Djelovanje je određeno postignuće. Bilo što da radite, to nije unaprijed tu. Ako nešto radite, to će se tek ostvariti. Ako to ne radite, neće se ni ostvariti. Sve što već nije prisutno, nije ni vaše biće.

Da biste bitisali, da biste opstali, treba mnogo da radite. A onda, malo po malo, vaša aktivnost postaje barijera za spoznaju vlastitog bića. Vaša aktivnost je vaša okolina. Vi živite u njoj; ne možete živjeti bez nje. Ali to je samo okolina. To niste vi; to nije središte. Sve što posjedujete je postignuto vašim djelovanjem. Imanje je rezultat vašeg djelovanja, ali središte je vaš ambijent; okruženo je vašim djelovanjem i posjedovanjem.

Prva stvar koju treba zabilježiti prije no što krenemo u ove tehnike je: sve što posjedujete nije vaše biće i sve što činite ili možete učiniti nije vaše biće. Vaše biće prevazilazi svako djelovanje. Vaše biće nadilazi sve vaše posjedovanje, sve što imate. Ali um je neprestano uključen u djelovanje i posjedovanje. Izvan uma ili iznad uma bitiše vaše biće. Kako prodrijeti do tog središta je ono za čime traga religija. To je ono za čim su oduvijek tragali svi oni koji su zainteresovani za spoznaju prave stvarnosti ljudske egzistencije, najdublje suštine, srži vašeg bića. Dok ne shvatite tu razliku između periferije i središta vašeg bića, nećete biti u mogućnosti da razumijete ove sutre koje namjeravamo da rastumačimo.

Zato zapazite tu razliku. Sve što imate - novac, znanje, ugled, sve što posjedujete - to niste vi. Vi samo to imate. To je vaš posjed; vi ste nešto drugo. Drugo, sve što činite nije vaše biće. To možete činiti, ali i ne morate činiti. Na primjer, vi se smijete; možete se smijati ali se i ne morate smijati. Ako trčite; možete da trčite, ali i ne morate da trčite. Ali vi postojite - i tu nema izbora. Ne možete odabrati vaše biće. Vi ste već tu.

Djelovanje je stvar izbora. To možete odabrati, ali i ne morate. Možete činiti "ovo", a i ne morate činiti "ovo". Možete postati svetac, a možete postati i lopov, ali vaša svetost i vaš lopovluk su samo radnje. Vi to možete odabrati, a možete i promijeniti. Svetac može postati lopov, a i lopov može postati svetac. Ali to nije vaše biće: vaše biće prevazilazi vašu svetost, vaše lopovstvo. Uvijek kada treba nešto da učinite, morate biti tu; inače, to nećete moći postići. Ko trči? Ko se smije? Ko krade? Ko postaje svetac? Biće mora da prevaziđe sve aktivnosti. Aktivnost može biti odabrana, ali biće ne može biti odabrano. Biće je odabiralac, a ne odabrani, a vi ne možete odabrati odabiraoca. On je već tu. Ne možete ništa učiniti što je u vezi sa njim. Zapamtite ovo - imati i raditi je sa vama, upravo kao što je periferija sa središtem. Ali vi ste središte.

To središte je Jastvo, možete ga nazvati i *Atman*, ili bilo kako da vam je volja. Taj centar je vaša najdublja tačka. Kako da se dospije do toga? A dok osoba ne dospije do toga, ne spozna to, dok to ne ostvari, ne može ni doći do stanja blaženstva koje je vječno, ne može spoznati besmrtnost, ne može upoznati Božanstvo. Dok osoba ne realizuje taj centar, ona će ostati u bijedi, tjeskobi i patnji. Periferija je pakao. Ove tehnike su sredstva da se uđe u to središte.

Prva tehnika: *"Upravo kada dobiješ nagon da nešto učiniš, zastani."*

Sve ove tehnike su u vezi sa zastajanjem u sredini. Georg Gurdžijev je ove tehnike učinio veoma poznatim na Zapadu, ali nije bio svjestan postojanja "Vigyana Bhairava Tantra". On je te tehnike naučio na Tibetu, od budističkih lama. On je na Zapadu radio sa tim tehnikama i mnogo ljudi je dospjelo do realizacije vlastitog središta, upravo pomoću tih tehnika. On ih je nazvao: "stop vježbe", ali porijeklo tih vježbi je bilo "Vigyana Bhairava Tantra". Budisti su to naučili iz "Vigyana Bhairava". Sufiji su imali takve vježbe, takođe. I oni su ih pozajmili iz "Vigyana Bhairava". U osnovi, ovo je izvorna knjiga svih tehnika koje su poznate u svijetu.

Gurdžijev ih je koristio na veoma jednostavan način. Na primjer, on bi rekao svojim studentima da plešu. Grupa bi plesala, grupa od, recimo, dvadeset ljudi bi plesala i onda bi on iznenada viknuo "stop"! Onog trenutka kada bi Gurdžijev rekao "stop", oni bi zastali u potpunosti. Bilo gdje da ih to zatekne, oni bi morali tu zastati. Nikakvi pokreti nijesu tada dopušteni, nikakve promjene, nikakvo podešavanje. Ukoliko vam je jedna noga bila iznad zemlje i vi ste tako stajali na jednoj, morali biste da ostanete tako. Ukoliko biste pali, to bi bilo nešto drugo, ali važno je da nijeste saradivali sa tim padom. Ako su vam oči bile otvorene, one treba da ostanu otvorene. Tada ih više ne smijete zatvoriti. Ako se one zatvore same od sebe, to je druga stvar. Ali kada ste vi u pitanju, morate se svjesno zaustaviti. Treba da postanete upravo nalik kamenom kipu.

Čuda se događaju upravo zato što se tokom djelovanja, tokom plesa, u pokretu, onda kada iznenada stanete, dogodi izvjestan jaz. To iznenadno zaustavljanje svih aktivnosti, smjesta vas dijeli na dva dijela: vaše tijelo i vas. Vaše tijelo i vi ste bili u pokretu. Iznenada ste stali. Tijelo teži da nastavi da se kreće. Ono je bilo u pokretu, zato tu postoji bitan trenutak. Vi ste plesali i tu je bio taj trenutak. Tijelo nije bilo spremno za taj iznenadni zastoj. Odmah ste osjetili da tijelo ima poriv da nešto uradi, ali ste vi to zaustavili. Jaz se ukazao. Tada osjetite da vam je tijelo nešto udaljenije, daleko, sa nekim nagonom za pokret, sa impulsom za aktivnost. A pošto ste stali i pošto ne saradujete sa tijelom i sa njegovim djelovanjem, sa njegovim nagonom, porivom, vi tada postajete odijeljeni od svega toga. Ali postoji mogućnost i da obmanjete sebe. Samo najmanja saradnja sa tijelom i taj jaz se neće dogoditi. Na primjer, osjetite da vam je nelagodno, ali učitelj je rekao "Stop"! Vi ste čuli tu riječ, ali, na trenutak, nastojite da ugodite sebi i tek onda zastajete. Tada se neće ništa dogoditi. Tada ste obmanuli sebe, a ne učitelja, jer samo vi tada gubite. Cijela svrha tehnike se gubi. Kada iznenada čujete riječ "Stop!", u tom istom trenu morate stati, ništa ne smijete više učiniti.

Položaj je bio neugodan. Vi ste se uplašili da ćete pasti, da možete slomiti nogu. Bilo šta da se dogodi, više nije vaša briga. Ako se budete brinuli, bićete obmanuti. To iznenadno suočavanje sa smrću, proizvodi jaz. Zaustavljanje je u tijelu, a onaj koji zaustavlja je u središtu. Periferija i centar su odvojeni. U takvom iznenadnom zaustavljanju, vi možete osjetiti sebe po prvi put: možete osjetiti centar.

Gurdžijev je koristio ovu tehniku kako bi pomogao mnogima. Ova tehnika ima mnogo dimenzija; ona se može koristiti na mnogo načina. Ali prvo pokušajte da shvatite njen mehanizam. Taj mehanizam je jednostavan. Vi ste aktivni, a kada ste u pokretu sasvim zaboravljate sebe. To djelovanje postaje centar vaše pažnje. Recimo, neko umre, vi plačete i kukate, suze teku niz lice. Tada sasvim zaboravljate sebe. Neko ko je umro postaje središte, a oko tog središta se razvija aktivnost - vaš plač, kukanje, tuga, suze. Ako bih vam iznenada viknuo: "Stop!" i vi u potpunosti zaustavite sebe, tada biste bili sasvim odvojeni od svog tijela i uticaja aktivnosti. Uvijek kada ste aktivni, vi ste u tome, duboko uvučeni u to djelovanje. Iznenadno zaustavljanje izbacila vas iz ravnoteže; izbacila vas iz djelovanja. To izbacivanje vas vodi pravo u vaše središte. Što vi obično činite? Iz jedne radnje prelazite u drugu. Vi idete od jedne aktivnosti ka drugoj, od A do B, od B do C. Kada se ujutro probudite, aktivnosti započinju. Tako bivate aktivni tokom cijelog dana. Vi ćete promijeniti mnoge radnje, ali nećete biti neaktivni ni jednog trenutka. Kako biti neaktivan? To je teško. A, ako pokušate da budete neaktivni, vaš napor da budete neaktivni će postati određena aktivnost.

Bilo je mnogo onih koji su pokušavali da budu neaktivni. Oni bi sjedjeli nalik Budi i nastojali da budu neaktivni. Ali, kako je moguće nastojati da budete neaktivni? Taj sami napor je ponovo neka aktivnost. Tako možete neaktivnost pretvoriti u aktivnost. Vi možete sebe prisiljavati da budete mirni, nepomični, ali to prisiljavanje je aktivnost uma. Zato, mnogi pokušavaju da uđu u meditaciju, ali tako ne stižu nikuda: samo zato što je njihova meditacija opet neka vrsta aktivnosti. Oni to mogu promijeniti. Ako ste pjevali neku običnu pjesnu, sada to možete promijeniti u *bhajan* - u molitvenu pjesmu. Sada možete pjevati sporije, ali oboje je neka aktivnost. Vi možete trčati, možete hodati, možete čitati; to su aktivnosti. Možete se moliti - i to je vrsta aktivnosti. Možete se kretati iz jedne u drugu aktivnost, a i sa posljednjom stvari pred početak, kada krenete da spavate, vi ste i dalje aktivni. Djelovanje nije prestalo. Zato se događaju snovi - zato što se aktivnost nastavlja. Vi ste zaspali, ali vaše djelovanje se i dalje nastavlja; u podsvijesti ste i dalje aktivni - činite nešto, posjedujete nešto, gubite nešto, krećete se. Snivanje znači da ste zaspali uslijed umora, ali aktivnost je i dalje neprestano tu.

Samo ponekad, na nekoliko trenutaka (a to je postalo sve ređe kod savremenog čovjeka), samo na nekoliko trenutaka, snovi prestaju i vi tada potpuno spavate. Ali tada je ta neaktivnost nesvjesna. Vi toga nijeste svjesni: u dubokom ste snu. Aktivnost je iščezla: sada više nema periferije. Vi ste sada u centru, ali sasvim isprpljeni, potpuno umrtvljeni, nesvjesni. Zato su hindusi uvijek govorili da su *sushupti* (spavanje bez snova) i *Samadhi* (vrhovna ekstaza) istovjetni, isti, tek sa samo jednom razlikom; ali ta razlika je velika: razlika je u svjesnosti. U *sushputi*, u snu bez snova, vi ste u središtu vašeg bića - ali toga nijeste svjesni. U samadiju, u najvišoj ekstazi, u najvišem stanju meditacije, vi ste u središtu, takođe - ali ste toga svjesni. U tome je razlika, ali velika razlika, jer ukoliko ste toga nesvjesni, makar bili u samom središtu svog bića, sve je to beznačajno. To vas osvježava; to će vam dati živost; učiniće vas vitalnijima. Ujutro ćete se osjećati svježiji i blaženi; ali

ukoliko ste nesvjesni, čak i ako ste u središtu, vaš život će ostati isti. U samadiju ulazite u sebe potpuno svjesni, sasvim budni. A kada se sasvim probuđeni nađete u središte, nećete više nikada biti isti. Tada ćete znati ko ste; znaćete da su vaša posjedništva, vaše aktivnosti, samo na periferiji: oni su samo talasići, a ne vaša stvarna priroda.

Mehanizam ovih "stop" tehnika je tako podešen da vas iznenada gurne u prostor neaktivnosti. Taj trenutak mora doći iznenada jer ako vi "pokušate" da budete neaktivni, to ćete preokrenuti u aktivnost. Zato ne pokušavajte, i odmah budite neaktivni. U tome je smisao "stop". Vi trčite, a ja kažem: "Stop!". Nemojte ništa pokušavati; samo stanite! Ako bilo što pokušate, izgubićete smisao. Na primjer, vi sjedite ovdje. Ako kažem stop, onda odmah zastanite tada i tu. Nijedan ni najmanji tren se ne smije propustiti. Ako pokušate da nešto podesite, da se smjestite i da kažete: "U redu, sada ću se zaustaviti", vi ste već propustili stvar. "Odmah" je osnova, zato ne činite nikakvi napor da stanete. Samo zastanite!

To možete pokušati bilo gdje. Dok se kupate: iznenada naredite sebi "Stop!" i zastanite. Makar i na tren, vi ćete osjetiti da se neki drugačiji fenomen odigrava unutar vas. Vi ste gurnuti u centar i iznenada se sve zaustavilo - i ne samo tijelo: kada se tijelo sasvim zaustavi i vaš um se zaustavi, takođe. Kada kažete: "Stop!", na tren nemojte ni disati. Neka se sve zaustavi. Nemojte disati, nemojte se pokretati. Ostanite tako zaustavljeni na tren i tada ćete osjetiti da ste iznenada prodrli, brzinom rakete, u vlastito središte. Tada je čak i bljesak toga pravo čudo, revolucija. To će vas promijeniti i, malo po malo, sve više ćete imati jasniji dojam bljeska svog centra. To je razlog zašto je neaktivnost u tom trenu dobro upražnjavati. Iskoristite to odmah, u tom djeliću trena, još dok niste sasvim svjesni.

Zbog toga je učitelj od pomoći. Ovo je grupna metoda. Gurdžijev ju je koristio kao grupnu metodu, jer kada kažeš "Stop!", a ako si sam, možeš lakše obmanuti sebe. Prvo se namjestiš da ti je lagodno, a onda kažeš "stop". Ili, čak i ako se nijesi svjesno pripremao, ti ćeš nesvjesno biti pripremljen. Tada možeš reći: "Sada se mogu zaustaviti". Ako se to uradilo posredstvom uma, ako je u pozadini toga bio neki plan, to će biti beskorisno. Tada vam ova tehnika neće biti od nikakve pomoći. Zato je to dobro raditi u grupi. Učitelj radi sa vama i kaže: "Stop!". On nalazi trenutak kada ste u nekom nezgodnom položaju, a tada se bljesak dogodi, iznenadno, nalik munji.

Aktivnost se može koristiti, neaktivnost se ne može iskoristiti. A ako to i pokušate da koristite, to će biti neki drugačiji vid aktivnosti. Samo iznenada možete biti neaktivni. Ponekada se to može ostvariti dok vozite automobil; iznenada osjetite da će se dogoditi udes, da se neko drugo auto munjevito približava vama i da će vas u narednom trenutku udariti. Iznenada vaš um zastaje, dah vam zastaje, sve staje. Često, u nekom takvom udesu, osoba biva gurnuta ka svom centru. Ali vi možete ispustiti taj tren čak i u jednom takvom udesu.

Ja sam bio u automobilu kada se dogodio udes, jedan od najljepših mogućih udesa. Sa mnom su bile tri osobe, ali su sasvim propustile tu priliku. One su sasvim ispustile cijelu stvar! To je mogla da bude revolucija u njihovim životima, ali oni su to propustili. Automobil se sjurio sa puta u suvo korito jedne rijeke, upravo sa mosta. Automobil se sasvim istumbao, a osobe koje su bile sa mnom su počele da plaču i zapomažu. Tu je bila jedna žena koja je plakala. Bila je upravo pored mene - plakala je vičući kroz suze: "Mrtva sam! Mrtva sam!" Rekao sam joj: "Da si mrtva, to ne bi mogla da kažeš." Ali ona se i dalje tresla, vičući: "Ja sam mrtva! Što će se dogoditi sa mojom djecom!" Čak i dok smo je izvlačili iz automobila, ona je i dalje vikala: "Što će se dogoditi sa mojom djecom! Ja sam mrtva!" Bilo je potrebno pola sata da se smiri.

Ona je propustila najvažnije. To je bila jedna predivna stvar: ona je trebala da iznenada prekine sve. Tu se ništa nije moglo uraditi. Automobil je pao sa mosta, njeno djelovanje više uopšte i nije bilo potrebno. Tu se više ništa nije moglo uraditi! Ali um i dalje nastoji da preduzme neku radnju. Ona je počela da razmišlja o svojoj djeci i da plače: "Ja sam mrtva!" Jedan suptilni trenutak je propušten. Um se automatski zaustavlja u nekoj opasnoj situaciji. Zašto? Zato što je um mehanizam koji može da djeluje samo sa rutinskim stvarima - sa onim koje se mogu uvježbati. Vi ne možete uvježbati um za slučaj udesa; inače se to ne bi moglo nazvati slučajnim udesom. Ako ste spremni, ako ste prošli kroz probe, onda to nijesu slučajnosti. "Slučajno" znači da um nije spreman da uradi bilo šta. Stvar je tako iznenadna, ona se ukaže iz nepoznatog smjera. Um ništa ne može uraditi. On nije spreman za to; nije uvježbavan za nešto takvo. On treba da stane prije no što uradite bilo što drugo, prije no što preduzmete nešto za što ste se obučili.

Ta žena koja je plakala za svojom djecom uopšte nije opazila što se dogodilo. Nije bila ni svjesna da je još živa. Taj trenutak uopšte i nije bio u fokusu njene svijesti. Ona se udaljila uslijed brige za svojom djecom, za njenom smrću i drugim stvarima. Ona je pobjegla. Kada je u pitanju njena pažnja, ona je sasvim pobjegla iz te situacije. Ali kada je u pitanju takva situacija, tu se ništa ne može učiniti. Može se samo biti svjestan. A kada je u pitanju sadašnjost, u trenutku udesa, što se može uraditi? To je već izvan domašaja vaših mogućnosti; um nije pripremljen za to. Um ne može da djeluje, zato on zastaje. Zato opasnosti imaju neku tajnu privlačnost, neki unutrašnji čar: to su meditativni trenuci. Ako potjerate automobil da ide preko 120 kilometara na sat, zatim i preko 150 kilometara, pa i preko 170, 190, tada dolazi trenutak kada se može dogoditi bilo šta, a da vi niste u mogućnosti ništa da uradite. Tada, zaista, automobil je izvan kontrole, kreće se van kontrole. Iznenada, um više ne može da djeluje; on nije za to spreman. U tome je uzbuđenje brze vožnje - zato što se tišina ukaže; vi ste tako gurnuti ka svom centru.

Ove tehnike vam pomažu da dođete do centra bez ikakvog udesa, bez ikakve opasnosti. Ali zapamtite, vi ih ne možete upražnjavati. Kada to kažem, šta pod time mislim? Na neki način ih i možete koristiti: možete iznenada stati. Ali to zaustavljanje mora biti iznenada; vi se za to ne smijete pripremati. Ne možete o tome razmišljati, planirati i reći: "U dvanaest časova ću stati." Dopustite da vam se nepoznato dogodi kada ste nepripremljeni. Krenite ka nepoznatom, nekom nepoznatom stazom, bez ikakvog predznanja. Ovo je jedna takva tehnika: "Upravo kada dobijete nagon da nešto uradite, zastanite." To je jedna dimenzija.

Na primjer, imate nagon da kijate. Osjetite da taj nagon dolazi, osjećate da kijanje dolazi. Tada dolazi trenutak kada nećete ništa moći učiniti: to će se dogoditi. Ali u samom početku tog osjećanja, kada osjetite da samo kijanje dolazi, onog trenutka kada postanete toga svjesni: "Stop!". Šta možete učiniti? Možete li zaustaviti kijanje? Ako pokušate da ga zaustavite, ono će još brže doći, jer će to zaustavljanje učiniti da vaš um bude još svjesniji te činjenice; osjećanje će biti pojačano. Postaćete još osjetljiviji, sva vaša pažnja će biti tu, a to će pospiješiti da kijanje dođe još prije. To će postati neodložno. Vi ne možete kijanje direktno zaustaviti, ali možete zaustaviti sebe.

Šta možete učiniti? Osjetite nagon da kijanje dolazi. Stanite! Nemojte pokušavati da zaustavite kijanje. Samo zaustavite sebe. Nemojte ništa preduzeti. Ostanite sasvim nepokretni; čak na trenutak nemojte ni disati. Na trenutak zastanite, tada ćete osjetiti da se nagon povukao, da je odustao. U tom povlačenju nagona, neka suptilna energija se ostvarila, koja se upotrijebila za kretanje ka vlastitom centru, jer tokom kijanja odbacujete izvjesnu energiju - tokom bilo kog nagona.

"Nagon" znači da ste opterećeni nekom energijom koju ne možete iskoristiti i apsorbovati. Ona nastoji da se ispolji, ona želi da izađe. Vi želite da se olakšate. Zato se poslije kijanja osjećate dobro - neko unutarnje suptilno blagostanje. Ništa se nije dogodilo. Tako samo oslobađate neku energiju koja se prelivala, koja je bila teret. Sada je više nema; olakšali ste se. Tada osjetite neko suptilno opuštanje unutar sebe. Uslijed toga psiholozi, posebno Pavlov, B. F. Skinner i neki drugi, smatraju da je i seks nalik kijanju. Oni tvrde da psihološki tu nema nikakve razlike, da je seks nalik kijanju. Vi ste preopterećeni energijom; želite da je odbacite. Kada je odbacite, vaš mehanizam se opušta. Tako postajete neopterećeni. Tada se osjećate dobro. Takvo osjećanje je, po psiholozima, samo oslobađanje, a kako psihologija napreduje, oni su u pravu. Oni su u pravu! Uvijek kada imate nagon, neki nagon da nešto uradite, zastanite! Ne samo sa nekim fiziološkim nagonom, bilo koji nagon može poslužiti.

Na primjer, krenete da popijete čašu vode. Dotaknete čašu, vodu i iznenada zastanete. Neka ruka ostane gdje je, neka želja za pićem ostane, neka žed i dalje bude u vama, ali se vi sasvim zaustavite. Čaša je spolja, žed je iznutra, ruka je na čaši, oči su uprte u čašu: iznenada stanite! Nemojte disati, nemojte se pomicati - isto kao da ste umrli. Taj nagon, ta žed, će osloboditi energiju i ta energija će se upotrijebiti za odlazak do centra: vi ćete biti gurnuti u vlastiti centar. Zašto? Zato što je nagon pokret ka vani. Zapamtite, "nagon" znači da energija odlazi van. Zapamtite i još jednu stvar: energija je uvijek u pokretu - bilo da odlazi ili da dolazi. Energija ne može biti statična. To su njeni zakoni. Ako shvatite te zakone, tada će mehanizam te tehnike biti jednostavan. Energija je uvijek u pokretu. Ona se ili kreće ka napolje ili ka unutra. Energija ne može biti nepomična. Ako je statična, onda ona nije energija; a ne postoji ništa što nije energija. Zato se sve nekuda kreće.

Kada se nagon, bilo koji nagon ukaže, to znači da se energija kreće ka spolja. Zato vaša ruka kreće ka čaši. Vi se krećete ka vani. Ukazuje se želja da se nešto uradi. Sve aktivnosti su pokreti koji kreću iznutra ka vani. Kada se iznenada zaustavite, energija ne može ostati nepomična u vama. Vi ste nepokretni, ali energija unutar vas ne može biti statična; mehanizam kroz koji to izlazi nije još mrtav: to se zaustavilo. Šta energija onda može? Energija ne može ništa drugo sem da krene ka unutra. Ona ne može biti statična. Ona je krenula napolje. Vi ste je zaustavili, mehanizam se zaustavio, ali mehanizam koji može voditi ka centru je još tu. Ta energija će krenuti ka unutra. Ali vi zadržavate svoju energiju i mijenjate joj smjer, a da to ne znate. Vi ste ljuti, poželite da nekoga udarite ili da nešto uništite, da nešto učinite na nasilan način. Ali pokušajte ovo! Pridite nekome - prijatelju, supruzi, vašem djetetu, bilo kome - i zagrlite ga, poljubite ga ili ga samo zagrlite. Bili ste ljuti. Krenuli ste da nešto srušite; željeli ste da se nasilnički ispoljite. Vaš um je bio destruktivan; energija se kretala ka nasilju. Odmah nekoga počnite da volite.

U početku ćete možda osjetiti kao da je to gluma. Čudićete se: "Kako mogu da volim? Kako u ovom trenutku mogu nekoga da volim? Ja sam ljut!" Vi ne poznajete taj mehanizam. U tom trenutku možete voljeti dublje jer je tada energija pokrenuta, podignuta. Ona je tada došla do mjesta gdje se mora ispoljiti; a energija traži pokret. Ako tada počnete nekoga da volite, ta ista energija će se preobraziti u ljubav i vi ćete osjetiti bujicu energije kakvu još nikada do tada nijeste osjetili. Postoje osobe koje ne mogu voljeti dok se ne razljute, dok ne postanu nasilne. Postoje ljudi koji mogu ući u duboku ljubav samo onda kada su nasilni. Možda to još nijeste primijetili, ali to se dešava svakodnevno: parovi se svađaju prije no što započnu da vode ljubav. Supruge i muževi se svađaju, postaju ljuti, postaju nasilni, a onda vode ljubav - a možda i ne razumiju šta se upravo dogodilo. Tada to postaje mehanička navika. Uvijek kada se svađaju, oni vode ljubav; a onog dana kada se ne posvađaju, oni nijesu spremni da se vole.

Posebno u indijskim selima se supruge još tuku; ako neki muž prestane da tuče svoju ženu, tada se zna da je prestao i da je voli. Čak i žene znaju da, kada muž postane sasvim nenasilan prema njima, to je znak da je ljubav prestala. On je ne tuče, znači da je i ne voli. Zašto? Zašto je svađa tako povezana sa ljubavlju. Oni su povezani jer je to ista energija koja se kreće, ista energija se kreće u različitim pravcima. Vi to možete zvati

ljubav ili mržnja. Oni izgledaju suprotni jedno drugome, ali to i nije baš tako: zato što se ista energija kreće. Zato, u skladu sa vašim poimanjem ljubavi, osoba koja postane nemoćna da mrzi, postaje nemoćna i da voli. Osoba koja ne može biti nasilnički ljuta, postaje nesposobna da voli ljubavljku koju vi poznajete. Ona može biti sposobna za neku drugu vrstu ljubavi, ali to nije vaša ljubav. Buda voli, ali ta ljubav je sasvim drugačija. Zato to Buda naziva milostivost; on to nikada ne naziva ljubav. To je nešto više nalik milostivosti, samilost, a manje nalik vašoj ljubavi, zato što vaša ljubav uključuje mržnju, ljutinu, nasilje.

Energija može da se kreće, može da mijenja pravac; ona može da bude mržnja, a može da bude i ljubav - to je ista energija. Ta ista energija može da krene i ka unutra, takođe; zato uvijek kada imaš nagon da učiniš nešto, zastani! To nije potiskivanje. Vi tako ništa ne potiskujete. Vi se tako samo igrate sa svojom energijom - samo se igrate sa energijom i spoznajete način njenog djelovanja, način na koji ona djeluje unutar vas. Ali zapamtite, podsticaj mora biti stvaran i autentičan, inače se ništa neće dogoditi. Na primjer, nijeste žedni. Krenete ka čaši i iznenada - zastanete. Ništa se neće dogoditi, jer nema šta da se dogodi: energija se nije pokrenula. Vi osjećate ljubav prema svojoj ženi, žena prema mužu, prema prijateljima; želiš da ih zagrlite, da ih poljubite. Stanite! Ali taj impuls mora biti prisutan. Ako taj podsticaj nije prisutan, i ako vi nekoga samo pridržavate, ako ga poljubite samo zato što se očekuje da ga poljubite, a onda zastanete, tada se ništa neće dogoditi jer se iznutra nije ništa pokrenulo.

Zato, kao prvo, zapamtite, podsticaj mora biti autentičan, stvaran. Samo sa istinskim nagonom se energija pokreće, a kada se sa takvim naponom zaustavite, energija postaje zadržana. Bez ikakve mogućnosti da izađe vani, ona se preokreće; treba da se kreće, ne može ostati tu. Ali mi smo veoma izvještačeni, tako da ništa ne izgleda stvarno. Vi ručate zato što je vrijeme za ručak, zbog vremena, a ne zato što ste gladni. Zato, ako tada zastanete, ništa se neće dogoditi, jer nijeste ni bili gladni, nije bilo podsticaja. Energija se nije kretala. Ukoliko budete navikli da ručate u jedan sat popodne, vi ćete svakodnevno u to isto vrijeme osjetiti glad. Ali to će biti lažna glad. To je samo mehanička navika, jedna obična navika. Vaše tijelo nije gladno. Ako tada ne budere jeli, imaćete osjećaj da vam nešto nedostaje. Ukoliko ni za jedan sat poslije toga ne budete jeli, vi ćete zaboraviti na glad, to će vas proći. Stvarna glad će se pojačati; ona i treba da se pojača. Ako ja vaša glad bila prava, u dva sate ćete biti još gladniji. Ako je ta glad bila lažna, ta dva sata ćete sasvim zaboraviti na glad. Zaista, ta dva sate neće biti gladi. Čak, iako budete željeli da jedete, više nešete osjećati glad. Ta glad je bila samo jedno lažno mehaničko osjećanje. Energija se nije pokrenula. To je samo bio nalog uma da je tada vrijeme da jedete i zato jedite.

Ako osjetite da vam se spava, zastanite; ali taj osjećaj mora biti stvaran - u tome je problem. A to je i problem za nas. To nije bilo tako u Šivino vrijeme. Kada je prvi put propovijedana "Vigyana Bhairava Tantra", to nije bilo tako. Tada je čovjek bio autentičan, čovječanstvo je bilo stvarno - čisto. Nije bilo izvještačenosti. Kod nas je sve lažno. Vi se pretvarate da volite; pretvarate se da ste ljuti. Tako nastavljate da se pretvarate i zaboravljate sebe. Nikada ne kažete što je u vama; nikada to ne ispoljavate. Vi ispoljavate ono što nije u vama. Osmotrite sebe i to ćete spoznati.

Vi jedno kažete, a osjećate nešto sasvim drugo. Zaista, od vas se i očekuje da govorite suprotno; ali ako kažete nešto ispravno, postaćete sasvim neuklopljivi, jer je cijelo društvo lažno, a u lažnom društvu možete živjeti samo kao izvještačena osoba. Što se više prilagođavate, to ste lažniji, jer ako želite da budete stvarni, osjećaćete se neprilagođeni. Uslijed toga se odricanje javlja. Ono se pojavljuje zbog laži u društvu. Buda je morao da ode ne zato što to ima neko pozitivno značenje, već samo uslijed negativnog značenja - zato što u lažnome društvu ne možete biti stvarni. Ako nastojite da budete stvarni svakog trenutka ćete biti izloženi sukobima i nepotrebnom gubljenju energije. Zato se liši nestvarnog, oslobodi se lažnog kako bi mogao biti stvaran: u tome se sastoji osnovni razlog za odricanje.

Pogledajte samo koliko ste nestvarni. Osmotrite samo vašu dvoličnost. Jedno kažete, a osjećate nešto sasvim suprotno. U jednom istom trenutku djelujete u dva različita pravca. Stoga, ukoliko zaustavite nešto što nije stvarno, ova tehnika neće biti od pomoći. Zato pronađite nešto što je autentično i pokušajte da to zaustavite. Sve treba da bude istinito. Mnoge stvari su još takve. Na sreću, svako je ponekad stvaran; u ponekom trenutku svako biva istinit. Tada to zaustavite.

Vi se osjećate gnjevno, i osjećate da je to uistinu tako. Krenete da uništite nešto, da istučete svoje dijete, ili da učinite bilo šta drugo: stop! Ali nemojte zastati sa predomišljajem. Nemojte reći da "gnjev je loš i zato ću stati" - ne! Nemojte reći: "Ovo neće pomoći djeci, zato ću stati." Nikakvo predomišljanje nije potrebno jer ukoliko se predomišljate sva vaša energija će krenuti ka tome. To je unutarnji mehanizam. Ako kažete: "Neću tući dijete jer to neće ništa popraviti, a nije dobro ni za mene, ne može biti od neke koristi, ništa ne može popraviti", ta sva energija koja je postala gnjevnna, sada je postala predomišljanje. Tada ste se predomislili i energija je potisnuta. Ona je krenula ka predomišljanju, ka razmišljanju. Tada vi stajete; više nema energije. Kada se osjetite gnjevno, nemojte se predomisliti; nemojte razmišljati da je to "dobro" ili "loše"; uopšte nemojte o tome razmišljati. Odmah se prisjetite tehnike i zastanite!

Gnjev je čista energija - ništa loše i ništa dobro. To može postati dobro, a može postati i loše: zavisi o rezultatu, a ne o energiji. Može postati loše ako izađe napolje i nešto uništi, ako postane destruktivno. A može postati jedna predivna ekstaza ukoliko se usmjeri ka unutra i dovede vas do središta. To može postati cvijet. Energija je samo energija - čista, bezazlena, neutralna. Nemojte se premišljati. Krenuli ste da nešto uradite:

činite to bez razmišljanja. Jednostavno zastanite i tako ostanite. U tom zastajanju ćete osjetiti bljesak unutrašnjeg centra. Zaboravićete periferiju, a centar će vam doći pred oči.

Upavo kada dobijete podsticaj da nešto učinite, stanite. Pokušajte to. Zapamtite tri stvari. Prvo, učinite to kada imate zaista istinski nagon. Drugo, nemojte razmišljati o zaustavljanju: samo stanite. I treće, čekajte! Kada se zaustavite - bez disanja, bez pokreta - čekajte i osmatrajte šta se događa! Ništa ne pokušavajte! Kada kažem da čekate, ja mislim da ne treba da razmišljate o unutarnjem centru. Tako biste ponovo mogli to propustiti. Nemojte razmišljati o Sebi, o *Atmanu*. Nemojte razmišljati kako je sada bljesak prisutan, kako je bljesak došao. Nemojte razmišljati. Samo čekajte. Dopustite da se nagon, da se energija kreće sama od sebe. Ako počnete da razmišljate o Bramanu i Atmanu, o centru, energija će krenuti ka tim mislima. Veoma lako možete protračiti tu unutarnju energiju. Sama pomisao je dovoljna da to usmjeri; tada ćete početi razmišljati. Kada kažem *stop*, to znači da se sasvim zastavite - u potpunosti. Ništa se ne kreće, kao da je vrijeme sasvim stalo. Nema nikakvih pokreta. Samo ste vi prisutni! U tom jednostavnom bitisanju, iznenada će centar eksplodirati.

Druga tehnika: *"Kada ti dođe neka želja, razmotri to. Potom, odmah odustani."*

Ovo je drugačija dimenzija iste tehnike. "Kada ti dođe želja, razmotri to. Potom, odmah odustani." Osjetite želju - želju za seksom, za ljubavlju, želju za hranom, bilo šta. Vi osjećate želju: razmotrite to. Kada sutra nalaže da to razmotrite, ne znači da treba da se određujete "za" ili "protiv". Samo razmotrite tu želju - šta je to. Ako vam seksualna želja padne na um, vi kažete: "Ovo je loše." To nije razmatranje. Vi ste pomislili da je to loše, zato nijeste ni razmotrili tu želju. Vi ste se tada posavjetovali sa knjigama, posavjetovali ste se sa prošlošću - sa učiteljima iz prošlosti, sa rišijima (mudracima). Vi nijeste razmotrili samu želju: nešto drugo ste razmatrali. A uslijed tog nečeg drugog - uslijed vaših uslovljavanja, vaspitanja, obrazovanja, vaše kulture, civilizacije, religije - vi ste razmatrali mnoge stvari, ali ne i tu želju.

Ta obična želja je došla. Nemojte je umetati u um, u prošlost, u obrazovanje, nemojte je uslovljavati: nemojte joj određivati vrijednost. Samo razmotrite tu želju - šta je to. Ukoliko se vaš um može oprati od svega što vam je društvo dalo, od svega što su vam roditelji dali - obrazovanje, kulturu - ukoliko bi se vaš um mogao u potpunosti očistiti, žudnja za seksom bi se javila. Ona će se ukazati zato što vam ona nije data od strane društva. Takva želja je biološki ugrađena u vas; ona je u vama. Na primjer, ukoliko se dijete ne bi učilo jeziku, ono ne bi znalo da govori. Ostalo bi lišeno znanja o jeziku. Jezik je socijalni fenomen; on se mora učiti. Ali kada dođe pravi trenutak, dijete počinje da osjeća seksualnu želju. To nije neki društveni fenomen. To je biološki ugrađeno u njega. Želja će doći u pravom trenutku zrelosti. Žudnja će doći! To nije socijalno, to je biološki - mnogo dublje. To je ugrađeno u vaše ćelije.

Pošto ste rođeni posredstvom seksa, svaka ćelija vašeg tijela je i seksualna ćelija. Vi ste sačinjeni od seksualnih ćelija. Sve dok se vaša biologija sasvim ne iščisti, sasvim opere, želja će biti prisutna. Ona će dolaziti; ona je već prisutna. Kada se dijete rodi, želja je već tu zato što je dijete rezultat seksualnog susretanja. Ono dolazi putem seksa; njegovo cijelo tijelo je izgrađeno od seksualnih ćelija. Žudnja je prisutna; samo je nešto vremena potrebno prije no što njegovo tijelo postane dovoljno zrelo da osjeti takvu želju, da prepozna takvu želju. Ta želja će biti prisutna prije no što vi naučite da li je seks dobar ili ne, prija no naučite da li je seks raj ili pakao, prije no što naučite jedno ili drugo, za ili protiv toga - zato što su oboje tehnike.

Stare tradicije, stare religije, posebno hrišćanstvo, one propovijedaju protivljenje seksu. Novi kultovi hipija, japija ili neki drugi počinju sa drugačijim pokretima. Oni govore da je seks dobar, da je ekstatičan, da je jedina prava stvar. Oboje su tehnike. Nemojte razmatrati svoju želju u skladu sa nekim tehnikama. Razmotrite svoju želju u njenoj čistoti, sagledajte je onakvu kakva jeste - činjenično. Nemojte je objašnjavati. Ovdje razmatranje ne znači objašnjavanje, samo je sagledajte onakvu kakva uistinu jeste, osmotrite je činjenično. Želja je prisutna: pogledajte je direktno, neposredno, odmah. Nemojte u to unositi svoje misli ili ideje zato što te misli i ideje nijesu vaše. Sve vam je dato, sve ideje su pozajmljene. Nijedna misao nije originalna, nijedna misao ne može biti originalna; nemojte unositi razmišljanje. Samo zagledajte tu želju - uđite u nju samu, kao da ništa o tome ne znate. Suočite se sa time! Susretnite se sa time! To je značenje pojma "razmotriti".

Kada vam dođe neka želja, razmotrite to. Samo pogledajte činjenicu - šta jeste. Nažalost, to je jedna od najtežih stvari - jedna od najtežih stvari da se uradi. U poređenju s time, stići na mjesec ili popeti se na Everest nije tako teško. Uistinu, to je komplikovanije: dospjeti do mjeseca je znatno komplikovanije, beskrajno komplikovano, to je jedan veoma kompleksan fenomen. Ali u poređenju sa življenjem u skladu sa činjenicama uma, to nije ništa - zato što je um veoma suptilno uključen u sve što radite. On je uvijek tu. Pogledaj samo: ako ja kažem "seks", istog trenutka kada ja izgovorim tu riječ, vi se odredite za ili protiv. Kada kažem "seks", vi objasnite: "To nije dobro. To je loše." Ili: "Ovo je dobro". Vi objašnjavate čak i riječi.

Kada je knjiga "Od seksa do nadsvjesti" bila štampana, mnogo ljudi mi je došlo. Oni su me molili da promijenim naslov knjige. Sama riječ "seks" ih je uznemirivala. Oni nijesu ni pročitali knjigu, ali i oni koji su pročitali knjigu tražili su da promijenim naslov. Zašto? Sama riječ daje određeno objašnjenje. Um je veoma sklon tumačenju. Ukoliko bih ja rekao "limunov sok", pošla bi vam voda na usta. Vi nastojite da tumačite riječi. U riječi "limunov sok" nema ničega ni nalik limunu, ali vam voda ipak pođe na usta. Ako bih ja sačekao par trenutaka, postalo bi vam nelagodno jer biste morali to da progutate. Um je protumačio; on je ušao u to. Čak i

u riječima ne možete ostati lišeni objašnjenja. Veoma će biti teško, kada želja dođe, da ostanete po strani, da budete samo indiferentan posmatrač, tih i miran - gledajući samo u činjenicu, ne objašnjavajući je.

Ja kažem: "Ovaj čovjek je muhamedanac". Istog tog trenutka hindusi pomisle da je taj čovjek loš. Ako bih rekao: "Ovaj čovjek je Jevrejin", hrišćani bi zaključili da taj čovjek nije dobar. Samo riječ "Jevrej" je dovoljna da hrišćanski um načini interpretaciju. Tradicionalne i konvencionalne ideje tada isplivaju na površinu. Baš taj Jevrejin se neće razmatrati. Sada će se sve stare interpretacije svaliti na tog Jevrejina. A svaki Jevrej je drugačiji; svaki muhamedanac je drugačiji, jedinstvena individua. Vi ga ne možete objašnjavati jer vi "znate" hinduse. Možete zaključiti da su svi Indusi koje znate loši. Tada ni taj Indus neće biti vaše iskustvo. Vi tog Indusa nastojite da objasnite u skladu sa vašim iskustvom iz prošlosti. Nemojte ga tumačiti. Tumačenje nije razmatranje. Razmatranje znači razmotriti OVU činjenicu - samo ovu činjenicu. Zato ostanite sa tom činjenicom.

Riši su govorili da je seks loš. Možda je za njih on i bio loš; vi to ne znate. Vi imate neku želju, ubjedljivu želju u vama. Razmotrite to; zagledajte u to; budite pažljivi sa time. A onda, iznenada, odustanite od toga. U ovoj tehnici postoje dva dijela. Prvo, ostanite sa činjenicom - budni, svjesni toga šta se događa. Kada osjetite seksualnu želju, šta se događa u vama? Osmotrite kako zapadate u groznicu, kako vaše tijelo počinje da drhti, kako osjećate da zalazite u neko skriveno ludilo, kao da osjećate da ste opčinjeni nečim drugim. Osjetite to, razmotrite to, nemojte pribjegavati nikakvom prosuđivanju. Samo se suočite sa tom činjenicom - činjenicom seksualne želje. Nemojte reći da je to loše! Ako to budete rekli, razmatranje će prestati. Tako ćete zatvoriti vrata. Nećete se suočiti sa tom željom: okrenućete leđa tome. Tako ste se udaljili od toga. Propustili ste duboki trenutak u kojem ste mogli sići do nivoa vašeg biološkog bića. Vi ste se zakačili samo za društveni nivo, koji je tek na površini.

Seks je dublji od vaših *shastras* (spisa) jer je to biološki fenomen. Ukoliko bi se sve *shastras* uništile (a one se mogu uništiti; već mnogo puta su bile uništavane), vaše interpretacije bi se izgubile. Ali seks bi ostao; on je dublji. Nemojte u to unositi površnost. Samo razmotrite tu činjenicu i ostanite sa njom, osjetite šta se događa sa vama. To što se dogodilo nekom rišiju, Muhamedu ili Mahaviri, to za vas nije bitno. Šta se događa sa vama baš ovog trenutka? Ovog momenta, šta se događa sa vama? Razmotrite to; osmotrite to. A onda pređite na drugi dio: to je zaista predivno. Šiva kaže: "Potom, odmah odustani." "Odmah" - zapamtite to! Nemojte reći: "Ovo je loše, zato ću to napustiti. Ja neću slijediti takve ideje, takve želje. To je loše; to je grijeh, zato ću to zaustaviti, potisnuću takvu želju." Tada će se dogoditi potiskivanje, ali ne i meditativno stanje vašeg uma. A to potiskivanje uistinu činite vi, obmanjujući na taj način svoje biće i svoj um.

Potiskivanje je psihološki pojam. Tako uznemiravate cio mehanizam i potiskujete energiju koja će se bilo kada ispoljiti. Energija je prisutna; vi to samo potiskujete. To nije izašlo van, nije ni ušlo unutra. Vi to jednostavno samo potiskujete. To se kretalo po strani. To će čekati, to će postati izopačeno, a izopačena energija je osnovni problem čovjeka. Prishološke bolesti su samo rezultat izopačene energije. Tada će to dobiti takvu oštricu i takvu formu kakva se ne može ni zamisliti. U tom obliku će energija nastojati da se ispolji, a kada se to ispolji u izobličenom obliku, to će vas odvesti do velike tjeskobe jer ne može biti nikakvog zadovoljenja u bilo kojoj izopačenoj formi. Vi ne možete ostati izopačeni. To morate ispoljiti. Potiskivanje je proisteklo od izopačenosti. Ova sutra nije u vezi sa potiskivanjem. Ona ne kaže da treba da se kontrolišete, ne kaže vam da potiskujete. Sutra kaže: "Odmah - odustani."

Šta da se radi? Želja je tu; treba je razmotriti. Ukoliko ste je razmotrili neće biti teškoće. Drugi dio će biti lak. Ukoliko to nijeste razmotrili, onda se zagledajte u svoj um. Um će biti u procesu razmišljanja: "Ovo je dobro. Ako budemo mogli odmah da odustanemo od seksualne želje, to će biti predivno." Vi ćete željeti da to učinite, ali vaša želja nije u pitanju. Vaša želja ne mora biti vaša, može biti nametnuta od strane društva. Vaša želja ne mora biti razmotrena od vas, to može biti samo tradicija. Zato prvo razmotrite; nemojte stvarati nikakvu privrženost ili odbojnost prema tome. Samo razmotrite, a onda će drugi dio postati jednostavan: tada možete odustati od te želje.

Kako odustati? Kada budete u potpunosti razmotrili tu stvar, to će biti lako; to je lako isto koliko ispustiti ovaj papir iz ruke. "Odustanite od toga". Šta će se dogoditi? Želja je prisutna. Nijeste to potisnuli, a ona izlazi, ispoljava se, prožima cijelo vaše biće. Zaista, kada razmotrite želju, bez ikakvog objašnjavanja, cijelo vaše biće će postati sama želja. Kada je seks prisutan i kada vi nijeste ni protiv njega ni za, ako ne mislite o tome, tada će i sa samim posmatranjem želje vaše cijelo biće moći da bude uključeno u to. Jedna jedina seksualna želja može postati plamen. Vaše cijelo biće će biti zahvaćeno tim plamenom, isto kao da ste sasvim postali seksualni. To neće biti prisutno samo u seksualnom centru: to će se proširiti cijelim tijelom. Svaki damar vašeg tjela će podrhtavati. Strast će postati plamen. Tada, odustanite. Nemojte se boriti sa time, samo recite: "Ja odustajem od toga."

Šta će se dogoditi? Onog trenutka kada budete jednostavno mogli reći: "Ja odustajem od toga", izdvajanje će se dogoditi. Vaše tijelo, vaša strast, vaše tijelo koje je ispunjeno seksualnom željom i vi ćete tada postati dvoje. Iznenada, na trenutak, oni su postali dva udaljena pola. Tijelo je obuzeto seksom i strašću, a centar je miran i sve to posmatra. Nikakve borbe tu nema - samo podijeljenost, zapamtite to. Tokom sukoba, vi nijeste odvojeni. Kada se borite, vi ste sjedinjeni sa objektom sukoba. Onda kada jednostavno odustanete, vi ste odvojeni od toga. Sada na to možete gledati kao neko drugi.

Jedan moj prijatelj je bio uz mene mnogo godina. On je bio strastveni pušač, a neprestano je pokušavao, na način kako to pušači rade, da prestane da puši. Jednoga jutra je iznenada odlučio: "Više neću da pušim", a naveče je ponovo pušio. Osjećao je krivicu i poraz, zato mu je bilo potrebno nekoliko dana da skupi hrabrost i ponovo odluči da ne puši. Potom bi zaboravio što se dogodilo. A onda bi jednoga dana ponovo rekao: "Više neću da pušim", a ja bi se na to nasmijao jer se to događalo već više puta. Tako je on postao ispunjen time - sa njegovim pušenjem, a onda odlukom da više neće da puši i tim začaranim krugom. Više nije znao šta da čini. Pitao me je što da radi. Ja sam mu rekao: "Nemoj biti protivan pušenju: to je prvo što možeš učiniti. Puši - i budi u tome. Sedam dana nastoj da ne budeš protivan tome; uradi tako." On reče: "Šta mi to govoriš? Ja sam bio protiv toga i nijesam mogao ništa da uradim. A ti mi kažeš da ne budem protiv pušenja. Onda neće biti mogućnosti da to ostavim." Na to sam mu rekao: "Ti si pokušavao na neprijateljski način da to uradiš i bio si pobijeđen. Sada pokušaj drugačije - na prijateljski način. Sedam dana nemoj biti protiv toga."

On me je odmah upitao: "Hoću li tada biti sposoban da to ostavim?" Rekao sam mu: "Ti si ponovo neprijateljski raspoložen prema tome. Nemoj uopšte razmišljati da to napustiš. Kako neko može i pomisliti da napusti prijatelja? Sedam dana samo zaboravi na to. Ostani sa time, saraduj, puši što je moguće dublje, sa dubokom ljubavlju. Kada pušiš, zaboravi na sve drugo; postani samo pušenje. Budi potpuno sa time, u dubokom zajedništvu sa time. Sedam dana puši koliko god hoćeš i zaboravi da ostaviš pušenje."

Tih sedam dana su postali razmatranje. On je mogao da sagleda činjenicu pušenja. On više nije bio protiv toga, pa je mogao da se suoči sa time. Kada ste protiv nečega ili nekoga, vi se ne možete suočiti sa time. Sami čin protivljenja će postati barijera. Tada to ne možete razmotriti. Kako možete razmotriti neprijatelja? Ne možete ga ni pogledati. Ne možete mu pogledati u oči; veoma je teško da se suočite sa njim. Možete pogledati duboko u oči samo osobi koju volite; tako dublje prođete u nju. Oči vam se inače nikada ne mogu susresti.

Zato se on dublje zagledao u tu činjenicu. Sedam dana je to razmatrao. Nije bio protivan, tako da je energija bila prisutna, um je bio prisutan i to je postalo meditacija. On je trebao da saraduje sa time; trebalo je da postane pušač. Nakon sedam dana je zaboravio da mi to kaže. Ja sam čekao da kaže: "Prošlo je sedam dana, kako ću da ostavim pušenje?" On je sasvim zaboravio na sedam dana. Prošle su tri nedjelje i ja sam ga upitao: "Da li si sasvim zaboravio?" On mi je odgovorio: "Iskustvo je bilo predivno, više neću da razmišljam o ničemu drugome. To je bilo predivno i po prvi put se nijesam borio sa time. Samo sam osjećao što se sa mnom događa."

Tada sam mu rekao: "Uvijek kada osjetiš nagon za pušenjem, jednostavno odustani." On me nije upitao kako da odustane. On je jednostavno razmotrio cijelu stvar. A cijela stvar je postala veoma djetinjasta i nije bilo borbe. Zato sam mu rekao: "Kada ponovo osjetiš nagon za pušenjem, razmotri to, zagledaj to - i napusti. Uzmi cigaretu u ruku, zastani na trenutak, onda ostavi cigaretu. Neka sama otpadne, a kada cigareta otpadne, neka i tvoj unutrašnji nagon otpadne."

On me nije pitao kako da to postigne, zato što vas je razmatranje učinilo sposobnim za to. Vi to možete uraditi, a ako to ne možete, zapamtite, nijeste razmotrili tu činjenicu. Bili ste suprotstavljeni, cijelo vrijeme ste samo razmišljali kako da to ostavite. Tada od toga ne možete odustati. Kada se nagon iznenada pojavi i kada odustanete, cijela energija krene ka unutra. Tehnika je ista, samo se dimenzija razlikuje: "Kada se neka želja ukaže, razmotri je. Potom, odmah - odustani."

Treće: *"Tumaraj sve dok se ne iscrpiš, a onda padni na zemlju; u tom padu budi cjelovit."*

Isto! Tehnika je ista! Tumaraj dok se zamoriš. Samo trči u krug. Skači, pleši i ponovo trči dok se ne iscrpiš - sve dok ne osjetiš da više ne možeš učiniti nijedan korak. Ali treba da shvatiš da će tvoj um ranije reći da više ne možeš izdržati. Nemoj obraćati pažnju na um. Nastavi da trčiš, plešeš, skačeš. Nastavi! Nemoj obraćati pažnju. Um će ti reći da si već iscrpljen, da više ne možeš izdržati. Nastavi sve dok ti to "osjetiš". Nemoj razmišljati, samo dok osjetiš - da ti je cijelo tijelo umorno, da "više ni jedan korak ne mogu napraviti, inače ću pasti".

Kada osjetiš da ćeš pasti i da se više ne možeš pokrenuti, da ti je tijelo postalo teško, umorno i sasvim iscrpljeno, "a onda padni na zemlju; u tom padu budi cjelovit". Onda padni! Zapamti, budi tako iscrpljen da se pad dogodi sam od sebe. Ako nastaviš, ti ćeš pasti. Trenutak prevage će doći; ti upravo padaš. A tada, sutra kaže: padni - u tom padanju budi cjelovit. To je središnja tačka u ovoj tehnici: kada padaš, budi cjelovit. Šta to znači? Nemoj pasti uslijed naloga uma - to je jedno. Nemoj to planirati; nemoj pokušati da sjedneš; nemoj nastojati da legneš. Padni u cjelosti, kao da je tijelo cjelovito i da pada. Ti to ne namećeš, jer ako ti to nametneš, onda posjeduješ dva dijela: sebe, koji to nalaže i tijelo, koje padne. Tada nijesi cjelovit. Tada si fragmentaran - podijeljen. Padni kao cjelina; padni potpuno. I zapamti, padni! Nemoj to podešavati. Padni kao mrtav. "U tom padu budi cjelovit": ako možeš pasti na taj način, po prvi put ćeš osjetiti cijelo svoje biće, svoju cjelovitost. Po prvi put ćeš osjetiti svoj centar - neizdijeljen, jedan, sjedinjen.

Kako se to događa? Tijelo posjeduje tri energetska nivoa. Prvi je za svakodnevne poslove i veoma lako se iscrpi. To je samo za rutinirani rad. Drugi nivo je za hitne poslove; to je nešto dublji nivo. Samo onda kada ste u opasnosti, samo tada se on koristi. A treći nivo je kosmička energija koja je beskonačna. Prvi se može lako iscrpiti. Ako ti kažem da trčiš, ti ćeš načiniti tri-četiri kruga i reći: "Osjećam se umornim." Zapravo, ti još ne osjećaš umor: prvi nivo je iscrpljen. Ujutro neće biti tako lako da se to iscrpi; uveće ćeš se zamoriti vema lako

jer si tokom cijelog dana koristio taj energetski nivo. Sada on treba oporavak. Ti trebaš duboki san. Iz kosmičkog rezervoara je potrebno uzeti novu energiju, dovoljnu za posao. To je prvi nivo.

Ako bih ti ja rekao da baš sada potrčiš, ti bi rekao: "Osjećam se pospanim. Ne mogu da trčim." A onda neko dođe i kaže ti: "Tvoja kuća gori." Odmah će te proći pospanost. Više nema zamora; osjećaš se svježe; počinješ da trčiš. Šta se tako iznenada dogodilo? Ti si bio umoran, a opasnost te povezala sa drugim nivoom energije tako da si ponovo postao osvježen. To je drugi nivo. U ovoj tehnici drugi sloj treba da se iscrpi. Prvi nivo se veoma lako iscrpio. Nastavi. Osjetićeš se umornim, ali nastavi i za nekoliko trenutaka ćeš osjetiti kako dolazi nova snaga, kako se ponovo osjećaš osvježen. Više neće biti umora.

Tako mi je dolazilo mnogo ljudi sa riječima: "Kada smo u meditacionom kampu, izgleda nam zapanjujuće kako možemo mnogo toga ujutro da uradimo - tokom jednog sata, aktivno meditirajući, haotično, možemo da se sasvim izbezumimo. A onda i popodne imamo jedan sat; naveče, takođe: tri puta na dan možemo da meditiramo haotične meditacije." Mnogi su govorili da osjećaju kako je to nemoguće, da ne mogu da nastave jer su mrtvi umorni i da se sutra neće moći pomjeriti. Ali niko nije bio umoran. Tri seanse dnevno radite na tako naporan način, a da se ne osjećate umornim. Zašto? Zato što ste tada povezani sa drugim nivoom energije. Ali ako to praktikujete sami (ako pođete u brdo i to radite sami), osjećaćete se umorni. Kada se iscrpi prvi nivo, osjetićete: "Sada sam umoran." Ali u velikoj grupi, ako pet stotina osoba meditira zajedno, vidjećete da se niko neće zamoriti, jer će reći: "Ja ću nastaviti još malo." I svi će pomisliti isto: "Niko nije umoran, zato ću i ja još malo nastaviti. Ako su svi odmorni, zašto bih se ja osjećao umornim?"

Taj grupni osjećaj vam daje podstrek da ubrzo dospijete do drugog nivoa. A drugi nivo je veoma velik - nivo opasnosti. Kada se i taj nivo zamori, okonča, tek tada ste u kontaktu sa Kosmičkim, sa Izvorom, sa beskonačnošću. Zato je potrebno mnogo ulaganja - toliko mnogo da počnete da osjećate: "Sada je to van moje kontrole." Onog trenutka kada osjetite da je to izvan vaše moći, to nije tako: tada to samo ide izvan prvog nivoa. A kada se okonča sa prvim nivoom, osjetićete se umornim. Kada se drugi nivo završi, vi ćete osjetiti: "Ako sada uradim išta više, istog trena ću umrijeti." Zato su mi mnogi dolazili sa riječima da kada uđu duboko u meditaciju, dođe trenutak kada postanu uplašeni i zabrinuti: "Sada se bojim. Izgleda mi kao da ću umrijeti. Više ne mogu ići dalje. Stiže me neki strah kao da ću umrijeti. Više neću biti sposoban da izađem iz meditacije."

To je pravi trenutak - trenutak kada vam je potrebna hrabrost. Još malo više hrabrosti, i vi ćete prodrijeti do trećeg - do najdubljeg, do beskonačnog nivoa. Ova tehnika vam pomaže da veoma lako dospijete do Kosmičkog okeana energije: "Tumaraj sve dok se ne iscrpiš, a onda padni na zemlju; u tom padu budi cjelovit." A kada padneš na zemlju na taj način, po prvi put ćeš biti cio, sjedinjen, jedan. Više neće biti djelova, izdijeljenosti. Um će nestati sa njegovim podjelama, a biće koje je nepodijeljeno, nedjeljivo, po prvi put će se ukazati.

OSTATI UZ ČINJENICU

PITANJA:

1. *Da li je blagost u ispoljavanju rast ka autentičnosti?*
2. *Zašto se neko ponekada osjeća nelagodno kada zaustavi gnjev, seksualnost i tome slično?*
3. *Ako postoji nesvjesnost tokom nekog autentičnog nagona, kako onda "zastati"?*
4. *Da li su inicijacija i milostivost gurua značajniji od tehnika i kako steći sposobnost da primam?*

Prvo pitanje: *"Prošle noći ste govorili kako je savremeni čovjek postao neautentičan u ispoljavanju svog gnjeva, bijesa, nasilnosti, seksa i tome slično. Rekli ste da su u Indiji studenti i omladina manje agresivni u ispoljavanju svojih emocija od njihovih vršnjaka na Zapadu. Znači li to da zapadnjačka mladost postaje autentičnija u svom ispoljavanju? Da li je blagost u ispoljavanju seksualnosti i gnjeva rast ka autentičnom bitisanju u emocionalnom iskazivanju?"*

Mnoge stvari su tu pomenute. Prva, biti autentičan znači biti sasvim faktičan. Ideologije, teorije i "izmi" te izobličavaju i daju izgled lažne "persone". Ti kultivišeš svoj lik, sve što potom pokažeš nijesi ti. Realnost je izgubljena, a ti onda glumiš i glumiš. Tvoj život postaje manje životan, a više igra u kojoj nešto glumiš - to nije tvoja istinska duša već kultura, obrazovanje, društvo, civilizacija. Čovjek može biti kultivisan - a što si više kultivisan, to si manje stvaran.

Stvarnost je nekultivisani dio tebe koji je netaknut od strane društva. Ali, to je i opasnost. Ako ostavite dijete da raste samo, ono će postati životinja. Ono će biti autentično, ali će biti životinja; neće postati čovjek. Zato to nije moguće: takva alternativa je zaključena. Mi ne možemo ostaviti dijete samo. Treba da učinimo nešto, a što god da uradimo će uznemiriti istinsko Sebe. To će dati odeždu, stvorice obrazinu i masku kod djeteta. On će postati čovjek, ali će biti i glumac. Neće biti stvaran. Ako ga ostavite samog, on će biti nalik životinji - vjerodostojan, stvaran - ali ne i čovjek. Zato je nužno zlo da ga moramo obučavati; moramo da ga kultiviramo i uslovljavamo. Tada ono postaje čovjek, ali nestvaran.

Treća mogućnost se otvara sa ovim meditacionim tehnikama. Sve meditacione tehnike su zaista "neuslovljavanje". Sve što ti je društvo dalo možeš ponovo uzeti i tada nećeš biti životinja. Tada ćeš biti čak nešto više od čovjeka. Ti ćeš biti natčovjek - istinit, ali ne životinja. Kako će se to ostvariti? Djetetu treba dati kulturu, obrazovanje. Nema smisla da ga ostavimo samome sebi. Ako ga ostavite samog, nikada neće postati čovjek: ostaće životinja. Ono će biti stvarno, ali će biti lišeno svijeta, lišeno dimenzije svijesti koju otvara čovjek. Zato mi treba da ga učinimo čovjekom i tako ono postaje nestvarno.

Zašto postaje nestvarno? Zato što je takav čovjek nametnut spolja. Iznutra on ostaje životinja. Mi mu spolja namećemo ljudskost. On je podijeljen; on je izdijeljen na dvoje. Sada životinja živi unutar njega, a čovjek spolja. Zato je uvijek ono što činite i govorite dvosmisleno. Vi treba da ispoljite lice koje vam je dato, a stalno morate da zadovoljavate životinju unutar vas. To izaziva probleme i svi tako bivaju neiskreni. Što ste više idealisti, to ćete sve više biti neiskreni. Zato što će vam ideal naložiti "učini ovo", a životinja će se ponašati sasvim suprotno: ona će željeti na radi nešto drugo što je sasvim suprotno tome.

Šta onda pojedinac može da uradi? Može da obmanjuje druge i sebe; može da pokaže lice, lažno lice - i da nastavi da živi nalik životinji. To se obično dešava. Vi živite seksualni život, ali nikada ne govorite o tome. Vi govorite o *brahmachariju* (celibat). Vaš seksualni život je gurnut u mrak - ne samo od društva, od porodice, već i od vašeg uma. Ti nastojiš da to gurneš u mrak kao da to i nije dio tvog bića. Ti radiš stvari protiv kojih si, zato što se tvoja biologija ne može izmijeniti samo obrazovanjem. Zapamti, tvoje porijeklo, tvoje biološke ćelije, tvoja struktura se ne može promijeniti nekim ideološkim obrazovanjem. Nikakva škola, nikakva ideologija ne može izmijeniti životinju unutar tebe. Samo naučna tehnika može promijeniti unutarne biće. Sami moralni pristup neće pomoći sve dok ne obezbijediš neku naučnu tehniku koja može sasvim promijeniti tvoju svijest. Tek tada više nećete biti dvojni: postaćete jedno.

Životinja je jedinstvena, sjedinjena; i svetac je jedinstven i sjedinjen, takođe. Čovjek je dvojan jer je između dvoje, između životinje i sveca - ili, možete reći i da je između Boga i psa. Čovjek je upravo u procjepu. Unutar

sebe je pas; a spolja nastoji da se pokaže kao Bog. To stvara napetost, tjeskobu i sve tada postaje lažno. Ti se možeš uniziti i postati životinja; tada ćeš biti autentičniji i od čovjeka. Ali tada mnogo gubiš: gubiš mogućnost da postaneš Bog.

Životinja ne može postati Bog jer ona nema probleme koje treba prevazići. Zapamti, životinja ne može postati Bog jer u njoj nema ničega što treba transformisati. Životinja je u skladu sa sobom. Nema problema, nema unutarnjeg sukoba, nema preobražaja. Ona čak nije ni svjesna. Ona je jednostavno nesvjesno autentična, ali ona je autentična čak i kada nije toga svjesna. Nijedna životinja ne umije da laže; to je nemoguće. Ali to nije zbog toga što ona posjeduje moralnost: ona ne može lagati zato što ne posjeduje mogućnost saznanja da neko može biti izvještačen.

One moraju biti istinite, ali ta istina nije njihov izbor. To je njihovo ropstvo. Životinje su istinite - ne zato što su odabrale da budu istinite, već zato što ne mogu izabrati alternativu. Za njih nema alternative; one samo mogu biti svoje. Nema mogućnosti da budu lažne jer nemaju svijesti da postoje i druge mogućnosti. Čovjek je svjestan tih mogućnosti. Samo čovjek može biti neistinit. To je uslijed rasta! To je evolucija! Čovjek može biti neistinit i zato može biti i istinit. Čovjek može da bira. Životinje moraju biti istinite. To je njihovo ropstvo, a ne sloboda. Ako si istinit, to je tvoj uspjeh jer uvijek možeš biti neistinit. Mogućnosti su otvorene, ali ti ih nijesi odabrao. Ti si odabrao nešto drugo. To je svjestan izbor.

Naravno, tako je čovjek uvijek u nevolji. Izbor je uvijek nevolja, jer um nastoji da odabere ono što je lakše. Um želi da ima nešto što je lakše obaviti. Želi nešto što se manje odupire. Lako je lagati; lakše je biti izvještačen. Izgledati ljubavno je lako; ali voljeti je teško. Stvoriti spoljašnji izgled, fasadu, je lako; ali proizvesti biće unutar sebe je teško. Zato ljudi biraju lakše, jednostavno, ono što mogu lako obaviti bez nekog napora i žrtvovanja.

Čovjek donosi slobodu na svijet. Životinje su samo robovi. Čovjek donosi slobodu, donosi izbor, odatle proističu nevolje i tjeskobe. Čovjek donosi i neistinu, izvještačenost. Vi se možete obmanjivati. Sve do te tačke to je nužno zlo. Čovjek ne može biti jednostavan i čist na isti način kao životinja, ali on može biti još čistiji i jednostavniji, može biti znatno pročišćeniji i kompleksan. Može biti jednostavniji, čistiji, bezazleniji, ali ne može biti jednostavan, čist i bezazlen kao životinja. Ta bezazlenost je nesvjesna, a čovjek je postao svjestan. Sada može preduzeti dvije stvari: može djelovati lažno, izvještačeno i stalno ostati podijeljeno biće u konfliktu sa sobom. Ili, može postati svjestan cijele stvari koja se odvija i što se njemu događa, može odlučiti da ne bude lažan. Može napustiti sve lažno. On se može žrtvovati, može odabrati žrtvovanje, sve može preduzeti da se liši laži. Tada ponovo biva autentičan.

Ali njegova autentičnost je drugačija, kvalitativno drugačija, od autentičnosti životinje. Životinja je nesvjesna. Ona ništa ne može uraditi; nju je priroda prisilila da bude autentična. Sada čovjek odlučuje da bude autentičan. Niko ga ne prisiljava na to; naprotiv, svi ga tjeraju da bude neautentičan - društvo, kultura, sve što oko njega bitiše, prisiljava ga da ne bude vjerodostojan. On "odlučuje" da bude autentičan. Ta odluka čini vaše jastvo, ona vam daje slobodu koju nijedna životinja ne može dostići, koju nijedan lažni čovjek ne može postići.

Zapamti, uvijek kada lažeš, obmanjuješ, kada si neiskren, uvijek si prinuđen da to činiš. To nije tvoj izbor, to nije istinski izbor. Ako kažeš istinu, to je tvoj izbor. Niko te ne prisiljava da govoriš istinu. Svi te tjeraju da lažeš, da budeš neiskren. To je jednostavnije, lakše, sigurnije, bezbjednije. Sada ulaziš u prostor opasnosti, nesigurnosti, ali to je tvoj izbor. Sa takvim izborom, po prvi put dosežeš do Sebe. Zato je životinjska vjerodostojnost jedno, a čovjekova vjerodostojnost nešto drugo, kvalitativno drugačije: to je svjesni izbor. Još jednom se ostvario Buda. On je nalik životinji, ali sa jednom razlikom: on je jednostavan, čist, bezazlen, nalik životinji, ali je i drugačiji od životinje uslijed njegove svijesti. Sada je sve svjesno izabrano. On je svjestan, budan.

Pitanje je: "Znači li to da je zapadnjačka mladost postala autentičnija?" U nekom smislu, da. Oni su postali vjerodostojniji jer su se vratili životinji. To nije bio njihov izbor. Zapravo, to je bio lakši put - da se vrate. Zapadnjačka mladost je autentičnija od istočnjačke u smislu što su sada pali nisko prema životinjskim instinktima. Istočnjačka omladina je izvještačena. Njihovo ponašanje izgleda nalik fasadi - nije istinito već lažno. Ali ni jedni ni drugi još nijesu zaista stekli moć izbora. Istočnjačka omladina je lažna, kulturna, kultivisana, prisiljavana da bude nestvarna. Zapadnjačka mladost ima revolt protiv toga, revolt protiv vjerodostojnosti životinje. Zato je seks i nasilje sve više zahvatilo zapadnjačku omladinu. Na neki način, oni su autentičniji, ali, isto tako, izgubili su veće mogućnosti. Buda je revoltiran, a i hipici su revoltirani. Ali ti revolti su drugačiji; razlikuju se po kvalitetu. Buda se protivi uslovljavanju, ali on je otišao dalje od toga - ka jedinstvu koje je izdignuto i iznad čovjeka i iznad životinje. Vi se možete protiviti i spustiti na nivo životinje. I vi idete ka jedinstvu, ali to spuštanje, ono je ispod mogućnosti čovjeka.

Ali na neki način, revolt je dobar - jer kada jednom um postane revoltiran, nije daleko dan kada ćeš shvatiti da je takvo protivljenje nazadovanje. Revolt je potreban kada se može ići naprijed. Zato zapadnjačka omladina mora prije ili kasnije shvatiti da je njihov revolt dobar, ali da je usmjeren u pogrešnom pravcu. Tada će biti moguće da se na Zapadu rodi novo čovječanstvo. U tom smislu, istočnjačka izvještačenost ne vrijedi ništa. Bolje je da bude autentična, da bude buntovna, jer revoltiranom umu ne treba puno vremena da uvidi da je to pogrešan smjer. Ali izvještačena omladina može tako nastaviti milenijumima, čak i ne mora biti svjesna da ima mogućnosti za revolt i prevazilaženje njega. Ali nema nikakve vrijednosti da birate između dvoje. Treća alternativa je ispravan način.

Čovjek se mora suprostaviti uslovljavanju i otići dalje od toga. Ako padneš nisko, možeš biti zadovoljan revoltom, ali takav revolt je postao destruktivan: on nije kreativan. Religija je najdublji revolt, ali vi o tome možda i niste razmišljali na taj način. Mi religiju prihvatamo kao najnepokolebljiviju stvar - tradicionalnu, konvencionalnu. To nije tako. Religija je najrevolucionarnija stvar u ljudskoj svijesti jer te ona može odvesti do jedinstva koje je više od životinjskog, koje je više i od ljudskog. Ove tehnike su povezane sa tom revolucijom. Zato kada Šiva kaže da budeš autentičan, on pod tim misli da ne budeš lažan, da ne nastavljaš sa izvještačenošću. Budi svjestan svoje lažne ličnosti, svoje odjeće, odežde, maske - a onda budi autentičan. U potpunosti ostvari sve ono što si ti.

Stvarni problem je taj što je čovjek obmanut vlastitim obmanjivanjem. Ti govoriš o milostivosti. Mi u Indiji previše govorimo o milostivosti, nenasilju. Svako misli da je nenasilan, ali ako pogledate u lično djelovanje nekog pojedinca, u njegove odnose, ponašanja - on je nasilan. Ali on nije svjestan da je nasilan. On može biti nasilan čak i sa svojim nenasiljem. Ako nastoji da prisiljava druge da budu nenasilni, to je nasilje. Ako prisiljava sebe da bude nenasilan, to je nasilje. Biti autentičan, znači da mora da ostvari ono što je njegovo stvarno stanje uma - ne ideje, principi, već stanje uma: koje je stanje njegovog uma? Da li je nasilan? Da li je gnjevan?

To je smisao Šivinog navoda kada kaže da budete autentični. Spoznaj svoje stvarno "činjenično stanje", jer se samo činjenice mogu izmijeniti. Izmišljotina se ne može promijeniti. Ako želiš da promijeniš sebe, moraš znati svoje "činjenično stanje". Ti ne možeš promijeniti fikciju. Vi ste nasilni, a mislite da ste nenasilni. Tada nema mogućnosti za bilo kakvu transformaciju. To nenasilje je sada i ovdje, ne možete ga promijeniti. A nasilje je tamo - ali vi niste toga svjesni, kako to onda možete promijeniti? Zato prvo spoznaj činjenice onakve kakve jesu. Kako se saznaju činjenice? Suoči se sa njima bez svoje interpretacije. To je ono što je nalagala jučerašnja sutra "razmotriti". Došao vam je sluga: razmotrite kako gledate na vašu poslugu. U vašu sobu je ušao vaš gazda: razmotrite kako gledate gazdu. Da li je isti pogled i na slugu i na gazdu? Jesu li vam oči iste, ima li tu neke razlike? Ako tu postoji neke razlike, vi ste nasilni.

Vi ne gledate u čovjeka kakav je on, ne gledate ljudsko biće. Vaš pogled je prepun interpretacija. Ako je on bogat čovjek, vi ga gledate na drugi način; ako je siromašan, gledate ga drugačije. Vaš pogled postaje ekonomičan. Vi ne gledate čovjeka koji je pred vama. Vi gledate na nečiji bankovni račun. A ako je taj čovjek siromašan, u vašem pogledu ima suptilnog nasilja, degradirajućeg, ponižavajućeg. Ako je čovjek bogat, posjedujete suptilni izraz poštovanja, dobrodošlice. Bilo šta da radite, duboko zanimanje je uvijek prisutno.

Zagledajte u to vaše zanimanje. Ljuti ste na sina ili na vašu kći i kažete da se ljutite zbog njegovog ili njenog interesa, za njegovo ili njeno dobro. Uđite u to dublje; razmotrite da li je to istina ili ne. Vaš sin je bio neposlušan. Vi ste ljuti; kažete da hoćete da ga promijenite jer je to dobro za njega. Osmotrite to i razmotrite tu činjenicu. Da li je činjenica da ste to činili za njegovo dobro ili ste samo bili povrijeđeni zbog njegove neposlušnosti? Vi ste se uvrijedili jer on nije iskazao poslušnost prema vama. Vaš ego se povrijedio jer je on neposlušan. Ako se vaš ego povrijedi, to je činjenica, a vi se počnete pretvarati da to nije zbog toga - da ste samo mislili o njegovom dobru i da ste zbog toga ljuti. Vi se ljutite samo zbog njega: vi niste zaista ljuti. Kako možete biti ljuti? Vi ste otac koji ima ljubavi, zato se uopšte ne ljutite. Kako bi se onda ljutili na svog sina? Vi ga previše volite, ali "pošto je on krenuo lošim putem", uslijed vaše "ljubavi", vi želite da ga promijenite i zbog toga se ljutite. Vi se samo pretvarate da mu pomažete.

Ali da li je to stvarna činjenica? Da li se pretvarate ili ste samo povrijeđeni jer vam je sin otkazao poslušnost? I jeste li sasvim sigurni da je za njega dobro sve što govorite? Proniknite dublje u sebe, sagledajte činjenicu, razmotrite je - i budite vjerodostojni. Ako ste zaista uvrijeđeni njegovom neposlušnošću, onda se dobro uvjerite da ste uvrijeđeni i da se osjećate povrijeđeno - da ste zbog toga ljuti. To znači biti autentičan, vjerodostojan. Tada možete uraditi više na svojoj promjeni jer se činjenice mogu mijenjati. Izmišljotina se ne može mijenjati. Proniknite dublje u sve što činite ili o čemu razmišljate. Razotkrijte činjenicu i ne dopustite da riječi i objašnjenja to oboje.

Ako je razmatranje prisutno, malo po malo ćete postati vjerodostojni, a ta autentičnost neće biti kao kod životinja. To će biti autentičnost sveca, jer što više znate koliko ste ružni, znaćete i više o tome koliko ste nasilni. Što više prodrete u suštinu činjenice i postanete svjesni besmislica koje činite, tada će vam ta svjesnost više pomoći. Malo po malo će ta ružnoća nestati, iščeznuti, jer ako ste svjesni svoje ružnoće, ona se ne može zadržati. Ako želite da se to nastavi, nemojte biti svjesni toga i nastojte da stvorite fasadu ljepote oko sebe. Tada ćete vidjeti samo lijepo, a ružno će ostati po strani i nikada se neće direktno uočiti. Svi drugi će to vidjeti; u tome je problem. Sin će uvdjeti da otac nije ljut za njegovo dobro: on će vidjeti da je otac ljut zato što je sin bio neposlušan i tako ga povrijedio. On će to znati. Svoju ružnoću ne možete sakriti od drugih. Vi to možete sakriti samo od sebe. Vaš pogled će svakome razotkrivati da u vama ima nasilnosti

Vi samo sebe možete obmanjivati da je tu bilo milostivosti. Zato svi o sebi misle kao o veoma superiornim bićima, a niko se ne slaže u tome sa njima. Vaša supruga se ne slaže da ste superiorno biće. Vaša djeca se ne slažu da ste superiorno biće. Ni vaši prijatelji se sa time ne slažu, niko se u tome ne slaže sa vama, da ste vi superiorno biće. U Rusiji postoji jedno odomaćeno kazivanje da ako svi iskažu u potpunosti svoje misli, onakve kakve one jesu, u čitavom svijetu neće biti ni četiri prijatelja. Sve što vaši prijatelji misle o vama, nikada vam neće reći. Zato prijateljstva traju. Ali oni uvijek to govore iza vaših leđa, a i vi o svojim prijateljima govorite iza njihovih leđa. Niko o nikome ne govori iskreno jer tada ne bi bilo prijateljstva. Zašto? Niko se ne slaže sa

vama, a jedini razlog je ovaj: vi možete obmanjivati samo sebe; ne možete obmanjivati nikoga drugoga. Jedino je moguće samo-obmanjivanje.

Kada pomislite da ste nekoga obmanuli, vi tako samo obmanjujete sebe. Možda je moguće da vas drugi prevare, da vi druge prevarite, zato što postoje trenuci kada je zgodno da se poigrate uloge obmanutog. To može biti i korisno za nekoga. Vi govorite o vašoj veličini. Svi govore, direktno ili indirektno, o svojoj veličini, njihovoj nadmoći. Neko se može složiti sa vama. Ako je to korisno za njega, on će vas obmanuti da je bio obmanut, ali on dobro zna ko ste vi. Vi ne možete prevariti nikoga dok on nije spreman da bude prevaren; a to je već druga stvar. Pod pojmom autentičnosti, vjerodostojnosti, ja podrazumijevam da treba da se prisjetite vlastitog činjeničnog stanja. Uvijek to razotkrijite ispod vašeg interpretiranja. Odbacite svoja objašnjenja i sagledajte činjenice o sebi. Nemojte biti uplašeni. Mnogo ružnoga je tu. Ako ste uplašeni, nikada nećete uspjeti da to promijenite. Ako je to prisutno, prihvatite da je to tako; razmotrite to.

To je smisao razmatranja: razmotrite to; sagledajte to u potpunosti. Osvrnite se; idite do korijena; proanalizirajte to. Pogledajte zašto je to tu, kako ste omogućili da je to tu, kako ste to pothranjivali, štitali, kako je to izraslo u veliko drvo? Sagledajte svoju ružnoću, svoju nasilnost, mržnju, gnjev; pogledajte kako ste to štitali, kako ste pomagali da to izraste do tih veličina. Sagledajte korijene; sagledajte taj cio fenomen. A Šiva kaže ako to u potpunosti sagledate da ćete se odmah osloboditi toga jer ste samo vi to štitali. Vi ste pomogli da se to ukorijeni u vama. To je bio vaš kriterij. Vi to možete odmah odbaciti - upravo sada. Možete to napustiti i nema potrebe da se više osvrćete za time. Ali prije no što to mognete da uradite, morate to i da znate. Šta je to? Morate vidjeti cijeli mehanizam, cijelu njegovu kompleksnost i kako ste mu pomagali.

Ako neko nešto uvrijedljivo kaže protiv vas, kako vi reagujete? Da li ste ikada pomislili o tome da je možda taj u pravu? Onda zagledajte! Možda je u pravu. Postoji više mogućnosti da je on u pravu jer je nepristrasan, gleda stvari sa udaljenosti; može to primijetiti. Zato nemojte reagovati! Sačekajte! Recite mu: "Ja sam razmotrio to što ste rekli. Vi ste me uvrijedili i ja ću sada da razmotrim tu činjenicu. Možda ste u pravu. Ako budete u pravu, ja ću vam zahvaliti. Dopustite mi da to razmotrim A ako otkrijem da niste u pravu, ja ću vas obavijestiti o tome." Ali nemojte se odupirati. Takva reakcija je nešto drugo.

Ako me uvrijedite, umjesto da reagujem, ja vam kažem: "Sačekajte. Dođite za sedam dana. Razmotriću to što ste rekli. Možda ste u pravu. Ja ću se staviti na vaše mjesto i osmotriti sebe; stvoriću izvjesnu distancu. Možda ste u pravu, zato mi dopustite da sagledam činjenice. Veoma je fino od vas što ste ukazali na to, zato ću to pogledati Ako osjetim da ste u pravu, biću vam zahvalan; ako osjetim da niste u pravu, obavijestiću vas da ste pogriješili." Kakva je potreba za drugačijom reakcijom? Vi ste me uvrijedili. Šta onda radim? I ja vrijeđam vas. Izbjegavam razmatranje. Grubo reagujem. Vi ste me uvrijedili, zato i ja treba da uvrijedim vas.

Zapamtite, reakcija nikada ne može biti ispravna. To **nikada** ne može biti u redu! Ako me uvrijedite, stvarate mogućnost da moje biće postane ljutito. A kada sam ljut nijesam svjestan. Kažem nešto što nikada nijesam mislio o tebi. Tog istog trenutka, uslijed tvoje uvrede, ja reagujem nasilnički. Već sljedećeg trenutka se mogu pokajati. Zato nemojte reagovati. Razmotrite tu činjenicu. Ako je vaše razmatranje potpuno, možete odbaciti to. To je u vašim rukama. Samo zbog toga što ste se zakačili za to, ono je tu. Ali to možete odmah odbaciti i tu neće biti potiskivanja - zapamtite to. Kada ste razmotrili činjenicu, više nikada neće biti nikakvog potiskivanja, bilo da to želite i tako nastavite ili to ne želite i to odbacite.

Drugo pitanje: *"U skladu sa tehnikom iz prošle večeri kada se gnjev, nasilje, seksualnost i tome slično, pojavi, osoba će to razmotriti i odmah odustati od toga. Ali kada to učini, ona se osjeti bolesno i nelagodno. Koji je razlog za ta negativna osjećanja?"*

Samo je jedan razlog za to: vaše razmatranje nije bilo potpuno. Svi žele da smire gnjev bez razumijevanja; svi bi htjeli da smire seks bez razumijevanja. A revolucija nije moguća bez razumijevanja. Tako ćete stvoriti sebi samo još više problema i muke. Nemojte pomišljati da se odreknete bilo čega. Samo razmislite kako da to shvatite: razumijevanje, a ne odricanje. Nema potrebe da razmišljate o tome kako da se nečega lišite. Jedina potreba je da to shvatite u potpunosti. Ako ste to u potpunosti shvatili, transformacija će slijediti. Ako je to dobro za vas, ako je dobro za vaše biće, to će rasti. Ako je loše za vas, to će otpasti. Zato je prava stvar u tome da ne odustanete, da to ne prekinete: to je razumijevanje.

Zašto razmišljate da se odreknete gnjeva? Zašto? Zato što su vas učili da je bijes ružan. Ali da li ste VI to tako shvatili? Da li ste VI došli lično do takvog zaključka putem vlastitog poniranja u gnjev? Ako ste vi lično došli do tog zaključka putem vlastitog unutarnjeg traganja, onda neće biti potrebe da odustanete od toga: ono će već samo nestati. Sama činjenica da znate da je to otrovno je dovoljno. Tada ste postali drugačiji čovjek. Ali vi razmišljate da to napustite, prigušite, da se odreknete. Zašto? Zato što ljudi kažu da je gnjev loš, a vi ste jednostavno pod njihovim uticajem. Tada počinjete da razmišljate da je gnjev loš, a kada dođe određeni trenutak, vi postajete ljutiti.

Tako se stvara dvoličnost: ostajete sa gnjevom, a i dalje mislite da je gnjev loš. To je neautentičnost. Ako mislite da je bijes dobar, onda se ljutite i nemojte govoriti da je to loše. Ili ako mislite da je gnjev loš, onda pokušajte da shvatite da li je to vaša realizacija ili ste to čuli od nekog drugog. Svi stvaraju jad oko sebe zbog drugih. Neko govori da je ovo loše, neko kaže da je dobro i tako nastoje da te ideje nametnu tvom umu. Roditelji čine jedno, društvo čini drugo i tako jednog dana utvrdite da slijedite tuđe ideje. Vaša priroda i tuđe

ideje stvaraju raskol u vama; vi postajete šizofrenični. Vi ćete raditi jedno, a vjerovaćete u nešto sasvim drugo. To će proizvesti krivicu. Svi osjećaju krivicu. To ne znači da su svi krivi: svi se osjećaju krivim upravo zbog tog mehanizma. Oni kažu da je gnjev loš. Svi će vam reći da je gnjev loš, ali niko vam neće reći kako da spoznate gnjev.

Svi kažu da je seks loš. Oni su vas učili, učili, da je seks loš, a niko vam nije rekao šta je seks i kako se on spoznaje. Pitajte oca i njemu će biti nelagodno. On će reći: "Nemoj da govoriš o tim ružnim stvarima!" Ali te ružne stvari su činjenice. Čak ni vaš otac to nije mogao izbjeći, jer inače ne bi bilo vas. Vi ste gola činjenica. Zato nema veze što vaš otac govori o seksu, on nije mogao tome pobjeći. Ali on će se osjećati nelagodno ako ga budete pitali jer ni njemu niko nije ništa rekao o tome. Njegovi roditelji mu nikada nijesu rekli zašto je seks ružan. Zašto? I kako to saznati? Kako produbiti znanje o tome? Niko vam to neće reći. Oni će samo etiketirati stvari: ovo je loše, ovo je dobro. To etiketiranje stvara bijedu i pakao.

Zato treba zapamtiti jednu stvar - za svakog tragaoca, stvarnog tragaoca, ovo je temeljna stvar koju treba shvatiti: ostanite uz činjenice. Nastojte da ih spoznate; nemojte dopustiti da vam društvo nameće svoju ideologiju. Nemojte gledati na sebe tuđim očima. Vi imate oči; niste slijepi. Imate činjenice vlastitog unutrašnjeg bića. Koristite svoje oči! To je smisao razmatranja. I ako vi to razmotrite, to onda više neće biti problem. Ali kada jednom to neko uradi, on ponekada može osjetiti slabost ili nelagodnost. Vi ćete to osjetiti (ako niste shvatili činjenice), osjetićete se nelagodno, jer je to izvjesno suptilno potiskivanje. Vi već znate da je gnjev ružan. Ako kažem da to razmotrite, vi to učinite samo tako da se možete odreći. To odricanje je tu, uvijek je prisutno u vašem umu.

Jednom je ovdje bio jedan stari čovjek, sedamdeset godina star. On je bio veoma religiozan - i ne samo to, već je bio i neka vrsta religioznog vođe. On je bio učitelj mnogim ljudima i mnoge knjige je napisao. On je bio moralist i sada, nakon sedamdeset godina života, je došao i rekao: "Ti si jedini čovjek kome mogu iznijeti moj prolem. Kako da se oslobodim od seksa?" A ja sam čuo kako je govorio o bijedi seksa. Napisao je knjige, a mučio je sinove i kćerke. Ako želite nekoga da mučite, moralnost je najbolji trik za to - najlakši. Tako odmah izazivate krivicu kod drugih. To je najsuptilnija tortura. Počnite govoriti o *brahmachariju* i proizvesti ćete krivicu kod slušalaca zato što je veoma teško biti *brahmachari*, biti u potpunom celibatu. To je tako teško postići, zato kada govorite o *brahmachariju*, a kada to drugi ne mogu postići, oni osjećaju krivicu.

Vi ste stvorili krivicu; sada možete i sprovesti torturu. Vi ste ponizili druge, učinili ih inferiornim. Sada više nikada ne mogu biti opušteni. Oni će morati da žive seksualno, a osjećaću krivicu zbog toga. Uvijek će misliti na *brahmachari*, a neće znati šta da čine. Njihov um će misliti o celibatu, a tijelo će im živjeti u seksu. Tada će krenuti protiv svog tijela. Počeće da misle: "Ja nijesam tijelo. Ovo tijelo je ružno." A kada jednom stvorite krivicu u nekome, uništili ste mu um, otrovali ste ga.

Starac je došao i pitao kako da se oslobodi seksa. Ja sam mu rekao da prvo bude svjestan te činjenice - a on je već izgubio mnogo prilika. Sada je seksualnost kod njega slabašna i svjesnost će trebati više truda. Kada je seks silan i kada je enrgija prisutna, vi ćete biti svjesni toga veoma lako. To je tada tako moćno, nije teško uvidjeti, spoznati i osjetiti. Taj čovjek, u sedamdesetoj godini, slabašan, bolestan i onemoćao, teško će biti svjestan seksa. Kada je bio mlad, mislio je o *brahmachariju*. On to nije mogao da proživi; imao je petoro djece. Tada je mislio na *brahmachari* i propustio priliku. Sada je počeo da razmišlja šta da čini sa seksom. Zato sam mu rekao da bude svjestan toga - da zaboravi svoje učenje i da spali knjige i da nikome ne govori ništa o seksu dok ga sam ne spozna. Ja sam mu rekao da bude svjestan toga.

Na to mi je on odgovorio: "Ako pokušam da budem svjesta toga, koliko dana će mi biti potrebno da se oslobodim toga?" Tako um djeluje. On je spreman čak i da bude toga svjestan, ali samo da bi se toga oslobodio. Zato sam mu rekao: "Ako ti nijesi svjestan toga, ko se odlučio da se oslobodi? Kako si zaključio da je to loše? Da li je to prihvaćeno sa garancijom? Zar nije bilo potrebe da to razotkriješ unutar sebe?"

Ne pomišljajte da se odreknete bilo čega. Odricanje znači, da vas upravo prisiljavaju drugi. Budite individualni. Nemojte dopustiti da društvo previše dominira vama. Nemojte biti robovi. Vi imate oči, imate svijest, seks, gnjev i druge činjenice. Koristite svoju svijest; koristite svoje oči. Budite svjesni. Razmišljajte o sebi kao da ste sami. Niko vas ne može učiti. Šta ćete učiniti? Počnite od samog početka, od ABC i uđite unutar sebe. Budite potpuno svjesni. Nemojte se odlučivati; nemojte žuriti; nemojte prebrzo donositi zaključke. Ako možete dospjeti do zaključka sopstvenom sviješću, taj zaključak će postati sami preporod. Tada se nećete osjećati nelagodno. Neće biti potiskivanja. Samo tada možete odustati od nečega. Ja vam ne kažem da budete svjesni odustajanja. Zapamtite, ja kažem, ako ste toga svjesni, možete odustati od bilo čega.

Nemojte od svijesti činiti tehniku za odustajanje od nečega. Napuštanje je samo konsekvencija. Ako ste svjesni, možete napustiti bilo šta, ali ne možete odlučivati da ćete od nečega odustati; za to nema potrebe. Nikada ne morate odlučiti da odustanete. Seks je prisutan. Ako ste potpuno postali svjesni toga, možete i da ne odlučite da odustanete. Ako sa potpunom sviješću odlučite da ne odustanete, tada seks može imati vlastitu ljepotu. Ako sa potpunom sviješću odlučite da odustanete od toga, tada je i vaše odricanje takođe predivno.

Pokušajte da me shvatite. Sve što dođe, sve što se dogodi putem svijesti je predivno, a sve što se dogodi bez svjesnosti je ružno. Zato su ti vaši takozvani "brahmacharije", monasi koji upražnjavaju celibat, u osnovi ružni. Njihov cijeli način života je ružan. Takav celibat nije došao kao konsekvencija, kao posljedica. To nije bilo njihovo traganje. Pogledajte osobu kao što je D. H. Lorens. Njegova seksualnost je predivna - mnogo ljepša od odricanja vaših celibatnih monaha - zato što je njegov seks bio ispunjen potpunom sviješću. Kroz unutarnje

traganje, on je otkrio da treba da živi sa seksom. On je prihvatio tu činjenicu. Sada nema smetnji, nema krivice. Zapravo, seks je postao slavlje. Zato je D.H. Lorens potpuno svjestan svog seksa, prihvatio ga je, živi sa time, posjeduje svu njegovu ljepotu.

Potpuno svjestan te činjenice, Mahavir je napustio, odustao je i kao takav bio predivan. Obojica su bili predivni - D.H. Lorens i Mahavir. OBOJICA su predivni! Ali ljepota nije u seksu ni u odustajanju od njega. Ljepota se sastoji u svijesti. Toga se morate stalno prisjećati - da niste došli do tog zaključka na isti način kao Buda; nije bilo nužno. Možda niste do tog zaključka došli kao Mahavira; to nije bilo neizbježno. Ako postoji neka neizbježnost, samo je jedna, a to je uslijed svijesti. Kada ste potpuno svjesni, sve što vam se tada dogodi je predivno, Božanstveno.

Pogledajte mudrace iz prošlosti: Šiva sjedi sa Parvati. Parvati mu sjedi u krilu sa dubokom ljubavlju. Vi ne možete zamisliti Mahavira u takvom položaju. Nemoguće! Ne možete zamisliti ni Budu u takvoj pozi. Samo zato što je Ram naslikan sa Sitom, džaini ga nijesu mogli prihvatiti kao Avatara, kao božansku inkarnaciju, samo zato što je još bio sa ženom. Nemoguće je da ga džaini zamisle kao inkarnaciju Boga. Zato kažu da je veliki čovjek - *mahamanava*, ali ne i Avatar. On je veliki čovjek, ali i muškarac jer je žena prisutna. Kada je žena prisutna, ne možete otići dalje od čovjeka. Suprotnost je i dalje prisutna, vi ste i dalje muško. - Naravno, Ram je veliki čovjek, ali nije otišao dalje od čovjeka, tako kažu džaini.

Ako pitate hinduse, oni vam uopšte i neće govoriti o Mahaviru - neće ga čak ni pomenuti u njihovim knjigama - jer je za hindu vjernike usamljeni čovjek bez žene tek pola čovjeka, dio, nije cio. Sami Ram nije cio, zato hindusi kažu "Sitaram". Oni na prvo mjesto stavljaju ženu. Oni nikada neće reći "Ramsita". Oni kažu "Sitaram". Oni će reći "Radakrišna". Oni će staviti ženu na prvo mjesto zbog osnovnog razloga - pošto je muškarac rođen od žene, on je kao takav polovičan. Sa ženom postaje cio. Zato nijedan hindu Bog nije sam. Druga polovina, njegov drugi dio je uvijek tu. Sitaram je zaista cjelina; Radakrišna je cjelina. Sami Krišna je polovina. Nema potrebe da Ram odustane od Site, nema potrebe da Krišna odustane od Rade. Zašto? Oni su toga potpuno svjesni.

Vi ne možete naći budnijeg i svjesnijeg čovjeka nego što je to Šiva, ali on je sjedio sa Parvati u svom krilu. To je stvaralo probleme. Ko je onda u pravu? Da li je Buda ili Šiva u pravu? Problem je stvoren zato što mi ne znamo da svi cvjetaju individualno. I Buda i Šiva su potpuno svjesni, ali se dogodilo da je Buda u toj svojoj svjesnosti napustio ponešto. To je bio njegov izbor. Dogodilo se da je Šiva u svojoj potpunoj svijesti prihvatio sve. Obojica su bili na istoj tački Realizacije, svijesti, ali njihovo ispoljavanje je bilo drugačije. Zato nemojte pasti pod uticaj bilo kojeg uzora. Niko ne zna što će se dogoditi kada postanete svjesni. Nemojte odlučivati da odustanete od nečega prije no postanete svjesni. Nemojte donositi odluke. Niko ne zna šta je pravo. Sačekajte! Budite svjesni i dopustite da se vaše biće rascvjetava. Niko ne zna šta će se dogoditi. Svako posjeduje skrivene mogućnosti rascvjetavanja, zato ne treba da slijedite nikoga - svako sljedbeništvo je opasno, destruktivno; svako oponašanje je samoubistveno. Sačekajte!

Ove tehnike su namijenjene samo da vas učine svjesnim. A kada budete svjesni možete odustati od bilo čega ili prihvatiti bilo šta. Kada niste svjesni, zapamtite šta se događa: ne možete ni prihvatiti, ni odbiti bilo šta. Imate seks: ne možete ga prihvatiti u potpunosti i zaboraviti ga, a ne možete ga ni odbiti. Ja vam kažem da ga prihvatite i zaboravite ili da odustanete od njega i zaboravite. Ali vi ne možete uraditi samo jedno od njih. Vi ćete uvijek primijenjivati obije mogućnosti. Vi ćete prihvatiti, a potom ćete misliti kako da odustanete od toga. A to je začarani krug. Pošto ste imali seks, nakon nekoliko sati ili nekoliko dana ćete pomišliti kako da odustanete od toga. Zapravo, vi ne činite ništa drugo do obnavljate energiju. Kada obnovite energiju, ponovo ćete pomisliti kako da to imate. To će se tako ponavljati tokom cijelog vašeg života. To je tako bilo i u mnogim prošlim životima. Kada postanete potpuno svjesni, možete odlučiti. Ili ćete to prihvatiti: tada će to prihvatanje dati ljepotu; ili ćete odustati: tada će to odustajanje biti divno.

Jedno je sigurno: kada ste svjesni nečega, to možete i zaboraviti - kao i suprotno. To onda neće biti problem. Vaša odluka je potpuna i problem otpada. Ali ako osjećate ikakvu nelagodnost, znači da to niste dovoljno dobro razmotrili, niste bili svjesni toga. Zato budite svjesniji. Svaku činjenicu razmotrite više - dublje, ličnije - bez zaključaka o drugima.

Treće pitanje: *"Kada je nagon autentičan, ja bivam nesvjestan toga. Kako da upražnjavam 'stop'?"*

Ovo je veoma značajno pitanje. Lako je zaustaviti bilo šta kada ste lažni, a teško je zastati kada je nešto vjerodostojno. Kada je gnjev stvaran, vi ćete zaboraviti na "stop" tehniku. Kada je gnjev lažan, vi ćete se toga sjetiti: možete to obaviti. Ali kada je energija lažna onda nema značaja. Tu nema energije. To možeš zaustaviti, ali to je tada nekorisno. Kada je gnjev stvaran, samo tada ima energije, a kada to zaustaviš, energija će preduzeti unutarnji preokret.

Šta onda da činiš? Pokušaj da budeš svjestan - nemoj odmah početi sa gnjevom, počni sa nečim lakšim. Kada hodaš: budi svjestan toga. Nemoj početi sa gnjevom. Počni sa nečim lakšim. Ti hodaš: budi toga svjestan; tu nema problema. Tada iznenda zastani u hodu. Počni sa lakšim stvarima, a potom kreni sa nekim dubljim i kompleksnijim stvarima. Nemoj početi sa kompleksnim stvarima. Nemoj odmah skočiti u seks. To je znatno suptilnija stvar za koju ti je potrebna znatno dublja svijest. Zato prvo stvori svijest sa nekim lakšim stvarima. Kada hodaš, kada se kupaš, kada osjetiš žeđ, kada si gladan: počni sa tim stvarima, sa nekim svakodnevnim

stvarima. Kada sa nekim razgovaraš: stani - čak i u sred riječi. Govoriš neku priču koju si govorio već hiljadu puta i svima postao dosadan. Ti ponovo počinješ: "Jednom bijaše jedan kralj..." Stop! Počni sa nečim lakšim - sa nečim mnogo lakšim.

Kada ti muva stane na glavu, ti pokušaš da je otjeraš rukom. Stop! Neka muva ostane tu. Neka se tvoja ruka zaustavi. Čini to sa nekim lakšim stvarima kako bi doživio osjećaj, osjećanje zaustavljanja sa sviješću. Potom nastavi sa kompleksnijim stvarima. Gnjev je veoma kompleksna stvar. Uzmi neku mehaničku radnju: ti svakog jutra ustaješ iz kreveta. Da li si to primijetio? Svakog jutra ustaješ iz kreveta na jedan isti način. Ako tvoja desna noga krene prva, ona uvijek tako kreće. Sjutra ujutro, kada desna noga krene prva, zastani i dopusti da lijeva noga izađe prva iz kreveta.

Čini to sa lakim stvarima; nećeš ništa žrtvovati sem naviku. Ti uvijek započneš hod sa desnom nogom. Stop! Bilo šta - bilo šta se može iskoristiti. Pronađi nešto. Što je lakše, to je bolje. A kada postaneš gospodar lakših stvari i kada budeš mogao odmah zastati, kada budeš mogao postići osjećaj svjesnosti, skrivena mirnoća će ti se ukazati. Na tren će eksplodirati neka unutarnja tišina.

Gurdžijev je običavao da trenira svoje učenike sa veoma lakim stvarima. Na primjer, ti kažeš nešto i klimneš glavom. Tada bi ti on rekao: "Reci to isto, ali nemoj klimati glavom." To je jedna mehanička navika. Ja nešto kažem: načinim pokret rukom. Gurdžijev bi rekao: "Nemoj činiti taj pokret kada to govoriš; zapamti to. Učini bilo koji drugi pokret, ali zapamti samo ovo: kada to govoriš, nemoj činiti taj pokret. Budi svjestan toga."

Upotrijebi bilo šta - bilo šta! Ti obično započinješ razgovor sa određenom rečenicom. Nemoj početi tako. Neko nešto kaže. Ti već imaš spreman mehanički odgovor. Nemoj odgovarati na taj način; kaži nešto drugo. Ili ako započneš starom pričom, zastani u sredini. Trgni se u trenutku i zastani. Pokušaj to - i tek kada osjetiš da gospodariš time, kreni ka nekim kompleksnijim stvarima. To je jedan osnovni trik uma - da ti kaže da skočiš ka kompleksnijim stvarima. Tada ćeš izgubiti. Potom više nikada nećeš ponovo pokušati. Ti znaš da to ne možeš postići. To je samo trik uma. Um će reći: "U redu, sada znaš da će vježba zastajanja biti neuspješna ukoliko si ljut, ako si još ljutit." Tako nećeš više ponovo pokušavati. Zato pokušaj sa nekim hladnim stvarima; nemoj kretati ka vrućim temama. A kada ti pođe za rukom da uspiješ sa nečim hladnim, onda kreni i ka vrućem. Nastoj da postepenim koracima osjetiš taj put i - nemoj biti prebrz. Inače se ništa neće okončati.

Zadnje pitanje: *"Pošto sam čuo o toliko mnogo meditacionih tehnika u knjizi 'Vigyana Bhairava Tantra', počeo sam da osjećam da se unutarnja vrata ne mogu otvoriti pomoću tehnika već da to zavisi od stvari kao što su inicijacija, milost gurua i tome slično. Zar nije tako? Kako i kada neko može postati spreman da primi inicijaciju?"*

Zapravo, i milost gurua je neka vrsta tehnike. Promjenom naziva se ništa neće promijeniti. Smisao je u **predaji**. Vi možete primiti milost gurua samo ako se predate, a predaja je tehnika. Ako ne znate kako da se predate, nećete moći primiti nikakvu naklonost. Zato, zaista, naklonost se ne daje: to se prima. Niko ti ne može dati milost; ti to samo možeš primiti. Pored Prosvijetljene osobe milostiva naklonost stalno teče. Ona je tu; to je u njegovoj prirodi. Upravo nalik svijeći koja gori i isijava svjetlost, Prosvijetljena osoba uvijek isijava milost. To nije nikakav trud. To teče bez napora. To je prisutno. Ako ste u mogućnosti da to primite, to ćete primiti. Ako nijeste u mogućnosti da primite, nećete moći primiti.

Ovo može djelovati paradoksalno šta ću vam reći, ali to je istina: milostivost ne daje guru. To samo prima učenik. Ali kako biti učenik? I to je tehnika. Kako se predati? Kako biti prijemčiv? Predaja je najteža stvar. Vi ne možete predati svoj gnjev, ne možete predati tugu, kako onda možete predati svoje cijelo biće? Ako ne možete predati nečulne stvari, ako ne možete predati svoje bolesti, kako onda možete predati sebe? Predaja znači potpuno predavanje. Sve dajete svom učitelju, svom Majstoru. Vi kažete: "Sada me nema više. Sada si ti tu; čini što te je volja." I kada možete čekati, kada ne idete da ponovo pitate kada će on nešto preduzeti, vi ste se tada predali; gotovi ste. Više ništa nema da se pita. Stvar će se dogoditi u pravom trenutku. Ali kako to postići?

I za ovo je potrebna velika svijest. Glupi ljudi obično misle da je predaja laka. To je glupost. Oni misle, ako odete i dotaknete stopala Učitelja, vi ste se predali. Samo doticanje stopala može biti predaja, ali nemojte misliti da ste se predali samo zbog toga što ste dotakli stopala svog Učitelja. Predaja je unutarnji čin. To je opuštanje, potpuno zaboravljanje sebe. Tada samo Majstor ostaje; tebe više nema. Samo je Majstor tu.

To se može postići samo uz veoma duboku svijest. Kakva je to svijest? Ta svijest će doći ako budete upražnjavali te tehnike i ako neprestano budete osjećali da ste bespomoćni. Ali nemojte proglašavati svoju bespomoćnost prije no što upotrijebite te tehnike. To će biti lažno. Prvo ih koristite, činite to vjerodostojno. Ako se pokaže da vam tehnika pomaže, neće biti potrebe za predajom; vi ćete biti preporođeni. Ako ih budete koristili autentično, zaista, potpuno, ako ne budete sebe obmanjivali, a ako se i dalje ništa ne bude događalo, tada ćete se osjećati bespomoćno. Vi ćete osjetiti: "Ne mogu ništa uraditi." Ako to bude ušlo duboko u vas, taj osjećaj bespomoćnosti, tek tada ćete biti u mogućnosti da se predate - ne prije toga.

Osjećate li se bespomoćno? Niko se ne osjeća bespomoćno. NIKO se ne osjeća bespomoćno! Svi znaju: "Ja to mogu: ako želim to mogu postići. Ja to ne činim zato što to ne želim." Svi misle, ako nešto žele, to i mogu postići." Oni misle: "Onog trenutka kada to poželim, kada kažem 'hoću', ja ću to i moći. Jedini razlog zašto to ne činim je zato što to neću sada." Ali niko se ne osjeća bespomoćno. Ako neko kaže da se pomoću

naklonosti gurua to može dogoditi, vi pomislite da ste spremni upravo ovog trenutka. Ako je to pitanje nekog djelanja, vi kažete da to možete uraditi kad god želite. Ali ako je u pitanju milost, vi kažete: "U redu! Ako se to treba primiti od nekoga, ja sam spreman da to primim baš sada."

Vi nijeste bespomoćni. Vi ste samo lijeni. A to je velika razlika. Nikakva milostivost se neće moći primiti u nekom lijenom biću - tek samo u bespomoćnom. A bespomoćnost nije dio lijenosti. Bespomoćnost obuzima samo one koji prvo učine sve napore da nešto postignu, da prodru do nečega, da nešto urade. Kada sve uradite i ništa se ne dogodi, osjetite se bespomoćno. Tek tada se možete nekome predati. Tada će vaša predaja postati tehnika. To je zadnja tehnika, ali ljudi to prvo pukušaju. To je posljednje, konačno. Kada se ništa ne dogodi poslije svih napora, kada ostane samo bespomoćnost i kada izgubite svaku nadu, kada se vaš ego zakoči, tada shvatite da ništa ne može uraditi sami. Tada se vaše ruke usmjere ka stopalama Majstora. To je drugačiji način dolaska do Majstora. Vi ste bespomoćno tragali za njim. Cijelo vaše biće je krenulo ka njegovim stopalama. Postali ste upravo nalik materici koja je spremna da primi sjeme.

Tada je milostivost moguća. Ona nikada nije bila uskraćena: ona je uvijek na raspolaganju. U svakom dobu, svakom istorijskom periodu je bilo Prosvijetljenih osoba. Ali sve dok nijeste spremni da izgubite svoj ego, nećete moći biti u kontaktu sa njim. Možete čak i sjedjeti pored njega, možete sjedjeti pred njim, ali neće biti kontakta.

Postoje tri vrste udaljenosti. Jedna je uslijed prostora. Ti sjediš tu, ja sjedim ovdje, postoji prostor između dvije tačke. To je prostorna udaljenost. Vi se možete približiti; distanca se može smanjiti. Vi me možete i dotaći, udaljenost je nestala - ali samo u prostoru.

Postoji i druga vrsta udaljenosti - vremenska. Vaš voljeni je umro, vaš prijatelj je umro, u prostoru je sada sasvim nestala jedna tačka. Postoji beskonačna udaljenost. Ali vi možete osjetiti da vam je u vremenu prijatelj blizu. Zatvorite oči, prijatelj je tu. U vremenu je moguće da osoba koja sjedi pored vas bude udaljenija od voljene osobe koja više i nije na svijetu. Ali postoji i treća vrsta udaljenosti, a to je ljubav. Voljena je mrtva. Tada malo po malo, malo po malo, počinje da se uspostavlja veća vremenska distanca. Ljudi kažu da vrijeme liječi. Kada udaljenost postane veoma, veoma velika, sjećanje postaje sve bleđe i bleđe - i ono nestaje. Ali postoji i treća udaljenost - treća dimenzija - koja se zove ljubav. Ako ste sa nekim u ljubavi, ta osoba može biti i na drugoj planeti, ali u vašoj ljubavi, ona je upravo pored vas. Ona može i umrijeti; mogu biti i vjekovi između vas. Ali u ljubavi nema daljine.

Neko može biti upravo sada pored Bude. Dvadeset pet vjekova ne predstavlja ništa jer se udaljenost mjeri ljubavlju. U prostoru više nema Bude; tijelo je nestalo. U vremenu je udaljenost od 2.500 godina, ali u ljubavi nema distance. Ako je neko u ljubavi sa Budom, vremenska i prostorna udaljenost nestaje. On je upravo ovdje, ti možeš primiti njegovu milostivost. Ti možeš upravo sada sjedjeti pored Bude. Tu nema jaza kada je prostor u pitanju; nema ni udaljenosti kada je vrijeme u pitanju, ali ako nema ljubavi, onda je udaljenost beskonačna. Tako poneko može živjeti sa Budom, a da nema nikakvog kontakta sa njim, a neko može živjeti sada i ovdje, a da je u kontaktu sa Budom.

Milostiva naklonost se događa u dimenziji ljubavi. U ljubavi je sve uvijek prisutno. Zato, ako ste u ljubavi, milostivost se događa. Ali ljubav je predaja. Ljubav znači da je sada neko drugi postao značajniji od vas samih. Sada ste spremni i da umrete za nekog drugog. Vi ste tada spremni da žrtvujete sebe zbog drugoga. Taj drugi je postao središte; a vi ste samo periferija. Malo po malo, vi sasvim nestajete, a drugi opstaje. U tom trenutku, milost se prima. Zato nemojte misliti o Majstoru kao o nekome ko vam daje tu milost. Mislite kako da postanete bespomoćan učenik - potpuno predan, u ljubavi. Majstor će vam doći. Kada je učenik spreman, Majstor uvijek dolazi. Tu nije stvar fizičkog prisustva. Kada ste spremni, iz neke nepoznate dimenzije ljubavi se milostivost događa. Ali nemojte misliti o milosti kao o nekom bjekstvu.

Pošto sam govorio o mnogim tehnikama, znam da postoje dvije mogućnosti: možeš isprobati neku, a možeš ostati i u konfuziji, to će kasnije biti moguće. Sa 112 tehnika, slušajući o jednoj, pa o drugoj, pa o trećoj, i tako dalje, logično je da možeš postati zbrkan. Možeš pomisliti da je to van tvog domašaja. Toliko puno tehnika - koju onda koristiti, a koju ne? Možda će ti doći na um ideja da je bolje da primiš milostivost - "*Gurukripa*" - a ne da uđeš u tu džunglu tehnika. To je veoma kompleksno, zato je lakše primiti milost učitelja. Ali to ti neće pomoći ukoliko razmišljaš na ovaj način. Pokušaj iskreno sa ovim tehnikama. Ako ti ne uspije, taj sami neuspjeh će postati tvoja predaja. To je konačna tehnika.

U redu?

TEHNIKE ZA INTELEKTUALNE I OSJEĆAJNE TIPOVE

SUTRE:

**4. *Pretpostavimo da si se postepeno lišila snage ili znanja.
U trenutku lišavanja, transcendiraj.***

5. *Predanost oslobađa.*

Po shvatanju tantre, čovjek je bolest. Ne znači samo da je um uznemiren: zapravo, vaš um je taj koji stvara uznemirenost. Ne znači samo da ste napeti uznutra, već, zapravo, vi ste ta napetost. Pokušajte da jasno shvatite tu razliku. Ako je um bolestan, ta bolest se može liječiti, ali ako je um sama bolest, onda se ta bolest ne može izliječiti. To se može transcendirati, prevazići, ali se ne može liječiti. To čini osnovnu razliku između zapadnjačke psihologije i istočnjačke tantra i yoga psihologije; u tome je razlika između istočnjačke tantre i joge i zapadnjačke psihologije.

Zapadnjačka psihologija misli da um može biti zdrav, da mu se može pomoći u izliječenju, jer oni tvrde da ne postoji transcendencija i da nema ničega izvan uma. Transcendencija je moguća samo ako ima nečega iza toga, tako da možete živjeti u sadašnjem vremenu, a kretati se naprijed. Ali ako nema ničega iza toga i ako je um kraj svega, onda je transcendencija nemoguća. Ako mislite da ste samo tijelo, vi onda ne možete prevazići svoje tijelo - jer ko će onda to prevazići i šta će se prevazići? Ako ste samo tijelo, onda ne možete izaći izvan tijela. Ako možete izaći iz tijela, to znači da niste samo tijelo već i nešto više. To "više" postaje dimenzija u koju treba ući. Isto tako, ako ste samo um i ništa drugo, nikakva transcendencija nije moguća. Tada možemo liječiti lične bolesti. Neko je mentalno bolestan: mi možemo tretirati tu bolest. Mi nećemo dotaći um, ali ćemo liječiti tu bolest i učiniti um normalnim. Niko neće ni pomisliti da li je taj normalan um zdrav ili nije.

Normalan um je samo jedan skeptičan um. Frojd je rekao: kakvi smo, mi samo možemo bolesni um dovesti do normale. Ali da li su svi zdravi ili nijesu, to pitanje još nije pokrenuto. Mi smo prihvatili bez razmišljanja da je kolektivni um, da je prosječni um u redu. Zato kada neko ode dalje od tog prosječnog uma, kada ode negdje drugo, on se mora vratiti natrag i dovesti u normalu. Tako je cijela zapadnjačka psihologija samo ulagala napore za podešavanje - podešavanje prema uobičajenom umu, prema prosječnom umu. U tom smislu, postoje mislioci, posebno jedan veoma inteligentan mislilac - Geofri - koji kaže da je genije bolestan jer je izvan normale. Ako je normala zdravlje, onda je genije bolestan. Genije nije normalan: on je na neki način lud. Njegovo ludilo može biti korisno, zato mu dopuštamo da živi.

Ajnštajn, Van Gog ili jedan Ezra Paund - pjesnici, slikari, naučnici, mistici - oni su ljudi, ali njihove ludosti se dopuštaju iz dva razloga: ili je njihovo ludilo uznemiravajuće ili je korisno. Kroz njihovo ludilo oni doprinose normalnom umu koji to ne bi mogao postići. Pošto su ljudi, oni se kreću ka jednom ekstremu i tako uviđaju određene stvari koje normalni um ne može vidjeti. Zato mi dopuštamo takve ludake - čak ih i nagrađujemo najvišim priznanjima. Ali oni su "bolesni".

Ako je normalnost kriterijum i standard zdravlja, tada je svako ko nije normalan - bolestan. Geofri je rekao da će doći trenutak kada ćemo liječiti naučnike i pjesnike na isti način kako liječimo i ludake: nastojaćemo da ih poravnamo sa normalnim umom. Taj pristup je uslijed određene hipoteze da je um kraj i da nema ničeg iza njega. Upravo suprotno tom pristupu postoji istočnjački pristup. Mi ovdje tvrdimo da je um bolest. Bilo da je normalan ili abnormalan, mi ćemo učiniti samo jednu razliku na "normalno bolestan" i "nenormalno bolestan". Normalan čovjek je normalno bolestan. On nije toliko bolestan da to možete otkriti. On je samo prosječan. Pošto su i svi drugi kao on, on i ne može biti otkriven. Čak je i psihijatar koji ga liječi "normalno bolestan". Po nama je i sami um neka vrsta bolesti.

Zašto? Zašto um nazvati bolešću? Mi ćemo mu prići iz jedne druge dimenzije; tako će biti lakše. Za nas je tijelo smrt; za istočnjački pristup, tijelo je smrt. Zato ne možete stvoriti savršeno zdravo tijelo; ono ne bi moglo umrijeti. Vi možete stvoriti određenu ravnotežu, ali tijelo kao takvo, pošto je predodređeno da umre, mora biti bolesno. Zato zdravlje može biti samo relativna stvar. Tijelo ne može biti savršeno zdravo; to ne može biti. Zato medicinska nauka nema standarde i definiciju šta je zdravlje. Oni mogu definisati bolesti; mogu objasniti određenu bolest; ali ne mogu objasniti šta je zdravlje. Što najviše mogu objasniti je to, da kada čovjek nije bolestan, kada ne pati od određene bolesti, da je tada zdrav. Ali definisati zdravlje u negativnom smislu je apsurdno jer tada bolest postaje primarna stvar na osnovu koje objašnjavate zdravlje. Ali zdravlje ne može biti definisano jer tijelo zaista nikada ne može biti sasvim zdravo. Svakog trenutka je tijelo samo u nekoj relativnoj ravnoteži jer smrt predstavlja napredovanje života - i vi umirete. Vi niste samo živi, vi istovremeno i umirete.

Smrt i život nijesu dva kraja udaljena jedan od drugog. Oni su nalik nogama koje se simultano pokreću i čine hod - one obadvije pripadaju vama. Upravo ovog trenutka vi i živite i umirete. Svakog trenutka nešto u vama zamire. U roku od sedamdeset godina, smrt će doći do svog cilja. Svakog trenutka ćete sve više umirati i umirati, i konačno ćete u potpunosti biti mrtvi. Onog trenutka kada ste se rodili, vi ste počeli da umirete. Rođenje predstavlja i smrt. Ako neprestano po malo umirete - a smrt nije nešto što dolazi spolja, već nešto što predstavlja unutarnji rast - tada tijelo nikada ne može biti uistinu zdravo. Kako može biti? Kada ono umire svako trenutka, kako može biti zdravo? Ono može biti samo relativno zdravo. Zato ako ste normalno zdravi, to je dovoljno.

Isto je i sa umom. Um ne može biti sasvim zdrav, cjelovit, jer je prava suština uma takva da treba da ostane bolestan, bolestan od nelagodnosti, napetosti, tjeskobe - u stalnoj brizi. Takva je prava priroda uma, zato mi moramo da shvatimo njegovu prirodu.

Tri stvari: jedna, um je veza između tijela i "ne-tijela" koje je unutar vas. To je veza između materijalnog i nematerijalnog unutar vas. To je jedan od najmisterioznijih mostova. On premoštava dvije sasvim protivriječne stvari - materiju i duh. Ako ste u mogućnosti, razmotrite taj paradoks: obično se premoštavaju obale koje su materijalne. U ovom slučaju, um je most između dvije obale od kojih je jedna materijalan, a druga nematerijalna - između vidljivog i nevidljivog, između umirućeg i ne-umirućeg, između života i smrti, između tijela i duha - ili bilo kako da nazovete te dvije obale. Pošto um premoštava te dvije kontradikcije, on i treba da ostane napet. Ne može biti opušten. On se uvijek kreće između vidljivog ka nevidljivom, od nevidljivog ka vidljivom. Svakog trenutka je um u dobroj napetosti. On treba da premosti dvije stvari koje ne mogu biti premoštene. To je napetost; to je tjeskoba. Vi ste svakog trenutka u brižnoj tjeskobi.

Ja ovdje ne govorim o finansijskim brigama ili takvim tjeskobama: one su periferne brige, sekundarne brige. Stvarna tjeskoba to nije: stvarna briga je ona Budina. I vi ste u takvoj tjeskobi, ali ste previše opterećeni svakodnevnim brigama, tako da ne možete razotkriti vašu osnovnu zabrinutost. Kada jednom pronađete vašu temeljnu brigu, postaćete religiozni. Religija je zainteresovanost za osnovnu tjeskobu. Buda biva zabrinut na drugačiji način. On nije brinuo o finansijama, nije brinuo o lijepoj ženi, nije brinuo o ničemu. Tu nema brige; obične brige nijesu prisutne. On je bio siguran, bezbijedan, bio je sin velikog kralja, suprug prelijepa supruge i sve mu je bilo omogućeno. Onog trenutka kada je nešto poželio, to je i dobio. Sve što je bilo moguće, njemu je bilo priušteno.

Ali on je iznenada postao prožet tjeskobom - a to je bila temeljna, prvobitna tjeskoba. On je vidio kako nekog mrtvacu odvođe kolima, upitao je kočijaša što se dogodilo tom čovjeku. Kočijaš mu je rekao: "Ovaj čovjek je mrtvav. Umro je." To je bio prvi Budin susret sa smrću, pa ga je odmah upitao: "Da li su svi skloni umiranju? Da li ću i ja umrijeti?" Osmotrite to pitanje. Možda vi još niste postavili takvo pitanje. Možda ste pitali ko je umro, zašto je umro, ili ste možda mogli reći da je bio veoma mlad i da nije bilo vrijeme za umiranje. Ta zabrinutost nije temeljna; ona vas ne dotiče. Možda ćete osjetiti ganutost, možda će vam biti žao, ali to je sve i dalje tek na površini - i to obično zaboravljate poslije nekoliko trenutaka.

Buda je to pitanje okrenuo prema sebi i pitao: "Da li ću i ja umrijeti?" Kočijaš je odgovorio: "Ne mogu te lagati. Svakoga čeka smrt, svako umire." Buda reče: "Onda okreni kočije. Ako ću umrijeti, koja je svrha života? Stvorio si duboku zabrinutost u meni. Dok se ta tjeskoba ne rasprši, ja se neću moći opustiti." Kakva je to tjeskoba? To je temeljna tjeskoba. Zato ako budete temeljno svjesni istinske situacije u životu - tijela, uma - tada će vas neka suptilna briga zgrabiti, zatim će ta tjeskoba nastaviti da podrhtava u vama. Bilo što da činite ili da ne činite, zabrinutost će biti prisutna - duboka zabrinutost. Um premoštava jedan ambis - jedan nemoguće premostiv ambis. Tijelo mora umrijeti, a vi imate nešto - X - nešto što posjedujete unutar vas, što je besmrtno.

Postoje dvije protivriječnosti. To je isto kao da stojite na dva čamca koji počinju da se kreću u suprotnim pravcima. Tada ćete biti u dubokom konfliktu. To je konflikt uma. Um je između dvije suprotnosti: to je jedna stvar. A druga stvar je ta - što je um izvjesan proces, a ne stvar. Um nije stvar: to je proces. Riječ "um" ostavlja pogrešan utisak. Kada kažemo "um", izgleda kao da nešto nalik umu postoji unutar vas. Tu nema ničega! Um nije stvar: um je proces. Zato je bolje da ga nazivamo "umovanje", a ne um. Na sanskritu mi imamo riječ *chitta*, što znači umovanje: ne um već umovanje - proces.

Proces nikada ne može biti tih. On uvijek mora biti napet; proces znači metež. A um se uvijek kreće od prošlosti ka budućnosti. Prošlost vam predstavlja teret, zato se krećete ka budućnosti. Taj stalni pokret stvara još jednu napetost u vama. Ukoliko postanete previše svjesni toga, možete poludjeti. Zato mi stalno nastojimo da smo uposleni nečim; ne želimo da budemo nezaposleni. Ako ste nezaposleni, možete postati svjesni unutarnjeg procesa umovanja, a to vam može dati neku čudnu i osobitu napetost. Zato svi žele da su na neki način zauzeti. Ako nemaju ništa da rade, čitaju iznova stare novine. Zašto? Zar ne možete sjedjeti mirno? To je teško jer, ako sjedite u tišini postajete svjesni potpunog procesa napetosti unutar vas. Zato su svi u nekom bjekstvu. Alkohol to može priuštit: postajete nesvjesni. To može priuštit i seks: na trenutak sasvim zaboravljate sebe. Televizija vam to pruža; muzika to daje: bilo šta sa čime možete biti toliko zauzeti da se osjećate kao da ne postojite.

To stalno bjekstvo od sebe je uslijed procesa umovanja. Ako ste nezaposleni, postaćete svjesni vlatitog unutarnjeg procesa. Um je bazični proces unutar vas. Zato mi i dolaze mnogi ljudi i kažu da žele da meditiraju, ali kada počnu da meditiraju bivaju još napetiji. Oni kažu: "Mi nijesmo bili tako napeti i zabrinuti prije ovoga.

Obično preko cijelog dana nijesno zabrinuti. Ali kada mirno sjedimo i počnemo da meditiramo, misli navru; masovno nas napadnu. To je nešto novo." Zato oni misle da je to uslijed meditacije. A to nije zbog meditacije. Misli vas napadaju svakog trenutka vašeg bitisanja, ali ste zauzeti nekim spoljnim činocima tako da nijeste toga svjesni. Tek kada sjednete, postajete svjesni te činjenice: bivate svjesni nečega od čega ste neprestano bježali.

Um, umovanje je proces, a proces je određeni napor. Energija se time troši, nestaje u tome. To je nužno: to je potrebno životu, to je dio borbe za opstanak. To je oružje - i to jedno od najagresivnijih oružja. To je razlog čovjekovog opstanka pored drugih životinja. Životinje su fizički jače, ali im nedostaje suptilno oružje - umovanje. One posjeduju opasne zube, opasne čeljusti; one su snažnije od čovjeka. One mogu za tren ubiti čovjeka. Ali, njima nedostaje jedno oružje - umovanje. Zahvaljujući tom oružju, čovjek može da ubija, može da opstaje. Zato je um srdestvo opstanka. On je potreban. On je nužan i nasilan. Um je nasilan. On je dio dugog puta čovjekovog nasilja kroz koje mora da prođe. On se izgrađivao kroz nasilje. Zato uvijek kada sjednete, osjetićete unutarnje nasilje - misli naviru, nasilne misli, metež, kao da ćete eksplodirati. Zato niko i ne želi da sjedi u tišini.

Svi dolaze sa riječima: "Dajte mi neku podršku, neku unutrašnju potporu. Ja ne mogu samo sjedjeti u tišini. Daj mi neko ime da ponavljam kao "Ram-Ram-Ram": daj mi neko ime koje mogu da ponavljam; tada ću moći biti miran." Zapravo, što time postižete? Vi tako stvarate neku novu zaokupljenost. Tada možete biti u tišini jer je i um tako zaokupljen. Sada ste usmjereni na "Ram-Ram-Ram", na pojanje: um još nije nezaokupljen. Um, kao određeni proces, treba uvijek da bude bolestan. On ne može biti toliko uravnotežen koliko tišina traži. I treće, um je stvoren spolja. Kada se rodite imate samo mogućnost za um, ali ne i um - tek samo mogućnost, potencijal. Zato ako se dijete podiže izvan društva, bez uticaja društva, dijete će rasti. Ono će imati tijelo, ali ne i um. Neće biti u mogućnosti da govori nijedan jezik; neće moći da razmišlja u konceptima; biće nalik nekoj životinji.

Društvo uvježbava vaše mogućnosti: ono vam daje um. Zato hindus ima drugačiji um od muhamedanca. Obojica su ljudi, ali su im umovi drugačiji. Hrišćani posjeduju drugačiji um. Ti umovi su drugačiji zato što su ih kultivisala drugačija društva sa drugačijim svrhama, drugačijim ciljevima. A dijete, dječak ili djevojčica, je rođeno. Oni nemaju um. Oni samo posjeduju mogućnost da se um proširi. To može biti prisutno, ali još nije. To je tek samo sjeme. Tada ga vi osposobite. Tada dječak dobije drugačiji um, a djevojčica drugačiji, jer ih vi drugačije obučavate. Tada hindus postaje drugačiji od muhamedanca. Tada je teista drugačiji od ateiste. Ti umovi se izgrađuju u vama. To su uslovljavanja, prisiljavanja.

Uslijed toga um je uvijek star i nepokolebiv. Ne može biti naprednog uma. Ovaj navod može izgledati čudno: "Ne može biti progresivnog uma." Um je ortodoksan - zato što je uslovljavan. Zato su ti takozvani progresivci onoliko nepokolebivi u svojoj progresivnosti koliko i bilo koja druga ortodokсна osoba. Pogledajte komunistu. On misli da je veoma napredan, ali Marksov "Kapital" ima toliko autoriteta nad njim kao što Kuran ima nad muhamedancem ili Gita nad hindusom. A, ako počnete da kritikujete Marksa, on će se uvrijediti isto toliko koliko i jedan džain, ako budte napadali Mahavira. Um je ortodoksan jer je uslovljen prošlošću, društvom, drugima i to zbog određene svrhe. Zašto sam vas obavijestio o ovoj činjenici? Zato što se život mijenja svakog trenutka, a um pripada prošlosti. Um je uvijek star, a život je uvijek nov. Stoga je prisutna napetost i konflikt.

Ukaže se nova situacija. Zaljubiš se u neku ženu; ti imaš hindu um, a žena je muhamedanka. Tada će biti konflikt. Biće mnogo nepotrebne patnje. Ta žena je muhamedanka, a tebe je život doveo u situaciju da se zaljubiš u nju. Sada ti život pruža novi fenomen, a um ne zna kako da se ponaša prema tome. Nema predstave o tome kako da djeluje, zato će se tu ukazati konflikt. Zato se u promjenama u svijetu ljudi osjećaju iskorijenjeno; život im biva mukotrpan. To nije bilo tako u starim vremenima. Čovjek je bio mirniji - ne baš toliko, ali je izgledao znatno mirniji jer su stvari oko njega dosta statične i um nije bio u konfliktu. Sada se sve munjevito mijenja, a um se ne može tako brzo promijeniti. Um se veže za prošlost, a sve se mijenja svakog trenutka.

Zato je na Zapadu prisutno toliko zabrinutosti. Na Istoku ima manje tjeskobe. To je čudno jer Istok mora da se suoči sa mnogim osnovnim problemima. Nema hrane, nema odjeće, nema prostora za stanovanje. Svi oskudijevaju. Ali oni su manje tjeskobni, a Zapad je mnogo više zabrinut. Zapad je uspješan, naučno razvijen, na visokom je nivou tehnološkog života, odakle onda toliko tjeskobe? Zato što tehnologija daje životu veoma brze promjene koje um ne može da prati. Prije no se uskladite sa novim stvarima, one su već postale stare i prevaziđene. Zato se ponovo ukazuje jaz! Život nameće nove situacije, a um nastoji da reaguje u skladu sa starim uslovljavanjima. Taj jaz se tako produbljuje. Što je više raskola, to je više i tjeskobe. Um je ortodoksan, nepokolebiv, a život nije takav.

To su ta tri razloga zašto je um bolest. Šta onda da se radi? Ako treba da liječite um, postoje lakši načini. Psihoanaliza je jedan od lakših načina. Za to može biti potrebno duže vremena, možda i ne bude uspješno, ali to još nije tako teško. Ali ova transcendencija uma je teška, naporna, zato što treba sasvim da napustite um. Treba da se izdignete i da to prevaziđete; da se lišite uma kao takvog; nemojte ga ni dotaći. Na primjer, ja sam ovdje, a u sobi je vruće. Ja mogu uraditi dvije stvari. Mogu uključiti rashladne uređaje, jer ja živim u ovoj sobi. Mogu preduzeti neke promjene, tako da u sobi ne bude vruće, ali tada će svako podešavanje zahtijevati brigu i sa sobom donijeti svoje lične probleme. Postoji i druga mogućnost - mogu izaći napolje.

U tome je razlika. Zapad nastavlja da živi u istoj sobi uma, pokušavajući da ga podesi, da ga popravi kako bi život sa umom postao makar normalan. To neće biti baš blaženstvo, ali će zato postati lišeno sreće. To neće dospjeti do pravog mjesta, do vrhunca sreće, ali osoba će se spasiti velike patnje: sve manje će patiti. Frojd je rekao da nema mogućnosti da čovjek bude sretan. Najviše što može, ukoliko podesite svoj um na taj način da budete normalni, bićete nešto manje nesrećni od drugih; to je sve. To je veoma beznadežno. Ali Frojd je jedan veoma autentičan mislilac i njegov uvid je na neki način ispravan zato što on ne može vidjeti iza uma. To je bio razlog što Istok nije razvijao psihološku misao u skladu sa Frojdom, Jungom ili Adlerom. To je čudno jer Istok govori o umu već skoro pet hiljada godina.

Iako se pet hiljada godina zanimao za um, meditaciju i onostrano, zašto Istok nije stvorio psihologiju? Psihologija je tek odnedavno razvijena na Zapadu. Zašto Istok nije mogao stvoriti psihologiju? Buda koji je govorio o dubokim slojevima uma je ovdje bio prisutan. On je govorio o svijesti, govorio je o podsvjesnom, govorio je o nesvjesnom. On je to morao znati. Ali zašto nije razvio psihologiju svijesti, podsvijesti i nesvijesti? Razlog je ovaj: Istok nije bio zainteresovan za prostorije. Tu se pomalo govorilo o sobi i namjeri da se izađe iz nje. Mi smo bili zainteresovani za sobu samo da bi pronašli vrata; to je bilo sve. Mi nijesmo bili zainteresovani o detaljima sobe; mi nijesmo željeli da živimo u njoj. Zato je jedino interesovanje bilo za spoznaju gdje su vrata i kako izaći odatle. Mi smo govorili o sobi samo kako bismo mogli locirati vrata - kako bismo mogli saznati kako da ih otvorimo i izađemo vani.

U tome se sastojalo cijelo naše zanimanje. Zato se u Indiji nije mogla razviti psihologija. Ako nijeste zainteresovani za ovu sobu, nećete moći napraviti nacrt ove sobe; nećete moći izmjeriti svaki zid i svaki ugao u sobi. Vi ne brinete o tome. Vi ste samo zainteresovani gdje su vrata, gdje su prozori, kako biste mogli izaći vani. Onog trenutka kada izađete, sasvim zaboravljate na tu sobu zato što ste tada pod nepreglednim nebom. Nećete ni zapamtiti da je bilo neke sobe, da ste živjeli u kavezu, dok je za to cijelo vrijeme postojalo beskonačno nebo u koje ste mogli ući bilo kada. Sasvim ćete zaboraviti sobu. Ako budete mogli otići dalje od uma, što će se dogoditi? Um ostaje isti. Vi ne stvarate nikakve promjene u umu, ali vi idete dalje od njega i tako se sve mijenja.

Potom se možete ponovo vratiti u tu sobu ako želite, ali vi ćete tada biti druga osoba. To izlaženje i vraćanje će vas učiniti kvalitativno drugačijim. Čovjek koji je živio u sobi i koji nije znao šta se događa vani drugačiji je čovjek. On i nije čovjek: on živi nalik bubi, nalik nekom insektu. Kada izađe napolje na zrak - pod otvoreno nebo - na sunce, pod oblake i beskonačne mijene, on odmah biva drugačiji. Taj uticaj beskonačnog ga po prvi put čini čovjekom, svjesnim bićem.

Taj čovjek se sada može ponovo vratiti u sobu, ali on će tada biti drugačiji. Tada ta soba može biti nešto što je samo za upotrebu. To više nije zatvor. On može izaći bilo kog trenutka. Tada soba postaje nešto samo za upotrebu, nešto praktično. Prethodno je tu bio zatvoren, sada više nije u zatočeništvu. On je sada gospodar, on zna da je nebo napolju i da ga beskonačnost čeka. Čak je i ova soba sada dio beskonačnosti, čak je i ovaj mali ograničeni prostor unutar ove sobe prostranstvo, isto prostranstvo koje je i spolja. Čovjek se ponovo vratio da živi u ovoj sobi, da je koristi, ali on više nije zarobljen u njoj. To je kvalitativna promjena.

Istok je zainteresovan kako izaći iz uma i potom ga koristiti. Nemojte se poistovjećivati sa umom - to je poruka. A sve meditacione tehnike su samo zainteresovane kako da pronađu vrata, kako da upotrijebe ključ, kada da otključaju tu bravu i izađu napolje. Zato ćemo danas tumačiti dvije metode. Prva je zainteresovana za to kako zastati usred aktivnosti. Ranije smo rastumačili tri "stop" metode; sada ostaje još jedna.

Četvrti metod: *"Pretpostavimo da si se postepeno lišila snage ili znanja. U trenutku lišavanja, transcendiraj."*

Vi to možete primijeniti usred događaja, a možete i zamisliti neku situaciju. Na primjer: ležite, opustite se i zamislite kao da vam tijelo umire. Zatvorite oči; počnite osjećati kao da umirete. Ubrzo ćete osjetiti kako vam je tijelo postalo teže. Zamislite: "Ja umirem, umirem, umirem." Ako je to osjećanje vjerodostojno, tijelo će postati teško; osjetićete kao da vam je tijelo od olova. Želite da pomjerite ruku, ali je ne možete pomaći; ona je postala tako teška kao da je mrtva. Nastavite da osjećate da umirete, umirete, umirete; a kada dođe pravi trenutak, samo preskočite i bićete mrtvi; tada odmah zaboravite na tijelo i transcendirajte.

"Pretpostavimo da si se postepeno lišila snage i znanja. U trenutku lišavanja, transcendiraj". Kada osjetite da je tijelo mrtvo, što sada predstavlja transcendiranje? Pogledajte u tijelo. Do sada ste osjećali da umirete. Sada je tijelo postalo teško kao mrtvo. Pogledajte tijelo. Zaboravite da umirete i sada budite promatrač. Tijelo leži kao mrtvo, a vi ga posmatrate. Tu će biti transcedencija, prevazilaženje. Vi ćete biti izvan uma jer mrtvo tijelo ne treba um. Mrtvo tijelo se toliko opusti da proces uma prestaje da funkcionira. Vi ste tu i tijelo je tu, ali um je odsutan. Zapamtite, um je potreban životu ali ne smrti.

Ako iznenada saznate da ćete umrijeti za jedan sat, šta ćete činiti tokom toga sata? Ostao je samo jedan sat života i vi ste sigurni da ćete umrijeti posle tog sata - tačno posle jednog sata. Šta ćete uraditi? Vaše razmišljanje će potpuno prestati jer je vezano ili za prošlost ili za budućnost. Planirali ste da kupite kuću ili auto, ili ste planirali da se ženite ili razvodite. Razmišljali ste o mnogim stvarima i one su stalno u vašim mislima. A sada, samo za jedan sat vremena, neće biti smisla ni misliti o ženidbi ni razvodu. Sada sve vaše planove možete ostaviti onima koji će da žive. Sa smrću svi planovi nestaju, sa smrću brige iščezavaju zato što je svaka briga životno orijentisana. Vi morate da živite i sutra; zato su brige prisutne. Zato su svi koji su

podučavali meditaciju uvijek govorili da ne mislite o sutra. Isus je govorio učenicima: "Nemojte misliti za sutra", jer ako mislite o sutrašnjici nećete moći ući u meditaciju. Tada ulazite u brige. A mi smo toliko prepuni briga da ne mislimo samo o sutra već i o sljedećem životu. Zato ne planiramo samo za ovaj život: mi planiramo i za život poslije smrti.

Jednog dana sam prolazio ulicom kada mi neko dade jedan letak. Na poleđini je bila nacrtana prelijepa kuća sa divnim vrtom. To je bilo prelijepo - božanski lijepo. A velikim slovima je bilo ispisano pitanje: "Da li želite ovu prelijepu kuću i ovaj vrt, i to besplatno, bez i jedne rupije?" Okrenuo sam taj letak. To nije bilo sa ove planete. To je bio hrišanski letak. Pisalo je: "Ako želite ovako lijepu kuću i ovaj predivni vrt, vjerujte u Isusa." Oni koji budu vjerovali Isusu dobiće besplatno takvu kuću i vrt u Kraljevstvu božjem. Tako um nastavlja da razmišlja ne samo o sutra, već i o onome poslije smrti, nastoji da pripremi i rezerviše mjesto poslije života. Takav um ne može biti religiozan. Religiozni um ne misli o sutra. Zato su oni koji misle o životu poslije smrti stalno zabrinuti misleći o tome da li će se Bog ponašati sa njima dobro ili ne.

Čerčil je umirao i neko ga upita: "Jeste li spremni da sretnete Oca u raj?" Čerčil mu odgovori: "To me ne brine. Ja sam bio stalno zabrinut da li će Božji otac biti spreman da mene sretne."

Ali jednom drugom prilikom neko je brinuo o budućnosti. Buda reče: "Nema raja ni života poslije smrti." Zatim dodade: "Nema duše i vaša smrt će biti potpuna i konačna; ništa neće ostati." Ljudi su mislili da je bio ateista. On to nije bio. On je samo nastojao da stvori situaciju u kojoj možete zaboraviti sutrašnjicu i ostati u ovom trenutku. Tada će meditacija veoma lako slijediti. Zato, ako razmišljate o smrti (ne o smrti koja će doći sada ili kasnije), ležite na zemlju i budite kao mrtvi. Opustite se i osjetite: "Ja umirem, umirem, umirem." I ne samo da pomislite: osjetite to u svakom damaru svog tijela, u svakom mišiću. Neka smrt uđe u tebe. To je jedna od najljepših meditacija. Kada osjetite da je tijelo samrtnički teško i da ne možete pokrenuti ruku, da ne možete pomaći ni glavu i da je sve zamrlo, iznenada zagledajte u svoje tijelo.

Um neće biti tu. Možete to uvidjeti! Vi ćete biti prisutni; svijest će biti prisutna. Pogledajte svoje tijelo! Neće izgledati kao vaše tijelo. Jaz između vas i vašeg tijela će biti izražen - biće kristalno jasan. Tu neće biti mosta. Tijelo leži kao mrtvo, a vi ste tu nalik svjedoku, niste u njemu: NIJESTE u njemu! Zapamtite, osjećaj da ste u tijelu je uslijed uma. Taj osjećaj da ste u tijelu je zbog UMA! Ako nema uma, ako je odsutan, vi nećete moći reći da ste u tijelu ili van njega: jednostavno ćete biti tu, ni unutra ni vani. "Unutra" i "vani" su termini povezani sa umom. Jednostavno, vi ćete biti tu kao svjedok. To je transcendencija, prevazilaženje. To možete postići na mnogo načina.

Nekad je to moguće u datoj prilici. Vi ste bolesni i osjetite da nema nade da preživite: da ćete umrijeti. To je jedna veoma pogodna situacija. Upotrijebite je za meditaciju. Možete pokušati i na neki drugi način. Pretpostavimo da ste postepeno izgubili snagu. Ležite i osjetite da vam cijela Egzistencija ispija energiju. Sa svih strana ste ispijeni: snaga vam je ispijena. Ubrzo ćete postati nemoćni, sasvim lišeni snage. Vaša energija ističe, odlazi vani. Ubrzo više ništa neće ostati unutar vas. Takav je život. Postali ste ispijeni, iscijeđeni. Sva vaša okolina vas crpi. Jednog dana ćete postati samo mrtva ćelija; sve će biti iscrpljeno iz vas. Sav život će isteći iz vas, samo će mrtvo tijelo ostati.

Čak i ovog trenutka to možete postići. Zamislite ovo: ležite i osjetite kako vam je sva energija istekla. Za nekoliko dana ćete steći dojam kako energija ističe. A kada osjetite da je sve izašlo, više ništa nije ostalo unutar vas. TRANSCENDIRAJTE: "U trenu lišavanja, transcendiraj". Kada vas i najmanji atom snage napusti, transcendirajte. Budite posmatrač; budite samo svjedok. Tada neće ni ovaj univerzum ni ovo tijelo biti vaše. Vi sada samo posmatrate taj fenomen. Ta transcendencija će vas izvesti iz uma. To je ključ. I bilo šta da poželite, to možete postići na mnogo načina. Na primjer, mi smo govorili o trčkanju. Iscrpите себе. Trčite, trčite i trčite. Nemojte stati svojom voljom, neka tijelo samo padne. Kada se svaki mišić iscrpi, sami ćete pasti. Kada padnete na pod, budite svjesni toga. Samo pogledajte i osmotrite da je tijelo palo. Ponekada se dogode velika čuda. Vi ostanete da stojite, a tijelo padne, i vi to vidite. Možete vidjeti kako je samo tijelo palo, a vi ste ostali da stojite. Nemojte pasti sa tijelom. Tumarajte okolo, trčite, plešite, iscrpите tijelo. Ali zapamtite, vi ne smijete leći. Tada se i unutar njega svijest kreće sa tijelom i pada.

Vi ne treba da legnete. Vi to činite sve dok tijelo samo padne. Tada ono pada kao mrtvo. Iznenada osjetite da tijelo pada i da vi ne možete učiniti ništa. Otvorite oči, budite svjesni, nemojte propustiti tu priliku. Budite svjesni i gledajte šta se događa. Možete još da stojite, a da tijelo pada. Kada jednom to spoznate, nikada više nećete zaboraviti da ste drugačiji od tijela. To "stojanje izvan" je pravo značenje engleske riječi "ekstaza". "Ekstaza" znači da ostajete izvan. A kada jednom osjetite da ste izvan tijela, u tom trenutku neće biti uma, jer je um most koji vam daje osjećanje da ste u tijelu. Ako ste i na trenutak izvan tijela, u tom trenutku neće biti uma. To je prevazilaženje, transcendencija. Tada uđite u tijelo, uđite u um. Ali vi više ne možete zaboraviti to iskustvo. To iskustvo je postalo nedjeljivi dio vašeg bića. Ono će uvijek tu biti. Nastavite da to radite svakodnevno, a kroz taj jednostavni proces će se događati mnoge stvari.

Zapad je uvijek brinuo kako da obori um i to je pokušavao na mnogo načina. Ali još ništa nije uspio ili makar tako izgleda. Sve bi bila samo moda koja bi ubrzo zamrla. Sada je i psihoanaliza mrtav pokret. Postoje novi pokreti - enkaunter grupe, grupna psihologija, akciona psihologija i još mnoge druge stvari, ali nalik svakoj modi - oni dođu i odu. Zašto? Zato što unutar uma možete samo napraviti neka preuređenja. To će se poslije određenog vremena ponovo poremetiti. Preuređivati um je isto što i graditi kuću na pijesku ili od karata. Tu

uvijek postoji talasanja i straha da će se svakog trenutka to srušiti. Svakog trenutka se može dogoditi da je više ne bude tu.

Otići iza uma je jedini način da budete zdravi i ispunjeni unutrašnjom srećom, da budete cjeloviti. Potom se možete vratiti umu i koristiti ga. Ali tada um postaje samo instrument sa kojim se više ne poistovjećujete. Zato su dvije stvari bitne: ili ste poistovjećeni sa umom, a po tantri je to bolest; ili niste poistovjećeni sa umom - tada ga koristite kao instrument, i tada ste zdravi i cijeli.

Peta tehnika (u jednu ruku veoma jednostavna, a u drugu veoma komplikovana, od svega dvije riječi); peta tehnika kaže:

"Predanost oslobađa."

Samo dvije riječi: "Predanost oslobađa". Zapravo, to je samo jedna riječ, jer riječ "oslobađa" je posljedica predanosti. Šta se podrazumijeva pod predanošću? U "Vigyana Bhairava Tantra" postoje dvije vrste tehnika. Jedne su za one koji su intelektualno orjentisani, naučno usmjereni; a druge su za one koji su orjentisani ka srcu, emocijama, ka poetici. Postoje samo dva tipa uma: naučni um i poetski um - i oni su udaljeni. Oni se nigdje ne susreću i ne mogu se susresti. Ponekada idu paralelno, ali se nikako ne susreću.

Dogodi se ponekada da neka individua bude i naučnik i pjesnik. To je zaista rijetko, ali tada se dogodi da ta osoba bude pjesnik i naučnik istovremeno. Tada je on podijeljena ličnost. On tada predstavlja dvije ličnosti, a ne jednu. Kada je pjesnik, on sasvim zaboravi na naučnika; inače bi ga naučnik uznemirivao. A kada je naučnik, mora sasvim da zaboravi na pjesnika i da se uputi ka drugom svijetu sa drugačijim konceptima - idejama, logikom, razlozima, matematikom. Kada uđe u svijet poezije, tu više nema matematike: tada je tu muzika. Koncepti tu više nijesu prisutni: tu su riječi - tečne, a ne krute. Jedna riječ se sliva u drugu, jedna riječ može imati više značenja ili čak i ne mora imati nikakvo značenje. Gramatika je nestala; samo ritam je prisutan. To je drugačiji svijet.

Ramišljanje i osjećanje - to su dva tipa, dva osnovna tipa. Prva tehnika koju sam objašnjavao je za naučni um. Druga tehnika, "predanost oslobađa", je za osjećajne tipove ljudi. Prisjetite se da odaberete svoj tip, a nijedan nije ni viši ni niži. Nemojte misliti da je intelektualni tip viši ili da je možda osjećajni tip viši - ne! Oni su jednostavno drugačiji tipovi. Nijedan nije ni viši ni niži. Zato samo faktički razmislite koji je vaš tip. A druga tehnika je za osjećajne tipove. Zašto? Zato što je predanost usmjerena ka nečemu drugome, predanost je slijepa. U predanosti onaj drugi biva važniji od vas. To je povjerenje. Intelektualci nikome ne vjeruju; oni samo mogu da kritikuju. Intelektualac nema povjerenja. On može da sumnja, ali ne može imati vjere. A ako nekada neki intelektualni tip dospije do vjere, to nikada nije autentično. Prvo, on nastoji da ubijedi sebe u svoju vjeru; a to nikada nije autentično. On pronalazi dokaze, argumenta, a kada se zadovolji sa argumentima, sa dokazima, onda on može vjerovati. Ali tako on propušta pravu priliku jer vjera ne posjeduje argumente i nije bazirana na dokazima. Ako su dokazi prisutni, onda nema potrebe za vjerom.

Vi ne vjerujete u sunce, ne vjerujete u nebo: vi to znate. Kako možete vjerovati u "izlazak sunca"? Ako vas neko upita kako je vaše vjerovanje u izlazak sunca, vi nećete reći: "Ja u to vjerujem. Ja sam veliki vjernik." Vi kažete: "Sunce izlazi, ja to znam." Tu nema pitanja o vjerovanju ili nevjerovanju. Ima li nekoga ko ne vjeruje suncu? Ne postoji takav. Vjera znači skok u nepoznato bez ikakvog dokazivanja. To je teško - teško je za intelektualnog tipa jer sve to postaje apsurdno, blesavo. Prvo se moraju izvesti dokazi. Ako kažete da postoji Bog i ako sebe predate Bogu, prvo se mora dokazati da taj Bog postoji. Ali tada Bog postaje teorema - naravno, dokazana teorema, ali i beskorisna. Bog mora ostati nedokazan; inače neće biti ni od kakve koristi jer će onda vjera postati besmislena. Ako vjerujete u dokazanog Boga, tada je taj vaš Bog samo geometrijska teorema. Niko ne vjeruje u Euklidove teoreme. Za to nema potrebe; one se mogu dokazati. To što se može dokazati, ne može postati osnova vjere.

Jedan od najmisterioznijih hrišćanskih svetaca, Tertulijan, je rekao: "Ja vjerujem u Boga jer je on apsurd." To je u redu. To je pristup osjećajnog tipa. On kaže: "Pošto on ne može biti dokazan, zato ja i vjerujem u Njega." Taj navod je nelogičan, iracionalan zato što logični navod mora biti ovakav: "Postoje dokazi o Bogu; zbog toga ja vjerujem u Njega." A on kaže: "Pošto ne postoji dokaza, a ni argumenata koji mogu dokazati da Bog postoji; stoga ja vjerujem u Njega." On je u pravu na svoj način jer vjera znači skok u nepoznato bez ikakvog razloga. Samo osjećajni tip čovjeka to može uraditi.

Zaboravite predanost. Prvo shvatite ljubav; tada ćete biti sposobni i da shvatite predanost. Vi se zaljubljujete, zapadate u stanje ljubavi. Zašto mi kažemo "zapadate"? Ništa tu ne pada - samo vaša glava. Što pada u ljubavi sem vaša glava? Vi padate sa glave. Zato kažemo "zapadanje u ljubavno stanje" - zato što su jezici načinili intelektualni tipovi. Za njih je ljubav ludost, ludilo. Neko je "zapao" u ljubav: to znači da sada od njega možete očekivati svašta. On je sada lud, nikakva razložnost ne može pomoći: sa njim se ne može razložno razgovarati. Možete li razložno razgovarati sa nekim zaljubljenim? Ljudi pokušavaju. Oni pokušavaju, ali time ništa ne postižu.

Vi ste se zaljubili u nekoga. Svi vam govore da ta osoba nije vrijedna vaše ljubavi, ili da ste zašli na opasan teren, ili da tako dokazujete vašu glupost jer ste mogli naći boljeg partnera. Ali tu ništa neće pomoći; nikakvo rasuđivanje tu neće biti od pomoći. Vi ste u ljubavi: razlozi su sada beskorisni. Ljubav ima svoje razloge. Mi kažemo "zaljubiti se". To znači da će sada vaše ponašanje biti iracionalno.

Pogledajte dvoje zaljubljenih, njihovo ponašanje, njihovo ophođenje. To je iracionalno. Oni počinju da razgovaraju nalik bebama. Zašto? Čak i veliki naučnik kada se zaljubi počinje da govori kao dijete. Zašto ne koristi visoke tehnološke termine? Zašto koristi taj dječiji govor? Zato što visoki tehnološki rečnik nema nikakve svrhe.

Jedan moj prijatelj se oženio. Djevojka je bila Čehoslovakinja. Znala je samo malo engleski jezik, a i njen čovjek je znao samo malo čehoslovački, takođe. Oni su se vjenčali. On je bio visoko obrazovan čovjek, profesor univerziteta, a i djevojka je bila profesorica. Ali čovjek mi reče (ja sam živio sa njim): "Veoma je teško jer ja znam samo stručni čehoslovački jezik, stručnu terminologiju, a i ona samo zna stručni engleski, zato ne možemo razgovarati dječijim jezikom. To je čudno. Mi osjećamo da je naša ljubav samo negdje na površini. Ne može ići dublje. Jezik postaje barijera. Ja mogu govoriti kao profesor. Kada je u pitanju moj predmet, ja mogu govoriti o tome, a kada je njen predmet u pitanju, ona može o tome govoriti. A ljubav nije bio predmet nikoga od nas."

Zašto onda koristite govor bebe? Zato što je to bilo vaše prvo ljubavno iskustvo sa vašom majkom. Te riječi koje ste prvo izgovorili bile su riječi ljubavi. One nijesu bile orjentisane glavom: došle su iz srca; pripadaju osjećanjima. One posjeduju drugačiji kvalitet. Zato čak i kada posjedujete veoma razvijen jezik, kada volite, vi se ponovo vraćate: vraćate se dječijem govoru. Te riječi su drugačije. One ne pripadaju ovoj kategoriji uma; pripadaju srcu. Možda i nijesu tako izražajne, tako značajne. Ipak, one su znatno izražajnije i značajnije, ali njihov smisao je u sasvim drugačijoj dimenziji. Samo ako ste duboko u ljubavi, vi ćete biti u miru. Tada ne možete ni razgovarati sa voljenim. Ili ako možete razgovarati, to zapravo i neće biti neki jezik.

Ako ljubav prodre duboko u vas, riječi postaju beskorisne; ostajete u tišini. Ako ne možete biti u tišini sa svojim voljenim, znajte da tu nema ljubavi - jer je veoma teško živjeti u tišini sa nekim sa kim nijeste u ljubavi. Sa strancem odmah počnete da razgovarate. Kada putujete vozom ili autobusom, odmah započinjete razgovor sa nepoznatim saputnikom, jer je veoma teško sjedjeti mirno pored nekoga koga ne poznajete. Tu ne postoji druge veze, zato dok ne stvorite jezički most, druga veza nije moguća. Nikakav unutarnji most nije moguć sa strancem. Vi ste zatvoreni u sebi i on je zatvoren su sebi, a dvije zatvorenosti su sasvim po strani. Tu postoji strah od sudaranja i opasnosti, zato stvarate neki most. Počinjete da govorite o vremenu ili bilo čemu drugom, bilo kakvim besmislicama koje vam daju osjećaj povezanosti i opštenja. Dvoje zaljubljenih će ostati u tišini, a kada počnu da razgovaraju, znajte da je ljubav iščezla: ponovo su postali stranci.

Zato pođite i pogledajte: supruge i muževi

, uvijek kada ostanu sami, počnu da pričaju o bilo čemu. A oboje dobro znaju, oboje su svjesni da nema potrebe za razgovorom, ali je teško da ostanu u tišini. Zato bilo šta, bilo koja trivijalnost će pomoći, samo da biste imali osjećaj da je povezanost i dalje prisutna. Ali dvoje zaljubljenih će ostati u tišini. Jezik će iščeznuti jer on pripada razumu. Prvo će to postati dječiji jezik, a potom će i to nestati. Tada će oni komunicirati u tišini. Kakva je njihova komunikacija? Ona je iracionalna. Oni osjećaju da su u skladu sa drugačijom dimenzijom bitisanja gdje se osjećaju sretni i zadovoljni. A ako ih pitate da pokažu njihovu sreću, oni to neće moći pokazati.

Nijedna zaljubljena osoba još do sada nije mogla dokazati zašto je srećna u ljubavi. Zašto? Zato što ljubav podrazumijeva i veliku patnju. Ali i pored toga, zaljubljeni su sretni. Ljubav donosi duboku patnju jer je veoma teško sjединiti se sa nekim. Dva uma postaju jedno: to nije samo da se dva tijela sjedinjuju. U tome je razlika između seksa i ljubavi. Ako samo dva tijela postaju jedno, to nije tako teško i tu nema puno patnje. To je jedna od lakših stvari; svaka životinja to može. To je lako postići. Ali kada su dvije osobe u ljubavi, to je dosta teško jer tada dva uma treba da se stope. Dva uma treba da budu odsutna. Tek tada se stvara prostor gdje ljubav može cvjetati. Niko ne može prosuđivati o ljubavi; niko ne može dokazati da ljubav donosi sreću. Niko čak i ne može dokazati da ljubav postoji. A postoje naučnici, bihevoristi, sljedbenici Votsona i Skinera koji tvrde da je ljubav samo iluzija. Ne postoji ljubavi; vi ste samo u zabludi. Vi osjećate da ste u ljubavi, ali tu nema ljubavi. Vi samo sanjate.

Niko ne može dokazati da oni nijesu u pravu. Oni kažu da je ljubav samo halucinacija, psihodelično iskustvo. Ništa stvarno: samo vas tjelesna hemija prožima, to su samo tjelesni hormoni, hemikalije koje čine uticaj na vaše ponašanje i daju vam osjećaj lažne dobrobiti. Ali čudo se dogodilo da se čak i Votson zaljubio. Čak se i on zaljubio iako je znao da je to samo hemijski proces. Tako će i Votson biti sretan. Ali se ljubav ne može dokazati. Ona je tako duboka, unutarnja i subjektivna stvar. Šta se u ljubavi događa? Druga osoba biva važna - mnogo važnija od vas. Vi postajete periferni, a ona biva središte vašeg života.

Logika uvijek ostaje usredsređena u sebe; um uvijek ostaje usredišten u egu. "Ja" sam središte, sve se okreće oko "mene", za "mene", ali sam "ja" centar svega. To je način rada razuma. Ako se previše krećete sa razumom doći ćete do zaključka do kojeg je i Berkli došao. On je rekao: "Samo ja bitišem, a sve drugo je samo ideja uma. Kako mogu dokazati da ste vi tu, da sjeditete ispred mene? Kako mogu racionalno dokazati da ste vi tu? Vi možete biti samo san, možda ja samo sanjam i govorim; možda vi uopšte i nijeste prisutni. Kako mogu sebi dokazati da ste vi tu prisutni? Ja vas mogu dotaći, naravno, ali vas mogu dotaći i u snu; ako nekoga

udarim, ta figura iz sna može i vrištati. Zato kako mogu napraviti razliku da ova moja slušalačka publika nije san već stvarnost? To može biti samo izmišljotina."

Pođite u ludnicu, tamo ćete vidjeti kako ljudi sjede sami i pričaju sami sa sobom. Sa kim oni razgovaraju? Možda i ja govorim nikome? Kako mogu dokazati da ste vi zaista tu? Zato ako razum ode do krajnosti, do logičnog ekstrema, tada samo ja ostajem, a sve drugo biva san. To je način djelovanja razuma.

Put srca je sasvim suprotan. Ja postajem misterija, a ti, vi, ostali, svi voljeni postaju stvarni. Ako dospijete do same krajnosti, to će postati predanost. Ako vaša ljubav dospije do jedne sasvim ekstremne tačke kada sasvim zaboravljate na sebe, više nemate utiska o sebi, tada samo drugi postoji: to je predanost. Ljubav može postati predanost. Ljubav je prvi korak. Samo tada predanost može cvjetati. Ali za nas je i ljubav neka daleka stvarnost. Samo je seks stvaran. Ljubav ima dvije mogućnosti: može početi ka seksu i postati tjelesna stvar ili će se izdići do predanosti i postati duhovna stvar. Ljubav je upravo između. Ispod toga je ambis seksa, a iznad toga je otvoreno nebo - beskrajno nebo predanosti.

Ako se vaša ljubav produbi, voljena osoba postaje sve značajnija - toliko značajna da je počinjete zvati svojim Bogom. Zato je Mira Krišnu oslovljavala sa "Bog". Niko ne može vidjeti Krišnu, a Mira ne može dokazati da je Krišna prisutan, ali ona uopšte i nije zainteresovana da nekome to dokazuje. Ona je stvorila taj motiv, Krišnu, njen ljubavni objekt. I zapamtite, bilo da od neke osobe stvorite vaš ljubavni objekt ili da je to samo nešto izmišljeno, to ne čini nikakvu razliku jer cijela transformacija dolazi kroz predanost, a ne zbog voljenog - zapamtite to. Krišna uopšte i ne mora biti prisutan; to je nebitno. Za ljubav je to nebitna stvar.

Za Radu je Krišna bio stvaran. Za Miru Krišna nije postojao u stvarnosti. Zato je Mira bila Krišni odanija od Rade. Čak bi i Rada bila ljubomorna na Miru, iako je stvarna osoba bila pred njom. Nije teško osjetiti Krišnino prisustvo kada je on pred vama. Ali kada Krišne više nema, Mira ostaje u svojoj sobi i razgovara sa Krišnom i živi za njega koji je za nju u potpunosti prisutan. Za nju on predstavlja sve. Ona to ne može dokazati; to je iracionalno. Ali ona preuzima taj skok i postaje preobražena. Predanost je oslobađa.

Ja želim da naglasim činjenicu da nije bitno da li je Krišna prisutan ili ne. To nije bitno! Taj osjećaj da je Krišna prisutan, taj potpuni osjećaj ljubavi, ta potpuna predaja, to gubljenje sebe u nekome ko može biti stvaran ili ne, to nestajanje je transformacija, preobražaj. Iznenada se osoba pročistila - potpuno pročistila - jer kada ego nije prisutan ne možete biti nečisti ni na jedan način: zato što je ego sjeme nečistote. Osjećaj da ego postoji je korijen svakog ludila. Za osjećajni svijet, za svijet predanosti, ego je bolest. Ego nestaje, a on može nestati samo na jedan način. Postoji samo jedan način: voljena osoba postaje veoma značajna, tako bitna, da vi jednostavno malo po malo iščezavate. Jednog dana vas više neće biti; ostaće samo svijest o drugome. A kada vas više nema, taj drugi više nije neko drugi, jer je on drugi samo onda kada vas ima. Kada "Ja" nestane, tada i "Ti" nestaje. U ljubavi preduzimate prvi korak: drugi bivaju važniji. Vi opstajete, ali u određenom trenutku postoji vrhunac u kojem ne postojite. To su rijetki vrhunci ljubavi, ali obično vi ostajete dok je voljena osoba tu. Kada voljena osoba postane značajnija od vas samih, vi tada možete i umrijeti za nju. Ako za nekoga možete i umrijeti, to je ljubav. Drugi je postao smisao vašeg života.

Vi možete živjeti za nekoga samo ako možete umrijeti za njega. Ako ne možete umrijeti za njega, ne možete ni živjeti za njega. Život ima smisao samo kroz smrt. U ljubavi je drugi bitan, ali vi ste i dalje tu. U nekom višem stadijumu odnosa, vi možete nestati, ali ćete ponovo doći. To će se dogoditi samo na trenutak. Zato zaljubljeni posjeduju bljeskove predanosti. To je razlog što u Indiji zaljubljeni obično voljene nazivaju Bog. Samo na vrhuncu druga osoba postaje Božanstvo, a to se događa samo onda kada vas nema, kada u ljubavi nestanete. To može rasti. A ako uspijete da od toga stvorite *sadhana* (spiritualna praksa), ako to postane unutarne traganje, ako to ne bude samo ljubavno uživanje već i vlastiti preobražaj kroz ljubav, tada će to postati predanost.

U predanosti vi sasvim dajete sebe. Tada ta predaja može biti prema Bogu koji je na nebu ili nije na nebu, može biti predaja Učitelju koji je Probudjen ili nije, ili prema voljenom koji to zaslužuje ili nije ničim zaslužio, sve to je nebitno. Ako možete dopustiti sebi da se rastopite za drugoga, bićete preobraženi. "Predaja oslobađa": zato samo u ljubavi posjedujemo bljeskove slobode. Kada ste u ljubavi, imate suptilni osjećaj slobode. To je paradoksalno jer će svi vidjeti da ste postali rob. Ako ste u ljubavi sa nekim, oni oko vas će misliti da ste postali robovi jedno drugome. Ali vi imate bljeskove slobode. Ljubav je sloboda.

Zašto? Zato što je ego ropstvo: ne postoji drugog ropstva. Možete biti u zatvoru bez mogućnosti bjekstva. Ako voljena osoba dođe u zatvor, taj zatvor nestaje istog trenutka. Zidovi su i dalje tu, ali oni vas ne zarobljavaju. Sada ih možete sasvim zaboraviti. Vi možete nestati jedno u drugome i postati nebo u kojem možete slobodno letjeti. Zatvor je nestao; on više nije tu. Ali ako ste lišeni ljubavi, možete biti i pod otvorenim nebom, sasvim slobodni, neobrobljeni, ali ćete biti kao u zatvoru jer nemate gdje da poletite. To nebo neće biti od koristi. Ptice lete nebom ali vi to ne možete. Vi trebate drugačije nebo - nebo svjesnosti. Samo vam druga osoba može dati takvo nebo, pravi ukus tog neba. Kada se neko otvori prema vama i kada vi uđete u njega, tada možete da letite.

Ljubav je sloboda, ali ne i potpuna sloboda. Ako ljubav postane predanost, onda će biti potpuna sloboda. To znači da sasvim predate sebe. Za one koji su osjećajni tipovi, za njih je ova sutra: "Predanost oslobađa."

Uzmite Ramakrišnu: ako ga osmotrite pomisljećete da je on rob boginje Kali - Majke Kali. On ništa ne može uraditi bez njenog odobrenja, on je nalik robu. Ali niko nije bio slobodniji od njega. Kada je po prvi put bio postavljen za sveštenika u hramu u Dakšinešvaru, on je počeo da se ponaša čudno. Uprava i vjernici su se

okupili i rekli: "Izbacite tog čovjeka. On se ponaša nedolično." To se dogodilo zato što je on prvo pomirisao cvijet pa ga tek onda stavio pred noge boginje. To je bilo protivno ritualu. Omirisami cvijet se ne može ponuditi Božanstvu: to je sada nečisto.

On bi prvo sam okusio hranu koju je namijenio da ponudi, a tek bi je onda prinio. A pošto je bio sveštenik, upitali su ga: "Šta radite? To nije dopušteno." On im je rekao: "Onda ću napustiti ovo mjesto. Ja ću napustiti hram jer ne mogu da ponudim hranu svojoj Majci prije nego je probam. Moja Majka je obično probala hranu. Uvijek kada je pripremala neku hranu, prvo je probala pa tek onda meni dala. Zato joj ne mogu ponuditi cvijet prije no što ga omirišem. Zato ću izaći, ne možete me zadržati, ne možete me u tome spriječiti. Ja ću joj to moći ponuditi bilo gdje jer je moja Majka svugdje. Ona nije samo u vašem hramu. Bilo gdje da budem, ja ću činiti isto."

Dogodilo se da je neko, neki muhamedanac, rekao: "Ako je tvoja Majka svugdje, zašto onda ne dođeš u džamiju?"

On je odgovorio: "U redu, ja ću doći." On je tamo ostao sedam mjeseci. Sasvim je zaboravio na Dakšinešvar, bio je u džamiji. A tada mu prijatelj reče: "Sada se možeš vratiti." On mu odgovori: "Ona je svugdje." Zato neko može pomisliti da je on rob, ali njegova predanost je takva da je njegova voljena svugdje.

Ako nijeste nigdje, voljeni će biti svugdje. A ako ste vi negdje, onda voljenog neće biti nigdje.

OBIČNA LJUBAV I LJUBAV BUDE

PITANJA:

1. *Može li ljubav biti stalna, i kada ona postaje predanost?*
2. *Zašto tantra daje tijelu toliko puno značaja?*
3. *Recite nam nešto o privrženosti i slobodi.*

Prvo pitanje: *"Izgleda veoma teško da se neko voli dvadeset četiri sata dnevno. Zašto je to tako? Može li ljubav biti stalni proces? I na kojem nivou ljubav postaje predanost?"*

Ljubav nije neki čin; to nije nešto što vi činite. Ako vi to radite, to nije ljubav. U ljubavi je uključeno nedjelovanje. To je stanje bića, a ne neki čin. Niko ništa ne može činiti neprestano dvadeset četiri sata. Ako vi "činite" ljubav, naravno, to ne možete raditi dvadeset četiri sata neprekidno. Sa svakim činom ćete se umoriti; svaka radnja će vam dosaditi. A potom, posle svake radnje, treba da se opustite. Zato ako "radite" ljubav, treba da se opustite u mržnji, jer se možete opustiti samo u nečem suprotnom.

To je razlog što je naša ljubav uvijek izmiješana sa mržnjom. Vi sada volite, a već slijedećeg trenutka mrzite tu istu osobu. Ista osoba postaje predmet obje krajnosti: ljubavi i mržnje - u tome je konflikt zaljubljenih. Pošto je vaša ljubav izvjesni čin, zato je u njoj prisutan taj jad. Zato prvo što treba shvatiti je da ljubav nije čin; vi to ne možete raditi. Možete biti u ljubavi, ali ne možete "raditi" ljubav. Apsurdno je to raditi. Ali još jedna stvar je u to uključena. To nije nikakav napor jer ukoliko je to naporno, vi biste se umarali. To je samo stanje uma. Zato o tome ne razmišljajte u duhu odnosa. Razmišljajte u smislu stanja uma. Ako ste u ljubavi, to je stanje uma. To stanje uma može biti usmjereno ka jednoj osobi, ali i ne mora biti tako - može biti usmjereno ka cjelini. Kada je usmjereno ka jednoj osobi, to je poznato kao ljubav. Kada to postane neusmjereno, biva molitva. Tada ste samo u ljubavi - ni sa kime, već samo u ljubavi, u samoj ljubavi, kao da dišete.

Ako bi disanje bilo naporno, vi biste se umorili od toga, tada biste se morali odmoriti, morali biste umrijeti. Ako bi to bio izvjesni trud, mogli biste da zaboravite na to i da umrete. Ljubav je nalik disanju: to je viši nivo disanja. Ako ne biste udisali, vaše tijelo bi umrlo. Ako ne biste voljeli, vaš duh se ne bi rodio. Zato prihvatite ljubav kao disanje duše. Kada ste u ljubavi, vaša duša biva vitalna, živahna, upravo kao i disanje. Ali razmišljajte na ovaj način. Ako vam kažem: "Dišite samo kada ste pored mene i nigdje drugo", vi ćete tada umrijeti. Narednog trenutka ćete biti mrtvi i nećete moći disati pored mene. To se dogodilo i sa ljubavlju. Mi posjedujemo: ljubavni objekt je zaposjednut i ljubavnik kaže: "Nemoj voljeti nikoga drugog. Samo voli mene." Tada će ljubav atrofirati, a ljubavnik neće moći voljeti. To će postati nemoguće. To ne znači da treba da volite svakoga, ali treba da budete u ljubavnom stanju uma. To je isto kao disanje: čak i ako je vaš neprijatelj prisutan, vi morate disati.

To je smisao Isusovog kazivanja: "Voli svog neprijatelja". To je bio problem za hrišćanstvo: kako shvatiti kazivanje "Voli svog neprijatelja". To izgleda protivrječno. Ali ako ljubav nije samo čin, ako je to i stanje uma, tada ne postoji pitanje o prijatelju ili neprijatelju. Vi ste u ljubavi. Zagledajte to i sa druge strane. Postoje osobe koje su neprekidno prožete mržnjom, a ako žele da pokažu ljubav, one moraju da ulože znatan napor. Njihova ljubav traži veliki napor jer je um u stalnom stanju mržnje. Zato je potreban trud. Postoje osobe koje su stalno tužne; tada je njihov smijeh naporan. One treba da se bore unutar sebe; tada njihov smijeh postaje našminkan smijeh - lažan, nametnut, koji ne dolazi iz dubine njihovog bića već je namješten, nije spontan već izvještačen. Ima ljudi koji su stalno gnjevni - ne da su ljuti na nekog ili nešto, već su jednostavno bijesni. Za njih ljubav predstavlja veliki napor. Na drugu stranu, ukoliko je ljubav vaše stanje uma, gnjev će biti veliki napor. Vi to možete ispoljiti ali ne možete biti gnjevni. Tada ćete biti prinuđeni da to radite izvještačeno. To će biti lažno. Ako bi Buda pokušao da bude ljut, za to bi mu bilo potrebno mnogo napora, a i tada bi izgledalo izvještačeno. Samo oni koji ga ne znaju mogli bi biti obmanuti. Oni koji ga poznaju, oni znaju da je taj gnjev lažan, obojen, izmišljen. To ne dolazi iznutra; to je nemoguće. Buda ili Isus ne mogu da mrze. Za to je potreban napor. Ako pokušaju da pokažu mržnju, oni to moraju preduzeti, odraditi.

Ali vi ne trebate nikakav trud da budete mrzovoljni; vama je potreban napor da volite. Promijenite stanje uma. Kako promijeniti stanje uma? Kako voljeti? Tu nije u pitanje vrijeme i kako voljeti dvadeset četiri sata dnevno. To je apsurd: to pitanje je apsurdno. To nije pitanje vremena. Ako možete voljeti samo u jednom trenutku, to je dovoljno, jer nikada ne možete sastaviti dva trenutka. Samo je jedan trenutak dat. Kada se jedan izgubi, drugi se daje. Uvijek posjedujete samo jedan trenutak. Ako znate da volite u jednom trenutku, vi znate tajnu. Ne treba da mislite o dvadeset četiri sata ili o cijelom životu. Tek samo jedan tren ljubavi je dovoljan da ispuni vašu spoznaju o ljubavi. Onda će vam biti dat i drugi trenutak i taj trenutak ćete moći ispuniti ljubavlju. Zato zapamtite, to nije pitanje vremena. Postoji samo pitanje jednog trenutka, a taj jedan tren nije dio vremena. Pojedinačni trenutak nije proces: pojedinačni trenutak je upravo sada.

Kada jednom naučiš kako da uđeš u pojedinačni trenutak sa ljubavlju, znaćeš da si ušao u vječnost: neće više biti vremena. Buda živi u ovom trenu; ti živiš u vremenu. Vrijeme znači razmišljanje o prošlosti, razmišljanje o budućnosti. A sve dok misliš na prošlost i na budućnost, gubiš sadašnjost. Ti si tako povezan sa prošlošću i budućnošću i gubiš sadašnjost - a sadašnjost je jedino bitisanje. Prošlosti više nema, a budućnost tek treba da dođe: obje vrijednosti ne postoje; one nijesu u skladu sa bitisanjem. Ovaj trenutak, ovaj pojedinačni atom trenutka je jedina egzistencija - sada i ovdje. Ako znaš da voliš, znaš i tajnu. Nikada ti se neće dati dva trenutka zajedno, zato i ne treba da brineš o vremenu.

Trenutak je uvijek prisutan - on je uvijek u formi sadašnjosti. Zapamtite, ne postoje dva tipa "sadašnjosti". Ovaj trenutak je uvijek isti; on se uopšte ne razlikuje od trenutka koji je upravo prošao, ni od trenutka koji će tek doći. Ovaj atom trenutka "sada" je uvijek isti. Zato je Eckhart govorio: "Vrijeme ne teče. Vrijeme uvijek ostaje isto. Zapravo, samo mi dolazimo i odlazimo." Vrijeme ostaje isto; mi dolazimo i odlazimo. Zato nemoj razmišljati o "dvadeset četiri sata", tada nećeš razmišljati ni o sadašnjem trenutku. I još nešto: za razmišljanje treba vrijeme; za bitisanje ne treba vrijeme. Ti ne možeš razmišljati u ovom trenutku. Ako želiš da živiš u ovom trenutku treba da odbaciš razmišljanje jer je ono povezano ili sa prošlošću ili sa budućnošću. O čemu možeš razmišljati u sadašnjosti? Ako nešto pomisliš u ovom trenutku, to već postaje prošlost.

Cvijet je ovdje: ti kažeš da je to divan cvijet. To kazivanje sada više nije prisutno. To je već prošlost. Kada nešto počne da se veže za razmišljanje, to je već prošlost. Ti možeš bitisati u sadašnjosti ali ne možeš razmišljati o tome. Možeš biti sa cvijetom, ali ne možeš razmišljati o njemu. Za razmišljanje treba vrijeme. Zato, na izvjestan način, razmišljanje je vrijeme. Ako ne razmišljate, tu nema vremena. Zato u meditaciji - osjetite bezvremenost. Zato i u ljubavi osjećate tu bezvremenost. Ljubav nije razmišljanje. To je iščezavanje misli. Vi tada samo jeste! Kada ste sa voljenom osobom, vi ne razmišljate o ljubavi, ne razmišljate o voljenoj. Zapravo, uopšte i ne razmišljate. A ako razmišljate, onda i nijeste sa voljenom. Tada ste negdje drugo. Razmišljanje znači odsutnost iz sadašnjosti. Vi tu više nijeste.

Zato oni koji su previše opsjednuti razmišljanjem ne mogu voljeti, jer i čak kada su tu, čak i kada dospiju do prvobitnog Božanskog izvora, čak i ako sretnu Boga, oni će nastaviti da razmišljaju o Njemu i tako ga sasvim izgubiti. Vi možete nastaviti da razmišljate i razmišljate, ali tu neće biti nikakve činjenice. Trenutak ljubavi je bezvremeni tren. Zato nema potrebe razmišljati kako voljeti dvadeset četiri sata. Vi nikada ne razmišljate kako da živite dvadeset četiri sata, kako da budete živi dvadeset četiri sata; ili ste živi ili nijeste. Zato nije bitno razumjeti vrijeme već "kako" - kako biti ovdje i sada u stanju ljubavi.

Zašto postoji mržnja? Kada osjetite mržnju, osmotrite uzrok za to. Tek tada ljubav može cvjetati. Kada osjetite mržnju? Kada osjetite da je vaše bitisanje, da je vaš život u opasnosti; kada osjetite da vaš život može biti poništen, tada se rađa osjećaj mržnje. Kada osjetite da možete biti uništeni, vi počinjete da uništavate druge. To je mjera bezbiječnosti. To je dio vas koji se bori za opstanak. Kada osjetite da je vaše bitisanje u opasnost, vi se ispunite mržnjom. Zato dok ne osjetite da vaše bitisanje nije u opasnosti, da mržnja ne može kulminirati u vama, nećete moći biti ispunjeni ljubavlju. Isus može voljeti samo zato što poznaje nešto što je besmrtno. Vi ne možete voljeti zato što znate samo za ono što pripada smrti. A smrt je svakog trenutka prisutna; vi ste stalno uplašeni. Kako možete voljeti kada ste uplašeni? Ljubav ne može bitisati uz strah. A strah je tu, zato vi samo možete stvoriti "vjerovanje" da ste u ljubavi. I još nešto: vaša ljubav nije ništa drugo do mjera predostrožnosti. Vi volite samo da se ne biste plašili. Uvijek kada povjerujete da ste u ljubavi, tada se manje plašite. Sve do trenutka kada zaboravljate na smrt. Tako se stvara izvjesna iluzija u kojoj osjećate da ste prihvaćeni od strane Egzistencije. Vi nijeste odbačeni, odbijeni. Zato je prisutna tolika potreba da budete voljeni i da volite.

Uvijek kada ste voljeni od nekoga, oko sebe stvarate izvjesnu iluziju da ste potrebni Egzistenciji - makar od nekoga. Pošto ste nekome potrebni, nijeste izlišni. Vi nijeste tek slučajni: negdje ste potrebni. Bez vas bi Egzistenciji nešto nedostajalo. To vam daje osjećaj blagostanja. Osjećate svrhu, ispunjenje, smisao, vrijednost. Kada nijeste voljeni, osjećate se odbačeno, otuđeno, besmisleno. Tada osjećate da nema svrhe da postojite, nema sudbine. Ako vas niko ne voli i ako umrete, niko neće osjetiti vaše odsustvo. Neće se osjetiti da vas više nema.

Ljubav vam daje osjećaj da ste potrebni. Zato u ljubavi ljudi osjećaju da se manje plaše. Uvijek kada nedostaje ljubavi, postajete plašljivi; a u strahu, zaštitite radi, bivate mrzovoljni. Mržnja je zaštita. Plašite se da budete uništeni; postajete destruktivni. U ljubavi osjećate da ste prihvaćeni, dobrodošli, da nijeste nepozvan gost, već da ste pozvani, dobrodošli, da vas očekuju, prihvataju, da je Egzistencija sretna što postojite. Ona koja vas

voli postaje predstavnik cijele Egzistencije, ali takva ljubav je utemeljena u strahu. Vi ste zaštićeni od straha, od smrti, od nehumane indiferentnosti Egzistencije.

Zaista, Egzistencija je indiferentna - makar na površini. Sunce, zvijezde, zemlja, sve to je indiferentno prema vama; nikoga nije briga za vas. Sasvim je jasno da niste potrebni. I bez vas će sve biti dobro kao i da ste vi prisutni; ništa se neće izgubiti. Pogledajte Egzistenciju površno: ništa i niko ne brine o vama. Oni možda i nijesu svjesni da postojite. Zvijezde nijesu svjesne da postojite; čak ni zemlja koju nazivate majkom, nije svjesna da postojite. A kada umrete, zemlja neće biti tužna. Ništa se neće promijeniti; stvari će ostati onakve kakve su i kakve će uvijek biti. Bez vas ili sa vama, sasvim je svejedno, nema nikakve razlike. Vi osjećate da ste samo slučajnost. Nijeste bili potrebni; došli ste nepozvani - tek samo kao slučajni proizvod. To stvara strah. To Kerkhegor zove bol. Tu postoji jedan stalni suptilni strah. Vi niste potrebni.

Kada vas neko voli, osjećate kao da ste u drugačijoj dimenziji bitisanja. Tada će biti makar jedna osoba koja će zaplakati za vama, kojoj će biti žao, koja će biti tužna. Tu će biti suza: nekome ste bili potrebni. Makar će biti jedna osoba koja će osjetiti vaše odsustvo kada budete otišli. Makar jednoj ste promijenili sudbinu, cilj. Zato i ima toliko potrebe za ljubavlju. A ako niste voljeni, onda ste iskorijenjeni. Ali to nije ljubav o kojoj sam ja govorio. To je odnos i uzajamno stvaranje iluzije - obostrane iluzije: "Ja te trebam, ti trebaš mene. Ja ti dajem iluziju da bi bez tebe moj cilj, moja svrha, smisao mog života bio izgubljen; daješ mi zabludu da bi bez tebe sve bilo izgubljeno. Zato mi uzejamno pomažemo jedno drugome da budemo u zabludi. Mi stvaramo jedan zaseban i odvojen lični život u kojem bivamo značajni, u kojem se zaboravlja cio ovaj prostor indiferentnosti."

Dvoje zaljubljenih žive jedno u drugom: oni su stvorili svoj svijet. Zato ljubav traži više privatnosti, izdvojenosti. Ako niste odvojeni u tajnosti, svijet će vas povrijeđivati. Govoriće vam da je to san što činite i da je to obostrana zabluda. Ljubav treba izdvojenost jer se samo tako može zaboraviti cio svijet. Samo dvoje zaljubljenih bitišu, a ravnodušnost, indiferentnost i Egzistencija tako biva zaboravljena. Vi se tada osjećate voljenim, dobrodošlim. Bez vas ništa ne bi bilo isto. Makar u tom privatnom svijetu ništa ne bi bilo isto bez vas. Život je značajan. Ja ne govorim o ovoj ljubavi. Ona je zaista iluzorna: to je vrsta kultivisane zablude. A čovjek je toliko slab, da ne može da živi bez takve zablude. Oni koji mogu, oni žive bez te zablude. Buda može da živi bez ove zablude, i tada on to neće proizvoditi. Kada postane moguće da se živi "neiluzorno" - da se živi bez zablude, druga, jedna drugačija dimenzija ljubavi počinje da bitiše. To ne znači da vas neka osoba treba, to znači da ste dospjeli do poimanja, da ste ostvarili uvid da niste drugačiji od ove Egzistencije koja vam izgleda tako ravnodušna. Vi ste dio nje, organski ste sjedinjeni sa njom. Ako drvo cvjeta, ono nije odvojeno od vas. Vi ste procvjetali u drvetu, a drvo se osvijestilo u vama.

More, pijesak i zvijezde, sve to je sjedinjeno u vama. Vi niste izdvojeno ostrvo: vi ste organski sjedinjeni sa ovim univerzumom. Cijeli univerzum je u vama, a vi ste cijelim vašim bićem u njemu. Dok to ne spoznate, ne doživite i ne realizujete, nećete postići tu ljubav koja je stanje uma. Ako to ostvarite, nećete imati potrebe da stvarate vlastitu zabludu da vas neko voli. Tada ima smisla živjeti; a i ako vas niko ne bude voljeo, smisao se neće izgubiti. Tada više uopšte niste uplašeni jer vas čak ni smrt neće poništiti. Može se poništiti oblik, može se uništiti tijelo, ali se vi ne možete poništiti jer ste vi sama Egzistencija.

To je ono što se događa u meditaciji. To je smisao meditacije. Vi postajete dio toga, otvaranje. Počinjete da osjećate: "Egzistencija i ja samo jedno." Tada ste dobrodošli, nema straha i nema smrti. Ljubav tada teče iz vas. Ljubav tada nije napor. Više ne možete činiti ništa osim ljubavi. To je onda nalik disanju. Duboko unutar vas diše ljubav; vi udišete i izdišete samu ljubav. Ta ljubav tako raste ka predanosti. Tada ćete konačno to čak i zaboraviti kao što zaboravljate disanje. Kada se prisjetite disanja? Da li ste to primijetili? Vi se toga sjetitite samo kada nešto nije u redu. Kada osjetite neku teškoću, tada saznajete da dišete; u protivnom, nema čak ni potrebe da budete toga svjesni. A ako ste svjesni svog disanja, to ukazuje da je nešto loše u vašem procesu disanja. Nema potrebe da budete svjesni procesa disanja. To se ostvaruje lagano u tišini.

Zato kada budete svjesni svoje ljubavi, ljubavi koja je stanje uma, to znači da je i tada nešto loše. Malo-pomalo će se izgubiti i ta svjesnost. Vi jednostavno udišete i izdišete ljubav. Vi ste sve zaboravili, čak i da volite. Tada to postaje predanost. To je najviši vrh- najviša mogućnost: to možete nazvati bilo kako. Ljubav može postati predanost samo kada nestane te svijesti. To ne znači da ćete postati nesvjesni. To samo znači da je taj proces postao tako tih da oko njega nema nikakve buke. Vi niste nesvjesni toga, ali niste ni svjesni toga, takođe. To je postalo sasvim prirodno. Ono je tu, ali ne stvara nikakav unutarnji metež: postalo je veoma harmonično. Zato zapamtite, kada govorim o ljubavi, ja ne govorim o vašoj ljubavi. Ali ako budete pokušali da shvatite svoju ljubav, to može postati stepenica u rastu ka drugačijoj vrsti ljubavi. Zato ja nijesam protiv vaše ljubavi. Ja samo podržavam činjenicu, ako je vaša ljubav bazirana na strahu, to je onda samo obična životinjska ljubav. Tu nema nikakve uvrede, nema osude: to je jednostavno činjenica.

Čovjek je uplašen. On treba nekoga ko će mu dati osjećaj da je dobrodošao. Nemojte biti uplašeni. Makar i u odnosu sa jednom osobom ne treba da se ispunjavate strahom. To je dobro kada odlazi, ali to još nije ljubav o kojoj su govorili Buda ili Isus. Oni su ljubav nazivali stanjem uma a ne odnosom. Zato pođite dalje od odnosa i malo po malo ćete početi voljeti. U početku to nećete moći postići prije no što uđete u meditaciju. To će biti teško postići prije no što spoznate besmrtno unutar vas, prije no što spoznate duboko jedinstvo između spoljašnjeg i unutarnjeg, prije no što osjetite da ste Egzistencija. Zato će vam ove tehnike pomoći da odrastete u ljubavi od odnosa do stanja uma. Uopšte nemojte razmišljati o vremenu: vrijeme je nebitno za ljubav.

Drugo pitanje: *"Većina tehnika koje ste objašnjavali koriste tijelo kao instrument. Koji je razlog što je tantra dala toliki značaj tijelu?"*

Mnoge bitne stvari treba razumjeti. Prvo, ti si tijelo. Baš sada si tijelo i ništa drugo. Ti možda posjeduješ predstave o duši, Atmanu, itd. To su samo predstave - samo ideje. Takav kakav si sada, ti si samo tijelo. Zato nemoj obmanjivati sebe da si besmrtna duša, besmrtni Atman. Nemoj obmanjivati sebe. To je samo ideja i ta ideja je utemeljena u strahu. Ti još ne znaš da li duša bitiče; još nijesi prodro do najdublje suštine gdje čovjek Realizuje besmrtnost. Samo si slušao o tome; za to si se vezao samo uslijed straha od smrti. Ti znaš da je smrt stvarna, zato nastojiš da se nadaš i povjeruješ da unutar tebe postoji nešto što je besmrtno. To je ispunjenje želje.

Ja nijesam rekao da nema duše, nijesam rekao da ne postoji nešto što je besmrtno. Ne, nijesam to rekao. Ali kada si ti u pitanju, ti si još samo tijelo koje posjeduje ideju da postoji duša koja je besmrtna. To je još u umu, a i to si prikupio uslijed straha. Što više vjeruješ u besmrtnu dušu i Boga, bivaš slabiji i stariji. Tada odlaziš u crkvu, hram ili džamiju. Ako odete tamo vidjećete da se tamo sakupljaju stari ljudi koji su na granici smrti.

Mladi su u osnovi ateistični; tako je oduvijek bilo. Što ste mlađi, manje ste pobožni. Što ste mlađi, to ste više nevjernici. Zašto? Zato što ste još jaki i neustrašivi, što ignorirate smrt. Smrt je još negdje tako daleko. Ona se još događa samo nekome drugome a ne vama. Ali što ste stariji, malo po malo ćete početi da osjećate da se to počinje događati i vama. Smrt se približava; osoba počinje da vjeruje. Zato su sve vjere utemeljene na strahu. A onaj koji vjeruje iz straha, on zaista obmanjuje sebe. Vi ste sada samo tijelo: to je činjenica. Još ništa ne znate o besmrtnosti. Samo znate o "smrtnosti". Ali besmrtnost je tu; vi to možete spoznati. Vjerovanje neće pomoći. Samo spoznaja može biti od pomoći. Vi to možete realizovati, ali same ideje ne mogu biti od koristi sve dok to ne postane konkretno iskustvo.

Zato nemojte dopustiti da budete obmanjeni idejama i nemojte ideje i vjerovanja prihvatati kao iskustvo. Zbog toga tantra uvijek započinje od tijela: to je činjenica. Treba da započnete putovanje od tijela jer ste u njemu. A ni to nije dovoljno dobro rečeno: kada kažem da ste u tijelu, ni to nije baš dobro. Sve dok ste vi u pitanju, vi ste tijelo, a ne u tijelu. Vi još ne znate ništa o tome šta je u tijelu. Samo poznajete tijelo. Iskustvo o nečemu što je izvan tijela je još veoma daleko. A ako odete kod metafizičara, kod teologa, oni će započeti sa dušom. Ali tantra je sasvim naučna. Ona započinje od vas, od toga gdje ste sada, a ne od toga gdje možete biti. Možete početi samo odatle gdje ste sada.

Tantra nema zabrana prema tijelu. Tantra potpuno prihvata stvari onakve kakve one jesu. Hrišćanski teolozi i oni drugi religiozni teolozi su takođe zabranjivali; bili su protiv tijela. Oni su stvorili dualizam, dihotomiju, podjele, tako da ste sada dvojni. A tijelo je postalo neprijatelj, postalo je ružno, zato se treba boriti protiv njega. Ta dvojnost je u osnovi loša i ona će vaš um izdijeliti i stvoriti rascjep ličnosti.

Religije su doprinijele da ljudski um postane šizofreničan. Svaka podjela će vas duboko izdijeliti tako da ćete postati udvojeni ili umnogostručeni. Ljudi su dio jedne mase od mnoštvo podjela, bez ikakvog organskog jedinstva i bez središta. Ti nijesi "individua" u pravom smislu te riječi. Ta riječ znači nepodijeljenost: "individualno" znači nedjeljivo. Ali vi ste izdijeljeni na mnoštvo djelova. I ne samo da su vaše tijelo i um odijeljeni, vaš duša i tijelo su takođe podijeljeni. Ta glupost je prodrla tako duboko da je čak i tijelo postalo podijeljeno: donji dio tijela je loš, a gornji je dobar. To je glupo, ali to je tako. Čak se ne možete uskladiti sa vašim donjim dijelom tijela. Neka nelagodnost vas muči. Postoje podjele, podjele i podjele.

Tantra sve prihvata. Sve je svesrdno prihvaćeno. Zato ona može i seks prihvatiti u potpunosti. Pet hiljada godina je tantra bila jedina tradicija koja je u potpunosti prihvatila seks, jedina takva u čitavom svijetu. Zašto? Zato što je seks mjesto odakle si potekao i odakle činiš sve kretnje. Vi ste u seksualnom centru: vaša energija je u seksualnom središtvu. Iz tog mjesta se pokrećete i možete da odete veoma daleko. Ako odbacite taj centar, možete obmanjivati sebe da se krećete, ali se ne možete ni pokrenuti. Tako odbijate jedino mjesto odakle je moguć pokret. Zato tantra prihvata tijelo, prihvata seks, sve prihvata. Tantra kaže da je mudrost prihvatati sve i potom ga transformisati; samo se iz neznanja stvari odbijaju. Samo neznanje odbija: mudrost sve prihvata. Čak i otrov može postati lijek putem mudrosti.

Tijelo može postati sredstvo za dostizanje onoga što je izvan tijela, a seksualna energija može postati i duhovna snaga. Zato se prisjeti, uvijek kada pitaš koji je razlog što je tijelo tako bitan faktor za tantru, zašto to zapravo pitaš? Zašto? Ti si rođen kao tijelo; živiš kao tijelo; boluješ kroz tijelo; liječiš se, dobijaš lijekove, pomaže ti se, ozdraviš - i sve to putem tijela. U tijelu si mlad, u tijelu ćeš i ostarati; umrijećeš u tijelu. Cio tvoj život je tjelesno orjentisan - centriran je u tijelu. Ti ćeš voljeti nekoga; sa nekm ćeš voditi ljubav i tako začeti novo tijelo: reprodukovaćeš nova tijela.

Što radite cijelog života? Samo čuvate sebe. Šta čuvate sa hranom, vodom, zaklonom? Vi tako čuvate tijelo. Šta postićete rađanjem djece? Tako produžavate vrstu, produžavate postojanje tijela. Cio je život, skoro 99,9 %, tjelesno orjentisan. Vi možete poći i dalje, ali će i to putovanje biti tjelesno, kroz tijelo, moraćete da koristite tijelo. Ali zašto to pitaš? Zato što je tijelo spoljna stvar. Duboko gledano, tijelo je simbol polnosti. Zato će te tradicije koje su protiv seksa biti i protiv tijela. Tradicije koje nijesu protivne seksu mogu samo biti prijateljske prema tijelu. Tantra je apsolutno prijateljska i zato kaže da je tijelo sveto i dragocjeno. Zabranjivati tjelesno, za tantru znači svetogrdje. Reći da je tijelo nečisto ili da je grešno, predstavlja glupost za tantru - to je veoma

otrovno gledanje. Tantra prihvata tijelo - i ne samo da prihvata već tvrdi da je tijelo svetinja, čisto, nevino. Vi ga možete upotrijebiti kao sredstvo, kao medijum za prevazilaženje tjelesnog. Ono vam može pomoći čak i u tome.

Ali ako počnete da se borite sa tijelom, bićete izgubljeni. Ako počnete da se borite protiv toga bićete sve više i više bolesni. Tako ćete samo izgubiti pogodnu priliku. Borba je negativna, a tantra je pozitivna transformacija. Nemojte se boriti sa time: nema potrebe za to. To bi bilo isto kao kada biste sjedili u automobilu i svađali se sa njime. Tako se ne biste mogli pomaći jer se borite sa sredstvom koje možete koristiti - nemojte biti protivni. Tako ćete uništiti jedno sredstvo i biće vam sve teže da se pokrenete. Tijelo je predivno sredstvo - veoma misteriozno, veoma kompleksno. Iskoristite ga; nemojte se boriti sa njim. Pomozite mu. Onog trenutka kada krenete protiv njega idete i protiv sebe. To bi bilo isto kao kada bi čovjek polomio sebi noge u pokušaju da dospije negdje. A tantra kaže da treba upoznati tijelo i spoznati njegovu tajnu. Spoznajte njegove energije i način kako ih preobraziti - kako ih pokrenuti i okrenuti u drugom pravcu.

Na primjer, uzmite seks koji je temeljna tjelesna energija. Obično se seks koristi za produženje vrste. Tako jedno tijelo stvara drugo. Biološka predodređenost seksualne energije je usmjerena ka reprodukciji. Ali to je samo jedna svrha - i najniža. Ta ista energija može stvoriti i druge kreativne radnje, takođe. Reprodukcija je osnovna kreativna radnja: vi tako stvarate nešto. Zato se žena osjeća dobro kada postane majka: ona je stvorila nešto. Psiholozi tvrde da pošto muškarac ne može da rađa kao žena, pošto ne može postati majka, on se osjeća nelagodno, zato nastoji da to prevaziđe stvarajući druga djela. On će slikati, stvaraće nešto u čemu će se osjećati kao stvaralac, u čemu će biti majka. U tome je razlog što je žena manje kreativna od muškarca - zato što oni posjeduju prirodne dimenzije u kojima bivaju kreativni: one mogu postati majke i tako postići ispunjenje, jedno lako ispunjenje. Jedno duboko biološko stvaralaštvo je ispunjeno.

Ali muškarcu to nedostaje i on se osjeća neuravnoteženim. On želi da stvara, da nešto nadopuni. On će slikati, on će pjevati, on će plesati. Činiće nešto u čemu će se i on osjećati majkom. Seksualna energija, psiholozi to sada kažu, (a tantra je to davno ustvrdila) je uvijek bila izvor stvaralaštva. Zato se događa, ukoliko bi slikar mogao biti zaista duboko u stvaralačkom činu, on bi mogao sasvim zaboraviti na seks. Kada je pjesnik potpuno u svojoj poetici, on sasvim zaboravlja na seks. On ne mora forsirati nikakav "bramachari" (celibat).

Samo monasi, nekreativni monasi koji žive u manastirima, imaju potrebu da nameću bramačari - jer ako ste kreativni, ista energija koja se upražnjava seksom može se usmjeriti ka stvaralaštvu. Vi to možete sasvim zaboraviti, ali nema potrebe da se to zaboravlja. Ne može se postići nikakav napor da se nešto zaboravi jer će vas taj isti napor neprestano podsjećati na to. To je izlišno - zapravo, to je samoubistveno. Nemojte ni pokušavati da nešto zaboravite. Oni koji pokušavaju da sebe prisile na "bramachari" (seksualno odricanje) samo tako bivaju seksualni pervertiti. Tako se seks sveti umu: cijela ta stvar krene ka umu - a ne prema tijelu. A to je još gore jer tada um sasvim poludi. Bilo koja kreativnost može pomoći da seks iščezne.

Tantra tvrdi, ako se okrenete meditaciji da će seks u potpunosti iščeznuti: može sasvim nestati. Sva energija je apsorbovana u više centre; vaše tijelo posjeduje mnogo centara. Seks je niži centar u kome čovjek bitiše. Što se energija više iziže, to se sve više rascvjetavaju viši centri. Kada ta ista energija dospije do srca, postaje ljubav. Kada se ta ista energija uzdigne još više, neke nove dimenzije i neka nova iskustva se počnu rascvjetavati. A kada energija dospije do najviše tačke, do posljednje tačke u vašem tijelu, ona dospijeva do onoga što tantra naziva "sahasrar" - posljednja čakra u glavi.

Seks je najniža čakra, a sahasrar je najviša, a između njih dvije se kreće seksualna energija. Ona se oslobađa iz polnog centra. Kada se seksualna energija oslobodi, bivate spremni na reprodukciju. Kada se ta ista energija oslobodi iz sahasrara, iz glave u Kosmos, vi tada sebi omogućavate novo rođenje. I to je reprodukcija, ali nije biološke prirode. To je spiritualna reprodukcija. Tada se nanovo rađate. Mi u Indiji takvu osobu nazivamo *dwij* - dva puta rođen. On je tada sam sebi podario novo rođenje. Ista energija se kreće vašim bićem.

Tantra nema nikakvih zabrama; samo postoje određene tajne tehnike za preobražaj. Zato tantra puno govori o tijelu: to je potrebno. Tijelo se mora shvatiti jer se od njega počinje.

Treće pitanje: *"Rekli te da nas ljubav može osloboditi. Ali mi obično gledamo kako ljubav postaje zavisnost; umjesto da nas oslobađa, ona nas još više zarobljava. Zato nam recite nešto o privrženosti i slobodi."*

Ljubav postaje privrženost zato što nema prave ljubavi. Vi se samo poigravate, obmanjujete sebe. Privrženost je stvarnost; ljubav je samo poigravanje. Zato uvijek kada se zaljubite, prije ili kasnije otkrijete da ste postali instrument - tada nastaje sva muka. U čemu se sastoji taj mehanizam? Zašto se to događa?

Upravo prije nekoliko dana mi je došao čovjek koji je osjećao veliku krivicu. Rekao je: "Volio sam ženu. Volio sam je veoma mnogo. Onog dana kada je umrla, ja sam plakao i zapomagao, ali sam iznenada postao svjestan određene slobode, isto kao da mi je neki teret pao sa leđa. Duboko sam udahnuo kao da sam postao slobodan."

Tog trenutka je postao svjestan drugog nivoa svojih osjećanja. Usljed toga bi plakao i zapomagao: "Ne mogu da živim bez nje. Život će mi biti nalik umiranju." Ali on je rekao: "Duboko unutar sebe sam postao svjestan da se osjećam veoma dobro, da sam slobodan." Ali treći sloj počinje da osjeća krivicu i kaže: "Što radiš?" Dok je

mrtvo tijelo ležalo upravo ispred njega, pričao mi je, on je počeo da osjeća veliku krivicu. Tada mi je rekao: "Pomozi mi. Što se dogodilo sa mojim umom? Zar sam je mogao tako brzo zaboraviti?"

Ništa se nije dogodilo, niko nije zaboravljen. Kada ljubav postane privrženost to postaje teret, opterećenje, ropstvo. Ali zašto ljubav postaje privrženost? Prva stvar koju treba razumjeti je to da kada ljubav postane privrženost, vi bivate u zabludi da je to bila ljubav. Vi ste se samo poigrali sobom i mislili da je to bila ljubav. Zapravo, vi ste trebali privrženost. A ako zagledate još dublje otkrićete da čak imate potrebu i da budete rob. Tu postoji suptilni strah od slobode i zato svi žele da budu robovi. Naravno, svi govore o slobodi, ali niko nema hrabrosti da se oslobodi jer kada ste sasvim slobodni, vi ste tada sami. Ako imate hrabrosti da budete sami, samo tada možete biti slobodni.

Ali niko nije dovoljno hrabar da bude sam. Vi trebate nekoga. Zašto trebate nekoga? Zato što se plašite samoće. Dosadno vam je kada ste sami. I zaista, kada ste usamljeni, ništa nema smisla. Kada ste sa nekim tada ste zaokupljeni i tada stvarate lažni privid smisla života. Vi ne možete živjeti za sebe, zato počinjete da živite za nekoga drugoga. A ista stvar je i sa "nekim drugim": on (ili ona) ne želi živjeti sam, zato traga za nekim. Dvije osobe koje se plaše vlastitih samoća se udružuju i započinju igru - igru ljubavi. Ali duboko u sebi oni tragaju za privrženosti, za predaju, ropstvo. Zato prije ili kasnije, sve za čime žudiš se dogodi. To je jedna od najnesrećnijih stvari na ovom svijetu. Sve što zaželite, to se i dogodi. To ćete dobiti prije ili kasnije - i zabava će prestati. Kada se ta funkcija ostvari, to nestaje. Kada postanete muž i žena, robovi jedno drugome, kada se brak ostvari, tada ljubav nestaje jer je ljubav samo jedna iluzija u kojoj dvije osobe postaju robovi jedno drugome.

Vi ne možete direktno tražiti ropstvo; to je previše ponižavajuće. Ne možete nekome direktno reći: "Budi moj rob": on će se pobuniti. Ne možete ni reći: "Želim da ti budem robinja". Zato kažete: "Ne mogu živjeti bez tebe". Ali smisao je tu; to je isto. A kada se ta žudnja ispuni, ljubav nestaje. Tada osjećaš ropstvo, obrobjenost; a onda počinjete da se borite za oslobođenje. Zapamtite to. To je jedan od paradoksa uma: bilo šta da dobijete, postaće vam dosadno; a ako to ne dobijete, nastojaćete da tragate za time. Kada ste sami, težite za ropstvom, za nekakvim zatočeništvom. Kada ste u ropstvu, počinjete da težite za slobodom. Zaista samo rob teži za slobodom, a slobodni ljudi nastoje da se zarobe nečim. Um se ponaša nalik klatnu: ide iz jedne krajnosti ka drugoj.

Ljubav ne postaje privrženost. Privrženost je potreba; ljubav je samo mamac. Vi tragate za ribom po imenu "privrženost": ljubav je samo mamac za tu ribu. Kada se riba uhvati, mamac se baci. Zapamtite to! Uvijek kada nešto radite, zagledajte dublje u sebe i pronađite pravi uzrok. Ako je prisutna stvarna ljubav, to nikada neće postati privrženost. Koji je mehanizam da ljubav postaje privrženost? Onog trenutka kada voljenoj osobi kažete: "Voli samo mene", tada počinjete da posjedujete. A kada nekoga počnete posjedovati, tada ste ga duboko uvrijedili jer ste tako od njega načinili stvar.

Kada vas posjedujem, vi više niste osoba već samo još jedan komad u mom namještanju - stvar. Tada vas iskorišćavam, vi ste moja stvar, moje posjedništvo; više nikome ne dopuštam da vas koristi. To je pogodba u kojoj sam zaposjednut od vas, a vi od mene pravite stvar. To je pogodba u kojoj vas niko drugi ne može koristiti sem ja. Oba partnera se osjećaju vezana i zarobljena. Ja vas činim robom, a za uzvrat i vi mene činite robom. Tada nastaje borba. Ja želim da budem slobodna osoba, ali i dalje želim da vas posjedujem; vi želite da zadržite svoju slobodu i da posjedujete mene: to je borba. Ako vas posjedujem - i ja ću biti posjednut od vas. Ako ne želim da budem posjedovan, ja neću ni vas posjedovati. Posjedovanje se neće ispriječiti među nama. Mi moramo ostati individue, moramo se kretati nezavisno jedno od drugoga, svjesno slobodni. Mi se možemo udružiti, možemo se prožimati, ali ne i posjedovati. Tada neće biti ropstva i neće biti privrženosti.

Privrženost je jedna od najružnijih stvari. Kada kažem "najružnija", ja ne mislim samo religiozno: ja mislim i da je estetski ružno. Kada ste privrženi, tada gubite svoju samoću, svoju osamu: gubite sve. Samo zbog toga da biste se osjećali dobro sa nekim ili da ste nekome potrebni, gubite sve, gubite sebe. Ali trik je u tome što nastojite da budete nezavisni ali i da posjedujete druge - a i drugi to isto čine. Zato nemojte nikoga posjedovati ako ne želite da i vas posjeduju.

Isus je negdje rekao: "Ne sudite da vam se ne bi sudilo." To je isto: "Nemojte posjedovati da ne bi vas posjedovali." Nemojte nikoga činiti robom; inače ćete i sami postati rob. Tako su majstori, takozvani majstori, uvijek robovi vlastitih robova. Ne možete postati gospodar, a da ne budete rob; to je nemoguće. Možete biti gospodar samo onda kada vam niko ne robuje. To izgleda paradoksalno, zato što kad vam ja kažem da možete biti gospodar tek kada vam niko ne robuje, vi ćete reći: "Šta je onda gospodarenje? Kako sam gospodar kada mi niko nije sluga?" Ali ja vam kažem da ste tek tada pravi gospodar. Tada vam niko nije sluga i niko ne nastoji da od vas stvori svog slugu.

Voljeti slobodu, pokušati da budete slobodni, u osnovi znači da ste dospjeli do duboke spoznaje o sebi. Tada znate da ste dovoljni sebi. Vi možete podijeliti nešto sa nekim, ali ne morate biti zavisni. Ja mogu podijeliti nešto sa nekim. Mogu podijeliti sa nekim moju ljubav, mogu podijeliti sreću, mogu podijeliti moje blaženstvo, moju tišinu. Ali to je davanje, a ne zavisnost. Ako nema nikoga - i tada ću biti srećan, biću blaženstven. Ako je neko sa mnom, i to je dobro, mogu sa tom osobom nešto podijeliti.

Kada Realizujete vlastitu svijest, vlastiti centar, tek tada ljubav neće biti privrženost. Ako ne poznajete vlastiti unutarnji centar, ljubav će postati privrženost. Ako poznajete svoje unutarnje središte, ljubav će vam postati predanost. Prvo morate voljeti, ali vi to ne činite.

Buda je prolazio nekim selom. Jedam mladić mu priđe i reče: "Nauči me nešto: kako mogu služiti drugima?" Buda se nasmija i reče: "Prvo budi svoj. Zaboravi druge. Prvo budi svoj, potom će sve drugo slijediti samo od sebe."

Sada ti još nijesi svoj. Kada kažeš: "Kada nekoga volim, to postaje privrženost", sa time pokazuješ da još nijesi svoj. Tada sve što radiš ide ti loše jer je činilac odsutan. Unutrašnja tačka svijesti nije prisutna, zato sve što činiš ide ti loše. Prvo BUDI, a onda ćeš moći da podijeliš dio svog bića sa nekim. To davanje će biti ljubav. Prije toga, sve što činiš će biti samo privrženost. I konačno, ako se boriš protiv te privrženosti, krenuo si pogrešnim putem. Ti se možeš boriti. Mnogi monasi, isposnici i sanijasini su to činili. Oni su osjetili da su privrženi svojoj kući, svojem vlasništvu, supruzi, svojoj djeci i onda su osjetili zarobljenost, obrobjenost. Oni su bježali. Napuštali su svoje domove, svoje supruge, djecu i imanja i postajali su prosjaci bježeći u šume, u osamu. Ali samo pođite i osmotrite ih. Oni su postali privrženi svojoj novoj okolini.

Ja sam posjetio jednog prijatelja koji je bio pustinjač i živio ispod jednog drveta u dubokoj šumi, ali tamo je bilo i drugih asketa. Jednoga dana se dogodilo da je stigao jedan novi isposnik dok je moj prijatelj bio odsutan. On je bio otišao do rijeke da se okupa. Ispod njegovog drveta je taj novi sanijasini počeo da meditira.

Kada se čovjek vratio sa rijeke, gurnuo je tog pridošlicu i rekao: "Ovo je moje drvo. Idi i nađi neko drugo. Niko ne može sjedjeti ispod mog drveta." A taj čovjek je napustio svoj dom, ženu i djecu. Sada je i to drvo postalo posjed. Ne može se meditirati ispod njegovog drveta.

Ne možete tako lako pobjeći od privrženosti. To će primiti nove oblike, nove izgleda. Možete se obmanjivati, ali to će biti prisutno. Zato se nemojte boriti protiv privrženosti: samo nastojte da shvatite zašto je ona tu. A potom nastojte da spoznate dublji smisao i uzrok toga. Pošto vi nijeste prisutni, ta privrženost je tu. Unutar vas je vaše Sebe veoma odsutno, tako da nastojite da se vežete za nešto kako biste bili sigurni. Vi nijeste utemeljeni, zato nastojite da od nečega stvorite svoje korijene. Kada ste ukorijenjeni u Sebe, kada spoznate ko ste, što će biti ovo biće koje je unutar vas, što će biti ta svijest unutar vas; tada se više nećete vezati ni za koga.

To ne znači da nećete voljeti. Zapravo tek tada ćete moći voljeti jer ćete moći dijeliti sebe sa drugima - i to bez uslovljavanja, bez ikakvog očekivanja. Vi tada jednostavno dajete jer imate više - a pošto imate previše, to preplavljuje. To preplavlivanje je ljubav. A kada to preplavlivanje postane poplava, kada se od te poplave ispuni sav univerzum i kada vaša ljubav dotakne zvijezde, tada će se u toj vašoj ljubavi zvijezde osjećati dobro, cio univerzum će se time prelivati, to će biti predanost.

SUTRE:

**6. Zatvorenih očiju gledaj detaljno svoje unutarnje biće.
Tu vidiš svoju istinsku prirodu.**

**7. Gledaj preko kugle bez da uočavaš obline ili materijal.
U nekoliko trenutaka postani svjestan.**

**8. Kao po prvi put gledaj neku lijepu osobu ili običan
predmet.**

Večerašnje tehnike su povezane sa praksom gledanja. Prije no što uđemo u te tehnike, nešto treba shvatiti o očima jer svih tih sedam tehnika zavise od toga. Prvo: oči su najnetjelesniji dio ljudskog tijela, najmanje su tjelesne. Ako materija može postati nematerijalna, ista stvar je i sa očima. Oči su materijalne, ali su ujedno i ne-materijalne. Oči su mjesto susretanja vas i vašeg tijela. Nigdje drugo u tijelu nije tako duboko izraženo to susretanje.

Vaše tijelo i vi ste znatno odijeljeni. Tu postoji velika udaljenost; ali u prostoru oči ste najbliže vašem tijelu, i vaše tijelo je tu najbliže vama. Zato se oči mogu upotrijebiti za unutarnje putovanje. Tek jedan korak vas dijeli od oči do vašeg izvorišta. To nije moguće postići iz ruku, nije moguće postići iz srca, nije moguće ni iz jednog dijela tijela. Iz bilo kog drugog dijela tijela je potrebno da se dugo putuje; udaljenost je ogromna. Ali iz očiju je potreban samo jedan korak da dospijete do sebe. Zato su oči bile stalno korišćene u religijskoj praksi jogina i tantrika.

Prvi razlog je taj što ste tu "najbliži" sebi. Zato ako znate da zagledate nekome u oči, možete vidjeti njegovu dubinu. On će biti tu. On nije prisutan nigdje drugo u svom tijelu; ako mu možete zagledati u oči, tu ćete ga pronaći. Veoma je teška umjetnost gledanja u nečije oči; to će vam poći za rukom tek kada preduzmete skok iz vlastitih očiju unutar sebe. Inače nećete moći to vidjeti. Ako niste zagledali iza vlastitih očiju, ne možete vidjeti ni iz tuđih očiju. Ali ako znate kako da se zagledate u oči, možete dotaći dubinu te osobe.

Zato je samo u ljubavi moguće pogledati nekome pravo u oči. Inače, ako se nekome zagledate u oči, on će se osjećati neprijatno. Vi mu smetate; to je smetnja. Vi možete zagledati njegovu tijelo; tu nema smetnji. Ali ako nekoga pogledate u oči, stvarate smetnje njegovoj individualnosti, remetite njegovu slobodu, ulazite u njega bez poziva. Zato postoje ograničenja, a sada se ta ograničenja mogu i premjeriti. Najviše što vam može dopustiti je da ga pogledate u oči do tri sekunde. Može vam se dopustiti i neki slučajni pogled, a onda morate skloniti pogled. Inače, drugi bi bili povrijeđeni. To bi bilo nasilno jer tako možete imati bljesak unutarnje tajne, a to nije dopušteno.

Samo u dubokoj ljubavi možete nekome zagledati u oči jer ta vaša ljubav znači da nećete otkriti nijednu tajnu. Vi ste tada otvoreni prema drugome, on je uvijek dobrodošao i pozvan da uđe u vas. A kada zaljubljeni pogledaju jedno drugome u oči, to je netjelesni susret, to je susretanje koje je lišeno tjelesnog. Zato je druga stvar koju treba zapamtiti: vaš um, vaša svijest, vaša duša, sve što je unutar vas, može isijavati iz vaših očiju. Zato slijepi ljudi imaju umrtvljeno lice. To ne znači samo da nedostaju oči, već i da je lice mrtvo - nije živo. Oči su svjetlost lica: one osvijetljavaju vaše lice; one vam daju neku unutarnju živost. A slijepi čovjek je zaista zatvoren. Vi ne možete tako lako ući u njega. Zato vam slijepac izgleda veoma tajanstveno, na njega se možete osloniti. Ako mu povjerite neku tajnu, možete se osloniti na njega. On će to čuvati, a biće i teško prosuditi da li on ima neku tajnu. Ali kod čovjeka koji ima živahne oči, odmah možete prosuditi da posjeduje neku tajnu.

Na primjer, putijete bez karte nekim vozom. Vaše oči će vas odati da ste bez karte. To je tajna. Niko to ne zna; to znate samo vi. Ali vaše oči će imati drugačiji pogled i vi ćete drugačijim pogledom gledati one koji ulaze u voz. Ako bi neko mogao shvatiti taj drugačiji kvalitet vašeg pogleda, on bi odmah znao da ste bez karte. Pogled će biti drugačiji kada ste sa kartom; taj pogled će biti drugačiji!

Zato ukoliko skrivate neku tajnu, vaše oči će vas odati. A kontrolisati oči je veoma teško. Najteža moguća stvar u tijelu je kontrolisati oči. Zato svako ne može biti detektiv jer osnovna stvar za dobrog detektiva je da nauči da kontroliše oči. Njegove oči ništa ne otkrivaju, ili ako to želi, on može pokazati nešto suprotno. Kada on putuje bez karte, njegove oči pokazuju da ima kartu. To je dosta teško jer oči nijesu dobrovoljene; one su ne-dobrovoljne!

Mnogo eksperimenata je rađeno sa očima. Neko je u *brahmachari* - u celibatu i kaže da ga žene ne privlače. Ali njegove oči će sve otkriti; on može skrivati svoju privlačnost. Preljepa žena će ući u sobu. On i ne mora da

je pogleda, ali i to njegovo ne obraćanje pažnje će ga razotkriti. Tu i ne mora da bude nekog truda, tek neko suptilno potiskivanje - i oči će to pokazati. Ne samo to: površina očiju će se otvoriti. Kada uđe lijepa žena, zjenice će se proširiti da pruže više prostora da ta ljepota uđe. Tu ne možete ništa učiniti jer zjenice i njihovo širenje nijesu voljni čin. Vi tu ne možete učiniti ništa! Apsolutno je nemoguće da ih kontrolišete. Zato treba zapamtiti još nešto: da su vaše oči ključ za vaše tajne. Ako neko želi da uđe u vaš tajni svijet, u vašu intimu, oči će biti vrata. Ako znate kako da ih otključate, postaćete otvoreni, ranjivi. A ako poželite da uđete u vlastiti tajni život, u unutrašnji svijet, tada ćete opet morati da upotrijebite isti kjuč i isti sistem za otključavanje. Trebaćete da radite na vašim očima: samo tako ćete moći ući unutar sebe.

Treće, oči su veoma protočne, pokretljive, u stalnom su pokretu, a to kretanje ima vlastiti ritam, vlastiti sistem, svoj mehanizam. Vaše oči se ne kreću svojevotjno. One posjeduju vlastiti ritam koji ukazuje na mnoge stvari. Ako vam padnu neke seksualne misli na um, vaše oči će se pokretati drugačije - sa drugačijim ritmom. Samo gledajući u vaše oči i pokrete, može se prepoznati koja vrsta pokreta je iznutra. Kada ste gladni i kada mislite na hranu, oči posjeduju drugačiji pokret. Sada se čak i u vaše snove može prodrijeti. Pokreti vaših očiju se mogu snimiti dok spavate. Zapamtite, čak i u snovima se vaše oči kreću istovjetno. Ako sanjate neku nagu ženu, to se može prosuditi po pokretima vaših oči. Sada postoje i mehanička sredstva da se sazna kakvi su pokreti očiju.

Sada se ti pokreti nazivaju "REM" - Rapid Eye Movement, brzi pokreti očiju. Oni se čak mogu snimiti i na grafikonu, nalik nekom EKG. Ako biste prespavali čitav život, pokreti vaših očiju bi se mogli stalno snimati. Tako je i grafikon mogao pokazivati kada sanjate, a kada ne sanjate, jer kada ne sanjate, oči se umire i postanu nepomične. Kada sanjate, one se pokreću, a ti pokreti su slični kao kada gledate nešto na ekranu. Kada gledate film, oči se pokreću. Vaše oči se tokom snivanja na isti način pokreću: one tada nešto promatraju. One prate radnju na filmu. Za vaše oči ne postoji razlika da li gledaju neki film na ekranu ili posmatraju svoje snove.

Zato nam REM snimci pokazuju koliko sanjate tokom spavanja jer oči zastanu kada ne sanjate. Postoje mnogi koji tvrde da ne sanjaju. Oni samo posjeduju veoma slabu memoriju - ništa drugo. Ne mogu se sjetiti: samo to je u pitanju. Oni sigurno sanjaju. Sanjaju tokom cijele noći ali se potom toga ne sjećaju. Njihova memorija je slaba. Zato kada vam ujutro kažu da nijesu sanjali, nemojte im vjerovati.

Zašto se oči pokreću kada sanjate i zašto su nepomične kada ne sanjate? Svaki pokret očiju je povezan sa misaonim procesom. Ako postoji razmišljanje, oči će se pokretati. Ako nema razmišljanja, oči se neće pokretati: nema potrebe za tim. Zato zapamtite i tu treću stavku, da su pokreti oči i razmišljanje povezani. Zato ukoliko zaustavite oči - i proces razmišljanja će istovremeno stati. Isto tako, ako zaustavite misli, i oči će odmah zastati. Još jedna stvar - četvrta: oči se neprestano kreću od jednog objekta do drugog. One se kreću od A do B, od B do C. Pokreti su u njihovoj prirodi. To je nalik toku rijeke: kretanje je u njoj prirodi. I uslijed tog kretanja ona je živa. Kretanje je život.

Vi možete pokušati da zaustavite oči na određenu tačku, na neki predmet i ne dopustiti im da se pomaknu, ali pokret je u njihovoj prirodi. Vi ne možete zaustaviti pokret, ali možete zaustaviti oči: shvatite tu razliku. Možete zaustaviti oči na neki fiksirani predmet - na mrlju na zidu. Možete zuriti u tu tačku, možete zaustaviti oči na mrlju. Ali pokret je u njihovoj prirodi. Tako se one neće kretati od objekta A do objekta B jer ih prisiljavate da ostanu na predmetu A, ali tada će se dogoditi veoma čudan fenomen. Pokret mora biti prisutan; to je u njegovoj prirodi. Ako ne dopustite njegovo kretanje od A do B, on će se kretati od spolja ka unutra. On će se kretati od A do B ili ako mu ne dopustite to spoljnje kretanje, ono će krenuti ka unutra. Pokret je u njihovoj prirodi; one trebaju kretanje. Ako ih iznenada zaustavite i ne dopustite im da se kreću spolja, one će početi da se kreću ka unutra.

Zato tu postoje dvije mogućnosti. Jedna je od predmeta A do predmeta B: to je spoljašnje kretanje. Takvo odvijanje je prirodno. Ali postoji i druga mogućnost koju poznaju tantra i joga - ne dopustiti pokret od jednog predmeta ka drugom. Tada oči skaču sa nekog spoljašnjeg predmeta ka unutanjem prostoru svijesti. Počinju da se kreću ka unutrašnjosti. Zapamtite te četiri tačke; tada će biti lakše da shvatite ove tehnike.

Prva tehnika: *"Zatvorenih očiju gledaj detaljno svoje unutrašnje biće. Tu vidiš svoju istinsku prirodu."*

"Zatvorenih očiju": zatvorite oči! Ali to zatvaranje nije dovoljno. Potpuno zatvaranje znači da zatvorite oči i da zaustavite pokrete očiju. Inače će oči nastaviti da promatraju nešto što je vani. Čak i sa zatvorenim očima vi možete vidjeti stvari - zamišljati stvari. Stvari nijesu prisutne ali su prisutne zamisli, ideje, skupljena sjećanja - one će početi da nadolaze. I one su izvana, zato vaše oči još nijesu potpno zatvorene. "Potpuno" zatvorene oči znači da ništa ne vidite. Treba shvatiti tu razliku. Možete zatvoriti oči; to je lako. Svako ih zatvara svakog trenutka. Noću zatvarate oči, ali to vam ne otkriva unutarnju prirodu. Zatvorite oči tako da više ništa ne možete da vidite - nikakav predmet, nikakvu zamisao nekog predmeta, tek samo čisti mrak, isto kao da ste iznenada oslijepili - i to ne samo da ste oslijepili u stvarnosti, već da ste oslijepili i za snove.

To treba vježbati. Za to će biti potreban duži period; to se ne može postići odmah. Biće vam potreban dugi trening. Zatvorite oči. Kada pomislite da je to lako i da za to imate vremena, sklopite oči i nastojte da zaustavite sve unutrašnje pokrete. Nemojte dopuštati nijedan pokret. Osjećajte! Ne dopuštajte pokrete. Zaustavite sve pokrete očiju. Osjetite kao da su se skamenile, a onda ostanite u tom "skamenjenom" stanju

očiju. Nemojte ništa činiti; samo ostanite tu. Jednog dana ćete iznenada postati svjesni da gledate unutar sebe. Možete otići i izvan ove zgrade, možete obići zgradu i zagledati je, ali to posmatranje će biti spoljašnje. Onda možete ući u ovu prostoriju i zagledati je. To posmatranje ove kuće je iznutra. Kada je obiđete spolja, vi tada vidite te iste zidove, ali ne i sa iste strane. Zidovi su isti ali ih tada gledate spolja. Kada uđete unutra, zidovi su isti, ali ih sada gledate iznutra.

Vi ste svoje tijelo vidjeli samo spolja. Vidjeli ste svoje tijelo u ogledalu ili ste gledali svoje ruke. Vi ne znate šta je unutar vašeg tijela. Nikada niste ušli unutar sebe; nikada niste bili u središtu svog tijela i bića i vidjeli što je unutra. Ove tehnike su od velike pomoći da se pogledate iznutra i da preporodite sveukupnu svijest, vašu potpunu egzistenciju - jer ukoliko pogledate iznutra, odmah postajete drugačiji od spoljašnjeg svijeta. Taj lažni identitet "Ja sam tijelo" je samo uslijed toga što smo oduvijek sebe posmatrali samo spolja. Ako se pogledate iznutra, posmatrač će postati drugačiji. Tada se možete kretati svojom sviješću od pete do glave; sada možete prošetati iznutra vašeg tijela. A kada jednom postanete sposobni da gledate iznutra i da se krećete tim prostorom, onda više neće biti drugačije ni kada se krećete spolja.

Kada jednom naučite kako da se krećete, kada jednom shvatite da ste odvojeni od tijela, oslobođeni ste od velikog ropstva. Tada više ne osjećate silu gravitacije; više ne postoji ograničenja. Tada ste u apsolutnoj slobodi. Možete izaći iz tijela; možete izaći i ponovo ući. Vaše tijelo će postati samo obitavalište. Zato zatvorite oči i osmotrite detaljno svoje unutarnje biće krećući se s kraja na kraj. Pođite do samih stopala. Zastanite tamo i osmotrite. Onda se počnite kretati uz noge, penjite se naviše, zalazite i u najmanji kutak. Mnoge stvari će se tada početi događati. MNOGE stvari će se događati!

Tada vaše tijelo postaje veoma senzitivno sredstvo, toliko senzitivno da ne možete ni zamisliti. Ako nekoga tada dotaknete, možete ući potpuno u svoju ruku, a taj dodir će tada biti preporučajući. To se podrazumijeva pod pojmom Učiteljev dodir, Majstorov dodir: on se može kretati svakim dijelom svog bića, tu može biti potpuno koncentrisan. Ako se možete potpuno kretati bilo kojim dijelom vašeg tijela, taj dio će postati živ - toliko živ da nećete moći povjerovati da se to može dogoditi tom dijelu tijela. Onda se možete potpuno koristiti očima. Ako se možete sasvim okrenuti svojim očima, a onda pogledati nekome drugome u oči moći ćete duboko prodrijeti u njega; moći ćete dospjeti do njegove istinske dubine.

Psiholozi sada pokušavaju da prodru u tu dubinu putem psihoanalize. To nastoje jednu godinu, dvije godine, tri godine. To je prosto gubljenje vremena. A život je tako kratak da bi mu se oduzele tri godine samo da bi se analizirale misli neke osobe; to je besmisleno. Potom ne možete biti sigurni da li je analiza sasvim okončana ili ne. Tako samo pipate u mraku. Istočnjački pristup to čini preko očiju. Nije potrebno tako dugo analizirati neku osobu. Posao se može obaviti potpunim ulaženje u njegove oči, doticanjem njegove dubine, saznajući tako mnoge istine o njemu koje čak ni on nije znao.

Guru mora mnogo toga da uradi. Jedna od osnovnih stvari je: da vas analizira, da uđe duboko u vas, da prodre do vaše mračne dubine koju ne poznajete. Ako vam kaže da se nešto krije u vama nećete u to povjerovati. Kako mu možete vjerovati? Vi niste bili svjesni toga. Poznajete samo jedan dio uma - jedan veoma mali površinski dio uma, tek prvi sloj. Iza toga postoje devet slojeva za koje niste znali. Ali putem vaših očiju je moguće prodrijeti do tih dubina. Zatvorite oči; detaljno zagledajte svoje unutarnje biće. Prvo, spoljni dio tijela se gleda iznutra - iz unutrašnjeg centra. Zastanite tamo i zagledajte. Bićete odvojeni od tijela jer se posmatrač nikada ne može vidjeti. Posmatrač je drugačiji od predmeta gledanja. Ako svoje tijelo možete potpuno sagledati iznutra, nikada nećete zapasti u zabludu da ste tijelo. Postaćete drugačiji - sasvim drugačiji: bićete unutar toga, ali nećete biti to, unutar tijela, ali nećete biti tijelo. To je prvi dio. Tada možete krenuti dalje. Slobodni ste da idete dalje. Kada se jednom oslobodite tijela, kada se oslobodite identiteta, slobodni ste da krenete dalje. Sada se možete kretati umom - duboko, sasvim duboko. Tih devet slojeva koji su unutra i kojih ste bili nesvjesni, sada se mogu otvoriti.

To je unutrašnja pećina uma. Ako uđete u tu pećinu uma, bićete odvojeni i od uma, takođe. Tada ćete vidjeti da je i um objekt koji možete gledati, a onaj koji je ušao unutra, takođe može biti odvojen i drugačiji od toga. To ulaženje u um je ono što se podrazumijeva pod "gledaj detaljno svoje unutarnje biće". U tijelo i um se mora ući i pogledati se iznutra. Tada ste postali svjedok, a u tog svjedoka se ne može prodrijeti. Zato je to vaša najdublja suština: to ste vi. To u što se može ući, to što se vidi, to niste vi. Kada dospijete do toga u "koje se ne može prodrijeti", to je ono kroz koje se ne možete kretati, koje se ne može pokrenuti, koje se ne može posmatrati, tek tada ste dospjeli do sopstvenog, stvarnog Sebe. Ne možete svjedočiti o izvoru svjedočenja, zapamtite to; to je apsurdno.

Ako neko kaže: "Ja sam se osvjedočio u mog svjedoka", to je apsurdno. Šta je tu apsurd? Ako ste se osvjedočili u svjedočenju Sebe, onda to svjedočenje Sebe nije svjedočenje Sebe. Taj koji je to svjedočio je svjedok. To što možete vidjeti niste vi; to što možete promatrati to niste vi; to čega možete postati svjesni, to niste vi. Ali dođe trenutak izvan uma gdje ste jednostavno samo vi. Vi ne možete dijeliti jedinstvenu egzistenciju na dvoje, na objekat i subjekat. Tu je prisutna samo subjektivnost, samo svjedočenje. To je veoma teško da se shvati putem intelekta jer se sve intelektualne kategorije tu lome.

Uslijed te logičke poteškoće, Čarvak - istraživač jednog najlogičnijeg filozofskog sistema na svijetu - tvrdi da ne možete spoznati Sebe; ne postoji samospoznaja Sebe. A pošto ne postoji spoznaja Sebe, kako možete tvrditi da postoji Sebe? Sve što vi znate, to nije Sebe. Tu je znalac Sebe, a ne znano, zato i ne možete logički reći: "Spoznao samo svoje Sebe." To je apsurd, nelogičnost. Kako možete spoznati svoje Sebe? Ko će tada

biti znalac, a ko znano? Znanje predstavlja dihotomiju, podjelu na objekat i subjekat, na znalca i na spoznajno. Zato Čarvak i kaže da svi oni koji tvrde da su spoznali Sebe, govore besmislice. Spoznaja Sebe je nemoguća jer se svodi na znalca. To se ne može konvertirati u spoznajno. Tada Čarvak kaže, ako ne možete spoznati Sebe, kako možete tvrditi da postoji Sebe? Ti koji su nalik Čarvaku, koji ne vjeruju u postojanje Sebe, se nazivaju *anatmavadin*: oni govore da postoji ne-Sebe; kažu da ne postoji sebe. To što se ne može spoznati, to i ne postoji. To je logičarski ispravno. Ako je sve u logici, to je u redu.

Ali to je misterija života: logika je tek početak - ne i kraj. Taj trenutak dođe kada se logika okonča, ali vi tada ne prestajete. To je trenutak kada logika prestaje, ali ste vi i dalje prisutni. Život je nelogičan. Zato je teško da se on shvati, da se pojmi što je smisao njegovog navoda: da samo svjedok ostaje. Na primjer, ako postoji lampa u ovoj sobi, vi ćete vidjeti mnoge predmete oko vas. Kada se lampa ugasi, nastupa mrak i više se ništa ne vidi. Kada se lampa ponovo upali, nastaje svjetlost i vi možete opet vidjeti sve oko sebe. Ali da li ste ikada posmatrali što se tada događa? Ako nema predmeta, možete li vidjeti lampu i njenu svjetlost? Nećete biti u mogućnosti da vidite to svjetlo, jer da bi bilo svjetlosti mora postojati nešto što će joj davati odsjaj. Ona mora pronaći neki predmet. Zraci moraju ići ka nekom predmetu i od njega se odbijati. Tek onda će stići do vaših očiju. Zato prvo vidite predmet, a tek onda zaključujete da je osvijetljen. Kada zapalite lampu ili svijeću, nikada prvo ne vidite svjetlost. Prvo vidite predmete, a uslijed tih predmeta znate da ima svjetlosti.

Naučnici kažu, ukoliko ne bi bilo objekta da se svjetlost ne bi vidjela. Pogledajte nebo: ono izgleda plavo ali nije plavo. Samo je prožeto kosmičkim zracima. Izgleda plavo zato što na njemu nema predmeta. Ti zraci se ne mogu reflektovati i dospjeti do vaših očiju. Ako odete u prostor u kome nema predmeta, tamo će biti mrak. Naravno, zraci će prolaziti pored vas ali tu će biti mrak. Da biste vidjeli svjetlost, predmet je neophodan.

Čarvak kaže, ako uđete u sebe i dospijete do tačke gdje je samo svjedok prisutan, i gdje nema ničega za svjedočenje, kako možete suditi o tome? Tu mora biti neki predmet svjedočenja; samo tada ćete znati da svjedočite. Logično, naučno gledano, to je u redu. Ali egzistencijalno gledano to nije u redu. Oni koji zaista stignu do mjesta gdje ne postoji nikakvih predmeta, susresti će se sa svijeću svog bića. Vi postojite, ali tu nema ničega da se vidi - samo onaj koji gleda: SAMO gledalac! Tu postoji samo subjektivnost bez ikakvog predmeta oko njega. Onog trenutka kad dospijete do tog mjesta, došli ste do najvišeg cilja vašeg bića. To možete zvati alfa - početak, ili možete nazvati omega - kraj. To je objedinjeno, alfa i omega. To se naziva spoznaja Sebe.

Gledano lingvistički, to je pogrešno jer se lingvistički ništa ne može reći o tome. Kada uđete u svijet Jedinstva, jezik biva beznačajan. Jezik ima značaja samo onda kada ste u svijetu dvojnosti. U svijetu dualnosti jezik ima smisla zato što je jezik izumljen, on je dio dualističnog svijeta. To postaje besmisleno onda kada uđete u Jedinstvo, Jedno, u Nederalnost. Zato oni koji znaju, ostaju u tišini - ili ako nešto i kažu uvijek dodaju da to što govore ima samo simboličan značaj i da nije istinito: da je lažno.

Lao Ce je govorio da ono što se može izreći nije istinito, a ono što je istinito se ne može iskazati. On je ostao u tišini; skoro tokom cijelog svog života nije ništa napisao. Rekao je: "Ako nešto kažem, to će biti neistinito jer se ništa ne može reći o prostoru gdje samo Jedno bitiše."

"Zatvorenih očiju gledaj detaljno svoje unitarnje biće" - i tijelo i um. "Tu vidiš svoju istinsku prirodu." Pogledajte svoje tijelo i um, svoju strukturu. I zapamtite, tijelo i um nijesu dva odvojena pojma. Zapravo, vi ste oboje - tijelo-um: psihosomatski sklop. Um je finiji dio tijela, a tijelo je grublji dio uma. Zato ako možete postati svjesni strukture, tako ćete se osloboditi nje, oslobodili ste se pridjeva, postali ste drugačiji. Ta SPOZNAJA da ste odvojeni od strukture je vaša istinska priroda. To je ono što ste vi uistinu. Ovo tijelo će umrijeti, ali ta istinska priroda nikada neće umrijeti. Ta istinita priroda je vječna. Zato ta priroda nije ni vaše ime ni vaš oblik. Ona prevazilazi sve to.

Kako raditi ovu tehniku? Potrebno je potpuno zatvaranje očiju. Ako hoćete da pokušate to, zatvorite oči i zaustavite sve pokrete. Neka oči ostanu skamenjene. Nemojte dopuštati nikakve pokrete. Jednog dana dok budete upražnjavali to, iznenada će se dogoditi da ćete biti u mogućnosti da gledate unutra. Oči koje su uvijek gledale spoljašnjost će se okrenuti i vi ćete imati unutarne bljeskove. Tada neće biti teškoća. Kada budete otkrivali unutarne bljeskove, znaćete šta da radite i kako da se krećete. Samo je prvi bljesak težak. Poslije njega stičete vještinu. Tada to postaje slično triku. Nakon toga svakog trenutka možete sklopiti oči, učiniti oči statičnim i ući u to carstvo.

Buda je umirao. Bio je to posljednji dan njegovog života pa je pitao svoje učenike želi li ko da mu postavi neko pitanje. Oni su plakali, jecali i kroz suze rekli: "Puno toga si nam govorio. Nema šta da te pitamo." A Buda je imao naviku da pita dva puta. Nikada nije pitao samo jednom. On bi uporno insistirao na pitanju sve dok vi ne biste postavili bilo koje pitanje. Mnogo puta su ga pitali: "Zašto jedno isto pitate tri puta?" On bi rekao: "Zato što je čovjek nesvjestan, nepriseban, možda nije ni čuo prvi put, a propustio da čuje drugi put."

Zato je on pitao i treći put - i treći put su njegovi *bhikkus* (monasi), njegovi učenici rekli: "Više ne želimo ništa da pitamo. Mnogo toga si nam rekao." Tada je on sklopio oči i rekao: "Ako nemate ništa da pitate, prije no što smrt zaokupi ovo tijelo, ja ću izaći iz njega. Prije no što smrt uđe u tijelo, ja ću se pomjeriti odatle."

On je sklopio oči. Oči su postale nepomične i on je počeo da se miče. Rečeno je da postoji četiri dijela kretanja ka unutra. Prvo je sklopio oči; drugo, oči su postale nepomične: više nije bilo kretanja. Kada biste tada imali instrument za snimanje REM, on ne bi reagovao. Oči su postale nepomične; to bi bio drugi dio. A treći, on je posmatrao svoje tijelo; potom i četvrti: promatrao je svoje misli. To bi bilo cijelo putovanje. Prije no ga je smrt

zaokupila, on je bio u svom središtu, u svom prvobitnom Izvoru. Zato se takva smrt ne naziva smrću. Mi to nazivamo "Nirvana", a to je nešto drugo: to zovemo "Nirvana - obustava", a ne smrt. Obično umiremo zato što nas smrt obuzima. To nikada ne obuzima Budu. Prije no što smrt dođe, on se već vratio svom Izvorištu. Smrt obuzima samo mrtvo tijelo. On nije bio tamo da bi ga smrt pronašla. Zato se u budističkoj tradiciji kaže da on nikada ne umire. Smrt ga ne može uhvatiti. To slijedi svima, ali on ne pada u tu zamku. On uspijeva da prevari smrt. Mora da se tada on smije gledajući sa strane kako smrt zaposijeda mrtvo tijelo.

Tehnika je ista. Učinite ta četiri dijela i krenite dalje. A kada znate taj bljesak, cijela stvar će postati veoma jednostavna i laka. Tada ćete svakog trenutka moći izaći i ući, moći ćete dolaziti i odlaziti isto kao da ulazite i izlazite iz svoje kuće.

Druga tehnika: "Gledaj preko kugle bez da uočavaš obline ili materijal. U nekoliko trenutaka postani svjestan."

Gledajte bilo šta. Kugla ili neki drugi predmet može poslužiti, ali gledajte sa drugačijim kvalitetom. "Gledaj preko kugle bez da uočavaš obline ili materijal." Gledajte preko bilo kog objekta, ali sa ta dva uslova. Nemojte gledati obline: gledajte predmet u cjelini. Mi obično gledamo djelove. Možda to ne činimo svjesno, ali gledamo samo djelove. Ako vas pogledam, ja prvo uočavam vaše lice, potom torzo, a tek onda i cijelo tijelo. Gledajte predmet u cjelini; nemojte ga dijeliti. Zašto? Ako ga dijelite, oči imaju priliku da se kreću sa jednog dijela na drugi. Gledajte na stvari u cjelini. Vi to možete.

Ja sve vas mogu da posmatram na dva načina. Mogu vas pogledati sa ove strane, a onda se pomjeriti. Mogu pogledati A, onda B, a onda C tačku i potom se pomjeriti. Kada gledam A, B i C, tada nijesam prisutan, ili sam prisutan samo na rubovima, nijesam usmjeren. Kada gledam B, ostavljam A. Kada gledam C, A je sasvim zapostavljen; on je izašao iz mog fokusa. Ja vas mogu gledati na taj način, ali mogu gledati cijelu vašu grupu bez da vas dijelim na individue; mogu vas sjediniti, uzeti u cjelini.

Pokušajte to. Prvo stvari gledajte s jednog na drugi dio. Onda iznenada pogledajte sve to kao cjelinu; nemojte dijeliti. Kada stvari pogledate u cjelini, oči nemaju potrebu da se kreću. U namjeri da se ne pruži nikakva mogućnost za pokret, to se postavlja kao uslov: potpuno zagledajte neki predmet, uzmite ga kao cjelinu; a drugo, bez i da vidite materijal. Ako je kugla drvena, nemojte uočiti drvo: samo vidite kuglu, oblik. Nemojte uočavati supstancu. To može biti od zlata, može biti od srebra. Osmotrite to. Nemojte gledati materijal od kojeg je načinjena. Samo gledajte oblik. Prvo je pogledajte kao jednu cjelinu. Drugo, gledajte je kao oblik, a ne kao supstancu. Zašto? Zato što je supstanca materijalni dio, a oblik je spiritualni dio, a vi morate da se krećete od materijalnog ka ne-materijalnom. To će biti od pomoći.

Probajte to. To možete pokušati sa bilo kim. Neki muškarac ili žena stoji: pogledajte muškarca ili ženu u cjelini - obuhvatite ih svojim pogledom. To će u početku biti čudan osjećaj jer se nijeste na to navikli, ali potom će to biti predivno. A potom, nemojte razmišljati da li je to tijelo lijepo ili ne, da li je bijelo ili crno, muškarac ili žena. Nemojte razmišljati; samo pogledajte oblik. Zaboravite na supstancu, samo pogledajte oblik. Na nekoliko trenutaka budite toga svjesni. Gledajte oblik kao cjelinu. Nemojte očima dopuštati nikakav pokret. Nemojte početi da razmišljate o "materijalu". Šta će se dogoditi? Vi ćete iznenada postati svjesni Sebe. Gledajući nešto, postaćete svjesni Sebe. Zašto? Jer oči nemaju mogućnost da idu napolje. Oblik je uzet kao cjelina, vi se ne možete kretati ka djelovima. Materijal je bio odbačen; samo je bio uzet čisti oblik. Sada ne možete razmišljati o zlatu, drvetu, srebru i tome slično.

Oblik je čist. Nikakvo razmišljanje o tome nije moguće. Oblik je samo oblik; o tome ne možete razmišljati. Ako je to od zlata, vi možete mnogo razmišljati. Možda biste željeli, možda biste poželjeli da ga imate, da ga ukradete, ili da nešto uradite sa njim, da ga prodate - da razmišljate o cijeni: mnoge stvari su tu moguće. Ali o čistom obliku nije moguće nikakvo razmišljanje. Čisti oblik prekida razmišljanje. Nema mogućnosti ni da se mijenja jedan dio sa drugim. To uzimate kao cjelinu.

Ostanite sa cjelinom i sa tim oblikom. Iznenada ćete postati svjesni sebe jer nema mogućnosti da se oči kreću. A one trebaju pokret; to je njihova priroda: zato će se vaš pogled okrenuti ka vama. On će se vratiti, vratiće se domu, a vi ćete iznenada postati svjesni Sebe. To ostvarivanje svjesnosti o Sebi je jedan od najekstatičnijih trenutaka. Kada po prvi put postanete svjesni Sebe, to će imati takvu ljepotu i takvo blaženstvo koje nećete moći uporediti sa ničim poznatim. Zaista, po prvi put postajete svjesni vlastitog Sebe; po prvi put saznajete da postojite. Vaše Biće se otkriva u bljesku. Ali zašto se to događa? Možda ste uočili, posebno u nekim dječijim knjigama ili nekim psihološkim prikazima, sliku starice - a u istoj ravni se skriva prelijepa mlada djevojka. To je jedna slika, ista ravan ali sa dvije figure: starica i mlada žena.

Pogledajte tu sliku: ne možete biti istovremeno svjesni obje. Možete se osvjedočiti samo jedne ili druge. Ako ste svjesni starice, nećete moći uočiti gdje se krije mlada žena. Ali ako pokušate da je pronađete, to će biti teško, sam pokušaj će biti prepreka. Pošto ste postali svjesni starice, ona će postati fiksirana stvar u vašim očima. Sa tim usmjerenjem, pokušavate da pronađete mladu djevojku. To je nemoguće. Nećete biti u mogućnosti da je pronađete. Moraćete da upotrijebite tehniku.

Samo zurite u staricu; sasvim zaboravite djevojku. Zurite u staricu - u figuru stare žene. Zurite! Nastavite da zurite u nju! Iznenada će starica nestati, a vi ćete postati svjesni da se iza nje krije mlada djevojka. Zašto? Ukoliko biste pokušali da je tu pronađete, ne bi vam pošlo za rukom. Ta slika je stvorena za djecu kao zagonetka. Rečeno im je: "Pronađite drugu." Potom bi oni nastojali da je traže, a uslijed toga bi je izgubili.

Trik nije u tome da je pronađete: samo zurite u tu figuru i pronaći ćete je. Zaboravite na drugu. Nema potrebe da razmišljate o tome. Vaše oči ne mogu ostati na toj tački, jer ako budete zurili u figuru starice vaše oči će se zamoriti. Iznenada će se oči pomjeriti sa figure, a u tom trenutku ćete postati svjesni druge figure koja je skrivena iza lika starice. Ali čudo se dogodi kada uočite djevojku, tada više ne možete vidjeti staricu. Ali vi znate da su obje tu. U početku nećete ni vjerovati da je lik mlade žene sakriven tu, ali sada znate. Sada znate da je starica tu, ali dok gledate djevojku, ne možete istovremeno biti svjesni i starice. Ako postanete svjesni starice, gubite djevojku. Nemoguće je istovremeno vidjeti obje; u jednom trenutku možete vidjeti samo jednu osobu.

Isto se događa sa gledanjem spolja i unutra. Vi možete istovremeno gledati oboje. Kada gledate kuglu ili neki predmet, vi gledate spolja: svijest se kreće spolja; rijeka teče spolja. Vi fokusirate kuglu. Nastojte da zurite u nju. To zurenje će stvoriti priliku da uđete unutra. Oči će vam se zamoriti; one će poželjeti da se pokrenu. Kako nije ništa našla spolja, rijeka se iznenada vraća natrag. To ostaje kao jedina mogućnost. Vi ćete prisiljavati vašu svijest da se vraća. A kada postanete svjesni VAS, izgubićete kuglu; ona više neće tu biti. Zato su Šankara i Nagardžuna govorili da je cio ovaj svijet iluzija. Oni su to tako spoznali. Kada upoznamo sebe, svijeta više neće biti. Zapravo, svijet nije iluzoran; on postoji. Ali vi ne možete istovremeno vidjeti oba svijeta; u tome je problem. Zato kada je Šankara ušao u sebe, kada je dospio do spoznaje Sebe, kada je postao svjedok, svijeta više nije bilo. Zato je on u pravu kada to kaže. On kaže da je to "maya" - iluzija. To samo tako izgleda; svijet ne postoji.

Budite svjesni činjenica. Kada upoznate svijet, vas više nema. Vi JESTE tu - skriveni ste, ali ne možete povjerovati da ste tu sakriveni. Svijet više nije prisutan za vas. Ako počnete direktno da tragate za vama, to će biti teško. Taj sami napor može postati prepreka. Zato tantra nalaže da usmjerite svoj pogled negdje vani, na neki predmet i da se ne pokrećete, da ostanete tamo. Taj sami trud da ostanete tu će stvoriti mogućnost da svijest počne da se uzdiže - da se vraća. Tada ćete početi da budete svjesni Sebe. Ali kada postanete svjesni Sebe, kugla više neće biti tu. Ona je tu, ali za VAS, ona više neće biti tu. Zato, Šankara kaže da je svijet iluzoran jer kada spoznate Sebe, on više neće biti tu. Svjetovno će tada nestati - nalik snu.

Ali Čarvak, Epikur ili Marks su u pravu, takođe. Oni tvrde da je svijet istinit, a da je vaše Sebe - samo laž. Ono se nigdje ne može naći. Oni kažu da je nauka stvarna. A nauka tvrdi da samo materija postoji, samo postoje predmeti: ne postoje subjekti. Oni su u pravu zato što su im oči usmjerene samo ka predmetima. Naučnici su stalno usmjereni ka predmetima. Oni sasvim zaboravljaju na Sebe. Šankara i Marks su u pravu u jednom smislu, a griješe u drugom pogledu. Ako ste usmjereni ka svijetu, ako je vaš pogled usmjeren ka svijetu, Sebe će izgledati iluzorno - to je isto što i san. Ako posmatrate unutra, svijet će postati san. Oboje je stvarnost, ali i ne možete istovremeno biti svjesni obje strane: u tome je problem. Tu se ništa ne može uraditi. Vi ćete sresti staricu ili ćete sresti samo mladu djevojku. Jedna od njih će biti *maya* - zabluda. Ali ova tehnika se može lako koristiti. Za to će biti potrebno malo vremena, ali to nije teško.

Kada jednom spoznate preokret svijesti, to možete činiti bilo gdje. Dok se vozite autobusom ili sjedite u vozu, možete to praktikovati - bilo gdje. Nije potrebna kugla ili neki posebni predmet: to možete činiti sa bilo čime. U bilo što možete zuriti, zuriti i zuriti, a onda se iznenada preokrenuti ka unutra - i voz će nestati. Naravno, kada se vratite sa unutarnjeg putovanja, vi ste putovali ali voz je nestao. Iz jedne stanice ste dospjeli do druge. U međuvremenu nije bilo voza - tek samo jaz. Naravno, voz je bio tu; inače, kako biste mogli stići do druge stanice? Ali za vas on nije bio prisutan. Za vas on nije postojao.

Oni koji mogu koristiti ovu tehniku, oni mogu živjeti veoma lagodno. U svakom trenutku mogu postići da nešto nestane - zapamtite to. Vi ste vezani za suprugu ili supruga: ako hoćete možete postići da oni nestanu. Supruga sjedi upravo pored vas, ali ona nije tu. Ona je *maya*: ona je iščezla. Samo zurenjem možete postići da se svijet preokrene ka unutra - i ona će nestati odatle. To se događalo mnogo puta.

Sjetim se Sokrata. Njegova žena Ksantipa je veoma brinula o njemu, a i svaka druga supruga može biti u istoj dilemi. Nešto najteže je tolerisati Sokrata kao supruga. On je bio dobar kao učitelj, ali je bio loš kao suprug. To se dogodilo jednog dana (a zbog toga je njegova žena bila proklinjana 2 000 godina, ali to nije bilo tako; ja ne mislim da je počinila ništa loše), Sokrat je sjedio kući. Mora da je činio nešto nalik ovome (to nije zabilježeno; ja samo pretpostavljam): njegova žena je došla sa poslužavnikom, nosila mu je čaj. Mora da je tada zaključila da nije prisutan, pa mu je sasula vruć čaj u lice. On se tada iznenada vratio. Lice mu je ostalo smežurano tokom cijelog života. Zbog toga je njegova supruga bila proklinjana, ali niko nije znao šta je Sokrat tada radio - jer nijedna supruga ne bi to učinila tako odjednom; nema potrebe za time. Mora da joj je nešto učinio; mora da se tu nešto dogodilo. Zato je Kasantipa prosula čaj po njemu. Mora da je on bio u nekom unutarnjem transu, a vrelna čaja je trebalo da ga povratu. Svijest se morala povratiti.

Ja pretpostavljam da je to bio razlog jer je bilo još puno zabilježenih sličnih događaja u vezi sa Sokratom. Jednom ga niko nije mogao pronaći 48 časova. Svi su ga tražili; cijela Atina se digla da ga traži. Ali niko ga nije mogao pronaći. A onda su ga pronašli izvan grada, kilometrima daleko, kako stoji ispod jednog drveta. Pola tijela mu je već bilo pod snijegom. Snijeg je upravo padao, a on se skoro smrztio gledajući širom otvorenih očiju. Ali on nije gledao nikoga.

Kada se masa okupila, pogledali su ga u oči i pomislili da je već mrtav. Oči su mu bile skamenjene - gledao je ali nije nikoga vidio: samo statično, nepokretno. Poslušali su mu otkucaje srca. Ono je sporo kucalo; bio je živ. Tada su pokušali da ga protresu. Tek tada se povratio i pogledao ih. Odmah ih je upitao: "Koliko je sati?" Tom

prilikom je ispustio 48 sati svog života. To vrijeme nije postojalo za njega. On tada nije bio prisutan u ovom svijetu vremena i prostora. Zato su ga upitali: "Što si radio? Mislili smo da si već mrtav. Nije te bilo 48 sati!" On im je rekao: "Zurio sam u zvijezde, a onda se dogodilo da su iznenada sve zvijezde nestale. A zatim, ne znam ni kako, ali cio svijet je nestao. Ali ja sam ostao u nekom hladnom, opuštenom i blaženom stanju. Da je to bila smrt, to bi vredjelo hiljade drugih života. Ako je to bila smrt, volio bih da ponovo uđem u to."

Mora da se to dogodilo bez njegovog znanja jer Sokrat nije bio jogin, nije bio tantrik. On nije ni na jedan način bio zainteresovan za neku spiritualnu praksu. Ali je bio veliki mislilac i mora da se slučajno dogodilo da je počeo zuriti u zvijezde, a onda se iznenada njegov pogled okrenuo ka unutrašnjosti. I vi to možete postići. Zvijezde su veoma pogodan predmet za to.

Lezite na zemlju, pogledajte u tamno nebo, a onda se usmjerite ka nekoj zvijezdi. Koncentrišite se na nju; zurite u nju. Ograničite svoju svijest samo na jednu zvijezdu; zaboravite na sve druge. Malo po malo se koncentrišite i usmjerite svoj pogled. Sve druge zvijezde će biti samo na periferiji, po obodima. Ali malo po malo će i odatle nestati i samo će jedna zvijezda ostati. Tada nastavite da zurite, nastavite da buljite u nju. Doći će trenutak kada će i ta zvijezda nestati. A kada ona nestane, Vi ćete se ukazati sebi.

Treća tehnika: "*Kao po prvi put gledaj neku lijepu osobu ili običan predmet.*"

Prvo ćemo razmotriti neke osnovne stvari, a onda možete koristiti ovu tehniku. Mi uvijek na stvari gledamo na stari način. Dolazite kući i gledate na stvari oko sebe kao da ih ne vidite. Vi ih znate. Nema potrebe da ih gledate. Vi ste tu dolazili godinama. Dolazili ste na vrata. Ulazili ste unutra; možda ste i otključavali vrata. Ali nije bilo potrebe da ih gledate. Cio taj proces se odvijao mehanički, nesvjesno, nalik radu robota. Ako bi nešto krenulo loše, samo ukoliko ključ ne bi ulazio u bravu, samo tada biste zagledali bravu. Ako bi ključ lako ulazio, nikada ne biste pogledali bravu. Uslijed mehaničkih navika, uslijed ponavljanja istih stvari, izgubili ste osjećaj promatranja; izgubili ste svježinu pogleda. Zapravo, vi ste izgubili funkciju očiju - zapamtite to! Postali ste sasvim slijepi jer vam oči više nijesu bile potrebne.

Sjetite se kada ste zadnji put pogledali svoju suprugu. Vi ste pogledali vašu suprugu ili supruga možda prije nekoliko godina. Koliko godina je nijeste pogledali? Prolazili ste pored nje dobacujući joj uzgredni pogled, ali to nije bio pogled. Pokušajte da ponovo pogledate suprugu ili supruga na način kako ste je pogledali prvi put. Zašto? Ako biste je pogledali kao prvi put, vaše oči bi se ispunile svježinom. One bi postale živahne.

Prolazite ulicom. Neka lijepa žena prođe pored vas. Vaše oči postanu življe - zasijaju. Neki skriveni plamen se ukaže u njima. Možda je ta žena nečija supruga. On je neće ni pogledati; on je postao slijep kao što ste i vi postali prema vašoj supruzi. Zašto? Prvi put su vam oči bile potrebne, drugi put su bile potrebne nešto manje, a treći put nijesu bile potrebne. Nakon nekoliko ponavljanja, vi ćete oslijepiti. Mi živimo slijepi.

Osmotrite pažljivo. Kada sretnete svoju djecu, da li ih pogledate? Vi ih ne pogledate. Navika ubija oči; tako oči postaju umorne. Ponavljajući, one postaju sve starije, a zapravo i nijesu stare. To je uslijed vaše navike koja čini da to izgleda tako. Vaša supruga nije ista kao juče; ne može biti. Zapravo ona je čudastvena. Ništa nije isto ni u narednom trenutku. Život je tok; sve protiče; ništa nije isto. Ne može se ponoviti isti izlazak sunca. Sunce nikada nije isto. Svaki dan je novi dan; događaju se temeljne promjene. Ni nebo ne može biti isto; ni ovo jutro se neće ponoviti. Svako jutro ima vlastitu osobenost; nebo i boje na njemu se neće dogoditi ponovo na isti način. Ali vi se krećete kao da je sve isto.

Oni kažu da nema ničega novog pod nebom. Zapravo, ništa nije staro pod nebom. Samo su oči stare, poistovječene sa stvarima oko sebe; tada više ništa nije novo. Djeci je sve novo: zato za njih sve predstavlja uzbuđenje. Čak su i kamenčići u boji na plaži veliko uzbuđenje za njih. Vi se nećete uzбудiti ni da vidite Boga da vam dolazi u posjetu. Nećete biti tako uzbuđeni! Reći ćete: "Poznajem ga; čitao sam o njemu." Djeca se uzbuđuju jer su im oči uvijek svježije i nove. A sve je u svijetu novo, svijet je nov, dimenzije su nove. Zato zagledajte djeci u oči - u tu svježinu, u tu isijavajuću životnost, vitalnost. Te oči izgledaju nalik ogledalu, smirene, ali prodorne. Samo takve oči mogu prodrijeti duboko.

Zato ova tehnika kaže: "*Kao po prvi put gledaj neku lijepu osobu ili običan predmet.*" Bilo šta će biti od koristi. Pogledajte svoje cipele. Koristili ste ih godinama, ali ih sada pogledajte kao kada ste ih prvi put vidjeli i uočite razliku: kvalitet vaše svijesti se iznenada mijenja. Pitam se da li ste ikada vidjeli Van Gogovo platno sa njegovim cipelama. To je jedna od zaista rijetkih stvari. To su bile samo jedne stare cipele - umorne, tužne, kao da su bile na samrti. To su bile samo jedne stare cipele, ali pogledajte ih pažljivo, osjetite ih, doživjećete kako su imale dug i težak život kojim su hodale. Bile su tako tužne, skoro su molile da ih uklonite iz života, sasvim premorene, slomljenih živaca, potpuno stare, stare cipele. To je bilo jedno od prvih Van Gogovih platana. Ali kako ih je Van Gog vidio?

Vi imate čak i starije cipele - još umornije, istrošenije, umrtvljene, tužnije, depresivnije, ali ih nikada nijeste zagledali - nijeste se zapitali što ste im učinili, kako ste se ponašali sa njima. One govore vašu životnu priču jer su to VAŠE cipele. One mogu reći sve o vama. Ukoliko bi mogle pisati, napisale bi najautentičniju priču o osobi koja ih je nosila - svako raspoloženje, svako naličje. Kada bi njihov vlasnik bio zaljubljen, drugačije bi se ponašao sa njima; a kada bi bio ljut, ponašao bi se drugačije. A cipele nijesu bile uopšte razlog takvom ponašanju - i sve je ostavilo traga na njima. Pogledajte to Van Gogovo platno i vidjećete šta je on vidio u tim cipelama. Sve je bilo tu - cijela biografija osobe koja ih je koristila. Ali kako je on to mogao vidjeti? Biti slikar

znači da otkriješ u sebi pogled djeteta - svježinu. On je gledao sve - uglavnom najobičnije stvari. On ih je mogao uočiti!

Sezan je slikao stolicu, tek neku običnu stolicu, a vi ćete se možda zapitati zašto je on crtao stolicu. Nema potrebe za tim. Ali on je radio na tom platnu nekoliko mjeseci. Možda bi se vi zaustavili na trenutak da pogledate stolicu, ali on je to slikao mjesecima jer je mogao da gleda stolicu. Stolica posjeduje vlastiti duh, svoju priču, svoje tuge i radosti. Ona je živjela! Prošla je kroz život. Posjeduje vlastito iskustvo, sjećanja. Sve to je oživjelo na Sezanovom platnu Ali da li ikada zagledate svoju stolicu? Niko je ne pogleda, niko je ne osjeti. Bilo koji predmet će biti od koristi. Ova tehnika ima namjeru da vam osvježi oči, da ih učini sasvim svježim, živahnim, da isijavaju životom, tako da se one mogu okrenuti svojoj unutrašnjosti, a vi pogledati iznutra Sebe. Pogledajte to kao prvi put. Nastojte da omogućite sebi da sve gledate kao prvi put, a onda ćete jednom iznenada biti iznenađeni kako ste propuštali tako lijepi svijet. Iznenada postani svjestan i pogledaj suprugu kao po prvi put. I neće biti čudo ako se dogodi da osjetite ponovo ljubav koju ste osjetili prvi put, onaj isti poriv energije, onu potpunu privlačnost. Ali pogledajte kao prvi put - neku lijepu osobu ili neki običan predmet. Šta će se dogoditi? Povratićete sjaj svojih očiju. Vi ste slijepi. Upravo sada, takavi kakvi ste, vi ste zaslijepljeni. A ta zaslijepljenost je tragičnija od stvarnog sljepila, zato što imate oči ali ne vidite.

Isus je često govorio: "Oni koji imaju oči, neka vide. Oni koji imaju uši, neka čuju." Izgleda da je to govorio slijepcima i gluvima. Ali on je uporno to ponavljao. Šta je on bio - nadzornik u nekom institutu za slijepe? Ponavljao je: "Ako imate oči, gledajte." Mora da je to govorio običnim ljudima koji nijesu bili slijepi. Ali zašto je insistirao: "Ako imate oči, gledajte." On je govorio o očima koje vam može dati ova tehnika.

Pogledajte kao prvi put sve pored čega prođete. Stvorite od toga jedan stalni pristup. Dotaknite sve kao da je to prvi put. Šta će se dogoditi? Ako to možete uraditi, bićete oslobođeni svoje prošlosti. Opterećenja, ponora, prljavštine, skupljenog iskustva - svega toga ćete biti oslobođeni. Svakog trenu se udaljavajte od prošlosti. Nemojte dopustiti da vas opsjedne; nemojte dopustiti da je nosite sa sobom. Ostavite sve to iza sebe. Na sve gledajte kao da je to prvi put. Ovo je velika tehnika koja vam pomaže da se oslobodite od prošlosti. Tada ćete stalno biti u sadašnjosti. Tako ćete malo po malo sticati afinitet za sadašnjost. Sve će biti novo. Tada ćete biti u mogućnosti da shvatite Heraklitovo kazivanje da ne možete dva puta zagaziti u istu rijeku.

Ne možete dva puta vidjeti istu osobu jer ništa nije statično. Sve je nalik rijeci, sve teče, teče i teče. Ako se možete osloboditi prošlosti i steći pogled koji vidi sadašnjost, ući ćete u Egzistenciju. A taj ulazak će biti dvojak; vi ćete ući u sve - u taj duh, a ući ćete i u sebe jer sadašnjost su vrata za to. Na neki način sve meditacije nastoje da vas upute da živite u sadašnjosti. Zato su ove tehnike jedne od najljepših - a veoma su lake i jednostavne. Možete ih oprobati bez ikakve opasnosti.

Ako gledate svježim pogledom, čak i kada prolazite jednom istom ulicom, ona će vam izgledati kao nova. Kada sriječete iste prijatelje kao da su stranci; ako pogledate svoju suprugu kao prvi put kada je za vas bila nepoznata osoba, možete li uistinu tvrditi da oni nijesu stranci? Možete živjeti dvadeset, trideset ili četrdeset godina sa svojom suprugom, ali možete li reći da ste je upoznali? Ona je i dalje stranac: vi ste samo dva stranca koja žive zajedno. Vi možda znate navike jedno drugome, vaše reakcije, ali vam je nepoznata i nedodirljiva unutarinja suština bića.

Ponovo gledajte svježim pogledom, isto kao prvi put - i ponovo ćete vidjeti onog istog stranca. Ništa, NIŠTA nije staro; sve je novo. To će vam dati svježinu pogleda. Oči će vam postati nevine; a te nevine oči vide. Samo nevine oči mogu ući u unutrašnji svijet.

TREĆE OKO I PSIHIČKA MOĆ OKA

PITANJA:

1. *Kako tehnike gledanja utiču na treće oko?*
2. *Zašto osobe uključene u psihološke nauke posjeduju napete i uplašene oči?*
3. *Zašto zaustavljanje pokreta oči stvara psihičke napetosti?*

Prvo pitanje: "Objasnite nam odnos između očiju i trećeg oka. Na koji način tehnike gledanja djeluju na treće oko?"

Prvo se dvije stvari moraju shvatiti: jedno, energija trećeg oka je ista energija koja pokreće obične oči - to je ista energija. Ona počinje da se kreće u drugom centru. Treće oko je već prisutno ali ne funkcionira - ono ne vidi dok obične oči ne prestanu da gledaju. Ista energija će se kretati kroz njega. Kada se energija ne bude kretala kroz oči, ona će se kretati trećim okom, a kada se energija bude kretala kroz treće oko, obične oči neće vidjeti. One će biti prisutne, ali vi nećete biti u mogućnosti da gledate pomoću njih. Ta energija koja je omogućavala gledanje putem njih biće odsutna. Ona će se kretati kroz novi centar. Taj centar se nalazi između dva oka. On je već tu i svakog trenutka može profunkcionirati. Ali on treba energiju kako bi mogao da profunkcionira; to je ona ista energija koju samo treba skrenuti.

Drugo, kada gledate običnim očima, vi gledate kroz fizičko tijelo. Treće oko uopšte nije dio fizičkog tijela. Ono je dio drugog tijela koje je skriveno - to je suptilno tijelo, *sukshma sharir*. Ono posjeduje vezu sa fizičkim tijelom, ali nije dio njega. Zato fiziologija ne vjeruje da postoji treće oko ili nešto slično tome - jer su vaša sredstva analizirala, prodirala, snimala rentgen zracima i nijesu našla mjesto, neki fizički dokaz da postoji treće oko. Treće oko je dio suptilnog tijela, *sukshma sharir*. Kada umrete, umire i vaše fizičko tijelo, ali vaša *sukshma sharir*, vaše suptilno tijelo se nastavi kretati sa vama; ono traži novo rođenje. Sve dok to suptilno tijelo ne umre, vi se ne možete osloboditi kruga umiranja-rađanja, ponovnog rađanja, ponovnog umiranja. Taj krug se nastavlja.

Treće oko pripada suptilnom tijelu. Kada se energija kreće kroz fizičko tijelo, vi posmatrate na fizički način. Zato pomoću običnih očiju ne možete vidjeti ništa drugo sem fizičke pojave, sem materijalno. Obične oči su samo fizičke. Tim očima ne možete vidjeti ništa, ne možete uočiti ništa što nije fizičko. Samo pomoću funkcionisanja trećeg oka možete ući u drugačiju dimenziju. Tada možete vidjeti stvari koje nijesu vidljive običnim, fizičkim okom, ali postaju vidljive suptilnim okom. Tada, kada funkcionira treće oko, ako pogledate neku osobu, vi gledate u njenu dušu, u njen duh, a ne u tijelo. Isto tako, kada gledate običnim okom možete vidjeti fizičko tijelo, ali ne možete vidjeti dušu. Isto se događa kada gledate trećim okom: dok vi posmatrate, tijelo nije prisutno - prisutan je samo onaj koji boravi u tijelu.

Zapamtite te dvije stvari. Prvo, ista energija se kreće. Treba je oduzeti običnim očima i dopustiti joj da se kreće trećim okom. Drugo, treće oko nije dio fizičkog tijela. To je dio suptilnog tijela, jednog drugog tijela koje je unutar njega. Pošto je to dio suptilnog tijela, onog trenutka kada gledate pomoću njega, vi gledate suptilni svijet. Vi sjedite tu. Ako vaš duh tu sjedi, vi ga ne možete vidjeti, ali ako funkcionira vaše treće oko, vi ćete vidjeti duh jer suptilna egzistencija može biti uočljiva samo suptilnim očima.

U kakvoj je vezi treće oko sa tehnikom gledanja? Oni su u dubokoj vezi. Zapravo, ta tehnika služi za otvaranje trećeg oka. Ako vaše oči sasvim zastanu, ako postanu nepokretne, statične, okamenjene, bez ikakvih pokreta, energija će prestati da teče kroz njih. Ako ih zaustavite, zaustavićete i energiju koja protiče kroz njih. Energija protiče njima; zato se one pokreću. Vibracije i pokreti su uslijed energije. Ako se energija ne kreće, oči će postati nalik očima mrtvacu - skamenjene, mrtve.

Gledajte u tačku, zurate u nju i ne dopustite očima da se pokrenu; to će vam dati statičnost. Odmah će se dogoditi da energija koja se kretala očima više se neće tuda kretati. A energija nastoji da se kreće; energija ne može biti statična. Oči mogu biti nepomične, ali energija ne može biti statična. Kada oči zatvore ulaz za energiju, ako se iznenada ta vrata zatvore i energija ne bude u mogućnosti da prolazi kroz njih, ona će pokušati

da pronade novi put. A treće oko je sasvim blizu, upravo između dvije sljepočnice, pola santimetra u dubini. Ono je sasvim blizu, ono je najbliža tačka običnim očima.

Ako se vaša energija oslobodi iz običnog oka, prva stvar koja će se dogoditi biće da će se usmjeriti ka trećem oku. To je isto kao kada voda teče, a vi zatvorite jednu rupu: ona će pronaći neku drugu rupu - najbližu koju može naći kako bi opstala. Ona će to automatski potražiti; vi ne treba da činite ništa posebno. Samo treba da zaustavite energiju u očima, a zatim će energija sama pronaći sopstveni put i krenuti ka trećem oku. To kretanje kroz treće oko vas transformiše u drugačiji svijet. Počinjete da vidite stvari koje nijeste vidjeli nikada ranije, počinjete da osjećate stvari koje nijeste osjećali prije toga, počinjete da mirišete stvari čiji mirisi nijesu ranije dopirali do vas. Jedan novi svijet, jedan suptilniji svijet će početi da funkcioniše. On je oduvijek bio tu. Oči su bile tu; svijet, taj suptilni svijet je bio tu, oboje su bili tu, ali nijesu bili oživljeni.

Kada jednom počnete da djelujete u toj dimenziji, mnoge stvari će vam biti prozirne. Na primjer, ako neka osoba umire, ako vaše treće oko funkcioniše, bićete odmah svjesni da je ona na smrti. Nijedna analiza, nikakva dijagnoza neće potvrditi da ta osoba umire. Najviše što možemo reći je da postoje neke mogućnosti za to. Mi ćemo reći da će možda umrijeti, a taj navod će biti uslovljen: "Ako tako ostane, on može umrijeti; ako se nešto preduzme, možda i neće umrijeti."

Medicinska dijagnoza još nije načisto kada je smrt u pitanju. Zašto? Toliko mnogo otkrića, a još toliko puno nejasnoća o smrti! Zaista, medicinska nauka je pokušavala da postavi zaključke o smrti, da izvede zaključke iz smrti, pomoću fizičkih simptoma, ali smrt je suptilni fenomen, nije fizički fenomen. To je jedan nevidljivi fenomen drugačijih dimenzija. Ali uz funkcionisanje trećeg oka, vi odmah osjetite da će neki čovjek umrijeti. Kako to možete osjetiti? Smrt posjeduje određeni uticaj. Ako treba da umrete, smrt postavi određenu sjenku pored vas, a ta sjenka se može osjetiti bilo kada pomoću trećeg oka.

Kada se dijete rodi, oni koji posjeduju veliko iskustvo u korišćenju trećeg oka mogu predvidjeti vrijeme njegove smrti. Ali tada je ta sjenka veoma suptilna. Kada neka osoba treba da umre u roku od šest mjeseci, tada će svako čije treće oko djeluje čak i malo, moći predvidjeti smrt čak šest mjeseci prije toga. Vidjeće sjenku mraka. Zaista, oko vas se okupi crna sjenka koja se može vidjeti ali ne ovim običnim očima. Sa trećim okom, vi počinjete da uočavate auru. Neko vam dođe: on vas ne može obmanuti jer sve što kaže biće besmisleno ako to ne potvrdi njegova aura. Može vam reći da je osoba koja se nikada ne ljuti, ali njegova crvena aura će pokazati da je ispunjen gnjevom. On vas ne može obmanjivati dok je njegova aura u pitanju jer on nije ni svjestan svoje aure. Bilo šta da kaže može se prosuditi pomoću njegove aure - bilo da je to dobro ili loše. Pomoću trećeg oka počinjete da uočavate isijavanje aure.

U starim vremenima su se tako ljudi inicirali. Dok vam aura nije bila u redu, Majstor bi čekao, jer nije u pitanju ispunjenje vaših želja. Možda biste vi željeli da se inicirate u neko duhovno znanje, ali to ne bi bilo dovoljno dok vaša aura ne bi pokazala da ste za to spremni. Tako su neki učenici godinama čekali dok aura ne bi bila spremna, jer inicijacija nije stvar vaše želje. To je izlišno. Ponekada je neko morao čekati čitav životni vijek.

Na primjer, Buda je mnogo godina odbijao da inicira žene. Veoma mnogo pritisaka je činjeno, ali on je i dalje odbijao to. Konačno je pristao da inicira žene, ali je rekao: "Pošto sam napravio kompromis, nakon petsto godina neće više biti moje religije. Pošto ste me prisilili, ja sam inicirao žene."

Koji je bio razlog što on nije želio da inicira žene? Osnovni razlog je bio ovaj: u društvu muškaraca, seksualna energija se može veoma lako regulisati. Muškarac može lako biti u celibatu. Ženi je to znatno teže jer su menstruacije regularni fenomen - nesvjesni, nekontrolisani, nevoljni. Ejakuacija se može kontrolisati, ali menstruacija se ne može kontrolisati. Ako neko pokuša da to kontroliše, to će onda imati veoma loše efekte za tijelo. Onog trenutka kada žena uđe u menstrualni period, njena aura se sasvim izmijeni. Ona postaje seksualna, agresivna, depresivna. Sve te negativnosti okružuju ženu svakog mjeseca. Samo uslijed toga Buda nije želio da inicira ženu. On je govorio da je to teško jer svakog mjeseca se menstruacija kreće kružnom putanjom i tu se ništa voljom ne može postići. Nešto se može postići, ali u Budino vrijeme je bilo teško. Sada se to može postići.

Mahavira je odbio svaku mogućnost da žena može biti oslobođena svog tijela. Rekao je da se žena mora iznova roditi kao muškarac kako bi mogla da ostvari Oslobođenje. Zato se mora učiniti svaki napor da se žena rodi kao muškarac. Zašto? Tu postoji problem aure. Ako inicirate ženu, svakog mjeseca će pasti i tako će biti izgubljen sav prethodni trud. Tu nema diskriminacije, nema vrednovanja da li su muškarac i žena ravnopravni; nije u tome pitanje. Ali za Mahavira je bilo ovo pitanje: kako pomoći? Zato je pronašao jedan lakši način: da pomogne ženi da se rodi kao muškarac. To je bilo lakše. To znači da je žena morala da sačeka drugi život, a u ovom životu valja učiniti sve napore da joj se pomogne kako bi se ponovo rodila u muškom tijelu.

To je Mahaviri izgledalo lakše nego da inicira žene jer su se one svakog mjeseca vraćale na prvobitno stanje i tako gubile svaki smisao truda. Ali za ove dvije hiljade godina učinjeno je mnogo. Posebno je tantra uradila puno. Tantra je pronašla drugačija vrata, a ona je jedini sistem u svijetu koji ne pravi razliku između muškarca i žene. Zapravo, naprotiv, rečeno je da se žena može lakše Oslobođiti, a razlog je onaj isti - samo ga treba osmotriti sa druge strane. Tantra kaže, pošto je žensko tijelo periodično regulisano, ona može lakše oslabiti uticaj tijela od muškarca. Pošto je muški um više uključen u tjelesno, on zato može lakše regulisati uticaj tijela. Muški um je više uključen u tjelesno. Zato on može kontrolisati svoju seksualnost.

Ženski um nije toliko uključen u tjelesno. Njeno tijelo djeluje kao automat - drugačije, na jedan drugačiji način i žena tu više ništa ne može uraditi. To je slično nekom automatskom mehanizmu; on sam radi. Tantra kaže da

se zbog toga žena može lakše odvojiti od svog tijela. A ako je to moguće - to odvajanje, taj jaz - onda nema problema. Tada više tu NEMA problema! Zato je to veoma paradoksalno: ako se žena odluči za celibat i da odvoji sebe od tijela, ona može mnogo lakše od muškarca održavati svoju čistotu. Kada se jednom odvajanje dogodi, ona može sasvim zaboraviti tijelo. Muškarac se može lako odvojiti, može lako kontrolisati svoje tijelo, ali njegov um je više uključen u tijelo. Zato on to može kontrolisati, ali to mora činiti svakodnevno, neprestano. A pošto je ženska seksualnost pasivna, ženi je veoma lako da bude opuštena kada je seks u pitanju. Muška seksualnost je aktivna. Njemu je lakše da je kontroliše, ali mnogo teže da ne misli o tome.

Zato je tantra pokušavala da pronađe mnoge, mnoge načine i ona je jedini sistem koji tvrdi na nema razlika, da se čak i ženska struktura može upotrijebiti. Zato je tantra jedini put koji ženi daje istovjetni i ravnopravni status sa muškarcem. Inače, sve religije, bilo šta da govore, duboko vjeruju da je žena inferiorna. To može biti hrišćanstvo, može biti i islam, može biti džainizam, može biti budizam, ali svi oni duboko vjeruju u ovo, a razlog je dijagnoza putem trećeg oka, pomoću aure - oblikovanje aure svakog mjeseca u periodu menstruacije.

Pomoću trećeg oka bivate u mogućnosti da sagledate stvari koje se ne mogu vidjeti običnim okom. Svi metodi gledanja utiču na treće oko jer gledanje znači da se određena energija kreće od vas ka spolja - prema svijetu. Ako se zaustavi, ako se iznenada blokira, energija će pronaći drugi put kuda će se kretati, a treće oko je upravo najbliže.

U Tibetu postoje čak i hiruške operacije za treće oko. Ponekad se dogodi da je treće oko zablokirano pošto se nije koristilo milenijumima. Ono se može zablokirati! Ako je treće oko zablokirano, a vi zaustavite oči, počecete osjećati izvjesnu nelagodnost jer je energija sada tu a nema puta kojim se može kretati. U Tibetu su izumili određenu operaciju kako bi pročistili taj put. To se može uraditi. A ako se to ne preduzme, mnoge stvari se mogu dogoditi.

Upravo prije dva-tri dana mi je došla jedna sanijaskinja (ona je ovdje). Rekla mi je da ima veoma izraženu toplinu u predjelu trećeg oka. I ne samo to: koža na čelu joj je izgledala kao da je neko izgoreo. Taj osjećaj, ta vrelina je bila iznutra, ali i koža je bila oštećena. Ona je bila sasvim izgorela. Ta žena se uplašila. Šta se dogodilo? Osjećanje je bilo ugodno. Ta toplina joj je veoma godila kao da se nešto u njoj rastapa. Nešto se događalo. Ali i tijelo je čak bilo zahvaćeno isto kao da ga je vatra dotakla. Razlog? Treće oko je počelo da djeluje. Energija je počela da se kreće u njemu. Ono je bilo hladno mnogo vremena unazad; energija se tuda nije nikada kretala. Kada se po prvi put energija pokrene, osjeti se toplina. Kada se prvi put energija pokrene, počinjete da gorite. A pošto prolaz mora biti stvoren i produbljen, to može izgledati nalik vatri. To je koncentrisana energija koja sada udara u treće oko.

Mi smo u Indiji koristili prah sandalovog drveta i neke druge stvari i tretirali tačku trećeg oka. To mjesto mi zovemo "*tilak*". To se stavlja na tačku tećeg oka kako bi proizvelo izvjesnu hladnoću. Ako se vrelina i vatra pokrene iznutra, na taj način bi se zaštitilo to mjesto da ne bi izgorela koža. Ne samo da bi koža izgorela: nekada bi se čak otvorile i rane.

Ja sam pročitao najdublje knjige o najvišim misterijama ljudske egzistencije na zemlji. One su navodile da je čovjek dospio sa neke druge zvijezde, jer im je izgledala uvjerljiva mogućnost da je čovjek iznenada evoluirao na zemlji. Po njima nije bilo moguće da čovjek nastane od babuna ili šimpanze. Tu nije bilo nikakve povezanosti; jer ako je čovjek nastao od majmuna, moralo bi biti neke veze - ali tu nema ničega takvog. Sa svim postojećim datumima i otkrićima, još nijesmo pronašli nijednu tjelesnu strukturu, dokaz ili nešto slično tome što bi ukazivalo na povezanost čovjeka i šimpanze.

Evolucija znači postepenost. Šimpanza ne može iznenada postati čovjek. Moraju se slijediti faze, ali ni za to nema dokaza. Zato je Darwinova teorija ostala samo kao hipoteza. Ne postoji neke unutarne povezanosti. Zbog toga je oduvijek bilo nekih fantastičnih navoda, da se čovjek iznenada pojavio na zemlji. Porijeklo čovjeka datira veoma davno, stotine hiljada godina unazad. Pri uporođenju sa drugim lobanjama, tome ništa ne nedostaje. To je ista vrsta lobanje, sa istim mozgom i istom strukturom. Kada je u pitanju um, mi se uopšte i nijesmo razvijali, evoluirali. Zato im izgleda da se čovjek iznenada pojavio na zemlji. Mora da je dospio sa neke druge planete. Na primjer, sada mi putujemo kosmičkim prostorom i ako pronađemo neku planetu na kojoj vrijedi živjeti, mi ćemo je nastaniti; tako će se čovjek tamo iznenada pojaviti. Ja sam čitao neke knjige o takvim pretpostavkama; taj autor je pronašao mnoge dokaze za tu svoju hipotezu.

Postoji jedna stvar koju želim da vam iznesem u vezi sa gledanjem ovog predmeta: on je pronašao jednu lobanju u Meksiku i jednu u Tibetu. Obije lobanje su imale rupu na mjestu trećeg oka, a te rupe su bile takve da su se mogle proizvesti samo puščanim zrnom. Lobanje su bile stare oko pola miliona do milion godina. Ako su rupe bile načinjene strijelom, ne bi mogle biti okrugle. One su bile tako okrugle da se nijesu mogle napraviti strijelom. Samo je metak mogao napraviti takve rupe. Zato je autor pokušao da dokaže da je metak postojao i prije milion godina. Inače, kako su bila ubijena ta dva čovjeka?

No, zaista, to ne dokazuje ništa o metku. Uvijek, kada se treće oko sasvim zablokira i kada iznenada krene energija, takva rupa se može ukazati. Energija je slična metku koji bi došao iznutra - upravo nalik metku. To je neka vrsta koncentrisane vatre; to može stvoriti rupu. Te dvije lobanje sa rupama ne pokazuju da su ti ljudi ubijeni mecima, već da je i tada postojao fenomen trećeg oka: treće oko se sasvim zaglavilo. Energija je postala skoncentrisana. Oči su sasvim stale. Energija se nije mogla kretati - i tako je nastala vatra. Tada bi to

eksploziralo. Upravo da se ne bi dogodila takva nesreća, u Tibetu su otkrili i postavili metodu otvaranja rupe u čelu kako bi se energija mogla slobodno kretati.

Zato uvijek kada pokušavate ovo "gledanje", zapamtite, ako osjetite toplinu, nemojte se uplašiti. Ali ako osjetite da je energija postala veoma vrela, kao da je tu neki metak koji hoće da izbije - prekinite sa tom metodom i odmah dođite. Nemojte to nastavljati. Ako osjetite da je metak pod lobanjom i da će izbiti, stanite. Otvorite oči i pokrećite oči koliko god možete. Iznenada će taj osjećaj prestati. Energija će se osloboditi kroz oči. I dok vam ne kažem što treba činiti, nemojte nastavljati sa time jer se ponekada događalo da je lobanja pucala. Neće biti ništa loše ako se i to dogodi. Čak i ako neko umre tokom tog procesa neće biti ništa loše jer je ta osoba dospjela do nečega što je izvan smrti. Ali da bi bili sigurni, uvijek zastanite kada osjetite da bi se moglo dogoditi nešto loše - ne samo sa ovim, već i sa bilo kojim drugim metodom.

Sada se u Indiji podučavaju mnogi metodi i mnogi tragaoci zbog toga pate, zato što su ti učitelji nesvjesni opasnosti. A oni koji to slijede, oni slijede slijepom vjerom. Oni obično ne znaju gdje će ih to odvesti ili što će se dogoditi.

Ja govorim o ovih 112 metoda posebno zbog toga - zato da budete svjesni svih metoda, svih mogućnosti, opasnosti, i da možete sami otkriti koja je najbolja za vas. Kada potom nastavite sa bilo kojim metodom, bićete potpuno svjesni šta će se dogoditi, na šta treba obratiti pažnju i kada će se nešto dogoditi, kako treba da se postavite prema tome.

Drugo pitanje: *"Primijećeno je da su korisnici psiholoških nauka opsjednuti napetošću i zaplašenim očima. Objasnite nam šta to znači i kako prevazići taj fenomen."*

Oni koji praktikuju hipnotizam, mesmerizam, magnetizam ili neke druge takve stvaru imaće veoma napete oči - očigledno, jer oni nastoje da svoju energiju nasilno pokrenu. Oni upinju svu svoju energiju prema očima kako bi uticali, impresionirali ili dominirali osobom kojoj je to namijenjeno. Njihove oči će biti napete jer su one tada preplavljene energijom više no što mogu podnijeti. Njihove oči će biti crvene, napete i - ako ih zagledate vidjeće skrivenu groznicu: oni svoje oči koriste na veoma politički način. Ako vas pogledaju, oni vam šalju energiju kako bi mogli dominirati vama. A vladanje nekom osobom je veoma lako pomoću očiju.

To je bio slučaj sa Raspućinom koji je uz pomoć svojih očiju vladao Rusijom, upravo prije Lenjina. On je bio jedan običan seljak, neobrazovan, ali sa veoma magnetičnim očima. A on je i znao kako ih treba koristiti. Onog trena kada vas pogleda, vi se sasvim izgubite i on vam tada može telepatski poslati bilo koju sugestiju koju ćete vi slijediti. Tako je on dominirao Carem i Caricom, sa carskom porodicom, a posredstvom njih - i cijelom Rusijom. Ništa nije moglo biti učinjeno bez njegove volje.

I vi možete imati takve oči; to nije teško. Samo treba da naučite kako da svu svoju tjelesnu energiju dovedete do očiju. One će tako biti preplavljene energijom, a onda, uvijek kada nekog pogledate, vaša energija će krenuti ka njemu. To će prekriti tu osobu, prodrijeće duboko u njen um, a u tom takvom preplavljujućem šoku - njegovo razmišljanje će stati. A to nije samo rijetkost koju posjeduje čovjek. To se događa i u životinjskom carstvu. Postoje mnoge životinje koje će uporno gledati svoj plijen, a ako i plijen pogleda u njegove oči, tada će moći uraditi šta želi sa njim. Tada oči plijena postaju ukočene. On se ne može pokrenuti; ne može pobjeći. To veoma dobro znaju lovci, zato razvijaju moć vida jer uvijek tragaju za životinjama u mraku. Njihove oči postaju moćne. Lopovi i lovci zbog prirode svog posla skupljaju veliku energiju u svojim očima.

Dogodi se da se ispred nenaoružanog lovca iznenada pojavi lav. Tada lovac uvijek uradi sljedeće: on počne da gleda lavu u oči. Odlučiće moć magnetizma očiju nekoga od njih dvojice. Ako lav ima manje magnetizma i ako lovac može svu svoju energiju da usmjeri prema njegovim očima (a to je tada lako; on to može postići jer kada je smrt blizu može se sve postići, kada se suoči sa smrću, lovac može svu svoju energiju uložiti u taj pogled), ako lovac može da netremice gleda u oči lavu i da u tom trenutku zaboravi na sve, tada će sva njegova energija pojuriti ka njegovim očima od čega će lav pobjeći. On će se protresti od straha.

Vi možete usloviti da sva vaša energija krene ka očima, ali tada će one biti napete: nećete moći da spavate, nećete se moći opustiti. Zato će svi oni koji pokušaju da dominiraju drugima biti premoreni. Ako im pogledate u lice, njihove oči će biti žive, ali će lice biti mrtvo. Pogledajte bilo kog hipnotizera: njihove oči su veoma žive, ali su lica umrtvljena jer im oči crpe svu snagu. Zato nemojte činiti ovo jer je beskorisno dominirati drugima. Jedina korisna stvar je da vladate sobom. To je nekorisno, tako samo nepotrebno trošite svoju energiju. Ništa se ne postiže time - tek samo jedno egoistično osjećanje da možete dominirati. Zato je to loše - crna vještina. U tome se sastoji razlika između crne i bijele magije. Crna magija znači da koristite svoju energiju i trošite je da biste vladali drugima. Bijela magija predstavlja isti metod ali ga sada koristite da biste vladali sobom, da biste bili vlastiti gospodar.

Ponekada se mogu dogoditi i neke slučajnosti, zapamtite to. Ako se Buda kreće prema vama, može se dogoditi da budete pod njegovom dominacijom i ako on to ne želi. On nije pokušao da vlada nad vama, ali to će se dogoditi jer on gospodari sobom. A on je takav gospodar da će sve što se kreće pored njega postati njegovo roblje. Ali tu ne postoji svjestan napor sa njegove strane. Zapravo, i naprotiv, on će stalno insistirati: "Budite svoj Gospodar" - zapamtite to. A to insistiranje je uslijed znanja o tome. Buda zna da će svako postati njegov sluga ko mu priđe. On ne čini ništa; on ne pokušava da vlada. Ali on zna da će se to dogoditi. Njegova posljednja riječ na samrti je bila: "Budite vlastito svjetlo." On je umirao, a Anando ga je pitao (upravo dan prije

njegove smrti): "Kada vas više ne bude, šta ćemo mi raditi?" On je rekao: "Dobro je da me više ne bude. Tada možete biti vlastiti gospodari. Budite vlastito svjetlo; zaboravite me. To je dobro, jer kada mene ne bude, bićete oslobođeni moje vladavine."

Oni koji pokušaju da vladaju vama, nastoje na svaki način da od vas načine slugu. To je loše, to je satanski. Oni koji postanu vlastiti gospodari, nastoje da i vi postanete svoji gospodari, i činiće sve da prekinu njihov uticaj. To se može činiti na mnoge načine. Na primjer, ispričaću vam jedan nedavni događaj. Uspenski, glavni učenik Gurdžijeva, je godima radio sa Gurdžijevom. A on je bio čovjek beskrajnog magnetizma. Svako ko je došao blizu njega je bio privučen.

Takvi ljudi mogu da vas privuku ili ukoliko se uplašite, možete biti protiv njih, ali nikako nećete ostati indiferentni. Vi ste za njih ili protiv njih; ne možete biti ravnodušni prema takvim ljudima. A to protivljenje je mjera sigurnosti. Ako dođete blizu nekoga ko posjeduje jak magnetizam, postaćete mu sluga ili ćete, u smislu lične zaštite, postati njegov neprijatelj - to je mjera zaštite.

Uspenski je došao kod Gurdžijeva, ostao uz njega, radio je sa njim, više nije bilo nikakvog teorijskog znanja koje mu je bilo nedostupno. On je bio čovjek akcije. On bi vam dao tehniku koju ste morali da radite. Tako je Uspenski dosegao do određene kristalizacije. Postao je cjelovit čovjek; bio je preporođen. On još nije bio sasvim Prosvijetljen, ali nije bio ni uspavan. Bio je između, upravo na ivici. Kada osjetite da se bliži jutro, kada počnete da oslušujete zvuke koji nagovještavaju jutro, vi ste još pospani ali ne spavate. San je na ivici da ode. Još niste budni, ali možete ponovo zaspati. Skoro ste na površini, skoro ste blizu buđenja.

A kada je Uspenski bio blizu buđenja, on je pomislio da je to trenutak da mu Gurdžijev pomogne. Ali Gurdžijev se tada iznenada počeo ponašati veoma čudno prema njemu, tako da je ovaj morao da ode. Počeo se veoma čudno ponašati prema njemu, radio je neke veoma apsurdne stvari, kontradiktorne, naizgled besmislene, tako da je Uspenski morao da ga napusti - po svojoj volji. Gurdžijev mu nije nikada rekao da ode. A ovaj ga je napustio po svojoj volji, okrenuo se protiv njega, govorio je da je on poludio. Počeo je obučavati i uvijek bi govorio: "Ja vas obučavam u duhu mog učitelja Gurdžijeva, ali on je sada lud." Obično bi govorio: "... u duhu ranog Gurdžijeva." Nikada nije govorio o kasnijem Gurdžijevu.

Ali osnovni razlog zbog kojeg je Gurdžijev to uradio je duboka samilost. To je bio trenutak kada je Uspenski trebao da ostane sam; inače bi zauvijek postao zavisian. Došao je trenutak kada je trebao biti izbačen, ali na neki takav način kako nikada ne bi postao svjestan da je to učinjeno namjerno, svjesno. Takve osobe kao što su Buda ili Gurdžijev će uticati na vas bez njihovog svjesnog napora i vi ćete uslijed toga biti privučeni. Ali oni će nastojati da ne budete povučeni na taj način: da ne utiču hipnotički, da ne budete pod njihovom dominacijom. Oni će vam pomoći da postanete svoji gospodari.

Oni koji pokušavaju da dominiraju drugima, njihove oči će biti napete, ružne. Nikakvu bezazlenost nećete osjetiti u njihovim očima, u njihovim očima nećete osjetiti čistotu. Osjetićete privlačnost, ali ta privlačnost će biti nalik alkoholu. Vi ćete osjetiti magnetsku silu, ali ta sila privlačenja neće vas oslobađati već obrobiljavati. Zato zapamtite, nikada ne koristite nikakvu energiju da biste upravljali drugima. Uslijed toga, Buda, Mahavir, Isus - oni su stvorili jedan stav i to su stalno ponavljali, da onog trenutka kada krenete na spiritualno traganje budite ispunjeni ljubavlju prema svima, čak i prema neprijateljima, jer ako budete ispunjeni ljubavlju neće vas privlačiti unutarnje nasilje koje bi željelo da vlada.

Samo ljubav može biti pravi pristup. Inače, kada energija krene, kada budete preplavljeni njome, počecete da vladate. To se svakodnevno događa. Ja sam sreo mnoge takve ljude. Ja sam im počeo pomagati, oni će se malo razviti, ali onog trenutka kada osjete da im je nadošla energija, počecete da vladaju drugima. Oni će sada pokušati da to upotrijebe. Zato zapamtite, nikada ne koristite spiritualnu energiju da vladate. Tako gubite svaki trud. Prije ili kasnije ćete ponovo biti prazni i iznenada ćete pasti. To je čisto gubljenje energije, ali to je veoma teško kontrolisati jer tada osjećate da možete učiniti određene stvari. Ako dotaknete nekog bolesnog i on ozdravi, kako ćete se oduprijeti težnji da dotaknete i druge? Kako ćete odoljeti tome? Ako ne možete odoljeti, izgubićete dragocjenu energiju. Nešto vam se dogodilo, ali vi to ubrzo nepotrebno odbacujete. I zaista, um je tako lukav da vi čak i mislite da tim liječenjem pomažete drugima. Mora da je to lukavi trik uma, jer ako nemate ljubavi, kako možete biti zabrinuti zbog nečije bolesti, patnje, njihovog zdravlja? Vi niste zabrinuti. Zapravo, to je sada samo stvar moći. Ako ih možete izliječiti, vi možete i dominirati njima. Možete reći: "Samo sam im pomogao", ali čak i u toj pomoći nastojite da dominirate njima. Vaš ego će biti ispunjen. To će postati hrana za vaš ego. Zato vam sva stara učenja nalažu da se čuvate. Oni vam nalažu da se čuvate jer kada energija nabuja, vi ste tada u opasnoj poziciji. Možete protračiti to, možete ga i baciti. Kada osjetite neku energiju, neka to ostane tajna. Nemojte dopustiti da neko to sazna.

Isus je rekao: "Ako vaša desna ruka nešto radi, nemojte dopustiti lijevoj da to sazna." U tradiciji sufi mistika se kaže da kada počne energija nadolaziti, nemojte čak ni moliti pored drugih, nemojte biti ni u džamiji pored drugih. Zašto? Kada energija počne dolaziti i kada se počnete moliti, a ako tu ima puno ljudi, oni će odmah osjetiti da se nešto događa. Zato sufiji kažu da se tada treba moliti duboko u noć - u ponoć - kada su svi zaspali i kada niko ne može biti svjestan šta se događa sa vama. Nemojte nikome reći šta vam se dogodilo. Ali um je brbljiv. Ako vam se nešto dogodi, vi ćete odmah otići kod susjeda i proširiti dobre vijesti da vam se nešto dogodilo. Tada ste to protraćili. A ako ljudi budu zadivljeni, sve što ste postigli je tek samo njihovo dobro mišljenje i ništa drugo. To nije dobra prilika. Sačekajte! Pravi trenutak za to će biti kada se vaša energija toliko

akumulira da postane cjelovita i preobražavajuća. Tada će se stvari oko vas događati same, bez da išta radite. Tek tada ćete moći pomoći drugima da postanu vlastiti gospodari - tek kada i vi postanete svoj gospodar.

Prisjetio sam se jednog sufi mistika po imenu Đunaid. Jednog dana mu je došao jedan čovjek i rekao: "Đunaide, Majstore, Veliki Majstore, došao sam da saznam tvoju unutarnju tajnu. Ljudi kažu da posjeduješ zlatnu tajnu koju još nikome nijesi otkrio. Ja ću uraditi sve što želiš, samo mi reci tu tajnu." Đunaid odgovori: "To sam držao u tajnosti, čuvao sam to trideset godina, a koliko ti možeš čekati na to? Treba da prođeš kroz pripremu. To je tridesetogodišnja tajna, ali ja ću ti je otkriti. Ali koliko možeš strpljivo čekati?"

Čovjek se iznenadio, uplašio. Rekao je: "Koliko mislite da treba da budem strpljiv?" Đunaid reče: "Najmanje trideset godina. To nije tako puno, ja ne tražim tako mnogo." Čovjek upita: "Trideset godina? Onda ću razmisliti." Đunaid reče: "Ali ako ponovo dođeš, neću biti spreman da ti dam trideset godina. Zapamti, ako odlučiš sada, onda je u redu. Inače, i ja ću morati da razmislím." Tako čovjek pristade.

Rečeno je da je on ostao trideset godina sa Đunaidom. Kada je došao zadnji dan njegovog boravka, on ode do Đunaida i reče mu: "Sada mi odaj tvoju tajnu." Đunaid reče: "Ja ću ti je odati pod jednim uslovom - da je čuvaš. Ne smiješ je nikome odati. Ova tajna mora umrijeti sa tobom." Na to će čovjek: "Na što sam utrošio sav život? Trideset godina sam čekao da saznam tajnu kako bi je mogao reći drugima, a ti me sada uslovljavaš. Kakva je svrha u tome ako je ne mogu reći drugima? Ako postavljaš taj uslov, molim te nemoj mi ništa reći; inače će me to proganjati: ja ću znati nešto što neću smjeti da kažem drugima. Zato budi tako dobar i nemoj mi ništa reći. Protraćio si mi trideset godina. Još nešto života mi je ostalo, zato mi dopusti da to proživim u miru. To bi bilo previše: znati nešto, a ne smjeti to nikome reći."

Sve što postignete pomoću spiritualnih metoda, neka ostane vaša tajna. Nemojte to širiti, nemojte pokušavati da to koristite. Neka to ostane nekorišćeno, čisto. Samo tada će se to moći iskoristiti za unutarnji preobražaj. Ako to koristite za spoljnu namjenu, to će biti obično rasipanje

Treće pitanje: *"Naveli ste da brzi pokreti očiju ukazuju na mentalne procese, a kada se pokreti očiju zaustave, zaustave se i mentalni procesi, takođe. Ali to fiziološko kontrolisanje mentalnog procesa, to zaustavljanje pokreta očiju, izgleda da može stvoriti psihičke napetosti isto kao što se događa kada držimo duže vremena sklopljene oči."*

Prvo, kada je u pitanju tantra, vaš um i vaše tijelo nijesu dvije odvojene stvari. Uvijek se toga prisjetite. Nemojte reći "fiziološki" i "mentalni proces". To nijesu dvije stvari - to su samo dva dijela jedne cjeline. Sve što činite fiziološki, to utiče na um. Sve što činite psihološki, dopijeva do tijela. Oni nijesu dvoje: oni su jedno.

Možete reći da je tijelo čvrsto stanje energije, a da je um tečno stanje te iste energije - to je ista energija! Zato nije bitno što činite fiziološki, nemojte misliti da je to samo fiziološki. Nemojte se čuditi ako to pomogne izvjesne umne transformacije. Ako pijete alkohol, što će se dogoditi sa umom? Alkohol uzima tijelo a ne um, ali što se događa sa umom? Ako uzmete LSD, to ulazi u tijelo, ne u um, ali što se događa sa umom? Isto tako, ako postite, gladovanje preuzima tijelo, ali što se događa sa umom? Ili, sa druge strane, ako pomislite na seks, šta se događa sa vašim tijelom? Tijelo se odmah uključuje. Vi pomislite na seks, a tijelo odmah biva spremno.

Postoji teorija Viljema Džejmsa koja je u prvom dijelu ovog vijeka izgledala veoma apsurdna, ali na neki način je bila ispravna. On i jedan drugi naučnik po imenu Lang su objavili tu teoriju koja je poznata pod imenom Džejms-Lang teorija. Mi obično kažemo da bježimo kada se nečega uplašimo; ili kada smo ljuti oči nam pocrvene i počnemo da udaramo nekoga. Ali Džejms i Lang su tvrdili nešto sasvim suprotno. Oni kažu, upravo zato što bježite, zato osjećate strah; i zato što vam oči pocrvene, počnete da tučete neprijatelja, osjetite gnjev. To je upravo suprotno. Oni kažu, ako to nije tako, željeli bismo da vidimo i najmanji nagovještaj gnjeva ako vam oči nijesu crvene; ili da vidimo gnjevnog čovjeka čije tijelo nije uznemireno. Nemojte dopustiti svojem tijelu da bude pod uticajem gnjeva i pokušajte da budete ljuti. Tada ćete shvatiti da ne možete biti ljuti.

U Japanu djecu uče jednom veoma jednostavnom metodu kontrolisanja gnjeva. Oni kažu, uvijek kada osjetite ljutinu, ne činite ništa sa ljutinom. Tada treba samo duboko disati. Pokušajte to i vidjećete da ne možete biti ljuti. Zašto? Zašto ne možete biti ljuti ako duboko udahnute? Tada je nemoguće biti ljut. Dva razloga: vi duboko dišete, a gnjev traži jedno određeno disanje. Bez tog ritma nije moguće biti ljut. Jedan određeni ritam disanja ili haotično disanje je potrebno za gnjev. Ako počnete duboko da dišete, nemoguće je da se gnjev ispolji. Ako svjesno duboko dišete, gnjev se ne može ispoljiti. Za to je potrebno dopustiti drugačije disanje. Vi to ne treba da činite; gnjev će to sam postići. Sa dubokim disanjem nećete moći biti ljuti.

Drugo, vaš um se pomjera. Kada ste ljuti, ako počnete duboko da dišete, vaš um se pomjera od ljutnje do disanja. Tijelo nije u stanju da bude gnjevno, a um je svoju koncentraciju pomjerio ka nečemu drugome. Tada je teško biti ljut. Zato su Japanci najkontrolisaniji ljudi na svijetu - zaista najkontrolisaniji! To je upravo samo zbog uvježbavanja još od djetinjstva. Veoma je teško bilo gdje drugo naći takav događaj, ali u Japanu se to događa čak i danas. Toga ima sve manje i manje jer i Japan više nije što je bio. On sve više postaje zapadnjački, a tradicionalni metodi i način življenja se gube. Ali to se događalo, i događa se još i danas.

Jedan moj prijatelj je boravio u Kjotu i napisao mi je pismo u kojem kaže: "Danas sam vidio jedan divan fenomen o kojem želim da ti pišem. A kada se vratim, želio bih da mi rastumačiš kako je to moguće. Jednog

čovjeka je udario automobil. On je pao; potom je ustao, zahvalio se vozaču i otišao. Zahvalio se vozaču!" U Japanu to nije teško. Mora da je nekoliko puta duboko udahnuo, i tada je to bilo moguće. Tako se preobražavate u drugo stanje, a tada možete zahvaliti i osobi koja je upravo pokušala da vas ubije ili koja vas je "skoro ubila".

Fiziološki i psihološki procesi nijesu dva fenomena. Oni su jedno, zato možete uticati na jednu stranu da biste prouzrokovali promjene na drugoj strani. Svaka nauka će to uraditi. Na primjer, tantra duboko vjeruje tijelu. Samo je filozofija isprazna, prozirna, verbalna; ona može krenuti i od nečeg drugoga. Inače, svaki naučni pristup započinje od tijela jer je to unutar vas. Ako govorim o nečemu što je izvan vas, vi možete to saslušati, možete to držati u svom sjećanju, o tome možete razgovarati, ali se ništa neće dogoditi. Vi ćete ostati isti. Povećavaju se vaše informacije ali biće ostaje isto. Vaše znanje se povećava ali biće i dalje ostaje mediokritetno; ništa mu se nije dogodilo.

Zapamtite, tijelo je ono što možete dosegnuti; upravo sada možete nešto uraditi sa njime i promijeniti svoj um. Ali malo po malo ćete postati gospodar svog tijela, a potom ćete postati i gospodar svog uma. A kada postanete gospodar uma, malo-pomalo ćete izmijeniti svoj um i otići čak i dalje od toga. Ako se tijelo promijeni, otići ćete dalje od tijela. Ako se um izmijeni, otići ćete iza uma. I uvijek činite nešto što vi MOŽETE uraditi. Na primjer, još niste u mogućnosti da gospodarite svojim gnjevom na način kako to Buda radi. Kako biste to mogli? Ali možete promijeniti disanje i osjetiti suptilni efekat toga, izvjesnu promjenu. Uradite to. Ako osjetite da ste ispunjeni strašću, seksualnom strašću, nekoliko puta duboko udahnite i osjetite efekat toga: strast će iščeznuti.

Aldous Hakslijeva žena, Laura Haksli, je napisala divnu knjigu - samo neka jednostavna uputstva da se urade korisne stvari. Ako se razljutite, Laura Haksli kaže, treba zategnuti lice. To možete uraditi na taj način, na primjer, pred ogledalom u toaletu, tako da samo možete to vidjeti - ili se sakrijete iza vašeg šaltera ili stola - da niko ne vidi. Ako neka osoba sjedi upravo ispred vas, a vi osjetite ljutnju, onda nastojte da zategnete mišićice na licu. Uradite to što je moguće snažnije, a onda ga iznenada opustite i uvjerite se u razliku. Ljutina će nestati. A ako ne nestane, ponovite to još jednom. Nastavite sa time - dva puta, triput. Što se dogodilo? Ako zategnete mišićice lica i nastojte da ih držite napete, ona energija koja se pretvorila u gnjev krenula je ka licu.

Veoma je lako da ona krene ka licu. Kada ste ljuti, kako se osjećate? Osjećate da ćete nekoga udariti pesnicom. Energija je tu i treba je upotrijebiti. Ako je upotrijebite, ona će se raspršiti. Lice će vam se opustiti, a drugi neće ni znati da ste bili ljuti. Izgledaće kao da vam se nije ništa dogodilo. A kada jednom to budete shvatili, sve više ćete biti svjesni da se energija može preobratiti, izmijeniti, osmotriti, osloboditi; ili zaštititi od oslobađanja, iskoristiti na drugi način. Ako možete koristiti svoju energiju, postaćete gospodar. Tako jednoga dana možete postići da je uopšte i ne koristite; možete je sačuvati.

Taj zadatak nije dobar za Budu - stiskati pesnice. To nije dobro za Budu jer je to rasipanje energije. Ali je dobro za vas. Makar ćete druge zaštititi od sebe, spasili ste se začaranog kruga. Ako ste vi ljuti - i on će se razljutiti i tome neće biti kraja. To će poremetiti cijelo vaše veče, a može se nastaviti i tokom cijele nedjelje. A uslijed toga možete početi činiti stvari koje niste htjeli nikada uraditi. Nemojte reći da je to samo fiziološki. Vi ste fiziološki, što onda treba činiti? Vi ste fiziologija; ne možete odbiti tu činjenicu. Iskoristite svoju energiju. Nema potrebe da je odbacujete.

Ako zatvorite oči, ponekada možete osjetiti neku napetost ili nelagodnost. To je uslijed nekog razloga. Prvo, kada sklopite oči, nemojte zbog toga biti napeti. Neka budu opuštene. Možete čvrsto zatvoriti oči; tada ćete biti napeti. Oči će tada biti umorne i osjetićete neku unutrašnju nelagodnost. Opuštajući se, opustite lice, opustite i oči - i neka budu sklopljene. Ja kažem: "Neka ostanu sklopljene": nemojte ih vi zatvarati. Opustite se! Osjećajte se opušteno. Spustite trepavice i dopustite da oči budi zatvorene. Nemojte ih prisiljavati na to! Ako ih prisiljavate, to nije dobro. Ako ne osjetite razliku, onda uradite sljedeće: prvo ih nasilno zatvorite. Neka cijelo vaše lice postane napeto, ukočeno, a onda čvrsto zatvorite oči. Ostanite nekoliko trenutaka ukočeni; onda se opustite. Potom ponovo zatvorite oči ali na opušten način. Tada ćete osjetiti razliku. Ta razlika se mora osjetiti, a to se mora uraditi opušteno. Nemojte se upinjati da učinite bilo što: to će vas zamarati.

Drugo, kada su oči zatvorene i kada je lice opušteno, pogledajte da li je sve postalo tamno. Duboki mrak je oko vas. Zamislite kao da ste usred mraka, u dubokom baršunastom mraku, okruženi time kao u nekoj dubokoj mračnoj noći. Nastojte da osjetite taj mrak. To će pomoći da zastanu pokreti očiju. Ako ništa ne vide, oči će stati. Budite u tom mraku. To možete raditi i u mračnoj sobi. Otvorite oči, pogledajte mrak, a onda ih zatvorite i osjetite taj mrak. Potom ponovo otvorite oči i osjetite mrak; zatvorite oči, osjetite to iznutra. Mrak je duboko opuštajući; on je spolja i iznutra; sve je mrtvo - mračno i mrtvo. Oboje je u vezi. Zato mi smrt bojimo u crno, mračno. U cijelom svijetu je smrt obojena crnom bojom i ljudi su se plašili toga.

Dok radite ovu metodu, osjećajte mrak, volite mrak i pokušajte da iznutra doživite kako umirete. Mrak je svugdje okolo, vi umirete. Oči će stati. Osjetićete da se ne mogu pokrenuti: one će same stati. U tom zaustavljanju, energija će se iznenada izdići i početi da udara u treće oko. Kada počne da udara, to ćete čuti, to ćete osjetiti. Toplina će vas oblići, vatra će se podići - neka vrsta nadiruće vatre će pokušati da pronade novi put. Nemojte se toga plašiti. Pomozite da to uspije; saradujte sa time; neka se to kreće; postanite dio toga. A kada se prvi put otvori treće oko, nestaće mraka i svjetlost će se ukazati - to će biti svjetlost bez porijekla. Vi ste i ranije vidjeli svjetlo, ali ono je uvijek dolazilo od nečega. To je dolozilo od sunca, od zvijezda, od mjeseca ili od svijeeće. Neki izvor svjetlosti je bio prisutan.

Kada se vaša energija bude kretala trećim okom, upoznaćete se sa svjetlošću bez izvora svjetlosti. Ona nije došla iz nijednog izvora: ona je jednostavno bila prisutna, nije odnikud došla. Zato Upanišade tvrde da Bog nije nalik suncu ili plamenu. On je svjetlost bez izvora. Nikakav izvor ne postoji. Svjetlost je jednostavno tu nalik jutru. Sunce još nije izašlo, ali noć je iščezla. Između toga je zora - praskozorje. Isto tako, predveče kada sunce zađe, a kada još mrak nije pao, upravo između ta dva trenutka je smiraj. Zato su hindusi izabrali "*sandhya*" kao pravo vrijeme za meditaciju. "*Sandhya*" znači u međuvremenu - ni dan ni noć, upravo na onoj liniji koja ih razdvaja. Zašto? Upravo nalik simbolu. Svjetlost je prisutna ali bez vlastitog izvora. Isto to će se dogoditi i unutar vas. Biće prisutna svjetlost bez porijekla. Čekajte to; nemojte zamišljati.

Posljednja stvar koju treba zapamtiti: vi možete bilo što zamisliti, zato je veoma opasno da vam se kaže mnogo toga. Vi ćete sve to zamišljati. Vi ćete zatvoriti oči, osjetićete i zamisliti kako se otvorilo ili se otvara treće oko; zamislićete i svjetlost, takođe. Nemojte zamišljati. Lišite se imaginacije. Zatvorite oči. Čekajte! Sve što se ukaže, osjetite to, saradujte sa time, ali čekajte. Nemojte ići ispred; onda se neće ništa dogoditi. Tako ćete usniti san - divan, spiritualan san, ali ništa drugo.

Ljudi su mi dolazili i govorili: "Mi smo vidjeli ovo, vidjeli smo ono", ali oni su to zamišljali - jer da su to zaista vidjeli bili bi preobraženi. Ali oni nijesu bili preobraženi. Ostali su isti, samo su sebi pridodali spiritualni zanos. Imali su neke snove - divne, spiritualne: neko bi usnio Krišnu kako svira na flauti, neko bi vidio svjetlost, neko bi vidio izdizanje kundalini. Oni su samo vidjeli stvari i ostali su isti - prosječni, glupi i tupi. Ništa im se nije dogodilo. Oni su nastavili da se odnose prema tome kao da se to dogodilo, ali su ostali isti - gnjevni, tužni, djetinjasti, glupi. Ništa se nije promijenilo.

Ako zaista uočite neko svjetlo koje vas je čekalo da ga vidite trećim okom, vi ćete postati drugačija osoba. Tada nećete imati potrebe da to ikome kažete. Ljudi će shvatiti da ste postali drugačiji. To čak ne možete ni sakriti; to će se osjetiti. Bilo gdje da odete, ljudi će osjetiti da se "ovom čovjeku nešto dogodilo". Zato nemojte zamišljati; čekajte da stvari zauzmu svoj pravac. Vi radite tehniku, a onda sačekajte. Nemojte ići ispred sebe.

JOŠ NEKOLIKO METODA "GLEDANJA"

SUTRE:

9. Jednostavno gledanjem u plavo nebo iza oblaka, vedrina i spokojstvo.

10. Slušaj dok se najviše mistično učenje saopštava. Mirmog pogleda, bez treptaja, odjednom bivaš apsolutno slobodan.

11. Na ivici dubokog izvora gledaj u tu dubinu sve dok - čudesno.

12. Gledaj neki predmet, onda lagano spusti pogled sa njega, potom lagano spusti svoje misli sa njega. Tada.

Mi živimo površno - na ivici, na granici svog bića. Čula su upravo na granici, a vaša svijest je put ka dubini središta vašeg bića. Mi živimo čulno; to je prirodno. Ali to nije i najviše postignuće, konačni procvat. To je samo početak. A dok živimo u skladu sa čulima, mi smo u osnovi vezani za predmete jer su čula irelevantna sve dok se ne ukaže neki predmet ili doživljaj. Na primjer, oči su beskorisne dok nema nečega da se vidi; uši su nekorisne dok nema nečega da se čuje, a ruke su nekorisne dok ne postoji nešto što treba dotaći.

Mi živimo čulno: odatle proizilazi da treba da živimo u kontaktu sa predmetima. Čula su samo na granici našeg bića, ona su tjelesna, a predmeti nijesu čak ni na toj granici: oni su udaljeni i od te granice. Zato se tri stvari moraju shvatiti prije nego li uđemo u ove tehnike. Prvo, svijest je u središtu. Drugo, čula kroz koja se svijest kreće su na granici, a svjetovni predmeti prema kojima se svijest kreće uz pomoć čula su izvan te granice. Te tri stvari treba zapamtiti: svijest u središtu, čula na granici i predmeti izvan te granice. Pokušajte da to razjasnite, potom će vam tehnike biti sasvim lake.

Sagledajte to iz različitih pravaca. Jedno: čula su između, upravo u sredini. Na jednu stranu je svijest, na drugoj strani je svijet objektivnosti. Čula su upravo u sredini - između te dvije krajnosti. Od čula se možete kretati na bilo koju stranu. Možete poći ka predmetima, a možete otići i prema središtu, udaljenost je ista. Od čula su vam vrata otvorena na obje strane. Krenite ka predmetima ili ka središtu. Vi ste sada u čulima. Zato je jedan od veoma poznatih zen Majstora, Bokuju, rekao da su nirvana i svijet na istoj udaljenosti od nas. Zato nemojte misliti da je nirvana nešto previše daleko. Svijet i nirvana, ovaj svijet i onaj svijet su na istoj udaljenosti od nas.

Takvo kazivanje je proizvelo mnogo zbrke jer mi osjećamo da je nirvana veoma udaljena - da je "moksha" (Oslobođenje), da je Kraljevstvo božje veoma daleko. Mi osjećamo da je svijet veoma blizu, upravo ovdje. Ali Bokuju kaže - i on je u pravu - da su oboje na istoj udaljenosti od nas. Svijet je ovdje, ali i nirvana je ovdje, takođe. Svijet nam je blizu, ali i nirvana nam je blizu. Ka nirvani treba da se krećete ka unutra, za predmetima treba da se krećete spolja. Udaljenost je ista. Od mojih očiju, centar je udaljen isto toliko koliko ste i vi udaljeni od mene. Ja vas vidim ukoliko se krećem spolja; a sebe vidim ako se krećem unutra. A svi mi smo pred vratima čula, ali prirodno je da tjelesne potrebe namirujemo pomoću svijesti koja se kreće spolja. Trebate hranu, trebate vodu, kuću u kojoj ćete živjeti. To su vaše tjelesne potrebe koje se mogu naći samo u svijetu, zato je sasvim prirodno da se svijest kreće čulima prema svijetu. Dok ne stvorite potrebe koje se mogu ispuniti samo ukoliko se krećete iznutra, nikada se nećete odlučiti za unutarnje putovanje.

Na primjer, ako se dijete može roditi nezavisno, ako ne bi trebalo hranu, ono nikada ne bi pogledalo majku. Majka bi bila nebitna, besmislena, jer za dijete majka nije bitna: bitna je hrana. Majka predstavlja prvu hranu i pošto mu majka daje prvu hranu i zadovoljava njegovu osnovnu potrebu bez koje bi umrlo, dijete počinje da voli majku. Ta ljubav dolazi na drugo mjesto, nalik je sjenci, jer majka ispunjava osnovnu potrebu. Zato one majke koje hrane svoju djecu na flašicu, ne treba da očekuju puno ljubavi jer je djeci potrebna hrana, a ne majka. Majka će ući u njegovo biće, postaće dio njega samo preko hrane. Zato su hrana i ljubav u dubokoj vezi - veoma, veoma duboko povezani. Ako je ispunjena vaša potreba za ljubavlju, vi ćete manje jesti. Ako vaša ljubavna potreba nije ispunjena, vi ćete imati veću potrebu za hranom. Zato oni koji su voljeni i koji vole neće biti debeli. Postoje i drugi razlozi za to, ali ovo je jedan od temeljnih. Oni neće jesti previše. Ako ljubav nije ispunjena, tada hrana postaje nadopuna. Oni će tada jesti znatno više.

Za djecu je hrana osnovna potreba. Ali ukoliko bi se moglo roditi dijete koje bi bilo nezavisno, koje ne bi trebalo nikakvu hranu, koje ne bi trebalo nikakvu spoljnu pomoć da bi živjelo, ono se uopšte i ne bi kretalo

ovim svijetom. Mislite li da bi se kretalo? Za to ne bi bilo potrebe. Mi se krećemo svijetom ne zato što smo grešnici. Mi se krećemo samo zato što imamo potrebe koje se mogu ispuniti samo putem predmeta - predmeta koje sakupljamo dok se krećemo spoljnim svijetom. A zašto se ne krećete iznutra? Zato što još niste stvorili takve potrebe. Kada se stvore takve potrebe, vi ćete se kretati iznutra sa takvom lakoćom kao što se krećete spolja. Kakva je to potreba? Ta potreba je povezana sa religijom. Vi ne možete biti religiozni dok takva potreba nije prisutna. Kako se ta potreba stvara? Kakvog procesa pojedinac treba da bude svjestan da bi se stvorila duboka potreba koja pomaže za kretanje iznutra?

Treba zapamtiti tri stvari: prva je smrt. Zapamtite da vas cjelokupne životne potrebe tjeraju da se krećete spolja. Ako želite da se krećete iznutra, smrt mora postati osnovna zainteresovanost jer se inače nećete moći kretati iznutra. Zato se dogodilo da je osoba nalik Budi, koji je postao duboko svjestan smrti, počela da se kreće iznutra. Tek kada postanete svjesni smrti stvorićete potrebu da se osvrnete za sobom. Život vam izgleda kao nešto spoljašnje. Sve dok ne postanete svjesni smrti, religija je za vas besmislena. Zato životinje nemaju religiju. One su žive: one su žive koliko i čovjek, čak i više od toga. Ali one ne mogu biti svjesne religije, ne mogu zamisliti smrt, ne mogu je vidjeti u budućnosti. One vide da drugi umiru, ali do životinjskog uma nikada ne dopijeva činjenica da tuđa smrt ukazuje mogućnosti i njihove smrti.

Za životinjski um smrt uvijek pripada drugima. A i vama se čini da se smrt događa samo drugima, što znači da vi još živite u životinjskom umu. Ako niste svjesni smrti, još niste postali čovjek. To je osnovna razlika između životinje i čovjeka - zato što životinja ne može biti svjesna smrti; samo čovjek može biti svjestan smrti. Ako niste svjesni smrti, to znači da još niste postali čovjek, a samo čovjek stvara potrebu da se kreće unutar sebe. Biti "čovjek" znači biti svjestan smrti. Ja ne kažem da treba da se plašite smrti; to nije svjesnost. Samo budite svjesni činjenice da vam se smrt sve više približava i da se trebate pripremiti za nju.

Život ima svoje potrebe, a smrt stvara svoje potrebe. U tome je razlog što su mlađa društva nereligiozna - to je stoga što oni još nijesu svjesni fenomena smrti; to za njih još nije postalo centralno zanimanje. Stara društva, kao na primjer, Indija, jedna od najstarijih civilizacija, je veoma svjesna smrti. Uslijed te svjesnosti, Indija je duboko religiozna zemlja. Zato je prva stvar da budete svjesni smrti. Razmišljajte o njoj, sagledajte je, prevaziđite je. Nemojte se plašiti, nemojte bježati od činjenica. To je prisutno, ne možete pobjeći od toga! To je u egzistenciju došlo zajedno sa vama. Vaša smrt se rodila sa vama; od toga ne možete pobjeći. To samo možete sakriti u sebi. Budite svjesni toga. Onog trenutka kada postanete svjesni da ćete umrijeti, da je smrt izvjesna, vaš um će se sasvim okrenuti ka drugom pravcu. Hrana je osnovna tjelesna potreba, ali nije potreba vašeg bića, jer i ako dobijete hranu, smrt nećete izbjeći. Hrana vas ne može zaštititi od smrti. Hrana samo može odložiti to. Ona vam može pomoći da je odlažete. Ako posjedujete dobar zaklon, dobru kuću, to vas neće zaštititi od smrti. To će vam samo pomoći da umrete lagodno, uobičajeno, a smrt je ista bilo da se dogodi lagodno ili nelagodno.

Možete biti siromašni ili bogati, ali smrt je veliko poravnanje. Najveći komunizam je smrt. Bilo kako da živite, to ne čini razliku. Smrt se događa jednako svima. U životu je jednakost nemoguća; u smrti je nejednakost nemoguća. Budite svjesni toga. Nastojte da to razjasnite. I ne samo da je smrt sigurna negdje u budućnosti: sa idejom da je smrt veoma daleko, nećete uspjeti da je prevaziđete. Um ima veoma mali opseg; fokus uma je veoma mali. Vi ne možete razmišljati o vremenu nakon trideset godina. Nakon tih trideset godina će uslijediti smrt. To izgleda kao da nećete umrijeti. Trideset godina izgleda veoma dugo, udaljenost je velika, izgleda vam kao da se smrt neće nikada dogoditi.

Ako želite da rastumačite smrt, treba znati još jednu činjenicu: to se može dogoditi svakog trenutka; to je moguće već sljedećeg trena. Tada ne biste bili u mogućnosti da do kraja saslušate moju rečenicu. Možda ja ne bih bio u mogućnosti da je dovršim. Otac moje majke je rekao da je, kada sam se ja rodio, konsultovao jednog od najpoznatijih astrologa tih dana. Astrolog je trebalo da napravi moj *kundali* (mapu rođenja). Kada je on to prostudirao, rekao je: "Ako ovaj dječak napuni sedam godina života, tek tada ću napraviti mapu. Izgleda nemoguće da živi više od sedam godina. Tako bi ta mapa bila nepotrebna. Ako dijete umre u roku od sedam godina, beskorisno je praviti *kundali*. To neće biti od koristi. A to je moje pravilo: dok nijesam siguran da će *kundali* biti od koristi, ja je ne pravim." Zato je on nije ni napravio.

Na sreću ili na nesreću, ja sam preživio. Tada je moj djed otišao kod astrologa, ali je on već bio umro. Tako nije mogao napraviti moj *kundali*. On je umro, a ja sam se neprestano čudio tome. On je bio svjestan da će to dijete umrijeti, ali nije bio svjestan da će on umrijeti. On uopšte nije bio svjestan! Izgleda da on uopšte i nije bio zainteresovan, a nije bio običan čovjek. Ali niko ne brine o vlastitoj smrti. Iako znamo, lukavo prikrivamo, o tome ne brinemo jer to proizvodi strah. Zato sam uvijek mislio da taj astrolog nikada nije pogledao svoj *kundali*; inače bi toga bio svjestan.

Smrt je moguća svakog trena, ali um u to ne vjeruje. Ja to kažem, a vaš um kaže: "Ne! Kako je moguće već narednog trena? To je još daleko." Ali to je trik. Ako sa time odugovlačite, to ne možete shvatiti. To mora biti veoma blizu da biste se u to mogli usmjeriti. A kada kažem da je to moguće već narednog trena, ja to i mislim. To će se dogoditi; uvijek kada se to dogodi, dogodi se već sljedećeg trena. Upravo prije toga, niste ni mogli pojmiti da će se to dogoditi. Osoba umire: upravo trenutak prije toga nije ni mogla pomisliti da je smrt tako blizu. To se uvijek događa već sljedećeg trena - zapamtite. To se uvijek događalo na taj način i uvijek će se tako događati. To će se uvijek događati sljedećeg trena. Približite se tome kako biste mogli da se usredsredite na to. A to usmjerivanje će vam pomoći da uđete u to. Tako će se stvoriti nova potreba.

Drugo, vi živite. Stvarate površna značenja i svrhe samo za ovaj trenutak. Nikada o svom životu ne mislite kao o cjelini, bilo da on ima smisla ili ne. Vi nastojite da stvorite nova značenja i to vas gura u život. Zato život jednog siromaha ima više smisla nego život bogataša - zato što siromah treba još mnogo toga da dobije. To mu daje smisao života. Ako ste zaista bogati, to znači da već imate sve što vam ovaj svijet može pružiti. Tada život biva besmislen. Više ne možete stvoriti nikakav smisao za ovaj trenutak, za ovaj dan, za pomoć svom životu. Zato su bogatija društva, bogatije kulture, lišene viših ciljeva i smisla u životu. Siromašna društva nikada ne osjećaju besmisao življenja.

Siromašan čovjek je zainteresovan da ima kuću. On će za to raditi godinama. Njegov život ima smisla; nešto treba da se dosegne. A kada dobije tu kuću, biće sretan nekoliko dana, ali tada se ukazuje želja za još većom kućom. Zato će se on ponovo pokrenuti, činiće ovo ili ono, ali nikada neće razmišljati o svom životu kao cjelini bilo da to ima nekog smisla ili ne. On nikada ne sagledava život u cjelini.

Samo zamislite da imate sve - kuću, kola za kojim ste oduvijek maštali, i svi vaši snovi su ispunjeni. I šta tada? Samo zamislite - sve što vam je potrebno je tu; to imate. Šta sada? Iznenada svaki smisao nestaje. Vi stojite pred ambisom; ništa se ne može uraditi. Postajete besmisleni. Vi ste već to postali, ali nijeste bili svjesni. Čak i ako dobijete cio svijet, šta onda? Šta je ispunjeno?

Aleksandar je krenuo ka Indiji i sreo velikog sveca - Diogena. Diogen je bio jedan od najprodornijih umova koji se ikada rodio. On je živio nag nalik Mahaviri. On je bio Mahavira grčke civilizacije i kulture. On je sve napustio, odrekao se svega - ne zbog toga što bi odricanjem nešto drugo dobio: to ne bi bilo istinsko odricanje, ne bi bilo autentično odricanje. Ako se odričete nečega da biste dobili nešto drugo, to bi bila pogodba. Ako mislite da ćete tako rezervisati mjesto na nebu, to neće biti odricanje. Ako se lišavate tjelesnih zadovoljstava da biste imali spiritualna zadovoljenja, to neće biti odricanje.

Diogen se odrekao svega - ne da bi zbog toga nešto dobio: on se odrekao samo da bi vidio da li ima nekog smisla kada nemate ništa. On je pomislio da ako nemamo ništa, da tek tada ima nekog smisla, svrhe, sudbine, da tada smrt ne može ništa poništiti zato što smrt može poništiti samo posjedovanje - a i tijelo je posjed, takođe. On je sve napustio. Imao je samo jednu stvar: jedan drveni krčag odakle je pio vodu. Mislio je da to nije neko posjedništvo. Ali kada je jednog dana vidio dječaka kako pije vodu iz ruku, on je odmah odbacio i taj krčag. Rekao je: "Ako dijete može piti vodu sa dlanova, jesam li ja što slabiji od njega."

Kada je Aleksandar krenuo da osvaja Indiju, da stvara svjetsko carstvo, neko ga je obavijestio da na putu kojim on ide, upravo na mjestu gdje treba da se odmori, živi veliki mudrac koji je sušta suprotnost njemu. Glasnik mu je još rekao: "Vi se spremate da stvorite svjetsko carstvo, a on je čak odbacio i krčag za vodu jer tvrdi: ako može biti sretan i bez toga, zašto se onda opterećivati sa time. A vi kažete da ne možete biti sretni sve dok cio svijet ne postane vaše carstvo. Zato je on na sasvim drugom kraju, zato bi bilo dobro da ga sretnete."

Aleksandar je bio opčinjen. Događa se da vas uvijek samo suprotno opčinjava. Suprotno vas uvijek očara; to posjeduje izvjesnu duboku seksualnu privlačnost. Upravo kao što je muškarac privučen ženom ili žena privučena muškarcem, postoji ista privlačnost i prema suprotnosti. Aleksandar nije mogao zaobići Diogena. Za njega nije bilo dobro da pođe Diogenu, a bilo je nemoguće da Diogen dođe njemu. Nije bilo razrešenja.

Diogen je bio obavještavan. Mnogi glasnici su mu dolazili da ga obavijeste: "Aleksandar Veliki prolazi ovuda. Bilo bi dobro da se susretnete sa njim." On je rekao: "Veliki Aleksandar? Ko vam je to rekao? Mislim da vam je to on rekao. Zato kažite vašem Velikom Aleksandru da on nema ništa da mi da, a za njega nema nikakve potrebe da sretne mene - ja sam sasvim mali čovjek." Još je dodao: "Zapravo, ja uopšte i nijesam čovjek, ja sam samo pas - samo običan pas, zato nema nikakve potrebe za to. To je ispod njegovog dostojanstva da sretne običnog psa."

Tako je Aleksandar morao doći. Zabilježeno je da je tada Diogen rekao: "Čuo sam da si krenuo da osvojiš cio svijet, zato sam pomislio, sklopio sam oči i pomislio: 'U redu! Ako bih ja osvojio cio svijet, šta onda?' " Zapisano je da je Aleksandar pošto je to čuo bio veoma tužan. "Šta onda?", rekao je Diogenu. "Nemoj govoriti tako. Mnogo me rastužuješ."

Diogen mu je rekao: "Ali ti ćeš se tek veoma rastužiti kada osvojiš cio svijet. Šta ja tu mogu? Ja sam to samo zamislio i došao do zaključka da je to bekorisno. Ti si pred samoubistvom. Pokušavaš da pokoriš cio svijet, pa šta? Ako u tome i uspješ - šta onda?"

Aleksandar se vratio od Diogena veoma uznemiren, uzbuđen, tužan. Tada je rekao svojim pratiocima: "Ovaj čovjek je veoma opasan. On je porušio moje snove." On to nikada nije zaboravio, nikada nije mogao oprostiti Diogenu. Onog dana kada je umirao, ponovo ga se sjetio i rekao: "Možda je onaj bio u pravu. Šta onda?"

Stoga uvijek treba imati na umu da bilo šta da radite, bilo šta da postignete, uvijek se treba prisjetiti pitanja: "Ako uspijem, šta onda?" Ima li u tome nekog smisla ili je tu prisutan tek neki površni smisao koji ste sami izumili da stvorite izvjesnu iluziju oko sebe? Tako biste osjetili da radite nešto vrijedno, zapravo vi tako samo traćite svoje vrijeme i energiju, ne činite ništa značajno! Tu je samo jedna značajna stvar: ako možete biti sretni bez ničega - bez ikakve ovisnosti, ako možete biti blaženi dok ste sami - sasvim sami, kada nije ništa potrebno za vaše blaženstvo, tek tada možete biti u blaženstvu; inače ćete biti ojađeni - uvijek ćete biti u velikom jadu.

Zavisnost je bijedna, a onaj ko zavisi od posjedovanja, onaj koji zavisi od akumuliranog znanja, koji zavisi od ovog ili onog, on tako samo pomaže da njegova bijeda raste sve više. Zato je sljedeća stvar koju treba

zapamtiti: da li imate neki smisao ili samo plutate bez ikakvog smisla. Stvarate li samo vjerovanje da je ovo ili ono smisao vaše egzistencije?

Dolazio mi je jedan čovjek. Govorio bi mi, ukoliko bi njegov sin bio primjen u koledž, to bi bilo veliko i on bi zbog toga bio sretan. On je bio siromašan čovjek, običan službenik i to mu je bio jedini san - da njegov sin bude primljen u koledž. Tada sin bi primljen u koledž. On je bio unaprijed zbrinut. Upravo prije nekoliko mjeseci taj čovjek je bio ovdje i rekao mi je: "Primam samo 600 rupija mjesečno. Imam dvoje djece, a moj jedini san je - da oni dobiju dobro obrazovanje; to je sve. Ja radim naporno. Ako bi se dobro obrazovali i ako bih jedno od njih mogao poslati negdje u inostranstvo da nastavi studije, to bi bilo sve što bih tražio u životu."

On više nije u životu; umro je. To je bio njegov smisao u životu, njegov cilj - da svoje dječake obrazuje i dobro zaposli. Sada su momci dobro zaposleni i sada oni imaju isti cilj - da pomognu svojoj djeci da postanu dobro obrazovani i zaposleni. A onda će i oni umrijeti, a njihova djeca će nastaviti da čine iste besmislice. Koja je svrha svega toga? Šta radite? Samo da vam vrijeme prođe? Samo da protraćite život? Ili imate neki autentičan cilj za koji mislite da vas može usrećiti? To je drugi zaključak koji vas može okrenuti sebi.

I treće: čovjek je zaboravan. Vi nerijetko zaboravljate. Juče ste bili ljuti i pokajali ste se. Sada ste to zaboravili. A ako se bude isti povod ponovo ukazao, vi ćete opet biti ljuti. To će biti tako tokom cijelog vašeg života. Vi nastavljate da ponavljate jedne iste stvari. Rečeno je da je veoma neobično naći čovjeka koji uči od života - veoma rijetka pojava. Zapravo, niko ne uči od života. Ako učite, ne možete načiniti dva puta istu grešku. Ali vi nastavljate da činite iste greške - uvijek iznova. Bolje reći, što više to činite, to sve više postajete skloni da nastavljate sa time. Vi se iznova ljutite i iznova to ponavljate - i ništa iz toga ne naučite. Ako vam se ponovo ukaže povod, vi ćete se naljutiti i činićete iste ludosti i opet ćete to ponoviti: i to će biti dio svega toga. Poslije svega toga ćete ponovo biti spremni da se pripremite i da budete gnjevni. Treća stvar: ako želite da to preokrenete, učite! Bilo što da činite, učite iz toga. Izvucite iz toga suštinu. Osvrnite se da pogledate što ste činili sa svojim životom, energijom i vremenom. Uvijek iste greške, iste gluposti, iste budalaštine, iznova i iznova.

Zato se vi krećete u krug. Zapravo, nije dobro reći da vi pokrećete taj krug, taj točak okreće vas. Vi se neprestano mehanički krećete u tome. Zato mi u Indiji svijet nazivamo "*sansar*". *Sansar* znači točak koji se neprestano kreće, a vi se samo vežete za jednu prečagu na njemu i stalno se okrećete. Sve dok ne naučite nešto o tom točku, o tom začaranom krugu, tom *sansar*, sve dok ne naučite nešto o tome, nećete se osloboditi prazne priče i iskočiti iz toga. Zato je potrebno zapamtiti tri riječi, tri ključne riječi: "Smrt": stvorite od toga stalnu kontemplaciju; "smisao": tragajte za time u svom životu; i "učiti": učite iz svog života jer ne postoji drugog učenja. Sveti spisi vam neće ništa dati.

Ako vam život ne bude nešto dao, niko vam neće ništa moći dati. Učite iz vlastitog života, zaključujte iz toga. Šta ste činili sa sobom? Ako ste u točku, iskočite iz toga. Ali da biste znali da ste u točku, treba da duboko prodrete u shvatanje i učenje. Te tri stvari će vam pomoći da se preokrenete.

A sada tehnike: "*Jednostavno gledanjem u plavo nebo iza oblaka, vedrina i spokojstvo.*"

Zato vam ja govorim mnoge stvari - jer su tehnike veoma lake, možete ih koristiti, a da se ništa ne dogodi. Tada biste rekli: "Kakve su ovo tehnike? Mi ih možemo raditi. One su tako jednostavne. Jednostavno je gledati u nebo, u plavo nebo, kroz oblake, vedrina: osoba će postati vedra i spokojna - ispunjena." Vi možete gledati u plavo nebo kroz oblake a da vam se ništa ne dogodi. Tada ćete reći: "Kakva je ovo tehnika? Šiva nije govorio razumno, racionalno. On je govorio bilo šta, sve što mu padne na um. Kakva je ovo tehnika? - 'Jednostavno gledanjem u plavo nebo iza oblaka, vedrina i spokojstvo': osoba će postati spokojna!"

Ali ako se sjetite: "smrt, smisao, učenje", ova tehnika će vam odmah pomoći da doživite preokret: "Gledanjem u plavo nebo iza oblaka" - samo gledajte, nemojte razmišljati. Nebo je beskonačno; nigdje se ne završava. Samo gledajte u njega. Tu nema predmeta; zato je nebo i izabrano. Nebo nije predmet. Gledano lingvistički, ono jeste; egzistencijalno gledano, nebo nije objekat jer objekat ima početak i kraj. Vi možete predmet običi; nebo ne možete običi. Vi ste u nebu, ali ga ne možete običi. Zato vi možete biti predmet neba, ali nebo ne može biti vaš predmet. Možete ga pogledati, ali ga ne možete sagledati, a to gledanje se može nastaviti: nikada se ne završava.

Zato pogledajte u plavo nebo i zadržite pogled. Objekat gledanja je beskonačan. Nema granica na njemu. Nemojte razmišljati o tome; nemojte reći da je divno; nemojte reći: "Kako je lijepo!" Ne zapažajte boju; ne započinjite sa razmišljanjem. Ako budete počeli razmišljati, zastaćete sa gledanjem. Sada se vaše oči ne kreću plavim nebom, beskonačnim plavetnilom. Samo ih pokrećite, samo gledajte: nemojte razmišljati. Ne stvarajte riječi: one će postati prepreka. Čak ne treba ni reći "plavo nebo". Nemojte verbalizovati. To treba da bude samo jedan bezazleni i čisti pogled u plavo nebo. To se nikada ne okončava. Vi ćete gledati, gledati i gledati, a onda će se iznenada dogoditi, pošto nema nikakvog predmeta, tek samo vakum, iznenada ćete postati svjesni sebe. Zašto? Ukoliko postoji izvjesni vakum, vaša čula bivaju nekorisna. Čula su od koristi samo ukoliko ima nekog objekta.

Ako gledate cvijet, vi onda gledate "nešto": cvijet je predmet tog gledanja. Nebo nije objekat. Šta mi podrazumijevamo pod pojmom nebo? Nešto što ne postoji. "Nebo" znači prostor. Nebo je prepuno predmeta, ali ono nije predmet. To je samo vakum, prostor u kojem može biti objekata. Nebo je samo jedna čista

praznina. Pogledajte tu čistu prazninu. Zato sutra kaže: "iza oblaka" - zato što oblaci nijesu nebo. Oni su predmeti koji plove nebom. Vi možete gledati oblake, ali to neće pomoći. Gledajte plavo nebo - ne zvijezde, mjesec, oblake, gledajte bespredmetno, prazninu. To gledajte.

Šta će se dogoditi? U praznini ne postoji nikakvog predmeta za koji se možete pogledom uhvatiti. Pošto nema takvog predmeta za koji se možete vezati, čula tada postaju izlišna. Ako gledate plavo nebo bez ikakvog razmišljanja, BEZ razmišljanja, iznenada ćete osjetiti da je sve iščezlo; nema više ničega. U jednom takvom iščezavanju ćete postati svjesni sebe. Gledajući tu prazninu i vi ćete postati prazni. Zašto? Zato što su vaše oči nalik ogledalu. Sve što je pred njma se reflektuje. Ja vas pogledam; ako ste tužni, ta tuga iznenada uđe i u mene. Ako neka tužna osoba uđe u vašu sobu i vi postajete tužni. Šta se dogodilo? Zagledali ste u tugu. Vi ste nalik ogledalu: tuga se reflektuje na vas.

Ako čujete da se neko glasno smije, iznenada osjetite kako se i u vama budi smijeh. To postaje zaraza. Šta se dogodilo? Vi ste nalik ogledalu. U vama se reflektuju stvari. Pogledate li neki lijep objekat, on se oslikava u vama; pogledate li neki ružan objekat i on će se odraziti u vama. Bilo što da pogledate, sve to se duboko prodire do vas. To postaje dio vaše svijesti.

Ako gledate u prazninu, ništa se neće odražavati - samo beskonačno plavo nebo. Ako se to i odrazi, ako osjetite u vama beskrajno plavetnilo, razvedrićete se, pronaći ćete spokojstvo. Ono je prisutno. A ako zaista možete pojmiti prazninu - gdje je nebo plavo, sve će nestati: upravo u toj praznini - unutar vas će se odražavati praznina, takođe. A u praznini, kako možete biti napeti, kako možete biti zabrinuti? Da li je moguće da u praznini funkcioniše um? On zastaje, nestaje. U tom iščezavanju uma - uma koji je napet, zabrinut, ispunjen mislima koje su bitne ili nebitne, a u takvom iščezavanju uma - "spokojstvo".

Još jedna stvar. Praznina, ako se odrazi iznutra, postaje nežudnja. Žudnja je napetost. Kada nešto želite, tada postajete zabrinuti. Pogledate lijepu ženu: ukaže se skrivena želja. Pogledate li lijepu kuću: poželite da je imate. Kada pogledate lijepi automobil koji upravo prolazi pored vas: poželite da budete u njemu, da ga vozite. Želja se ukazala, a sa tom željom, um postaje zabrinut: "Kako da to dobijem? Šta da uradim da to dobijem?" Um postaje frustriran, beznađežan ili ispunjen nadom, ali sve su to snovi. Mnogo toga se može dogoditi. Kada je želja prisutna, vi ste uznemireni. Um je razbijen u mnoštvo djelova, a mnogi planovi, snovi i projekcije započinju da se događaju; tako postajete ludi. Želja je sjeme ludila.

Ali praznina nije nikakav predmet; to je samo praznina. Kada zagledate prazninu, nikakva želja se ne ukazuje. Ona se ne može ukazati. Vi ne želite da posjedujete prazninu, ne želite da volite prazninu, ne želite da gradite dom od toga. Praznina? Sa time ne možete ništa uraditi! Sve kretnje uma zastaju; ne javlja se želja. Sa neukazivanjem želje - "spokojstvo". Postajete smireni, spokojni. Neki skriveni mir eksplodira u vama. Vi ste postali nalik nebu.

Još nešto: sve što razjasnite, spoznate, postajete slični tome. Vi postajete takvi jer um može da zauzme beskonačno mnogo oblika. Bilo šta da poželite, vaš um zauzima taj oblik. Vi postajete to. Zato je um osobe koja je bogata, koja ima novac, zlato, njegov um postaje sličan trezoru - ništa drugo. Protresite ga, iznutra njega ćete čuti zveckanje rupija - zvuk rupija, ništa drugo. Ono što poželite, to i postajete. Zato budite oprezni i svjesni onoga što želite jer ćete to postati.

Nebo je nešto najprostranije i najpraznije. Ono je upravo pored vas: ništa vas ne košta i ne treba nikuda da idete - u Himalaje, u Tibet - da biste pronašli nebo. Oni su sve uništili: tehnologija je sve uništila. Ali nebo je još tu; možete ga koristiti. Iskoristite ga prije no što i njega unište. To mogu uraditi svakog dana. Zagledajte ga, prodrite u njega - taj pogled mora biti ne-razmišljajući, zapamtite to. Tada ćete osjetiti to isto nebo unutar vas, istu dimenziju, isti prostor, plavetnilo i prazninu. Zato Šiva kaže - "jednostavno": "Jednostavno gledanjem u plavo nebo iza oblaka, vedrina i spokojstvo."

Sljedeća tehnika: *"Slušaj dok se najviše mistično učenje saopštava. Mirnog pogleda, bez treptaja, odjednom bivaš apsolutno slobodan."*

"Slušaj dok se najviše mistično učenje saopštava": ovo je tajna metoda. U ovoj ezoteričnoj tantri, Učitelj, Majstor, vam daje učenje u tajnosti, uči vas toj doktrini u tajnosti - ili vam daje mantru u tajnosti. Kada je učenik spreman, tada mu se mantra ili vrhovna tajna saopštava, tada se sa njim opšti u diskreciji. To će mu se šapnuti na uho. Ova tehnika je u vezi sa tim šaptanjem: "Slušaj dok se najviše mistično učenje saopštava."

Kada Učitelj odluči, kada Majstor odluči da ste spremni i da vam može odati tajnu njegovog iskustva, kada dođe trenutak da vam može saopštiti ono što je neizrecivo, tek tada se ova tehnika može koristiti: "Mirnog pogleda, bez treptaja, odjednom bivaš apsolutno slobodan." Kada vam Guru, kada vam Majstor saopšti svoju tajnu na uho, kada vam je šapne, neka vam oči budu sasvim mirne: bez ikakvog pokreta. To znači da um treba da bude smiren, bez misli.

Bez treptaja - čak ni najmanji pokret jer bi i to ukazalo na unutarnju uznemirenost. Postani samo jedno sasvim prazno uho bez ikakve kretnje u njemu. Svijest upravo čeka da bude začeta, sasvim je otvorena, prijemčiva, pasivna, nema nikakve akcije sa njene strane. A kada se to dogodi - taj trenutak potpune ispraznosti, bez ikakvog razmišljanja već samo čekanje, ali ne čekanje nečega, jer će to pokrenuti razmišljanje, već samo obično čekanje; kada se taj statični trenutak, taj ne-dinamični trenutak dogodi, kada sve zastane, tada vrijeme neće teći i um će biti sasvim pasivan, to će biti "ne-um". Samo u takvom stanju ne-uma, Učitelj vam može

nešto saopštiti. Tada vam on neće dati neko dugo predavanje: on će vam reći jednu, dvije ili tri riječi. U toj tišini, ta jedna riječ, dvije ili tri riječi će prodrijeti duboko do vaše srži, do najdubljeg središta i tako će postati sjeme. U jednom takvom pasivnom osluškivanju, u toj svjesnosti, u tišini, "odjednom bivaš apsolutno slobodan".

Osoba može biti slobodna samo ukoliko se oslobodi uma. Ne postoji druge slobode. Oslobođenje od uma je jedina sloboda. Um je ropstvo, sluganstvo, poslušnost. Zato učenik treba da uz svog Majstora čeka pravi trenutak kada će ga on pozvati i saopštiti mu tajnu. On ne treba da pita jer potreba za pitanjem je želja; ne treba da iščekuje jer to predstavlja uslovljavanje, žudnju, um. On samo treba da čeka. A kada bude spreman, kada njegovo čekanje postane potpuno, Majstor može nešto uraditi. Nekada Majstor može uraditi i nešto veoma trivijalno - i stvar će se dogoditi. Međutim, obično, ukoliko nije obavljena priprema, čak i ako vam Šiva da predavanje o 112 metoda, ništa se neće dogoditi. Tako samo bacate sjeme u kamen i ništa se ne događa. Nije greška u sjemenu. Možete sjeme posijati kada mu nije vrijeme, ništa se neće dogoditi. Greška nije u sjemenu. Potrebno je pravo vrijeme, pravi trenutak, potrebno je dobro tle. Tek tada će sjeme proklijati i transformisati se.

Zato ponekada i veoma trivijalne stvari djeluju. Na primjer, Lin Či se prosvijetlio dok je na verandi sjedio pored svog Majstora - na verandi svog Majstora, a Majstor je samo došao i nasmijao se. On je pogledao pravo u oči Lin Čija i nasmijao se glasno. Lin Či je takođe počeo da se smije, kleknuo pred njim i potom otišao. Ali on je na to čekao šest godina: ta veranda je bila njegov cilj tokom šest godina. Majstor bi svakodnevno dolazio ali ga nikada ne bi ni pogledao. Lin Či je čekao. Nakon dvije godine, on ga je pogledao prvi put. Potom su prošle još dvije godine i on ga je potapšao. Zatim je Lin Či čekao i čekao. Poslije šest godina Majstor je jednog dana iznenada izašao, zagledao u oči Lin Čiju. Mora da je tada Lin Či uradio ovu tehniku: "Slušaj dok se najviše mistično učenje saopštava. Mirnog pogleda, bez treptaja, odjednom bivaš apsolutno slobodan".

Majstor ga je pogledao i upotrijebio smijeh kao sredstvo. On je bio veliki Majstor. Zaista, riječi nijesu bile potrebne - samo smijeh. Iznenada se ukazao smijeh, nešto se dogodilo Lin Čiju. On je kleknuo, nasmijao se, otišao i svima rekao da ga više nema, da se oslobodio, da je slobodan. Nije ga više bilo: to je značenje oslobođenja. Vi se ne oslobađate. Vi ste oslobođeni OD SEBE.

Lin Či je običavao da priča kako se to dogodilo. On je čekao šest godina. To je bilo dugo čekanje, strpljivo čekanje. On je sjedio na verandi i samo čekao; svakog dana je Majstor dolazio, a on je čekao pravi trenutak. Kada je postao spreman, Majstor je nešto uradio. Samo šestogodišnjim čekanjem, vi ćete ući u meditaciju. Šta možete uraditi? On je nekoliko dana mogao razmišljati o starim stvarima, ali ako ne biste svakodnevno pothranjivali um, malo po malo bi sve to stalo. Koliko dugo možete brbljati o istim stvarima? Mora da je mislio o prošlim stvarima i malo po malo, pošto nije bilo nekog novog stimulansa, razmišljanje je stalo. Nije mu bilo dopušteno da čita, da razgovara sa nekim, da se kreće i sastaje sa drugima. Bilo mu je samo dopušteno da zadovoljava osnovne tjelesne potrebe i da čeka na verandi.

On je čekao u tišini dan za danom, iz dana u dan, danju i noću; ljeto bi došlo i prošlo, zima bi došla i prošla, bilo bi i kiše i ona bi prestala: mora da je zaboravio na vrijeme. Mora da je zaboravio koliko je dana već bio tu. A onda se iznenada jednog dana Majstor pojavio i duboko ga pogledao u oči. Mora da su se tada Lin Čijeve oči ukočile i postale nepokretne. To je bio trenutak. Šest godina je bilo utrošeno za to. Nije bilo nikakvog pokreta očiju jer bi i najmanji pokret sve pokvario. Mora da je sve bilo smireno - a onda iznenada, gromoglasni smijeh. Majstor je počeo da se ludački smije. Taj smijeh se morao čuti do najdublje srži bića. Morao je doprijeti do njega.

Zato kada su Lin Čija upitali: "Šta ti se dogodilo?", on im je odgovorio. "Kada se moj Majstor počeo smijati, ja sam iznenada otkrio da je cio svijet samo jedna šala. U tom njegovom smijehu je bila poruka: 'Cio svijet je šala, samo jedna predstava'. Sva oziljnost nestaje. A ako je cio svijet samo šala, ko je onda zarobljen, i ko želi da bude slobodan?" Zato je Lin Či dodao: "Uopšte ne postoji ropstvo. Mislio sam da sam obrobjen, a to je bilo uslijed toga što sam nastojao da se oslobodim; a onda se iznenada Majstor nasmijao i svo ropstvo je otpalo."

Ponekada se to dogodi i sa takvim stvarima za koje ne bi ni pomislili da mogu djelovati. Postoje mnoge zen priče. Jedan zen majstor je postao svjestan kada je čuo udarac gonga. Upravo kada je čuo gong, taj zvuk, nešto se raspuklo u njemu. Jedna zen monahinja je postala svjesna, doživjela je Prosvjetljenje, dok je nosila krčage sa vodom. Iznenada se bambus prelomio i zemljane posude su pale. Zvuk, pucanje posuda i izlivanje vode - i ona se Prosvjetlila. Šta se dogodilo? Vi možete razbiti mnoge posude, ali se ništa neće dogoditi. Treba da dođe pravi trenutak za to. Ona se vraćala. Njen Majstor je rekao: "Noćas ću ti otkriti tajnu, zato pođi da se okupaš i doneseš dva krčaga sa vodom. Ja ću se okupati i saopštiću ti tajnu koju si čekala." Mora da se ekstatično osjećala. Taj trenutak je došao. Ona se okupala, napunila je krčage i krenula natrag.

Bila je noć punog mjeseca i upravo dok je prolazila stazom, od rijeke ka ašramu, iznenada je bambus pukao. Kada je stigla, Majstor je čekao. Pogledao je i rekao: "Sada nema potrebe za to. To se dogodilo. Sada više nemam šta da ti saopštim. Ti si to već primila." A stara monahinja je potom znala da govori: "Sa pucanjem tog bambusa, nešto je puklo i u meni, nešto se raspuklo i u meni, takođe. Te posude su pale, te zemljane posude su se raspukle i ja sam vidjela kako se i moje tijelo raspuklo. Pogledala sam mjesec. Sve je bilo tiho, spokojno, a i ja sam tada postala tiha i spokojna. Od tog trenutka me više nema, više ne postojim." To je značenje Oslobođenja, slobode.

Sljedeća tehnika: *"Na ivici dubokog izvora, gledaj u tu dubinu sve dok - čudesno."*

Tehnike su slične, tek sa nekim malim razlikama. "Na ivici dubokog izvora, gledaj u tu dubinu sve dok - čudesno": gledajte u duboki izvor. Izvor će se odražavati u vama. Sasvim zaboravite na misli; sasvim zaustavite razmišljanje. Samo se zagledajte u tu dubinu. Sada tvrde da um ima vlastitu dubinu kao i izvor. Sada su na Zapadu razvili duboku psihologiju. Oni kažu da um nije samo na površini. To je tek samo početak. Postoje i dubine - mnoge dubine, skrivene dubine.

Gledajte u izvor bez razmišljanja. Njegova dubina će se odražavati u vama. Taj izvir će biti neki spoljašnji simbol unutrašnje dubine. I tako nastojte da gledate u njega "sve dok - čudesno", sve dok ne osjetite da ste ispunjeni nečim čudesnim. Nemojte zastati prije toga. Nastavite da posmatrate, posmatrate i posmatrate, dan za danom, iz mjeseca u mjesec. Samo idite na izvor, gledajte u dubinu, bez ikakvih misli na umu. Samo meditirajte. Samo meditirajte na tu dubinu: meditirajte u dubini. Budite jedno sa time; meditirajte. Jednog dana više neće biti misli. To se može dogoditi bilo kada. Iznenada ćete otkriti kako i vi posjedujete takav izvor unutar vas, tu istu dubinu. A onda će neko čudno, veoma čudno osjećanje ući u vas: osjetićete da ste se ispunili nečim čudesnim.

Čuan Cu je sa svojim učiteljem Lao Ceom prelazio preko nekog mosta. Lao Ce je zabilježio kako je tada rekao Čuan Cuu: "Ostani ovdje. Gledaj sa mosta u rijeku sve dok rijeka ne stane, a most počne da teče. Tada dođi k meni." Rijeka teče. Most ne može da teče. Ali Čuan Cu je dobio tu meditaciju - da čeka na mostu. Rečeno je da je načinio kolibu na mostu i tu ostao. Tako su prolazili mjeseci. On je mogao sjedjeti na mostu i gledati dolje sve do trenutka kada će rijeka stati, a most početi da teče. Onda bi mogao da ode Učitelju.

Jednog dana se to dogodilo. Rijeka je stala, a most je počeo da teče. Kako se to dogodilo? Ako misli sasvim stanu, onda je sve moguće jer, zaista, to je samo uporište misli koje tvrdi da rijeka teče a most stoji. To je samo relativno tako - samo relativno! Ajnštajn i fizičari su rekli da je sve relativno. Kada putujete vozom, nekim brzim vozom, šta se onda događa? Drveće protiče pored vas: ono trči. A ako bi voz mogao ići po glatkim šinama, klizeći, ako vi ne biste mogli osjetiti da on juri, mogli biste gledati kroz prozor i osjećati da se drveće kreće a ne voz. A Ajnštajn je tvrdio ukoliko bi se u prostoru kretala dva voza ili dva kosmička broda jednom istom brzinom, ne biste osjetili da se oni uopšte kreću. Vi možete uočiti kretanje voza samo uslijed nepokretnih predmeta sa strane. Ako tu ne bi bilo ničega - na primjer, ukoliko bi se i drveće kretalo sa istom brzinom u istom smjeru - vi biste se osjećali nepokretnim. Ili, ako bi voz prolazio u suprotnom pravcu, brzina bi bila duplirana. Učinilo bi vam se da je voz počeo brže da ide. Ali on ne bi išao ništa brže. To je isti voz sa istom brzinom, ali voz koji ide u suprotnom pravcu vam daje osjećaj veće brzine. Ako je brzina relativna, onda je to samo utemeljenost uma da misli da rijeka teče i da je most nepomičan.

Neprestano meditirajući, meditirajući i meditirajući, Čuan Cu je spoznao da je sve relativno. Rijeka teče pošto koristite most kao nepomično stajalište. Duboko gledano - i most teče. U ovom svijetu ništa nije statično. Atomi se kreću, elektroni se kreću, neprestano se kreće i most. Sve se kreće, sve protiče; i most teče, takođe.

Mora da je Čuan Cu dobio bljesak atomske strukture tog mosta. A sada govore da ni ovaj zid koji izgleda nepomično nije nepomičan. Kretanje je prisutno; svi elektroni su u pokretu. Ali to kretanje je tako ubrzano da ga ne možete uočiti golim okom. Zato vam se čini da je to nepokretno. Ako bi se ovaj ventilator okretao većom brzinom, sve brže i brže, vi ne biste mogli da vidite njegove krajeve, razmak između peraja. Vi ne biste bili u mogućnosti da to vidite. A ako bi se to kretalo brzinom svjetlosti, mogli biste da vidite samo jedan disk koji izgleda nepokretno. Ništa se u njemu ne bi kretalo jer oči ne mogu da prate tako brze kretanje.

Zato je Čuan Cu imao bljesak atomske strukture mosta. On je čekao i čekao sve dok utemeljeni um nije iščezao. Tada je vidio da i most teče - a taj tok je bio tako brz da je i rijeka pri upoređenju sa njim bila nepomična. On je dotrčao Lao Ceu, a Lao Ce je rekao: "U redu! Više me ne pitaj. To ti se dogodilo." Šta se dogodilo? Dogodio se ne-um.

U ovoj tehnici: "Na ivici dubokog izvora gledaj u dubinu sve dok - čudesno", kada osjetite da ste ispunjeni čudesnim, kada se misterija spusti na vas, kada više nema uma već samo misterija - ambijent misterije, onda ćete biti u mogućnosti da spoznate sebe.

Sljedeća tehnika: *"Gledaj neki predmet, onda lagano spusti pogled sa njega, potom lagano spusti svoje misli sa njega. Tada."*

Gledajte neki predmet. Gledajte cvijet, ali se prisjetite što taj pogled znači. Gledajte! Nemojte razmišljati. Nema potrebe da vam to ponavljam. Uvijek se prisjetite da pogled znači "pogled"; nemojte razmišljati. Ako budete razmišljali, to neće biti pogled. Tada ćete sve zatrovati. To mora biti jedan čisti pogled, jednostavan pogled.

Gledajte pema nekom predmetu: pogledajte cvijet - ružin cvijet. Onda polagano spustite pogled sa njega - veoma sporo. Cvijet je tu: prvo ga pogledajte. Odbacite razmišljanje: samo gledajte. Kada osjetite da više nema misli, da je samo cvijet u vašem umu - ništa drugo, tada lagano pomjerite pogled sa njega. Malo po malo će se cvijet pomaći, izaći će iz fokusa. Ali njegov lik će ostati u vama. Predmet će nestati iz fokusa; vi ćete pomjeriti pogled odatle. Lik, taj cvijet više neće biti tu, ali će se oslikavati - odražavaće se u ogledalu vaše svijesti. On će biti tu! Onda lagano pomjerite pogled sa njega, zatim lagano pomjerite i vaše misli od njega.

Zato se prvo odvojite od spoljnjih predmeta. Tada ostaje samo unutanji lik - pomisao na ružin cvijet. A potom odbacite i tu misao. Ovo je veoma teško - drugi dio: ali ako se prvi dio uradi ispravno, onako kako je rečeno, ni to neće biti tako teško. Prvo pomjerite svoj um sa objekta, vaše usmjerenje. Potom zatvorite oči; i onako kao što ste pomjerali svoj pogled sa tog predmeta, pomjerite i sebe od tog lika. Pomjerite sebe; budite indiferentni. Nemojte ga posmatrati iznutra. Samo osjetite kao da ste otišli od njega. Ubrzo će i taj lik nestati. Prvo će nestati predmet, a onda će i lik iščeznuti. A kada lik iščezne, Šiva kaže: "Tada". Tada ste ostali sami. U toj osami osoba Realizuje sebe, dospijeva do svog središta, biva gurnuta u svoj prvobitni izvor. Ovo je veoma dobra meditacija. Vi je možete koristiti. Uzmite bilo koji predmet, ali neka to bude uvijek jedan isti predmet kako biste se svakodnevno mogli navići na njega i stvoriti isti unutrašnji lik koji ćete potom ukloniti. U hramovima su se koristili određeni likovi za ovu tehniku. Tu su još ti likovi, ali se ova tehnika izgubila. Pođite u hram: ovo je tehnika koja se može raditi tamo. Pogledajte statue Mahavire, Bude, Rama ili Krišne, ili bilo koju drugu: pogledajte statuu, koncentrišite se na nju. Usmjerite sav svoj um ka tome tako da bi ta statua postala unutrašnji lik. Potom zatvorite oči. Sklonite pogled sa statue, onda sklopite oči. Zatim pomjerite lik, sasvim ga izbacite. Tada ostajete tu u svojoj potpunoj samoći, u svojoj potpunoj čistoti, u svojoj potpunoj nevinosti. Ostvarujući tako nešto, to biva ostvarenje slobode, ostvarenje Istine.

SUMNJA ILI VJERA, ŽIVOT ILI SMRT: OSNOVE RAZLIČITIH STAZA

PITANJA:

1. Može li "pomiješani tip" koristiti dvije različite vrste tehnika?
2. Ako tantra afirmiše život, kako bi se mogla iskoristiti smrt?
3. Može li se um transformirati dovođenjem u stanje slično smrti?

Prvo pitanje: *"Osjećam da nijesam ni osjećajan ni intelektualan tip čovjeka. Ja sam pomiješani tip. Mogu li koristiti dvije različite tehnike? Molim Vas da me uputite."*

Ovo je značajno pitanje. Mnoge stvari treba shvatiti. Jedno - kada osjetite da niste ni intelektualan ni emocionalan tip, onda dobro znajte da ste intelektualan tip jer je zbunjenost dio toga. Emocionalan tip nije nikada zbunjen. Onaj koji pripada grupi emocionalnih tipova neće osjećati takvu konfuziju. Emocije su uvijek potpune i cjelovite. Intelpekt je uvijek podijeljen, izdijeljen, konfuzan. To je stvarna priroda intelekta. Zašto? Zato što intelekt zavisi od sumnje, a emocije zavise od vjere. Uvijek kada ima sumnje, ima i podjele; sumnja nikada ne može biti cjelovita. Kako i može? Prava priroda sumnje je sumnjičenje. Ona nikada ne može biti potpuna. Nikada ne možete u potpunosti sumnjati. Ako u nešto potpuno sumnjate, to postaje vjera.

Sumnja je uvijek konfuzija; u osnovi, kada sumnjate, vi sumnjate i u svoju sumnju. Ne možete biti sigurni u to. Sumnjičavi um, čak, ne može biti siguran ni u sumnju. Zato će izvjesna zbrkanost biti prisutna, a svaki sloj se oslanja na sljedeći sloj sumnje, konfuzije. Intelektualan tip uvijek osjeća na ovaj način: uvijek je prisutno osjećanje da: "Ja sam sada i ovdje, ne pripadam nigdje drugdje." Ili: "Nekada sam ovdje, a nekada tamo, nekada ovo, a nekada ono". Ali emocionalan tip je u skladu sa sobom. Pošto je vjera u temelju, emocije nijesu podijeljene. To je cjelovitost, individualnost. Zato, ako imate neku sumnju, ako niste sasvim sigurni kojem tipu pripadate, znajte dobro da pripadate intelektualnom tipu ljudi. Tada koristite tehnike koje su namijenjene intelektualnim tipovima. Ako ne osjećate nikakvu zbrku, tada pripadate samo emocionalnom tipu, osjećajnom tipu ljudi.

Na primjer, Ramakrišna - on je osjećajan tip. Vi ne možete izazvati sumnju u njemu; to je nemoguće, jer sumnja može biti stvorena samo ukoliko je ona već bila tu. Niko ne može izazvati sumnju u vama, ukoliko ona nije skrivena u vama. Drugi vam samo mogu pomoći da to izađe van. Oni to ne mogu stvoriti. Ni vjera ne može biti stvorena. I u tome vam pomažu drugi da se ona manifestuje, da izađe vani.

Vaš osnovni tip se ne može promijeniti, zato je veoma bitno da znate svoj osnovni tip - jer ako činite nešto što vam nije svojstveno, sa čime niste u skladu, vi tako samo gubite vrijeme i energiju. A tako ćete steći još mnogo više konfuzije, usljed tih pogrešnih napora. U vama se ne može stvoriti ni sumnja ni vjera. Vi već posjedujete sjeme jednog ili drugog. Ako posjedujete sumnju, bolje bi bilo da ne razmišljate o vjeri jer će to biti samo obmana i hipokrizija. Ako sumnjate, nemojte se plašiti. Čak i sumnja vas može odvesti do Božanskog. To treba da iskoristite.

Ponoviću vam: čak i sumnja vas može odvesti do Božanskog - jer ako vaša sumnja može poništiti Božansko, onda je ona jača od njega. Čak i sumnja se može iskoristiti. Od nje se mogu načiniti tehnike. Ali se nemojte obmanjivati. Postoje ljudi koji propovijedaju da ukoliko sumnjate ne možete dospjeti do Božanskog. Šta onda treba raditi? Tada treba da to potiskujete, da se prisiljavate, da to krijete, da stvarate lažno vjerovanje. Ali sve to će biti samo na površini. To nikada neće dotaći vašu dušu. Duboko u sebi ćete ostati sumnjičavi, a samo na površini, samo ćete spolja stvoriti utisak vjerovanja.

U tome je razlika između vjere i vjerovanja. Vjerovanje je uvijek lažno. Vjera je kvalitativna; vjerovanje je koncept. Vjera je kakvoća vašeg uma; vjerovanje je samo stečena vještina. Zato oni koji sumnjaju i plaše se toga, oni se vežu za vjerovanje. Oni kažu: "Ja vjerujem", ali oni nemaju vjeru. Duboko u sebi oni znaju da sumnjaju. Oni se stalno plaše toga. Ako dotaknete, ako počnete kritikovati njihovo vjerovanje, oni će se odmah razljutiti. Zašto? Čemu gnjev, čemu iritiranost? Oni nijesu iritirani zbog vas. Oni su se razljutili uslijed sopstvenog vjerovanja koje ste vi pomogli da izađe van. Ako ste pred čovjekom vjere, vi ga možete kritikovati; on se neće ljutiti jer vi ne možete uništiti njegovu vjeru.

Ramakrišna je taj tip, Čaitanja ili Mira - oni su osjećajni tipovi. Jedan od najljepših umova Bengala, Kešav Čandra, je krenuo da posjeti Ramakrišnu. On nije došao samo da ga sretne već i da ga pobijedi jer je Ramakrišna bio nepismen, uopšte nije išao u školu. A Kešav Čandra je bio jedan od najvećih umova ikad rođenih u Indiji, jedan od najoštroumnijih, logičarski intelekt. Bilo je izvjesno da će Ramakrišna biti poražen. Kada je Kešav Čandra stigao, svi intelektualci Kalkute su se okupili u Dakšinešvar da vide kako će Ramakrišna biti pobijeđen. Kešav Čandra je počeo sa raspravom, ali mora da je bio veoma obeshrabren jer je Ramakrišna veoma uživao u njegovoj raspravi - zapravo, previše je uživao u tome. Kada je ovaj iznio neko stanovište protiv Boga, Ramakrišna bi počeo da skače i pleše.

Njemu je počelo biti neprijatno, pa je rekao: "Šta to radite? Treba da odgovorite na moje argumente." Zapisano je da je tada Ramakrišna rekao: "Kada sam te vidio, moja vjera se učvrstila. Nemoguće je da postoji jedan takav intelekt bez Boga." Tako osjećajan tip gleda na stvari. "Zato sam pretpostavio", nastavio je Ramakrišna, "da ćeš prije ili kasnije postati veći poklonik od mene jer ti posjeduješ veći um. Kako se možeš sa takvim umom boriti protiv Božanskog? Takvo oštroumlje? Čak i jedna luda, jedan idiot nalik meni bi dospio do Boga. Kako je bilo moguće da nijesi dospio do Njega?"

On nije bio ljut, nije raspravljao, ali je tako pobijedio Kešav Čandru. Kešav Čandra je tada dotakao njegova stopala i rekao: "Vi ste jedini teist kojeg sam sreo sa kim je izlišno raspravljati. Gledajući vas u oči, gledajući vaše kretnje i način kako se ponašate prema meni, to je moj prvi bljesak da Bog postoji. Vi ste dokaz za to bez ikakvog dokazivanja." Ramakrišna je postao dokaz.

Intelektualan tip treba da prođe kroz sumnju. Nemojte sebi nametati nijedno vjerovanje; to će biti samoobmanjivanje. Vi ne možete nikoga obmanjivati. Samo možete sebe odmanjivati. Nemojte se prisiljavati; budite autentični. Ako je sumnja vaša priroda, onda prođite kroz sumnju. Sumnjajte koliko je god moguće i nemojte odabrati nijednu tehniku koja je bazirana na vjeri. To nije za vas. Odaberite neku tehniku koja je naučno ispitana. Nema potrebe da vjerujete.

Postoje dvije vrste metoda. Jedna je eksperimentalna, iskustvena. Nije vam rečeno da vjerujete. Rečeno vam je da je oprobate, a posljedica će biti vjerovanje, vjera. Naučnik ne može da vjeruje. On može da prihvati neku hipotezu na kojoj će raditi, na kojoj će eksperimentisati. Ako eksperiment pokaže da je u pravu, ako eksperiment dokaže da je hipoteza ispravna, on će donijeti takav zaključak. Do vjere se dopijeva kroz eksperiment. Zato postoje ovih 112 tehnika koje unaprijed ne zahtijevaju nikakvu vjeru sa vaše strane.

Zato su Mahavira i Buda intelektualni tipovi, a Ramakrišna i Čaitanja osjećajni tipovi ljudi. Usljed toga, Buda tvrdi da ne treba vjerovati u Boga; Bog ne postoji. On kaže: "Radi što ti kažem, ali nemoj vjerovati u mene. Iskusi ono što ti kažem i ako taj eksperiment dokaže da je to u redu, onda možeš povjerovati tome." Buda kaže: "Nemojte mi vjerovati, nemojte vjerovati u ono što govoim. Nemojte vjerovati samo zbog toga što sam ja to rekao. Eksperimentišite, prođite kroz to i sve dok ne dospijete do sopstvenog zaključka, ostanite u sumnji. Vaše iskustvo će postati vaša vjera." Mahavira kaže: "Nema potrebe da vjerujete u nikoga - čak ni u Gurua, ni u Učitelja. Samo uradite tehniku."

Nauka nikada ne kaže da vjerujete. Ona kaže da napravite eksperiment, da uđete u laboratoriju. To je za intelektualne tipove. Nemojte pokušavati da vjerujete prije no što uradite eksperiment. Vi i ne možete to pokušati. Tako ćete samo sve izvještačiti. Budite stvarni unutar sebe. Ostanite stvarni i autentični.

Ponekada se dogodi da čak i ateisti dospiju do Božanskog, upravo zbog njihove istine o sebi. Mahavir je ateist; on ne vjeruje u Boga. Buda je ateist; on ne vjeruje u nikakvog Boga. Zato se Budi dogodilo čudo. Rečeno je da je bio najmanje pobožan čovjek i čovjek koji je najviše ličio Bogu. Oboje - najmanje pobožan, a najsličniji Bogu. On je bio apsolutan intelektualac, ali je dospio do toga zato što nikada nije obmanjivao sebe. On je radio eksperimente. Šest godina je neprestano radio različite eksperimente: ove i one, ovakve i onakve i - nije vjerovao. Dok nešto nije dokazano da je istinito putem eksperimenta, on u to nije vjerovao. Zato bi uvijek nešto preduzimao i ako se ništa ne bi dogodilo, on bi to napustio.

Jednog dana je uspio. Upravo sumnjičenjem, sumnjičenjem i sumnjičenjem, eksperimentišući, trenutak je došao: taj trenutak je došao kada više nije bilo mjesta za sumnju. Bez nekog objekta, sumnja otpada. Sada više nema predmeta sumnje. On je sumnjao u sve i sada je sumnja postala izlišna. Sumnja je otpala, a u tom otpadanju - on se Realizovao. Tada je otkrio da sumnja i nije bila neka stvarnost: zapravo, to je bilo samo usljed sumnjičavstva, a vi ne možete sumnjati u sumnjičavca. Sumnjičavac je tu da kaže: "Ne, to nije u redu."

To ne mora biti u redu ili može biti u redu, ali ko je taj koji može reći da je nešto u redu ili nije u redu? Taj izvor iskazivanja je u redu, istinit je. Vi možete reći da nema Boga, ali ne možete reći: "Ja ne postojim", jer onog trenutka kada kažete: "Ja ne postojim", tada ste potvrdili sebe. Ko je načinio taj zaključak? Ne možete odbiti sebe, a da u isto vrijeme i ne prihvatite sebe. To je nemoguće. Čak i da negirate sebe, morate biti prisutni. Ne možete nekome reći, nekom gostu koji će zakucati na vaša vrata: "Ja nijesam kući". Kako to možete reći? To bi bio apsurd jer ako kažete: "Ja nijesam kući", dokazujete da ste tu.

Buda je sumnjao u sve, ali nije mogao sumnjati u sebe. Kada je sve postalo sumnjivo i neupotrebljivo, on se konačno vratio sebi. Tada je takva sumnja bila nemoguća, zato je i otpala. On se iznenada probudio u svojoj stvarnosti, u sopstvenom izvorištu svijesti, u stvarnom podneblju svjesnosti. Tako je on bio najmanje pobožan, ali je bio najviše nalik Bogu. Zaista, prije njega još niko nije hodao ovom zemljom da je bio tako nalik Bogu. Ali njegov instinkt je bio intelektualan.

Postoje obadvije vrste tehnika. Ako osjetite da ste intelektualni, zbunjeni, sumnjičavi - nemojte koristiti tehnike vjere. One nijesu za vas. Sve tehnike nijesu za svakog. Ako imate vjere, nema potrebe da koristite neke druge metode - nema potrebe! Ako posjedujete vjeru, onda koristite one tehnike koje traže vjeru kao preduslov. Ali nastojte da budete autentični; to je osnovno. Veoma je bitno da to imate stalno na umu. Veoma je lako biti obmanut - VEOMA je lako da se obmanete jer mi nastojimo da oponašamo druge. Možete početi da oponašate Ramakrišnu, a da i ne znate da nijesta taj tip čovjeka. Ako budete oponašali, postaćete imitator; ništa vam se stvarno neće dogoditi. Možete imitirati Budu. To se događa svakodnevno jer se rađamo u religijama. Usljed toga se ponavlja mnogo besmislica. Vi se ne možete roditi u nekoj religiji; treba da odaberete. Religija nema ništa sa krvlju, kostima, rođenjem - ništa!

Neko se rodi kao budist. On može biti osjećajan tip, ali će morati da slijedi Budu. Tako će njegov cio život biti protraćen. Neko je rođen kao intelektualan tip. On može biti rođen kao muhamedanac ili može biti rođen i u nekom posvećenom kultu. Njegov život će biti protraćen, a on će biti izvještačen. Cio svijet je nereligiozan samo zato što je religija glupo povezana sa rođenjem. Tu nema nikakve veze. To treba svjesno da odaberete jer prvo morate da shvatite koji ste tip čovjeka, a tek onda da odaberete. Svijet će biti duboko religiozan onog dana kada svima dopustimo da odaberu svoju religiju, metod, tehniku, svoj put. Ali religija je postala organizovana i politička organizacija. Zato mi nastojimo da djetetu nametnemo religiju odmah pošto se rodi. Mi ga uslovljavamo religijom. Roditelji se plaše da im dijete može preći u drugu organizaciju. Još prije no što postane svjesno, dijete treba uništiti, usloviti, prisiliti. Prije no što postane svjesno i bude moglo da razmišlja o stvarima, njegov um mora biti uslovljen tako da ne može slobodno da misli. Vi ne možete slobodno misliti jer sve što pomislite je preduslovljeno.

Čitao sam Bertrana Rasela. On kaže: "Intelektualno gledano, Budu smatram većim od Isusa. Ali duboko u mom srcu to nije moguće prihvatiti: Isus je veći od Bude. Najviše što mogu, ukoliko bi prisiljavao sebe, mogu ih staviti u istu ravan, da su isti. Intelektualno sagledavajući, osjećam da je Buda gigant. Isus nije ništa prema njemu."

Odakle jedno takvo osjećanje? Zato što je i Bertran Rasel intelektualan tip i Buda mu je bliži, a Isus mu nije tako blizak. Ali njegov um je bio uslovljen hrišćanstvom. To nije bilo vjerodostojno jer ta upoređenja nijesu imala smisla. Ona su jednostavno ukazivala na Bertran Rasela. To nije govorilo ni o Budi ni o Isusu jer poređenje nije bilo moguće. Za one koji su osjećajni, Isus će izgledati veći od Bude. Ali ukoliko je taj budista, ako je rođen kao budista, to će biti teško. Njegov um će biti u

nelagodnosti ako pomisli da je neko veći od Bude. To je teško, na neki način je nemoguće, jer bilo šta da mislite, to je već pothranjeno u vama: to je već umetnuto. Vaš um je poput kompjutera. Umetnute su mu informacije, pohranjeni su podaci. Vi ste već utemeljeni u neki besmisleni koncept, u tradicije. To ne možete tako lako odbaciti; zato je religija samo riječ. Samo neki ljudi mogu biti religiozni jer tek nekoliko njih se može pobuniti protiv vlastitih uslovljavanja. Samo revolucionaran um može postati religiozan - um koji vidi stvari oko sebe, koji vidi činjenice i tek onda odlučuje šta da radi.

Zato osjetite koji ste tip, pokušajte da osjetite svoj tip. To nije tako teško. Prva stvar: ako se osjećate zbrkano, vi ste intelektualan tip. Ako se osjećate sigurno, vjerujuće, onda produžite sa drugačijim tehnikama koje zahtijevaju vjeru kao osnovu. I drugo, zapamtite, nikada ne radite obadvije tehnike. To će samo stvoriti još više konfuzije u vama. Ništa nije loše; obadvije su u redu. Ramakrišna je u pravu, Buda je u pravu. Zapamtite jedno: u ovom svijetu vas mnoge stvari mogu odvesti do Istine - postoje mnoge staze. Tu ne postoji monopol. Čak i neki kontradiktoran put, neka sasvim apsurdna staza vas može dovesti do istog cilja.

Ne postoji samo jedna staza. Naprotiv, ako sagledate duboko i Realizujete, spoznaćete da postoji onoliko staza koliko i putnika jer svaka individua mora da krene sa mjesta na kojem se nalazi. Ona ne može koristiti unaprijed pripremljenu stazu. U osnovi, samo vi stvarate svoj put svojim kretanjem. Ne postoji već unaprijed stvorena staza. Tu ne postoje već izgrađene magistrale. Ali svaka religija nastoji da nametne svoju ideju da je staza spremna i da vi samo treba da krenete njome. To je pogrešno. Ovo unutrašnje traganje je više nalik nebu nego zemlji. Ptica leti: ona ne ostavlja nikakav trag na nebu. Nebo će ostati prazno. Ptica je proletjela; nije ostavila nikakav trag. Nijedna ptica ne može letjeti po svojim tragovima. Nebo je uvijek prazno. Neka druga ptica koja poleti stvorice svoju stazu.

Svijest je slična nebu, a ne zemlji. Mahavira se kretao, Buda se kretao, Mira se kretala i Muhamed se kretao. Možete vidjeti njihove pokrete, njihova dostignuća, ali onog trenutka kada odu, ta staza nestaje. Vi ne možete slijediti nešto što je mrtvo, ne možete imitirati. Morate da nađete sopstveni put. Zato prvo razmislite o sopstvenom tipu, a tek onda odaberite metode. U okviru ovih sto dvanaest metoda, mnoge su za intelektualne tipove, mnoge su i za osjećajne tipove. Ali nemojte misliti ako ste pomiješan tip, da treba da koristite oba. To će stvoriti još više konfuzije. Izdijelićete se toliko duboko da možete čak i da poludite, da postanete šizofrenični; možete postati rascijepljeni. Nemojte to činiti.

Drugo pitanje: *"Juče ste rekli da spoznamo da je smrt izvjesna. To izgleda kao pristup Bude koji se prema životu odnosi negativno. Ali pristup tantrije je pozitivan prema životu, nije negativan. Kako onda ta orijentacija prema smrti može biti iskorištena u tantri?"*

Buda zapravo nije negativan prema životu. On samo tako izgleda: on djeluje negativno prema životu jer se usmjerava ka smrti. Nama izgleda kao da voli smrt, ali to nije tako. Naprotiv, on je zaljubljen u vječni život. Da bi pronašao besmrtni život, on se morao usredsrediti na smrt. Njegova ljubav nije smrt. On je morao da se usmjeri ka smrti da bi pronašao nešto što je izvan smrti. A Buda je rekao: "Ako nema ničega poslije smrti, onda je život izlišan", ali tek tada je izlišan. On nikada nije rekao da je život uzaludan. On je rekao, ako nema ničega poslije smrti, život je onda ništavan. A vaš život je takav, rekao je on, samo zbog toga što ne traje poslije smrti. Sve što mislite da je vaš život, to je tek samo dio smrti. Vi se sa time samo zaludujete. Vi mislite da je to život, a to nije ništa drugo do smrt na svoj način.

Čovjek se rodi: on je na svom putu da umre. Bilo šta da postane, bilo šta da postigne, da posjeduje, ništa neće pomoći. On se kreće ka smrti. Ovaj takozvani život je hod ka smrti. Kako to možemo nazvati životom? To je Budino pitanje. Život koji ide ka smrti, kako ga možemo nazvati životom? Život koji podrazumijeva smrt je tek samo skrivena smrt, nije život. To je postepeno umiranje. Malo po malo, vi umirete, a mislite da živite. Upravo tada osjećate da živite, ali vi umirete. Svakog trenutka vi gubite život, a dobijate smrt. Drvo se prepoznaje po plodovima. Buda kaže, tako vaše drvo života ne možete nazvati život jer je njegov plod smrt. Drvo se prepoznaje po plodovima, a ako na vašem drvetu života rastu samo plodovi smrti, to drvo vas je obmanulo. Još nešto: ako vam to drvo daje određene plodove, to pokazuje da su ti određeni plodovi sjeme tog drveta; inače, takvo voće ne bi moglo nići na tom drvetu. Zato, ako vam život pruža plodove smrti, mora da je smrt njegovo sjeme.

Hajde da to pojasnimo! Vi se rodite i mislite da je to početak. To nije tako. Prije ovog života, vi ste živjeli još jedan život. Ta smrt je bila sjeme za ovaj život, a potom će opet smrt postati

plod tog života. A to sjeme će postati sjeme nekog drugog rođenja. Rođenje vodi ka smrti, a smrt prethodi rođenju. Zato ako želite da vidite život u stvarnosti, on je sa svih strana okružen smrću. Smrt je početak i kraj, a život je samo iluzije između toga. Vi se osjećate živim između dvije smrti. Prolaz koji spaja dvije smrti vi nazivate životom. Buda kaže da to nije život. Ovaj život je *dukkha* - jad. Ovaj život je smrt. Zato nama, koji smo duboko "hipnotisani životom", koji smo opsjednuti da budemo živi u svakom pogledu, on nam izgleda kao "negator života". Po nama, biti životan izgleda biti na kraju. Mi se previše plašimo smrti, pa nam Buda izgleda zaljubljen u smrt i to nam biva nenormalno. On nam djeluje samoubistveno. Zbog toga su mnogi znali da ga kritikuju.

Albert Švejcjer je kritikovao Budu zato što je osjećao da je opsjednut smrću. On nije opsjednut smrću. Mi smo opsjednuti životom. On je samo analizirao stvari i pronalazio činjenice. Što budete dublje pronicali, to ćete sve više pronalaziti da je on u pravu. Vaš život je lažan, prevara, prepun je smrti, samo jedno obično uljepšavanje. Ispod toga je smrt. Buda se usmjerio na smrt jer je rekao: "Ako otkrijem šta je smrt, tek tada ću otkriti što je život. A ako budem mogao spoznati obje strane, postoji mogućnost da prevaziđem oboje i saznam šta je iza smrti i života, iza obje krajnosti." On nije negativan, nije odbojan prema životu; to samo tako izgleda.

Tantra izgleda kao podržavalac života, ali i to je naša interpretacija. Niti je Buda negirao život, niti je tantra afirmisala život. Izvor je isti. Buda se usmjerava ka smrti, tantra ka životu. Oboje su jedno; zato bilo odakle da počnete, počnite. Ali idite tako duboko da biste spoznali i drugu stranu. Buda se usmjerio ka kraju - ka smrti. Tantra je fokusirana ka početku - ka životu. Zato vam Buda izgleda zaljubljen u smrt, a tantra izgleda zaljubljena u seks, ljubav, tijelo. Na kraju je smrt, na početku je seks. Pošto tantra sebe usmjerava ka početku, seks postaje veoma značajan. Zato, kako pronaći u dubinu i spoznati seks, kako otkriti misteriju ljubavi, kako prodrijeti do početka, do sjemena, da biste mogli otići dalje? To je pristup tantr.

Buda se usmjerio ka smrti, govorio je da treba duboko meditirati o smrti, kretati se kroz to i spoznati cijelu istinu o tome. Oboje su dva kraja iste stvari. Seks je smrt, a smrt je veoma seksualna. To će biti teško shvatiti. Postoje mnogi insekti koji umiru sa prvim snošajem. Prvi seksualni čin - i smrt dolazi. Postoji jedna vrsta pauka u Africi čiji mužjak umire tokom snošaja. On se od toga ne može povratiti. On umire u trenutku dok je još na ženki. Prvi snošaj donosi smrt, a to je veoma stravično. On umire u trenutku ejakulacije. Zapravo tada još i nije sasvim mrtav: tada je još u kandžama smrti. Onog trenutka kada pauk, mužjak, ejakulira, smrt dolazi - ženka počinje da ga proždire. On ne uspijeva ni da se razdvoji od nje. Ženka počinje da ga proždire, a onog trenutka kada je seksualni čin okončan, mužjak je već dopola pojeđen.

Seks i smrt su veoma povezani. Usljed toga se muškarci plaše od seksa. Oni koji žele da žive više, koji su opsjednuti dugim životom, oni će se uvijek plašiti seksa, a oni koji misle da mogu postati besmrtni, *brahmachariya* (celibat) će biti njihov kult. Još niko nije postao besmrtan i ne može postati jer ste rođeni iz seksa. Da ste se rodili kroz *brahmacharya*, onda bi to bilo moguće. Ukliko su vaš otac i majka bili u celibatu, tada i samo tada, vi biste mogli biti besmrtni.

Seks je već sa vašim rođenjem ušao u vaš život. Bilo da ulazite u seks ili ne, to ne čini nikakvu razliku: ne možete pobjeći od smrti. Vaše bitisanje započinje sa seksom, a seks je početak smrti. Zbog toga hrišćani govore da je Isus rođen od djevice. Upravo da bi rekli da nije smrtan, da nije običan smrtnik, oni kažu da je rođen od djevice. "On nije običan smrtnik": samo da bi to rekli, da smrt nema moć nad njim, oni su morali da stvore taj mit. To je dio jednog velikog mita. Ukoliko se on rodio putem seksa, tada bi smrt imala moć nad njim. Onda ne bi mogao izbjeći smrti, pošto sa seksom smrt ulazi u vaše biće. Zato je rečeno da je rođen bez seksualnog čina; on nije rezultat seksualnog čina. Oni kažu, s obzirom na to da je bio sin djevice, on se može ponovo ukazati - vaskrsnuti. Oni su ga razapeli, ali ga nijesu ubili. On je ostao živ pošto nije bio rezultat seksualnog čina. Nijesu ga mogli ubiti. Ukoliko bi Isusa zaista mogla roditi djevica, bilo bi nemoguće da ga ubiju! Smrt bi bila nemoguća! Ukoliko nije bilo početka, kako bi bio moguć kraj? Ukoliko se nije rodio od djevice, smrt bi bila izvjesna, kraj bi bio neizbježan.

Zato se cio mit treba sačuvati. Ako kažete da ga nije rodila djevica, onda će drugi dio mita, uskrsnuće, biti lažan. Ako kažete da je uskrsnuo, onda je on odbio smrt, izbjegao je smrt, smrt ga nije mogla ubiti, tako nije mogao biti ni raspet; oni koji su ga razapeli su bili obmanjeni jer je bio živ i ostao živ; onda treba da sačuvate prvi dio mita.

Ja nijesam ni za ni protiv. Ja samo kažem da CIO mit treba sačuvati. Ne može se čuvati samo jedan dio. Ako je bilo seksa prije rođenja, onda će biti i smrti. Usljed te duboke povezanosti, mnogo puta su se mnoga društva plašila seksa. Taj strah je zbog smrti. Čak i ako prihvatite seks, određeni strah će postojati. Ako krenete u seks, i tada će biti straha. Niko sebi ne dopušta da se u

tome potpuno opusti. Strah je prisutan; vi ste na straži. Ne možete potpuno ući u to; ne možete se potpuno opustiti jer je to opuštavanje nalik smrti.

Niti je tantra ideal života, niti je Buda protiv stvarnog života. Tantra započinje od jednog kraja - od početka; Buda počinje od kraja. Tantra je naučnija od Bude zato što je uvijek bolje početi od početka. Vi ste već rođeni; a smrt je daleko. Rođenje je ostvareno; na tome možete raditi znatno dublje. Smrt tek treba da se dogodi. Ona je još imaginacija; još nije stvarnost. A kada vidite da neko umire, nikada ne vidite smrt. Vidite da neko umire, ali ne vidite smrt - proces koji se događa unutar njega. To ne možete vidjeti. To je nemoguće; to je individualno. A tada individua o tome ne može ništa reći jer kada prođe taj proces, više je neće biti. Ne može se vratiti; ne može zakoračiti unazad i reći što se dogodilo.

Zato je sve poznato o smrti samo jedan zaključak. Niko još ništa ne zna o smrti. Sve dok se ne sjetite vaših prošlih života, ništa ne možete znati o smrti. Vi ste mnogo puta umirali; zato je Buda morao da razvije mnoge tehnike za prisjećanje prošlih života. Pošto je vaša smrt u budućnosti, kako se možete skoncentrisati na to? Kako možete meditirati o tome? To se još nije dogodilo. To je nešto veoma udaljeno, mračno, nepoznato. Šta tu možete uraditi? O tome možete samo razmišljati, ali i to razmišljanje je pozajmljeno. Vi ćete samo ponavljati što su drugi rekli. Neko je nešto rekao o smrti i vi ćete to ponavljati. Kako možete meditirati o smrti? Možete gledati dok drugi umiru, ali to neće biti pravi pristup tome. Tako ste samo jedan običan posmatrač.

To je isto kao kada neko jede slatkiše. Vi ga posmatrate, ali kako možete znati što se događa u njemu, koji ukus, koja slast, koji mirisi mu se događaju! To što se događa u njemu, vi ne možete znati. Možete gledati njegovu usta, njegovo ponašanje ili možete uočiti izraze na njegovom licu - ali sve to su samo zaključci, to nije pravo iskustvo. Ne možete znati šta mu se događa dok on ne kaže nešto o tome, ali bilo šta da kaže, to će biti samo riječi, to opet neće biti vaše iskustvo. Buda je govorio o njegovim prošlim smrtima, ali mu niko to nije vjerovao. Ako bih vam nešto rekao o svojim smrtima, vi ne biste povjerovali. Kako to možete vjerovati? Nemate nikakvu potvrdu da je to bila stvarnost. Vi ste još veoma blizu ovog rođenja, a smrt još nije stigla. To se uvijek događa nekome drugome; to se još nije dogodilo vama. Veoma je teško meditirati o smrti. U osnovi, vi se morate uputiti ka prošlim životima. Morate početi da kopate po sjećanju. Buda i Mahavir su koristili tehnike *jati-smaran* - tehnike ulaženja u prošle živote. Tek tada možete meditirati o smrti.

Tantra je naučnija. Ona započinje od života, od rođenja, od seksa, od onoga što je činjenica. Smrt je još samo jedna fikcija. Ali zapamtite, oboje imaju isti kraj. Oboje tragaju za vječnim životom - za besmrtnošću; bilo da transcendiraju početak ili kraj, bilo da skaču na jedan kraj ili drugi, zapamtite, iz toga možete iskočiti samo sa kraja. Ne možete iskočiti iz sredine. Ako želim da iskočim iz ove sobe, moram krenuti ka onom kraju ili ka ovom kraju sobe. Ne mogu iskočiti iz sredine sobe jer je iskakanje moguće samo sa nekog kraja. A u životu postoje dvije krajnosti - rođenje i smrt. Tantra počinje od rođenja. To je naučnije, realnije. Vi ste već u tome, zato možete meditirati o tome. Seks je činjenica, zato možete o njemu meditirati: možete ući dublje u to.

Smrt nije činjenica. Samo veoma rijetki umovi mogu shvatiti smrt; samo veoma oštroumni intelekti mogu da prodru u budućnost. Dogodilo se da je Budi uspjelo kao rijetko kome da duboko prodre u smrt tako da mu je budućnost postala stvarnost. Ali to je uvijek samo svojstvo rijetkih individua. Tantru može koristiti bilo ko da za to ima interesa, ko ima bilo kakvu želju da traga za onim što predstavlja stvarni život. Ali tantra koristi i smrt kako bi vam pomogla da krenete unutra - ne da meditirate o tome, ne da iskočite iz toga, već da vam pomogne da krenete unutra.

Buda je koristio rođenje samo da bi ga učinio dijelom meditacije o smrti. Taj drugi dio bi bio iskorišćen kao pomoć, ali on nije središte stvari. Tantra kaže, ako možete da razmišljate o smrti, vaš život će primiti drugačiji smisao, izgled i značaj. Vaš um će početi da razmišlja o novoj dimenziji koja bi bez smrti bila teško pojmljiva ili nemoguća. Onog trenutka kada počnete da osjećate da ovaj život ide ka kraju, ka smrti, ta smrt biva izvjesnost zbog koje se ne možete vezivati za ovaj život. Um počinje da se kreće izvan toga. To je ono što sam vam govorio juče. Ako razmišljate o ovom životu, vaš um će se kretati spolja; on će ići vani, vani i vani, prema spoljnjim predmetima. Ako počnete da uočavate da se smrt svuda skriva, onda se ne možete vezati za neki predmet. Vaš um će se početi kretati ka unutra.

Baš prije neki dan mi je došla mlada djevojka. Ona je Italijanka koja se zaljubila u jednog Amerikanca. Ali upravo pošto se zaljubila i pošto su napravili plan da se vjenčaju, mladić se razbolio i otkrio da ima neku vrstu neizlječivog raka. Smrt je bila izvjesna. On je mogao da živi još najviše dvije, tri ili četiri godine. Mladić je nastojao da odgovori djevojku da se uda za njega. Rekao je: "Pošto je moja smrt sigurna, zašto bi gubila vrijeme sa mnom?"

Ali što je više insistirao (a tako funkcionije um), djevojka je sve više zahtijevala da se vjenčaju. To je primjer kako um djeluje paradoksalno. Da sam ja bio na mjestu tog mladića, ja bih insistirao na vjenčanju. Tada bi djevojka pobjegla. Tako ne bi bilo mogućnosti za vjenčanje. Više je sigurno ne bih nikada vidio. Ali mladić je insistirao - zbog svoje ljubavi, ali i zbog ludog uma, ne znajući kako um funkcionije - da se djevojka ne uda za njega. Svi bi tako uradili, a pošto je on insistirao, djevojka je osjetila da je to stvar savjesti - ona je zahtijevala da se vjenčaju.

Tako su se vjenčali. Poslije vjenčanja djevojka je bila stalno okružena smrću. Postala je tužna; više nije mogla voljeti tog mladića. Veoma lako je umrijeti za nekoga, ali je veoma teško živjeti za nekoga. Lako je umrijeti. Biti pokojnik je lako. Veoma je lako žrtvovati se, jer je to stvar trenutka, to možete uraditi u jednom trenu.

Ako me volite i ja kažem: "Skočite sa ove zgrade", vi ćete skočiti jer me volite. Ali ako vam kažem: "U redu, sada treba da živite sa mnom trideset godina", to bi bilo veoma teško - VEOMA teško! Možete postati žrtva u jednom trenu. Umrijeti za nekoga, za nešto, je najlakša stvar na svijetu; ali živjeti za nešto je najnapornija i veoma nezgodna stvar. Ona se žrtvovala, ali sada mora da živi u blizini smrti. Ona to nije mogla voljeti. Više nije mogla gledati lice svog muža, jer onog trenutka kada je osjetila da je rak prisutan - i smrt je bila iza ugla. To se moglo dogoditi svakog trena, zato je stalno bila u agoniji.

Šta se dogodilo? Smrt je postala izvjesna. Ona više nije imala interesovanja za život. Sve je otpalo i postalo samrtničko. Ona je došla čak iz Amerike da me sretne. Željela je da meditira jer je život postao izlišan. Život se poistovjetio sa rakom, zato je došla k meni da me pita: "Nauči me da meditiram. Kako da odem dalje od života?" Sve dok vam život ne postane izlišan, vi ne pomišljate da odete dalje od njega. Rekao sam joj da je njen brak veoma nesrećan, ali to može ukazati i na neku sreću. Svačiji muž će umrijeti, ali to "nije izvjesno". Svačija supruga će umrijeti, ali ni to "nije izvjesno". Smrt je izvjesna; samo datum nije određen. Ali ko zna, možda je i datum određen: vi to ne znate. Zato je neznanje veoma blaženo. Ona je mogla voljeti tog mladića samo ukoliko su bili neobaviješteni; naizgled, ništa nije loše. Ali sada je ljubav postala nemoguća, život je postao nemoguć. Smrt je uvijek prisutna, stalno je prisutna između te dvije stvari.

Zato sam je pitao: "Zašto ga ne voliš još i više s obzirom da će umrijeti? Voli ga više." Ona je rekla: "Kako da ga volim? Uvijek nas je troje; izgubljena je intima. Ja sm tu, tu je i moj suprug, a između nas dvoje je smrt. Nikakve intime nije ostalo." Previše je smrti; sa njom nije moguće živjeti. To će postati preokret. Ako možete postati svjesni smrti, kaže tantra, iskoristite je za unutarnji preokret. Nije potrebno ulaziti u detalje o smrti, nije potrebno to razmatrati. Nemojte od toga stvarati opsesiju. Samo svjesnost da je smrt prisutna će vam pomoći da uđete unutar sebe, da meditirate.

Treće pitanje: *"Kako um može biti prevaziđen i preobražen samo pomoću dovođenja tijela u stanje nalik smrti."*

Um je stalno aktivan. Sve dok ste aktivni, meditacija nije moguća, jer meditacija predstavlja duboku neaktivnost. Vi možete upoznati sebe samo kada sve postane mirno, tiho i opuštano. Tek tada, u toj tišini, događa vam se da se susretate sa sobom. Inače, u akričnosti ste previše okupirani sa nekim ili nečim, ne možete osjetiti vlastito prisustvo. Tako samo zaboravljate sebe. Neprestano, sa ovim ili onim predmetom, vi zaboravljate sebe.

"Aktivnost" znači biti u vezi sa nečim spoljašnjim. Vi ste aktivni jer ste u vezi sa nečim spolja, činite nešto spoljašnje. "Neaktivnost" znači da ste se vratili domu; ništa ne radite. Na grčkom jeziku dokonost se kaže "schole". Engleska riječ "school", škola, dolazi od te grčke riječi. "School", škola, znači dokonost. Nešto možete naučiti samo ukoliko ste dokoni, učenje se ostvaruje u dokolici. Ako ste aktivni, ako radite ovo ili ono, ne možete učiti. Škole su postojale za dokone klase - za one koji su sebi mogle priuštiti dokonost. Njihova djeca su slata u škole, na mjesta za dokolicu. Ona nijesu trebala da čine ništa sem da uče. Dopuštana im je potpuna neaktivnost kada je u pitanju svjetovno. Bili su oslobođeni svih svjetovnih aktivnosti - i onda su mogli da uče.

Slično je i kada želite da učite o sopstvenom prisustvu: treba da budete sasvim neaktivni - SASVIM neaktivni, samo da bitišete, da ništa ne radite. Svi titraji moraju nestati, svaka aktivnost mora ispariti. Samo ste vi: VI STE! U tom trenutku, po prvi put bivate svjesni sopstvenog prisustva. Zašto? Zato što je prisustvo veoma suptilno. Okupirani gomilom predmeta, uključeni u velike aktivnosti, ne možete biti svjesni tako suptilnog prisustva. Vaše prisustvo je veoma tiha muzika. A vi ste previše ispunjeni bukom (svaka buka vas obuzima) tako da ne možete čuti ni najslabiji šum unutar vas.

Isključite biće utopljeno u spoljnu galamu i aktivnosti. Tada ćete po prvi put čuti i taj slabi glas; osjetićete taj bezvučni zvuk, tu bezvučnu muziku. Vi ulazite u nešto suptilno, a napuštate nešto grubo. Aktivnost je gruba; neaktivnost je prefinjena. A vaše prisustvo je najsuptilnija stvar u cijelom svijetu. Da bi to osjetili, morate nestati; morate biti odsutni da bi se ukazalo vaše potpuno prisustvo i da biste mogli da se suočite sa sobom. Zato se u mnogim tehnikama sugerije da gledate na tijelo kao da je mrtvo. To znači da budete jednostavno neaktivni, nalik mrtvacu.

Dok meditirate neka u vaše tijelo uđe mrtvilo. To će biti imaginacija, ali i to može pomoći. Nemojte pitati kako imaginacija može pomoći. Zamišljanje ima vlastito djelovanje. Na primjer, sada su i naučni eksperimenti mogući. Vi sjedite. Tu je ljekar koji vam mjeri puls. Tada vi nastojite da budete iznutra ljuti; zamišljate da se tučete, da ste gnjevni. Vaš puls će porasti. Samo zamislite da ste mrtvi, da upravo umirete. Budite mirni i osjetite da smrt nastupa. Vaš puls će se sniziti. Puls je veoma pod uticajem tjelesnog, a vi ste samo zamišljali. Imaginacija nije nestvarna. I ona je stvarna. Ako možete stvarno zamisliti, može se čak i prava smrt dogoditi. Ako možete zaista nešto zamisliti, možete prouzrokovati i neke fizičke promjene.

Možda ste posmatrali neki prizor hipnoze. Ili ako niste, ovo možete lako raditi u kući. To nije tako teško; veoma je lako. Uzmite svoje dijete kao medijum. Ako je to žensko dijete, bolje je nego da je dječak jer su dječaci više skloni sumnji od djevojčica; oni su uvijek svađalački raspoloženi umjesto da su kooperativni. Dječak znači - svađalačko raspoloženje. Potrebna je saradnja. Recite djetetu da se samo opusti i nastavite da mu sugerirate: "Ti ulaziš u duboki trans, ulaziš u duboki trans, ulaziš u duboki trans, spavaš. Tvoje trepavice postaju teško, teške, sve teže." Tada koristite monotoni glas: "Sve teže, teže i teže." Neka vam glas bude monoton kao da se i vi uspavljujete.

U roku od pet minuta dijete će se uspavati. To nije običan san. To je hipnotičan trans. U osnovi, to je kvalitetno drugačije od sna jer tada dijete može čuti samo vaš glas. Ništa drugo ne može čuti. Ako neko drugi govori, dijete je za taj glas gluvo. Ako vi govorite (osoba koja ga je hipnotisala), ono će vas i dalje slušati: ono će slijediti vaše naredbe. Pokušajte neki eksperiment. Recite djetetu: "Ovo je vreli žar koji ti stavljam u ruku. Ispeći ćeš se." Tada stavite bilo koju drugu stvar u njegovu šaku - hladni kamen koji nema nimalo vreline. Dijete će to odmah baciti jer je primio sugestiju da je to žar, vrelo i da će njegov ili njen dlan izgorjeti. Ono će to baciti. Vrisnuće kao da je dotaklo nešto vrelo.

Čuda se događaju. Zaista, učiniće vam se kao da mu dlan gori. Šta se dogodilo? Nema mogućnosti da dlan izgovori pomoću hladnog kamena. To je samo imaginacija. Zato oni koji prodiru duboko u ljudski um tvrde da je imaginacija stvarna činjenica kao bilo šta drugo. Ali imaginacija nije SAMO imaginacija jer ona ima posljedicu kao svaki stvarni čin. Uradite ovaj eksperiment: padnite na zemlju, mirno ležite i osjećajte kao da ćete umrijeti. Tijelo će postati umrtvljeno. Malo po malo ćete osjetiti kako vas obuzima težina. Cijelo tijelo će postati mrtvo teško, olovno teško. Recite sebi: "Čak i ako budem želio da pokrenem ruku iz položaja u kojem je, neću je moći pokrenuti." Tada pokušajte da je pokrenete, nećete moći da je pomjerite. Tako imaginacija djeluje.

U tom stanju kada osjećate da je tijelo postalo mrtvo teško, možete se lakše odvojiti od svijeta aktivnosti. Zato se to sugerije. Sada možete biti neaktivni jer ste mrtvi. Sada osjećate da je sve umrtvljeno i da je most između vas i svijeta porušen. Tijelo je most. Ako je tijelo mrtvo, vi tu ne možete ništa uraditi. Možete li uraditi išta bez tijela? Bez tijela ne možete ništa preduzeti. Sve aktivnosti su tjelesne. Um o tome može razmišljati, ali to ne može raditi. Tako postajete nemoćni; ništa ne možete učiniti. Vi ste unutra, a svijet je spolja; sredstvo je mrtvo, a most je porušen. U tom stanju kada je tijelo mrtvo i kada je most srušen, vaša energija počinje da se kreće ka unutra jer nema načina da izađe napolje. Put ka vani je zatvoren i blokiran, zato sada krenite ka unutra. Nastojte da sebe uočite kako stojite u srčanom centru; detaljno sagledajte sebe iznutra. Osjećaćete se veoma čudno kada po prvi put svoje tijelo sagledate iznutra.

Tantra, joga, ajur veda, sve stare fiziologije, sve stare fiziološke doktrine su otkrivene i spoznate posredstvom takvih unutrašnjih meditativnih tehnika. Moderna fiziologija se razvijala posredstvom seciranja, ali stara fiziologija je spoznata meditacijom, a ne seciranjem. A sada postoje i škole, škole veoma avangardnih medicinskih mislilaca koji kažu da kada nešto saznate putem seciranja, saznali ste nešto što je mrtvo - sve što je naučeno od mrtvog tijela je nebitno kada je u pitanju živo tijelo. Možda su oni u pravu. Ako uzmete krv od mene i zatim je ispitajte, ispitivali ste mrtvu krv. To više nije ona ista krv koja je bila u meni. Spolja gledano, ona je ista, ali u meni je to bio jedan živi proces, živo strujanje, život, dio mehanizma, jedne organske cjeline. Sada je to mrtvo. To je isto kao kada biste mi izvadili oči i ispitali ih. Kada su bile u meni, ja sam bio sa njima. Sada su one samo mrtvo kamenje, i sve što budete saznali o tim očima nije istina o mojim očima jer je tako bazični, esencijalni dio izgubljen; ja više tu nijesam. Te oči su bile dio jedne velike cjeline.

Njen kvalitet zavisi o bitisanju u velikoj cjelini. Sada su one odvojene, više nijesu dio nečega. Svojestvo je izgubljeno, izgubljen je kontakt sa životom. Sve tradicije tantrе i joge govore da ukoliko ne upoznate živo tijelo, vaše znanje će biti lažno. Ali kako upoznati živo tijelo? Postoji samo jedan način: da uđete u sebe i da se krećete unutra kako biste detaljno sagledali svoje tijelo. Drugačiji svijet ćete otkriti pomoću ovih tehnika, jedan živi svijet. Zato je prva stvar: budite centrirani u srcu, osmotrite tijelo, krećite se kroz njega. Dvije stvari će se dogoditi. Jedna: tada nećete osjetiti da ste tijelo. To ne možete tada osjetiti. Vi ste promatrač - neko ko je svjestan, budan, koji to gleda, ne neko ko je posmatran. Po prvi put će vam tijelo izgledati nalik odjeći; bićete drugačiji od toga. I druga stvar, odmah ćete osjetiti: "Ja ne mogu umrijeti".

To će izgledati malo čudno. Koristeći metod, neki imaginarni metod smrti, dospijevate do besmrtnosti. Iznenada ćete spoznati: "Ne mogu umrijeti." Vi ste gledali druge da umiru. Šta im se dogodilo? Tijela su im umirala; zato ste zaključivali da su mrtvi. Sada vidite da vaše tijelo leži mrtvo, a vi ste živi. Zato tjelesna smrt nije i vaša smrt. Tijelo umire, a vi se krećete. A ako istrajete u ovoj tehnici, neće dugo proći kada ćete moći izaći iz svog tijela i gledati ga spolja, tijelo koje mrtvo leži upravo pored vas. To i nije tako teško. Kada jednom ovo iskusite, više nećete biti ista osoba. Bićete preporođeni; postaćete *dwij* - dva put rođen. Sada počinje novi život.

Jučе sam vam govorio o jednom astrologu koji je obećao da će raditi na mapi mog rođenja. On je umro prije toga pa je njegov sin trebao da pripremi tu kartu. Ali i on je bio iznenađen. Rekao je: "Skoro je sigurno da će ovo dijete umrijeti u dvadeset prvoj godini. Svakih sedam godina će se suočavati sa smrću." Zato su moji roditelji, moja porodica, uvijek bili zabrinuti zbog toga. Kada sam dospio do sedme godine, oni su se zabrinuli, a on je bio u pravu. Sedmu godinu sam prebrodio, ali sam otkrio duboko iskustvo smrti - ne svoje već smrti svog djede. Ja sam mu bio veoma privržen tako da je njegova smrt bila skoro kao i moja smrt.

Na svoj djetinji način sam oponašao njegovu smrt. Nijesam jeo po tri dana, nijesam pio vodu jer sam mislio, ukoliko to budem činio da ću biti izdajnik. Volio sam ga puno i on je mene puno volio, tako da mi nikada nije dopuštao da živim sa svojim roditeljima. Ja sam živio sa svjim djedom. On bi rekao: "Tek kada umrem, ti možeš otići." On je živio u jednom malom selu u kojem nije bilo škole, pa ja nijesam ni pohađao školu. Nikada me nije ostavljao samog, ali je došlo vrijeme da umre. On je bio nedjeljivi dio mene. Rastao sam uz njega, uz njegovu ljubav.

Kada je umro mislio sam da ću ga izdati ako budem jeo. Tada nijesam želio ni da živim. To je bilo djetinjasto, ali kroz to se dogodilo nešto veoma duboko. Tri dana sam ležao: nisam se dizao iz kreveta. Rekao sam: "Kada je on umro, ja neću da živim." Ja sam to prevazišao, ali ta tri dana su za mene bila iskustvo smrti. Na neki način sam tada umro i došao do spoznaje (sada o tome mogu da govorim, iako je to u tom trenutku bilo samo neko nejasno iskustvo), osjetio sam da je smrt nemoguća. To je bilo moje osjećanje. A onda je u mojoj četrnaestoj godini porodica ponovo postala uznemirena da mogu umrijeti. Ja sam ponovo opstao, ali i tada sam nastojao da to shvatim svjesno. Rekao sam im: "Ako se smrt mora dogoditi kako je astrolog rekao, bolje bi bilo da se za to pripremim. Zašto da pružim šansu smrti? Zašto da ne krenem i susretнем je na pola puta? Ako treba da umrem, onda je bolje da umrem svjesno."

Zato sam potražio dopust iz škole na sedam dana. Pošao sam kod svog razrednog i rekao: "Umrijeću." On je rekao: "Kakve besmislice govoriš? Hoćeš li da izvršiš samoubistvo? Šta znači da ćeš da umreš?"

Ispričao sam mu o pretpostavci astrologa da mogućnost smrti može da mi se dogodi svake sedme godine. Rekao sam mu: "Idem na dopust na sedam dana kako bih sačekao smrt. Ako smrt dođe, dobro bi bilo da je svjesno dočekam kako bih mogao steći neko iskustvo."

Otišao sam do hrama koji se nalazio izvan sela. Dogovorio sam se sa sveštenikom da me ne uznemirava. To je bio jedan veoma usamljen i neposjećen hram - star, ruiniran. Niko tu nije dolazio. Zato sam mu rekao: "Ostaću u hramu. Ti treba da mi samo jednom dnevno donosiš hranu i vodu, a ja ću ovdje ležati po cio dan i čekati smrt."

Tako sam čekao sedam dana. Tih sedam dana su postali jedno divno iskustvo. Smrt nije dolazila, ali sam sa svoje strane na svaki način nastojao da budem mrtav. Neko čudno osjećanje se dogodilo. Mnogo toga se dogodilo, ali osnovno poimanje je bilo ovo - ako osjetite da ćete umrijeti, postaćete smireni i stišani. Ništa ne stvara nevolje sem brige koje su povezane sa životom. Život je u temelju svih briga. Ako morate jednog dana umrijeti, zašto o tome brinuti?

Ja sam tako ležao. Trećeg ili četvrtog dana je zmija ušla u hram. Bila mi je na vidiku; gledao sam zmiju. Ali nije bilo nikakvog straha. Iznenada sam se osjetio veoma čudno. Zmija je dolazila sve bliže i bliže, a ja sam se osjećao veoma čudno. Nije bilo straha. Tada sam pomislio: "Ako

smrt dolazi, možda dolazi posredstvom ove zmije, zašto se plašiti? Treba sačekati!" Zmija je prešla preko mena i otišla dalje. Strah je nestao. Ako prihvatite smrt, onda nema straha. Ako se vežete za život, svi strahovi su prisutni.

Mnogo puta bi muve letjele oko mena. One bi letjele naokolo, zujale preko mena, oko mog lica. Ponekada bih bio iritiran i nastojao da ih se oslobodim, da odmahnem, a onda bih pomislio: "Kakva korist od toga? Prije ili kasnije ću umrijeti i tada više neće biti nikoga da štiti moje tijelo. Zato neka one rade svoje." Onog trenutka kada bih odlučio da rade svoje, uznemirenost usljed njih bi nestala. One bi i dalje bile na tijelu, ali to bi izgledalo kao da nijesam zainteresovan. Izgledalo je kao da se kreću, kao da mile po nečijem drugom tijelu. Odmah se uspostavila distanca. Ako prihvatite smrt, stvoriće se distanca. Život odlazi daleko, sa svim njegovim brigama, uznemirenostima, sa svime. Ja sam tada na neki način umro, ali sam spoznao da u tome postoji nečega besmrtnog. Kada jednom sasvim prihvatite smrt, postajete svjesni toga.

Onda ponovo, u dvadeset i prvoj godini, moja porodica je čekala. Zato sam im rekao: "Zašto čekate? Nemojte čekati. Ja sada neću umrijeti."

Naravno, jednog dana ću fizički umrijeti. Dakle, ta pretpostavka astrologa mi je veoma mnogo pomogla jer me je veoma rano učinio svjesnim smrti. Ja sam potom neprestano mogao meditirati i prihvatati to što dolazi.

Smrt se može iskoristiti za duboku meditaciju jer tada bivate neaktivni. Energija se oslobađa iz svijeta; ona se može usmjeriti ka unutra. Zato se sugeriše položaj koji liči umirućem. Iskoristite život, iskoristite smrt da biste otkrili ono šta stoji iza oboje.

OD RIJEČI DO ČISTOG ZVUKA, DO BIĆA

SUTRE:

*13. Devi, zamisli sanskritska slova
u ovim medenim riječima svjesnosti,
prvo kao slova, zatim još finije kao zvuke,
a onda kao najfinija osjećanja.
Zatim, ostavi to po strani, budi slobodna.*

*14. Okupaj se u središtu zvuka,
kao u neprekidnom zvuku vodopada.
Ili, stavljanjem pristi u uši,
slušaj zvuk svih
zvukova.*

Žan Pol Sartr je napisao autobiografiju. Nazvao ju je "Riječi". Ime je veoma značajno. To je autobiografija svakog čovjeka - riječi, riječi i riječi: vi ste ispunjeni riječima, a taj proces riječi se nastavlja tokom cijelog dana, čak i u umu. Dok spavate, vi ste i tada ispunjeni riječima, mislima.

Um je samo jedan akumulator riječi, a svi su previše opsjednuti umom. Zato SPOZNAJA sebe postaje sve više nemoguća. "Sebe" je izvan riječi ili iza riječi, ili iznad riječi, ispod riječi, ali nikada nije u riječima. Vi ne bitišete u umu već iznad uma, iza uma, ispod uma - nikada u umu. Vi ste usmjereni ka umu, ali vas tamo nema. Stojeći izvan toga, vi ste fokusirani u umu. Usljed tog stalnog usmjerenja, vi ste postali poistovjeđeni sa umom. Mislite da ste um - to je jedini problem, temeljni problem, i dok ne postanete svjesni da nijeste um, ništa značajno vam se ne može dogoditi. Živjećete u bijedi.

Ovo poistovjeđenje je bijeda. To je isto kao da je neko poistovjeđen sa svojom sjenkom. Tada će mu čitav život biti lažan. Vaš život je lažan, a temeljni razlog je taj što ste poistovjeđeni sa umom. Vi mislite da ste um: to je neznanje. Vi možete razviti svoj um, ali na taj način neznanje neće iščeznuti. Možete postati veoma inteligentni, možete postati veoma talentovani, možete, čak, postati i genije, ali ako je prisutno poistovjeđenje sa umom, ostajete u suštini mediokritet, jer ostajete poistovjeđeni sa lažnom sjenkom. Kako se to dogodilo? Dok ne shvatite mehanizam tog događanja, ne možete otići dalje od toga, a sve tehnike meditacije nijesu ništa drugo do proces za prevazilaženje toga, za prevazilaženje uma.

Meditacione tehnike nijesu protiv svijeta. One su protiv uma - i zapravo ne protiv samog uma, koliko protiv poistovjeđenja sa umom. Kako ste se poistovjetili sa umom? Koje je njegovo djelovanje? Um je potreban - veoma potreban, posebno za čovječanstvo, a u tome je i osnovna razlika između čovjeka i životinje. Čovjek razmišlja, koristi razmišljanje kao svoje oružje u borbi za opstanak. On opstaje samo zato što razmišlja, inače je bespomoćniji od bilo koje životinje, slabiji od bilo koje životinje. Fizički gledano, on nikako ne bi mogao opstati. On je opstajao jer je razmišljao. Zbog razmišljanja, on je postao gospodar zemlje. Ako je razmišljanje bilo od takve velike pomoći, onda je lako razumjeti zašto je čovjek postao poistovjeđen sa umom. Vi nijeste tako puno poistovjeđeni sa tijelom. Naravno, religije govore da se ne treba identifikovati sa tijelom, ali zapravo niko i nije toliko poistovjeđen sa tijelom - niko! Vi se identifikujete sa umom, a ne sa tijelom, a ta identifikacija nije tako fatalna kao ova sa umom - zato što je tijelo znatno stvarnije. Tijelo bitiše: ono je veoma duboko povezano sa egzistencijom. Um je samo sjenka.

Poistovjeđenje sa umom je znatno suptilnije od poistovjeđenja sa tijelom, ali mi se identifikujemo sa umom zato što je on bio od velike pomoći za opstanak - ne samo u borbi protiv

životinja, protiv prirode već i protiv drugih ljudskih bića, takođe. Ako posjedujete oštroumnost, pobijedićete druga ljudska bića. Tako ćete biti uspješni, postaćete bogatiji jer ćete biti proračunljivi i lukaviji. Um je oružje protiv drugih ljudskih bića, takođe. Zato se toliko poistovjećujemo sa umom - zapamtite to! U borbi protiv smrti, protiv bolesti, prirode, protiv životinja, protiv drugih ljudi, um je bio vaša zaštita, sigurnost. A um je činio mnogo, zato, očividno, mi mislimo o sebi kao o umu. Ako vam neko kaže da vam je tijelo bolesno, nećete se mnogo zabrinuti, ali ako vam kaže da vam je um bolestan, osjetno ćete se uvrijediti. Zašto? Vi se ne poistovjećujete sa tijelom. Ali ako vam je um bolestan, i ako vam neko kaže da ste psihički oboljeli, mentalno oboljeli, da ste poludjeli, osjećaćete se povrijeđenim. Sada je to nešto o "vama", a ne o vašem tijelu.

Sa tijelom se ponašate kao sa sredstvom, kao sa nečim što posjedujete, ali tako nije i sa umom. Sa umom ste um; sa tijelom ste svoj gospodar. Tijelo je sluga - vi ga posjedujete. Um je stvorio podjele i u vašem biću, a to je i drugi temeljni razlog zašto se poistovjećujemo sa njim. Vi ne razmišljate samo o spoljnjim stvarima, razmišljate i o unutrašnjim stvarima, takođe. Na primjer, tijelo posjeduje mnoge instinkte. Vi razmišljate i o svojim instinktima. I ne samo da razmišljate, borite se protiv svojih instinkata. Zato je prisutna stalna unutrašnja borba. Prisutan je seks, um nastoji da se bori protiv njega ili da ga oblikuje na svoj način. Um stvara potiskivanje, izopačuje, pokušava da kontroliše.

Um se bori unutar vas, takođe. Ta borba stvara podjele između vas i vašeg tijela. I zaista, počinjete da mislite da je tijelo nešto neprijateljsko - da nije prijatelj, zato što tijelo nastoji da čini nešto čemu se um suprotstavlja. Tijelo ne sluša um, zato se um osjeća uvrijeđenim, poraženim. On napada tijelo, a tako se stvara podjela. A vi se uvijek poistovjećujete sa umom, a ne sa tijelom. Um je vaš ego. To je vaše "JA". Ako tijelo osjeća seksualnost, vi ga dijelite. Možete reći: "To je tijelo, a ne ja. Ja sam protiv toga. Ja sam donio zakletvu celibata. Ja sam protiv toga. To je tijelo; to nijesam ja." Ko ste onda vi? Um koji se zakleo? Ovaj um je vaš ego, a vi idete protiv tijela jer je ono veliki uništivač ega. Bilo što da odlučite, ono vas ne sluša.

Sve asketske besmislice su se rodile upravo zbog toga - tijelo nije htjelo da sluša. Tijelo je priroda; ono je dio Kosmičke cjeline. Tijelo posjeduje vlastite Zakone. Ti Zakoni su nesvjesni; oni djeluju u skladu sa tijelom. Um nastoji da stvori vlastite Zakone koji bi bili iznad i nad tijelom. Tako se stvara konflikt. Tada um nastoji da se bori sa tijelom. Um će uništiti tijelo. On će na svaki mogući način nastojati da ga ubije. To se događalo u prošlosti: takozvani religiozni ljudi su se ludački borili protiv svojih tijela. A to što su činili je bilo manje za Boga, a više protiv tijela. Zapravo, tragati za Bogom je postao sinonim borbe protiv tijela. Religiozni ljudi su prihvatili stav: "Ubiti tijelo, uništiti tijelo. Tijelo je neprijatelj." I zaista, to nije nikakav religiozni pristup, to je jedan od najnereligioznijih pristupa jer je najviše egoističan. To je ego: ego se osjeća povrijeđenim.

Vi odlučite da ne budete ljuti, ali gnjev ponovo dođe - ego se osjeća poraženim. Vaša odluka je pala, a gnjev nadolazi. Kada gnjev dođe, vi osjetite da je to došlo od tijela. Vi se odlučite da budete protiv seksa, a seksualnost se ukaže: osjetite se uvrijeđeni i zato pokušate da kaznite svoje tijelo. Asketizam nije ništa drugo do kažnjavanje - kažnjavanje vlastitog tijela sa namjerom da se prisili da se ponaša u skladu sa zahtjevima ega. Taj um, taj proces razmišljanja, taj ego je samo fragment vašeg cijelog bića, a taj dio pokušava da bude nezavisan. To nije moguće. Dio ne može biti suveren. On će izgubiti, zato u životu postoji toliko nezadovoljstva. Nikada u tome ne možete uspjeti - pokušavate nemoguće. Dio ne može biti suveren. Cjelina je veća i znatno moćnija.

To bi bilo kao kada bi grane drveta nastojale da kontrolišu cijelo drvo, čak i korijenje. Kako grane mogu kontrolisati cijelo drvo i kako mogu prisiljavati korijenje da ga slijedi? To je nemoguće. Bilo šta da mislite, to je ludost - grane su poludjele. One mogu razmišljati, sanjati i maštati da će u budućnosti drvo to slijediti, ali to nije moguće. To nije moguće! One treba da slijede drvo jer su žive samo zbog stabla i korijenja. Korijenje je prethodnica svega, ono je porijeklo, takođe. Vaš um je samo dio vašeg tijela; ono to ne može kontrolisati. Sami napor da se tijelo kontroliše će stvoriti frustracije i neuspjeh. Cijelo čovječanstvo je bilo gubitnik usljed toga. Svi su patili, bili su u konfliktu, u tjeskobi, u jadu, drhtali su samo zato što su pokušavali da ostvare nemoguće. Ali ego uvijek želi da ostvari nemoguće. Nešto što je moguće nema draži za njega; nemoguće je izazovno. A ako bi nemoguće bilo ostvarivo, ego bi se osjećao veoma dobro zato što je to "ne mogu" postignuto. Vi to možete pokušati, ali ćete protračiti život pokušavajući to što "ne može biti". Usljed tog unutrašnjeg napora da postanete gospodar, vi se poistovjećujete sa umom. Ko želi da se poistovjeti sa slugom, ko želi da se poistovjeti sa nesvjesnim? To je nekorisno. Nesvjesno se negira jer se ne može shvatiti. A sa nesvjesnim ne postoji ega: tada ne možete osjetiti "JA".

Pokušajte da to shvatite na ovaj način: kada vas seks zaista obuzme, ne možete reći "JA". To bi bilo kao kada bi vas nešto znatno veće od vas obuzelo - kao da ste u nekoj jakoj bujici. Vas više nema; neko drugi upravlja vama. Zato su te riječi značajne, zato oni koji su protiv seksa kažu: "Seks me obuzima." Gnjev vas obuzima, glad vas obuzima, to je nešto jače od vas, vi ste ponešeni tom bujicom. To je zastrašujuće. To je VEOMA zastrašujuće jer vas tada više nema. To je neka vrsta smrti. Zato se toliko protivite seksu - i to je neka vrsta smrti. Oni koji su protiv seksa, uvijek će se plašiti smrti, a oni koji nijesu protiv seksa i koji sa time mogu lako proticati, spontano teći, nikada se neće bojati smrti. Uočite tu vezu: oni koji su protiv seksa se plaše smrti, a oni koji se plaše smrti će biti protivnici seksa.

Oni koji se plaše smrti će uvijek stvarati teorije o besmrtnosti, oni će uvijek razmišljati o životu nakon smrti. Oni koji razmišljaju o besmrtnosti će uvijek biti protiv seksa. To su alternative. Seks vam daje strah. Šta je strah? Vi više niste u tome. Posjeduje vas nešto što je jače od vas. Vi ste izbačeni; više niste u tome. Zato čak i oni koji nijesu protivni seksu, ni oni se previše ne upuštaju u seks. Oni se nikada ne upuštaju u to; oni se uvijek drže po strani i nastoje da tamo ostanu, ne dopuštaju to sebi - još nijesu spremni za prepuštanje. Zato je orgazam, jedna tako prirodna stvar, postala nemoguća za muškarca i ženu. Duboki orgazam znači da ste bili u nečemu što je veće od vas. Bili ste u nečemu gdje ne postojite - tamo ega nema.

Ego se bori da sve kontroliše, a um mu u tome pomaže. U tom naporu se poistovjećujete umom, a to poistovjećenje je nevolja, to je samo lažna sjenka. Um je veoma praktičan instrument. Njega treba koristiti, ali se ne treba poistovjećivati sa njim. On je dobar instrument - potreban. Koristite ga! Ali nemojte osjećati da ste VI um jer kada jednom počnete da osjećate da ste um, više ga nećete moći koristiti. Um će početi da koristi vas. Tada ćete samo biti nošeni umom. Sve meditacione tehnike su napor da vam se ukaže bljesak koji nije od uma. Kako onda otići iza toga? Kako ga napustiti i sagledati u samo jednom trenu?

Prva tehnika: *"Devi, zamisli sanskritska slova u ovim medenim riječima svjesnosti, prvo kao slova, zatim još finije kao zvuke, a onda kao najfinija osjećanja. Potom, ostavi to po strani, budi slobodna."*

Riječi su zvuci. Misli su riječi u sekvencama, u logičnim sekvencama, na određeni način. Zvuk je u temelju. Riječi su stvorene od zvukova, a misli su stvorene od riječi, a od misli su stvorene religija, filozofija, sve drugo. Duboko u tome je zvuk. Ova tehnika koristi obratni proces. Šiva kaže: "Devi, zamisli sanskritska slova u ovim medenim riječima svjesnosti, prvo kao slova, zatim još finije kao zvuke, a onda kao najfinija osjećanja. Potom, ostavi to po strani, budi slobodna."

Mi živimo u filozofiji. Neko je hindus, neko muhamedanac, neko hrišćanin, ili nešto drugo. Mi živimo u filozofijama, sistemima mišljenja, a oni su postali tako važni da možemo i umrijeti za to. Čovjek može umrijeti za riječi, za prazne riječi. Neko ih naziva vrhovnim, njihovim vrhovnim konceptima laži, a neko ih naziva Ram, neko im daje ime Hrist ili neke druge laži. Čovjek se može boriti za isprazne riječi; on može da ubija druge. Riječ je postala tako značajna. To je besmisao, ali to je istorija i način na koji se mi još ponašamo. Samo jedna riječ je dovoljna da stvori tako veliki poremećaj u vama; spremni ste da ubijate ili da umrete za to. Mi živimo u filozofijama, u sistemima mišljenja. Šta su filozofije? To su misli koje su logično poređane, sistematizovane, na određeni način. A šta su misli? Riječi koje su smisaono poređane u određeni sistem. A šta su riječi? To su zvuci sa kojim smo se saglasili da znače ovo ili ono. Zato je u temelju svega zvuk. On je temeljna struktura uma. Filozofije su njegov vrhunac, ali cigle od kojih je podignuta cijela struktura su zvuci.

Šta je tu loše? Zvuk je samo zvuk, a smisao smo mu mi dali, sa time smo se složili. Inače bi to bilo besmisleno. Mi smo smisao unijeli, projektovali; inače, "Ram" je samo zvuk - on je besmislen. Mi mu dajemo smisao, a potom oko njega stvaramo sistem misli. Tada ta riječ postaje veoma značajna. Potom mi stvaramo filozofije oko toga. Tada možete uraditi nešto - bilo šta. Možete umrijeti ili živjeti za to. Ako bi neko povrijedio taj zvuk "Ram", vi biste mogli postati razjareni. A šta je to? Tek samo jedan sporazum, legalni sporazum da ta riječ to znaži. Nijedna riječ nema u sebi neko određeno značenje. To je samo zvuk.

Ova sutra kaže da treba otići u obratnom smjeru - nazad. Vratiti se zvuku, potom, još dalje od zvuka, negdje se osjećanje sakrilo. To treba shvatiti. Čovjek koristi riječi. Riječi predstavljaju zvuke o kojima smo se saglasili. Ali životinje i ptice koriste zvuke bez ikakvog lingvističkog značenja. One nemaju nikakav jezik, ali koriste zvuke sa osjećanjem. Ptice pjevaju, u tome postoji "osjećajni" smisao. To ukazuje na nešto. To može biti poziv partneru, voljenom, a može biti poziv majci, a može i

mladunče biti gladno i tako pokazivati svoju nevolju. To pokazuje neko osjećanje. Iznad zvuka su riječi, misli, filozofije; ispod zvuka su osjećanja. Dok ne odete ispod osjećanja, ne možete otići ispod uma. Cio svijet je ispunjen zvucima. Samo je svijet čovjeka ispunjen riječima, a čak i dijete koje još ne koristi jezik, upotrebljava zvuke. Zaista, cio jezik se razvio usljed određenog zvuka koji ispuštju djeca u cijelom svijetu.

Na primjer, u svim jezicima riječ "majka" je na neki način povezana sa "ma". To može biti "majka", može biti "mater", može biti "muhter", može biti "mata", može biti "ma", bilo šta, ali svugdje je to povezano sa zvukom "ma" - tako je, manje-više, na svim jezicima. Dijete znatno lakše može koristiti "ma". Prvi zvuk koji dijete koristi je "ma". Potom se cijela struktura bazira na tome "ma". Dijete koristi "ma" jer je to prvi zvuk koji može najlakše upotrijebiti. To je svugdje slučaj; svugdje u svijetu, u bilo kom vremenu. Upravo usljed strukture grla i tijela, "ma" je zvuk koji se najlakše upotrebljava. A "majka" je najbliža i prva osoba koja je značajna. Zato je prvi zvuk povezan sa prvom značajnom osobom, a potom dolazi "mother", "mater", "mata", "ma". Sve druge riječi su izvedene iz toga. Ali kada dijete prvi put upotrijebi "ma", ono ne posjeduje jezično značenje te riječi, ali tu je prisutno osjećanje. Usljed tog osjećanja, riječ biva povezana sa majkom. To osjećanje je temeljnije od tog zvuka.

Zato ova sutra kaže da prvo zamislite sanskritska slova. Bilo koji jezik može pomoći. Pošto se Šiva obraćao Parvati, zato je naveo sanskrit. Možete upotrijebiti engleski, latinski ili arapski: bilo koji jezik će djelovati. Sanskrit nema neko posebno značenje, sem što se Šiva obraćao Parvati na sanskritu. Ne znači da je sanskrit superiorniji od nekog drugog jezika - ne! Svaki jezik će biti od koristi. Prvo to osjetite iznutra, u svojoj svijesti, "medenim riječima svjesnosti" koje su sastavljene od slova - A, B, C, D - bilo koja slova bilo kog jezika. To treba uraditi, a to je jedan divan zadatak. Ako to želite da uradite, sklopite oči i samo osmotrite svoju svijest iznutra koja je ispunjena riječima.

Razmišljajte o svijesti nalik tabli, a onda "A, B, C": vizualizujte sve riječi, sva slova. Prvo ih vizualizujte kao slova. "A": osmotrite to kao slovo "A" koje ispisujete. Ispisujte ga sa sviješću i promatrajte ga. Zatim, malo po malo zaboravite na slovo "A" i samo zapamtite zvuk slova "A" - samo zvuk. Započnite sa vizualizacijom - zato što su oči predominantne, imaju prevlast nad vama. Uši nijesu tako dominantne. Mi smo orjentisani prema očima, usredsrećeni ka očima. To je ponovo isti razlog: zato što su nam oči mnogo više od bilo čega drugog pomagale da opstanemo; naša svijest je 90% smještena u očima.

Zamislite sebe bez oči, i cio život će vam zamrijeti. Tada vam samo mali dio života ostaje. Zato prvo osmotrite. Koristite oči za unutrašnje osmatranje i uočite slova. Slova su više povezana sa ušima nego sa očima jer su to zvuci, ali za nas, pošto mi čitamo, čitamo, čitamo, ona su postala povezana sa očima. U osnovi, slova su povezana sa ušima. To su "zvuci". Počnite od oči, onda, malo po malo, nastojte da zaboravite na oči. Zatim krenite dalje od oči ka ušima. Prvo ih zamislite kao slova, onda ih osmotrite, zatim ih čujte "još finije kao zvuke, a onda još finije kao osjećanja". Ovo je jedan predivni zadatak. Kada kažete "A", šta osjećate? Možda nijeste svjesni toga. Koje je osjećanje unutar vas? Uvijek kada upotrijebite neki zvuk, koje osjećanje uđe u vas? Mi smo postali tako bezosjećajni da smo jednostavno sve zaboravili. Kada uočite neki zvuk, šta se dogodi unutar vas? Vi to koristite iako taj zvuk zaboravljate. Vi to uočavate. Ako kažem "A", vi ćete to prvo vidjeti. U vašem umu će slovo "A" prvo postati vidljivo, vi ćete to uočiti. Kada kažem "A", nemojte to vizualizovati. Samo oslušnite zvuk "A", a potom nastojte da pronađete šta se dogodilo u vašem centru osjećanja. Zar se ništa nije dogodilo?

Šiva kaže da krenete od slova ka zvuku, razotkrijte zvuk preko slova. Otkrijte zvuk, a onda, takođe pomoću zvuka, razotkrijte osjećanje. Budite svjesni kako osjećate. Oni kažu da je čovjek postao veoma neosjećajan: on je najneosjećajnija životinja na svijetu.

Čitao sam o jednom pjesniku, o njemačkom pjesniku, koji je navodio jedan slučaj u svome djetinjstvu. Njegov otac je bio zaljubljenik u konje, tako da su imali mnogo konja - veliku štalu, ali nijesu dječaku dopuštali da uđe u štalu. Otac se plašio pošto je dječak bio veoma mali. Ali kada otac ne bi bio prisutan, dječak bi se prikrao i ušao u štalu gdje je imao prijatelja - konja. Kada bi dječak ušao unutra, konj bi ispuštao određeni zvuk. A pjesnik je napisao: "Tada sam i ja počeo oponašati taj zvuk jer nije bilo mogućnosti za drugačijim opštenjem. Tada, u komunikaciji sa tim konjem, prvi put sam postao svjestan zvuka - njegove ljepote, tog osjećanja."

Ne možete biti sigurni u čovjeka pošto je on umrtvljen. Konj je životniji, on ne posjeduje jezik. On ima čisti zvuk. On je ispunjen svojim srcem, a ne umom. Zato se taj pjesnik prisjećao: "Po prvi put sam postao svjestan ljepote zvuka i njegovog značenja. U njemu nije bilo značenja riječi i misli već je to bio smisao ispunjen osjećanjem." Ukoliko bi neko drugi bio tu, konj ne bi ispuštao taj

zvuk, zato bi dječak shvatio da konj želi da kaže: "Nemoj ulaziti. Neko je unutra, tvoj otac će se zbog toga ljutiti."

Kada ne bi bilo nikoga u štali, konj bi ispuštao zvuk, smisao: "Uđi. Nema nikoga." Zato se pjesnik sjećao: "To je bio dogovor, a u tome mi je on veoma pomogao: taj konj mi je puno pomogao. A kada bih došao da se poigram sa njim, on bi pokretao glavu na određeni način, kao da voli što sam došao. Kada to ne bi volio, on ne bi pokretao glavu na taj način. Kada bi to volio, to bi bilo nešto drugo. On bi to ispoljio. Kada ne bi bio raspoložen, on se ne bi pokretao na taj način." Taj pjesnik je još rekao: "To se nastavljalo godinama. Ja sam odlazio da se sa ljubavlju igram sa tim konjem, a ta ljubav je bila tako duboka da tako nešto nikada više nijesam osjetio.

A onda se jednog dana dogodilo da sam zauzdao njegov vrat koji je pokretao i ekstatično uživao u tome. Tada sam po prvi put postao svjestan svojih ruku i da mogu da ga zauzdam; tada je konj zastao: više nije micao glavom." Taj pjesnik je još rekao: "Potom sam godinama pokušavao i pokušavao ali nije bilo nikakvog odgovora. Konj više nije reagovao. Tek kasnije sam shvatio: s obzirom da sam postao svjestan svojih ruku i sebe, ego je dospio u mene i prekinuo komunikaciju sa konjem. Nikada više nijesam mogao povratiti komunikaciju sa tim konjem."

Šta se dogodilo? To je bila komunikacija osjećanjima. Onog trenutka kada je ego došao, kada su riječi došle, kada je jezik došao, kada su misli došle, tada se nivo odnosa sasvim izmijenio. Sada ste iznad zvuka, a onda ste bili ispod zvuka. Ti zvuci su osjećanja, a konj može shvatiti samo osjećanja. Pošto to više nije mogao razumjeti, veza je prekinuta. Pjesnik je pokušavao i pokušavao ali nijedan napor nije bio uspješan jer je čak i vaš napor samo napor vašeg ega. On je pokušavao da zaboravi ruke, ali nije mogao zaboraviti. Kako to možete zaboraviti? To je nemoguće. I što više nastojite da ih zaboravite, više ih se prisjećate. Zato ništa ne možete zaboraviti trudeći se. Trud će samo još više uključivati sjećanje. Pjesnik je rekao: "Postao sam usmjeren ka rukama; nijesam mogao pokrenuti tog konja. Ja sam podizao ruke, ali ni tada nije bilo pokreta. Energija nije išla ka tom konju i on je bio svjestan toga."

Kako je konj mogao biti svjestan toga? Ako bih iznenada počeo da govorim nekim drugim jezikom, veza bi bila prekinuta. Vi više ne bi mogli da me razumijete. A ako bi vam taj jezik bio nepoznat, iznenada biste zastali jer vam je to nepoznati jezik. Zbog toga je konj stao.

Svako dijete živi sa osjećanjem. Prvo dolazi zvuk, a potom se ti zvuci ispunjavaju osjećanjima. Zatim dolaze riječi, misli, sistemi, religije, filozofije. Tada osoba odlazi sve dalje i dalje od središta osjećanja.

Ova sutra kaže da se vratite, da se spustite - da se spustite do stanja osjećanja. Osjećanja nijesu vaš um: zato se plašite osjećanja. Vi se ne bojite rasuđivanja. Uvijek se plašite osjećanja jer vas ona mogu odvesti u kaos. Ne biste bili sposobni da to kontrolišete. Sa rasuđivanjem, kontrola je u vašim rukama. Sa glavom ste u glavi. Niže od glave, vi gubite glavu. Ne možete je kontrolisati, ne možete manipulirati njome. Osjećanja su upravo ispod uma - ona su veza između vas i uma.

Onda Šiva reče: "Potom, ostavi to po strani, budi slobodna." Potom napustite osjećanja. I zapamtite, samo kada dospijete do dubljih nivoa osjećanja, moći ćete ih napustiti. Vi ih ne možete već sada napustiti. Još nijeste na dubljem nivou osjećajnosti, kako ih onda možete napustiti? Prvo morate da napustite filozofije - hinduizam, hrišćanstvo, muhamedanstvo. Prvo se morate lišiti filozofija, onda se trebate lišiti misli, a potom riječi, zatim slova, a onda se treba osloboditi zvuka, potom i osjećanja, jer možete napustiti samo ono što je prisutno. Možete zakoračiti sa mjesta na kojem upravo stojite; ne možete krenuti sa stepenice na kojoj ne stojite. Vi stojite na stepenici filozofije, na najudaljenijoj stepenici. Zato sam toliko insistirao na činjenici da, dok ne napustite religiju ne možete biti religiozni.

Ova sutra, ova tehnika se može veoma lako koristiti. Problem nije u osjećanjima, problem je u riječima. Možete napustiti osjećanja isto kao da se presvlačite - kao da izlazite iz stare odjeće. Možete odbaciti svoju odjeću; na taj način možete se jednostavno lišiti osjećajnosti. Ali to sada još ne možete postići, a ako i pokušate da to uradite, to će biti nemoguće. Zato krenite korak po korak. Zamislite slova - A, B, C, D - potom promijenite stav od pisanih slova ka zvuku srca. Vi ulazite dublje. Površina je ostala za vama. Prodirete još dublje. Onda osjetite koja osjećanja su došla posredstvom određenog zvuka.

Usljed takvih tehnika, Indija je otkrila mnoge stvari. Tako se mogu otkriti zvuci koji su povezani sa određenim osjećanjem. Posredstvom takve nauke, mantrе su se razvile. Određeni zvuk je povezan sa određenim osjećanjem, i nikada nije drugačije. Zato ako proizvedete taj zvuk unutar vas, to osjećanje će se ukazati. Možete koristiti bilo koji zvuk, takvo osjećanje ćete proizvesti oko vas. Taj zvuk stvara prostor koji se treba ispuniti određenim osjećanjem. Zato ne koristite bilo koju mantru.

To nije dobro; može biti opasno po vas. Dok ne znate, ili dok osoba koja vam daje mantru ne zna koji određeni zvuk proizvodi određeno osjećanje i da li vam je takvo osjećanje potrebno ili nije, nemojte koristiti neku mantru. Postoje mantre koje su poznate kao mantre smrti. Ako ih ponavljate, umrijećete za određeno vrijeme. U nekom vremenskom roku možete umrijeti zato što one u vama stvaraju žudnju za smrću.

Frojd kaže da čovjek posjeduje dva osnovna instinkta: libido (Eros) - žudnja za životom, želja za bitisanje, želja da se nastavi život, žudnja za egzistencijom, i Thanatos - žudnja za smrću. Postoje određeni zvuci, ukoliko ih ponavljate, žudnja za smrću će vam doći. Tada ćete poželjeti samo da se bacite u smrt. Postoje zvuci koji vam daju Eros - koji vam daju više libida, žudnje, požude za životom, želje za bitisanjem. Ako proizvodite te zvuke unutar vas, jedno takvo osjećanje će vas preplaviti. Postoje zvuci koji vam daju osjećanje mira i tišine, a postoje zvuci koji vam donose gnjev. Zato ne koristite bilo koje zvuke, bilo koju mantru, sve dok vam to ne pruži Majstor koji zna šta će se dogoditi posredstvom njih.

Kada se povratite od tog zvuka, bićete toga svjesni. Svaki zvuk posjeduje svoju stranu u osjećanjima. Svaki zvuk posjeduje odgovarajuće osjećanje koje ide uz to, koje je skriveno iza toga. Tada krenite ka osjećanjima: zaboravite na zvuk. Krenite ka osjećanjima! To je teško objasniti, ali to možete ostvariti. Postoje tehnike za to. Posebno u zenu postoje takve tehnike. Određena mantra bi se davala zainteresovanim tragaocima. Ako bi on to radio ispravno, Majstor bi to vidio na njegovom licu. Majstor bi mogao znati po reakcijama sa lica da li on to radi ispravno ili ne jer bi se ukazala određena osjećanja. Ako je zvuk uspostavljen, tada će se ukazati osjećanje. Ono će biti na njegovom licu. Vi ne možete obmanuti Majstora. On će znati po vašem licu šta se događa unutar vas.

Dozo je bio veliki Majstor, ali je kao učenik bio veoma uznemiren činjenicom kako njegov Majstor može znati šta on osjeća. A zen Majstor je šetao sa svojim štapom i odmah bi vas lupio njime. Ako bi nešto išlo loše sa vašim zvukom unutar vas, on bi vas odmah udario. Zato je Dozo pitao: "Kako to znate? Udarite me baš u pravom trenutku. Kako to znate?" Lice ispoljava osjećanje, a ne zvuk. Zvuk se ne može izraziti na licu, ali lice treba da ispolji osjećanje. Što dublje ponirete u sebe, to vam lice biva sve izražajnije, opuštenije. Ono odmah pokazuje šta se događa unutar vas. Ovo lice koje sada imate će otpasti jer je to maska: to nije lice. Kada uđete unutra, maska padne jer vam ona više nije potrebna. Maske su potrebne zbog drugih.

Usljed toga, stari Majstori su insistirali da se udaljite iz svijeta. To je bilo zbog toga da bi se lakše mogli lišiti maske. Inače bi zbog drugih oko vas morali da nosite maske. Vi ne volite svoju suprugu ili supruga, ali morate da nosite tu masku - zaljubljeno lice, lažno zaljubljeno lice. Onog trenutka kada uđete u kuću, vi namjestite lice: uđete unutra i počnete da se smješcate. To nije vaše lice.

Zen majstori insistiraju da prvo morate dospjeti do vašeg prvobitnog lika jer sa tim prvobitnim licem sve biva lakše. Tada Majstor može jednostavnije znati šta se događa. Zato se Prosvjetljenje nikada nije objavljivalo. Ako bi neki tragalac dospio do Prosvjetljenja, on ne bi o tome obavijestio Majstora jer bi to Majstor jednostavno već znao. On bi to rekao učeniku. A učeniku nije bilo dopušteno da kaže Majstoru: "Ja sam postigao." Nije bilo potrebe za tim. Lice bi to pokazivalo, oči bi na to ukazivale, taj trenutak, hod, sve bi na to ukazivalo. Bilo šta da je radio, svaki pokret bi pokazivao da je on to dosegao.

Kada krenete od zvuka ka osjećanju, vi ulazite u veoma, veoma ekstatičan svijet, u egzistencijalan svijet. Udaljavate se od uma. Osjećanja su "egzistencijalna"; to je značenje te riječi: vi to osjećate. Vi ih ne možete vidjeti, ne možete ih čuti: jednostavno ih osjećate. Kada dospijete do te čakre, vi možete skočiti. To je posljednji korak. Sada stojite pored ambisa; možete skočiti. A ako iskočite iz osjećanja, uskačete u sebe. Taj ambis ste vi - ne kao um već kao Biće; ne kao akumulirana prošlost, već kao sadašnjost, sada i ovdje. Vi se krećete od uma ka Biću, a most, ta veza, su osjećanja. Ali da biste došli do osjećanja morate da napustite mnoge stvari - riječi, zvuke, sve prevare uma. "Potom, ostavi to po strani, budi slobodna": vi i JESTE slobodni. Ovo kazivanje "budi slobodna", ne znači da treba da učinite nešto kako biste bili slobodni. "Potom, ostavi to po strani, budi slobodna" znači da ste slobodni! Biće je sloboda; um je ropstvo. Zato je rečeno da je um *sansar*, svijet.

Nemojte napustiti svijet, vi ga i ne možete napustiti. Ako je um prisutan, vi ćete stvoriti drugi svijet. Sjeme toga je prisutno. Vi možete krenuti u planine, u osamu, ali tamo nosite i svoj um, ne možete ga ostaviti ovdje. Svijet ide sa vama, vi ćete stvoriti neki drugi svijet. Čak i u osami ćete početi da stvarate to iznova jer je sjeme prisutno. Ponovo ćete stvoriti prijateljstvo. Ono može biti sa

drvećem, može biti i sa pticama, ali vi ćete ponovo stvoriti neko prijateljstvo, opet ćete stvoriti iščekivanje i nastojacete da tu mrežu proširujete jer je sjeme toga prisutno. Opet ćete biti u "svijetu".

Um je svijet, a vi vaš um ne možete nigdje ostaviti. Možete ga ostaviti samo ukoliko se krećete sa njim. Zato je ovo jedina Himalaja; nikakva druga Himalaja neće djelovati. Ako krenete unutar njega, od riječi ka osjećanju i od osjećanja ka Biću, otići ćete dalje od ovog svijeta. A kada jednom upoznate taj unutarnji ambis Bića, tada možete biti bilo gdje, čak i u paklu. To neće stvarati nikakvu razliku. Tada to neće stvarati nikakvu razliku! Ako ste izvan uma, pakao ne može ući u vas, a sa umom dolazi SAMO pakao. Um je vrata za pakao.

"Potom, ostavi to po strani, budi slobodna": ali nemojte pokušavati da to uradite direktno sa osjećanjima. Nećete u tome uspjeti. Prvo pokušajte sa riječima. Ali ni sa riječima nećete uspjeti ako prije toga niste napustili filozofije, ako niste napustili misli. Riječi su samo spojevi - a ako date značenje riječima nećete ih moći napustiti. Neka vam je jasno da je jezik ljudska tvorevina. On je koristan, potreban, a značenje koje smo mu dali je naš izum. Ako ovo možete shvatiti kako treba, onda se možete lako kretati. Ako bi neko rekao nešto protiv Kurana ili protiv Veda, kako biste se osjećali? Hoćeš li se moći na to nasmijati ili ćeš se zgrčiti? Možeš li se na to nasmijati? Neko je uvrijedio Gitu, ili je nešto ružno rekao o Krišni, Rami ili Hristu: možeš li se na to nasmijati? Možeš li gledati kroz te riječi - da su to prazne riječi? Ne, bićete povrijeđeni. Tada će biti teško napustiti riječi.

Gledajte riječi samo kao riječi - buku sa dogovorenim smislom i ništa drugo: uvjerite se u to. A to i jeste tako! Prvo se odlijepite od riječi. Ako to budete mogli postići, shvatit ćete da je to samo obična galama. To je isto kao u vojsci gdje koriste cifre. Jedan vojnik je "broj 101": on se identifikuje sa brojem 101. I ako neko kaže nešto uvredljivo o broju 101, on će se uvrijediti, počeće da se svađa. A 101 je samo broj, ali on se poistovjetio sa time. Vaše ime je samo broj, samo jedan redni broj. Inače bi stvari izgledale drugačije, zato moramo da vas etiketiramo. To je samo etiketa: bilo koja druga etiketa može obaviti isti posao. Ali to je sada samo vaša etiketa, to je prodrlo duboko. Vaše ime je postalo središte vašeg ega.

Zato oni kažu, takozvani mudraci, oni kažu: "Živite za svoje ime. Gledajte da vam ime ostane čisto. Mora postojati poštovanje vašeg imena; a čak i ako umrete, vaše ime će živjeti." Ono nikada nije postojalo. To je samo određeni broj. Vi ćete umrijeti, a vaše ime će živjeti. Ako vi ne možete živjeti, kako će etiketa živjeti?

Pogledajte riječi - njihovu izlišnost, njihov besmisao, i nemojte se vezati ni za jednu riječ. Tek tada ćete moći koristiti ovu tehniku.

Druga tehnika: *"Okupaj se u središtu zvuka, kao u neprekidnom zvuku vodopada. Ili, stavljanjem prsti u uši, slušaj zvuk zvuka."*

Ova tehnika se može koristiti na mnogo načina. Za početak, jedan od načina je da sjedite bilo gdje. Zvuci su uvijek prisutni. Njih ima i na pijaci i u himalajskoj osami: svuci su prisutni. Sjedite mirno, a kod zvukova postoji jedna specijalna stvar. Bilo gdje da ima zvukova, vi ste u središtu. Svi zvuci vam dolaze odasvud, iz svih pravaca. To nije tako sa vidom, nije tako sa očima. Vid je linearan. Ja vas vidim, postoji linija prema vama. Zvuk je kružan, nije linearan. Zato se svi zvuci kreću u krug, a vi ste u središtu toga. Bilo gdje da idete, vi ste uvijek u središtu zvuka. Za zvuk, vi ste uvijek "Bog", središte cijelog univerzuma. Svaki zvuk vam dolazi, ide ka vama, u krugovima.

Ova tehnika kaže: "Okupaj se u središtu zvuka." Bilo gdje da ste, ako radite ovu tehniku, samo skopite oči i osjetite kako se cio univerzum ispunio zvucima. Osjetite kao da svaki zvuk ide ka vama i da ste vi središte. Čak i to samo osjećanje da ste središte će vam dati veoma duboki mir. Cio univerzum je postao periferija, a vi ste središte svega što se kreće prema vama, što dolazi do vas. "Kao u neprekidnom zvuku vodopada": ako sjedite pored vodopada, zatvorite oči i osjetite zvuk koji je oko vas, koji sa svih strana pada na vas, stvarajući središte u vama. Čemu taj naglasak na osjećanju da ste središte zvuka? Zato što u središtu nema zvuka. Središte je bez zvuka; zato možete čuti zvuk. Inače, vi nećete moći čuti zvuk. Zvuk ne može čuti neki drugi zvuk. Pošto ste bezvučni u svom središtu, možete čuti zvuke. Središte je apsolutno u tišini: zato možete čuti zvuke kako ulaze u vas, kako vam dolaze, kako prodiru u vas, kako kruže kroz vas.

Ako možete otkriti gdje je centar u vama, gdje je polje u vama, gdje dolaze svi zvuci, iznenada će zvuci nestati i vi ćete ući u bezvučni prostor. Ako možete osjetiti središte u koje se čuje svaki zvuk, dogodiće se iznenadni prijenos svijesti. U jednom trenu ćete čuti kako se cio svijet ispunio zvucima, a već u narednom trenu vaša svijest će se iznenada preokrenuti i vi ćete čuti bezvučni centar života. Kada jednom to čujete, više vas nijedan zvuk neće uznemiravati.

On će krenuti ka vama, ali nikada neće dospjeti do vas. On će doći do vas, uvijek dolazi do vas, ali NIKADA ne dopijeva do vas. Postoji mjesto gdje zvuk ne ulazi. To mjesto ste VI. Radite to na trgu: nema boljeg mjesta od trga. On je prepun zvuka - ludačkog zvuka. Ali nemojte početi da razmišljate o zvuku: ovaj je dobar, a ovaj je loš, ovaj je uznemiravajući, a ovaj je predivan i harmoničan. Ne treba da razmišljate o zvuku. Vi jednostavno treba da mislite o središtu. Ne treba da mislite o zvuku koji dolazi do vas - bilo da je on dobar, loš, divan. Vi samo treba da se prisjetite da ste središte i da se svi zvuci kreću ka vama - svi zvuci, bilo koje da su vrste.

U početku ćete dobiti vrtoglavicu jer nikada niste slušali što se događa oko vas. Vaše slušanje je selektivno, vaše posmatranje je selektivno. A sada i naučna istraživanja tvrde da ne čujete 98 %, samo čujete 2 % onoga što je oko vas. Inače, ako biste mogli čuti 100 %, vi biste poludjeli. Ako biste čuli 100 % od onoga što se događa oko vas, jednostavno biste poludjeli. Ranije je bilo mišljenje da su čula vrata, otvaranje, prozori, da omogućuju spoljašnjem da uđe unutra. Sada kažu da to nijesu vrata i da nijesu tako otvorena kako je bilo zamišljeno: ona NIJESU otvorena. Zapravo, ona su nalik stražarima, cenzorima, koji stalno posmatraju da li nešto da dopušte ili ne. Samo 2 % događanja se dopušta, a vi ste i sa tih 2 % ljudi. Sa 100 % - sa potpunom otvorenošću, sa svim otvorenim čulima, da sve djeluje i da se sve dopušta - vi biste poludjeli. Zato ako oprobate ovaj metod, na prvom koraku biste osjetili vrtoglavicu. Nemojte se uplašiti. Osjetite središte - i sve dopustite, bilo šta da se dogodi. Dopustite da sve uđe u vas.

Opustite se, opustite vaše stražarnice - vaša čula, sve opustite: neka sve uđe u vas. Postali ste protočniji, otvoreniji: sve vam dolazi, sve ide ka vama; svi zvuci idu ka vama. Tada krenite sa tim zvucima i dođite do središta gdje ih čujete. Zvuci se ne čuju u ušima. Oni se NE čuju u ušima; uši ih ne čuju. One samo obavljaju prenos, a u tom prenosu one sječu onaj višak koji je nekoristan za vas. One odabiraju, vrše selekciju, a onda ti sanskritski zvuci ulaze u vas. Sada otkrijte gdje je vaš unutarnji centar. Uši nijesu središte. Vi to čujete iz neke velike dubine. Uši vam samo šalju odabrane zvuke. Gdje ste vi? Gdje je vaš centar?

Ako radite sa zvukom, prije ili kasnije ćete biti iznenađeni - jer središte nije u glavi. Središte NIJE u glavi! To izgleda kao da je u glavi jer nikada niste čuli zvuke: vi ste čuli riječi. Kada su riječi u pitanju, glava je središte; to nije središte zvuka. Zato u Japanu kažu da čovjek ne misli glavom već stomakom - zato su oni odavno radili sa zvucima. U svakom njihovom hramu ste mogli vidjeti gong. On je tu postavljen da bi proizvodio zvuke oko posjetilaca. Neko bi tu meditirao, a gong bi se oglašavao ili bi se čuli zvončići. Izgleda da treba da je prisutan uznemiravajući zvuk gonga ili zvončića. Neko meditira, a ovaj gong ili zvončići djeluju uznemiravajuće. To izgleda uznemiravajuće! Svaki posjetila koji uđe u hram će udariti u gong ili zvono. To izgleda kao stalno uznemiravanje za one koji tu meditiraju. To nije tako - zato što ta osoba čeka taj zvuk.

Zato je svaki posjetilac od pomoći. Uvijek iznova bi neko udario u zvono, tako bi se stvarao zvuk i omogućivao meditantu da ponovo uđe u sebe. On bi gledao u središte gdje bi taj zvuk duboko prodirao. Čuo se jedan udarac u zvono; to je uradio posjetilac. Sada će uslijediti drugi udarac unutar meditanta, negdje unutar njega. Gdje je to? Zvuk uvijek udari u stomak, u pupak, nikada u glavu. Ako to udari u glavu, onda dobro znajte da to nije bio zvuk: to su bile riječi. Tada počinjete da razmišljate o zvuku. Tako je čistota izgubljena.

Sada postoje mnoga istraživanja o bebama koje su još u utrobi. I one su podstaknute zvukom i reaguju na zvuk. One ne mogu da reaguju na jezik. One još nemaju mozak, još nemaju razum i još ne poznaju jezik ni dogovore koje nameće društvo. One ne znaju ništa o jeziku, ali čuju zvuke. I svaki zvuk utiče na dijete više nego na majku jer majka ne čuje zvuke, ona čuje riječi. A mi stvaramo ludačke zvuke, haotične, i ti zvuci udaraju još nerođenu djecu. Ona će se roditi luda. Vi ste ih već previše uznemirili.

Zvuci utiču čak i na biljke. One bolje rastu ako im se puštaju neki muzički zvuci, rastu loše ako im se puštaju neki haotični zvuci. Vi im možete pomoći da rastu. Pomoću zvuka im možete pomoći na mnogo načina.

Sada kažu da usljed buke u saobraćaju koja nije harmonična i koja to ne može biti, čovjek ide ka mentalnim oboljenjima, a izgleda da je to došlo do granice podnošljivosti. Ako se tako nastavi, neće biti nade za čovjeka. Ti zvuci vas stalno udaraju - ali ako budete razmišljali o njima, oni će vas udarati u glavu, a to nije središte: središte je u pupku. Zato nemojte razmišljati o tome.

Sve mantrе imaju besmislen zvuk. Ako vam neki guru ili neki Majstor kaže da je "ovo" smisao mantrе, to nije uopšte mantra. Mantra nužno trebada bude bez nekog smisla; ona nema značenje. Ona ima određeno djejtvo, ali nema značenje. Ona treba nešto da pokrene unutar vas, ali ona nema značenja jer to treba da bude samo čisti zvuk unutar vas. Zato smo izumili mantru "AUM".

Ona je besmislena; ona nema značenja. To je samo čisti zvuk. Ako je taj čisti zvuk proizveden u vama, ako to možete stvoriti unutar vas, onda se ista tehnika može upotrijebiti, takođe.

"Okupaj se u središtu zvuka, kao u neprekidnom zvuku vodopada. Ili, stavljanjem prstiju u uši, slušaj zvuk svih zvukova." Možete stvoriti zvuk čak i sa svojim prstom ili sa bilo čim što je blizu vaših uši. Tada se čuje određeni zvuk. Kakav je to zvuk i zašto ga čujete kada su uši začepljene, kada su uši pokriveno.

Dogodilo se u Americi, u nekom gradu, da je voz prolazio nečijim susjedstvom. To je bilo usred noći, nešto oko dva poslije ponoći. Nova linija je uvedena i voz je prestao da ide starom linijom. Ali se dogodio jedan veoma čudan fenomen. Ljudi koji su živjeli u susjedstvu, gdje je voz trebao da prestane da saobraća, su čuli neke tajanstvene zvuke u dva sata poslije ponoći. O tome je bilo mnogo izjava pa je ta stvar morala da se ispita. Neki čudni zvuci su se čuli oko dva sata. Oni se nikada nijesu čuli dok je voz tuda prolazio; ljudi su se bili navikli na voz. Sada je iznenada voz prestao da prolazi. Oni su čekali da čuju taj zvuk u snu; na to su se navikli, postali su uslovljeni time. Oni su čekali, ali zvuka nije bilo: čulo se njegovo odsustvo, a ta odsutnost je bilo nešto novo. Osjećali su se nelagodno zbog toga. Nijesu mogli spavati.

Zato se tada po prvi put shvatilo, ako stalno slušate nešto i to prestane, čućete odsutnost toga. Nemojte misliti da to jednostavno više nećete čuti. Čućete odsutnost toga zvuka: čuće se negativ toga. To je isto kao kada bih pogledao u vas, a onda zatvorio oči: vidio bih vaš negativ. Ako pogledate prozor, a onda zatvorite oči, tada ćete vidjeti negativ prozora. Taj negativ može biti tako jak da kada potom pogledate u bijeli zid možete ga prenijeti na zid: vidjećete negativ. Upravo kao što postoji negativ fotografija, postoji i negativ zvuka. Ne samo da oči mogu vidjeti negativ: i uši mogu čuti negativ. Zato kada zatvorite uši, vi čujete svijet negativa tog zvuka. Svi zvuci su utihnuli. Iznenada ćete čuti novi zvuk. Taj zvuk je odsutnost tog zvuka. Izvjesni jaz je ušao u to. Tada vam nešto nedostaje i vi onda čujete tu odsutnost. "Ili, stavljanjem prstiju u uši, slušaj zvuk zvuka": negativ zvuka je poznat pod imenom zvuk zvuka - zato što to zapravo i nije zvuk već njegova odsutnost. Ili, to je prirodan zvuk jer nije proizveden od ničega.

Svi zvuci su stvoreni. Zvuk koji čujete kada zatvorite uši nije stvoreni zvuk. Ako bi cio svijet postao sasvim tih, vi biste tada čuli tišinu, takođe. Zabilježeno je da je Paskal rekao: "Onog trenutka kada sam pomislio na beskonačni kosmos, uplašio sam se tišine tog beskonačnog kosmosa." Tišina ga je uplašila jer zvuci postoje samo na zemlji. Zvuci trebaju atmosferu. Kada izađete iz zemljine atmosfere, tamo više nema zuka - samo apsolutna tišina. Tu tišinu možete stvoriti čak i na zemlji ako sasvim zatvorite oba uha. Vi ste na zemlji ali se krećete. Otišli ste iza zvuka. Astronauti su bili obučavani za mnoge stvari, a jedna stvar je i da budu u tišini. Oni su bili trenirani u zvučnim komorama kako bi se mogli navići na bezvučnost, inače bi poludjeli. Oni se suočavaju sa mnogim problemima, a ovo je jedan od najdubljih problema, kako biti udaljen od zvuka iz ljudskog okruženja. Tako bivaju izolovani.

Ako se izgubite u šumi i ako odnekud čujete neku riječ, možda nećete znati njeno porijeklo ali ćete se manje bojati - neko je tu. Neko je prisutan! Vi niste sami! U bezvučnosti ste usamljeni. Samo ukoliko sasvim začepite uši, u masi ćete moći biti sami: masa je nestala jer je ona bila samo prisutna kroz zvuke na osnovu kojih ste znali da su drugi tu. "Stavljanjem prsti u uši, slušaj zvuk zvuka": to odsustvo zvuka je veoma suptilno iskustvo. Šta će vam ono donijeti? Onog trenutka kada više ne bude zvuka, vi se vraćate sebi. Sa zvukom smo uvijek dalje; sa zvukom idemo ka drugima. Pokušajte da to shvatite: sa zvukom smo povezani sa drugima, opštimo sa drugima.

Zato slijepac nije u tolikoj nevolji u kolikoj je čovjek koji ne može da govori, koji je nijem. Osmotrite nijemu osobu: on izgleda neljudski. Slijepac nikada ne izgleda neljudski, ali nijema osoba izgleda neljudski; lice mu izgleda neljudski. Nijema osoba je u mnogo većoj nevolji od slijepice osobe. Slijepac ima problem što ne može da vidi, ali on može da komunicira. On može biti dio velikog čovječanstva, može biti dio društva, dio porodice: on može da voli, može da govori. Nijemi čovjek je odmah isključen iz društva. On ne može da govori, ne može da komunicira, ne može da se izrazi.

Pokušajte da sebe zamislite u nekoj klimatizovanoj staklenoj prostoriji, u bezvučnoj sobi. Ne može do vas doprijeti nijedan zvuk, a vi ne možete da vrištite; ne možete ništa uraditi da bi to izrazili. Tada zvuk neće izaći. U takvoj staklenoj sobi možete posmatrati kako se cio svijet kreće oko vas, a vi ne možete razgovarati ni sa kim i niko ne može razgovarati sa vama. Osjećaćete se bespomoćno frustrirani i cijela stvar će vam izgledati kao noćna mora. Nijemi čovjek je neprestano u košmaru. Bez mogućnosti za komunikacijom, on više nije dio čovječanstva. Bez mogućnosti za ispoljavanjem, on ne može rasti. On ne može dospjeti do nikoga i niko ne može dospjeti do njega. On je pored vas, ali daleko od vas; taj jaz je nepremostiv.

Ukoliko je zvuk sredstvo opštenja sa drugima, onda bezvučnost postaje sredstvo za opštenje sa sobom. Pomoću zvuka komunicirate sa drugima, a u bezvučju padate duboko do vlastitog ambisa, do sebe. Zato se u toliko mnogo tehnika upotrebljava bezvučnost kako bi se moglo ući u sebe. Zato budite apsolutno gluvonijemi - makar i na nekoliko trenutaka. Tada ne možete otići nigdje do u sebe: zato ćete odmah otkriti da ste unutra; nikakvog pokreta neće biti. Zato se tako puno upotrebljavala tišina. Na taj način se ruše svi mostovi prema drugima.

Gurdžijev je običavao da zahtijeva duge periode tišine od svojih učenika, a tada bi insistirao ne samo da se ne smije razgovarati, već da ne smije biti nikakve komunikacije, nikakvih gestova - ni sa očima ni sa rukama. Nikakva komunikacija nije bila korišćena. Tišina znači NE komunicirati. Zato je on silio svoju grupu da zajedno žive u jednoj kući - dvadeset, trideset ili četrdeset ljudi u jednom bungalovu, u jednoj kućici - a onda bi im rekao: "Živite u ovoj kući kao da ste sami. Ne možete izaći napolje." Četrdeset osoba bi tu bilo, a on bi rekao: "Krećite se kroz kuću, živite u ovoj kući kao da ste sami. Ne komunicirajte! Nemojte obraćati pažnju da je još neko tu, čak ni pogledom. Krećite se kao da ste jedina osoba u ovoj kući." Trebalo je tako proživjeti tri mjeseca, sasvim gluvi i nijemi, bez ikakve mogućnosti za komunikacijom, a nije bilo ni mogućnosti da se izađe napolje.

Ne znam da li ste primijetili ili nijeste, ali u društvu bivaju istaknuti oni koji govore previše; oni koji lako mogu razmijenjivati svoje misli postaju lideri - religiozni, politički, književni, bilo kakvi. Oni koji mogu izražavati svoje misli, koji mogu jasno i ubjedljivo govoriti, oni postaju lideri. Zašto? Oni tako dospjevaju do ljudi, dospjevaju do masa. Da li ste čuli da je neka nijema osoba postala lider? Vi možete naći slijepca da je lider, u tome nema problema. Ponekad se može dogoditi da on postane i veliki lider jer sve ono što njegove oči ne mogu postići, sva njegova energija će se prenijeti na njegove uši. Ali nijemi čovjek ne može biti lider u nijednoj oblasti života. On ne može opštiti, ne može biti društven. Društvo znači jezik. Jezik je temelj društvenog bitisanja - odnosa. Ako prestanete da govorite, bićete sami. Svijet može biti ispunjen milionima, ali ako izgubite moć govora, vi ste sami.

Meher Baba je četrdeset godina bio u tišini. Šta je on radio u tišini? Zaista, ništa ne možete činiti u tišini jer je vaš svaki čin povezan sa drugima. Čak i u imaginaciji, ako nešto preduzmete, morate zamisliti druge; to ne možete sami. Ako ste sasvim sami, djelovanje postaje nemoguće. Čak i zamisao o djelovanju postaje nemoguća. Djelovanje je povezano sa drugima. Ako unutar sebe odbacite jezik, svo djelovanje će otpasti. Vi postojite, ali ništa ne činite. Meher Baba bi govorio svojim učenicima (putem kratkih zabilješki): "Sada, na ovaj datum, prekinuću svoju tišinu", ali to ne bi učinio. To je trajalo četrdeset godina, a onda je jednog dana umro u tišini. U čemu je bio problem? Zašto je govorio: "Sada, ove godine, ovog dana, na ovaj datum ću početi da govorim." Zašto bi to uvijek odlagao? Šta se događalo unutar njega? Zašto nije održao svoje obećanje?

Kada jednom toliko dugo budete u tišini, nećete se lako moći vratiti govoru; to će biti nemoguće. Tu postoji pravilo, a on nije slijedio to pravilo i zato se više nije mogao vratiti. Postoji pravilo da osoba ne smije biti u tišini duže od tri godine. Ako jednom prekršite to ograničenje, više se nikada nećete moći vratiti u svijet zvuka. Možete pokušati, ali će biti nemoguće. Lako je kretati se od zvuka do zvuka, ali je veoma teško kretanje od tišine ka zvuku. Poslije tri godine mnoge stvari postaju nemoguće. Mehanizam ne može ponovo funkcionisati na isti način. On se mora stalno koristiti. Najviše je moguće tri godine ostanu u tišini. Ako nakon toga ostanete u tišini, mehanizam koji proizvodi zvuk i riječi se više neće moći upotrebljavati: on zamire.

Drugo, ostajući sa sobom, osoba postaje toliko tiha da mu je potom previše mučno da komuncira sa drugima. Reći tada nekome nešto je kao da govorite zidu jer osoba koja je toliko dugo bila u tišini zna da ga drugi ne mogu razumjeti. Ono što govori, on zna veoma dobro da nije to što želi reći. Sve je nestalo. Poslije tako duboke tišine, on se više ne može kretati u svijetu zvuka. Zato je i Meher Baba pokušavao i pokušavao, ali nije uspio da ponovo progovori. A on je htio da govori jer je imao nešto vrijedno da saopšti, ali mehanizam i pokrete koji su bili nužni za vraćanje na niži nivo je bilo nemoguće pokrenuti. Tako je umro, a da nije saopštio ono što je želio da kaže.

Biće od pomoći da se ovo shvati: sve što činite, uvijek nastojte da činite suprotno tome. Uvijek suprotno radite. Ostanite u tišini nekoliko sati, a onda počnite da govorite. Nemojte se zakačiti za bilo šta. Tako ćete biti življi i pokretljiviji. Nekoliko dana meditirajte, a onda iznenada prestanite i radite sve što će vas činiti napetim. Onda ponovo meditirajte. Krećite se između suprotnosti. Bićete življi i dinamičniji. Nemojte se za nešto zalijepiti. Kada se jednom za nešto zakačite, više se nećete moći kretati ka drugoj krajnosti. A sposobnost kretanja ka drugoj strani znači život. Ako nijeste spremni da se krećete, već ste mrtvi. Kretanje je veoma dobro.

Gurdžijev je tražio od svojih učenika stalne promjene. Insistirao bi na gladovanju, a onda bi rekao: "Sada jedite što više možete." Poslije toga bi iznenada rekao: "Sada gladujte". Potom bi im opet rekao: "Počnite da jedete". Rekao bi: "Budite budni nekoliko dana i noći, a onda spavajte nekoliko noći. To kretanje između krajnjih suprotnosti će vam dati dinamizam i životnost."

"Ili, stavljanjem prstiju u uši, slušajte zvuk zvuka": u jednoj tehnici su pokazane dvije suprotnosti. "Okupaj se u središtu zvuka, kao u neprekidnom zvuku vodopada": ovo je jedna krajnost. "Ili, stavljanjem prstiju u uši, slušaj zvuk svih zvukova": ovo je druga krajnost. Jedan dio je da biste čuli zvuke kako dolaze do vašeg središta, a drugi dio je da zaustavite sve zvuke i da osjetite bezvučni centar. Obije tehnike su date u jednoj tehnici zbog posebne svrhe - tako da bi se mogli kretati od jedne do druge. "Ili" nije izbor za ovo ili ono. Obije radite! Zato su obije date u jednoj tehnici. Prvo radite jednu nekoliko mjeseci, a onda drugu nekoliko mjeseci. Tako ćete biti životniji i spoznaćete dvije krajnosti. A ako se sa lakoćom možete kretati kroz obije krajnosti, ostaćete zauvijek mladi. Oni koji se vežu za jednu krajnost postaju stari i umrtvljeni.

**TANTRA:
PRIHVATANJE VRHOVA I DOLINA**

PITANJA:

1. Hoćemo li svjesno kanalisati i regulisati svoje instinkte?

2. Kako stravičnu buku da preokrenemo u pozitivni zvuk?

Prvo pitanje: *"Sinoć ste nam govorili o cenzurisanju i potiskivanju nesvjesnih instinkata od strane svjesnog uma i rekli ste da nesvjesni instinkti pripadaju animalnom porijeklu u čovjekovoj evoluciji. Zar nije dobro da to kanališemo i regulišemo u skladu sa inteligencijom, razlikovanjem i umijećem življenja što pripada svjesnom umu?"*

Čovjek je životinja, ali nije samo životinja: on je još i nešto više, takođe. Ali to "više" ne može poništiti životinju u njemu. To mora da se prihvati. Čovjek JESTE nešto više od životinje, ali to životinjsko u njemu se ne može suzbiti. To treba prihvatiti na kreativan način. To ne možete staviti po strani: to je prisutno u vašim korijenima. Životinja se ne može odstraniti: to treba kreativno iskoristiti. Zato je, kao prvo, potrebno da ne pristupite na negativan način svojem animalnom porijeklu. Kada počnete da na negativan način mislite o sebi, postaćete destruktivni prema sebi zato što ste 99% životinja.

Ako stvorite podjelu, borićete se u već izgubljenoj borbi; ne možete pobijediti. Rezultat vaše borbe će biti sasvim suprotan jer ste čak 99% animalni. Samo 1% pripada svjesnom umu. Taj 1% ne može pobijediti 99%. On mora biti pobijeđen. Zato i postoji toliko puno frustracija - zato što su svi poraženi od strane životinje u sebi. Nikada u tome ne možete uspjeti. Sasvim je izvjesno da ćete izgubiti jer taj 1 procenat ne može uspjeti u borbi protiv 99%; a još nešto, taj 1% se ne može ni odijeliti od tih 99%.

To je nalik cvijetu: cvijet ne može biti protiv korijena; ne može biti protiv cijelog drveta. A dok se borite protiv životinjskog porijekla, ono vas hrani. Vi ste živi usljed toga. Ako bi vaša životinja umrla ovog trena, i vi biste odmah umrli. Vaš um bitiše nalik cvijetu; vaše animalno porijeklo je nalik cijelom drvetu. Nemojte biti negativni. To je samoubistveno, a ako ste izdijeljeni unutar sebe, nikada nećete dospjeti do nečega što je blaženstveno. Tako samo stvarate pakao, a on nije nigdje drugo do u podijeljenoj ličnosti: pakao je u rascijepjenoj ličnosti. Pakao nije geografski pojam: pakao i raj su psihološki fenomeni. Ličnost koja je cjelovita, koja je sjedinjena, bez unutarnjih podijeljenosti i konflikata, je u raj.

Zato prva stvar koju želim da vam kažem je da ne budete negativni. Nemojte dijeliti sebe, nemojte ići protiv sebe, nemojte postati dvojni. Životinja koja je prisutna unutar vas nije nešto loše. Životinja je veoma prisutna u vama. To je vaša prošlost i vaša budućnost, takođe, jer je toliko mnogo toga skriveno u vama. Razotkrijte to, razvijte to, dopustite da to izraste i da se prevaziđe, ali se nemojte boriti sa time: to je jedna od temeljnih tehnika tantre.

Druge tradicije su sklone podjelama. One vas dijele; stvaraju sukob unutar vas. Tantra ne stvara podjele; ona ne vjeruje u borbu. Tantra je apsolutno pozitivna; ona ne vjeruje u riječ "ne". Tantra vjeruje riječi "da" - reći "da" cijelom životu. A kroz to "da" se događa transformacija, kroz "ne" su moguća samo uznemirenja: transformacija nije moguća. Protiv koga se borite? Protiv sebe? Kako možete pobijediti? A veći dio vas je životinjskog porijekla, tako će taj veći dio i pobijediti. Zato oni koji se bore stvaraju vlastiti gubitak. Ako želite da budete gubitnici, onda se borite. Ako želite da pobijedite, nemojte se boriti.

Pobjeda treba znanje, a ne borbu. Svađa je suptilno nasilje. Ovo je čudno ali se događa: oni koji govore o nenasilju su veoma nasilni prema sebi. Postoje učenja i tradicije koje govore da ne treba biti nasilan prema drugima, ali ta ista učenja su veoma nasilna kada je u pitanju vaš unutarnji život. Oni vas uče da budete nasilni prema sebi ali da ne budete nasilni prema drugima. Sve vrste asketizama, odricanja, negativnih pristupa, filozofija koje negiraju život, one su bazirane na usmjeravanju nasilja ka vama. One vam govore da budete nasilni prema sebi.

Tantra je apsolutno nenasilna - APSOLUTNO NENASILNA! Tantra kaže, ako ne možete biti nenasilni prema sebi, ne možete biti nenasilni ni prema drugima; to je nemoguće. Osoba koja je nasilna prema sebi biće nasilna i prema drugima. U njegovom ne-nasilju će se kriti nasilje. Agresivnost će se preokrenuti protiv sebe, taj agresivni pristup je destruktivan. Ali to ne znači da treba da ostanete takvi kakvi jeste, animalni. Onog trenutka kada prihvatite svoje porijeklo, svoju prošlost, budućnost će postati otvaranje. Životinja je prošlost; ne treba da bude i budućnost. Nema potrebe da se ide protiv prošlosti, i ne možete ići. Iskoristite to na kreativan način.

Šta treba da se uradi da bi se to kreativno iskoristilo? Prvo što treba uraditi je da budete duboko svjesni svoje egzistencije. Oni koji se bore, oni nijesu svjesni toga. Pošto su zaplašeni, oni guraju životinju u pozadinu, guraju je u nesvjesno. Zapravo, nema potrebe za nesvjesnim. Nesvjesno se stvara uslijed potiskivanja. Vi osjećate da ima mnogo toga što ste potisnuli, a da to ne razumijete. Čovjek koji shvata, ništa ne zabranjuje; nema potrebe za tim. On može čak i otrov upotrijebiti kao lijek jer ga poznaje. Sve se može kreativno iskoristiti. Pošto vi to ne znate, u vašem neznanju otrov biva otrovan. Sa mudrošću otrov može postati eliksir.

Osoba koja se bori protiv seksa, gnjeva, pohlepe, protiv animalnog u sebi, šta će ona uraditi? Ona će to potiskivati. Borba je potiskivanje. Takva osoba će svoj gnjev, seksualnost, požudu, mržnju, ljubomoru gurati nadolje. Sve to će gurnuti negdje dolje - u podzemlje, a tako će proizvesti lažnu strukturu o tom tlu. Struktura će biti lažna jer se energije nijesu transformisale u nešto stvarno. Struktura je izvještačena. Gurati pod zemlju stvarnu energiju znači potiskivati je. Te stvarne energije će uvijek ostati tu da djeluju: bilo kog trenutka mogu eksplodirati. Vi sjedite upravo na vulkanu, svakog trenutka taj vulkan može izbiti. Ako se to dogodi, vaša struktura će se potresti.

Sve što ste izgradili u ime religije, morala, kulture je lažna struktura koja je samo spolja - nalik fasadi. Stvarni čovjek je sakriven u podzemlju. Zato vaše životinjsko i nije tako daleko; vaša fasada je debljine kože. Neko vas uvrijedi, džentlmen tada nestane, a pojavi se životinja. Dubina tog gospodina je koliko i debljina njegove kože; vulkan je veoma blizu. Svakog trenutka to može izbiti van, a kada to izbije, vaša inteligencija, vaš moral, religija, vaše takozvano biće iza kojeg je životinja će jednostavno nestati. Kada se stvarno pojavi, lažno nestaje. Samo kada se u podzemlje ponovo vrati ono stvarno, tek tada se ponovo može pojaviti lažno.

Kada ste ljuti, gdje je vaš um, gdje vam je svijest, gdje je vaš moral, gdje su vaše zakletve koje ste davali više puta: "Više se neću ljutiti". Kada ljutnja naiđe, to sve jednostavno nestane. Kada gnjev ponovo izađe iz svojih pećina, iz svojih podzemnih pećina, vi počinjete da se kajete. Ti lažni pratioci se ponovo okupljaju. Oni počinju da govore, da osuđuju, da stvaraju planove za budućnost, a u budućnosti će se ponovo dogoditi isto: kada se gnjev ukaže, sjenke će nestati. Vaša svijest je sada nalik sjenki. To nije stvarno: u njoj nema sadržaja. Vi se možete zaklesti na *brahmacharya* - na celibat. To ne pravi nikakvu promjenu u vašem seksualnom instinktu. To se jednostavno kreće ispod površine, a kada se ponovo pojavi, vaš zavjet *brahmacharya*, celibata će pokazati da je sastavljen od običnih snova. To se ne može suočiti sa stvarnošću.

Zato su to dva pristupa: vi možete ili da potiskujete seksualnost - tako je nikada nećete prevazići - ili, možete svoju seksualnu energiju upotrijebiti u kreativne svrhe - bez da govorite "ne", već da joj date jedno duboko "da"; da je ne prisiljavate da ide u podzemlje već da tu strukturu izdijete na zemlji. Tada ćete biti stvaran čovjek. Očigledno je da će to biti teško. Zato mi biramo lakši put. Lakše je odabrati lažnu strukturu, jer za nju ništa nije potrebno. Samo je jedno potrebno: obmanjivati sebe, to je sve. Ako možete obmanjivati sebe, veoma lako možete stvoriti lažnu strukturu. Ništa se neće promijeniti, ali vi ćete misliti da se sve promijenilo. Lako je stvoriti iluziju. Stvoriti stvarno

okruženje je veoma težak posao. Veoma naporan. Ali, to je veoma vrijedno, jer kada jednom stvorite nešto sa stvarnom energijom, vaša građevina se ne može srušiti. Ako je seksualnost na površini, onda od toga nešto možete stvoriti - recimo, ljubav. Na primjer, uzmite ljubav: ako se seksualnost transformiše, postaje ljubav; ako se potiskuje, postaje mržnja.

Ako budete potiskivali seksualnost, vi ćete se plašiti ljubavi. Osoba koja potiskuje seksualnost uvijek će se bojati ljubavi jer onog trenutka kada ljubav dođe, seks će je pratiti. Ljubav je duša, a seks je tijelo, zato se ljubav ne može dogoditi ako je seks ne bude pratio. To će vas uvijek čekati negdje iza ugla. Zato osoba koja potiskuje seks, ne može voljeti. Ona to može pokazivati, može se pretvarati da voli, ali ona to ne može jer je veoma uplašena. Ona te ne može dotaći sa ljubavlju jer je strah prisutan. Taj dodir ljubavi se svakog trena može preokrenuti u seksualni dodir. Zato će se ta osoba toga plašiti; ni ona vam neće dopustiti da vi nju dotaknete. Ona može stvoriti mnoga opravdanja za to, ali stvar je u strahu - strah od instinkta koji potiskuje. Takva osoba će biti ispunjena mržnjom jer se energija koja je potisnuta preokreće i ide ka svojoj prvobitnoj prirodi.

Seks se lako kreće ka ljubavi; to je prirodan tok. Ako to spriječite, ako stvorite prepreke na tom putu, to će postati mržnja. Zato su vaši takozvani sveci i takozvani moralni učitelji, ako ih bolje pogledate, ispunjeni mržnjom; to tako mora biti: to je prirodno. Tamo se krije seks. On može izbiti bilo kog trenutka. Oni sjede na opasnom vulkanu. Ako potisnete tu energiju, vi samo odlažete njen posao. A što se više odlaže, to će biti sve više nevolja.

Tantra kaže da načinite svoj život od stvarnih energija - a stvarne energije su sve životinjske energije. Ali kada kažem "životinjske", tu nema nikakvih osuđivanja. Riječ "životinjsko" za mene nije osuđujuće kao što je to za vas. Životinja je divna takva kakva jeste. U njoj nema ničega što treba osuditi. Životinja u vama je čista energija, ona se kreće u skladu sa prirodnim zakonima. Bilo je pitanje: "Šta ćemo svjesno činiti? Zar nećemo kanalisati? Hoćemo li kontrolisati?" Ne! Ne treba kontrolisati vašu svijest, ne treba je kanalisati. Vaša svijest treba da uradi samo jedno: vaša svijest to treba da shvati, a to razumijevanje će postati transformacija.

Tantra će vam reći da shvatite seks; nemojte pokušavati da ga kanališete. Ako ga ne budete razumjeli, svaki drugi napor će biti bezuspješan i uznemiravajući. Zato nemojte ništa preduzimati. Prvo to shvatite, a kroz razumijevanje će vam se staza razotkriti. Vi ne treba da prisiljavate energiju u tom smjeru. Putem razumijevanja ćete spoznati taj zakon, upravo kao i u nauci. Šta radite u nauci? Nastojite da shvatite zakon; prirodna misterija se razotkriva. Kada se jednom ta prirodna misterija razotkrije, možete energiju koristiti kreativno. Bez znanja o unutaršnjem zakonu, svi naponi su besmisleni. Zato tantra kaže da shvatite životinjsko jer su u tome skriveni vaši potencijali za budućnost. Zaista, može se reći da je u animalnom skriven Bog. Animalno je vaša prošlost, Bog je vaša budućnost - ali budućnost je sakrivena u vašoj prošlosti, ona je u obliku sjemena. Bilo kakva da je vaša priroda, shvatite je. Prihvatite to; razumite je. Vaš um ne treba da gospodari time; on tu nije da to kontroliše i da se bori protiv toga. On je tu da sve to shvati.

Zapravo, ako sve to shvatite, onda na pravi način koristite svoj um. Shvatite seks, shvatite gnjev, shvatite požudu. Budite budni; nastojte da pronađete njihove puteve - način na koji oni djeluju, koja je njihova funkcija. Budite stalno svjesni stvarnih pokreta tih animalnih instinkata unutar vas. Ako budete svjesni tih animalnih instinkata, tu neće biti podjela. Nećete imati nespvesni um. Ako se možete dublje kretati sa tim instinktima, imaćete samo svjestan um; neće biti nespvesnosti.

Nespvesno je prisutno usljed potiskivanja. Vi ste zatvorili veći dio vašeg bića za svjesnost jer ste uplašeni. Ne možete zagledati u vlastitu stvarnost. Vi ste toliko zaplašeni da odmah bježite iz kuće. Morate da živite na verandi; nikada ne ulazite unutra jer je strah prisutan. Ako se suočite licem u lice sa sobom, sve imaginacije, sve iluzije o sebi će pasti. Vi mislite o sebi kao o svecu, mislite da postanete religiozna osoba, mislite da budete ovo ili ono. Ako se suočite sa svojom stvarnošću, sve te iluzije će ispariti. Svi su stvorili zamisao o sebi. Ta zamisao je lažna, ali mi se zakačimo za tu zamisao i to postaje barijera za ulazak u sebe.

Zato je prva stvar da prihvatimo animalno. Ono je prisutno, i u tome nema ničega lošeg. To je vaša prošlost koju ne možete odbiti. Samo je možete iskoristiti. Ako ste mudri, vi ćete je iskoristiti i stvoriti bolju budućnost. Ako ste budala, borićete se sa time, a sa tom borbom ćete samo uništiti budućnost. Borite se sa sjemenom, i tako ćete ga uništiti. Koristite ga, dajte mu plodno tle, pomognite mu, zaštitite ga tako da to sjeme postane drvo, živo drvo, a kroz njega će cvjetati budućnost. Životinja je vaše sjeme. Nemojte se boriti sa njime. Tantra nema nikakvih zabrana, jednostavno samo ljubav za to jer je cijela budućnost skrivena u tome. Spoznajte to dobro, a onda ga možete koristiti sa zahvalnošću.

Čuo sam da kada je sv. Franjo umirao, upravo kada je bio na smrtnoj uri, iznenada je otvorio oči i zahvalio svom tijelu prije smrti. Prije no što će krenuti na drugi svijet, on je zahvalio svom tijelu. Rekao je: "Toliko mnogo je skriveno u tebi, i ti si mi veoma mnogo pomogao. A ja sam bio tako neuk da je bilo vremena kada sam se čak i borio sa tobom. Bilo je vremena kada sam o tebi razmišljao na neprijateljski način. Ali ti si mi uvijek bio prijatelj, i pomoću tebe se mogu kretati ka stanju svijesti."

Ta zahvalnost tijelu je nešto predivno. Ali sv. Franjo je to shvatio tek na kraju. Tantra kaže da to pokušate da shvatite na samom početku. Kada umirete, čak i da zahvalite svom tijelu, to više nema koristi. Ono je riznica skrivenih snaga, misterioznih mogućnosti. Tantra kaže da u vašem tijelu postoji cio minijaturni kosmos. Nemojte se boriti sa njim. Šta je vaša seksualnost ako je tijelo takva minijatura? Ako je to zaista tako, da je vaše tijelo jedan cijeli minijaturni kosmos, šta je onda seks? To što je kreativnost u kosmosu, to je seks u vama. Svakog trenutka se kreativnost kreće kroz kosmos: to je što i seks u vama. A ako postoji toliko mnogo sile u tome, to je stoga što je potrebno da vi budete stvaralac.

Ako je seks tako moćan, za tantru znači da je nemoguće da budete nekreativni. Vi morate stvarati. Ako ne možete stvoriti nešto veće, onda makar stvorite život. Ako ne možete stvoriti ništa bolje od vas, onda makar stvorite nekoga ko će vas zamijeniti kada umrete. Seks je tako moćan zato što vam kosmos ne dopušta da budete nekreativni, a vi se borite sa tim. Iskoristite to. Nema potrebe da seks koristite samo u smislu reprodukcije. Seksualnost se može iskoristiti u svakom stvaralaštvu. Zato veliki pjesnik, veliki slikar ne osjeća toliko mnogo seksualni poriv. Ali razlog nije u tome što je on svetac. Razlog je jednostavno ovaj: on je stvorio nešto veće i tako ispunio svoju potrebu.

Veliki muzičar stvara muziku. Nijedan otac se ne osjeća tako ispunjenim kao muzičar kada stvori veliku muziku, a nijedan sin ne može dati ocu toliko radosti koliko jednom muzičaru ili pjesniku može dati radosti i sreće njegovo veliko djelo. Pošto on stvara na višem nivou, priroda ga oslobađa nižeg stvaralaštva. Energija se kreće ka višim prostorima. Tantra kaže da se ne borite sa energijom: dopustite energiji da se kreće na višim nivoima. A postoje mnogi nivoi viših kretanja i mnogih dimenzija.

Buda nije ni slikar, ni muzičar ni pjesnik, ali je otišao dalje od seksa. Šta mu se dogodilo? Najviše stvaralaštvo je stvoriti sebe. Najviše stvaralaštvo je stvoriti potpunu svijest unutar sebe, stvaralaštvo unutarne cjeline, jedinstva. To je vrhunac, vrh Himalaja. Buda je na tom vrhu; on je stvorio sebe. Kada seksualno opštite, vi stvarate svoje tijelo; stvorena je kopija. Kada se krećete na više nivoe, stvarate duh, stvarate dušu. Ili, ako mi dozvolite da se tako izrazim, stvarate Boga.

Vi ste čuli da je Bog stvorio svijet, ali ja vam kažem da vi posjedujete mogućnost da stvorite Boga - i sve dok ga ne stvorite, nećete biti ispunjeni. Zato nemojte misliti da je Bog na početku. Zapravo, bilo bi bolje da mislite da je Bog na kraju. Bog nije uzrok svijeta već teologija; stvarni kraj, stvarni vrhunac. Ako se budete rascvjetavali u vašoj potpunosti, postaćete Bog. Zato Budu nazivamo Bog - a mi nikada ne vjerujemo u Boga. To je veoma paradoksalno. On ne vjeruje u Boga; on je jedan od najateističnijih umova koji je ikada rođen. On kaže da ne postoji Bog, ali mi Budu nazivamo Božanski.

H. G. Vels je napisao da je Gautam Buda najbezbožniji i najviše sličan Bogu. Šta se dogodilo sa Gautamom? On je stvorio, omogućio je rođenje najvišeg vrha, najviše mogućnosti. Vrhovno se dogodilo u njemu; potom više ništa nije stvarao. Za to više nije bilo potrebe. Za Budu je bilo izlišno da piše poeziju, bilo je izlišno da slika. To bi bilo djetinjasto. On je stvorio Vrhovno; sebi je podario novo rođenje. Staro rođenje je bilo sasvim iskorišteno u davanju novog rođenja. A, pošto je to bio konačni fenomen, cijela njegova prošlost je bila iskorišćena. Prošlost je iščezla, više nije bilo animalnog, jer kada drvo izraste, sjeme tada nestaje. Sjeme više ne može biti tu.

Isus je govorio, dok sjeme kukuruza ne padne na tle i umre, ništa se ne može dogoditi. Kada sjeme padne na tlo i umre, novi život počne da bubri iz njega. To je samo smrt sjemena, prošlosti, ali ne može biti smrti dok "ne porodite novo rođenje". Nešto novo će proizići iz toga.

Tantra kaže da ne kontrolišete. Ko ste vi da kontrolišete, i kako možete kontrolisati? Vaša kontrola će biti samo iluzorna. Pokušajte da to shvatite. Pokušajte da shvatite svoju unutrašnju prirodu, taj fenomen, dinamiku energija, a to razumijevanje će vas automatski izmijeniti. Promjena nije nikakav napor. Ako bi promjena bila naporna, ona ne bi mogla omogućiti blaženstvo. Blaženstvo se nikada ne događa kroz napor. Napor stvara samo napetost; to vam daje samo patnju. Trud je uvijek ružan jer tako nešto prisiljavate. Razumijevanje nije trud. To je divno, to je jedno spontano događanje. Nemojte kontrolisati. Ako to pokušate, nećete uspjeti, tako ćete samo uništiti sebe. Shvatite to! Neka razumijevanje bude jedini zakon, jedina *sadhana* (duhovna praksa). Sve napustite

u korist razumijevanja. Ako razumijevanje ne može ništa postići, to se ne može ni postići, zato sve zaboravite. A to što se može postići, postiže se razumijevanjem.

Zato tantra kaže da prihvatate stvari jer će prihvatanje biti potrebno za razumijevanje. Ništa ne možete shvatiti ako odbijate. Ako vas mrzim, ne mogu vam pogledati u oči, ne mogu vam pogledati u lice. Ja ću se okrenuti; bježaću od vas; neću vas susresti. Ako vas volim, tada vam mogu pogledati u oči. Kada vas neko duboko voli, tek tada vam može pogledati u lice. Samo se sa ljubavlju može vidjeti lice druge osobe. Drugačije ne možete vidjeti lica. Vi se krećete, posmatrate, ali ti pogledi su samo slučajni, nijesu duboki. Oni dotiču, ali ne prodiru. Ali kada volite, tada sva vaša energija dopijeva do vaših očiju. Tada se energija kreće, duboko vas dotiče, ulazi duboko u drugu osobu, susreće se u središtu bića. Tek tada možete vidjeti i upoznati.

Zato se u starom biblijskom jeziku za seks i ljubav koristi riječ "upoznati" - za duboku ljubav. To nije slučajno. U Bibliji je zabilježeno da je "Adam upoznao svoju ženu Evu i tako se rodio Kain". Adam je "upoznao" svoju ženu Evu i tada se Kain rodio. Ovo upotrebljavanje riječi "upoznao", "upoznati", za duboku ljubav, za seks, je malo čudno ali je veoma značajno jer kada nekoga "upoznate" znači da ste ga zavoljeli. Ne postoji drugog načina za upoznavanje. A to nije slučaj samo sa osobama: to je tako i sa energijama, takođe. Ako želite da upoznate svoje unutrašnje biće i multi-dimenzionalni fenomen energija, onda volite! Nemojte mrzjeti animalno. Volite! Vi niste lišeni odnosa sa time. Vi ste dio toga, a životinja vas gura ka tom mjestu gdje postajete čovjek. Budite zahvalni zbog toga.

To je čista nezahvalnost kada ljudi osuđuju animalno - kada osuđuju životinjsko u čovjeku. To je obična nezahvalnost. Životinjsko vas je guralo do mjesta gdje ste postali čovjek, ono vas može gurati i do mjesta gdje možete postati Bog. To je životinski instinkt koji vas gura do tamo. Shvatite to - taj način, kako to djeluje - to razumijevanje će postati transformacija. Zato nemojte kontrolisati, nemojte se truditi da postanete gazda - ne! Zašto se plašite vašeg animalnog? Zato što je vaš um zaista nemoćan; zato se toliko plašite. Zašto toliko želite da to kontrolišete? Ako ste zaista gospodar, životinja će vas slijediti. Ali vi dobro znate da: "Životinja je gospodar i ja moram da je slijedim." Zato postoji cio napor da se postane gospodar.

Vi sasvim dobro znate da sve stvarno što se događa, događa se putem animalnog, a sva bijeda koja se događa, to se događa putem uma. Svjesnost o tome izaziva strah. Zato i pokušavate da zagospodarite, ali gospodar se nikada ne rađa kroz trud. Samo se sluge trude da postanu gospodari. Gospodar je jednostavno gospodar. On gospodari.

Ispričaću vam jednu priču. To se dogodilo u domu jednog velikog ratnika. Jedne noći je iznenada čuo da je miš u njegovoj sobi. On je bio veliki ratnik, veliki mačevalac. On se veoma razljutio jer je miš mirno stajao ispred njega i gledao ga. Nikome to nije dopustio što je dopustio tom mišu. Zato je izvukao svoj mač, ali miš nije pobjegao. Tada on napade miša, ali miš iznenada skoči, a mač se slomi u komade. Sve to pade na kameni pod.

Naravno, od toga je ratnik sasvim pomahnitao. Pokušavao je i pokušavao, i što je više pokušavao, to je više gubio. Veoma je teško boriti se sa mišem, i ako jednom počnete da se borite sa njim, morate prihvatiti poraz. Miš je postao neustrašiv. Svakim porazom ratnika, miš je bivao sve neustrašiviji. On je jednostavno skočio na krevet. Ratnik je istrčao napolje i upitao prijatelja šta da radi. "To mi se nije nikada dogodilo u mom životu", reče on. "Niko se ne bi usudio da tako nešto uradi što je uradio jedan običan miš! Ali to je izgledalo čudesno. Ja sam sasvim poražen." Zato mu prijatelj reče: "Besmisljeno je boriti se sa mišem. Bolje je da si doveo mačku."

Ali glasine su se proširile da je ratnik bio pobijeden - za to su čak i mačke čule, tako da nijedna mačka nije htjela da dođe. Sve one su se okupile. Izabrale su vođu i rekle mu: "Ti idi, to nije baš običan miš. Ratnik je poražen. Mi smo samo obične mačke, a on je veliki ratnik. Ako je on poražen, gdje ćemo mi biti? Zato ćemo čekati napolje dok vođa bude unutra."

Vođa se uplašio. Vođe se uvijek plaše. Oni su vođe zato što ima puno kukavica, a kukavice ga izabiraju. Oni su vođe kukavica. Ako ne bi bilo kukavica, ne bi bilo ni lidera. U osnovi, oni su odabrani od strane kukavica, zato su i lideri kukavica.

Tako je mačak morao da ide, svi lideri moraju da idu - zato što ih sljedbenici guraju. Sada je izabran vođa, tu se više ništa ne može. Mačak mora da ide. On je ušao, uplašen, drhteći, sa nervozom. Miš je sjedio na krevetu. Mačak nikada nije vidio takvog miša: on je samo sjedio na krevetu. On je počeo da razmišlja šta da radi, koji metod da primijeni, i dok je tako razmišljao šta da radi, koji metod da primijeni, koju tehniku da odabere u skladu sa starim iskustvima i sjećanju, kako da postupi u ovoj situaciji, dok je on tako razmišljao, miš ga napade. Mačak pobježe jer se to još nije dogodilo u prošlosti! U istoriji još nije bilo zabilježeno da je miš napao mačku!

Potom mačak istrča napolje i pade mrtav. Zato su komšije obavijestile ratnika: "Običan mačak to ne može uraditi. Pođi u kraljevsku palatu i dovedi kraljevskog mačka. Samo kraljevski mačak tu nešto može postići. Ovo nije običan slučaj." Zato je ratnik morao da ode do kralja i da ga pita za mačka. Došao je i mačak iz dvora. Ratnik je bio veoma zabrinut kada je taj mačak krenuo sa njim jer mu je izgledao sasvim obično - baš obično! Uplašio se da će i ovog puta to biti neuspješno zato što je pokojni mačak bio veći, snažniji, veliki vođa. A ova obična mačka? Izgleda da se kralj šalio. Ta mačka neće moći ništa, ali ratnik nije mogao ništa reći kralju. Kralj je rekao: "Idite!"

On je potom došao sa tim običnim mačkom. Mačak je ušao, ubio miša i izašao napolje. Sve mačke su čekale. Okupile su se i rekle: "U čemu je trik? Naš vođa je umro. Ratnik je bio poražen, a ti si ga jednostavno ubio. Vratio si se sa mrtvim mišem. Mačak je rekao: "Ja sam mačak, a on je miš. Ne postoji druge tehnike. Ja sam mačak - to je dovoljno. Kakva korist od neke tehnike? Dovoljno je biti mačka. Kada sam ušao, bilo je jasno da je dovoljno da mačka uđe. A ja sam mačka.!"

Ovo je zen priča. Zaista, ako je vaš um gospodar, nema potrebe da se trudite. Svaki napor će vas samo obmanjivati. Vi nijeste mačka, a hoćete da se borite sa mišem. Postanite gospodar. Ali kako postati gospodar? Tantra kaže da će vas razumijevanje učiniti gospodarem; ništa drugo vas ne može učiniti gospodarem. Razumijevanje je tajna svakog gospodarenja. Ako to dobro znate, vi ste gospodar. Ako to ne znate, onda ćete se boriti. Tako ćete ostati sluga, a što se budete više borili, bićete veći gubitnici. Vi se borite protiv miša.

Drugo pitanje: *"Zar neće biti stravične buke ako budemo slušali iz središta našeg bića? Šta je sa onom bukom u gradovima koja je uzrok našeg uznemirenja: možemo li to preokrenuti u pozitivni zvuk?"*

To uvijek ostaje kao temeljno pitanje - kako da nešto izmijenimo, kako da negativni zvuk promijenimo u pozitivni? Vi to ne možete postići! Ako ste pozitivni, onda za vas nema ničega negativnog. Ako ste negativni, onda će sve biti negativno oko vas. Vi ste izvor svega što je oko vas; vi ste stvaralac vlastitog svijeta. A mi ne živimo u jednom svijetu, zapamtite to. Postoji isto toliko svjetova koliko i umova. Svaki um živi u svom svijetu. To stvara svijet. Zato ako vam sve izgleda negativno, ako vam sve izgleda destruktivno i neprijateljski, to je usljed toga što ne posjedujete pozitivan centar u vama. Zato nemojte razmišljati o tome kada da promijenite negativnu buku. Ako svuda oko sebe osjećate negativnost, to jednostavno ukazuje da ste negativni unutar sebe. Svijet je samo ogledalo, vi se ogledate u njemu.

Ja sam boravio u jednoj gostionici, u jednoj seoskoj gostionici. To je bilo veoma siromašno selo, ali je u tom selu bilo mnogo pasa. Svi oni bi se po noći skupljali oko gostionice. To mora da je bila njihova uobičajena navika. Gostionica je dobro mjesto - visoko drveće, sjenka - i oni su se tu mogli odmarati svake noći. Tako sam ja tamo boravio, a boravio je tu i jedan ministar neke države. Ministar je bio veoma uznemiren jer su psi lajali i stvarali veliku buku. Pošto je prošlo pola noći i ministar od toga nije mogao zaspati, on je došao do mene.

Rekao je: "Da li spavate?" Ja sam bio zaspao, pa je on došao bliže i probudio me riječima: "Molim vas da mi kažete kako možete zaspati dok je ovolika buka oko vas. Najmanje dvadeset ili trideset pasa je tu; oni laju, tuku se i čine sve ono što psi rade. Šta onda da radimo? Ja ne mogu zaspati, a umoran sam od cjelodnevnog putovanja. Ako ne budem mogao zaspati biće mi veoma teško. Sjutra ponovo moram da putujem. Moram ustati veoma rano. Izgleda da neću zaspati, a pokušao sam na sve načine koje sam naučio i za koje sam čuo - pjevao sam mantre, molio se Bogu i tome slično. Sve sam uradio, ali se ništa nije dogodilo. Šta sada da radim?"

Na to sam mu odgovorio: "Ti psi se tu nijesu sakupili zbog tebe ili da tebe uznemiravaju. Oni nijesu ni svjesni da ovdje boravi ministar, oni ne čitaju novine. Oni su sasvim neuki; oni nijesu ovdje sa nekim ciljem. Njih nije briga za vas. Oni rade svoj posao. Zašto se zbog toga uznemiravate?" On mi reče: "Zašto ne? Kako da ne? Kako da zaspem sa tolikim lajanjem?"

Ja mu rekoh: "Nemoj se boriti sa lajanjem. Ti se boriš: u tome je problem - a ne u buci. Buka te ne uznemirava. Ti uznemiravaš sebe zbog buke. Ti si protivan buci, zbog toga postavljaš uslov. Kažeš: 'Ako psi prestanu da laju, ja ću tada zaspati.' Psi te neće slušati. Ti imaš uslov. Misliš, ako se taj uslov ispuni, moći ćeš zaspati. Taj uslov te uznemirava. Prihvati pse! Nemoj postavljati uslov: 'Ako oni prestanu da laju, ja ću zaspati.' Samo ih prihvati. Psi su tu da laju: nemoj se odupirati, nemoj se boriti, nemoj nastojati da zaboraviš tu buku. Prihvati je i slušaj je: ona je predivna. Noć je tako tiha, a oni laju tako živahno. Samo slušaj. To će ti biti mantra - prava mantra: samo ih slušaj."

Na to mi on reče: "U redu! Ne vjerujem da će to pomoći, ali pošto nema ničega boljeg, ja ću pokušati." On je zaspao, iako su psi i dalje lajali. Ujutro mi je rekao: "To je čudnovato. Prihvatio sam i odbacio uslov. Slušao sam ih. Ti psi su postali veoma muzikalni, a njihovo lajanje, njihova buka više nije bila uznemiravajuća. Zapravo, to je postala neka vrsta uspavanke, i ja sam zbog toga zaspao dubokim snom."

To zavisi od vašem uma. Ako ste pozitivni, sve će postati pozitivno. Ako ste negativno raspoloženi, sve će se preobratiti u negativnost, sve će se preokrenuti u zlovolju. Zato, molim vas, zapamtite ovo - ne samo zbog buke već zbog svega u životu. Ako osjetite da nešto negativno bitiše oko vas, nastojte da u sebi pronađete uzrok tome. To ste vi. Mora da ste nešto očekivali; mora da ste za nečim žudjeli; mora da ste postavili neke uslove.

Egzistencija se ne može prisiljavati da ide u skladu sa vama. Ona teče svojim putem. Ako možete da tečete sa njom, bićete pozitivni. Ako se borite sa njom, postaćete negativni, i sve stvari, sav kosmos oko vas će se preokrenuti u negativnost. To je nalik osobi koja pokušava da pliva uzvodno: tada mu je struja negativna. Ako pokušate da plivate uzvodno, rijeka će vam izgledati negativna i mislićete da se bori sa vama - da vas rijeka gura nadolje. Rijeka nastoji da vas spušta naniže, a ne naviše, zato vam izgleda kao da se bori sa vama. Rijeka je sasvim nesvjesna toga, blaženo nesvjesna. A to je dobro - inače bi rijeka završila u ludnici. Rijeka se ne bori sa vama - vi se borite sa njom. Vi pokušavate da plivate uzvodno.

Reći ću vam jednu anegdodu. Velika masa naroda se okupila oko kuće Mule Nasrudina i rekli su: "Što radiš? Žena ti je pala u nabujalu rijeku. Trči odmah, inače će je struja ponijeti do mora." More je bilo blizu, zato je Mula potrčao do obale, skočio u rijeku i počeo da pliva uzvodno u nastojanju da nađe svoju ženu.

Masa zaurla: "Šta radiš, Nasrudine? Žena ti nije mogla otići uzvodno, ona je sigurno negdje nizvodno." Na to im Mula odgovori: "Nemojte me ometati. Ja poznajem dobro moju ženu. Ako bi bilo ko pao u bujicu, ona bi ga odnijela nizvodno. Ali ne i moju ženu. Mora da je ona otišla uzvodno. Ja znam dobro moju ženu. Sa njom sam proživio četrdeset godina."

Um uvijek nastoji da pliva uzvodno, da se kreće uzvodno. Boreći se protiv svega, vi oko sebe stvarate negativan svijet. Očigledno je da se to događa. Svijet nije protiv vas. Pošto vi nijeste sa svijetom, osjećate da je on protiv vas. Plivajte nizvodno, rijeka će vam pomoći u tome. Tada vam neće biti potrebna energija. Rijeka će postati nalik čamcu; ona će vas nositi. Nećete gubiti energiju ploveći nizvodno jer kada jednom zaplovite nizvodno, vi ste prihvatili rijeku, njenu struju, tok, pravac, sve. Tako ste postali pozitivni prema tome. Kada ste pozitivni, i rijeka je pozitivna prema vama.

Sve možete preokrenuti u pozitivno samo ako vi postanete pozitivni prema životu. Ali mi nijesmo pozitivni prema životu. Zašto? Zašto nijesmo pozitivni prema životu? Zašto smo negativni? Odakle ta stalna borba? Zašto se ne možemo sasvim opustiti u životu? Zbog čega taj strah? Možda nijeste ni primijetili, vi se plašite života - veoma se plašite života. Možda će vam izgledati neobično kada kažem da se plašite života, jer obično osjećate da se plašite smrti - ne života. To je uobičajeno posmatranje, da se svi plaše smrti. Ali, ja vam kažem da se vi plašite smrti samo zbog toga jer ste uplašeni od života. Onaj koji se ne plaši života, neće se plašiti ni smrti.

Zašto se plašimo života? Tri razloga su za to: prvi, vaš ego može egzistirati samo ako se kreće uzvodno. Vaš ego ne može bitisati nizvodno. On bitiše samo ako se bori, ako govori "ne"! Ako kaže "da", on više ne može bitisati. Osnovni razlog bitisanja ega je u govorenju "ne" svakome. Samo pogledajte način svog života, kako se ponašate i reagujete. Pogledajte kako "ne" lako dospijeva do uma, a kako to veoma teško postiže "da" - jer sa "ne" vi bitišete kao ego, a sa "da" vi gubite identifikaciju. Tako postajete kap u okeanu. "Da" ne posjeduje ego. Zbog toga je veoma teško reći "da" - veoma teško.

Razumijete li me? Ako se borite uz maticu, osjećate da STE to vi. Ako se samo opustite i prepustite toku rijeke, bilo kuda da vas vodi, ne osjećate da ste to vi. Tako postajete dio matice. Taj ego, to osjećanje sebe kao izdvojeno "JA", stvara negativnost oko vas. Taj ego stvara talase negativnosti. Drugo, život je nepoznat, nepredvidljiv, a vaš um je veoma plitak: on želi da živi u poznatom okruženju, u predvidljivim situacijama. Um se uvijek plaši nepoznatog. Za to postoji razlog: zato što se um sastoji od poznatih elemenata.. Um se sastoji od svega onoga što znate, što ste iskusili, naučili. Nepoznato nije dio uma. Um se uvijek plaši nepoznatog. Nepoznato će uznemiriti um, zato je um zatvoren za nepoznato. On živi rutinerski, u skladu sa svojim navikama. On se kreće samo u određenom okruženju, u poznatom okruženju. On se tu kreće, okreće se nalik gramofonskoj ploči. On se boji da se upusti u nepoznato.

Život se uvijek kreće ka nepoznatom, a vi se toga bojite. Vi želite da se život odvija u skladu sa vašim umom, u skladu sa poznatim, ali život ne može da slijedi vas. On se uvijek kreće ka nepoznatome. Zato se plašimo života, i uvijek kada dobijemo neku priliku, mi nastojimo da ubijemo život, nastojimo da ga usmjerimo. Život je tok. Mi pokušavamo da ga usmjerimo jer je sa "usmjerenjem" moguća predvidljivost. Ako nekoga volim, moj um će odmah početi da djeluje - treba da se ženim jer je brak usmjerena stvar. Ljubav je protok, ljubav se ne može predvidjeti. Niko ne zna gdje će nas to odvesti ili da li će nas uopšte negdje odvesti. Niko to ne zna! To je tok sa maticom, a vi ne znate gdje će vas matica odvesti. Možda već narednog dana nećete biti tu, možda već i narednog trenutka. Nikada ne možete biti sigurni šta će se dogoditi narednog trenutka.

Ali um želi sigurnost, a život je nesiguran. Pošto um želi sigurnost, on je protiv ljubavi. Um je za brak jer je brak nešto utvrđeno. Sada imate nešto utvrđeno, postojano, ali se zato tok prekinuo. Voda više ne teče; ona se zaledila. Sada imate nešto mrtvo; to možete predvidjeti. Samo se mrtve stvari mogu predvidjeti. Što je nešto življe, to je i nepredvidljivije. Niko ne zna kuda će vas život odvesti. Zato i ne želimo život: mi želimo mrtve stvari. Zato posjedujemo mnoge stvari. Veoma je teško da živimo sa osobom; lako je živjeti sa stvarima. Teško je živjeti sa osobom. A ako treba da živimo sa nekom osobom, nastojaćemo da od nje stvorimo stvar. Ne možemo prihvatiti ličnost. Supruga je stvar, suprug je stvar. Oni nijesu ličnosti: oni su utvrđene stvari. Kada muž dođe kući, on zna da će ga supruga čekati. On to zna, on to može predvidjeti. Ako osjeti ljubav, on može voljeti. Supruga će mu biti na raspolaganju. Ona je postala stvar. Supruga ne može reći: "Ne, danas nijesam raspoložena za ljubav." Suprugama nije dopušteno da kažu nešto tako. Nije raspoložena? Njima nije dopušteno da posjeduju raspoloženje. One su utemeljene institucije - instituti. Vi se možete vezati za institut: ne možete se vezati za život. Zato nastojimo da ličnosti preobratimo u stvari.

Pogledajte bilo koju vezu. U početku je to veza između "Ja" i "ti", a prije ili kasnije to postaje odnos između "mene" i "to". "Ti" nestaje, a onda očekujemo da se pojavi stvar. Kažemo: "Uradi ovo. Ovo je dužnost supruge, a ovo je dužnost supruge. Uradi to!" Vi morate to uraditi. To je dužnost; to treba mehanički obaviti. Ne možete reći: "Ja to ne mogu."

Ta utvrđenost je strah od života. Život je tok; ništa se ne može reći o životu. Ja vas volim ovog trenutka, ali već sljedećeg trenutka ta ljubav može nestati. Trenutak prije, nije bilo toga; ali ovog trenutka je prisutno. A to nije zbog mene prisutno. To se tako dogodilo. Ja to ne mogu prisiljavati. To se samo dogodilo, a to što se dogodilo može da se ne dogodi već sljedećeg trenutka; tu ništa ne možete uraditi. Već sljedećeg trenutka može nestati; ne postoji nikakve izvjesnosti za naredni trenutak. Ali um želi izvjesnost, zato je i ljubav preobratio u brak. Tako je živa stvar postala mrtva. Tako to možete posjedovati; možete se vezati za to. Sljedećeg dana to će biti ljubav, takođe. U tome je apsurdnost svega: vi treba da ubijate nešto kako bi ga posjedovali, a onda u tome više nikada nećete moći uživati jer toga više neće biti. To je mrtvo.

U namjeri da posjedujete svoju suprugu, možete je i ubiti. Voljena je postala supruga, a sada očekujete da se supruga ponaša kao voljena. To je apsurdno. Supruga se ne može ponašati kao voljena. Voljena je živa, supruga je umrtvljena. Voljena se dogodila, supruga je institucija. A kada se supruga ne ponaša nalik voljenoj, onda vi kažete: "Zar me ne voliš? Prije si me voljela." Ali to više nije ista osoba. To više nije ni osoba: to je stvar. Prvo ste je ubili da biste je mogli imati, a sada želite da je oživite. Tako se stvara opšta bijeda.

Mi se plašimo života zato što je on u protoku. Um želi izvjesnost. Ako zaista želite da budete živi, budite spremni na neizvjesnost. Ne postoji sigurnosti i nema načina da se postigne sigurnost! Postoji samo jedan način: nemojte živjeti; tada ćete biti sigurni. Zato oni koji su mrtvi, oni su apsolutno sigurni. Živa osoba je u nesigurnosti. Nesigurnost je stvarna središna suština života, ali um želi sigurnost. Treće, u životu, u egzistenciji postoje temeljne dvojnosti. Egzistencija bitiše kao dualnost, a um želi da odabere jedan dio, a da odbaci drugi. Na primjer, želite da budete srećni, želite zadovoljstva. Ne želite bol, ali on je dio zadovoljstva, drugi aspekt toga. Novčić je jedan. Na jednoj njegovoj strani je zadovoljstvo, a na drugoj je bol. Vi želite zadovoljstvo, ali ne znate da što više to želite, to će vas patnja više slijediti; što više budete osjetljivi na zadovoljstvo, bićete osjetljivi i na bol.

Zato osoba koja želi zadovoljstvo treba da bude spremna da prihvati i bol. To je nalik dolini i brdu. Želite vrhove, brda, ali ne želite doline. Gdje će onda doline otići? A bez dolina, kako može biti vrhova brda? Bez dolina, ne može biti ni vrhova. Ako volite brežuljke, treba da volite i doline, takođe. One su dio sudbine. Ali um želi jednu stvar, a odbacuje drugu, a i druga strana je dio toga. Um kaže: "Život je dobar, smrt je loša." Ali smrt je dio - dolina, a život je vrh. Život ne može bitisati bez smrti. Život bitiše usljed smrti. Ako smrt nestane, nestaće i život, ali um kaže: "Ja želim samo život. Ne

želim smrt." Tako se um kreće kroz snoviđenje koje nigdje ne postoji, i počinje da se bori sa svime jer je u životu sve povezano sa suprotnim. Ako ne želite suprotno, nastaje borba.

Osoba koja ovo razumije - da je život dvojnost - prihvata obje strane. On prihvata smrt - ne kao protivnost životu već kao dio toga, kao dolinu. On prihvata noć kao dolinu dana. Jednog trenutka se osjećate blaženo; narednog trenutka ste tužni. Vi ne želite da prihvatite sljedeći trenutak: to je dolina. A što je viši vrhunac blaženstva, to će dolina biti dublja jer njena dubina zavisi o visini vrhova. Zato što se budete više izdizali, to ćete niže padati. To je nalik talasima koji se izdižu: potom dolazi dolina.

Razumijevanje znači da treba biti svjestan ove činjenice - i ne samo biti svjestan, treba duboko prihvatiti tu činjenicu jer se ne možete udaljiti od te činjenice. Možete stvarati izmišljotine, a mi smo ih vjekovima stvarali. Mi smo naš pakao gurnuli negdje duboko dolje, a negdje visoko izdigli naš raj. Mi smo nastojali da stvorimo apsolutnu podjelu među njima, što je besmisleno jer je pakao samo dolina raja. On bitiše u raju: ne može bitisati odvojeno. Razumijevanje toga će vam pomoći da budete pozitivni; tada ćete biti sposobni da sve prihvatite. Pod "pozitivnim" ja podrazumijevam da prihvatate sve jer sada znate da ne možete dijeliti Egzistenciju.

Ja uzmem vazduh, potom odmah treba da ga izbacim. Udahnem, a potom izdahnem. Ako bih samo udahnuo, a ne i izdisao, odmah bih umro; ili ako bih izdahnuo, a ne bih udahnuo, takođe bih umro: zato što je i udisanje i izdisanje dio jednog procesa - ciklus. Ja mogu udahnuti samo zato što sam izdahnuo. Oni su zajedno i ne mogu se odvojiti.

To je isto što i Oslobođeni čovjek - nepodijeljen. To se događa ukoliko shvatite ovo pređašnje. Ja nekog čovjeka nazivam Oslobođenim, Prosvijetljenim ako je prihvatio stvarnu dualnost Egzistencije. Tada je pozitivan. Tada prihvata bilo šta da se dogodi. On tada nema iščekivanja. Ne postavlja zahtjeve pred Egzistencijom. Tada on može da plovi nizvodno.

**BEZVUČNOST, NADZVUČNOST
I POTPUNA SVJESNOST**

SUTRE:

**15. Ispuštaj zvuk, kao A-U-M, lagano.
Kada zvuk uđe u bezvučnost,
takva i ti budi.**

**16. U početku i postepeno profinjuj zvuk
bilo kog slova, budi se.**

**17. Dok slušaš žičani instrument,
slušaj središni zvuk kompozicije;
odatle sveprisutnost.**

Pitam se da li ste čuli ili nijeste za koncept anti-materije. Nedavno je dospio novi koncept u svijetu fizike - koncept anti-materije. To se uvijek osjećalo, da ništa ne postoji u egzistenciji bez svoje suprotnosti. Nemoguće je zamisliti bilo šta da bitiše samo, bez svoje suprotnosti. Tu mora uvijek postojati nešto dijametralno suprotno bilo da to mi znamo ili ne.

Sjenka ne može postojati bez svjetlosti; život ne može bitisati bez smrti; jutro ne može bez noći, čovjek ne može živjeti bez žene - isto je i sa svime drugim što znate. Dijametralno suprotan pol je bezuslovno potreban. To je oduvijek bila pretpostavka u filozofiji, a sada je to propozicija i u fizici. Veoma čudan stav se razvio usljed tog koncepta. Vrijeme se kreće od prošlosti ka budućnosti, ali sada fizičari tvrde da ako se vrijeme kreće od prošlosti ka budućnosti, mora negdje da postoji i suprotni vremenski proces u kojem se vrijeme kreće od budućnosti ka prošlosti; inače ne bi bilo ni ovog vremenskog procesa - tako i jeste. Suprotno, dijametralno suprotno, negdje mora postojati - stoga, anti-vrijeme. Kretanje od budućnosti ka prošlosti? To izgleda veoma apsurdno. Kako se nešto može kretati od budućnosti ka prošlosti?

Oni takođe tvrde da materija postoji, tako i anti-materija negdje mora da postoji. Šta bi bila anti-materija? Materija je gustoća. Zato je u mojoj ruci kamen. Šta je taj kamen? Oko njega je prostor, a u tom prostoru je gustoća materije. Ta gustoća je materija. Šta bi bila anti-materija? Oni kažu da bi anti-materija bila samo rupa u prostoru. Gustoća je materija, a postoji i rupa u prostoru u kojoj nema ničega. Prostor će biti oko toga, ali to će biti samo rupa bez ičega. Oni kažu da anti-materija mora postojati da bi uravnotežila materiju. Zašto vam ovo govorim? Zato što su ove sutre koje će slijediti bazirane na tom anti-fenomenu.

Zvuk postoji, ali tantra kaže da zvuk može bitisati samo zbog tišine. Inače bi bilo nemoguće postojanje zvuka. Tišina je anti-zvuk. Zato bilo gdje da ima zvuka, tišina je u njegovoj pozadini: upravo ispod toga! On ne može bitisati bez nje; on je druga strana te medalje. Zato sam upotrijebio riječ, na primjer, *aum*. Što je više koristim, ispod nje se ukazuje anti-fenomen, bezvučnost. Zato ako možete upotrijebiti zvuk kao tehniku za ulazak u bezvučnost, ući ćete u meditaciju. Ako možete iskoristiti riječ da odete iza riječi, ući ćete u meditaciju. Sagledajte to na ovaj način: um je

riječ; meditacija nije um. Um je ispunjen zvukom, riječima i mislima. Upravo iza ugla je druga krajnost - ne-um.

Zen majstori su meditaciju nazivali "stanje ne-uma". Šta je um? Ako ga analiziramo, to je proces misli. Ili ako ga analiziramo u smislu fizike, to je onda proces zvuka. Ovaj proces zvuka je um, a upravo pored njega bitiše ne-um. Vi se ne možete kretati kroz ne-um ako ne iskoristite um kao odskočnu dasku jer ne možete čak ni pojmiti šta je to ne-um, prije no što shvatite šta je um. Um se treba iskoristiti kao odskočna daska, a odatle možete odskočiti do ne-uma.

Postojale su dvije suprotne škole. Jedna škola još postoji. Poznata je kao Sankya. Sankya kaže da se um ne treba koristiti, jer ako ga budete koristili nećete moći otići dalje od toga. Isto je i sa učenjem J. Krišnamurtija. On je "Sankya-it". Ne možete upotrijebiti um. Ako upotrijebite um, nećete moći otići dalje jer će vas samo korišćenje uma usmjeriti, ojačati, taj način će učiniti moćnijim. Kada to upotrijebite, bićete u njegovoj vlasti. Koristeći to, nećete moći ići dalje. Zato ne koristite um. Zato je Krišnamurti protiv svih meditacionih tehnika: zato što svaka tehnika koristi um kao osnovicu. Ako želite da koristite tehnike, um se mora upotrijebiti. Svaka tehnika je neka vrsta uslova - preduslov, uslovljavanje ili bilo kako da to nazovete - ali to mora ići sa umom.

"Sankhya" filozofija tvrdi da se um ne može upotrijebiti: samo shvatite i preskočite. Ali joga kaže da je to nemoguće. Čak i takvo poimanje mora doći kroz um. Čak i takvo shvatanje - da ne možete upotrijebiti um, da vam nijedna tehnika ne može pomoći, da će svaka tehnika biti prepreka, i bilo šta da činite, to će postati novo uslovljavanje - čak i za to ćete morati da koristite um, kretaćete se kroz um. I ovo se takođe mora shvatiti umom. Zato joga tvrdi da ne postoji način u kojem se um ne može upotrijebiti. Um se mora koristiti. On se neće pozitivno iskoristiti: koristiće se negativno. On se ne treba koristiti na takav način da se ojačava: treba se koristiti tako kako bi slabio. A tehnike su putevi u kojim se um koristi na taj način da ga iskoristite za skok iza toga. Vi to koristite samo da biste mogli dalje skočiti - kao odskočnu dasku. Odskočna daska se može upotrijebiti.

Ako se um može iskoristiti kao odskočna daska (a joga i tantra vjeruju da može), onda se nešto što pripada umu može uvježbati. Zvuk je jedna od temeljnih stvari za to: možete iskoristiti zvuk da uđete u bezvučnost.

Treća tehnika za zvuk: *"Ispuštaj zvuk, kao A-U-M, lagano. Kada zvuk uđe u bezvučnost, takva i ti budi."*

"Ispuštaj zvuk kao AUM, lagano": na primjer, uzmite AUM. To je jedan od temeljnih zvukova. A-U-M: ta tri zvuka su sačinjena u tome. A-U-M zapravo predstavlja tri bazična zvuka. SVI zvuci su načinjeni od njega ili su proizašli iz njega; svi zvuci su kombinacija ta tri zvuka. Zato su ta tri zvuka osnovna. Oni su temeljni kao što su u fizici elektroni, neutroni i pozitroni. To treba da se duboko razumije.

Gurdžijev je govorio o "Trojnom zakonu". On je rekao da je Egzistencija sjedinjena u apsolutnom duhu. U apsolutnom duhu, u vrhovnom duhu postoji samo jedan Zakon. Ali to je apsolutno, ali sve što mi govorimo je relativno. To što mi govorimo nikada nije apsolutno. Apsolutno je uvijek skriveno. Ono se ne može vidjeti, jer onog trenutka kada nešto uočimo, ono je podijeljeno. Ono je izdijeljeno u troje: gledalac, gledano i veza između njih. Ja vas gledam: ja sam ovdje, vi ste tamo, a između nas postoji veza znanja, gledanja, uočavanja, prepoznavanja. Taj proces je izdijeljen u troje. Apsolutno je podijeljeno na troje; onog trena kada se spozna, ono postaje trojstvo. U neznanju, ono je jedno, sjedinjeno je. Kada se spozna, ono postaje troje. Poznato je relativno; nepoznato je apsolutno.

Zato čak ni naš govor o apsolutnom nije apsolutan, jer onog trenutka kada kažemo "apsolutno", to je postalo poznato. Bilo što da znamo, čak i riječ "apsolutno", to je relativno. Zato je Lao Ce toliko insistirao na tome da Istina ne može biti izrečena. Onog trenutka kada to izrečete, to postaje neistinito jer je postalo relativno. Zato bilo koju riječ da upotrijebimo - Istina, Apsolutno, Parabrahma, Tao - bilo koju riječ da upotrijebimo, onog trenutka kada to upotrijebimo, to postaje relativno i neistinito. Jedno je postalo izdijeljeno na troje.

Zato je Gurdžijev rekao da je Trojni zakon u temelju univerzuma koji mi poznajemo. A ako dubje odemo, mi ćemo pronaći, treba da pronađemo, da se sve izdijelilo na troje. To je Trojni zakon. Hrišćani to nazivaju "trojstvo" - Bog Otac, Sin Isus i Sveti Duh. Hindusi to nazivaju "Trimurti" - tri lica Brame, Višnua i Maheša (Šive). Fizičari sada tvrde da, ako se budemo kretali, ako kroz analizu dospijemo do stvarnog temelja, tada će materija biti podijeljena na troje: elektron, neutron i pozitron.

Pjesnici su rekli ako krenemo u dublje traganje za ljudskim estetskim osjećanjem, za emocijama, tada ćemo naći *satyam, shivam, sundaram* - istinitost, dobrotu i ljepotu. Ljudsko osjećanje je podijeljeno na to troje. Mistici kažu ako analiziramo ekstazu - Samadi, naći ćemo *Satchitananda* - Egzistenciju, Svijest i Blaženstvo.

Cijela ljudska svijest, u bilo kojoj dimenziji da djeluje, proizilazi iz Trojnog zakona. "AUM" je simbol Trojnog zakona - A-U-M: to troje predstavlja temeljni zvuk. Možete ga nazvati i atomski zvuk. Ta tri zvuka su kombinovana u AUM, zato je AUM blizu apsolutnog: upravo iza njega je apsolutno, nepoznato. AUM je posljednja stanica kada je u pitanju zvuk. Ako odete iza AUM, otišli ste iza zvuka. Tamo više nema zvuka. Ovo je posljednje sazvučje - AUM. To troje je posljednje. Oni su granica Egzistencije. Iza to troje, vi ulazite u nepoznato, u apsolutno.

Fizičari tvrde da smo stigli do elektrona. To znači da smo stigli do granice, do stvarne granice, jer se za elektrone ne može reći da su materija. Oni nijesu vidljivi; oni ne sadrže materijalne karakteristike. A ne možemo ih nazvati ni nematerijalnim jer su sve materije sačinjene od njih. Ako nijesu ni materijalni ni nematerijalni, kako da ih nazivamo? Još niko nije vidio elektrone. Oni su samo zaključci; to su matematički proračuni da oni postoje. Njihovi efekti su poznati, ali se nijesu uočili. Sada mi više ne možemo ići dalje od njih. Trojni zakon je granica. A ako odete iza Trojnog zakona, ulazite u nepoznato. O tome se ništa ne može reći. Čak i o elektronima se tek vrlo malo može reći.

AUM je granica kada je u pitanju zvuk. Ne možete ići dalje od AUM. Zato se on toliko mnogo iskorištavao. On nije korišćen samo u Indiji: on je korišćen u cijelom svijetu. Hrišćansko-muhamedanski "Amin" nije ništa drugo do AUM u drugačijoj formi. Troje je i tu ista bazična struktura. Engleske riječi "sveprisutan, svemoćan, sveznajući" sadrže to; prefiks "sve" je proizišao iz AUM. Zato "sveprisutan" dolazi od toga što je prisutno u cijelom AUM, u cijeloj Egzistenciji. "Svemoćan" znači onaj koji je apsolutno moćan. "Sveznajući" znači onaj koji je vidio AUM, Cjelinu, Trojni zakon. Cio univerzum prolazi iz toga.

Hrišćani i muhamedanci su nakon svojih molitva koristili "Amin". Ali hindusi su od toga stvorili cijelu nauku - nauku o zvuku i nauku o tome kako prevazići zvuk. A ako je um zvuk, onda ne-um mora biti bezvučnost ili (a oboje znače isto) nadzvučnost. To se mora shvatiti. Apsolutno se može opisati na dva načina - negativno ili pozitivno. Relativno se može opisati na oba načina - negativno i pozitivno: to je dvojnost. Kada pokušate da opišete apsolutno, možete upotrijebiti pozitivni termin ili negativni termin zato što ljudski jezik ima dvije vrste terminologije - negativnu i pozitivnu. Kada krenete da opisujete apsolutno, neopisivo, onda morate da koristite neke simbolične termine. To zavisi od uma.

Na primjer, Buda voli da koristi negativne termine. On voli da kaže "bezvučnost"; on nikada ne bi rekao "nadzvučnost". "Nadzvučnost" je pozitivan termin. Buda bi rekao bezvučnost, ali tantra koristi pozitivne termine. Ukupno mišljenje tantrije je pozitivno. Zato je ovdje upotrijebljen termin "nadzvučnost": "ući u nadzvučnost". Buda opisuje svoje apsolutno u negativnim terminima: *shoonya* - ništa. Upanišada opisuje to isto apsolutno kao Braman - apsolutnost. Buda će upotrijebiti ništavnost, a Upanišade koriste apsolutnost, ali oboje znače jedno isto. Kada riječi izgube značenje, možete koristiti ili pozitivno ili negativno jer su sve riječi ili negativne ili pozitivne. Sve zavisi kako ćete ih koristiti. Za Oslobođenu dušu možete reći da je Cjelina. To je pozitivan način izražavanja. Ili možete reći: "Njega nema više; postao je ništavnost." To je negativan način izražavanja.

Na primjer, ako je jedna mala kap srela okean, možete reći da je kap postala ništavna, kap je izgubila svoj identitet, više je nema. To je budistički način izražavanja. To je dobro, to je u redu kada je tako nešto u pitanju, jer nijedna riječ ne ide veoma daleko. Zato kada je to u pitanju, to je dobro. "Kapi nema više": to je značenje Nirvane. Kap je postala ne-biće: nema je više. Ili, možete koristiti i terminologiju Upanišada. Upanišada će reći da je kap postala okean. I oni su u pravu, jer kada se granice probiju, kap postaje okean.

Zato su to samo pristupi. Buda voli negativnu terminologiju, jer kada kažete nešto pozitivno, to postaje ograničeno, izgleda ograničavajuće. Kada kažete da je kap postala okean, Buda bi rekao da je i okean okončan. Kap ostaje kap. Ona je postala nešto veća; to je sve. Bilo koliko da je velika, to ništa ne mijenja. Buda bi rekao da je ona postala nešto veća, ali ostaje kao takva. Konačno nije postalo beskonačno. Konačno ostaje konačno. Koja je onda razlika? Mala kap i velika kap: za Budu je tu samo razlika između "okeana" i "kapi", a to je u redu. Matematički gledano, to je tako. Zato Buda kaže, ako je kap postala okean, ništa se nije dogodilo. Ako ste postali bog, ništa se nije dogodilo. Tako ste samo postali veći čovjek. Ako ste postali Braman, ništa se nije dogodilo: vi ste i dalje konačni. Zato Buda kaže da treba da postanete ništa, treba da postanete *shoonya* - prazni od svih ograničenja i pristupa, prazni od svega što vas može brinuti, jednostavno praznina.

Ali Upanišada mislioci kažu da i ako ste prazni VI JESTE! Ako ste postali praznina, VI ste još prisutni jer praznina postoji, praznina je tu. Ništavnost je takode način bitisanja, način egzistencije. Zato oni kažu, zašto stalno to isticati, zašto nepotrebno koristiti negativnu terminologiju? Dobro je biti pozitivan. To je stvar vašeg izbora, ali tantra skoro uvijek koristi pozitivnu terminologiju. Tantristička filozofija je pozitivna. Ona kaže: "Nemojte dopustiti "ne", ne dopuštajte negativno." Tantrici najviše izgovaraju riječ "da". Oni svemu govore "da", zato i koriste pozitivnu terminologiju. Sutra kaže: "Ispuštaj zvuk, kao A-U-M, lagano. Kada zvuk uđe u bezvučnost, takva..." Ispuštaj zvuk, kao A-U-M, lagano.

Ispuštanje zvuka je jedna veoma suptilna nauka. Prvo, to treba da ispuštate glasno, spolja. Tako to mogu čuti i drugi. Dobro je da se otpočne sa glasnim ispuštanjem zvuka. Zašto? Zato što to možete čuti jasno samo ako ga ispuštate glasno: zato sve što govorite, namijenjeno je drugima. Zato počnite od prirodnih navika. Ispustite zvuk "Aum", a onda, malo po malo, osjetite usklađenost sa tim zvukom. Kada intonirate zvuk Aum, budite ispunjeni time. Zaboravite sve drugo. Postanite Aum, postanite taj zvuk. Veoma je lako postati taj zvuk jer on vibrira vašim tijelom, vašim umom, vašim ukupnim nervnim sistemom. Osjetite odzvanjanje zvuka Aum. Ispuštajte taj zvuk i osjećajte kao da je cijelo vaše tijelo ispunjeno njime, svaka ćelija vibrira njime.

Ispuštanje zvuka, intoniranje, je isto što "u-sklađivanje". Uskladite sebe sa tim zvukom, postanite zvuk. A potom, kada osjetite duboku harmoniju između vas i tog zvuka, i kada razvijete duboku privlačnost za to (a taj zvuk je zaista predivan i tako muzikalan - Aum), što više budete ispuštali taj zvuk, to ćete sve više osjećati kako ste ispunjeni suptilnim užitkom. Postoje zvuci koji su gorki, postoje zvuci koji su teški. "Aum" je veoma sladak zvuk, najčistiji. Intonirajte taj zvuk i budite ispunjeni njime. A kada budete počeli da osjećate harmoniju sa njim, odbacite glasno intoniranje. Potom sastavite usne i nastavite sa unutrašnjim intoniranjem, ali i pri unutaršnjem, prvo počnite glasnije. Intonirajte iznuta, ali tako glasno da se zvuk širi cijelim vašim tijelom, dotiči svaki dio, svaku ćeliju vašeg tijela. Osjetićete se življim usljed toga, osjetićete se podmlađenim, osjetićete kako novi život ulazi u vas jer je vaše tijelo muzički instrument. On treba harmoniju, a kada je ta harmonija poremećena, i vi ste uznemireni.

Zato se osjećate dobro kada čujete muziku. Zašto se osjećate dobro? Šta je muzika sem neki harmonični zvuci? Zašto se osjećate dobro kada je muzika oko vas? A kada je oko vas kaos, buka, zašto se osjećate uznemireni? Vi ste duboko muzikalni. Vi ste neka vrsta instrumenta, a taj instrument odzvanja ehom. Intonirajte "Aum" unutar sebe i osjetićete da cijelo vaše tijelo pleše sa tim. Osjetićete da je cijelo vaše tijelo okupano tušem; svaka pora je isprana. Ali što budete to jače osjećali i što bude dublje prodiralo u vas, nastojte da što je moguće više to pokazujete jer ukazujući na zvuk, on će još dublje ulaziti u vas. To je nalik homeopatiji. Što je doza manja, to dublje prodire - jer ako želite da to uđe dublje u vas, to mora biti suptilnije, suptilnije i još suptilnije.

Grubi i oštri zvuci neće moći ući u vaše srce. Oni će ući u vaše uši, ali neće moći ući u vaše srce. Prolaz je veoma uzak, a srce je veoma prefinjeno, tako da samo veoma laganim, veoma ritmičnim, veoma atomičnim zvucima biva dopušteno da uđu u njega. I sve dok zvuk ne uđe u vaše srce, mantra nije kompletirana. Mantra je kompletirana samo onda kada zvuk uđe u vaše srce - duboko, u središnu suštinu vašeg bića. Onda nastojte da bude što sporiji, sporiji, sporiji. A postoje i drugi razlozi zašto zvuk mora biti lagan i suptilan: što je zvuk finiji, to će vam biti potrebno znatno više svijesti da ga osjetite iznutra. Što je zvuk grublji, to je manje svijesti potrebno. Zvuk je dovoljan da vas pogodi; vi ćete toga biti svjesni. Ali to je tada nešto nasilničko.

Ako je zvuk muzikalan, harmoničan, suptilan, vi ćete ga tada oslušivati iznutra i tada morate biti veoma budni da biste ga mogli čuti. Ako niste dovoljno budni, uspavaćete se i promašiti cijelu stvar. To je problem kod mantri, kod bilo kog pojanja, kod bilo kojeg korišćenja zvuka: može vas uspavati. To je neka vrsta suptilnog umirujućeg sredstva. Ako neprestano budete ponavljali neki zvuk bez da ste svjesni toga, uspavaćete se jer će tada to ponavljanje postati mehaničko. "Aum - Aum - Aum" postaje mahanično, i takvo ponavljanje postaje dosadno. A dosada je nužni uslov za uspavlivanje. Ne možete zaspati ako vam nije dosadno. Ako ste uzbuđeni, ne možete zaspati. Zato čovjek u savremenom životu malo po malo gubi sposobnost za miran san. Koji je razlog? Postoji mnogo uzbuđenja. Nikada prije nije bilo tako.

U stara prošla vremena je bilo mnogo dosade, stalnog ponavljanja jednog istog dosadnog života. Ako biste otišli negdje u neko selo skriveno u brdima, naišli biste na dosadan život. Možda vam to neće izgledati dosadno jer vi tu ne živite, a za vrijeme praznika vam može tu biti i znatno uzbuđljivo. Ali to uzbuđenje bi bilo zbog "Bombaja", a ne zbog tih brda. Ta brda su sasvim dosadna. Oni koji tu žive su pospani od dosade. Tu postoji samo jedno isto, uvijek jedno te isto, ista rutina bez

uzbuđenja, bez promjena, nikada se ništa ne događa. Tu nema nikakvih novosti. Tu se stvari odvijaju uobičajeno. Ponavljaju se u krugu. Kako se sezona ponavlja, kako se priroda ponavlja, kako se dan i noć kreću u krugu, sve se tako kreće u selu, u starom selu, sve u krugu. Zato seljaci mogu lako zaspati; sve im je dosadno.

Savremeni život je postao uzbudljiv, ništa se ne ponavlja. Sve biva novo, promjenljivo. Život je postao nepredvidljiv i vi ste zbog toga uzbuđeni, ne možete zaspati. Svakoga dana možete da gledate novi film, svakog dana slušate novu priču, možete čitati novu knjigu. Svakog dana je moguće da se dogodi nešto novo. To stalno uzbuđenje se nastavlja. Kada odete u krevet, uzbuđenost je i dalje prisutna. Um želi da bude budan, izlišno je spavati. Postoje mislioci koji tvrde da je spavanje čisto gubljenje vremena. Ako živite šezdeset godina, dvadeset godina provedete u spavanju. Obično gubljenje vremena! Život je tako uzbudljiv, zašto onda gubiti vrijeme?

Ali u starom svijetu, u prošlim vremenima život nije bio tako uzbudljiv. To je bilo stalno ponavljanje, jedno isto kružno kretanje. Ako vas nešto uzbuđi, znači da je to novo. Ako ponavljate određeni zvuk, to stvara krug unutar vas. Stvara dosadu; stvara pospanost. Zato je Tanscendentalna meditacija Maheš Jogija na Zapadu poznata pod imenom "ne-medicinsko umirujuće sredstvo". To je usljed toga što je to samo jednostavno ponavljanje mantri. Ali ako vaša mantra postane samo ponavljanje bez da VAS budi iznutra, da VAS budi stalnim slušanjem vas, slušanjem zvuka, to može pomoći kod spavanja, ali ne može pomoći ničemu drugome.

Kao takvo, to je dobro. Ako patite od nesanice, TM je dobra; ona pomaže; ali ne prije no što upotrijebite mantru sa unutrašnjim budni uhom. Tada treba da uradite dvije stvari: da smanjite visinu tona mantr, da spustite ton, da ga učinite sporijim i suptilnijim, a da u isto vrijeme postanete ZNATNO budniji, svjesniji. Kada zvuk postane suptilniji, budite budniji. Inače ćete propustiti cijelu stvar. Zato se dvije stvari moraju uraditi: zvuk se mora stišati i usporiti, a vi morate postati budniji. Što zvuk bude finiji, to ćete biti budniji. Da biste postali budniji, zvuk mora biti suptilniji, a taj trenutak dolazi kada zvuk postane bezvučan ili nadzvučan, tada ulazite u potpunu svjesnost. Kada zvuk uđe u bezvučnost ili nadzvučnost, tada vaša budnost mora doći do vrha. Kada zvuk dospje do doline, kada se najniže spusti, do najdubljeg središta doline, vaša budnost dospjeva do stvarnog vrhunca, do Everesta. I tamo se zvuk gubi u bezvučje ili nadzvučje, a vi nestajete u potpunu svjesnost.

Ovo je metoda: "Ispuštaj zvuk, kao A-U-M, lagano. Kada zvuk uđe u bezvučnost, takva i ti budi." Čekajte trenutak dok zvuk ne postane suptilan, tako atomičan, da sada svakog trena može da skoči iz svijeta Zakonitosti, iz svijeta Trojstva i uskoči u svijet Sjedinjenja, u Jedno, Apsolutno. Sačekajte! Ovo je najljepše iskustvo koje može da ostvari čovjek - kada se zvuk rastopi. Tada nećete moći ni znati gdje je zvuk nestao. Vi ste to slušali veoma suptilno, veoma duboko: "Aum-Aum-Aum", a onda ga više nije bilo. Ušli ste u Jedno, u svijet Jedinstva. Svijeta Traojstva više nema. To, kaže tantra, je nadzvučnost; Buda kaže da je to "bezvučnost".

Ovo je način koji se najviše koristio, koji je najviše pomagao. Mantra je zbog toga postala veoma važna. Pošto je zvuk već tu i pošto je vaš um već ispunjen sa njim, možete ga koristiti kao odskočnu dasku. Ali tu postoje i neke teškoće, a prva je pospanost. Uvijek kada koristite mantru morate biti svjesni te teškoće. To je prepreka - pospanost. Može vam se dogoditi da zaspete jer je to stalno ponavljanje, tako harmonično i tako dosadno. Postaćete žrtva toga. Nemojte pomišljati da je ta uspavanost vaša meditacija. Pospanost NIJE meditacija. Pospanost je dobra kao takva, ali se čuvajte nje. Ako koristite mantru za spavanje, to je u redu. Ali ako je koristite za spiritualno buđenje, onda se čuvajte pospanosti. Za one koji koriste mantru, pospanost je neprijatelj - to se vrlo lako događa, to je veoma prijatno jer je to neka druga vrsta uspavanosti: zapamtite to, takođe. To nije obična pospanost. Kada to dođe od mantr, to NIJE obična pospanost. To je drugačija vrsta spavanja.

Grci su to nazivali "*hipnos*", a od riječi *hipnos* je proistekla riječ "*hipnotizam*". U jogi to nazivaju "*yoga tandra*" - određena vrsta pospanosti koja se događa joginima, a ne običnim ljudima. To je *hipnos* - podstaknuta pospanost, nije obična pospanost. A razlika je temeljna, zato pokušajte da to shvatite - jer ako oprobate mantru, bilo koji zvuk, to može biti problematično za vas. To je najveći problem sa kojim se možete susresti tokom spavanja. Hipnoza koristi istu tehniku - izaziva monotoniju. Hipnotizer ponavlja određenu riječ ili određene rečenice. On to neprestano ponavlja i tako vam stvara monotoniju. Ili vam daje svijetlo na koje se koncentrišete. Neprestano gledajući u to svijetlo, postaje vam monotono.

U mnogim hramovima, crkvama, ljudi se brzo uspavaju. Slušajući jevanđelja, oni se uspavaju. Oni su već mnogo puta slušali ta jevanđela, to im je postalo dosadno. U tome nema uzbuđenja: oni već unaprijed znaju tu priču. Ako idete da gledate jedan isti film nekoliko puta, sigurno ćete brzo zaspati: tu više nema uzbuđenja za um, nikakvog izazova, i nema šta da se vidi. Vi ste tako

često slušali Ramajanu, moći ćete zaspati bez teškoća i moći ćete je u snu slušati. Nećete ni osjetite da ste zaspali jer nećete propustiti ništa s obzirom da je već znate napamet. Propovjednikov glas je veoma monoton i veoma lako uvodi u dubok san. I vi možete tako monotono govoriti, u istom maniru - i zaspaćete. Mnogi psiholozi svojim pacijentima koji pate od nesanice preporučuju da idu da slušaju religiozne govore. To lako uspavljuje. Uvijek kada vam je dosadno, vi ćete zaspati, ali to spavanje je hipnotično, taj san je *yoga tandra*. Koja je razlika? To nije prirodno. To NIJE prirodno! To je neprirodno i sa određenom namjerom.

Prvo, kada se uspavate pomoću mantre ili neke druge hipnoze, možete stvoriti veoma lako bilo kakvu iluziju, a ta zabluda će biti veoma realistična. Tokom običnog spavanja možete stvarati snove, ali kada se probudite vi ćete znati da su to bili snovi. U hipnosi, u *yoga tandra*, vi ćete stvarati vizije, a kada se povratite nećete biti sposobni da kažete da su to bili snovi. Reći ćete da su bili znato stvarniji od života koji je oko vas: u tome je jedna od temeljnih razlika. Možete stvoriti bilo koju zabludu. Zato ako hrišćanin zapadne u hipnotično stanje, on će vidjeti Hrista. Ako hindus bude hipnotisan, on će vidjeti Krišnu kako svira na flauti. To je predivno! A kvalitet hipnoze se sastoji u tome što povjerujete da je to stvarnost. U tome je opasnost, a niko vas ne može ubijediti da je to nestvarno. Osjećaj je takav da vi "znate" da je to stvarno. Možete reći da je cio život nestvaran, *maya*, iluzija, ali ne možete reći za ono što ste vidjeli tokom hipnoze, tokom *yoga tandra*, da je to nestvarno. To je tako životno, tako živopisno, tako privlačno.

Usljed toga ćete potpuno vjerovati nekome ko vam nešto bude kazao tokom hipnotisanog stanja. Tu neće biti sumnje, nećete moći sumnjati. Možda ste već vidjeli neke hipnotičke scene. Sve što hipnotizer kaže, hipnotisana osoba povjeruje i to uradi. Ako on kaže muškarcu: "Ti si žena, i sada izađi na pozornicu", muškarac će početi da hoda kao žena. On neće moći da hoda kao muškarac jer *hipnos* znači duboko povjerenje - to je vjera. Tu ne postoji svjesni um koji će razmisliti, nema razuma za rasuđivanje. Tada ste samo srce; jednostavno vjerujete. Nema načina da ne povjerujete. Ne možete pitati. Um koji može pitati je zaspao; u tome je razlika.

U vašem uobičajenom spavanju pitajući um je prisutan. On NIJE zaspao. U *hipnosu* vaš um koji postavlja pitanje je zaspao, a vi niste zaspali. Zato možete čuti sve što vam hipnotizer govori. Vi ćete slijediti njegove instrukcije. Dok spavate, to ne možete čuti: vi spavate, ali vaš razum nije uspavan. Zato ako se nešto dogodi što može biti fatalno za vas, vaš san će biti prekinut. Ako majka zaspe pored svog djeteta: ona može da ne čuje ništa, ali ako bi dijete napravilo i najmanji zvuk, tek mali znak, ona bi se probudila. Rasuđujući um je budan.

Vi ste zaspali, ali vaš prosuđujući um je budan. Zato čak ponekada tokom sanjanja možete znati da je to san. Naravno, onog trenutka kada to osjetite, vaš san će se prekinuti. Možete osjetiti da je to apsurdno, ali kada to osjetite, san će se prekinuti. Vaš um je budan. Jedan njegov dio stalno promatra. Ali u hipnozi ili *yoga tandri*, promatrač je uspavan. To je problem za sve one koji koriste zvuk da uđu u bezvučnost ili nadzvučnost, da odu iza toga. Oni moraju biti svjesni da mantra ne treba da postane autohipnotička tehnika. Ona ne smije da stvori autohipnozu.

Šta onda možete da uradite? Možete uraditi samo jedno: dok koristite svoju mantru, dok intonirate svoju mantru, nemojte samo intonirati. U isto vrijeme budite budni i to oslušajte. Intonirajte i slušajte. Treba da radite dvije stvari: da intonirate i da slušate. Inače, ako ne budete budno slušali, to će postati vaša uspavanka i vi ćete zapasti u duboki san. Taj san će biti vrlo dobar. Nakon toga ćete se osjećati osvježeni, živahni; osjetićete određenu dobrobit. Ali nije stvar u tome. Vi ste PROMAŠILI stvar!

Četvrta tehnika za zvuk: "U početku i postepeno profinjuj zvuk bilo kog slova, budi se."

Nekada su učitelji veoma mnogo koristili ovu tehniku. Oni su imali domišljate upotrebe. Na primjer, ako uđete u kolibu zen majstora, on može iznenada vrisnuti. Vi ćete se uplašiti, ali ako znate zašto je to uradio, znaćete da je to učinio da bi vas probudio. Svaka iznenadna pojava vas budi - bilo koja iznenadna radnja! Bilo koji iznenadni zvuk vas može prenuti, probuditi.

Iznenadnost prekida vaš san, a mi smo obično uspavani. Dok se nešto loše ne dogodi, mi se ne budimo: mi nastavljamo da uspavano djelujemo. Zato mi nikada ne osjećamo pospanost. Vi idete u kancelariju, vozite automobil, vraćate se kući, volite djecu, razgovarate sa suprugom, zato mislite da uopšte niste uspavani. Kako možete sve to uspavano raditi? Mislite da to nije moguće, ali da li znate nešto o mjesečarima - o onima koji hodaju u snu? Njihove oči su otvorene, a oni spavaju, i mogu mnoge stvari obavljati. Ali ujutro oni neće ništa znati o tome što su radili. Oni mogu poći u policijsku stanicu i obavijestiti da se dogodilo nešto loše, da je neko došao usred noći u njihovu kuću i

nešto ukrao, a potom bi se otkrilo da su oni bili odgovorni za to. Ali noću, u snu, oni se kreću i čine pojedine stvari, a potom se vrate u krevet i nastave da spavaju, a ujutro se ne mogu sjetiti što se dogodilo. Oni mogu otvoriti vrata, mogu upotrijebiti ključ, mogu počinuti mnoge stvari. Njihove oči su otvorene, ali oni spavaju.

U nekom dubljem smislu, svi smo mi mjesečari. Možete otići u kancelariju, možete se vratiti kući, možete raditi određene stvari: možete ponavljati iste stvari koje ste uvijek ponavljali. Reći ćete supruzi: "Volim te", a nećete misliti na to. Riječi bi bile mehanički izgovorene. Čak niste ni svjesni da ste rekli svojoj supruzi: "Ja te volim". Toga niste svjesni! Vi to činite kao da ste uspavani. Cio ovaj svijet izgleda kao svijet mjesečara osobama koje su postale probuđene. Buda to tako osjeća, Gurdžijev tako osjeća - da su svi uspavani, a da i dalje djeluju.

Gurdžijev je govorio da sve što se događa u svijetu je očekivano - ratovi, sukobi, meteži, ubistva, samoubistva! Neko je upitao Gurdžijeva: "Može li se nešto uraditi da se zaustave ratovi?" On je rekao: "Ništa se tu ne može - zato što oni koji se bore su uspavani, a i oni koji su pacifisti - i oni su uspavani i svi se kreću uspavano. Ti događaji su skoro prirodni, neminovni. Dok se čovjek ne probudi ništa se neće moći promijeniti jer su sve to rezultati njegove uspavanosti. On će se boriti, ne možete ga zaustaviti u tome. Samo se uzrok može promijeniti."

Jednom će se boriti za hrišćanstvo, drugi put za islam, za ovo ili ono. Sada se ne bori za hrišćanstvo: sada se bori za komunizam, za demokratiju. Uzroci će se mijenjati, povodi će se mijenjati, a borba će se nastavljati jer je čovjek uspavan i ništa drugo ne možete očekivati od njega. Ta uspavanost se može prekinuti. Treba da koristite određene tehnike. Ova tehnika kaže: "U početku i postepeno, profinjaj zvuk bilo kog slova, budi se." Pokušajte sa bilo kojim zvukom, bilo kojim slovom - Aum, na primjer. U početku, kada još niste ni načinili zvuk, "budite se". Ili, kada zvuk uđe u bezvučnost, tada se probudite.

Kako da to radite? Pođite u hram. Tamo se nalazi zvono ili gong. Uzmite zvono u ruku i čekajte. Prvo budite sasvim pribrani. Zvuk će se ukazati i vi ne smijete da propustite početak. Prvo budite sasvim pribrani, kao da vam život zavisi od toga, kao da će vas neko ubiti baš tog trenutka, i vi ćete se probuditi. Budite pribrani - kao da će to biti vaša smrt. A ako budu prisutne misli, sačekajte, zato što misli doprinose uspavanosti. Sa mislima ne možete biti pribrani. Kada ste pribrani, nema misli. Zato sačekajte! Kada osjetite da je um bez misli, da nema ni oblačka od njih i da ste pribrani, tek tada krenite za zvukom.

Osmotrite kada zvuka nema, onda zatvorite oči. Potom pogledajte kada se zvuk ukaže, udarac; onda krenite za zvukom. Zvuk će biti sve sporiji i sporiji, tiši, tiši i tiši - i više ga neće biti. Onda krenite za zvukom. Budite svjesni, pribrani. Krećite se za zvukom do samog kraja. Uočite oba kraja tog zvuka: početak i kraj. Pokušajte sa nekim spoljašnjim zvukom nalik gongu, zvonu ili bilo čim drugim, a onda sklopite oči. Izgovorite bilo koje slovo unutar vas - Aum ili bilo koje drugo - a onda uradite isti eksperiment i sa time. To je teško; zbog toga to prvo činimo spolja, potom ćete biti u mogućnosti da to uradite i iznutra. Tada to uradite. Sačekajte trenutak kada je um prazan, onda stvorite zvuk iznutra. Osjetite to, krenite za njim, idite sa njim sve dok sasvim ne iščezne.

Biće potrebno izvjesno vrijeme dok ne budete mogli da ovo izvedete. Biće potrebno nekoliko mjeseci, najmanje tri mjeseca. U ta tri mjeseca ćete sve više biti svjesniji i pribraniji. Stanje prije zvuka i stanje nakon zvuka se mora promatrati. Ništa se ne smije ispustiti. Kada jednom postanete toliko pribrani da možete da promatrate početak i kraj zvuka, pomoću tog procesa ćete postati sasvim druga osoba. Ponekada ovo izgleda veoma apsurdno. Kako može tako jednostavna tehnika da vas promijeni? Svi su uznemireni, napaćeni, a metod izgleda tako jednostavan. Izgleda kao neki trik. Ako odete Krišnamurtiju i kažete mu da je to metod, on će vam reći: "To je mentalni trik. Nemojte se dati zavarati time. Zaboravite to! Odbacite to!"

To izgleda prozirno. Očigledno je da izgleda nalik nekom triku. Kako možete biti promijenjeni pomoću tako jednostavnih stvari? Ali vi to ne znate. One nijesu tako jednostavne. Kada ih budete koristili znaćete da su veoma naporni. Kada me slušate dok govorim o njima, izgleda vam jednostavno. Ako vam kažem da je to otrov i da ćete umrijeti ako uzmete samo jednu kap, a ako vi ništa ne znate o otrovu, reći ćete: "O čemu govorite? Samo kap ove tekućine i osoba nalik meni, koja je snažna i zdrava će umrijeti?" Ako ništa ne znate o otrovu, samo tada ćete to reći. Ako nešto o tome znate, nećete ništa reći.

Ovo izgleda veoma jednostavno: intonirati neki zvuk i potom biti svjestan njegovog početka i kraja. Ali svjesnost je VEOMA teško postići i kada to pokušate znaćete da to nije dječija igra. Vi niste svjesni - a kada to pokušate, po prvi put ćete saznati da ste bili uspavani tokom cijelog života. Upravo sada mislite da ste već svjesni. Pokušajte to. Sa bilo kojim malim primjerom,

pokušajte to. Pokušajte ovo: recite sebi da ćete biti svjesni i pribrani tokom deset udisaja, samo tokom deset udisaja i izdisaja. Recite sebi: "Ostaću pribran i brojiću od jedan do deset: udisaj, izdisaj, udisaj, izdisaj. Ostaću pribran." Izgubićete se. Dva ili tri, a onda ćete otići negdje drugo. Odmah ćete biti svjesni: "Promašio sam. Nijesam brojio udisaje." Ili ćete brojati, ali kada budete došli do deset, postaćete svjesni da: "Brojao sam uspavano. Nijesam bio pribran."

Pribranost je jedna od najtežih stvari. Nemojte misliti da je metod lak. Bilo koja tehnika da je u pitanju, pribranost se mora dostići. Sve drugo je samo pomoćno. A vi možete izumiti i sopstvene metode. Ali zapamtite samo jedno: mora biti prisutna pribranost. Vi možete uspavano raditi bilo šta; u tome nema problema. Problem se javlja samo kada se postavi uslov: "Radite to pribrano."

Peta zvučna tehnika: *"Dok slušaš žičani instrument, slušaj središnji zvuk kompozicije; odatle sveprisutnost."*

Isto! "Dok slušaš žičani instrument, slušaj središnji zvuk kompozicije; odatle sveprisutnost". Vi slušate neki instrument - sitar ili nešto slično. Tu su mnoge note. Budite pribrani i slušajte središnji zvuk, kostur na koji je sve naslonjeno, najdublju srž koja sve note drži zajedno - to što je središnje, upravo nalik vašoj kičmi. Kičma drži cijelo tijelo. Slušajte muziku, budite pribrani, ponirite u muziku, i pronađite njenu kičmu - njen središnji dio koji protiče i drži sve na okupu. Note dolaze, odlaze i iščezavaju, ali središnji dio protiče. Budite svjesni toga.

U osnovi, prvobitno, muzika je korišćena za meditaciju: posebno su je indijski muzičari razvijali kao metod za meditaciju. Za svirača je to bila duboka meditacija, a i za slušaoca je, takođe, to bila duboka meditacija. Plesači ili muzičari mogu biti tehničari. Ako u tome nema meditativnosti, to će biti obična tehnika. On može biti veliki tehničar. Može biti veliki tehničar, ali tada tu nema duše - samo tijelo. Duša dolazi samo onda kada je muzičar duboki meditant. A muzika je upravo spoljna stvar. Dok svira na njegovom sitaru, on nije SAMO svirač: on takođe svira i na svojoj unutarnjoj pribranosti. Sitar se odražava spolja, a unutra se pokreće njegova svjesnost. Muzika teče spolja, ali on je pribran, stalno je svjestan najdublje suštine te muzike. A to mu daje Samadi! To postaje ekstaza! Postaje najviši vrh!

Rečeno je da kada muzičar zaista postane pravi muzičar, on polomi svoj instrument - zato što mu on više nije od koristi. Ako on i dalje treba svoj instrument - on još nije pravi muzičar. On još uči - JOŠ UČI! Ako možete meditativno svirati, prije ili kasnije će unutrašnja muzika biti važnija, a ona spoljna ne samo da će biti manje bitna: na kraju će postati uznemiravajuća. Ako se vaša svijest bude kretala ka unutra i bude pronašla unutarnju muziku, tada će spoljašnja muzika biti uznemiravajuća. Vi ćete tada baciti sitar, odbacićete instrument, jer ste tada pronašli unutrašnji instrument. Ali on se neće moći pronaći bez onog spoljašnjeg; sa spoljašnjim ćete znatno lakše postati pribrani. Kada jednom postanete pribrani, ostavite spoljašnje i krećite se sa unutarnjim. Isto je i sa slušaocem!

Ali šta radite dok slušate muziku? Vi tada ne meditirate. Naprotiv, vi koristite muziku kao alkohol. Koristite je da biste se opustili, koristite je za samo-zaborav. To je promašaj, bijedno: tehnike koje smo razvijali za svjesnost se koriste za spavanje. A to je pokazatelj kako čovjek stvara zbrku u sebi. Ako vam se pruži nešto što vas može probuditi, vi ćete to iskoristiti za još veću uspavanost. Zato su se milenijumima tehnike držale u tajnosti: bilo je mišljenje da je beskorisno te tehnike davati uspavanim ljudima. Oni bi je iskoristili za spavanje; oni ne mogu drugačije. Zato su se tehnike davale samo određenim učenicima koji bi bili spremni da se prodrmaju iz svoje uspavanosti, koji bi bili spremni da iskoče iz svoje pospanosti.

Uspenski je posvetio jednu knjigu Georgu Gurdžijevu kao "čovjeku koji je uznemirio moj san". Takvi ljudi i JESU uznemirivači. Osobe kao što su Gurdžijev ili Buda ili Isus JESU uznemirivači. Zato im mi na to uzvraćamo. Ko god uznemiri našu uspavanost, mi ga raspinjemo. On nam ne izgleda baš dobro. Možda smo mi usnili predivan san, a on je došao da poremeti taj san. Vi želite da ga ubijete. San je bio "tako divan". San može biti predivan, a ja ne moram biti divan, ali jedno je sigurno: TO JE SAN, izlišan, nekoristan! A ako je divan, to je još opasnije jer vas može još više privući, može postati vrsta droge. Mi smo koristili muziku kao drogu, koristili smo ples kao drogu. A ako želite da iskoristite muziku i ples kao drogu, tada će oni postati droga ne samo za vašu uspavanost, oni će postati droga i za vašu seksualnost, takođe. Zato zapamtite ovo: seksualnost i uspavanost idu skupa. Što je osoba uspavanija, to je seksualnija; što je budnija, to je manje seksualna. Seks je ukorijenjen u uspavanosti. Kada ste probuđeni, imate više ljubavi. Sva seksualna energija će se transformisati u ljubav.

Ova sutra kaže da dok slušate žičani instrument, slušajte središnji zvuk, središnji zvuk kompozicije; "odatle sveprisutnost." Tada ćete saznati šta **treba** da se zna ili šta je bitno znati. Postaćete sveprisutni. Sa tom muzikom, našavši središnji zvuk kompozicije, postaćete budniji, a sa

tom budnošću ćete biti svugdje prisutni. Upravo sada, vi ste "negdje" - na mjesto koje nazivamo "ego". To je mjesto gdje se sada nalazite. Ako se možete probuditi, to mjesto će nestati. Tada više nećete biti nigdje: tada ćete biti SVUGDJE - kao da ste postali Sve. Postaćete Okean, postaće Beskonačnost. Konačnost je u umu; Beskonačnost dolazi sa meditacijom.

MEDITACIJA: RASTEREĆENOST OD POTISKIVANJA

PITANJA:

- 1. Pošto potiskivanje djeluje automatizovano, kako da raspoznavamo lažno od stvarnog u nama?*
- 2. Možete li nam objasniti proces iniciranja u mantri i razlog za tajnost mantre?*
- 3. Možete li uporediti haotičnu muziku koja se koristi u vašoj Dinamičnoj meditaciji sa rok muzikom na Zapadu?*

Prvo pitanje: *"Potiskivanje je postalo jedna automatizovana reakcija u našem tijelu i umu koju više i ne možemo da prepoznamo ili ne želimo da je uopšte mijenjamo. Kako da naučimo da raspoznavamo lažni lik od onog stvarnog u nama?"*

Mnoge stvari treba razumjeti. Jedna: sva vaša lica su lažna; vi ne posjedujete stvarno lice. Zato se i ukazuje pitanje: koje je lažno, a koje stvarno lice. Ukoliko biste posjedovali stvarno lice, vi biste to znali. Takvo pitanje se ne bi pojavilo. Sva lica su nestvarna, lažna, zato ne treba činiti nikakvo upoređenje. Vi ne poznajete stvarno: u tome je nevolja. Vi nijeste vidjeli stvarno, i to stvarno se nije uočilo na prirodan način. Mnogo više napora je potrebno da se ono pronađe.

U zenu kažu da je to stvarno lice prvobitno lice - lice koje ste imali prije rođenja i lice koje ćete imati nakon smrti. To znači da su sva lica u životu, u takozvanom životu, lažna. Kako da otkrijete koje je stvarno lice? Treba da se vratite unazad još prije rođenja. To je jedini način da se pronađe stvarno lice, jer onog trenutka kada ste se rodili počeli ste da budete lažni. Počeli ste da budete lažni jer se to isplatilo. Kada se dijete rodi, ono počinje da bude političar. Onog trenutka kada se poveže sa svijetom, sa roditeljima, sa porodicom, ono ulazi u politiku. Tada mora da brine o svojim licima. Ono će se smješkatiti kao da je podmićeno. Pokušavaće da pronađe način na koji će se smješkatiti kako bi bilo najbolje prihvaćeno, kako bi bilo više voljeno, cijenjeno. Prije ili kasnije će otkriti što zabranjuju roditelji, porodica i počće da to potiskuje. Tako je lažno ušlo u njega.

Zato su sva lica koja imate lažna. Nemojte pokušavati da pronađete ono pravo među ovima koje sada imate. Sva su lažna, podjednako lažna. Ona su bila iskorišćavana: zato su i prilagođavana - korisna, ali ne i istinita. A najveća samobmana je kada otkrijete da su lica lažna, počnete da stvarate novo lice za koje mislite da je stvarno. Na primjer, osoba koja živi običan život, u ovom svijetu, u nekoj poslovnoj porodici, otkriva svoje lažnosti, neautentičnost svog života, i onda se ona toga odriče. Ona postaje sanijasin i napušta svjetovno - tada možda misli da je to pravo lice. To je ponovo jedno lažno lice. Ono je samo bilo prilagođeno usljed reakcije na stara lica, a putem reakcije nikada nećete doći do pravog. Reakcijom na lažno lice samo ćete stvoriti neko drugo lažno lice. Šta onda treba činiti?

Stvarno nije nešto što treba da se dosegne. LAŽNO je vaše postignuće. Stvarno nije nešto što treba dosegnuti, to nije nešto što treba kultivisati. To je nešto što treba otkriti! Ono je već prisutno! Vi ne treba da pokušavate da to dosegnete jer će svaki napor voditi ka nekom drugom lažnom licu. Za lažno lice je potreban napor: to treba kultivisati. Za pravo lice ne treba ništa činiti. Ono je već tu. Ako jednostavno napustite vašu vezanost za lažna lica, lažno će otpasti, a ono što je stvarno će ostati. Kada nemate ništa da odbacite i kada imate samo ono što se ne može odbaciti, doći ćete do spoznaje što je stvarno.

Meditacija je put odbacivanja lažnih lica. Zato se tu toliko insistira da se oslobodite misli - jer bez misli ne možete stvoriti lažno lice. U nemisaonom stanju svijesti, vi ćete biti stvarni - jer u osnovi su misli te koje stvaraju lažna lica i maske. Kada nema misli, ne može biti ni lica. Tada ćete biti bez lica ili, bolje reći, sa stvarnim licem - a oboje znače jedno isto. Zato budite svjesni vaših misaonih procesa. Nemojte se boriti sa time, nemojte to potiskivati. Jednostavno samo imajte svjesnost: misli su prisutne samo kao oblaci na nebu, a vi gledate na njih bez ikakvog predubjeđenja za ili protiv. Ako ste protiv, vi ćete se boriti - a ta borba će proizvesti novi misaoni proces. Ako budete za to, zaboravićete sebe i plovićete strujom misaonog procesa. Nećete biti prisutni kao svjesni svjedok. Ako ste za, onda ćete biti u procesu. Ako ste protiv, stvorićete neki drugi proces kao reakciju na prethodni proces.

Zato nemojte biti ni protiv ni za. Dopustite mislima da se kreću, pustite ih da idu gdje god žele, budite duboko opušteni i jednostavno budite samo svjedok. Bilo šta da prolazi, svjedočite. Nemojte prosuđivati; nemojte govoriti da je ovo dobro, a da je ono loše. Ako prispije misao o Božanskom, nemojte reći: "Divno!" Onog trenutka kada to kažete bićete identifikovani sa time i tako ćete saradivati sa misaonim procesom. Tako ćete mu pomagati, davaćete mu energiju, pothranjivaćete ga. A ako ga budete hranili, on nikada neće otpasti. Ili, ako ima misli, seksualnih misli, nemojte reći: "To je loše, to je grešno", jer kada kažete da je to grešno, stvorili ste neku drugu seriju misli. Seksualnost je misao, grijeh je misao, Bog je misao. Ne budite ni za ni protiv. Jednostavno sve to promatrajte bez predrasuda, samo indiferentno posmatrajte.

Za to treba vremena. Veoma će biti teško, zato što je vaš um zaposlen. Onog trenutka kada nešto ugledamo, mi odmah prosuđujemo. Ne čekamo; ne postoji ni jedan tren pauze. Kada ugledate cvijet, već govorite: "Prelijep je." U samom trenutku uočavanja, nastaje interpretacija. Vi treba da stalno budete svjesni da odbacujete tu mehaničku naviku prosuđivanja. Vidite neko lice i već ste prosudili - ružno, dobro, loše ili nešto drugo. To prosuđivanje se duboko ukorijenilo u nama tako da ne možemo ništa jednostavno pogledati. Um odmah dopire. To postaje tumačenje; to nije samo obično gledanje. To postaje objašnjavanje! Nemojte objašnjavati. Jednostavno GLEDAJTE.

Sjedite u opuštenom položaju ili ležite. Zatvorite oči i dopustite da se misli kreću. Ako kažete: "Loše!", ako osudite, tada ćete početi da to potiskujete. Tako mu nećete dopustiti da se nezavisno kreće. Zato je prisutno toliko potrebe za snivanjem: sve ono što ste potisnuli tokom dana, moraćete da oslobodite tokom noći. To što je potisnuto nastoji da prisili ispoljavanje: ono treba da se ispolji. Zato sve što sanjate, to ste potiskivali. Snovi su katarza. Savremeni istraživači snova kažu da se možete lišiti spavanja i da u tome neće biti mnogo nevolje, ali se ne možete lišiti snova. Stara ideja da je spavanje veoma potrebno je već razotkrivena kao lažna. Snovi su veoma potrebni, a spavanje je potrebno jer ne možete sanjati bez spavanja.

Istraživači su pronašli tehniku pomoću koje mogu da prosude da li sanjate ili samo spavate. Ako samo spavate, oni će remetiti spavanje - tokom čitave noći. Ako sanjate, oni će vam to dopustiti. Kada ne sanjate, oni će uznemirivati spavanje. Nikakvi loši rezultati nijesu proizašli iz toga, ali ako bi vas uznemirivali dok sanjate i dopuštali vam da spavate kada ne sanjate, za tri dana biste počeli da se osjećate umorno, a poslije sedam dana bi se počeli osjećati duboko nelagodno. I tijelo i um bi se osjećali bolesno. Nakon tri nedjelje bi počeli osjećati neki oblik ludila. Šta se tu dogodilo? To je zato što su snovi katarzični. Ako nastavite da tokom dana potiskujete i ne dopuštate da se ispolji, to će se akumulirati u vama, a ta akumulacija potiskivanja je ludilo.

U meditaciji ne potiskujete nijednu misao. Ali to je teško jer se vaš cio um sastoji od prosuđivanja, teorija, "izama", religija, kultova. Zato onaj koji je duboko opsjednut nekom idejom, filozofijom ili religijom, ne može ući u meditaciju. To će biti teško jer će njegova opsesija postati prepreka. Zato ako ste hrišćanin, ili hindus ili džain, za vas će biti teško da uđete u meditaciju jer će vam vaša filozofija nametati prosuđivanje: "ovo" je dobro, a "ono" nije dobro; "ovo" treba potisnuti; "ono" ne treba dopustiti. Tako su sve filozofije, sve religije, sve ideologije represivne jer nameću tumačenja. One vam ne dopuštaju da vidite život onakav kakav jeste. Oni životu nameću svoje tumačenje.

Osoba koja želi da duboko uđe u meditaciju treba da bude svjesna sve besmislice ideologija. Budite samo običan čovjek bez ikakve filozofije, bez ikakvog stava prema životu. Samo budite tragalac - neko ko istražuje, ko je u dubokom traganju za spoznajom života. Nemojte nametati tome nikakvu filozofiju. Tada će vam biti veoma lako da uđete u meditaciju. Usljed toga, najveći meditant u svijetu, Gautam Buda, je insistirao da nikakva ideologija nije potrebna, da nikakva filozofija nije potrebna, nije potreban nikakav koncept života. Bilo da ima Boga ili nema, to je besmisleno,

irelevantno. Bilo da postoji *Moksha* (Oslobođenje) ili ne, to je beznačajno. Da li je tvoja duša besmrtna ili ne, beznačajno je.

Buda je bio previše anti-filozofičan - ne zato što je ON bio anti-filozofičan već zato što to može postati dobar temelj za meditante da skoče u nepoznato. Filozofija znači da nešto znate o nepoznatom BEZ da išta znate o tome. To su samo pretpostavke, hipoteze, ideološke tvorevine od strane čovjeka.

Ovo treba zapamtiti kao temeljnu činjenicu: nemojte suditi; neka um lako protiče. Neka um lako teče kao što teče rijeka. Samo sjedi na obali i promatraj, a to promatranje će biti čisto - bez ikakvog tumačenja. Prije ili kasnije, kako voda bude tekla, kada se potiskujuće ideje budu otklonile, doći će trenutak kada ćete pronaći jaz. Misao će otići, a ona druga još neće stići, tu će biti jaz - pauza. U toj pauzi se neće ništa događati. U tom intervalu ćete dobiti prvi bljesak vlastitog stvarnog lica ili prvobitnog lika. Kada ne bude misli, neće biti ni društva. Kada ne bude misli, neće biti ni "drugih". A kada ne bude drugih, kada ne bude društva, nećete trebati lice. Nemisaonost je bezličnost. U tom intervalu, kada je jedna misao otišla, a druga još nije stigla, u toj pauzi, po prvi put ćete stvarno sasznati koje je vaše lice - lice koje ste imali prije rođenja i lice koje ćete imati nakon smrti.

Sva lica u životu su lažna. A kada jednom spoznate stvarno lice, kada jednom osjetite tu unutrašnju prirodu koju budisti nazivaju *Buddha Swabhawa* - prirodu unutaršnjeg Bude, kada makar jednom osjetite tu unutrašnju prirodu, čak i sa jednim bljeskom, vi ćete biti druga osoba jer ćete tada neprestano biti svjesni što je lažno, a što stvarno. Tada ćete imati svoj kriterijum. Tada možete upoređivati, i tada neće biti potrebe da pitate što je stv

arno, a što nestvarno. To pitanje dolazi samo zato što ne znate što je stvarno, a ono što znate je nestvarno. Samo putem meditacije bićete u mogućnosti da naučite što je lažni lik, a što stvarno, autentično lice. Naravno, um je automatičan i sve što ste radili je bilo mehanički. Veoma je teško prekinuti tu mehaničnost.

Prvo što treba shvatiti: mehaničnost je nužna u životu - a vaše tijelo posjeduju jedan unutrašnji mehanizam. Kolin Vilson je to nazvao unutrašnji robot: vi posjedujete robota u vama. Jednom obučeni, kada vas jednom u nešto obučite, ta obuka dolazi do robota. To možete zvati memorijom, možete zvati umom, bilo kako, ali riječ "robot" je dobra jer je to apsolutno mehanično - automatizovano. To funkcioniše na svoj način.

Učite da vozite. Kada to učite, dok učite, treba da budete budni, pribrani. Opasnost je prisutna. Vi još ne znate da vozite i sve se može dogoditi, stoga treba da budete pribrani. Zato je učenje tako bolno: osoba mora stalno biti pribrana. Kada učite da vozite, to učenje primjenjujete na robota koji je dio vašeg uma. Potom možete pušiti, pjevati, slušati radio ili razgovarati sa prijateljem ili čak i ljubiti svoju djevojku. Vi možete raditi bilo šta, a robot koji je dio vašeg bića će voziti. Vi nećete biti potrebni, možete se osloboditi tog tereta. Robot će sve raditi. Ne treba ni da zapamtite kako se pokreće; to vam ne treba. Robot će znati kako se pokreće, kako se zaustavlja, gdje ne treba stati, šta treba činiti, a šta ne treba. Vi niste potrebni; oslobođeni ste tog posla. Robot će sve obaviti.

Ako se iznenada nešto dogodi, neka nesreća ili nešto što robot ne može da zabilježi jer nije obučen za to, tek tada ćete vi biti potrebni. Tada će se iznenada ukazati grč u vašem tijelu. Robot će se ukloniti i vi ćete doći na njegovo mjesto. Možete osjetiti taj trzaj. Kada iznenada osjetite da će se dogoditi neka nesreća, pojavi se jedan grč unutar vas. Robot se pomjeri; ustupi vam mjesto. Tada VI vozite. Ali kada se udes izbjegne, robot će ponovo zauzeti svoje mjesto. Vi ćete se opustiti, a robot će voziti. A to je potrebno za život jer ima tako mnogo stvari koje treba obaviti - tako mnogo stvari! A ako ne bi bilo robota da ih obavi, vi uopšte ne biste bili u mogućnosti da ih obavite. Zato je robot potreban. To je nužnost.

Ja nijesam protiv robota. Dajte robotu ono što ste naučili, ali ostanite gospodar. Nemojte dopustiti da robot postane gospodar. To je problem: robot će pokušati da postane gospodar jer je u tome vještiji od vas. Prije ili kasnije će pokušati da zagospodari i reći će vam: "Sasvim se povuci. Ti nijesi potreban. Ja mogu sve uraditi znatno uspješnije."

Ostanite gospodar. Šta je potrebno da uradite da biste ostali gospodar? Jedna stvar - samo jedno je moguće, a to je da ponekad, bez ikakve opasnosti, uzmete uzde u svoje ruke. Ponekada, bez ikakve opasnosti, uzmite uzde u svoje ruke! Recite robotu da se opusti, sjedite za volan i vozite automobil - BEZ ikakve prijeteće opasnosti jer će u opasnosti ponovo nastati automatizam. Onaj trzaj, grč, zamjena robota od vaše strane, je automatizam. Sada vi vozite: iznenada, bez ikakve potrebe, recite robotu da se opusti. Sjednete za volan i počnete da vozite. Kada

hodate: iznenada se prisjetite i recite tijelu: "Sada ću da hodam svjesno. Robot nije pozvan. Ja sam za upravljačem i ja ću svjesno upravljati svojim tijelom." Vi me slušate: to me sluša dio vas kojim upravlja robot. Iznenada načinite trzaj; nemojte dopustiti umu da priđe. Slušajte me neposredno, svjesno.

Šta mislim kada kažem: "Svjesno me slušajte"? Kada me slušate nesvjesno, vi ste samo fokusirani na mene, a sebe ste sasvim zaboravili. Ja postojim, govornik postoji, ali slušalac je nesvjestan. Vi niste svjesni sebe kao slušaoca. Kada kažem: "Uzmite uzde u svoje ruke", ja pod tim mislim da treba da budete svjesni dvije stvari - govornika i slušaoca. Ako budete svesni dvije stvari govornika i slušaoca, postaćete treće - svjedok. To svjedočenje će vam pomoći da postanete gospodar. A ako ste gospodar, vaš robot ne može uznemiriti vaš život. On JE uznemiravao vaš život. Vaš cjelokupni život je posao zbrkan upravo zbog tog robota. On pomaže, on je vješt, zato i uzima sve od vas - čak i stvari koje mu se ne bi trebale dati.

Vi ste se zaljubili: to je u početku divno jer još nije predato robotu. Vi još učite. Vi ste živi, budni, pribrani i ljubav ima ljepotu. Ali prije ili kasnije će robot preuzeti kontrolu. Postaćete muž ili supruga i tako ćete robotu dati priliku. Tada ćete reći supruzi: "Volim te", ali to nećete VI izgovarati: to će reći robot, gramofonska ploča. To je snimljeno. Vi to samo ponovo i ponovo odigravate, a vaša supruga će to shvatiti - jer uvijek kada robot kaže: "Ja te volim", to ništa ne znači. A kada vaša supruga kaže: "Volim te", i vi ćete znati da tu nema ničega zato što ta rečenica sa gramofona samo stvara buku. To nema nikakvog smisla; u tome nema smisla. Tada ćete poželjeti da sve uradite, iako VI to ne činite. Ljubav tada postaje teret i osoba čak nastoji da pobjegne od ljubavi. Sva vaša osjećanja, sve vaše veze su usmjerene od strane robota. Zato ponekada vi insistirate da nešto ne uradite, ali robot insistira da uradite to jer je obučen za to. Vi ste uvijek gubitnik, a robot je uvijek dobitnik.

Vi kažete: "Više neću biti gnjevan", ali ta vaša izjava je besmislena jer je robot za to obučen. A ta obuka je dugo trajala tako da rečenica u umu: "Više neću biti gnjevan", neće imati nikakvu težinu. Taj robot je dugo obučavan. Zato kada vas neko ponovo uvrijedi, vaša odluka da se zbog toga nećete ljutiti, neće biti od pomoći. Robot će odmah preduzeti mjere i uradiće ono za što je obučavan. A na kraju kada robot to bude obavio, vi ćete se kajati. Ali teškoća, duboka teškoća, je ta da je i to pokajanje obavio robot jer vi UVIJEK to radite: poslije ljutnje se kajete. I robot je naučio taj trik: on će se kajati, a potom ćete ponovo učiniti isto. Zato se događa da često osjetite da ste uradili nešto, da ste nešto rekli, da ste se ponašali na određeni način protiv svoje volje. Šta znači to "protiv svoje volje"? To znači da unutar vas postoji još jedno drugo vaše "ja" koje djeluje, koje može da uradi nešto protiv vaše volje. Koje je to vaše drugo "ja"? To je robot!

Šta činiti? Nemojte davati obećanje: "Više neću biti gnjevan". To će biti samo gubitak, neće vas nikuda odvesti. Zapravo, naprotiv, sve što činite, radite to svjesno. Preuzmite stvar od robota - za bilo koju stvar. Kada jedete, jedite svjesno. Nemojte to činiti na mehanički način kao što obično radite. Kada pušite, pušite svjesno. Nemojte dopuštati rukama da posežu za kutijom cigareta, nemojte nesvjesno vaditi cigaretu. Budite svjesni, pribrani - u tome je razlika.

Ja mogu mehanički podići ruku, bez ikakve svijesti. Ili, mogu podići ruku sa potpunom sviješću. Pokušajte to! Osjetićete razliku. Kada ste svjesni, vaša ruka će se veoma sporo podizati, veoma tiho, a vi ćete osjetiti da je ruka ispunjena svjesnošću. A kada se ruka ispuni svjesnošću, vaš um će biti lišen misli, zato što će se sva vaša svijest pomjeriti ka ruci. Više nema energije za razmišljanje. A kada automatizovano podignete ruku, mehanički, tada razmišljate dok se ruka pomjera. Ko pomiče tu ruku? Vaš robot. Vi pokrenite sebe! Uradite to bilo kojeg trenutka tokom dana, bilo kog trenutka, dok radite bilo šta. Preuzmite nadzor od robota. Ubrzo ćete biti sposobni da gospodarite nad robotom. Ali to nemojte pokušavati u nekim teškim situacijama: može biti samoubistveno. Mi obično to uvijek radimo u teškim situacijama, a usljed takvih prilika obično nikada ne možemo pobijediti. Počnite sa nekom lakšom situacijom, pa čak i da ne uspijete, neće biti neke veće nevolje.

Mi uvijek počnemo sa nekom teškom situacijom. Na primjer, neki čovjek pomisli: "Neću da budem gnjevan." Gnjev je veoma teška situacija i robot vam je neće prepustiti. Zato je bolje da to robod odradi jer on to bolje umije. Vi se odlučite za seks - da nešto uradite ili da ne uradite - ali to ne možete slijediti. Robot će preuzeti vodstvo. Situacija je veoma kompleksna i zato je potrebno znatno vještije rukovanje da bi se izašlo iz toga. Sve dok ne postanete sasvim sigurni da se možete snaći u toj situaciji bez pomoći robota, on vam neće dopustiti da to preuzmete. A to je jedan veoma bitan odbrambeni mehanizam. Ako bi to bilo drugačije, stvorili biste veću zbrku u svom životu - ukoliko biste u teškoj situaciji robotu oduzeli rukovođenje.

Pokušajte! Počnite sa jednostavnim stvarima kao što je hodanje. Pokušajte sa tim; to ništa neće poremetiti. Robotu možete reći: "Ovo neće ništa poremetiti. Ja ću samo hodati - malo ću prošetati - neću nikuda otići: samo mala šetnja. Zato nema nikakve potrebe da budeš sa mnom; JA MOGU BITI ne-efikasan." A potom budite svjesni i sporo hodajte. Budite ispunjeni sviješću cijelim tijelom. Kada jedna noga krene, krenite za njom. Kada se jedna noga podigne sa tla, podignite se i vi sa njom. Kada druga noga dotakne tlo, i vi sa njom dotaknite tlo. Budite savršeno svjesni. Ne činite ništa drugo sa umom; samo okrenite cio um ka svjesnosti. To će biti teško jer će se robot neprestano miješati. Svakog trenutka će robot upadati i govoriti: "Šta to radiš? Ja to mogu bolje od tebe." On to i MOŽE bolje. Zato pokušajte sa nekim ne previše ozbiljnim stvarima, sa nekim nekompleksnim stvarima, sa nečim jednostavnim.

Buda je svojim učenicima govorio da sa svjesnošću hodaju, jedu i spavaju. Ako možete obavljati te jednostavne stvari, onda ćete znati kako da svjesno uđete u teške situacije. Tada to možete pokušati. Ali mi uvijek počinjemo sa teškim stvarima; tada bivamo pobijedeni. To gubitničko osjećanje vam daje duboki pesimizam. Počinjete razmišljati da ništa ne možete uraditi. To pomaže robotu. On vam uvijek pomaže u nevolji jer ste tada poraženi. Tada vam robot može reći: "Ostavi to meni. Ja to uvijek mogu bolje odraditi od tebe."

Počnite sa jednostavnim stvarima. Zen budisti, zen monasi su veoma često navodili da su to radili. Kada su Boša upitali: "Šta je tvoja meditacija? Šta je tvoja *sadhana* (spiritualna praksa)?" On je rekao: "Kada sam gladan, ja jedem; kada mi se spava, ja spavam. To je sve."

Čovjek koji je pitao je rekao: "Ali svi mi to radimo. Šta ima posebnog u tome?" Bošo je ponovio. Rekao je: "Kada sam gladan, "Ja" jedem, a kada mi se spava, "Ja" spavam." A to je različito. Kada VI osjetite glad, vaš robot jede, kada VI osjetite pospanost, vaš robot spava. Bošo kaže "Ja", a to je različito.

Ukoliko budete budniji u vašem svakodnevnom životu, u običnom životu, svjesnost će rasti. A sa tom svjesnošću, vi nećete biti mehanička stvar. Po prvi put ćete postati osoba. Tada više niste jedno. Osoba ima lice, a mehanička stvar posjeduje mnoge maske - nema lica. Ako ste osoba - živi, pribrani, budni - možete imati autentičnu egzistenciju. Ako ste samo mehaničko sredstvo, nećete imati autentičnu egzistenciju. Svaki trenutak će vas mijenjati; svaka situacija će vas mijenjati. Bićete samo plutajuća stvar bez unutrašnje suštine, bez unutrašnjeg bića. Svjesnost vam daje unutrašnju prisutnost. Bez toga samo osjećate da postojite, ali vi ne postojite.

Neko je upitao Budu: "Želim da služim čovječanstvu. Recite mi kako da služim." Buda je veoma duboko zagledao čovjeka, prodorno, sa dubokom milostivošću i rekao: "Ali gdje si TI? KO će služiti čovječanstvu? Tebe još nema. Prvo budi, a kada budeš, onda neće biti potrebe da me to pitaš. Kada te ima, uradićeš nešto što se upravo tebi dogodilo - nešto što je vrijedno uraditi."

Gurdžijev je zabilježio da mu svi dolaze sa već pripremljenim zaključkom da su spremni. Neko mu je došao i upitao: "Ja sam vrlo bolestan uznutra. Um mi djeluje konfliktno, kontradiktorno, recite mi šta da radim da rastočim takav um, da ostvarim mentalni mir, unutrašnju smirenost." Gurdžijev je rekao: "Nemojte misliti o umu; ne možete ništa učiniti na tome. Prva stvar je da budete prisutni. Prvo VI morate postojati. Tada možete nešto uraditi. VAS sada nema."

Šta se misli pod time: "Vas sada nema"? To znači da ste još robot, mehanička stvar, da djelujete u skladu sa mehaničkim zakonima. Počnite da budete pribrani. Uključujte svjesnost u sve što radite - i započnite sa jednostavnim stvarima.

Drugo pitanje: "Objasnite značenje, pripremu i proces *mantra deeksha* - mantrne inicijacije. U čemu je razlog što individue moraju čuvati u tajnosti svoju mantru?"

Prvo pokušajte da shvatite šta je inicijacija - *šta je deeksha*. To je duboko zajedništvo, duboki prenos energije od Majstora ka učeniku. Energija uvijek teče naniže. Svaka energija teče naniže kao što voda teče naniže. Majstor - onaj koji je dostigao najviše, koji je to spoznao, koji je to postao - je najviši mogući vrh energije, najčistija energija - Everest energije. Ta energija može teći bilo kome ko je prijemčiv, otvoren, predan. Taj stav predanosti, stav prijemčivosti, ta duboka otvorenost će biti potrebna da bi to mogli primiti. Inače, i vi ste vrh; niste dolina. Tada energija ne može teći naniže ka vama. Vi ste drugačija vrsta vrha, vrh ega - niste vrh energije, vrh Bića, vrh svijesti. Vi ste gustina ega, gusto "JA". Vi ste vrh, a sa tim vrhom nije moguće sprovesti inicijaciju. Ego je prepreka jer vas zatvara i onemogućava da se predate.

Biti učenik, biti iniciran, znači sasvim se predati. Ne postoje djelimične predaje. Predaja znači "totalno". Ne možete reći: "Djelimično sam se predao." To nema smisla. Tada ste još prisutni sa

svojim egom. Ego TREBA predati, a kada predate ego, postajete prijemljivi, otvoreni. Bivate nalik dolini, a tada vrh može teći ka vama. Ja to ne govorim simbolično. To je uistinu tako.

Da li ste ikada bili zaljubljeni? Tada možete osjetiti kako ljubav teče između dva tijela. To je stvani tok. Energija se predaje, prenosi, prima, daje. Ali u ljubavi ste na istom nivou. Oboje možete ostati vrh ega, a da i dalje ljubav bude prisutna. Ali sa Majstorom nijeste na istom nivou. A ako pokušate da budete na istom nivou, inicijacija će biti neostvariva. Ljubav je moguća; inicijacija postaje nemoguća. Inicijacija je moguća samo ako ste na nižem nivou - otvoreni, predani, otvoreni za prihvatanje. Učenik je ženstven, upravo nalik materici, pasivan i spreman da primi. Majstor je muški faktor prilikom inicijacije. Ta tajnost u iniciranju je sada sasvim izgubljena zato što smo obrazovaniji, civilizovaniji, kulturniji, postajemo viši egoisti. Tada je predaja veoma, veoma onemogućena. Ona je oduvijek bila teška, ali sada je postala nemoguća.

Inicijacija je prenos unutrašnje energije, stvarne enegije, a Majstor može ući u vas i tansformisati vas ako ste spremni i prijemljivi. Ali tada je potrebno duboko povjerenje - više povjerenja nego za ljubav - jer ne znate što će se dogoditi. Vi ste sasvim u mraku. Samo Majstor zna šta radi i šta će se dogoditi. On zna; vi to ne možete znati. A postoje stvari koje se ne mogu reći o tome šta će se dogoditi zato što sa umom ima puno problema. Jedan problem je ovaj: ako se nešto kaže prije no se to dogodi, može se promijeniti događanje. Zato se ne može ništa reći. Postoji mnogo toga što vam Majstor ne može reći. On to može uraditi, ali vam ništa ne može reći o tome. To djelovanje je inicijacija. On ulazi u vas - u vaše tijelo, u vaš um. On vas pročišćava, mijenja vas iznutra. Jedina potrebna stvar je vaše potpuno povjerenje, jer bez toga nema otvaranja i on ne može ući u vas: vaša vrata su zatvorena.

Vi uvijek branite sebe. Život je borba - borba za opstanak, za preživljavanje. Ta borba vas zatvara. Vi postajete zatvoreni, uplašeni. Vi se bojite da budete ranjivi. Neko može ući u vas; neko može nešto uraditi sa vama. Zato se grčite. Ostajete zatvoreni - krijete se iza toga, u stalnoj ste odbrani. U inicijaciji treba da izgubite tu odbranu; taj odbrambeni oklop treba da odbacite. Tada bivate otvoreni i Majstor može da uđe u vas.

Na primjer, to je kao duboki ljubavni čin. Vi možete silovati ženu, ali ne možete silovati učenika. Ženu možete silovati jer je to tjelesno silovanje; tijelo se može nasilno uzeti, može se na silu prodrijeti u njega bez saglasnosti. Vi možete silovati ženu bez njene volje. To je prisiljavanje. Tijelo je materijalno; ono se može prisiliti. Nešto nalik tome se događa i u inicijaciji. Majstor ulazi u tvoju dušu, a ne u tijelo. Dok nijeste spremni i voljni, ulazak nije moguć. Učenik se ne može prisiliti jer tu nije u pitanju tjelesno. Tu je u pitanju duh, a vi ne možete prisiliti ulazak u dušu. U tome nije moguće nikakvo nasilje. Zato kada je učenik spreman i otvoren, nalik zaljubljenom ženi koja vas poziva i prima, koja je spremna, duboko opuštena, tek tada Majstor može ući i započeti rad. Vjekovi djelovanja se mogu obaviti u jednom trenutku. Možda ne možete tokom nekoliko života uraditi toliko, koliko možete uraditi u jednom takvom trenutku. Ali tada treba biti otvoren, ranjiv, sa potpunim povjerenjem. Vi ne znate šta će se dogoditi i šta će on prouzrokovati unutar vas.

Žena se plaši jer je za nju seksualni čin putovanje u nepoznato. Dok ona ne zavoli muškarca, dok ne bude spremna da pati, da nosi teret djeteta, da nosi dijete devet mjeseci i da potom sav svoj život posveti njemu, dok ne bude u dubokoj ljubavi, ona neće dopustiti da muškarac prodre u njeno tijelo - to nije samo tijelo: to je sav njen život. Kada je u dubokoj ljubavi, ona je tek tada spremna da pati, da se žrtvuje. A žrtvovanje i patnja u dobokoj ljubavi za nju predstavlja blaženstvo.

Ali sa učenikom je izražen dublji problem. Tu nije samo pitanje fizičkog rođenja, novog djeteta. To je NJEGOVO preporađanje. On nastoji da sam sebe preporodi. On će na izvjestan način umrijeti, a onda će se na izvjestan način ponovo roditi. A to je moguće ako Majstor uđe u njega, ali Majstor to ne može siliti. Nikakva sila nije moguća: samo učenik to može dopustiti. A u čemu je problem - veoma je veliki problem u spiritualnom učeništvu jer učenik nastoji da odbrani sebe, nastoji da stvori što je moguće više oklopa oko sebe. On se sa Majstorom ponaša kao sa bilo kim drugim; isti odbrambeni mehanizam funkcioniše. A tada je nepotrebno izgubljeno vrijeme, utrošena je energija, a trenutak koji se može dogoditi upravo sada, odložen je. Ali i to je prirodno, a ponekada, čak i sa velikim Majstorom se dogodi da učenik ispusti priliku.

Ananda, jedan od Budinih najvećih i najbližih učenika, nije mogao dosegnuti Oslobođenje za Budina života. On je bio uz Budu četrdeset godina i nije mogao to postići, a mnogi koji su došli poslije njega su to dosegнули; to je postao problem. Ananda je bio jedan od najbližih - veoma blizak. On je spavao u sobi sa Budom, četrdeset godina je išao svugdje sa njim. On je bio Budina sjenka. Znao je o Budi toliko mnogo koliko ni sam Buda nije znao. Ali on nije mogao postići najviše; ostao je

isti. A prepreka za to je bila jedna sasvim obična stvar: on je bio stariji rođak Bude - STARIJI brat. To je stvorilo ego.

Buda je umirao. Veliki konzil se okupio da zapiše sve što Buda kaže. Tada je to trebalo zapisati. Možda će ubrzo umrijeti i oni koji su živjeli uz Budu, zato se sve moralo zapisati. Ali konzil nije dopustio da Ananda prisustvuje, a samo je on imao veliko iskustvo, znao je sve činjenice o Budinom životu, njegovoj biografiji. Sve je to Ananda znao; niko toliko nije znao. Ali konzil je odlučio da ne pozovu Ananda jer on još nije bio prosvijetljen. On nije mogao da bilježi Budino kazivanje jer jednom tako neobrazovanom čovjeku ne bi se moglo vjerovati. On ne bi varao, ali sa jednim tako neukim čovjekom nikada se ne zna. On može pomisliti da se "ovo" dogodilo, a može povezati i sa autentičnim događajima koje je znao, ali on je bio čovjek koji još nije Probuđen. Sve što je on vidio i čuo u svojoj uspavanosti nije mu se moralo vjerovati, zato su mogli svjedočiti samo oni koji su bili Probuđeni, oni su odlučivali.

Ananda je jecao ispred vrata. Vrata su bila zaključana, a on je stajao ispred njih dvadeset četiri sata i jecao, plakao i zapomagao. Ali oni ga nijesu puštali unutra. Ta dvadeset i četiri sata je jecao, jecao, a onda je iznenada shvatio u čemu se sastojala prepreka - zašto on nije mogao stići dok je još Buda bio u životu, u čemu je bila prepreka. Tada se sjetio. Prisjetio se četrdeset godina dugog života sa Budom! Sjetio se prvog dana kada je došao da se inicira. Tada je imao jedan uslov, a taj uslov je pokvario cijelu inicijaciju. Zapravo, on nikada nije ni bio iniciran. Nije mogao biti uveden u inicijaciju jer je imao jedan preduslov.

Došao je Budi i rekao: "Došao sam da ti budem učenik. Kada postanem učenik, ti ćeš biti moj Majstor i ja tada treba da slijedim sve što kažeš, ja ću ti se pokoravati. Ali, sada sam tvoj stariji brat i mogu ti naredivati, ti moraš da me slušaš. Ti nijesi Majstor, ja nijesam učenik. Kada se budem inicirao, ti ćeš biti Majstor, a ja ću biti učenik. Tada više neću biti u mogućnosti da ti išta kažem; zato prije no što postanem učenik, ovo su moja tri uslova. Kaži "da" na ova moja tri uslova, a onda me možeš inicirati."

To nijesu bili neki veliki uslovi, ali uslovi su uslovi i onda vaša predanost nije potpuna. To su bili veoma mali uslovi, veoma simpatici uslovi. On je rekao: "Jedan, ja ću uvijek biti uz tebe. Ne možeš mi reći da odem nekud drugo. Dok sam živ biću tvoja sjenka; ne možeš mi narediti da odem. Daj mi obećanje - jer kasnije ću biti samo učenik i ako mi narediš, moraću da odem. To će biti obećanje dato starijem bratu - da ću biti uz tebe. Ne možeš mi reći da odem bilo gdje drugo. Ja ću biti samo tvoja sjenka, spavaću u istoj sobi sa tobom.

Drugo, uvijek kada kažem: "Primi ovog čovjeka", moraćeš da ga primiš. Bilo iz kog razloga da ne želiš da ga primiš, moraćeš ga primiti. Ako budem želio da neko primi tvoj *darshan* (duhovno prisustvo), moraćeš da mu to daš. I treće, ako kažem da nekog iniciraš, ne smiješ odbiti. Garantuj mi ta tri uslova. Obećaj mi to i onda me možeš inicirati. Ja kasnije više ništa neću tražiti jer ću biti samo učenik."

Kada se toga sjetio, još dok je jecao, dok je plakao ispred vrata, pošto se vratio u prošlost, iznenada je postao svjestan da uopšte i nije bilo inicijacije jer nije bio prijemljiv. Ali Buda se složio. Rekao je: "U redu!" - i slijedio je ta tri uslova cijelog života. Ali Ananda je izgubio: najbliži je izgubio. I onog trenutka kada je to ostvario, postao je Posvijetljen. Ono što se nije moglo dogoditi za Budina života, dogodilo se kada njega više nije bilo: on se predao. Jer ako postoji predaja, čak i odsutan Majstor može biti od pomoći. Ako nema predaje, čak i živi Majstor koji je tu prisutan neće vam moći pomoći. Zato je u inicijaciji, u bilo kojoj inicijaciji, pedaja potrebna.

Mantra inicijacija znači da kada se predate, Majstor ulazi u vas - u vaše tijelo, um, vaš duh. On će ući u vas da bi pronašao zvuk za vas, koji kada budete pjevali stvara od vas dugačijeg čovjeka u drugačijoj dimenziji. Mantra se ne može dati dok se sasvim ne predate jer davanje mantre znači da je Majstor ušao u vas i osjetio duboku harmoniju, unutaranju muziku vašeg bića. Tada će vam dati simboličan zvuk koji je u harmoniji sa vašom unutaranjom muzikom. Onog trenutka kada zapjevate tu mantru, vi ulazite u svijet svoje unutarne muzike: ušli ste u unutaranju harmoniju.

Taj zvuk je samo ključ, a ključ se ne može dati prije no što se brava upozna. Zato vam ne mogu dati ključ dok ne upoznam vašu bravu jer je ključ značajan samo ako može da OTKLJUČA. Svaki ključ neće valjati, a svako ima posebnu bravu. Vi trebate poseban ključ. Zato se mantre drže u tajnosti. Ako nekome date svoju mantru, on može eksperimentisati sa njom, ali taj ključ se neće ugoditi u tu bravu. Ponekad kada na silu gurate pogrešan ključ u bravu, možete pokvariti bravu, možete uništiti bravu. Možete je toliko pokvariti da čak i kad nađete ispravan ključ, ona neće raditi. Zato se mantra mora držati u tajnosti. One se ne smiju svakome dati. To je obećanje koje morate

dati. Majstor vam daje ključ: to je ključ samo za vas. Vi je ne smijete oštetiti, za mnoge to može biti uznemiravajuće.

Vama će se dati ključ tek onda kada VAŠA brava bude sasvim otvorena. Ali tada vi ne smijete TAJ ključ nikome dati. Tada možete biti sposobni da uđete u drugoga. Tada možete biti sposobni da osjetite bravu i da izumite ključ za vas. Ključ uvijek pravi Majstor. Ako postoji gomila ključeva, onaj koji to ne zna može pomisliti da su svi ključevi isti. Možda postoji samo veoma mala razlika, neznatna razlika, tako da ista riječ može biti različito korišćena. Na primjer, AUM: tu su tri zvuka - "A-U-M". Ako je naglasak dat na "U", srednji zvuk, to je jedan ključ. Ako je naglasak dat na "A", to je drugačiji ključ. Ako je pak naglasak dat na "M" - to je drugačiji ključ: to će otvoriti različite brave. Zato se toliko mnogo insistira na ispravnoj upotrebi mantri - na ISPRAVNOJ upotrebi mantrre kao da je ona data od Učitelja.

Zato vam Učitelj daje mantru u uho; on je otpjeva baš onako kako je treba koristiti. On je otpjeva u vaše uho, a vi morate biti veoma pribrani tako da cijela vaša svijest bude koncentrisana u uhu. On je otpjeva, a onda to uđe u vas. Vi tada treba da je zapamtite - da zapamtite njenu ispravnu upotrebu. Zato osobe moraju svoju mantru držati u tajnosti. Ona se ne smije javno pokazivati. One su opasne; samo ako ste inicirani, vi je znate. Ako vam je Majstor zaista dao taj ključ, vi ćete ga znati. Vi ćete ga čuvati kao najdragocjenije; ne smijete ga oštetiti. To može biti loše i za vas i za druge - zbog mnogih razloga. Treće, ako nešto možete držati u tajnosti, što to duže držite, ono sve dublje prodire u vas: to treba da ide dublje.

Kada je Marpa dobio tajnu mantru od svog Gurua, morao je dati obećanje da će je čuvati u potpunosti. Rečeno mu je: "O tome ne smiješ govoriti." Potom ga je Guru prenuo iz sna i upitao: "Koja je tvoja mantra?" Čak je i u snu Marpa održao svoje obećanje. Odbio je da mu kaže. A rečeno je, da je usljed straha prestao da spava. Bojao se da će jednog dana tokom spavanja doći Guru, ili će poslati nekoga, kada će on biti pospan i kada će možda odati tajnu i prekršiti dato obećanje. Zato je sasvim prestao da spava. Više nije spavao! Nije spavao sedam ili osam dana i Majstor ga upitao: "Zašto ne spavaš? Vidim da uopšte ne spavaš, u čemu je stvar?" Marpa mu reče: "Ti si činio trikove sa mnom. Dolazio si dok spavam i tažio da kažem mantru. Nijesam je mogao reći ni tebi. Kada sam jednom dao obećanje, to neće izaći iz mojih usta čak ni u snu. Ali tada sam se uplašio. Ko zna, možda ću u snu prekršiti obećanje? Možda ću jednog dana zaboraviti."

Ako ste toliko svjesni datog obećanja da ga se čak i u snu sjećate, tada je to duboko prodrlo u vas. To je ušlo duboko; ušlo je u unutrašnje područje. Što se budete dublje kretali, to će sve više biti ključ za vas - zato što je brava na najnižem nivou. Probajte sa bilo čime. Ako to možete držati u tajnosti, to će ići dublje. Ako je ne možete čuvati u tajnosti, ona će izaći. Zašto bi željeli da o tome nekome govorite? Zašto biste o tome brbljali? Zaista, bilo o čemu da brbljate, to će se osloboditi. Kada to jednom nekome kažete, izgubićete je; to će izaći.

Cijela psihoanaliza se zasniva na tome. Psihoanaliza je samo slušanje onoga što pacijent govori. To pacijentu pomaže - što više govori o svom problemu, o unutrašnjim konfliktima i idejama u vezi sa time, to se više oslobađa od toga. Suprotno se događa kada možete čuvati tajnu. Nijednog trenutka ne dopustite sebi da govorite o tome - NIJEDNOG trenutka! To će duboko prodirati, sve dublje - i jednog dana će ući u pravu bravu.

Još jedno pitanje: *"Pri upućivanju u meditacione tehnike temeljene na zvuku, molim Vas da nam objasnite razliku između haotične muzike u vašoj Dinamičnoj meditaciji i tvista ili rok muzike na Zapadu."*

Vaš um je u haosu. Taj kaos treba iznijeti, učiniti ga dostupnim. Haotična muzika može biti od pomoći, zato ako meditirate uz haotičnu muziku ili ako haotično plešete to vam može pomoći da izbacite svoj kaos. Vi ćete teći sa time, nećete se bojati ispoljavanja. A ta haotična muzika može iznutra pogoditi vaš haotični um i iznijeti ga napolje. To će pomoći.

Rok, džez ili neka druga haotična muzika na neki način pomaže da nešto iz vas izađe napolje, a to nešto je bilo potisnuta seksualnost. Ja se zanimam za SVA vaša potiskivanja. Savremena muzika je znatno povezana sa vašom potisnutom seksualnošću. Ali tu postoji sličnosti. Stoga ja nijesam zainteresovan SAMO zbog vašeg potiskivanja seksa. Ja se zanimam za SVE vaše potisnute emocije - seksualne ili neseksualne. Rok muzika ili druga slična muzika ima prođu na Zapadu zbog hrišćanstva. Hrišćanstvo je dvadeset vjekova potiskivalo seksualnost. Oni su potiskivanjem prisiljavali seks da ide duboko unutar vas, tako da je svaki čovjek postao izopačena ličnost. Zato se Zapad mora osloboditi grijeha koji je hrišćanstvo nametnulo čovjeku, njegovom umu.

Oni to ostvaruju kroz muziku, kroz ples, kroz haotično slikarstvo, haotičnu poeziju - u svim dimenzijama.

Na Zapadu se um na neki način mora osloboditi od dugih vjekova potiskivanja. Oni su vam to činili na svaki mogući način. Sve što je danas uticajno je haotično. To nije slučaj SAMO sa seksom. Postoje i mnoge druge stvari. Seks je temeljna stvar; on je veoma značajan: ali postoje i druge stvari. Vaš gnjev je potisnut, vaša tuga je potisnuta, čak je i sreća potiskivana.

Takav kakav je sada, čovjek je obuzdano biće. Njemu nije dopušteno... zaista, ništa mu nije bilo dopušteno. On je samo morao da slijedi pravila. On nije bio slobodna jedinka već je samo bio u ropstvu - tako je cijelo društvo samo jedan veliki zatvor. Židovi su veoma suptilni: to su stakleni židovi, providni. Ne možete ih vidjeti, ali oni postoje - oni su svugdje prisutni! Vaš moral, vaša kultura, vaša religija, sve su to židovi. Oni su prozirni; ne možete ih vidjeti. Ali bilo gdje da krenete, bićete vraćeni. To stanje uma je neurotično. Cijelo društvo je bolesno! Zato ja toliko insistiram na haotičnoj meditaciji. Oslobodite se, izbacite sve ono što vam je društvo nametnulo - odbacite svaku situaciju koju vam je nametnulo. Izbacite to, oslobodite se svega toga, prođite kroz katarzu. Muzika pomaže.

Kada jednom budete mogli izbaciti sve što je bilo potisnuto, ponovo ćete postati prirodni, ponovo ćete biti dijete. A sa takvim djetetom se otvaraju mnoge mogućnosti. Sada ste veoma zatvoreni. Kada ponovo postanete dijete, tek tada će se vaša energija promijeniti. Tada ćete biti čisti, nevini, a sa takvom nevinošću i čistotom, transformacija je moguća.

Izopačene energije se ne mogu transformisati. Za to su potrebne prirodne i spontane energije. Zato ja toliko insistiram na izbacivanju nepotrebnog iz vas: tako da možete da izbacite društvo iz vas. Društvo je veoma duboko ušlo u vas. Ono vas NIGDJE ne ostavlja, ulazi u vas sa svake strane. Vi ste tvrdava, a društvo ulazi u vas sa svake strane. Politika i sveštenici su mnogo uradili da vas učine robovima. Vi niste slobodni, a čovjek može dospjeti do blaženstva samo kada bude sasvim slobodan. Da biste postali sasvim slobodni, cijelo društvo treba izbaciti iz vas, ali to ne znači da ćete tada postati anti-društveni element. Kada jednom odbacite društvo i postanete svjesni svoje unutarne čiste slobode, tada možete živjeti sa društvom; nije potrebno da budete "anti". Ali tada društvo ne može ući u vas. Možete se kretati kroz njega, možete djelovati u njemu, ali tada cijela stvar postaje psihodrama: vi glumite. Tada vas društvo ne može ubiti, ne može od vas stvoriti slugu: vi svjesno glumite u njemu.

Oni koji bivaju anti-društveni jednostavno pokazuju da i dalje pripadaju istom društvu. Svi anti-društveni pokreti na Zapadu su reakcionarni, nijesu revolucionarni. Vi se bunite protiv tog istog društva, samo ste na neki drugi način povezani sa njim. Stojite na glavi: to je sve. Vi upražnjavate *shirshasana* (položaj na glavi u jogi), ali vi ste ista osoba. Sve što vam društvo nameće, vi činite samo suprotno tome - ali i dalje slijedite to društvo. To neće pomoći. Ako ste "anti", nećete otići dalje od društva. Vi ste dio njega. Ako društvo umre, umrijećete i vi. Pomislite na to što sada na Zapadu nazivaju establišment - društvo koje je utemeljeno - a alternativu tom društvu čine hipici, japiji ili drugi njima slični: oni bitišu kao DIO tog etablisma. Ako bi taj etablisman nestao, oni ne bi bili nigdje. Oni ne mogu bitisati sami od sebe; oni su samo reakcija.

Ne možete stvoriti društvo od hipika. Oni mogu bitisati samo kao alternativno društvo SA establišmentom - upravo kao njegova reakcija. Oni ne mogu živjeti nezavisno. Mada oni misle da su nezavisni, oni uopšte nijesu nezavisni. Oni žive protivno etablismanu. On je njihov izvor, njihov život. Kada jednom takvog društva ne bude, oni će biti izgubljeni, neće znati šta da rade i gdje da idu. Sve što rade je diktirano od tog utemeljenog društva. Oni se protive tome, ali pravac i uputstva dobijaju od tog društva. Ako taj etablisman kaže da treba nositi kratku kosu, vi ćete nositi dugu kosu. Ali ako ne bude takvog društva, šta ćete onda? Ako ono kaže da budete čisti, vi ćete ići prljavi. Ali ako nema tog društva, ni galame oko čistoće, vi nećete biti nigdje. Ako društvo kaže "ovo", vi ćete raditi "ono" - sasvim suprotno - ali i tako ćete slijediti etablirano društvo. Zato anti-društveni elementi nijesu revolucionarni. Oni su reakcionarni, dio su i proizvod istog društva - oni su ogorčeni protivnici tog društva.

Meditant, sanijasin, nije anti-društven: on je otišao DALJE od društva. On nije protivnik etablisma, a nije ni za to, ali on to ne prihvata previše ozbiljno. On zna da je to samo igra; u tome se kreće nalik glumcu. A ako se kroz društvo možete kretati nalik glumcu na pozornici, to vas nikada neće doticati: ostaćete izvan svega toga. Zato nemojte biti ni za ni protiv toga. Ali kako da to ostvarite? To ćete postići samo ukoliko izbacite društvo iz SEBE. Ako je ono prisutno, postoje samo dva puta: slijediti to ili biti protiv. Ali vi ste u tome; vi ste zarobljeni. Prvo osoba mora sebe očistiti od društva. Tada ćete po prvi put biti individualni. Sada to još niste: vi ste samo društvena jedinica.

Kada se društvo odbaci, kada se njegovo unutrašnje prisustvo izbaci, ponovo se vraćate u svoje djetinjstvo: postali ste nevini. A ta nevinost je dublja od bilo koje dječije nevinosti jer vi poznajete i pad i uspon. To je uskrsnuće. Vi ste postali iskusni, znate sve besmislice. Sada ste ponovo čisti. Ta čistota je postala hram za Božansko.

Kada budete mogli bez ikakve gorčine da izbacite društvo iz vas, a da nijeste protivnici ili uvučeni u neku reakciju, ako jednostavno možete izbaciti društvo iz vas, u vas će ući Božansko. Sa društvom u vama, Božansko će ostati izvan vas; bez društva u vama, Božansko će ući: zato što Božansko znači Egzistencija. Društvo je ljudski, lokalni fenomen. Egzistencija je velika - beskonačna. Ona nije zavisna od čovjeka, morala, tradicije. Ona je povezana sa stvarnim korijenima Bića.

Osoba treba da bude izvan društva, a ne protivnik, zapamtite to. A taj haotičan metod vam može pomoći; to je katarza.

ZVUČNI METODI ZA ODBACIVANJE UMA

SUTRE:

*18. Ispuštaj zvuk čujno,
a onda tiše i tiše sve dok se osjećaj ne produbi
do ove tihe harmonije.*

*19. Sa usnama malo otvorenim,
usmjeri um na sredinu jezika. Ili, kada budeš tiho
udisala, osjeti zvuk "HH".*

*20. Usredi se na zvuk "AUM" ali da se
ne čuje "A" ili "M".*

Tantra dijeli život u dvije dimenzije: jedna je *sansar* - ono što jeste, svijet - a druga je *Moksha* - ono što bi moglo biti, Konačno, ono skriveno koje bi se moglo ukazati. Ali između njih nema protivrječnosti. Skriveno je upravo ovdje i sada, u svijetu - naravno, još vam je nepoznato, ali nije neživotno. Ono postoji! Konačno i ovo sada nijesu dvije stvari već samo dvije dimenzije jedne Egzistencije. Zato za tantru ne postoji protivrječnosti, nema dvojnosti. Jedno izgleda kao dvoje samo usljed ograničenosti: zato što ne možemo vidjeti cijelo. Onog trenutka kada budemo mogli vidjeti cijelo, jedno će nam izgledati kao jedno. Podjela nije u stvarnosti već u našem ograničenom znanju. To što mi znamo je *Sansar* - svijet - a ono što još nije poznato, ali može biti upoznato je *Moksha* - Transcendentalno, Konačno, Apsolutno.

Kod drugih tradicija postoji konflikt između dvoje, kod tantre tog konflikta nema. To treba duboko razumjeti i preživjeti u umu i srcu. Dok se to duboko ne shvati, nikada nećete biti sposobni da shvatite stanovišta tantre. Bilo kakvo da je vaše vjerovanje, to je dualno vjerovanje. Bilo da ste hrišćani ili muhamedanci, hindusi ili džaini, vaše vjerovanje je dualistično, konfliktno. Svijet izgleda kao nešto protivno Božanskom i vi treba da se borite porotiv svjetovnog kako biste dospjeli do Božanskog. To je zajedničko vjerovanje svih takozvanih religija, posebno organizovanih religija.

Um može veoma lako shvatiti dvojnost. Zapravo, on SAMO može shvatiti dvojnost jer je stvarna funkcija uma da dijeli, njegova funkcija je da cjelinu sječe u djelove. Um radi na principu prizme: kada zrak svjetlosti uđe u prizmu, ona ga izdijeli na sedam boja. Um je prizma, a stvarnost se dijeli pomoću nje. Zato um razvija analize. On sve dijeli u fragmente i neće u tome prestati sve dok bude ičega što se može podijeliti. Zato um ima tendenciju da dospije do atoma, do najniže podjele. On stalno dijeli, dijeli, sve do trenutka kada neće više biti ništa da se dijeli. Ako i dalje bude podjela, on će i dalje dijeliti. Um ide do fragmenta, do najmanjeg dijela, a stvarnost predstavlja cjelinu, a ne fragment. Zato je sasvim suprotni proces potreban da bi se upoznalo stvarno: proces sinteze - a ne analize, proces koji kristališe - a ne dijeli. Potreban je proces ne-uma.

Tantra odbacuje podjele i kaže da postoji samo cjelina. Dio koji je nama poznat je svijet, a dio koji je skriven je Božansko, Bog ili bilo kako da želite da ga zovete. Ali to skriveno je sada i ovdje.

Vi toga nijeste svjesni, ali ono je sada i ovdje. Ono je spremno! Za vas će to biti u budućnosti, ali u Egzistenciji je to već sada i ovdje. Vi morate da putujete do toga; morate da dosegnete do ne-umnog stava kako biste mogli sagledati te stvari: tada će se one razotkriti. Vi ste upravo ustali i jutarnje sunce se izdiglo, ali vi ste ustali zatvorenih očiju. Jutro je sada i ovdje, ali za vas ono još nije sada i ovdje. Tek kada budete otvorili oči, tada će to biti činjenica za vas. U Egzistenciji jutro postoji, ali ne i za vas. Vi ste zatvoreni za to; to je skriveno za vas. Za vas je samo mrak, a svjetlost je skrivena. Ali ako otvorite oči, svakog trenutka jutro može biti činjenica i za vas. To je već činjenica; samo ste vi slijepi.

Tantra kaže da je svijet već Božanstven, ali Vi ste slijepi. Zato sve što znate u svojoj zaslijepljenosti se zove svijet, a što je skriveno usljed vaše zaslijepljenosti je Božansko. Jedna od temeljnih postavki je - ovaj *sansar* je *Moksha*, ovaj svijet je Božanstvo, ovaj svijet je Konačno. Trenutačno i Konačno nijesu dvije stvari već jedno. Ovdje i tamo nijesu dvoje, već jedno. Usljed takvog gledanja, mnoge stvari su moguće za tantru. Jedno, tantra može sve prihvatiti, a duboka prihvatljivost vas može duboko opustiti. Ništa drugo vas ne može opustiti!

Ako nema podjele na ovaj i na onaj svijet, ako je transcendentalno sada i ovdje, ako je materija samo tijelo Božanskog, onda se ništa ne dijeli, ništa se ne zabranjuje i vi ne treba da budete napeti. Čak i ako su vam potrebne mnoge godine da dospijete do Božanskog, tantri se uopšte ne žuri. To je već tu, vrijeme se ne gubi. Ono je oduvijek ovdje. Uvijek kada otvorite oči naći ćete ga. Sve što ste do sada dobijali je to skriveno Božanstvo.

Zato je hrišćansko zabranjivanje, grijeh ili neke druge takve religiozne pretpostavke za tantru potpuna laž - i apsurd, jer ako nešto zabranite, i vi bivate iznutra podijeljeni. Ne možete iz spoljašnjosti dijeliti stvari. Ako dijelite, i vi ćete biti podijeljeni - paralelno sa time. Ako kažete da je ovaj svijet loš, tada će i vaše tijelo biti loše jer je i ono dio ovog svijeta. Ako kažete da je ovaj svijet prepreka da se dospije do Konačnog, tada ćete osuditi cio vaš život i osjećaćete se krivim. Tada nećete moći uživati. Nećete moći živjeti. Nećete se moći smijati. Tada će na vašem licu biti samo ozbiljnost. Vi samo možete biti ozbiljni. Ne možete biti ne-ozbiljni, ne možete biti razigrani. To se dogodilo svim umovima u svijetu. Postali su umrtvljeni, preozbiljni. Preko te ozbiljnosti su postali umrtvljeni jer nijesu mogli prihvatiti život. Oni su ga odbacivali i mislili da prije no što ga odbace neće moći dospjeti do drugog svijeta.

Tako je taj drugi svijet postao njihov ideal, budućnost, želja, vizija; a ovaj svijet je postao grijeh. Tada se osoba osjeća krivom. A svaka religija koja vam stvara krivicu, čini vas neurotičnim: vodi vas do ludila! U tom smislu, tantra je jedina zdrava religija. Ukoliko bi ijedna religija postala zdrava, to bi bila tantra: postala bi tantrična. Zato svaka religija ima dva aspekta. Jedan je spoljni aspekt: crkva, organizacija, javnost, javno ispoljavanje, egzoterija. Taj aspekt uvijek odbacuje život. Drugi aspekt je unutrašnja suština; svaka religija posjeduje i to: ezoteričnost. To je uvijek tantrično - sasvim prihvatajuće.

Dok sasvim ne prihvatite svijet, nećete moći biti u skladu sa sobom. Ne-prihvatanje stvara napetost. Kada jednom prihvatite sve onakvo kakvo je, osjećaćete se u svijetu kao u svom domu. Tantra kaže da je to temeljna stvar: morate biti u domu! Tek tada je moguće i nešto više. Ako ste napeti, izdijeljeni, u konfliktu, tjeskobni, sa krivicom, kako nešto možete prevazići? Previše ste iznutra ludi, ne možete dalje putovati. Previše ste vezani za ovo, previše zaposjednuti od onog, tako da ne možete otići dalje. To izgleda paradoksalno. Onaj koji je sasvim protiv svijeta, sasvim je u njemu; tako i mora biti. Ne možete pobjeći od vašeg neprijatelja. U posjedu ste neprijatelja. Ako je svijet vaš neprijatelj, nema veze šta radite ili nastojite da uradite, ostaćete svjetovni. Možete čak biti i protiv toga; možete se odreći svega toga: ali vaš stvarni pristup će biti svjetovan.

Vidio sam jednog sveca - veoma slavnog sveca. On nikada nije dotakao novac. Ako bacite novčić pred njim, on će zatvoriti oči. To je neurotično! Taj čovjek je bolestan! Šta on radi? Ali ljudi su mu se klanjali upravo zbog toga. Oni su mislili da je on daleko "onosvjetovan". On to nije bio! On je bio previše u ovom svijetu. Čak ni vi nijeste toliko svjetovni. Šta je on radio? On je samo preokrenuo proces. Tada je "stajao na glavi". On je isti čovjek - isti onaj čovjek koji je pohlepan za novcem. On je neprestano mislio na novac, sakupljao je imanja. Sada je postao nešto sasvim suprotno, ali unutar sebe je i dalje ostao isti. Sada je protiv novca. Sada ga ne može ni dotaći.

Odakle taj strah? Čemu ta mržnja? Zapamtite, tamo gdje je mržnja, to je znak da je ljubav otišla na suprotnu stranu. Vi ne možete mrzjeti prije no što duboko volite. Vi nešto možete mrzjeti samo ako ste ga prije toga voljeli. Mržnja je uvijek moguća samo kroz ljubav. Možete biti protiv nečega samo ako ste prije toga bili za to, ali temeljni pristup ostaje isti. Taj čovjek je pohlepan.

Ja sam ga upitao: "Zašto se toliko bojiš?" On mi je odgovorio: "Novac je bio prepreka. Dok ne iskoristim volju protiv moje pohlepe za novcem, neću moći dospjeti do Božanskog." Sada je to postala samo jedna nova vrsta pohlepe. On je bio u pogodbi. Ako dotakne novac, izgubiće Božansko - a on je želio da dobije Božansko, želio je da posjeduje Božansko, zato je bio protiv novca.

Tantra kaže da ne budete ni za ni protiv svijeta. Samo ga prihvatite. Nemojte stvarati nikakav problem zbog toga. Kako vam to može pomoći? Ako ne stvarate nikakav problem zbog toga, ako ne živite neurotično zbog toga - na ovaj ili na onaj način, ako jednostavno ostanete u tome i prihvatite sve to kako jeste, vaša sva energija će se osloboditi od toga i usmjeriti ka skrivenim prostorima, ka skrivenim dimenzijama. Zato će vam prihvatanje ovog svijeta biti preobražaj za to. Potpuno prihvatanje će vas voditi, transformisaće vas, usmjeriće vas ka drugim dimenzijama, skrivenim dimenzijama, jer se tada oslobađa sva vaša energija. Ona ovdje nije vezana. Tantra duboko vjeruje u koncept *niyati* - sudbine. Tantra kaže da prihvatite ovaj svijet kao svoju sudbinu i da ne brinete o tome. Kada to primite kao svoju *niyati*, kao svoju sudbinu, vi tada to prihvatate onakvo kakvo jeste. Vi ne nastojite da je mijenjate, da je načinite drugačijom, da je prilagodite vašim željama. Kada je jednom prihvatite onakvu kakva je i kada ne brinete zbog toga, sva vaša energija se oslobađa i prodire duboko u vas.

Ove tehnike mogu biti od pomoći samo ukoliko prihvatite taj stav; inače, neće biti od pomoći. A one izgledaju tako jednostavne. Ako odmah počnete sa njima, izgledaće vam jednostavne, ali nećete uspjeti u tome. Osnovni stav će biti odbijanje. Prihvatanje je osnovni pristup tome. Kada je prihvatanje u pozadini toga, ti jednostavni metodi će djelovati čudastveno.

Šesti metod (bavljenje zvukom): *"Ispuštaj zvuk čujno, a onda tiše i tiše sve dok se osjećaj ne produbi do ove tihe harmonije."*

Bilo koji zvuk može biti upotrijebljen, ali ako volite neki poseban zvuk, to će biti bolje: jer ako volite neki određeni zvuk, tada to nije samo zvuk. Kada intonirate taj zvuk, onda sa time iskazujete i određeno osjećanje, a malo po malo će nestati tog tona i samo će osjećanje ostati. Zvuk treba iskoristiti kao prolaz ka osjećanju. Zvuk je um, a osjećanje je srce. Veoma je teško da se direktno uđe u srce. Pošto smo dugo i kroz mnoge živote to gubili, mi ne znamo odakle da krenemo ka srcu. Kako da uđemo u njega? Vrata izgledaju zatvorena.

Mi nastojimo da govorimo o srcu, ali i taj govor je u umu. Govorimo da volimo srcem, ali i to je putem mozga. To je putem mozga - u srcu. Čak i priča o srcu je u glavi, a mi ne znamo gdje je srce. Ja ne mislim na fizički dio: mi o tome nešto znamo. Ali ljekari bi rekli, to kaže i medicinska nauka, da nemamo mogućnosti da volimo na taj način. To je samo pumpni sistem. Ništa drugo u tome nema, sve ostalo je mit, poezija i snivanje. Ali tantra zna za duboki centar koji je skriven iza vašeg srca. Do tog centra se može doći samo putem uma jer mi boravimo u umu. Mi se nalazimo u glavi, i svako unutrašnje putovanje počinje odatle. Um je zvuk. Ako se zaustave svi zvuci, nećete imati uma. U tišini nema uma: zato se tako puno insistira na tišini. Tišina je stanje ne-uma.

Mi obično kažemo: "Um mi je tih." To je apsurd, besmislica, jer sami um znači odsustvo tišine. Zato ne možete reći da je um u tišini. Ako ima uma, ne može biti tišine, a kada ima tišine, nema uma. Zato ne postoji tihog uma. Ne može ga biti. Nekada čujemo da neko kaže da je živ-mrtav. To nema smisla. Ako je mrtav, onda nije živ. Ako je živ, onda nije mrtav. Ne možete biti živi-mrtvi. Tako i ne postoji tih um. Kada tišina dođe, uma više nema. Zaista, kada um izlazi, tišina ulazi; tišina ulazi, a um izlazi. Oboje ne mogu biti prisutni. Um je zvuk. Ako je zvuk sistematičan, vi ste zdravi. Ako je zvuk postao haotičan, vi ste bolesni. Ali u oba slučaja je zvuk prisutan, a mi bitišemo u prostoru uma.

Zato kako da otpadnemo od toga i uđemo u unutrašnji prostor srca? Upotrijebite zvuk, ispuštajte zvuk. Jedan zvuk će biti od pomoći. Ako postoje mnogi zvuci u umu, teško ih je napustiti. Ako postoji samo jedan zvuk, od njega se možemo lakše osloboditi. Zato se prvo moraju svi zvuci žrtvovati za jedan zvuk. U tome se sastoji upotreba koncentracije. Ispuštajte jedan zvuk. Nastojte da ga intonirate, prvo čujno, kako biste ga mogli čuti, a potom, malo po malo, tiše, nečujno. Tada više niko to neće moći čuti, ali vi ćete ga moći iznutra čuti. Stišavajte ga, neka bude sve tiši i tiši, a onda neka iznenada sasvim otpadne. Tada će biti tišina - eksplozija tišine, ali će biti prisutno osjećanje.

Zato je dobro koristiti zvuk, ime, mantru, za koju te veže neko osjećanje. Ako hindus koristi "Ram", on ima osjećanje za to. Za njega to nije samo riječ. To nije samo u njegovoj glavi. Vibracije dopijevaju i do njegovog srca. On možda toga nije svjestan, ali to je duboko ukorijenjeno u njegovim kostima, u njegovoj krvi. Tu postoji duga tradicija, duga uslovljavanja tokom mnogih života. Zato ako

ste bili neprestano vezani za jedan zvuk, to će biti veoma duboko ukorijenjeno. Iskoristite to! To se može upotrijebiti. Ako hrišćanin koristi "Ram", on to može izgovarati, ali to će ostati u umu: neće duboko prodrijeti. Bolje je da on koristi riječ "Isus", "Marija" ili nešto slično. Veoma je lako biti pod uticajem novih ideja, ali ih je teško koristiti. Vi za to nemate osjećanja. Čak i ako uvjerite um da je tako bolje, to će biti samo površno uvjerenje.

Jedan moj prijatelj je bolovao u Njemačkoj. Tamo je boravio trideset godina i sasvim zaboravio maternji jezik. On je bio iz Maharaštre, a njegov maternji jezik je bio marati. Marati je bio njegov maternji jezik koji je on zaboravio. Trideset godina je koristio njemački jezik. Taj jezik mu je postao skoro kao maternji. Ja kažem "skoro kao" jer nijedan drugi jezik vam ne može biti maternji. To nije moguće jer maternji jezik ostaje duboko unutar vas. On je to svjesno zaboravio i nije mogao više govoriti ili razumjeti taj jezik.

Onda se razbolio - bio je tako bolestan da je cijela njegova porodica morala poći tamo da bi ga vidjela. Bio je u nesvjesti. Ponekada bi se svijest ukazala, ali uvijek kada bi došao svijesti, on bi govorio njemački, a kada bi bio nesvjestan, nešto bi mumlao na marati. Kada je bio u nesvjesti, nesvjesno je govorio marati. Kada je bio pri svijesti, govorio bi njemački. Svjesno ništa nije mogao razumjeti na marati, a nesvjesno ne bi ništa razumio na njemačkom. Duboko u nesvjesnom je ostao marati. To je bio maternji jezik koji se nije mogao zamijeniti. Možete preko njega nešto staviti; možete ga pokriti nekim drugim stvarima, ali ga ne možete zamijeniti. On će uvijek ostati duboko u vama. Zato ako imate osjećaj za neki drugi zvuk, bolje je da to koristite. Nemojte koristiti neki intelektualni zvuk. To neće biti od pomoći jer zvuk treba koristiti kao prolaz od uma ka srcu. Zato koristite zvuk koji duboko volite, za koji vas veže neko osjećanje.

Ako muhamedanac pokuša da koristi "Ram", to će ići veoma teško: ta riječ mu ništa ne znači. Zato dvije najstarije religije ne vjeruju u preobraćanje - hinduizam i judaizam. One su dvije najstarije religije, dvije prvobitne religije jer su sve druge religije proizišle iz njih. Hrišćanstvo i islam su proizašli iz jevrejske tradicije; budizam, džainizam i sikizam su izašli iz hinduizma. Te dvije prvobitne religije nikada nijesu vjerovali u preobraćanje, a razlog je bio ovaj: vi možete neku osobu intelektualno preobratiti, ali je ne možete lišiti srca. Hindusa možete preobratiti u hrišćanstvo, hrišćanina možete prevesti u hinduizam, ali to preobraćanje će ostati samo na nivou uma. Duboko u svom srcu preobraćeni hindus ostaje i dalje hindus. On može ići u crkvu, može se moliti Mariji ili Isusu, ali ta molitva ostaje u glavi. Vi ne možete izmijeniti nesvjesnost. Ako ga hipnotišete, otkrićete da je on hindus. Ako ga hipnotišete i dopustite mu da razvije svoju nesvjesnost, otkrićete da je hindus.

Usljed tih činjenica Indijci i Jevjeji nijesu nikada vjerovali u preobraćanje. Ne možete promijeniti čovjekovu religioznost jer mu ne možete izmijeniti srce i nesvjesna osjećanja. Ako biste to pokušali, vi biste ga uznemirili jer biste mu dali nešto što je površno i tako ga izdijelili. Tako bi postao rascijepljena ličnost. Duboko u sebi bi bio hindu; na površini bi bio hrišćanin. Koristio bi hrišćanske zvuke, mantre, koje ne bi prodirale duboko, a ne bi koristio hindu zvuke koji bi mogli ići duboko. Tako biste uznemirili njegov život.

Zato pronađite određeni zvuk za koji nešto osjećate. Čak i vaše ime može biti od pomoći - čak i vlastito ime! Ako ne osjećate nešto prema nečem drugom, tada će i vlastito ime biti od pomoći. Postoje mnogi takvi zabilježeni slučajevi: jedan veoma poznati mistik Bukkh je koristio svoje ime jer je govorio: "Ja ne vjerujem u mog Boga. Ja ne znam ništa o njemu, ne znam mu ni ime. Postoje mnoga imena koja sam čuo, ali to ne dokazuje da su to bila njegova stvarna imena. A ja sam u traganju za sobom, zašto onda da ne koristim vlastito ime?" Zato je on koristio svoje ime, i upravo koristeći svoje ime, spustio se u tišinu.

Ako nemate neku ljubav, upotrijebite svoje ime. Ali to je dosta teško jer se vi veoma otuđeno odnosite prema sebi tako da nemate osjećanja, nemate poštovanja prema sebi. Drugi vas i mogu poštovati, ali vi ne poštujete sebe. Zato je prva stvar da pronađete neki zvuk koji će biti od pomoći: na primjer, ime voljene osobe, ime voljenog. Ako volite cvijeće, tada će ime "ruža" dobro djelovati ili nešto slično. Bilo koji drugi zvuk za koji osjetite da dobro koristi, koji je upotrebljiv, koji možete slušati, iz kojeg dobijate odedeno osjećanje koje koristi vašem biću, možete upotrijebiti, takođe. Upotrijebite to! Ako ne možete pronaći nešto, onda postoje određene sugestije iz tradicionalnih izvora. "Aum" se može koristiti, "Amin" se može koristiti, "Marija" se može upotrijebiti, "Ram" se može upotrijebiti, ili Budino ime, Mahavirovo ime ili bilo koje ime koje volite. Ali osjećanje mora biti prisutno. Zato vam guruovo ime može pomoći, ako za to imate osjećaja. Ali osjećanje je bitno!

"Ispuštaj zvuk čujno, onda tiše i tiše sve dok se osjećaj ne produbi do ove tihe harmonije": a onda stišavajte zvuk. Intonirajte sporije i nečujnije tako da i vi morate učiniti napor da to čujete. Odbacujte ga, odbacujte ga, i tada ćete osjetiti promjenu. Što budete više odbacivali taj zvuk, to će biti više osjećanja. Kada zvuk nestane, samo će ostati osjećaj. Taj osjećaj se ne može imenovati. To je ljubav, duboka ljubav, ali ne prema bilo kome; u tome je razlika.

Kada koristite zvuk ili riječ, ljubav se veže za određenu etiketu. Kažete: "Ram-Ram-Ram" - vi imate duboki osjećaj za tu riječ, ali osjećanje je adresirano ka Rami, upućeno je ka Rami. Kada budete stišavali "Ram", trenutak će doći kada će "Ram" nestati, kada će zvuk nestati. Tada će ostati samo osjećaj, osjećaj ljubavi - ne prema Rami, to sada nije adresirano. Tu sada postoji samo osjećaj ljubavi - ni prema kome, čak ni "prema": postoji samo osjećaj ljubavi, isto kao da ste u okeanu ljubavi.

Kada to nije adresirano nikome, to je onda od srca. Kada je adresirano, to je od glave. Ljubav usmjerena prema nekome je putem glave; obična ljubav je od srca. A kada je ljubav jednostavna, neadresirana, ona postaje molitva. Ako je adresirana, ona još nije molitva; vi ste tek na putu. Zato kažem - ako ste hrišćanin, ne možete započeti kao hindus. Treba da počnete kao hrišćanin. Ako ste muhamedanac, ne možete početi kao hrišćanin. Tada treba da počnete kao muhamedanac. Ali što budete dublje ulazili u to, to ćete sve manje biti muhamedanac, hrišćanin ili hindus. Samo će početak biti hinduistički, muhamedanski ili hrišćanski. Što više budete napredovali ka srcu, što zvuk bude tiši i tiši, a osjećaj bude izraženiji, sve manje ćete biti hindus ili muhamedanac. Kada zvuk nestane, vi ćete jednostavno postati ljudsko biće - ni hindus, ni muhamedanac ni hrišćanin.

U tome je značenje sekta ili religije. Religija je jedna, sekte su mnoge. Sekte vam pomažu da počnete. Ako mislite da su one i kraj, onda ste gotovi. One su samo početak. Treba da ih napustite i prevazidete jer početak nije kraj. Na kraju je religija, a na početku su samo sekte. Iskoristite sekte na putu do religije; iskoristite ograničeno na putu do neograničenog; upotrijebite konačno na putu do Beskonačnog. Bilo koji zvuk će djelovati. Pronađite svoj zvuk. A kada ga budete intonirali, osjetićete da li imate ljubavnu vezu sa njim jer će tada srce početi da titra. Cijelo vaše tijelo će biti osjetljivije. Osjetićete kao da ste pali u nešto toplo, nalik krilu voljene osobe - nešto toplo vas oblije. A to je i tjelesni osjećaj, ne samo mentalni. Ako intonirate zvuk koji volite, osjetićete određenu toplinu unutar vas. Tada vam svijet neće biti hladan. To će biti nešto toplo!

Ako ste bili u hindu hramu onda ste morali čuti "*garbhagriha*" - utroba kuće. Najdublje središte hrama se zove "*garbha*" - utroba. Možda nijeste primijetili zašto se zove utroba. Ako intonirate zvuk hrama (a svaki hram ima svoj zvuk, svoju mantru, svoju *ishta-devata* - svoje božanstvo, a u vezi sa tim i mantru), ako ste intonirali taj zvuk, ista toplina se oslobađa kao da ste u utrobi svoje majke. Uslijed toga je *garbha*, utroba hrama, izgrađena slično utrobi majke - oblih ivica, zatvorena - skoro sasvim zatvorena, tek sa jednim malim otvorom. Kada hrišani po prvi put dođu u Indiju i posjete hindu hramove, odmah osjete da su ti hramovi zaista veoma nehigijenski - bez ikakve ventilacije, samo sa jednim malim vratima. Ali i utroba je samo sa jednim otvorom i bez ventilacije. Zato su hramovi izgrađeni samo sa vratima, upravo nalik utrobi, i ako ispuštite taj zvuk, ta utroba će oživjeti. To je takođe nazvano *garbha* - utroba, zato što tu možete ostvariti novo rođenje. Možete postati novi čovjek. Ako ispuštite zvuk koji volite, za koji nešto osjećate, stvorićete zvuk utobe oko vas.

Zato je dobro da ovaj metod ne koristite pod otvorenim nebom. Vi ste veoma slabašni. Ne možete ispuniti cijelo nebo svojim zvukom. Bolje je da za to odaberete neku malu sobu, a dobro bi bilo ako je soba akustična tako da zvuk vibrira oko vas - to će vam pomoći. A ako možete pronaći neko mjesto u kojem to možete raditi svakodnevno, to bi bilo veoma dobro. To će postati punjenje! Ako se isti zvuk svakodnevno ponavlja, svaki atom tog prostora će postati pogodno podneblje. To je razlog zašto se u hramovima ne dopušta pristup sljedbenicima drugih religija. U Meki nije bilo ničeg lošeg, ali niko ko nije muhamedanac nije mogao tamo ući, a to je dobro. Nema ničeg lošeg u tome. To je stoga što Meka pripada određenoj nauci. Onaj koji nije muhamedanac dolazi sa zvukom koji će uznemiriti cio milje. Ako muhamedancima nije dopušteno da uđu u hindu hram, tu nema nikakve uvrede. I sve ove društvene reforme koje ništa ne znaju o hramovima, religiji i ezoteričkim naukama, one se razmeću parolama - besmislenim parolama i tako uznemiruju sve.

Hindu hram je za hinduse jer je to posebno mjesto, posebno izgrađeno mjesto. Oni su na tome radili milenijumima kako bi ga oživjeli - i bilo ko može doći da ih uznemirava. Takvo uznemiravanje je veoma opasno. Hram nije javno mjesto. To je mjesto za određenu svrhu i za određene ljude. To nije za posjetioce. Zato u starim vremenima nije bio dozvoljen pristup posjetiocima. Sada je to dopušteno jer ne znamo što radimo. Posjetiocima ne treba dopustiti pristup!

To nije mjesto za gledanje - da odete da razgledate. To je posebno napravljeno mjesto ispunjeno određenim vibracijama. Ako je to Ramin hram i ako ste vi rođeni u porodici gdje je Ramino ime bilo sveto - voljeno, tada, kada uđete u jedan tako živi prostor koji je ispunjen Raminim imenom, pa čak i ako ne želite da pjevate, čak i ako ne želite da koristite Raminu mantru, počecete da pjevušite. Prostor oko vas će vas u to gurati. Te vibracije svuda oko vas će vas udarati i vi ćete iz dubine vašeg bića početi da pjevate. Zato koristite to mjesto: hram je dobro mjesto.

Ove metode su za hram. Za ovo je dobar hram, džamija ili crkva. Vaša kuća nije dobra za ove metode jer sa mnogo zvukova dobijate haotično mjesto, a vi niste tako jaki da samo sa vašim zvukom možete izmijeniti to mjesto. Vi NIJESTE tako jaki! Zato je bolje da odete na određeno mjesto koje pripada određenom zvuku i da to tamo upotrijebite. Dobro je da idete svaki dan na isto mjesto.

Malo po malo ćete postati moćni. Malo po malo ćete pasti iz uma u srce. Tada ćete bilo gdje moći koristiti ovaj metod i cio kosmos će biti vaš hram. Tada neće biti problema. Ali, u početku je dobro da odaberete neko mjesto, a ako možete odabrati i vrijeme, isto vrijeme svakog dana, to će biti dobro jer će vas tada hram čekati. Tačno u određeno vrijeme će vas hram čekati. On će biti tada prihvatljiviji, biće sretan da vas dočeka - cio taj prostor. Mislim i fizički: ovo nije simbolično već i čak i fizički. To je isto kao kada svakog dana ručate u određeno vrijeme: u to određeno vrijeme vaše cijelo tijelo počne da osjeća glad. Tijelo posjeduje svoj časovnik. Ono osjeti glad baš u to vrijeme. Ako svakodnevno idete na počinak u isto vrijeme, cijelo vaše tijelo će u to vrijeme biti spremno za san. Ako svakodnevno mijenjate vaše vrijeme za spavanje i za hranu, uznemirićete svoje tijelo.

Sada kažu da to ima uticaj i na vaše godine. Ako nastojite da svakodnevno mijenjate svoje tjelesne navike, a ako vam je predodređeno da živite osamdeset godina, tako ćete živjeti samo sedamdeset godina. Izgubićete deset godina. A ako budete nastojali da pratite svoj tjelesni časovnik, i ako treba da živite osamdeset godina, vi će lako proživjeti devedeset godina. Biće vam dodato deset godina života.

Upravo nalik tome, sve oko vas ima svoj časovnik, a svijet se kreće po kosmičkom vremenu. Ako svakog dana u isto vrijeme uđete u hram, hram će biti spreman za vas, a vi ćete biti spremni za hram. Te dvije spremnosti će se susresti, a rezultat će se hiljadustruko uvećati. Ili, možete napraviti mali ugao u svojoj kući, ali tada taj ugao nemojte koristiti za neke druge svrhe jer svaka svrha ima svoju vibraciju. Ako taj ugao koristite za poslovne svrhe ili za igru karata, taj prostor će postati zbrkan. A ta zbrka se sada može zabilježiti i pomoću mehaničkih sredstava; može se poznati ako je prostor uzurpiran.

Ako možete urediti jedan ugao u vašoj kući, jedan mali hram, to bi bilo veoma dobro. Ako možete priuštiti jedan mali hram, to je prva stvar koju treba uraditi. Ali to nemojte koristiti za bilo koje druge svrhe. Neka to bude apsolutno ličan prostor, a rezultati će doći vrlo brzo.

Sedma zvučna tehnika: *"Sa usnama malo otvorenim, usmjeri um ka sredini jezika. Ili, kada budeš tiho udisala, osjeti zvuk 'HH'."*

Sa usnama malo otvorenim, usmjeri um na sredinu jezika. Ili, kada budeš tiho udisala, osjeti zvuk "HH". Um se može usmjeriti bilo gdje u tijelu. Obično smo fokusirani u glavu, ali se možemo usmjeriti bilo gdje. Sa promjenom fokusiranja, vaš kvalitet se mijenja. Na primjer, u mnogim istočnjačkim zemljama: Japanu, Kini, Koreji, tradicionalno se misli da je um u stomaku a ne u glavi. A usljed toga, oni koji misle da im je um u truhu imaju drugačiji kvalitet uma. Vi ne posjedujete taj kvalitet jer mislite da je um u glavi.

Um je sada i ovdje! Mozak je u glavi; um nije tamo. "Um" predstavlja vašu usmjerenost. Vi to možete usmjeriti bilo gdje, a kada ga usmjerite veoma je teško da ga pomjerite od tog mjesta. Na primjer, sada psiholozi i istraživači koji rade na istraživanju ljudskih dubina kažu, oni sada to kažu, da dok vodite ljubav, vaš um se pomjera od glave ka genitalnim prostorima; inače bi vaš seks bio frustriran. Ako bi um ostao u glavi, vi ne biste mogli ući duboko u seks. Orgazam ne bi bio rezultiran, a iskustvo ne bi bilo orgazmičko - ne bi bilo vrhunca. Vi biste mogli praviti djecu, ali ne biste mogli znati što je najviši vrhunac ljubavi. Ne biste mogli znati ništa o tome što tantra govori ili što je nacrtano u Kajurahu. To ne biste mogli! Jeste li vidjeli Kajuraho? Ili ako niste to vidjeli, mora da ste vidjeli slike iz hramova u Kajurahu. Tada pogledajte u lice parova koji vode ljubav. Pogledajte im u lice! Ta lica su Božanska! Oni su u seksualnom činu, ali lica su tako ekstatična, nalik licu Bude. Šta im se dogodilo? Taj seks nije bio cerebralan. Oni nijesu vodili ljubav putem glave; oni nijesu o tome razmišljali. Oni su otpali od glave. Njihovo usmjerenje se promijenilo.

Uslijed tog otpadanja od glave, svijest se pomjerila ka genitalnom prostoru. Više nema uma. Um je postao ne-um. Njihova lica posjeduju istu ekstatičnost koju ima Budino lice. Taj seks je postao meditacija. Zašto? Zato što se fokus promijenio. Ako jednom možete promijeniti usmjerenje vašeg uma, ako ga možete pomjeriti od glave, glava će se opustiti, lice će se opustiti. Tada će otpasti svaka napetost. Vi više niste tu - ego više ne postoji.

Zato se događa, što je um intelektualniji, racionalniji, to ima manje mogućnosti da se voli, jer ljubav traži drugačije usmjeravanje. U ljubavi trebate usmjerenje ka srcu, u seksu trebate usmjerenje ka genitalnom centru. Ako radite matematiku, onda je glava u redu. Ali ljubav nije matematika, a seks pogotovo nije. A ako matematika ostane u glavi dok vodite ljubav, to je traćenje energije. Tada će sav taj trud biti gađenje. Ali, um se može promijeniti. Tantra kaže da postoji sedam centara i um se može zamijeniti sa nekim od tih centara. Svaki od tih centara ima drugačije djelovanje. Ako se koncentrišete na određeni centar, postajete drugačiji čovjek.

U Japanu je postojala grupa vojnika pod imenom "samuraji" koji su bili nalik kšastrijima u Indiji. Oni su bili obučavani da budu vojnici, a njihov prvi trening je bio da spuste um iznad pupka. U Japanu se taj centar naziva "*hara*", a samuraji su bili obučavani da dovedu um do *hare*. Dok vojnici nisu u mogućnosti da dovedu svoj um do *hare*, njemu nije dopušteno da se bori, a to je u redu. Samuraji su bili najveći ratnici koje je svijet poznao, najveći borci. U svijetu nema poređenja sa njima. Samuraj je bio drugačiji čovjek, drugačije biće jer je njegovo usmjerenje bilo drugačije. Oni su govorili da kada se borite ne postoji vrijeme. Um treba vrijeme da bi djelovao, da bi kalkulirao. Ako ste napadnuti i ako vaš um počne da razmišlja kako da se zaštitite, već ste izgubili smisao; izgubljeni ste. Tu ne postoji vrijeme. Vi morate bezvremeno djelovati, a um ne može da djeluje bezvremeno. Um treba vrijeme! Bilo koliko kratko, umu je potrebno vrijeme!

Iznad pupka postoji centar, *hara*, koji djeluje bezvremeno. Ako je usmjerenost na haru i ako se ratnik bori, tada je njegova borba intuitivna, nije intelektualna. Prije no što ga napadnete, on će to znati. To je izvjesno suptilno osjećanje u *hari*, a ne u glavi. To nije neki zaključak; to je psihička telepatija. Prije no što ga napadnete, prije no što i pomislite da ga napadnete, ta pomisao je dospjela do njega. Njegova *hara* je pogođena i on je spreman da reaguje, da zaštiti sebe. Čak i prije no što napadnete, on je već u odbrani. On je već zaštitio sebe. Ponekada se dogodi da se dvojica samuraja bore, tada nastaje problem da pobijede jedan drugoga. Niko ne može biti poražen; to je problem. Nijedan se ne može proglasiti pobjednikom. Na neki način to je nemoguće jer ne možete napasti takvog čovjeka. Prije no što ga napadnete, on već to zna.

Bio je jednom jedan indijski matematičar. Cio svijet je bio začuđen jer on nije računao. Njegovo ime je bilo Ramanudžam. Vi biste mu zadali problem, a on bi vam odmah dao odgovor. Jedan od najboljih engleskih matematičara Hardi je poludio zbog Ramanudžama. Hardi je bio jedan od najboljih matematičara koji je ikad rođen i on je trebao šest sati da radi na određenom problemu. Ali ako biste dali taj zadatak Ramanudžamu, on bi vam odmah dao odgovor. Nije bilo mogućnosti da um djeluje na taj način sve dok je bilo potrebno vrijeme.

Ramanudžama su uvijek iznova pitali: "Kako to postižeš?" On bi rekao: "Ne znam. Vi mi zadate problem, a meni odgovor sam dođe. To dođe odnekud odozdo. To nije iz moje glave." To je dolazilo iz *hare*. On nije bio toga svjestan, nije bio obučavan, ali moj osjećaj je sljedeći: on mora da je u nekom prošlom životu bio Japanac jer mi u Indiji nijesmo radili na *hari*.

Tantra kaže da fokusirate svoj um na neki drugi centar i rezultat će biti drugačiji. Ova tehnika se bavi fokusiranjem u jezik, u sredinu jezika. Zašto? "Sa usnama malo otvorenim" - kao da hoćete da govorite: ne zatvorenim već malo otvorenim kao da hoćete da progovorite - ne kao kada govorite već kao da želite da progovorite. Usta su otvorena kao da očekujete da progovorite. Tada zadržite um u sredinu jezika. Imaćete veoma čudno osjećanje jer jezik ima centar koji se nalazi upravo u sredinu i koji kontroliše misli. Ako iznenada budete toga svjesni i usmjerite se na to, vaše misli će zastati. Usmjerite se upravo u sredinu kao da je cio vaš um došao do jezika: upravo u sredinu! Neka usne budu malko otvorene kao da želite da progovorite, a onda usmjerite um kao da nije u glavi. Osjetite kao da je u jeziku, upravo u sredini jezika.

Jezik ima centar govora, a misao je govor. Šta radite kada mislite? Govorite u sebi. Da li možete misliti, a da ne govorite u sebi? Sami ste; ne govorite ni sa kim. Samo razmišljate. Šta radite dok razmišljate? Govorite sa sobom - govorite unutar sebe. Vaš jezik je u to uključen. Kada sljedeći put budete razmišljali, budite svjesni. Osjetite jezik. On vibrira kao da govorite sa nekim. A onda to osjetite - možete osjetiti da je ta vibracija centrirana u sredini. Ona izlazi iz sredine i onda se širi svugdje po jeziku.

Razmišljanje je unutrašnji govor. Ako možete dovesti svu svoju svijest, sav svoj um, u sredinu jezika, razmišljanje će zastati. Zato oni koji koriste tišinu, oni jednostavno praktikuju da ne govore. Ako prestanete da govorite, onda ćete biti veoma svjesni unutarnjeg govora. Ako ostanete sasvim u tišini jedan ili dva mjeseca, ili jednu godinu, da ne govorite, osjetićete da vaš jezik silno vibrira. Vi sada to ne osjećate jer govorite i vibracije se ostvaruju. Ali čak i sada ako zastanete dok razmišljate i postanete svjesni, osjetićete da vaš jezik pomalo vibrira. Sasvim zaustavite jezik i pokušajte da mislite: nećete moći misliti. Sasvim zaustavite jezik kao da je smrznut; nemojte mu dopustiti da se pomjeri. Tada nećete moći razmišljati.

Centar je upravo u središtu, zato dovedite svoj um tamo. "Sa usnama malo otvorenim, usmjeri um ka sredini jezika. Ili, kada budeš tiho udisala, osjeti zvuk 'HH'." Ovo je druga tehnika. Ona je slična. "Ili, kada budeš tiho udisala, osjeti zvuk 'HH'." Sa prvom tehnikom će vaše misli zastati. Osjetićete se jaki iznutra - kao da ste postali čvrsti. Kada misli nema, vi postajete nepomični. Misli su unutrašnji pokreti. A kada one nijesu prisutne i kada vi postanete nepokretni, vi tada postajete dio Vječnosti koja samo izgleda da se kreće ali koja je nepokretna, koja ostaje nepokretna.

U stanju oslobođenosti od misli postajete dio Vječnosti, nepokretnosti. Sa mislima ste dio pokreta jer je priroda u kretanju, svijet je u kretanju. Zato mi to nazivamo *sansar*. *Sansar* znači točak, on se kreće, kreće i kreće. Svijet je u kretanju, a ono skriveno, konačno, ono je nepokretno, ne kreće se, nepokretno je. To je nalik točku koji se kreće, ali točak se okreće oko nečega što se nikada ne kreće. Točak se može pokretati samo zbog toga što u njegovom središtu postoji nešto što se nikada ne kreće, koje ostaje nepokretno. Svijet se kreće, a Transcendentalno ostaje nepokretno. Ako vaše misli stanu, vi ćete iznenada pasti iz ovog svijeta u onaj drugi. Sa zaustavljanjem unutarnjih kretanja, postajete dio Vječnosti - dio onoga što se nikada ne mijenja.

"Ili, kada budeš tiho udisala, osjeti zvuk 'HH'." Neznatno otvorite usta kao da želite da progovorite. Tada udahnite i budite svjesni zvuka koji nastaje udisanjem. To je nalik "HH" - bilo da udišete ili izdišete. Ne treba da stvarate taj zvuk. Samo treba da osjetite nadolazeći zvuk preko vašeg jezika. On je veoma tih. On jeste takav! Vi ćete osjetiti "HH". To će biti veoma tiho, veoma slabo čujno. Treba da budete veoma pribrani da biste ga čuli. Ali nemojte pokušavati da ga stvarate. Ako ga budete stvarali, izgubićete smisao. Stvoreni zvuk neće biti od pomoći. To je prirodan zvuk koji se čuje kada udišete ili izdišete. Ali ova tehnika kaže da se to čuje dok udišete, a ne izdišete jer sa izdisajem ćete ići napolje sa zvukom. Stvar je u naporu da se ide unutra. Zato kada udišete, oslušnite zvuk "HH". Nastavite da udišete i da osjećate zvuk "HH". Prije ili kasnije ćete osjetiti da taj zvuk nije nastajao samo na jeziku: on se stvarao i u grlu. Ali to je bilo veoma nečujno. Sa veoma dubokom pribranošću možete postati svjesni toga.

Počnite od jezika, a onda se malo po malo priblerite: nastojte da to osjetite. To ćete čuti i u grlu, a potom ćete čuti i u srcu. A kada to dospije do srca, vi ste se udaljili od uma. Sve ove tehnike su način da se stvori most preko koga ćete preći od misli do ne-misli, od uma do ne-uma, od površine do središta.

Osma zvučna tehnika: "Usredi se na zvuk 'AUM' ali da se ne čuje 'A' ili 'M'."

"Usredi se na zvuk 'AUM' - A-U-M, Aum - bez "A" ili "M". Samo da ostane "U". Ovo je teška tehnika, ali za nekoga ovo može biti lagodno, posebno za one koji rade sa zvukom: muzičare, pjesnike, za one koji imaju veoma osjetljivo uho, njima će ova tehnika puno pomoći. Za druge, one koji nemaju osjetljivo uho, to će biti veoma teško jer je veoma delikatno. Treba da intonirate "Aum" i da u tome sazvučju osjetite tri izdvojena zvuka - A-U-M. To su tri zvuka sažeta u jedno. Veoma delikatno uho može toga biti svjesno, može čuti posebno A, U ili M dok ih intonira. Oni su odvojeni - veoma bliski, ali odvojeni. Ako ih ne možete izdvojeno čuti, ova tehnika se ne može koristiti. Vaše uho se mora uvježbati za to.

U Japanu, a posebno u zenu, oni prvo uvježbavaju uho. Oni imaju metod za uvježbavanje uha. Napolju duva vjetar, tu ima zvuka. Majstor će reći: "Koncentrišite se na to. Osjetite sve nijanse, sve promjene: kada je zvuk gnjevan, kada je pomahnitao, kada je milostiv, kada je ljubavan, kada je jak, kada je fin. Osjetite sve nijanse zvuka. Vjetar duva kroz grane - osjetite to. Rijeka teče - osjetite nijanse." Mjesecima bi tragaoci, meditant i sjedjeli na obali rijeke i slušali je. Tu postoje različiti zvuci. Sve se mijenja. Za vrijeme kiše će biti poplave. Tada će biti veoma živo - preplavljujuće. Zvuk će biti drugačiji. Ljeti će se smanjiti do maksimuma. Zvuk će nestati. Ali i tada će biti neki nečujni zvuk ako umijete da slušate. Tokom godine će se rijeka mijenjati, a vi toga treba da budete svjesni.

U knjizi *Siddhartha* Hermana Hesea, Sidarta živi sa čamdžijom. Tu nema nikoga sem čamdžije i Sidarte. A čamdžija je jedan veoma tih čovjek. On je cio svoj život proživio pored rijeke. On je postao tih, zato je i rijetko govorio. Uvijek kada bi se Sidarta osjetio usamljenim, on bi mu rekao da ode do rijeke, da sluša rijeku. To je bolje od slušanja riječi. Tako se malo po malo Sidarta uskladio sa rijekom. On je počeo da osjeća njene čudi: rijeka bi mijenjala raspoloženja. Nekada je prijateljska, a nekada nije; nekada pjeva, a nekada plače i zapomaže; ponekada u njoj ima smijeha, a ponekada tuge. Tako je on počeo da raspozna i najmanje delikatan promjene. Njegovo uho se uskladio.

Zato ćete u početku možda osjećati teškoće, ali pokušajte. Intonirajte Aum, nastavite da to ispuštate, osjećajte A-U-M. Tri zvuka se kombinuju u tome: A-U-M je sinteza ta tri zvuka. Kada jednom počnete da ih drugačije osjećate, onda odbacite "A" i "M". Tada nećete reći AUM: "A" će biti odbačeno, "M" će biti odbačeno. Samo će "U" ostati. Zašto? Šta će se dogoditi? Nije stvar u mantri. Nije stvar u A-U-M ili odbacivanju. Stvar je u vašoj osjetljivosti.

Prvo postanite osjetljivi na tri zvuka, što je vrlo teško. A kada postanete toliko osjetljivi da možete odbaciti "A" i "M" - tako da ostane samo srednji zvuk, u tom naporu ćete izgubiti i um. Bićete toliko rasterećeni od toga, tako duboko pažljivi, tako osjetljivi prema tome, da ćete zaboraviti da razmišljate. A ako razmišljate, nećete moći ovo raditi. To je jedan indirektan način da se izvedete iz glave. Mnogi načini su bili pokušavani, oni su izgledali veoma jednostavno. Vi biste se začudili: "Šta će se dogoditi? Ništa se ne može dogoditi pomoći tih jednostavnih metoda?" Ali čudo se dogodi upravo zbog toga što su to indirektni putevi. Vaš um je bio usredsređen ka nečemu veoma suptilnom. Ako se usmjerite, nećete moći razmišljati; um će otpasti. Iznenada, jednog dana ćete postati svjesni toga i čudićete se šta se dogodilo.

U zenu koriste koan. Jedan od najpoznatijih koana koji oni daju početnicima je: "Idi i pokušaj da čuješ zvuk jedne ruke. Sa dvije ruke možeš stvoriti neki zvuk. Ako možeš proizvesti zvuk sa jednom rukom, oslušni to."

Jedan dječak je služio zen Majstora. On je vidio mnoge ljude da dolaze. Dolazili bi Majstoru, spuštali glavu na njegova stopala i onda bi pitali Majstora da im kaže nešto o čemu bi meditirali. On bi im davao koan. Dječak je upravo nešto radio za Majstora; služio ga je. Bilo mu je samo devet ili deset godina. Vidjevši kako su mnogi ljudi dolazili i odlazili, jednog dana je i on prišao veoma ozbiljno, stavio glavu na Majstorovo stopalo i upitao ga: "Dajte mi neki koan, neki predmet za meditiranje." Majstor se smijao, ali dječak je bio veoma ozbiljan, zato je Majstor rekao: "U redu! Pokušaj da čuješ zvuk jedne ruke, a kada to čuješ, doći da mi kažeš."

Dječak je pokušavao i pokušavao. Te noći nije mogao da spava. Ujutro je došao i rekao: "Ja sam to čuo. To je zvuk vjetra koji duva kroz grane drveća." Majstor je upitao: "Ali gdje je tu jedna ruka? Idi i ponovo pokušaj." Tako je on dolazio svakog dana. Pronašao bi neki zvuk i došao bi, a Majstor bi rekao: "Ni to nije. Idi i pokušaj, idi i pokušaj!"

Jednog dana dječak nije došao. Majstor je čekao i čekao, a kada se dječak ni tada nije pojavio, poslao je neke učenike da ga potraže i otkriju šta se dogodilo. Izgledalo je da je dječak to čuo. Zato su oni išli naokolo. On je sjedio pod drvetom, zanesen - upravo nalik novorođenom Budi. Oni su se vratili i rekli: "Ali mi smo se plašili da ga ne uznemiravamo. Izgledao je kao novorođeni Buda. Izgleda da je čuo zvuk." Stoga je Majstor otišao, stavio svoju glavu na dječakovo stopalo i upitao: "Jesi li čuo? Izgleda da si čuo." Dječak reče: "Da, ali to je bezvučno."

Kako je to dječak razvio? Razvila se njegova senzitivnost. On je pokušavao sa svakim zvukom, on je pažljivo slušao. Pažnja se razvijala. On nije spavao. Tokom cijele noći bi osluškivao šta je zvuk jedne ruke. On nije bio toliko inteligentan kao što ste vi, zato nikada nije ni pomislio da ne postoji zvuk jedne ruke. Da ste vi dobili taj koan, vi ne biste to pokušali. Vi biste rekli: "Kakve li besmislice? Ne može biti zvuka sa jednom rukom." Ali dječak je pokušavao. Majstor je rekao da mora biti nečega u tome, zato je i pokušavao. On je bio običan dječak, zato kada bi čuo nešto, kada bi osjetio nešto novo, on bi ponovo došao. Ali usljed tog procesa njegova senzitivnost se razvijala. Postao je pažljiv, pribran, svjestan. Tako je postao usmjeren. Bio je u traganju, a njegov um je otpao jer je Majstor rekao: "Ako budeš razmišljao možeš to izgubiti. Ponekada postoji zvuk koji je iz jedne ruke. Budi veoma pribran kako ga ne bi izgubio."

On je pokušavao i pokušavao. Ne postoji zvuka jedne ruke, ali to je bio samo indirektan metod da se razvije osjetljivost, budnost. A onda je jednog dana iznenada sve nestalo. Bio je toliko pažljiv da je samo pažnja bila prisutna, toliko osjetljiv da je samo osjetljivost bila prisutna, tako budan - nije bio budan zbog nekog razloga već je jednostavno bio budan! I tada je rekao: "Čuo sam to, ali to je bezvučnost, to je bez zvuka!" Ali vi morate da se obučavate da budete pažljivi, da budete pribrani.

Usmjerite se na zvuk "AUM" bez "A" i "M". A to je i metod da postanete veoma prefinjeno svjesni suptilnih nijansi zvuka. Čineći to, zaboravićete na "AUM". Ne samo da će "A" otpasti, ne samo da će "M" otpasti, jednoga dana ćete iznenada i vi otpasti, a tada će biti bezvučnost - i vi ćete biti novorođeni Buda koji sjedi pod drvetom.

PREDAJA U SEKSU I PREDAJA MAJSTORU

PITANJA:

1. Ako nas tantra uči da budemo u sredini, kako možemo shvatiti razliku između uživanja i potiskivanja?

2. Postoji li neke povezanosti u otvaranju prema Majstoru i u otvaranju prema seksu?

Prvo pitanje: *"Sinoć ste govorili o pristupu potpunom prihvatanju kao osnovi za sve tantričke "sadhana" (spiritualnu praksu). Ako se dobro sjećam, nekog drugog dana ste govorili da nas nauka o tantri uči da budemo u sredini svega, da se oslobodimo ekstremnosti u životu. Ovom prilikom nam objasnite kako da shvatimo razliku između uživanja i potiskivanja u seksualnom životu?"*

Prihvatiti život u potpunosti znači srednji put. Ako ga odbacite, krećete ka suprotnoj strani. Odbacivanje je ekstremno. Ako nešto odbacujete, to radite zbog nečega drugog. Tako se krećete ka jednoj krajnosti. Ako odbacite seks, ići ćete ka *brahmacharya* - celibatu, odricanju - ka jednoj krajnosti. Ako odbacite *brahmacharya*, krenućete ka uživanju - opet ka drugom ekstremu. Onog trenutka kada nešto odbacite, prihvatili ste ekstremni put. Prihvatanjem svega automatski bivate u sredini. Tada niste ni za nešto ni protiv nečega. Nijeste odabrali, tako samo plovite niz struju. Ne idete ka cilju: niste ništa odabrali. Vi ste u stanju opuštenosti.

Tantra vjeruje u duboku opuštenost. Kada nešto odaberete, vaš ego je tu. Kada odaberete, vi ulazite u to. Kada odaberete, idete protiv cijelog univerzuma. Vi imate vlastiti izbor. Kada izaberete, ne odabirate univerzalni tok: stojite prazni, izdvojeni; nalik ste ostrvu. Vi tako pokušavate da budete protiv cjelokupnog toka života. Ne-odabiranje znači da niste odlučili gdje će život ići. Dopuštate da se život kreće, da vas uzima sa sobom, a vi ne posjedujete određeni cilj. Ako imate određeni cilj, treba da birate. Životni cilj je i vaš cilj. Vi ne idete protiv života; nemate ideju o vlastitom protivljenju životu. Vi napuštate sebe, predajete sebe samoj životnoj snazi. To je ono šta tantra podrazumijeva pod potpunim prihvatanjem.

Kada jednom prihvatite život u njegovoj potpunosti, stvari će se početi događati jer vas to potpuno prihvatanje oslobađa od većeg ego polazišta. Vaš ego je problem: usljed toga vi stvarate probleme. U samom životu nema problema; Egzistencija je "neproblematična". Vi ste problem i vi ste stvaralac problema, vi stvarate probleme iz svega. Čak i ako biste sreli Boga, vi biste i od njega stvorili problem. Ako biste dospjeli do Raja, vi biste i od Raja stvorili probleme - zato što ste vi prvobitni izvor svih problema. Vi se ne predajete. Taj vaš ne-predani ego je izvor svih problema.

Tantra kaže da to nije pitanje postignuća: nije stvar u postizanju *brahmacharya*. Ako dosegnete do *brahmacharya* - do celibata, protivno seksu, vaš *brahmacharya* će i dalje ostati sekasualan. Dva ekstrema, ma kako da su suprotna, dio su jedne cjeline - dva aspekta jedne iste stvari. Ako odaberete jednu, odabrali ste i drugu, takođe. Ta druga je sada skrivena, potisnuta. Šta

znači potiskivanje? Odabrati jedan ekstrem protivno drugome koji je temeljni dio toga. Vi birate *brahmacharya* nasuprot seksu, ali šta je *brahmacharya*? To je samo suprotna strana seksualne energije. Odaberete li *brahmacharya*, sa tim ste odabrali i seks. Sada će *brahmacharya* biti na površini, a duboko ispod toga će biti seks. Vi ćete biti uznemireni jer će vaš izbor stvarati uznemirenost. Možete odabrati samo jednu stranu, ali druga strana će vas automatski pratiti. Pošto ste protivni toj drugoj strani, zato ćete biti uznemireni.

Tantra kaže da ne birate: budite neizbirljivi. Kada jednom to shvatite, nikada se neće ukazati pitanje uživanja i potiskivanja. Tada neće biti potiskivanja i uživanja. To pitanje se ukazuje samo zato što vi i dalje birate. Bilo je ljudi koji su mi dolazili i govorili: "Mi ćemo prihvatiti život, ali ako prihvatimo život, kada će se dogoditi *brahmacharya*?" Oni su spremni da potpuno prihvate, ali ta spremnost je lažna - samo površna. Duboko u sebi su još vezani za ekstreme. Oni žele *brahmacharya* - celibat. Ali pošto to nijesu postigli boreći se sa seksom, kada čuju moj predlog mogu pomisliti: "Pošto nijesmo bili u mogućnosti da to postignemo boreći se protiv seksa, sada ćemo to doseći putem prihvatanja." Ali taj utrkujući um, motivisani um, pohlepni um je još tu - cilj je tu, izbor je tu.

Ako imate nešto da dosegnete, ne možete prihvatiti cjelinu. Prihvatanje nije cjelovitost. Tada takođe pokušavate sa prihvatanjem kao tehnikom za dostizanjem nečega. Prihvatanje znači da ste napustili taj dosežući um, taj motivirajući um koji je uvijek u traganju za nečim - koji uvijek poseže za nečim; vi ste to napustili! Vi ste dopustili da život protiče slobodnije, upravo nalik vjetru koji duva kroz granje drveća. Dopuštate životu da bude slobodan, da se slobodno kreće kroz vas: vi se ne odupirete. Bilo gdje da vas vodi, vi ste spremni da krenete. Vi nemate cilja. Ako biste imali neki cilj, vi biste se odupirali životu, borili biste se sa njim.

Ako bi drveće imalo neki cilj, neko stremljenje, neku ideju, ono ne bi dopustilo vjetru da slobodno duva kroz njegove grane. Ako bi ono htjelo da ide na jug, tada bi vjetar koji ga prisiljava da se povija ka sjeveru bio njegov neprijatelj. Ako imate neki cilj, ne možete prihvatiti život kao prijatelja. Vaš cilj stvara neprijatelja. Ako nešto očekujete od života, vi sebe prisiljavate da živite, ne dopuštate da vam se život dogodi. Tantra kaže da se stvari događaju kada ih ne očekujete, kada ih ne prisiljavate, stvari se događaju kada ne jurite za njima. Ali to je konsekvencija, a ne rezultat. I zato budite sasvim svjesni razlike između "konsekvence" i "rezultata". Rezultat je svjesno željen; konsekvencija, posljedica, je nužni proizvod. Na primjer, ako vam kažem da ukoliko igrate, sreća će biti konsekvencija toga; bilo koja igra da je u pitanju, vi ćete nastojati da ostvarite rezultat. Vi idete da igrate i očekujete rezultat sreće, ali ja vam kažem da je to posljedica, a ne rezultat.

"Konsekvencija" znači da ako si stvarno u igri, sreća će doći. Ako neprestano misliš o sreći, tada će ona biti rezultat; nikada se neće dogoditi. Rezultat je svjesni napor; konsekvencija je samo nužni produkt. Ako ste duboko u igri, bićete srećni. Ali iščekivanje, svjesna žudnja za srećom, vam neće dopustiti da budete duboko u igri, a težnja za rezultatom će biti prepreka zbog koje nećete biti srećni. Sreća nije rezultat: to je konsekvencija, posljedica. Ako vam kažem, da ćete biti sretni ako volite, sreća će biti posljedica, a ne rezultat. Ako pomislite da - ako želite da budete srećni morate da volite, iz toga ništa neće proizići. Cijela stvar će tako biti obogaljena jer niko ne može da voli zbog nekog rezultata. Ljubav se dogodi! Ne postoji nikakva motivacija iza toga.

Ako ima neke motivacije, to nije ljubav. To može biti nešto drugo. Ako sam motivisan i ako mislim da ću vas zbog sreće voljeti, ta ljubav će biti lažna. A pošto će to biti lažno, sreća neće biti rezultat toga. Ona neće doći; to je nemoguće. Ali ako vas volim bez ikakve motivacije, sreća će me pratiti kao sjenka. Zato tantra kaže da će prihvatanje pratiti preobražaj, ali nemojte stoga od prihvatanja praviti tehniku za transformaciju - ona to nije! Nemojte težiti za transformacijom. Samo tada će se ona dogoditi. Ako budete težili za time, ta težnja će biti prepreka. Tada neće biti pitanja šta je uživanje, a šta potiskivanje.

To pitanje dolazi na um samo zato što nijeste spemni da prihvatite cjelinu. Prihvatite je! Neka to bude uživanje, prihvatite ga! Ako to prihvatite bićete gurnuti u sredinu. Ili neka to bude i potiskivanje, prihvatite ga! Ako tu bude prihvatanje, vi ćete biti gurnuti u sredinu. Kroz prihvatanje ne možete ostati sa ekstremom. "Ekstrem" znači odbacivanje nečega - prihvatanje nečega i odbacivanje nečeg drugoga. "Ekstrem" znači biti za nešto i biti protiv nečega drugoga. Onog trenutka kada prihvatite ono što se događa, bićete gurnuti ka sredini: nećete ostati sa ekstremom.

Zato zaboravite sva intelektualna poimanja o tome - šta je potiskivanje, a šta uživanje. To je besmisleno i neće vas nikuda odvesti. Samo prihvatite to što jeste. Ako ste u uživanju, prihvatite to. Čemu strah od toga? Ali tu postoji problem. Ako ste u uživanju, možete ostati u tome samo ukoliko istovremeno pokušavate da to prevaziđete. To daje egu dobar osjećaj: osjećaćete se dobro i to ćete

odlagati. Vi znate da to neće trajati zauvijek. Vi osjećate: "Danas ću da uživam, a sutra ću to prevazići." To sutra vam pomaže da danas uživate. Vi znate da: "Danas pijem alkohol i pušim, ali to neće trajati tokom cijelog mog života. Znam da je to loše i zato ću to sutra napustiti."

Ta nada u sutra vam pomaže da uživate danas, a to je dobar trik. Oni koji žele da se prepuste uživanju, oni mora da imaju velike ideale. Ti ideali vam daju priliku. Tada ne treba da se osjećate previše krivim zbog nečega - vi to radite zato što će u budućnosti sve biti u redu. To je samo trenutačno. To je trik uma. Zato oni koji se prepuštaju, oni uvijek govore o ne-prepuštanju. Oni koji se prepuštaju idu kod Majstora, kod gurua koji su protiv toga, a tu možete vidjeti duboku povezanost.

Ako ste za bogatstvo, novac i moć, vi ćete uvijek poštovati nekog ko je protiv bogatstva - nekog asketu. Onaj koji se odrekao će biti vaš idol. Bogata društva mogu poštovati samo one koji su se odrekli bogatstva. Pogledajte oko sebe i to ćete vidjeti. Ako se prepuštate seksu, morate poštovati osobu koja je otišla dalje od toga, koja je postala *brahmacharya* - celibat. Vi ćete ga slaviti. On je idol; on je vaša budućnost. Vi mislite da ćete jednog dana biti nalik tom čovjeku. Vi ga slavite. A ako jedog dana do vas dopre glasina da on uživa u seksu, poštovanje prema njemu će nestati - jer ne možete poštovati sebe. Vi previše osuđujete sebe, a ako otkrijete da je vaš guru nalik vama, poštovanje prema njemu će nestati. On mora biti drugačiji. Tada će vam pružati nadu. Tada vas može voditi ka suprotnoj strani. Tada ćete ga slijediti.

Zato uvijek postoji veoma duboka veza između sljedbenika i Majstora. Vi ga uvijek vidite na suprotnoj strani: sljedbenik će biti na drugoj strani, a on je samo zbog toga sljedbenik. Ako ste opsjednuti hranom, tada možete poštovati nekoga ko je u dugom postu. On je "čudo". Vi se nadate da ćete jednog dana to dostići. On je vaša budućnost. Vi ga možete slaviti i poštovati. On je zamisao, ali taj lik vam pomaže da budete to što jeste. To vas neće promijeniti. Sami taj napor za promjenom, sama ideja za mijenjanjem će postati prepreka. To je uvid tantré.

Tantra kaže da prihvatite sve ono što ste vi. Nemojte stvarati neke ideale. To su snovi - i to lažni. Prihvatite sve: nemojte to zvati loše ili dobro; nemojte pokušavati da o tome sudite ili prosuđujete. Živite u trenutku i uočite da je to tako. Ostanite uz činjenicu i prihvatite je. To je teško - veoma teško, naporno. Zašto je to tako teško? Zato što je tada vaš ego pogođen. Tada vi shvatate da ste seksualna životinja. Visoki ideali *brahmacharya* tada ne mogu pomoći vašem egu. Tada znate da ste devedeset devet procenata životinja, a taj jedan procenat sam vam ostavio da vas ne bih previše šokirao.

Sa idealima Mahavira, Bude, Krišne ili Hrista, osjećate da ste devedeset devet procenata Božanski i da vam nedostaje još samo jedan procenat. Zato, prije ili kasnije, sa Božjom milošću, vi ćete i to doseći. Vi ste sretni takvi kakvi ste. To neće pomoći. To uopšte neće pomoći! To će vam pomoći samo da odložite stvarne probleme, stvarnu krizu, a dok se ne suočite sa krizom, nećete se preobraziti. Osoba mora da prođe kroz to; mora da pati zbog toga. Samo životne "činjenice" će vas odvesti do istine. Izmišljotine vam neće pomoći. Zato ostanite uz činjenicu. Bilo šta da ste - životinja ili bilo što drugo - to je u redu. Seks je prisutan, gnjev je prisutan, pohlepa je prisutna: u redu, to je tu. To je tako; takav je slučaj. U vašem slučaju univerzum se dogodio na taj način; vi ste sebe otkrili na taj način. To je znak da vas je život takvog stvorio, da vam to nameće, da vas vodi ka nečemu.

Opustite se i dopustite da vas život vodi. Koja je teškoća da se opustite? Nevolja je u tome ako se opustite da nećete moći usmjeravati ego. Ego se može usmjeravati samo u odupiranju. Kada kažete "ne", tako jačate ego. Kada kažete "da", ego jednostavno iščezava. Zato je teško reći "da" bilo čemu. Čak i običnim stvarima je teško reći "da". Mi želimo da kažemo "ne". Ego, "Ja", se osjeća dobro samo kada se bori. Kada se borite sa nekim, to je "dobro": ego se dobro osjeća. Ako se borite sa sobom, ego će se osjećati još bolje, jer ako se svađate sa nekim drugim, tako stvarate sebi još više problema. Kada se borite sa sobom, nećete imati problema oko sebe. Kada se svađate sa nekim drugim, društvo će vam stvarati mnoge probleme. Kada se borite protiv sebe, cijelo društvo će vas slaviti. To je dobro jer nikoga ne uznemiravate. I zaista, ako ste neko ko uznemiruje sebe, ako vam nije dopušteno da uznemirujete sebe, činićete štetu drugima. Inače, gdje bi išla ta energija? Zato je društvo uvijek sretno sa takvim idiotima koji sebi čine štetu. Društvo se osjeća dobro zato što se nasilje preusmjerilo. Oni ne treba nikome da čine štetu.

Zato mi takve ljude nazivamo "sadhus" - dobričine. Oni su dobričine jer mogu sebi mnogo nauditi. Oni TO i rade, ali oni to čine sebi. Oni su samoubice. Ubice i nasilnici mogu postati samoubice ako se okrenu protiv sebe. Tada se društvo osjeća dobro, rasterećeni su od ubica ako oni postanu samoubice. Društvo im ukazuje poštovanje, nagrađuje ih. Ali osoba ostaje ista: ona ostaje nasilna. Sada je nasilan prema sebi. Ili postaje pohlepan, ali govori o ne-pohlepnosti. Ali pogledajte!

Pokušajte da shvatite govor ne-pohlepnosti. Osnova je uvijek pohlepa. Oni kažu da ako ste ne-pohlepni, samo tada ćete dospjeti do Raja. A šta ćete dobiti u Raju? Sve ono što pohlepa želi.

Zato budite ne-pohlepni da biste "dosegli do Raja". Ako niste u celibatu, nećete ići do neba. A šta ćete postići na nebu? Sve ono što ste zabranjivali ovdje na zemlji. Tada su vam dostupne predivne žene - i tu nema upoređenja - jer svako ko je na zemlji lijep će postati ružan; to je ono što *shastras* (knjige) govore. A žene koje su na nebu nikada ne stare, one su uvijek od sedamnaest godina. Zato budite u celibatu ovdje da biste mogli uživati tamo. Ali kakva je to logika? Motivacija ostaje ista. Motivacija ostaje sasvim ista! Samo se predmet mijenja, vremenska sekvenca se mijenja. Vi tako samo odlažete sve želje za budućnost. To je pogodba.

Tantra kaže da pokušate da shvatite to djelovanje uma, a tada je bolje da se ne borite, tada je najbolje da budete onakvi kakvi ste i da to prihvatite. Mi se plašimo da to prihvatimo jer kako ćemo se onda promijeniti? A tantra kaže da je prihvatanje preobražaj. Vi ste pokušali da se borite i niste se promijenili. Pogledajte svoj život - analizirajte ga. Ako ste iskreni otkrićete da se nijete nimalo promijenili, ni jedan milimetar. Vratite se ka djetinjstvu. Analizirajte cio život, nema veze što ste govorili i govorili, istinski, tekući život je ostao isti. A vi ste se zbog toga neprestano borili. Ništa se nije dogodilo.

Zato sada probajte tantru. Tantra kaže da se ne borite - niko se nije borbom promijenio. Prihvatite to! Tada neće biti pitanja šta je potiskivanje, a šta prepuštanje uživanju, šta je *brahmacharya*, ovo ili ono. Tog pitanja tada neće biti! Bilo šta da je u pitanju, prihvatite to i tecite sa time. Rastopili ste otpor ega, opustili ste se u Egzistenciji i idete tamo gdje ona vodi. Ako je sudbina Egzistencije da budete životinja, tada, tantra kaže, budite životinja.

Šta će iz toga proizići i kako će se to dogoditi? Tantra kaže da će se dogoditi potpuna transformacija - jer kada jednom to prihvatite, unutarnji raskol će nestati: vi ćete se sjediniti. Tada više neće biti dvojnosti u vama - svetac i životinja: svetac potiskuje životinju, a životinja svakog trenutka odbacuje sveca. Tada više nema dvoje u vama. Vi se sjedinjujete. A to sjedinjavanje će vam dati energiju. Sva vaša energija se rasipala u unutrašnjoj borbi i konfliktima. To potvrđivanje će vas sjediniti. Tada više neće biti životinje koju treba zabranjivati ni sveca kojeg treba prihvatati. Vi ste ono što jeste. Vi ste to prihvatili, opustili ste se sa time, tako je vaša energija postala sjedinjena. Tada ste cijeli i niste odijeljeni od sebe.

Ta cjelovitost je alhemijska transformacija. U toj cjelovitosti vi imate energije. Sada više ne rasipate svoj život. Ne postoji unutarnjeg konflikta; vi ste u unutarnjem skladu. Ta energija koju sakupljate kroz nekonfliktnost postaje vaša svijest. Energija se može kretati u dva smjera. Ako se ona kreće kroz borbu, vi je svakodnevno rasipate. Ako se akumulira i ako nema sukoba, taj trenutak dolazi isto kao kada zagrijevate vodu do sto stepeni: tada voda postaje nešto drugo; ona isparava. Ona više nije tečna. Tako nastaje para. Ona se neće transformisati na devedeset devet stepeni, preobrazice se samo na sto stepeni.

Isto se događa i sa unutarnjim preobražajem. Vi svakodnevno rasipate svoju energiju, zato se nikako ne ostvaruje tačka ključanja. To se ne može dogoditi jer se energija uopšte ne sakuplja. Kada nema unutarnje borbe, energija počne da se akumulira i vi se počnete osjećati sve jači i jači. Ali ne i ego: ego se osjeća jakim samo kada je u borbi. Kada nema borbe, ego postaje nemoćan. Vi se osjećate jaki, ali to "vi" je nešto sasvim drugo. O tome ne možete znati ništa dok ne postanete cjeloviti. Ego bitiše u fragmentima, podijeljen. To "vi", Sebe ili bilo kako da nazivamo *Atman*, bitiše samo kada nema podjele, unutarnje borbe. "*Atman*" znači cjelovitost: "Sebe" znači neizdijeljena energija.

Kada ta energija nije izdijeljena, ona se počne akumulirati. Vi to proizvodite svakog dana. Životna energija nastaje u vama, ali vi je rasipate u borbi. Ta ista energija dopijeva do mjesta gdje biva svijest. To je automatično. Tantra kaže da je to automatičan proces. Kada jednom saznate kako biti cjelovit, bićete sve više i više svjesniji, a doći će dan kada će se vaša ukupna energija preobraziti u svijest. Kada se energija transformiše u svijest mnoge stvari se dogode jer se tada energija ne može odlivati ka seksu. Kada se bude kretala ka višim dimenzijama, neće se moći kretati ka nižim dimenzijama. Vaša energija ide ka nižim dimenzijama jer vi ne znate za više dimenzije. Vi ne posjedujete energetski nivo odakle bi se to MOGLO uputiti ka višim prostorima, zato to ide ka seksu. To ide ka seksu i vi postajete uplašeni, zato stvarate ideal *brahmacharya* i tako postajete podijeljeni. Tako postajete sve manje ispunjeni energijom. Vi tako rasipate energiju!

To je jedno veoma moćno iskustvo - zato kada ste slabi, osjetićete seksualnu moć. To izgleda sasvim apsurdno u biološkom smislu jer biologija kaže da kada ste moćni osjećate se seksualno. Ali ovdje nije takav slučaj. Kada ste slabi, bolesni, tada osjećate seksualnost. Kada ste

zdravi i kada vam je dobro, ne osjećate se previše seksualno. A kvalitet seksa će takođe biti drugačiji. Kada ste slabašni, seksualnost će biti neka vrsta bolesti i tako će se uspostaviti začarani krug. Poslije seksa ćete se osjećati još slabije, a što ste slabiji, to ćete sve više osjećati seksualnost. Taj seks će postati cerebralan: to će ići ka vašoj glavi.

Kada ste zdravi, kada vam je dobro, kada se osjećate blaženo - opušteno, tada nijeste toliko seksualni. Ako se tada čak i seks dogodi, to nije nešto bolesno. Zapravo, to je nešto preplavljujuće. Tu je prisutan sasvim drugi kvalitet. Kada je seksualnost preplavljuća, to je tada ispoljavanje ljubavi kroz bioenergiju. Tako se stvara duboko davanje, duboki kontakt kroz bioenergiju. To je dio ljubavi. Kada ste slabašni i kada se seks ne prelijeva, to je nasilje protiv sebe, a kada je to nasilno, tu nema ljubavi. Slabašna osoba može imati seks, ali taj seks nije ljubav. To je manje-više silovanje - i to silovanje sa obje strana. To je i za njega silovanje, ali tada se stvara i začarani krug: što je slabiji, to je još seksualniji.

Zašto se to događa? Biologija za to nema objašnjenje, ali tantra ima. Tantra kaže da je seks lijek protiv smrti. Seks je lijek protiv smrti! Seks predstavlja život za društvo. Vi možete umrijeti, ali se život nastavlja. Zato uvijek kada se osjetite slabim, smrt je blizu. Tantra kaže da je tada seks veoma važan jer tada možete umrijeti svakog trena. Vaš energetski nivo se spustio. Možete umrijeti svakog trenutka, zato uživajte u seksu da bi neko mogao živjeti. Život će se nastaviti. Po tantri je starac seksualniji od mladića. To je veoma dubok uvid. Mladić je u većoj seksualnoj snazi ali nije i seksualniji; starac je u manjoj seksualnoj snazi, ali je seksualniji. Zato ako bismo mogli ući u um starca, znali bismo šta se dogodilo.

Kada je u pitanju seksualna energija, nje ima manje kod starca nego kod mladića. Ali kada je u pitanju seksualnost (a seksualnost znači misliti o seksu), nje ima više kod starca nego kod mladića. Smrt se bliži, a seks je lijek protiv smrti, zato tada slabija energija teži da nešto proizvede. Život se mora nastaviti. Život ne brine o vama, on brine o sebi. To je začarani krug. Isto se događa i u suprotnom pravcu. Ako ste preplavljeni energijom, seks postaje sve manje bitan, a ljubav postaje važna. Tada se seks može dogoditi kao dio ljubavi, kao duboko davanje. Najdublje davanje je od strane bioenergije jer je to životna snaga. Vi želite da date nešto osobi koju volite. Davanje je dio ljubavi. Kada volite, vi dajete. Najveći poklon koji možete dati je od strane vaše životne energije. U ljubavi seks postaje najveći dar bioenergije, dar života. Tako dajete dio sebe.

Zaista, u svakom seksualnom činu vi sebe dajete u potpunosti. Tada se stvara drugačiji krug: što više osjećate ljubav, to bivate jači. Što više osjećate ljubav, to je više i dajete; tako bivate jači jer u ljubavi ego iščezava. U ljubavi vi tečete sa životom. Vi ne treba da tečete sa životom u politici. Zapravo, bili biste budala ako biste tekli sa životom u politici jer tamo treba da sebe prisiljavate da budete protiv života: tek tada možete da uspijete u politici. Ako stvarate biznis, vi biste bili budala ako biste tekli sa životom. Nigdje ne biste bili jer treba da se borite, treba da se utrkujete, da budete nasilni. Što ste nasilniji i luđi, to ćete u biznisu imati više uspjeha. To je borba.

Samo u ljubavi nema takmičenja, nema borbe, nema nasilja. U ljubavi uspijevate samo kada se predate. Zato je ljubav jedina anti-svjetovna stvar na svijetu, jedina ne-svjetovna stvar u svijetu. Ako ste u ljubavi postaćete cjelovitiji - nepodijeljeni; akumuliraćete više energije. Što je više energije, manje će biti seksualnosti. A trenutak dolazi kada energija dođe do mjesta gdje se transformacija događa, tada energija postaje svijest. Seks iščezava, i tada samo ljubavnost i milostivost ostaje.

Buda posjeduje žar ljubavne milostivosti. To je transformisana seksualna energija. Ali to ne možete dostići borbom jer borba stvara podjele, a podjele vas čine seksualnijim. To je uvid tantré - sasvim drugačije od onoga što vi mislite o seksu i *brahmacharyu*. Samo se kroz tantru ostvaruje stvarni *brahmacharya*, događa se stvarna čistota i nevinost. Ali tada to nije rezultat: to je konsekvencija, posljedica. To slijedi poslije potpunog prihvatanja.

Drugo pitanje: *"Moj um smatra da treba da primim vašu poruku, iako na kraju otkrijem da sam umorna od opiranja. Ukoliko bih bila seksualno otvorenija, slutim da bih sebi dopustila da to prihvatim bez zatvorenosti. Postoji li veza između otvorenosti prema Majstoru i otvaranja u seksu? Moje nasljeđe mi daje negativan i pasivan stav prema predaji. Znam da neću moći ući dublje u to prije no što prevaziđem taj negativni stav koji je zakopan u moju psihu. Da li je predaja moguća ukoliko je suprotnost usađena tako duboko?"*

Da, postoji veza između predaje i seksa jer je seks prva predaja - biloška predaja - koju vi lakše iskusite. Šta predaja znači? Znači da treba biti otvoren, neustrašiv, izložen. To znači da

dopuštate drugima da uđu u vas. Biološki, prirodno, seks je temeljno iskustvo u kome dopuštate drugome da uđe u vas ili nekome dopuštate da bude veoma blizak sa vama, kako ne biste bili protiv njega. Vi se tada ne opirete, ne držite se po strani, tada tečete: opušteni - bez straha, bez razmišljanja o budućnosti, o ishodu, o posljedicama - tada ste samo u tom trenutku. Čak i ako bi se smrt ukazala, vi biste je prihvatili.

Zaljubljeni, koji su u dubokoj ljubavi, uvijek osjećaju da je to pravi trenutak za umiranje. A ako je smrt blizu, tada se čak i ona u tom trenutku može primiti sa dobrodošlicom. Oni su otvoreni: čak su i za smrt otvoreni. Ako ste otvoreni prema životu, bićete otvoreni i prema smrti. Ako ste zatvoreni prema životu, bićete zatvoreni i prema smrti. Oni koji se plaše smrti, u osnovi se plaše i života. Oni nijesu proživjeli; zato se boje smrti. A taj strah je prirodan. Ako uopšte i niste živjeli, treba da se plašite smrti jer će vas ona onemogućiti da živite, a vi još niste proživjeli. Zato ako smrt dođe, kada ćete živjeti?

Onaj koji je duboko živio nije uplašen od smrti. On je ispunjen, a ako smrt i dođe, on će je dočekati sa dobrodošlicom, prihvatiće je. Sve što je život htjeo da dađe, on je VEĆ dao. Sve što se moglo saznati o životu, on je saznao. Sada može lako da pođe u smrt. On bi radije otišao u smrt da bi i iz toga nešto naučio, nešto nepoznato, nešto novo. Vi ste neustrašivi u seksu, u ljubavi. Ne borite se za nešto u budućnosti. Taj trenutak je raj; taj trenutak je vječnost. Ali kada ja to kažem, ja ne mislim da je nužno da to iskusite kroz seks. Ako ste uplašeni, ako se opirete, u seksu ćete naći biološko oslobađanje - seksualno oslobađanje, ali nećete dosegnuti do ekstaze o kojoj tantra govori.

Vilhelm Rajh kaže da uopšte ne poznajete seks sve dok u njemu ne dosegnete do dubokog orgazma. To nije samo oslobađanje seksualne energije - cijelo vaše tijelo se mora opustiti. Tada seksualno iskustvo nije samo lokalizovano u seks centru, već se proširilo cijelim tijelom. Vaša svaka ćelija je okupana time, a vi tu imate i vrhunac - vrhunac u kojem niste tijelo. Ako ne možete dosegnuti do vrhunca u seksu, vrhunca u kojem niste tjelesni, tada uopšte ne poznajete seks. Zato je Vilhelm Rajh rekao jednu paradoksalnu stvar. Rekao je da je seks spiritualan. To kaže i tantra, a smisao je u tome da za vrijeme dubokog seksa vi uopšte niste tjelesni: vi ćete tada postati duh koji lebdi. Vaše tijelo će ostati daleko pozadi; sasvim ćete ga zaboraviti. Više ga neće biti. Nećete biti dio materijalnog svijeta - postaćete nematerijalni. Samo tada će biti orgazma. To je ono što tantra govori o *sambhog* - snošaj.

Tada dolazi do potpunog opuštanja, osjećanje da ste ispunjeni, osjećanje da nemate potrebu da žudite za bilo čim. Dok se to osjećanje ne dogodi u vama tokom seksa - to osjećanje nežudjenja, još niste upoznali seks. Vi možete radati djecu, to je lako - i nešto sasvim drugo. Samo čovjek može postići tu spiritualnost u seksu. Inače je seks samo animalni instinkt. Ali kada učitelji, monasi, osuđuju seks, vi klimate glavom - kao da su oni u pravu. Kada tantra nešto kaže, teško je povjerovati jer to nije vaše iskustvo. Zato tantra još ne može postati univerzalna poruka. Ali budućnost je dobra - što čovjek bude mudriji i razumljiviji, to će se tantra više doživljavati i shvatati.

Samo u ovih sto godina je psihologija postavila temelje za svijet koji će biti tantričan. Ali vi klimate glavom pred nekim ko osuđuje seks zato što i vi imate takvo iskustvo. Vi znate da "ništa se ne događa u tome", a poslije seksa ste depresivni. Usljed toga je toliko mnogo osuđivanja: svaki put poslije toga se osjećate depresivno. Kasnije se kajete zbog toga. Tantra, Vilhelm Rajh, Frojd i drugi koji to znaju se apsolutno slažu da ako doživite orgazam u seksu, žar toga će potrajati satima poslije toga i vi ćete se osjećati drugačije - bez ikakvih briga, bez napetosti. Rezultat toga će biti euforija, oni kažu; ekstaza će biti prisutna. A ta ekstaza se događa samo onda kada zaista ima prepuštanja - kada sebe ne držite po strani, kada se ne borite: tada se samo krećete sa životnom energijom.

Životna energija ima dva nivoa, dobro bi bilo da to shvatite. Govorio sam o disanju i rekao vam da je dah nešto nalik vezi između vašeg voljnog i ne-voljnog sistema. U vašem tijelu je veći dio ne-voljni dio. Krv teče, vi ne treba ništa da činite. Ne možete ništa ni uraditi. To samo kruži. Samo tokom posljedne tri stotine godina je čovjek znao da krv cirkuliše. Prije toga se mislilo da krv samo ispunjava tijelo - ne da cirkuliše, jer se ta cirkulacija ne može osjetiti. Ona radi bez vaše pomoći, bez vašeg znanja. To je ne-voljni proces.

Kada jedete, tijelo počinje da funkcioniše. Poslije uzimanja hrane, vi više niste potrebni. Onog trenutka kada uzmete hranu, tijelo je preuzima: ne-voljni sistem tada počinje da radi na tome. Dobro je da to tako funkcioniše. Ukoliko bi to bilo ostavljeno vama, vi biste mogli da napravite zbrku. To je nalik nekom velikom poslu: ukoliko to obavljate, tada ne možete raditi ništa drugo. Ako popijete šolju čaja, to će biti dovoljno da vas drži tokom cijelog dana - da radi unutar vas, da to pretvara u krv. To je veliki posao. Tijelo radi ne-voljno, ali postoji nekoliko stvari koje možete raditi voljno. Ja mogu pomjeriti ruku, ali ne mogu pomjeriti krv koja pokreće ruke. Ja ne mogu uraditi ništa direktno sa

kostima koje pokreću ruke. Ne mogu ništa učiniti sa sistemom koji djeluje, ali mogu pomjerati ruke. Mogu pomjerati tijelo, ali ne mogu uticati na ništa što se događa unutar njega. Ne mogu se uplitati. Mogu skakati, trčati, mogu sjedjeti, leći, ali unutar sebe ne mogu ništa preduzeti. Da li mi je je dopuštena sloboda samo na površini?

Seks je veoma misteriozan fenomen. Vi to započnete, ali trenutak dođe kada nestanete. Seks započinje kao nešto voljno: a onda dolazi do granice. Ako pređete tu granicu ne možete se vratiti; ako ne pređete tu granicu vi se MOŽETE vratiti. Zato je seks i voljan i ne-voljan proces. Postoji granica za koju je potreban vaš um. Ali ako ne izgubite um, glavu, rasuđivanje, svoju svjesnost, religiju, filozofiju, način života, ako ne izgubite pamet, tada se granica neće preći i vi ćete moći iskusiti seks na voljan način. To se obično i događa. Tada ćete poslije tog seksa biti depresivni, bićete protiv njega - i počecete da razmišljate da se odreknete života i zakunete se protiv njega. Naravno, te zakletve obično ne traju dugo. Poslije dvadeset četiri sata ćete ponovo biti u redu i spremni da ponovo uđete u seks. Ali to postaje ponavljanje i cijela stvar tako izgleda izlišna.

Vi akumulirate energiju; a onda je izbacite i nikakvog rezultata nema. A to je jedan dug i dosadan posao, jednolična stvar. Zato vam se monasi i religiozni učitelji dopadaju: oni govore o stvarima koje vi razumijete. Ali vi ne poznajete ne-voljni seks - njegovu duboku biološku dimenziju: još niste to dotakli i uvijek se vraćate sa granice jer vam ta granica uliva strah. Poslije te granice neće biti vašeg ega; poslije toga neće vas biti. Seksualna energija će vas držati, ona će vas zaposjednuti. Tada ćete raditi nešto što nećete moći kontrolisati. Dok ne uđete u taj nekontrolisani fenomen, nećete moći doživjeti orgazam. A kada jednom upoznate tu nekontrolisanu životnu energiju, više nećete biti u tome. Postaćete samo talas u velikom okeanu i stvari će se same događati. Vi ih nećete prisiljavati da se događaju.

Zaista, vi niste aktivni, postali ste pasivni. U početku ste aktivni, a onda dođe trenutak kada postajete pasivni. A kada postanete pasivni, tek tada se orgazam događa. Ako to spoznate, tada možete shvatiti mnoge stvari. Tada možete shvatiti i religioznu predaju. Tada možete shvatiti predaju učenika prema Majstoru. Možete shvatiti nečiju predaju samoj Egzistenciji. Ali ako ne znate ni za kakvu predaju, biće teško i da pojmite što to znači. Zato je to u redu: seks je duboko povezan sa predajom. Ako ste upoznali duboki seks, više ćete moći da se predajete jer ste upoznali duboko zadovoljstvo koje prati predaju. Upoznali ste blaženstvo koje kao sjenka prati predaju. Tada možete vjerovati.

Seks je biološka predaja, "samadhi" (Kosmička svijest) je predaja Egzistenciji. Kroz seks dotičete život; kroz Samadhi - kroz ekstazu, vi dotičete Egzistenciju. Kroz seks se krećete od sebe do druge osobe; u Samadhi se krećete od sebe do Cjeline, do Kosmosa. Tantra je, ako mi dopustite, tantra je "kosmički seks"! To je zaljublivanje u cijeli kosmos, to je predaja cijelom Kosmosu. Vi tada treba da budete pasivni. Do neke granice treba da budete aktivni. Poslije te granice vi niste potrebni: tada ste samo prepreka. Tada to treba prepustiti životnoj snazi; treba se prepustiti Egzistenciji.

Druga stvar: ako nastavite da razmišljate o predaji kao o nečem negativnom i pasivnom, ništa nema lošeg u tome. To je pasivno i negativno, ali negativnost i pasivnost nije nešta što treba osuđivati. Kada čujemo riječ "negativno", u naš um uđe neko osuđivanje; kada čujemo riječ "pasivno", pomislimo na osuđivanje - jer je za ega to oboje neka vrsta smrti. Ali ničeg lošeg nema u pasivnosti. Pasivnost je način da budete u dubokom kontaktu sa univerzumom. A u tome ne možete biti aktivni: u tome se sastoji razlika između religije i nauke. Nauka je aktivana u univerzumu, a religija je pasivna u univerzumu. Nauka je nalik muškom umu - aktivan, napadan, nasilan; religija je ženstveni um - otvorena, pasivna, prijemčiva. Prijemčivost je uvijek pasivna. A Istina se ne stvara: ona se prima.

Vi nećete stvoriti Istinu. Istina je već tu! To samo treba da primite! Vi treba da budete dobar domaćin, a Istina će tada biti vaš gost. Domaćin treba da bude pasivan. Treba da budete nalik materici da biste to mogli primiti. Ali vaš um je obučen za aktivnost - da bude aktivan, da nešto radi - a to je prostor gdje će sve što preduzmete biti prepreka. Nemojte ništa raditi: samo budite! To je značenje pasivnosti: nemojte ništa raditi. Samo bitište i dopustite da vam se dogodi to što je već prisutno. Vi ne treba da nešto postižete kreativnošću i aktivnošću. Vi samo treba da primite. Budite pasivni; nemojte se uplitati. Nema ničeg lošeg u pasivnosti.

Poezija se događa kada ste pasivni. Čak su se i najveća naučna dostignuća dogodila u pasivnosti. Ali pristup nauke je aktivan. Čak i najveće stvari u nauci su se događale samo onda kada su naučnici bili pasivni, kada su samo čekali, kada ništa nijesu radili. Religija je u osnovi pasivna.

Šta je Buda radio dok je meditirao? Naš jezik, naši termini daju lažno objašnjenje za to. Kada kažemo da Buda meditira, usljed termina koji koristimo, izgleda kao da on nešto radi. Ali meditirati znači "ne raditi". Ako nešto radite, ništa se neće dogoditi. Ali svako djelanje je nalik seksu: u početku treba da budete aktivni; a onda dođe trenutak kada aktivnost iščezne i tada vi bivate pasivni. Kada kažem: "Buda meditira", ja tada mislim da Bude više nema. On ništa ne radi: on je samo pasivan - domaćin koji čeka, koji samo čeka. A kada čekate nešto nepoznato, ne možete ništa očekivati. Vi ne znate šta će se dogoditi, jer ako biste znali, čekanje bi bilo nečisto i želja bi u to ušla. Vi tada ništa ne znate!

Sve što ste znali je nestalo, sve znano je otpalo. Um tada ne funkcioniše, tada je u stanju čekanja. A onda vam se sve događa. Cio univerzum pada na vas; cio univerzum ulazi sa svake strane u vas. Sve prepreke se probijaju. Vi tada ne upravljate sobom. Zato ništa nije loše biti pasivan. Zapravo, vaša aktivnost je problem. Ali mi smo obučeni da budemo aktivni jer su nas obučavali za nasilje, za borbu, sukobe. To je dobro kada je samo to u pitanju jer u ovakvom svijetu ne možete biti pasivni. U svijetu treba da budete aktivni, da se borite, da namećete svoj put. Ali ono što je od pomoći u svijetu, nije od pomoći kada krenete ka dubljoj egzistenciji. Tada treba da preokrenete korake. Budite aktivni ako ste u politici, u društvu, ako se bogatite, ako vam je stalo do moći. Budite neaktivni kada krećete ka Bogu, ka religiji, kada ulazite u meditaciju. Pasivnost je put ka tome.

Isto tako, ničega nema lošeg u negativnosti - ničega lošeg! "Negativnost" znači da se nešto treba odbaciti. Na primjer, ako želim da napravim više prostora u ovoj sobi, šta treba da učinim? Kako se stvara slobodan prostor? Šta treba da uradim? Hoću li izvana donijeti neki prostor i umetnuti ga u ovu sobu? Ne mogu donijeti prostor izvana. Taj prostor je već tu; tu je soba. Ali ona je ispunjena ljudima, namještajem ili nečim drugim, zato ću ja iseliti ljude ili iznijeti stvari. Tada se otkriva slobodan prostor; ne treba ga donositi. On je već tu, ali je bio ispunjen. Zato činim negativan proces: ispražnjavam ga.

"Negativnost" - znači isprazniti sebe, ne činiti ništa pozitivno jer to što pokušavate da otkrijete je već tu. Samo izbacite namještaj. Misli su namještaj u umu. Samo ih izbacite, um će tada postati slobodan prostor. A kada je um prostoran, on postaje vaša duša - vaš *Atman*. Ali kada je prepun misli, želja, to je onda samo um. Prostran, prazan, on nije um. Negacija je proces eliminisanja. Eliminirate stvari unutar sebe. Zato nema potrebe da se plašite riječi "negativno" ili "pasivno". Ako se plašite, nikada se nećete predati. Predaja JESTE pasivnost i negacija. To nije nešto što vi radite. Zapravo, vi se lišavate svojih činjenja, oslobađate se i pomisli da nešto možete da učinite. Vi ništa ne možete učiniti: to je temeljno osjećanje. Tek tada je moguća predaja. To je negativno jer se krećete kroz nepoznato. Poznato je napušteno.

Kada se predate Majstoru, to je jedno od čuda jer ne znate šta će se dogoditi i šta vam može uraditi taj čovjek. Nikada ne možete biti sigurni da li je on pravi ili nije. Vi ne znate kome se predajete i kuda vas može odvesti. Vi ćete pokušati da to razjasnite, ali to će pokazati da nijeste još spremni da se predate. Ako ste sasvim sigurni, prije no se predate, da će vas taj čovjek nekuda odvesti - do raja - i tada se predate, to uopšte neće biti predaja. Nijeste se predali. Predaja je uvijek u nepoznato. Kada se sve zna, nema predaje. Vi ste već ispitali šta će se dogoditi i da će dva i dva dati četiri. Tada neće biti predaje. Vi ne možete reći "ja sam se predao"

jer ste već sigurni da je rezultat četiri. U nesigurnosti, u neizvjesnosti je predaja. Zato je lako da se predate Bogu jer tu zaista i nemate kome da se predate, tu ostajete gospodari. Teško je predati se živom Majstoru jer potom vi više nijeste svoj gospodar. Sa Bogom se možete obmanjivati jer tu nema nikoga ko će vas nešto pitati.

Čitao sam jednu jevrejsku priču. Jedan starac se molio Bogu: "Moj susjed 'A' je veoma siromašan. Prošle godine sam ti se molio za njega, a ti nijesi ništa učinio. Moj drugi susjed 'B' je bogalj, i ja sam ti se molio prošle godine i za njega. Ali ti nijesi učinio ništa." Tako je on nastavio da navodi svoje zamjerke. Naveo je sve susjede, a na kraju je rekao: "Sada ću se ponovo moliti. Ako mi oprostiš, oprostiću i ja tebi." Ali starac je govorio sam sa sobom. Svaki razgovor sa Božanskim je monolog - sagovornika tu nema. Zato je to sve do vas: to što ćete uraditi je do vas, vi ostajete gospodar. Zato u tantri nema insistiranja da se predate živom Majstoru: jer je tada razbijen vaš ego. A to razbijanje je temelj. Razaranje ega je temeljna stvar jer se samo tada nešto može roditi iz toga.

Nemojte me pitati šta teba da uradite da biste se predali. Ništa ne možete uraditi. Ili, možete uraditi samo jedno: budite svjesni šta ste postigli tim činjenjem, šta ste dobili time: budite toga svjesni! Vi ste "dobili mnogo": mnogo jada ste skupili, tjeskobe, noćnih mora. To ste "dobili"! To ste sakupili svojim trudom. To je ono što ego može sakupiti. Budite toga svjesni - bijede koju ste stvorili - pozitivnošću, aktivnošću, bez predaje. Budite svjesni svega onoga što ste uradili sebi. Ta svjesnost

će vam jednog dana pomoći da odbacite sve to i da se predate. I zapamtite, nećete se preobraziti predajom nekom određenom guruu već samo samome sebi.

Zato je guru nebitan; on nije glavna stvar. Ljudi mi dolaze sa riječima: "Ja želim da se predam, ali kome?" Nije stvar u tome: tako samo možete promašiti. Tu nije pitanje "kome". Sama predaja će pomoći, a ne osoba kojoj se predate. On možda neće tu biti, možda nije autentičan, možda uopšte i nije Prosvijetljen. On je, možda, samo prevarant - u tome nije stvar. To je nebitno! Vi ste se predali: to pomaže jer ste tako postali izloženi, otvoreni. Postali ste ženstveni. Muški ego je napušten, a vi ste postali ženstvena utroba. Osoba kojoj bi se predali može biti lažna, ali i ne mora tako biti. Nije stvar u tome! Vi ste se predali - sada vam se nešto može dogoditi. A mnogo puta se dogodilo da se i sa lažnim majstorom učenik prosvijetlio. Možda ćete se iznenaditi: čak i sa lažnim majstorom učenici bi postali prosvijetljeni!

Zabilježeno je da je Milarepa otišao nekom Učitelju i predao mu se. Milarepa je bio čovjek od velike vjere, od povjerenja. Zato kada je Učitelj rekao: "Trebalo da mi se predaš jer samo tada ti mogu pomoći", Milarepa je rekao: "U redu, predajem ti se." Ali mnoge osobe su bile ljubomorne. Stari sljedbenici tog majstora su bili ljubomorni na Milarepu jer je on bio drugačija vrsta čovjeka. On je posjedovao veoma privlačnu moć. Oni su se pribojavali: ukoliko on tu ostane, uskoro može postati glavni učenik, sljedeći guru. Zato su rekli svom učitelju: "Ovaj čovjek izgleda lažno; prvo biste trebali da provjerite je li se zaista predao."

Majstor je rekao: "Kako da ga ispitamo?" Oni su mu rekli: "Recite mu da skoči sa ovog brda" (oni su sjedjeli na brdu). Na to Majstor reče: "Milarepa, ako si se zaista predao, skoči sa ovog brda." On nije sačekao ni da kaže "da" već je skočio. Učenici su pomislili da je poginuo. Zato su krenuli da silaze dolje. Bilo je potrebno nekoliko sati da se siđe u dolinu. Kada su sišli dolje, našli su ga gdje sjedi pod drvetom i meditira ispunjen srećom - bio je srećan kao nikada prije.

Zato su se okupili oko njega. Učenici su pomislili da je možda u pitanju slučajnost. I majstor je bio iznenađen. Kako se to moglo dogoditi? Zato je nasamo upitao Milarepu: "Šta si uradio? Kako se to dogodilo?" On je rekao: "Kada sam se predao, više nije bilo u pitanju MOJE djelovanje. Vi ste nešto uradili." Majstor je dobro znao da ništa nije uradio, zato je ponovo pokušao. Jedna kuća je bila u plamenu, on je rekao Milarepi da ode unutra i da sjedi tamo sve dok se sve ne pretvori u pepeo. Milarepa je ušao. Ostao je tamo satima. Napokon se kuća pretvorila u pepeo. Kada su tamo ušli, on je sjedio u pepelu - ali živ i blažen kao nikada prije. Milarepa je dotakao stopala svog Majstora i rekao: "Vi činite čuda."

Na to mu je Majstor rekao: "Veoma je teško pomisliti da je to ponovo bila slučajnost." Ali sljedbenici su rekli: "To nije ništa do slučajnost. Pokušaj ponovo. Najmanje su tri dokaza potrebna."

Kada su prolazili selom, Majstor reče: "Milarepa, čamac još nije došao, čamdžija nije održao obećanje, zato ti pođi - hodaj po vodi i pređi na drugu stranu da kažeš čamdžiji da dođe po nas." Milarepa je otišao hodajući po vodi, a Majstor je tada konačno povjerovao da je to čudo. On je hodajući po vodi došao do druge obale i doveo čamac.

Majstor reče: "Milarepa, kako si to uradio?" On je rekao: "Ja sam samo izgovorio tvoje ime i krenuo. Tvoje ime, Majstore, mi je pomoglo." Majstor je pomislio: "Ako moje ime toliko pomaže... " On je pokušao da hoda po vodi i potonuo je - niko više ništa nije čuo za njega.

Kako se to dogodilo? Stvar je u predaji - ne u majstoru, ne u onome kome se predajete. Statua, hram, drvo, kamen - bilo šta može biti od koristi. Ako se predate, vi postajete izloženi Egzistenciji. Tada vas cijela Egzistencija uzima u ruke. Ova priča može biti metafora, ali smisao je u tome da kada se predate cijela Egzistencija vam je naklonjena. Vatra, brdo, rijeka, dolina - ništa više nije protiv vas jer vi tada nijeste protiv ničega. Neprijateljstvo je iščezlo.

Ako padnete sa brda i slomite kosti, to su kosti vašeg ega. Vi ste se odupirali; nijeste dopustili da vam dolina pomogne. Vi ste nastojali da sebi pomognete. Mislili ste da ste pametniji od Egzistencije. Predaja znači da ste dospjeli do spoznaje da je glupo bilo šta da činite. Vi ste već uradili mnoge gluposti u vašim životima. Zato ostavite to Egzistenciji. Vi ništa ne možete uraditi! Vi samo treba da shvatite da ste bespomoćni. To ostvarenje: "Ja sam bespomoćan" će vam pomoći da se predaja dogodi.

OD ZVUKA DO UNUTARNJE TIŠINE

SUTRE:

*21. Tiho intoniraj riječ
sa završetkom na 'AH'. Potom na 'HH',
bez napora, spontano.*

*22. Začepi uši pritiskanjem
i rektum kontrakcijama, uđi u zvuk.*

*23. Uđi u zvuk svog imena i, kroz taj zvuk,
u sve zvuke.*

Tantra nije filozofija. Zapravo, to je nauka sa jednom razlikom: nauka je objektivna, tantra je subjektivna. Ali i dalje je to nauka, a ne filozofija. Filozofija razmatra Istinu, nepoznato, Konačno; nauka pokušava da razotkrije suštinu. Nauka ulazi u sadašnjost; filozofija razmišlja o Konačnom. Filozofija uvijek gleda ka nebu; nauka je više na zemlji.

Tantra nije zainteresovana za Konačno. Njena briga je trenutačno, sada i ovdje. Tantra kaže da je Konačno skriveno u trenutačnom, zato nema potrebe da brinete za Konačno. Tom brigom samo gubite trenutačno, a to Konačno se krije u trenutačnom. Zato ćete razmišljanjem o Konačnom izgubiti oboje. Ako budete izgubili trenutačno, sadašnje, tako ćete izgubiti i Konačno. Zato je filozofija samo magla. Tantrički pristup je naučan, ali OBJEKAT je drugačiji od objekta takozvane nauke. Nauka pokušava da shvati objekat, objektivni svijet, svijet stvarnosti koji je pred vašim očima. Tantra je nauka stvarnosti koja je iza vaših očiju, nauka subjektivnosti, ali njen pristup je naučan. Tantra ne vjeruje u razmišljanje: ona vjeruje eksperimentu, iskustvu. Dok ne budete u mogućnosti da iskusite, sve će biti samo rasipanje energije.

Podsjetiću vas na jedan događaj. Mula Nasrudin je prelazio ulicu. Upravo ispred crkve ga je oborio jedan nepažljiv vozač. Mula je bio star čovjek i zato se svijet okupio. Neko je rekao da taj čovjek neće preživjeti. Sveštenik je istrčao iz crkve. Prišao je blizu i zaključio da starac upravo umire, zato se pripremio da čuje njegove posljednje riječi. Prišao mu je sasvim blizu i upitao umirućeg Mulu: "Vjeruješ li u Boga Oca? Vjeruješ li u Boga Sina? Vjeruješ li u Svetog Duha?" Tada Mula otvori oči i reče: "Bože moj! Ja umirem, a on mi postavlja zagonetke!"

Sve filozofije su takve: postavljaju vam zagonetke dok umirete. Svakog trenutka umirete, svakog trenutka je svako na smrtničkoj postelji - zato što se smrt može dogoditi svakog trenutka. Ali filozofija postavlja i odgovara na zagonetke. Tantra kaže da je za djecu dobro da filozofiraju, ali oni koji su mudri neće trošiti svoje vrijeme u filozofiranju. Oni će nastojati da saznaju - ne da razmišljaju jer se kroz razmišljanje ne može doći do znanja. Razmišljanjem samo tkate riječi, stvarate šablone od riječi. To nikuda ne vodi. Vi tako ostajete isti: nema transformacija, nema novih uvida. Stari tip čovjeka samo sakuplja prašinu.

Znanje je drugačiji fenomen. To ne znači "razmišljanje o nečemu". To znači duboko poniranje u Egzistenciju sa namjerom da je upoznate, da se krećete kroz Egzistenciju. Zapamtite to, tantra nije filozofija. To je nauka - subjektivna nauka. Njen pristup je naučan i ne-filozofičan. Ona je veoma prizemna, zainteresovana za trenutačno. Trenutačno treba iskoristiti kao vrata za Konačno. Konačno će se dogoditi samo ako uđete u trenutačno. Ono je tu i nema drugog načina da se dospije

do njega. U očima tantre, filozofija nije pravi način za to. To je lažan put! Samo izgleda da je to način. To su vrata koja ne postoje: samo izgleda kao da su to vrata. To su lažna vrata. Onog trenutka kada pokušate da uđete, shvatate da ne možete ući. To su samo ucrtana vrata. Zapravo, tu i nema vrata. Filozofija je ucrtana vrata. Ako sjedite pored njih i razmišljate, razmišljate, to je dobro. Ako pokušate da uđete, nailazite na zid.

Zato je svaka filozofija dobra za filozofiranje. Svaka nauka je bitna za iskustvo. Zato se u tantri mnogo insistira na tehnikama - VEOMA MNOGO se insistira na tehnikama: zato što nauka ne može ništa uraditi sem da vam pruži tehnologiju, bilo da je u pitanju spoljnji ili unutarnji svijet. Sama riječ "tantra" znači tehnika! Zato su u ovoj maloj knjizi, ujedno i najvećoj i najdubljoj, date samo tehnike - ne "filozofija" - samo 112 tehnika za dospijevanje do Konačnog kroz trenutačno.

Deveta tehnika (bavljenje zvukom): *"Tiho intoniraj riječ sa završetkom na 'AH'. Potom na 'HH', bez napora, spontano."*

"Tiho intoniraj riječ sa završetkom na 'AH' ": bilo koju riječ sa završetkom na "AH". Intonirajte to u tišini. Naglasak treba dati na kraju "AH". Zašto? Zato što u trenutku kada se ovaj zvuk "AH" ispusti, ispuštate i vazduh. Možda to niste primijetili, ali sada obratite pažnju na to: uvijek kada izdahnete bivajte stišaniji, a kada udahnete bivajte napetiji - zato što je izdisaj smrt, a udisaj je život. Napetost je dio života, a ne smrti. Opuštanje je dio smrti. Smrt znači potpunu opuštenost. Život se ne može sasvim opustiti: to je nemoguće.

Život znači napetost, napor. Samo je smrt opuštena. Zato kada neka osoba postane sasvim opuštena, ona je postigla oboje - živost spolja, a smrt iznutra. Vi možete na licu Bude uočiti oboje: i život i smrt, istovremeno. Zato je u njemu toliko mnogo tišine i smirenosti. To je strana smrti. Život nije opuštanje. Vi se opušate noću dok spavate. Zato stare tradicije tvrde da su smrt i san slični. San je trenutačna smrt, a smrt je permanentni san. Zato vas noć opušta. To je izdisanje. Jutro je udisanje. Dan vas učini napetim, a noć vas opusti. Svjetlost vas čini napetim, mrak vas opušta. Zato ne možete zaspati pri svjetlosti. Teško je biti opušten jer je svjetlost slična životu: ona je protiv smrti. Mrak je sličan smrti: on je za smrt. Zato mrak posjeduje duboku opuštenost, a oni koji se plaše mraka se ne mogu opustiti. To je nemoguće jer je svako opuštanje mračno, i mrak okružuje vaš život sa svake strane: prije nego što ste se rodili bili ste u mraku; kada nestane života, opet ste u mraku. Mrak je beskonačan, a ova svjetlost i ovaj život je samo trenutak u tom mraku, upravo nalik talasu koji se izdigne i onda spusti. Ako se možete sjetiti mraka koji okružuje oba kraja, bićete opušteni ovdje i sada.

Život, smrt - oboje su dvije strane egzistencije. Udisaj je život, izdisaj je smrt. Zato ne znači da ćete umrijeti jednog dana, vi umirete sa svakim izdisajem. Stoga hindusi mjere život udisajima. Oni život ne mjere godinama. Tantra, joga, svi stari indijski sistemi su život mjerili udisajima: koliko udisaja ćete imati u životu. Zato kažu, ako dišete veoma brzo, sa mnogo udisaja u kratkom vremenu, umrijećete veoma brzo. Ako dišete veoma sporo, i ako imate malo udisaja u jednom intervalu vremena, dugo ćete živjeti. To i jeste tako.

Ako pogledate životinje, one životinje koje sporo dišu žive dugo. Uzmite slona: slonovi žive dugo, njihovo disanje je veoma sporo. A onda imamo psa: psi brzo umiru; disanje im je veoma ubrzano. Kada nađete životinju koja ima ubzano disanje, bilo koju životinju, ta životinja neće imati dug život. Dugi život je uvijek povezan sa sporim disanjem.

Tantra, joga i drugi indijski sistemi su računali dužinu života pomoću broja udisaja. Zaista, sa svakim udisajem se radate, a sa svakim izdisajem umirete. Ova mantra, ova tehnika, koristi izdisaj kao metodu, kao posrednika, kao sredstvo za dublje ulaženje u tišinu. To je metod smrti. "Tiho intoniraj riječ sa završetkom na 'AH'." Dah je izašao: zato riječ završava na "AH". To je značajno jer kada izgovorite AH, tada se sasvim praznite. Sav vazduh izlazi napolje; ništa ne ostaje unutra. Vi ste sasvim prazni - prazni i mrtvi. Na jedan trenutak, tek na tren, život vas je napustio. Vi ste mrtvi - prazni. Ta praznina, ako se ostvari, ako možete postati svjesni nje, sasvim će vas izmijeniti. Vi ćete biti drugačiji čovjek.

Tada ćete biti uvjereni da ovaj život nije vaš život i da ova smrt nije vaša smrt. Saznaćete nešto što stoji iza tog udisaja i izdisaja - upoznaćete dušu koja svjedoči. To svjedočenje se lakše može odvijati ukoliko ste izdahnuli jer se u dahu sadrži cio život, a sa time i sve napetosti. Zato pokušajte sa tim. To je jedan predivan metod. Ali uobičajeni proces, uobičajene navike se zasnivaju na udisaju, nikada na izdisaju.

Mi obično uvijek udišemo. Mi UVIJEK uzimamo vazduh, ali ga nikada ne izbacujemo. Mi ga uzimamo, a TIJELO ga izbacuje. Osmotrite svoje disanje i to ćete uvidjeti. Mi uzimamo vazduh. Nikada ne izdahnemo: mi samo udišemo. Tijelo samo izdiše jer se mi plašimo smrti: u tome je razlog. Ako bi to bilo isključivo u našoj moći, mi uopšte i ne bismo izdisali. Samo bismo udahnuli i to držali unutra. Niko ne naglašava izdisanje: naglašava se samo udisanje. Pošto TREBA da izdišemo poslije udisanja, mi zbog toga "patimo". Mi to tolerišemo jer ne možemo izdahnuti prije no što udahnemo. Zato se izdisanje prihvata kao nužno zlo, ali u osnovi mi nijesmo zainteresovani za izdisanje. A to nije slučaj samo sa disanjem: u tome se sastoji sav naš pristup životu. Mi se zakačimo za sve što dođe do nas; nikako da to pustimo. U tome je bijeda uma.

Zapamtite, postoje mnoge posljedice zbog toga. Ako patite od zatvora, to je osnovni uzrok: uvijek udišete, a nikada ne izdišete. Um koji samo udiše, a nikada ne izdiše, patiće od zatvora. Zatvor je drugi kraj iste stvari. On ne može zbog toga ništa izbaciti. On samo sakuplja, on se boji. Strah je prisutan. On samo može da sakuplja, ali sve što se sakuplja postaje otrov. Ako samo udišete, a ne izdišete, vaš sami dah će postati otrovan; umrijećete usljed toga. Vi možete preokrenuti snagu života ako se budete ponašali na bijedan način; izdisanje je sasvim nužno. Tako izbacujete sav otrov iz sebe.

Zaista je tako: smrt je pročišćenje, a život je proces trovanja. To će vam izgledati paradoksalno. Život je proces trovanja jer da biste živjeli treba da mnogo toga upotrijebite - a onog trenutka kada to upotrijebite, ono se preokrene u otrov: sve to se preokreće u trovanje. Vi udišete, uzimate kiseonik, a onda to što ostane postaje otrov. To je bio život samo usljed kiseonika, ali vi ste to iskoristili. Zato taj život nastoji da sve otruje.

Sada na Zapadu postoji jedan veliki pokret - ekološki. Čovjek je sve koristio i pretvarao u otrov, a Zemlja je došla na ivicu smrti. Svakog trenutka može umrijeti jer je čovjek zve zatrovao. Smrt je proces pročišćenja. Kada vaše cijelo tijelo postane zatrovano, smrt će vas osloboditi od takvog tijela. To će vas obnoviti; daće vam novi život. Tako će vam biti dato novo tijelo. Sav sakupljeni otrov se kroz smrt vraća prirodi. Vama se daje novi mehanizam. A to se događa sa disanjem. Izdisaj je sličan smrti: ona izbacuje otrov iz vas. A kada to izađe napolje, unutrašnji naboj opadne. Ako možete sav vazduh izbaciti iz sebe, tako da ništa ne ostane unutra, tada dotičete tačku tišine koja se nije mogla dotaći dok je vazduh bio unutra.

To je slično oseći i plimi: svakim udisajem talas života vam dolazi; sa svakim izdisajem, sve otiče - talas se povukao. Vi ste tada prostrana, prazna obala. To je upotreba ove tehnike. "Tiho intoniraj riječ sa završetkom na 'AH'." Naglasak je na izdisaju. To možete iskoristiti za mnoge promjene u umu. Ako patite od zatvora, zaboravite na udisaj. Samo izdahnite i nemojte udahnuti. Neka tijelo obavi posao udisanja; vi samo obavite izdisanje. Prisilite dah da izađe napolje i nemojte udahnuti. Tijelo će samo udahnuti; vi o tome nemojte brinuti. Nećete umrijeti. Tijelo će samo udahnuti. Vi samo izbacite vazduh, a neka tijelo samo udahne. Vaš zatvor će prestati.

Ako patite od srčanih bolesti, samo izdišite: nemojte udisati. Više nećete patiti od srčanih bolesti. Ako nekada, dok se penjete uz stepenice osjetite zamor - veliki zamor od kojeg ostajete bez daha - jednostavno uradite ovo: samo izdišite, nemojte udisati. Potom ćete moći da izađete uz najviše stepenište bez imalo zamora. Šta se dogodilo? Kada se krećete sa naglaskom na izdisaj, spremni ste da se opustite, spremni ste i da umrete. Više se ne plašite smrti; to vas čini otvorenim. Inače ste zatvoreni: strah vas zatvara. Kada izdahnute, cio sistem se promijeni i prihvati smrt. Nema straha. Vi ste spremni da umrete. A onaj koji je spreman da umre može da živi. Zaista, samo onaj koji je spreman da umre može da živi. Biva spreman za život - ne boji se smrti.

Osoba koja prihvata smrt, prima je sa dobrodošlicom, prima je kao gosta, živi sa njom, ona ponire duboko u život. Izdahnite, nemojte udisati svojom voljom, to će sasvim izmijeniti vaš um. Usljed tako jednostavnih tehnika, tantra se nikada ne prihvata; jer mi mislimo: "Moj um je veoma kompleksna stvar." To nije tako kompleksno - to su samo ludosti. A lude su veoma kompleksne. Mudri ljudi su jednostavni. Ništa nije kompleksno u vašem umu. To je jedan veoma jednostavan mehanizam. Ako shvatate, to možete veoma lako promijeniti.

Ako nikada nijeste vidjeli kada neko umire, ako ste kao Buda bili zaštićeni da ne gledate smrt, ne možete shvatiti ništa o tome. Budin otac je bio zabrinut jer mu je jedan astrolog rekao: "Ovaj dječak treba da bude veliki sanjasi: on će se odreći svijeta." Otac je upitao: "Šta treba uraditi da ga zaštitim od takvih stvari?" Potom je astrolog razmišljao, razmišljao i odlučio: "Nemojte mu dopustiti da vidi smrt, jer ako ne bude svjestan smrti, nikada neće pomisliti da se odrekne života." Ovo je predivno - veoma značajno. To znači da su sve religije, sve filozofije, tantra i joga, sve one su u osnovi orjentisane ka smrti. Ako ste svjesni smrti, samo tada će vam religija postati značajna. Zato nijedna

životinja nije religiozna. To je slučaj samo sa čovjekom. Životinje nijesu svjesne smrti. One umiru, ali toga nijesu svjesne. One ne brinu jer ne mogu ni zamisliti da postoji smrt.

Kada jedan pas umre, drugi pas ne može ni zamisliti da se i njemu smrt može dogoditi. Uvijek neko drugi umire, zato kako taj pas može pomisliti: "Ja ću umrijeti"? On nikada nije vidio sebe da umire. Neko drugi, neki drugi pas umire, kako on onda može povezati: "Ja ću umrijeti"? Nijedna životinja nije svjesna smrti; zato se nijedna životinja ne odriče života. Nijedna životinja ne može postati sanijasin. Samo visoki kvalitet svijesti vas može odvesti ka odricanju - onda kada postanete svjesni smrti. A ako kao ljudsko biće ne možete postati svjesni smrti, vi pripadate životinjskom carstvu; još nijeste čovjek. Postaćete čovjek tek kada se susretnete sa smrću. Inače, neće biti razlike između vas i životinje. Sve je slično; samo se smrt razlikuje. Susrevši se sa smrću, vi više nijeste životinja. U vama se tada nešto dogodilo što se ne događa životinjama. Poslije toga ćete biti drugačije svijesti.

Zato je otac čuvao Buda da se ne susretne sa bilo kojim oblikom smrti - ne samo ljudske smrti već i životinjske, pa čak i umiranja cvijeća. Zato je vrtlarima naloženo da ne dopuste da dijete vidi uveli cvijet, da ne vidi kako cvijet otpada sa grančice, da ne vidi svelu travu, osušenu travku. Ne, nigdje nije mogao uočiti da nešto umire. Morao se zaštititi od: "Ja ću umrijeti", a vi ne možete biti ravnodušni kada vidite da vam supruga umire, da vam majka umire, da otac umire, da vam dijete umire. Vi kukate za njima ali nikada ne pomislite da je to znak da: "Ja ću umrijeti".

Ali onaj astrolog je rekao: "Dječak je veoma osjetljiv, zato ga zaštitite od bilo kojeg oblika smrti." A otac je bio previše budan. On nije dopuštao, čak, ni da se pojavi starac ili starica jer je i starost nagovještaj smrti: smrt je prisutna na izvjesnoj udaljenosti, upravo dolazi. Zato otac nije dopuštao ni starcima da se približe djetetu. Ako bi Buda iznenada postao svjestan da upravo sa zaustavljanjem disanja čovjek može umrijeti, to bi bilo veoma poražavajuće za njega. "Čovjek može umrijeti samo ako dah ne uđe?" čudio se on. "Život je jedan tako velik i kompleksan proces."

Ako nikada nijeste vidjeli kada neko umire, ne možete zamisliti da čovjek može umrijeti sa zaustavljanjem disanja. Samo sa zaustavljanjem disanja? Tako jednostavna stvar! Kako onda tako kompleksna stvar kao što je život može umrijeti? Isto je i sa ovim metodama. One izgledaju jednostavne, ali one dotiču temeljnu stvarnost. Kada izdišete, kada sasvim ispraznite pluća, tada dotičete smrt: upravo ste blizu nje, a unutar vas sve postaje tiho i smireno.

Upotrijebite to kao mantru. Uvijek kada se osjetite umornim, kada se osjetite napetim, upotrijebite bilo koju riječ koja završava na "AH". "Alah" može koristiti - bilo koja riječ koja pomaže da sasvim izbacite vazduh napolje, da sasvim izdahnete i ispraznite pluća. Onog trenutka kada se oslobodite vazduha, oslobodili ste se i života, takođe. Svi vaši problemi pripadaju životu: nijedan problem ne pripada smrti. Vaša tjeskoba, jad, gnjev, vaša tuga, sve to pripada životu. Smrt nije problematična. Smrt nikome ne pričinjava probleme. Čak i ako pomislite: "Plašim se smrti, smrt mi pričinjava problem", te probleme ne stvara smrt, već vaša vezanost za život. Samo život stvara probleme; smrt raspršava sve probleme. Zato kada je dah sasvim izašao napolje, "AH", tada ste ispražnjeni od života. Pogledajte tada u sebe, onda kada je vazduh sasvim napolje. Prije no što ponovo udahnete, udite duboko u taj interval i postanite svjesni unutarnje smirenosti, tišine. U tom trenutku ste Buda.

Ako možete uhvatiti taj trenutak, možete spoznati ukus toga šta Buda zna. Kada to jednom spoznate, možete odvojiti taj ukus od "udisaj-izdisaj" procesa disanja. Tada disanje može nastaviti svoj proces, a vi možete ostati u kvalitetu svijesti koju ste spoznali. Ona je uvijek tu; to samo treba otkriti. To je lakše otkriti kada ste se ispraznili od života. "Tiho intoniraj riječ sa završetkom na 'AH'. Potom i na 'HH', bez napora, spontano", a kada dah izađe, "HH", sve tada izađe. "Bez napora": u tom trenutku nema potrebe činiti nikakav napor. "Spontano": samo budite svjesni, budite spontani, budite osjetljivi i ostvarite taj trenutak smrti.

U tom trenutku ste upravo blizu vrata, sasvim blizu vrata - veoma, veoma blizu Konačnog. Trenutačno je izašlo, suvišno je izašlo. U tom trenutku nijeste talas: vi ste okean - sasvim blizu, sasvim blizu! Ako možete postati svjesni toga, zaboravićete da ste talas. Ponovo će talas doći, ali vi se nećete poistovjećivati sa njim. Ostaćete okean. Kada jednom saznate da ste okean, nikada više nećete biti talas.

Život predstavlja talase, smrt je okean. Zato je Buda toliko insistirao da je njegova Nirvana nalik smrti. On nikada nije rekao da ćete dotaći besmrtni život. On je govorio da ćete jednostavno potpuno zamrijeti. Isus kaže: "Dođite k meni i ja ću vam dati život, razdragani život". Buda kaže: "Dođite k meni da ostvarite svoju smrt. Daću vam potpunu smrt." A to oboje znači jedno isto, ali Budina terminologija je temeljnija. Ali vi ćete se toga uplašiti. Zato Buda nije opstao u Indiji; on je

sasvim iskorijenjen. Mi i dalje govorimo da je ovo religiozna zemlja, a religiozne osobe ovdje ne mogu postaviti korijene.

Kakva je ovo vrsta religiozne zemlje? Mi nijesmo proizveli drugog Budu; on bi bio neuporediv. Uvijek kada svijet pomisli o religioznoj Indiji, pomisli na Budu - na nikog drugog. Zbog Bude se o Indiji govorilo kao o religioznoj zemlji. Kakva je ovo religiozna zemlja? Buda ovdje nema korijene; on je ovdje sasvim iskorijenjen. On je koristio jezik smrti - u tome je uzrok, a bramani koriste jezik života. Oni kažu "Braman", a on kaže "Nirvana": "Braman" znači život, život, beskonačni život; a "Nirvana" znači nestanak, smrt - potpuna smrt.

Buda kaže: "Vaša uobičajena smrt nije potpuna: vi ćete se ponovo roditi. Ona NIJE potpuna! Ponovo ćete se roditi! Ja ću vam onda dati potpunu smrt, potom se više nikada nećete roditi." Potpuna smrt znači, da više rođenje nije moguće. Zato ova takozvana smrt, Buda kaže, nije smrt. To je samo period odmora. Ponovo ćete biti živi. To je samo izdisaj. Ponovo ćete udahnuti, ponovo ćete se roditi. Buda kaže: "Ja ću vam pokazati način kako da izdahnete i da više nikada ne udahnete - potpuna smrt, Nirvana, nestajanje."

Mi se plašimo jer se vežemo za život. Ali to je paradoksalno: što se više vežete za život, to više umirete, a što ste spremniji za smrt, to sve više postajete besmrtni. Ako ste spremni da umrete, nema mogućnosti za umiranje. Niko vam neće dati smrt ako to prihvatite jer kroz to postajete svjesni nečega u vama što je besmrtno. To udisanje i izdisanje su život i smrt tijela, a ne "mene". Ali "Ja" ne zna ništa drugo sem tijelo; "Ja sam poistovjećen" sa tijelom. Tada će biti teško da budete svjesni kada udahnete, lakše će biti kada dah izlazi. Kada izdišete, u tom trenutku bivajte stari, umirete, sasvim se ispražnjavate od vazduha: na trenutak umirete.

"U 'HH', bez napora, spontano": pokušajte to! Bilo kada to možete pokušati. Upravo kada čitate u autobusu, ili dok putujete vozom ili kada idete u kancelariju, uvijek kada za to imate vremena, intonirajte zvuk nalik "Alah" - bilo koji zvuk koji završava na "AH". Taj "Alah" je mnogo pomogao u islamu - ne zbog nekog Alaha na nebu već zbog tog "AH". Ta riječ je predivna. I što više koristite tu riječ "Alah, Alah", to se sve više smanjuje. To što ostane je "lah, lah". Potom se i to umanjuje; onda ostaje "ah, ah". To je dobro, ali možete koristiti bilo koju riječ koja se završava sa "AH" - ili samo - "AH" - i to će djelovati.

Da li ste primijetili da uvijek kada ste napeti ispuštate "AH" i tako se opuštate. Ili, kada ste radosni, kada ste obuzeti radošću, ispuštate "AH", i tada cio dah izlazi napolje sa čime osjećate smirenost kakvu nikada prije nijeste osjetili. Pokušajte ovo: kada se osjećate dobro, udahnite i osmotrite šta osjećate. Ne možete osjetiti tu dobrobit koja dolazi sa "AH". To dolazi usljed disanja. Jezici se razlikuju, ali ove dvije stvari se ne razlikuju. Svugdje u svijetu kada se neko osjeća umornim, on će reći "AH". Zaista, on time priziva smrt da mu dođe i da ga opusti. Uvijek kada se neko osjeti radostan, razdragan, blaženstven, on uvijek kaže "AH". On je sasvim ispunjen radošću, tako da se uopšte ne plaši smrti. Tada se sasvim može osloboditi, može se sasvim opustiti. Šta će se dogoditi ako pokušavate, pokušavate? Bićete savim svjesni nečega unutar vas - spontanosti vašeg bića: *sahaj* - biti spontan. To ste već sada, ali ste previše vezani za život, previše ste okupirani životom. Ne možete postati svjesni bića koje je iza toga.

Kada nijeste zauzeti životom, sa udisajem, biće koje se nalazi iza toga je oslobođeno; postoji bljesak. Ali taj bljesak će malo po malo postati realizacija. Kada to jednom spoznate, nikada više to nećete zaboraviti - a to nije nešto što ste vi stvorili. Zato je to spontano: nije nešto što ste vi stvorili. Ono je već tu: samo ste zaboravili. To je prisjećanje! Ponovno otkrivanje!

Nastojte da osmotrite dijete, veoma malo dijete, dok diše. Ono to čini na drugačiji način. Gledajte djecu dok spavaju. Njihovi stomačići se dižu i spuštaju, ne samo grudi. Ako bi se mogli posmatrati dok spavaju, vi biste vidjeli da vam se grudi podižu i spuštaju: vaše disanje nikada ne dopijeva do stomaka. Disanje će silaziti do stomaka samo ako znate da izdišete, a da ne udišete. Ako udišete, a ne izdišete, dah vam ne može dospjeti do stomaka. Razlog zašto dah ide do stomaka je u tome, što kada neko izdahne, cio dah izađe napolje, a onda TIJELO samo udiše. Ono uzima samo onoliko koliko mu je potrebno - ništa više, ništa manje.

Tijelo posjeduje vlastitu mudrost, ono je mudrije od vas. Nemojte ga uznemiravati. Vi možete uzeti više vazduha: tako će ono biti uznemireno. Tijelo ima svoju mudrost. Ono uzima samo onoliko koliko mu je potrebno. Kada je više potrebno, ono samo stvori takvu situaciju. A kada je potrebno manje, ono stvori i takvu situaciju. Nikada ne ide do krajnosti: uvijek je uravnoteženo. Ali ako VI udišete, ono nikada neće biti uravnoteženo jer vi ne znate što radite, vi ne poznajete potrebu vašeg tijela. A ta potreba se mijenja svakog trenutka.

Preпустите se tijelu! Vi samo izdahnite, samo to izbacite, a onda će tijelo samo udahnuti - ono će to činiti duboko i sporo, tako će dah ići do stomaka. To će udarati tačno u pupak, tako će se vaš stomak dizati i spuštati. Ako udišete, tada zaista nikada nećete moći sasvim da izdahnate. Tada će dah biti unutra dok vi nastojite da udahnate; tako vam vazduh koji je unutra neće dopustiti da udahnate do kraja. Tako ćete samo površno disati. Vi tada nastojite da udahnate dok je štetan vazduh još unutra.

Naučnici kažu da imate šest hiljada rupa u vašim plućima, a samo dvije hiljade dotiče vaš dah. Četiri hiljade pora je uvijek ispunjeno štetnim gasom koji treba izbaciti. Stoga te dvije trećine vaših pluća stvara tjeskobu, muku i jadu vašem umu, vašem tijelu. Dijete izdiše: ono nikada ne udiše. Tijelo samo udiše.

Prva stvar koju dijete uradi kada se rodi je da zaplače. Sa tim plakanjem se otvara njegovo grlo. Sa tim plačem izlazi prvo "AH": kiseonik i dah koji je dobijao od majke sada izlazi. To je njegov prvi pokušaj sa disanjem. Zato se ljekari osjećaju nelagodno ako dijete ne zaplače: zato što nije pokazalo znake života. Ono je i dalje ovisno o majci. Ono mora zaplakati! Taj plač ukazuje da je postalo individua; majka više nije potrebna. Ono će sada početi da samo diše. Prva stvar će biti da će zaplakati u namjeri da izbaci ono što mu je dato od majke; tada će njegovo tijelo početi da djeluje, da udiše. Dijete uvijek izdiše, a kada počne da udiše, kada naglasi udisanje, toga budite svjesni. Već je ostario; naučio je nešto od vas: postao je napet. Uvijek kada ste napeti, ne možete duboko disati. Zašto? Vaš stomak postaje zgrčen. Uvijek kada ste napeti, stomak vam postaje ukočen: ne dopušta da dah siđe niže. Tada morate da dišete plitko.

Pokušajte sa "AH". Ono ima predivan osjećaj. Uvijek kada se osjetite umornim, "AH": izbacite vazduh. Stavite naglasak na izdisaj. Tada ćete biti drugačiji čovjek i drugačiji um će se razvijati. Sa fazom udisanja ste razvili ojađeno tijelo i um. Sa izdisanjem će ta muka nestati, a sa time i mnogi problemi. Nestaće posesivnost.

Zato tantra ne kaže da napustite posjedovanje. Ona kaže da promijenite sistem disanja. To ne možete posjedovati. Posmatrajte svoje disanje i raspoloženje, postaćete svjesni toga. Sve što je loše uvijek je povezano sa fazom kada udišete, a sve što je dobro, virtuosno, lijepo i istinito, uvijek je povezano sa izdisanjem. Uvijek kada govorite laži, zadržaćete dah; uvijek kada govorite istinu, nikada ne zadržavate dah. Vaš strah: "Ja govorim laž", zadržava dah. Vi se plašite da nešto može izaći sa time - sa dahom koji izlazi. Tako se može dogoditi da izađe skrivena istina, zato se vi toga plašite.

Pokušavajte to "AH" sve više i više. Bićete zdraviji u tijelu, zdraviji u umu, i drugačiji kvalitet smirenosti, lagodnosti, opuštenosti će se razvijati.

Deseti zvučni metod: "Začepi uši pritiskanjem i rektum kontrakcijama, uđi u zvuk."

Mi nijesmo svjesni tijela ili kako ono djeluje i koji je njegov Tao - koji je njegov put. Ali ako to osmotrite, veoma lako možete biti svjesni svega toga. Ako začepite uši i stisnete rektum, stegnete rektum, za vas će sve stati. Izgledaće vam kao da je cio svijet postao nepokretan - kao da je sve postalo statično, zaustavljeno. Ne samo da su kretnje zaustavljene, osjetićete kao da je i vrijeme stalo.

Šta se dogodi kada stisnete rektum, kada ga stegnete? Šta se tada dogodi? A kada istovremeno začepite i uši, zatvorivši uši, čućete zvuk iznutra. Ali ako rektum nije stisnut, taj zvuk će se osloboditi kroz rektum. To je veoma suptilan zvuk. Ako je rektum stisnut, zgrčen, i ako su uši začepljene, vi ćete unutar vas čuti stub zvuka - a to je zvuk tišine. To je negativ zvuka. Kada nestanu svi zvuci, tada ćete čuti zvuke tišine ili zvuke bezvučnosti. Ali to će se osloboditi kroz rektum. Zato začepite uši i stisnite rektum. Tada ćete biti začepljeni sa obje strane, vaše tijelo će biti zatvoreno i ispunjeno zvukom. Taj osjećaj ispunjenosti zvukom će vam dati duboku ispunjenost. Zato moramo da shvatimo mnoge stvari koje su u vezi sa time. Samo tada će biti moguće da osjetite šta se dogodilo.

Mi nijesmo svjesni svog tijela: to je jedan od temeljnih problema za tragaoca. A društvo je protivno da budete svjesni tijela jer se ono plaši tijela. Zato mi djecu obučavamo da ne budu svjesni tijela. Činimo sve da djeca ne budu osjetljiva. Stvaramo udaljenost između dječijeg uma i tijela, kako ona ne bi bila previše svjesna tijela jer će tjelesna svjesnost stvoriti probleme društvu. Mnoge stvari su tu uključene. Ako je dijete svjesno tijela, ono će prije ili kasnije biti svjesno i seksa. A ako je previše svjesno tijela, ono će previše osjećati seksualnost, senzibilnost. Zato mi moramo da presječemo te korijene. Ono će biti "zatupljeno" i nesvjesno tijela, biće neosjetljivo kako nikada to ne

bi moglo osjetiti. Vi ne osjećate tijelo. Samo ga osjetite kada se dogodi nešto loše, kada nešto krene loše.

Kada imate glavobolju tada osjetite glavu. Ubode vas neki trn, tada osjetite nogu, svoje stopalo. Kada vas boli tijelo, osjetite da imate tijelo. Osjetite to samo onda kada nešto krene loše, a ni tada na pravi način. Nikada odmah ne budete svjesni svoje bolesti. Bivate toga svjesni samo onda kada prođe neko vrijeme i kada bolest zakuca na vašu svijest: "Ja sam ovdje". Tek tada bivate svjesni nje. Zato niko ne ide na vrijeme ljekaru. Svi tamo odu kada je kasno, kada je bolest duboko prodrila i nanijela mnogo zla.

Ako bi dijete raslo u osjećajnosti, ono bi bilo svjesno bolesti prije nego što bi se ona i dogodila. A sada se, posebno u Rusiji, radi na teoriji da se za bolest može saznati čak i šest mjeseci unaprijed ukoliko je osoba toliko osjetljiva, jer u tijelu započinju suptilne promjene znatno prije. Oni tako mogu pripremiti tijelo za bolest. Napad se osjeti čak i šest mjeseci unaprijed. Ali mi nikada ne mislimo o bolesti! Mi nikada nijesmo svjesni čak ni smrti. Ako treba sutra da umrete, čak ni danas nećete toga biti svjesni. Smrt je stvar koja se može dogoditi već sljedećeg trenutka, a vi čak nijeste svjesni ni ovog trenutka. Vi ste sasvim umrtvljeni, neosjećajni. Cijelo društvo, sve kulture do sada su stvarale takvu zatupljenost, tu umrtvljenost jer je to bilo protiv tijela. Vama nije bilo dopušteno da to osjećate. Samo vam je ponekad opraštano, zaboravljano da budete svjesni toga, samo tokom nekih nesrećnih slučajeva; inače, "nemojte biti svjesni tjelesnosti".

To stvara mnoge probleme, posebno za tantru, jer tantra vjeruje u duboku osjećajnost i znanje o tijelu. Vi se krećete, djelujete, vaše tijelo radi mnoge stvari, a vi nijeste svjesni toga. Nije mnogo toga urađeno na govoru tijela. Tijelo ima svoj govor. Zato su se psiholozi, psihijatri i psihoanalitičari obučavali u govoru tijela jer su mišljenja da se ne može vjerovati savremenom čovjeku. To što on govori, ne može mu se vjerovati. Zapravo, bolje bi bilo da posmatrate njegovo tijelo. Ono će vam dati više istine o njemu.

Čovjek ulazi u psihijatrijsku ordinaciju. Stari psihijatar, freudijanski psihijatar, će sa njim razgovarati i razgovarati kako bi otkrio šta se krije u njegovom umu. Savremeni psihijatri će posmatrati njegovo tijelo jer će im ono dati ključ. Ako je čovjek neki egoist, ako je ego njegov problem, on će se ponašati na drugačiji način od običnog čovjeka. Njegov vrat ima drugačiji izgled od običnog čovjeka, njegova kičma nije fleksibilna, ona je kruta, ukočena. On će biti drven, a ne živ. Ako dotaknete takvo tijelo, ono će vam izgledati drveno, u njemu neće biti topline živog tijela. On je nalik vojniku koji kreće na front. Pogledajte vojnika koji kreće na front. On posjeduje drveni izgled, drveno osjećanje, a to se traži od vojnika jer on mora da umre ili da ubije. On ne smije biti mnogo svjestan svog tijela, zato je sva njegova obuka usmjerena ka tome da stvori drveno tijelo. Vojnici marširaju nalik igračkama, kao da marširaju mrtve igračke.

Ako ste skromni, imate drugačije tijelo. Sjedite drugačije, stojte drugačije. Ako se osjećate inferiorno, stojte drugačije; ako se osjećate superiorno, stojte drugačije. Ako ste uvijek uplašeni, stojte na takav način kao da želite da se zaštitite od neke nepoznate sile. To je uvijek prisutno. Ako se ne plašite, uvijek ćete izgledati kao dijete koje se igra sa majkom. Tu nema straha. Gdje god da idete, nemate straha, uvijek ste kao u svom domu u odnosu sa univerzumom oko vas. Čovjek koji se plaši je u oklopu. Kada kažem da je u oklopu, ne mislim to simbolično. On je i fizički u oklopu.

Vilhelm Rajh je mnogo radio na tjelesnoj strukturi i uočio je duboku povezanost između uma i tijela. Ako je čovjek uplašen, njegov stomak nije fleksibilan. Ako dotaknete takav stomak vidjećete kao da je od kamena. Ako taj čovjek postane neustrašiv, njegov stomak će se odmah opustiti. Ili, ako opustite stomak, strah će nestati. Masirajte stomak da se opusti i bićete manje uplašeni, bićete neustrašivi.

Osoba koja ima ljubavi posjeduje drugačiji kvalitet tijela i toplinu; ona je tjelesno topla. Osoba koja nema ljubavi je hladna, fiziološki je hladna. Hladnoća i druge stvari se kreću kroz vaše tijelo i to postaje prepreka. Oni vam neće dopustiti da nešto saznate o vašem tijelu. Ali tijelo radi na svoj način, a vi radite na svoj način: tako se stvara jaz. Taj jaz treba premostiti.

Ja sam vidio kada je neko sklon potiskivanju, ako potiskujete svoj gnjev, tada vaši prsti, vaše ruke imaju izgled potisnutog gnjeva. Osoba koja zna da to osjeti, to može osjetiti dotaknuvši vašu ruku, ona će znati da potiskujete gnjev. A zašto u ruku? Zato što se gnjev oslobađa kroz ruke. Ako ste potiskivali ljutinu, tada će se u vašim zubima, u vašim desnima osjetiti napetost - a to se može osjetiti običnim dodirrom. To će vam dati vibraciju: "Ja sam ovdje napet". Ako ste potiskivali seks, to će biti u vašoj erogenoj zoni. Ako je neka osoba potiskivala seks, ako dotaknete njegovu erogenu zonu, vi ćete to osjetiti. Ako je seks potiskivan, sa samim dodirrom te zone, osjetićete da je potisnutost prisutna. Ta zone će biti uznemirena i na vaš dodir će se grčiti. Ona neće biti otvorena.

Pošto je ta osoba iznutra zgrčena, taj njen dio će biti zgrčen, takođe. To vam neće dopuštati da se otvarate.

Sada se govori o tome da je pedeset procenata žena frigidno, a razlog za to je u tome što mi djevojčice, više nego dječake, učimo da potiskuju. Tako one bivaju potisnute; a ako svoja seksualna osjećanja prigušuju do dvadesete godine, to postaje duga navika - dvadeset godina potiskivanja. Kada ona bude voljela, ona će govoriti o ljubavi, ali njeno tijelo neće biti otvoreno - tijelo će biti zatvoreno. A tada će se dogoditi jedan suprotan, dijametralno suprotan fenomen: dvije struje se suprostavljaju jedna drugoj. Ona želi da voli, ali njeno tijelo se opire. Tijelo se grči, nije spremno da se zbliži sa nekim.

Ako osmotrite ženu koja sjedi sa muškarcem, ako ona voli tog muškarca, ona će biti nagnuta prema njemu. Tijelo će joj biti nagnuto. Ako oni sjede na sofi, njihova tijela će biti nagnuta jedno prema drugom. Oni toga nijesu svjesni, ali vi to možete uočiti. Ako se žena plaši muškarca, njeno tijelo će biti nagnuto na suprotnu stranu. Ako žena voli tog muškarca, ona nikada neće prekrstiti noge dok sjedi pored njega. Ako se plaši tog muškarca, ona će prekrstiti noge. Ona toga nije svjesna; to ne čini svjesno. To je tjelesni štit. Tijelo štiti sebe i djeluje na sopstveni način.

Tantra je postala svjesna tog fenomena; prva svijest o tako dubokim tjelesnim osjećanjima, o osjetljivosti, je potekla od tantre. A tantra kaže, ako možete koristiti svoje tijelo svjesno, tijelo može postati sredstvo za put ka duhu. Tantra kaže da je suludo, sasvim idiotski da budete protiv svog tijela. Koristite ga! Ono je sredstvo! Koristite svoju energiju na takav način da možete otići iza nje.

Sada "začepite uši pritiskivanjem i rektum kontrakcijama, uđite u zvuk". Mnogo puta ste nesvjesno stisnuli, a ponekada i opustili, svoj rektum. Ako biste se iznenada uplašili, rektum bi se mogao osloboditi. Možete se usrati od straha, možete se upišati od straha. Tada to ne možete kontrolisati. Ako vas zgrabi iznenadni strah, vaša bešika će se opustiti, rektum će se opustiti. Šta se dogodilo? Šta se događa u strahu? Strah je mentalni pojam. Zašto onda mokrite kada se uplašite? Zašto se gubi kontrola? Mora da tu postoje neki duboki korijeni povezanosti.

Strah se događa u glavi, u umu. Kada ste neustrašivi, to se nikada ne događa. Dijete zaista nema nikakvu mentalnu kontrolu prema svom tijelu. Nijedna životinja ne kontroliše mokrenje, bešiku ili tome slično. Kada se bešika prepuni, ona se prazni. Nijedna životinja to ne kontroliše, ali čovjek nužno mora da to kontroliše. Zato mi svoju djecu prisiljavamo da idu ili da ne idu u kupatilo. Mi im govorimo da to moraju da kontrolišu; mi im određujemo vrijeme. Zato um preuzima kontrolu nad funkcijama koje su ne-voljne. Zato je teško djecu naučiti da idu u toalet. A psiholozi sada tvrde da, ako prestanemo da djecu učimo da idu u toalet, čovječanstvo će veoma napredovati.

Učenje da obavljaju nuždu je prvi vid pritiska na djecu i njihovu prirodnu spontanost, ali veoma je teško slušati takve psihologe. Mi ih ne možemo poslušati je će nam djeca u tom slučaju stvarati mnoge probleme. Nužno je da ih moramo učiti tome. Samo neka veoma bogata društva o tome neće brinuti. Siromašna društva moraju da vode računa o tome. Mi to ne možemo sebi priuštiti. Ako bi dijete mokrilo svuda, mi mu to ne bismo mogli priuštiti. Ako bi mokrilo po sofi, mi mu to ne bismo mogli dopustiti, zato ga moramo naučiti. To učenje je mentalne prirode. Tijelo zaista nema neki već izgrađeni program za to. Tijelo NEMA izgrađeni program za to!

Kada je u pitanju tjelo, čovjek je životinja, a tijelo ne zna za kulturu, za društvo. Zato se događa kada ste veoma uplašeni, kontrolni mehanizam koji namećete tijelu se oslobađa. Vi više nijeste pod kontrolom; izbačeni ste iz kontrole. Vi se možete kontrolisati samo u normalnim uslovima. U hitnim slučajevima se ne možete kontrolisati jer za to nijeste bili obučavani. Vi ste bili obučavani samo za normalne situacije, za svakodnevne, rutinirane stvari. U momentu hitnosti kontrola se gubi. Vaše tijelo tada počinje da djeluje na svoj animalan način. Ali jedna veza se može shvatiti, a to je da se neustrašivom čovjeku to nikada ne događa. Zato bi to mogao biti znak za kukavičluk.

Ako zbog straha mokrite ili ispraznite crijeva, to ukazuje da ste kukavica. Neustrašivi čovjek se neće ponašati na taj način jer takav čovjek duboko diše. Njegovo tijelo i njegov disajni sistem su povezani; između njih nema jaza. Kod čovjeka koji je kukavica postoji jaz, a usljed toga jaza on je uvijek opterećen mokraćom i pražnjenjem crijeva. Zato uvijek kada se ukaže neka opasnost, ta preopterećenost se mora isprazniti: morate se rasteretiti. A to je bio razlog u prirodi. Kukavica koja je rasterećena, može lakše bježati ispražnjenog stomaka. Opterećen stomak će postati prepreka, zato je kukavici od pomoći da on bude opušten.

Zašto vam govorim o tome? Govorim vam to iz razloga da budete svjesni svog mentalnog procesa i stomačnog procesa. Oni su u dokoju vezi. Psiholozi kažu da je od pedeset pa do devedeset procenata vaših snova u vezi sa stomačnim procesima. Ako ste pred spavanje jeli tešku hranu, vi

ćete snivati noćne more. One nijesu povezane sa umom. To je usljed prepunog stomaka. Zato mnogi snovi mogu biti prouzrokovani spoljnjim trikovima. Ako ste ukrstili ruke na grudima dok spavate, odmah ćete imati noćne more. Ako biste stavili jastuk na grudi, sanjali biste demona kako nastoji da vas ubije. To će biti jedan od problema. Odakle toliki teret od tako malog jastuka? Ako biste bili budni, tu ne bi bilo nikakve težine; ne biste osjećali nikakvu težinu. Ali zašto je tako mali jastuk na vašim grudima tokom spavanja toliko težak kao da ste pod teretom nekog velikog kamena ili stijene? Zašto osjećate toliki teret?

Razlog je ovaj: kada ste svjesni, kada ste budni, vaš um i tijelo nijesu u vezi; tu postoji izvjestan jaz. Vi ne možete osjetiti tijelo i njegova osjećanja. Dok spavate, kontrola, kultura i uslovljavanja nestaju; vi tada ponovo postajete dijete i vaše tijelo biva osjećajnije. Usljed te osjećajnosti, mali jastuk se doživljava kao stijena. To je tako zbog osjetljivosti: osjetljivost to uvećava. Zato je proces tijelo-um duboko povezan, a ako znate što se tu događa, možete to iskoristiti.

Zatvoreni rektum, povučen, stisnut, stvara situaciju u tijelu u kojoj se zvuk može čuti. Vi ćete osjetiti zvučni stub u tišini prostora vašeg zatvorenog tijela. Začepite uši i stisnite rektum, a potom samo ostanite sa tim šta se dogodilo unutar vas. Samo ostanite u tom stanju praznine koji je nastao usljed te dvije stvari. Vaša životna energija se kreće unutra i nema načina da izađe vani. Zvuk izlazi ili kroz uši ili kroz rektum. To su dvoje vrata kroz koja može zvuk izaći. Ako on ne izlazi, možete ga lakše osjetiti.

A šta će se dogoditi kada osjetite taj unutarnji zvuk? Sa tim fenomenom ćete osjetiti da misli nestaju. Pokušajte to bilo kada tokom dana: samo uvucite rektum i stavite prste u uši. Pritisnite uši i povucite rektum. Osjetićete da je um stao. On neće djelovati: misli će stati. Taj neprestani tok misli neće biti prisutan. To je dobro! A ako osoba to može raditi češće tokom dana, ako to možete ponoviti pet ili šest puta tokom dana, za tri ili četiri mjeseca će biti ekspert u tome. Iz toga će proisteci neka dobrobit. A kada jednom čujete taj unutarnji zvuk, on ostaje sa vama. Tada ga možete čuti tokom cijelog dana. Na trgu je bučno, ulica je bučna, saobraćaj je bučan, ali ako i u toj buci čujete taj unutarnji zvuk, tada možete čuti i najmanji zvuk koji je unutar vas. Više vas ništa neće moći uznemiriti. Ako možete osjetiti vaš unutarnji zvuk, ništa vas više spolja neće moći uznemiriti. Ostaćete smireni; bilo šta da se događa oko vas neće mijenjati stvar.

Zadnja zvučna tehnika: *"Uđi u zvuk svog imena i, kroz taj zvuk, u sve zvuke."*

"Uđi u zvuk svog imena i, kroz taj zvuk, u sve zvuke": vaše ime se može veoma lako upotrijebiti kao mantra, to može biti od velike pomoći jer je vaše ime veoma duboko ušlo u nesvjesno. Ništa drugo nije tako duboko ušlo. Ako mi svi ovdje sjedimo, i ako svi zaspemo, a ako neko uđe i pozove "Ram", niko se neće osvrnuti sem one osobe čije ime je Ram: on će to čuti; njegov san će biti prekinut. Niko neće čuti zvuk "Ram", ali zašto će taj čovjek to čuti? To je prodrlo duboko; to više nije svjestan čin. To je postalo nesvjesno. Vaše ime je veoma duboko prodrlo unutar vas, ali postoji jedan veoma lijepi fenomen u vezi sa vašim imenom. Vi ga nikada ne koristite; drugi ga koriste. Drugi to upotrebljavaju, drugi vas zovu: vi nikada to ne koristite.

Čuo sam da se u Prvom svjetskom ratu u Americi po prvi put uvelo sljedovanje. Tomas Edison je bio veoma veliki naučnik, ali je bio veoma siromašan zato je morao da stane u red za sljedovanje. On je bio tako veliki čovjek da niko do tada nije smio pred njim da pomene njegovo ime. Nije bilo potrebe da on koristi svoje ime, a niko drugi nije pominjao njegovo ime jer je on bio veoma poštovan. Svi bi ga oslovljavali sa "profesore", zato je zaboravio i kako se zove.

On je stajao u red kada je neko pozvao njegovo ime, kada je neko viknuo "Tomas Alva Edison", on je i dalje nepomično čekao. Potom je ponovo prozvano njegovo ime, a neko ko je bio njegov susjed je rekao Edisonu: "Zašto tu stojite? Vaše ime je bilo prozvano. To je vaše ime, profesore." Tada se on osvijestio i rekao: "Ali kako sam mogao to da znam? Niko me nije zvao 'Edison'. To je bilo veoma davno. Oni su me zvali samo 'profesore'."

Vi nikada ne upotrebljavate vlastito ime. Samo drugi ga koriste: vi ga čujete tek kada neko drugi to upotrijebi. Ali to je pošlo veoma duboko, veoma duboko. Prodrlo je nalik strijeli u vaše nesvjesno. Ako vi to sami upotrijebite, postaje mantra. To pomaže iz dva razloga: jedan, kada upotrijebite sopstveno ime, ako je vaše ime "Ram", i vi upotrijebite "Ram-Ram-Ram", iznenada ćete osjetiti kao da koristite nečije tuđe ime - kao da ono nije vaše. Ili, ako osjetite da ono JESTE vaše, vi osjetite kao da tu postoji neko odijeljeno biće unutar vas koje to upotrebljava. To može da pripada tijelu, može da pripada umu, ali onaj koji zove "Ram-Ram" je postao svjedok.

Uvijek ste izgovarali tuđa imena. Kada pozovete svoje ime, to vam izgleda kao da zovete nekog drugog, kao da to pripada nekome drugom, a ne vama, a to može postati jedan oslobađajući fenomen. Možete postati svjedok vlastitog imena, a sa tim imenom je cio vaš život uključen u to. Odijeljeni od imena, vi ste odijeljeni i od svog života. A to ime je prodrlo duboko u vas jer su vas svi tako zvali još od rođenja. Vi ste oduvijek to slušali. Zato upotrijebite taj zvuk, a sa tim zvukom ćete moći otići do velikih dubina gdje će to ime nestati.

U starim vremenima smo svima davali imena Bogova - svima. Neko je bio Ram, neko Narajan, neko Krišna, neko je bio Višnu ili nešto nalik tome. Oni kažu da su sva muhamedanska imena, imena bogova - SVA muhamedanska imena! A to je bila praksa svugdje u svijetu - da se ljudima daju imena Bogova. To je bilo sa dobrim razlozima. Jedan razlog je bio zbog ove tehnike: ako se vaše ime može upotrijebiti kao mantra, to će vam služiti kao dupla svrha. To će biti VAŠE ime - a vi ste ga čuli puno puta, mnogo puta, to je duboko prodrlo u vaš život. Sem toga, to je ime Boga. Zato nastavite da to ponavljate unutar sebe, iznenada ćete postati svjesni: "Ovo ime je drugačije od mene." Potom će malo po malo to ime dobiti svoju svetost. Svakog dana ćete se prisjećati da je "Narajan" ili "Ram" božije ime. Vaše ime će se tako preokrenuti u mantru.

Upotrijebite to! To je veoma dobro! Mnoge stvari možete pokušati sa vašim imenom. Ako želite da budete probuđeni u pet sati ujutro, nijedan budilnik neće biti efikasan kao vaše ime. Samo tri puta ponovite: "Ram, treba da budeš budan tačno u pet sati." Ponovite to tri puta, a potom samo zaspite. Bićete probuđeni u pet sati jer "Ram", VAŠE ime, je veoma duboko u nesvjesnom. Pozovite svoje ime i recite da treba da budete budni u pet sati ujutro. NEKO će vas probuditi. A ako nastavite sa tom praksom, jednog dana ćete iznenada otkriti da vas u pet sati neko zove riječima: "Ram, probudi se." To vas zove vaše nesvjesno.

Ova tehnika kaže: "Uđi u zvuk svog imena i, kroz taj zvuk, u sve zvuke." Vaše ime postaje samo vrata za sva imena. Ali uđite u taj zvuk. Prvo, kada ponavljate "Ram-Ram-Ram", to je samo riječ. Ali to znači nešto kada ponavljate "Ram-Ram-Ram". Mora da ste čuli priču o Valmikiju. On je dao tu mantru "Ram", ali on je bio jedan neuk čovjek - neobrazovan, običan, bezazlen, djetinjast. On je počeo da ponavlja "Ram-Ram-Ram", ali on je to ponavljao previše tako da je zaboravio sve i izokrenuo cijelu stvar. Umjesto toga, on je ponavljao "mara-mara". On je prebrzo pjevao "Ram-Ram-Ram", tako brzo da je to postalo "mara-mara-mara". On je dospio do cilja i kroz "mara-mara-mara".

Ako brzo ponavljate ime, ubrzo to više neće biti riječ: to će postati zvuk, nešto bez značenja. Tada neće biti razlike između "Ram" i "mara" - nikakve razlike! Bilo da izgovarate "Ram" ili "mara", to ne čini nikakvu razliku! To više nijesu riječi. To je samo zvuk, zvuk koji je bitan. Uđite u zvuk svog imena. Zaboravite na njegovo značenje: samo uđite u zvuk. Značenje je u umu, zvuk je u tijelu. Značenje je u glavi, zvuk se širi cijelim tijelom. Zato zaboravite na značenje. Samo ponavljajte to kao neki zvuk bez značenja, a kroz taj zvuk ćete ući u sve zvuke: taj zvuk će biti vrata za sve zvuke, a "svi zvuci" znači sve što bitiše.

Ovo je jedna od načelnih doktrina indijskog unutaršnjeg traganja, da je temelj Egzistencije zvuk, a ne elektricitet. Savremena nauka tvrdi da je u temelju Egzistencije elektricitet, a ne zvuk, ali oni takođe tvrde da je zvuk oblik elektriciteta. Indusi su oduvijek tvrdili da elektricitet nije ništa drugo do zvučna forma.

Možda ste čuli da se pomoću određene *rage* - određenog zvuka, može izazvati požar. To se može proizvesti - jer je to indijska ideja da je zvuk u temelju elektriciteta. Zato ako proizvedete zvuk u određenu frekvenciju, biće stvoren elektricitet. Ako vojska prelazi preko dugog mosta, njima nije dopušteno da marširaju jer se nekoliko puta dogodilo da je tokom marširanja most pao. To je bilo usljed zvuka, a ne usljed njihove težine. Oni će svakako proći, ali ako budu marširali, određeni zvuk njihovih čizama će srušiti most.

Postoji priča u staroj hebrejskoj historiji, da je grad Jerikon bio šticećen velikim zidom od napada spolja; čak ga ni topovi nijesu mogli srušiti. Ali usljed određenog zvuka se taj zid srušio, i taj zvuk je bila tajna rušenja tog zida. Ako bi se taj zvuk emitovao ispred nekog zida, zid bi se rušio.

Vi ste takođe čuli priču o Ali Babi: određeni zvuk i stijena se pomiče. To su alegorije. Bilo da su one istinite ili ne, jedno je izvjesno: ako neprekidno možete emitovati određeni zvuk tako da se značenje izgubi, um će nestati, stijena u tvom srcu će se pomjeriti.

TANTRA - STAZA PEDAJE

PITANJA:

1. Da li ove tehnike pripadaju jogi ili suštinskom predmetu tantrе?

2. Kako da se meditativno upražnjava seks i da li treba koristiti neke specijalne poze?

3. Da li je "anahat nada" zvuk ili bezvučnost?

Prvo pitanje: *"Osho, molim Vas da objasnite da li tehnike koje ste tumačili u "Vigyana Bhairava Tantra" pripadaju jogi ili centralnom suštinskom predmetu tantrе. Šta je stvarni predmet tantrе?"*

Ovo pitanje proističe od mnogih. Tehnike koje smo tumačili pripadaju i jogi, takođe. To su iste tehnike, ali sa određenim razlikama: vi možete iste tehnike koristiti sa sasvim drugačijom filozofijom u pozadini. Struktura, model se razlikuje - ali ne i tehnika. Vi možete imati drugačiji pristup životu - upravo suprotan tantri.

Joga vjerje u borbu; joga je u osnovi staza volje. Tantra ne vjeruje u borbu; tantra je staza POTPUNE PEDAJE. Vaša volja nije potrebna. Za tantru je vaša volja problem - ishod svih muka. Za jogu je vaša predaja, vaša "ne-voljnost" problem. Po jogi gledano, pošto je vaša volja slaba, vi zato patite, mučite se. Po tantri, pošto imate volju, pošto imate ego, individualnost, vi zbog toga patite. Joga kaže da dovedete svoju volju do apsolutnog savršenstva i bićete Oslobođeni. Tantra kaže da sasvim rastočite svoju volju, da se sasvim ispraznite od toga, to će biti vaše Oslobođenje. Oboje su u pravu; to stvara problem. Po meni su oboje u pravu.

Ali staza joge je veoma teška. To je skoro nemoguće ostvariti, skoro nemoguće je postići savršenstvo ega. To znači da treba da postanete središte cijelog univerzuma. Taj put je veoma dug - naporan. I zaista, NIKADA se ne stiže do kraja. Dakle, šta se događa sljedbenicima joge? Negdje na putu, u nekom životu, oni se okrenu tantri. Intelektualno gledano, joga je pojmljiva, egzistencijalno gledano, ona je neostvariva. Ako to JESTE moguće, vi ćete i sa jogom stići, ali u suštini, to se nikada ne dogodi. Čak i ako se dogodi, to je veoma rijedak slučaj, kao sa Mahavirom. Ponekada je potrebno da vjekovi prođu, a onda se pojavi čovjek nalik Mahaviru koji se ostvari kroz jogu. Ali on je rijetka pojava, izuzetak, on je prekinuo pravilo.

Ali joga je privlačnija od tantrе. Tantra je lakša, prirodnija, pomoću tantrе veoma lako stižete, veoma prirodno, nenaporno. Usljed toga vam tantra nikada ne izgleda previše privlačno. Zašto? Bilo što da vam se sviđi, to se sviđi vašem egu. Sve što osjetite da ispunjava vaš ego, više će vam se sviđjeti. Vi ste uhvaćeni u egu. Joga vam izgleda prijemčivije. Zaista, što ste više egoistični, to će vam se joga više sviđati jer je to čisti trud ega. Što je neostvarivija, to se više dopada egu. Zato se Mont Everest toliko dopada. Postoji toliko mnogo privlačnosti da se dospije do vrha Himalaja, samo zato što je to teško ostvariti. A kada su Hilari i Tensing dospjeli do Everesta, oni su se osjetili veoma ekstatično. Šta je to bilo? To je zato što je ego bio ispunjen. Oni su bili prvi.

Kada se prvi čovjek spustio na Mjesec, možete li zamisliti kako se osjećao? On je bio prvi u istoriji. On se ne može zamijeniti: on je bio prvi u sveukupnoj istoriji. Više nema načina da se

izmijeni njegov status. Ego je duboko ispunjen. Više ne može biti nijednog rivala. Mnogi će se potom spuštati na Mjesec, ali oni neće biti prvi. Mnogi će se spuštati na Mjesec i mnogi će se penjati na Everest. Joga vam daje viši vrh. Što je neostvariviji cilj, to je savršeniji ego - čist, savršen, potpuni ego.

Joga bi se dopala Niču jer on osjeća da energija koja pokreće život je energija volje - volja za moći. Joga vam daje to osjećanje. Vi bivate znatno moćnije putem toga. Što više možete da kontrolirate sebe, više možete da kontrolirate svoj instinkt, svoje tijelo i svoj um, a tada se osjećate moćnije. Postajete svoj unutrašnji gospodar. Ali to se postiže kroz konflikt; to je borba i nasilje. Zato se uvijek, manje ili više, događa da osoba koja je upražnjavala jogu tokom mnogih života dispije do mjesta gdje cijelo to putovanje postaje bespredmetno, izlišno, običan san. Što je ego više ispunjen, to ćete više osjećati da je to beskorisno. Tada se sljedbenik joge okreće ka tantri.

Joga je dopadljiva jer su svi egoisti. Tantra se nikada u početku ne dopadne. Tantra se može dopasti samo na višim nivoima - onima koji su radili na sebi, onima koji su se kroz jogu ZAISTA borili tokom mnogih života. Tek tada će im se tantra svidjeti jer će je oni moći razumjeti. Obično vas ne privlači tantra. A ako ste privučeni, bićete privučeni zbog pogrešnog razloga, zato i to nastojte da shvatite. Nećete biti privučeni tantrom jer ona traži da se PREDATE, a ne da se borite. Ona traži da plutate, a ne da plivate. Ona od vas traži da se krećete sa strujom, a ne da plivate uzvodno. Ona vam govori da je priroda dobra. Vjerujte prirodi; nemojte se boriti sa njom. Čak je i seks dobar. Vjerujte tome, slijedite to, plovite kroz to; nemojte se boriti sa time. NE-BORITI SE je središnje učenje tantrе. Plutajte, opustite se! To vam se neće dopasti. Tu nema ispunjenja ega. Ona od vas još na prvom koraku traži da raspršite ego. Na prvom koraku se traži od vas da rastopite ego. To traži i joga, ali tek na kraju. Prvo će tražiti da se pročistite. A kada se sasvim očistite, ono će se raspršiti; ne može tu ostati. Ali to je posljednje u jogi, a u tantri je to na prvom mjestu.

Zato se tantra neće svima svidjeti. A ako se i dopadne, to će biti iz nekog pogrešnog razloga. Na primjer, ako želite da se prepustite seksu, tada možete to prepuštanje da racionalizujete putem tantrе. To može postati dopadljivo. Ako želite da uživete u vinu, u ženama, u nekim drugim stvarima, možete osjetiti privlačnost tantrе. Ali, zapravo, vas uopšte ne privlači tantra. Tantra je samo fasada - trik. Vi ste privučeni nečim drugim za koje mislite da vam to tantra može priuštiti. Zato tantra uvijek privlači zbog pogrešnog razloga.

Tantra neće pomoći u vašem uživanju. Ona to treba da transformiše. Zato nemojte da obmanjete sebe. Pomoću tantrе veoma lako se možete samoobmanjivati. A zbog te mogućnosti samoobmane, Mahavir nije opisivao tantru. Ta mogućnost uvijek postoji. Čovjek je toliko sklon prevarama da će pokazivati jedno, a misliti na nešto sasvim drugo. On može da racionališe. Na primjer, u Kini, u staroj Kini, postojalo je nešto nalik *tantri* - neka tajna nauka. To je bilo poznato pod imenom *tao*. Tao je imao istovjetan trend kao tantra. Na primjer, tao kaže da je dobro ako vi želite da se oslobodite seksa, ako ne želite da se vežete za jednu osobu - za jednu ženu ili jednog muškarca. Vi se ne morate vezati za nekog ako želite da budete slobodni. Tao tvrdi da je bolje da mijenjate partnera.

To je sasvim u redu, ali vi to možete promišljeno uraditi; možete sebe obmanjivati. Možete biti i seksualni manijak koji će pomisliti: "Ja upražnjavam tantru i zato se ne mogu vezati za jednu ženu. Ja treba da mijenjam žene." Mnogi vladari u Kini su to radili. Oni su samo zbog toga imali velike hareme. Ali tao je značajan ukoliko duboko sagledate ljudsku psihologiju. Ako poznajete samo jednu ženu, prije ili kasnije će nestati vašeg interesovanja za tu ženu, ali će i dalje ostati privlačnost prema ženama. Bićete i dalje privučeni drugim polom. Ta žena, vaša supruga, zaista više neće pripadati suprotnom polu. Više vas neće privlačiti, više neće imati magnetičnu moć za vas. Postaćete obična za vas.

Tao kaže: ako muškarac uđe među žene, među MNOGO žena, on tada neće samo prevazići jednu ženu: on će prevazići i suprotni pol. Sama spoznaja o mnoštvu žena će mu pomoći da to tanscendira. To je u redu, ALI I OPASNO; opasno je zato što vi to ne želite zbog toga što je u redu već zato što vam to daje odobrenje. To je problem sa tantrom. Zato se u Kini ta spoznaja potiskivala, morala se potisnuti. I u Indiji je tantra potiskivana jer je govorila mnoge opasne stvari - opasne samo zato što ste vi skloni obmanjivanju. Inače, ona je predivna. Ništa se nije dogodilo ljudskom umu što je tako lijepo i misteriozno kao što je tantra; nijedno znanje nije tako duboko. Ali znanje sa sobom uvijek nosi i opasnost.

Na primjer, sada je nauka postala opasna jer je saznala mnoge duboke tajne. Ona sada zna kako da stvori atomsku energiju. Zapisano je da je Ajnštajn rekao, ukoliko bi se ponovo rodio da ne bi nikada više bio naučnik već običan limar, jer kada se osvrnuo za sobom vidio je da je cio njegov

život bio izlišan - i ne samo nekoristan, već opasan za čovječanstvo. A on je dao jednu od najdubljih istina, ali to je dao čovjeku koji sebe obmanjuje.

Plašim se da će brzo doći dan kada ćemo morati da potisnemo naučno znanje. Postoje glasine da među naučnicima kruže tajni dogovori, da li da nastave sa istraživanjima ili ne - da li će prekinuti sa istraživanjima ili će krenuti dalje - zato što su sada došli na opasan teren. Svako znanje je opasno; samo neznanje nije opasno. Sa neznanjem ne možete mnogo uraditi. Praznovjerje je uvijek dobro - nije opasno. Ono je homeopatično. Ako vam se takav lijek da, on vas neće poremetiti. Da li će vam to pomoći ili neće zavisi od vaše bezazlenosti, ali jedno je sigurno: to vas neće poremetiti. Homeopatija nije štetna; ona je bazirana na dubokom sujevjerju. Ako ono djeluje, ono samo može pomoći. Zapamtite, ako nešto SAMO može pomoći, onda je to duboko sujevjerje. Ako nešto može postići oboje, pomaganje i remećenje, to je onda znanje. Nešto što je **stvarno** može postići oboje - pomoć i poremećaj. Samo nešto nestvarno može biti od pomoći, ali onda takva pomoć ne dolazi od stvari. To je uvijek projekcija vašeg uma. Zato su, na neki način, samo iluzorne stvari dobre. One vas nikada ne remete.

Tantra je nauka, ona je dublja i od atomskog znanja jer je atomska nauka vezana za materiju, a tantra brine o vama, a vi ste uvijek opasniji od ijedne atomske energije. Tantra brine o biološkim atomima, o vama - o živoj ćeliji, o svijesti i o njenom unutrašnjem mehanizmu. Zato se tantra toliko zanima za seks. Onaj koji se zanima za život i svijest, automatski je zainteresovan za seks zato što je seks izvorište života, izvor ljubavi, izvor svega onoga što se događa u svijetu svijesti. Zato ako se tragalac ne zanima za seks, on uopšte i nije tragalac. On može biti filozof, ali ne i tragalac. A filozofija je, manje-više, besmislena - razmišljanje o stvarima koje nemaju upotrebu.

Čuo sam da se Mula Nasrudin interesovao za djevojke, ali je sa njima bio loše sreće. Nijedna ga nije htjela. Jednom je trebalo da pođe na prvi sastanak sa nekom djevojkom, zato je upitao prijatelja: "Koja je tvoja tajna? Ti si uspješan sa ženama. Ti ih uvijek hipnotišeš, a ja ih uvijek gubim, zato mi daj neko uputstvo. Idem na prvi sastanak sa jednom djevojkom, zato mi otkrij neku tajnu."

Prijatelj mu reče: "Zapamti tri stvari: uvijek govori o hrani, porodici i filozofiji." "Zašto o hrani?" upita ga Mula. Prijatelj mu reče: "Ja govorim o hrani jer se tada djevojka osjeća dobro - zato što je svaka žena zainteresovana za hranu. Ona predstavlja hranu za dijete. Ona predstavlja hraniteljku za cijelo čovječanstvo, zato je u osnovi zainteresovana za hranu."

Mula reče: "U redu. A zašto porodica?" Na to mu čovjek reče: "Govori o njenoj porodici pa će tvoje interesovanje izgledati pošteno." Potom ga Mula upita: "A zašto o filozofiji?" Čovjek reče: "Govori o filozofiji. To joj stvara osjećaj da je inteligentna."

Tako Mula ode. Odmah, pošto je sreo djevojku, on je upita: "Zdravo, voliš li rezance?" Djevojka bi iznenađena i reče: "Ne!" Tada Mula postavi i drugo pitanje: "Jesi li dobila dva brata?" Djevojka je bila još više iznenađena i začudi se: "Kakav je ovo sastanak?" Odgovori: "Ne!" Tada je Mula na trenutak bio izgubljen. Bio je u čudu: "Kako da započnem razgovor o filozofiji?" Na trenutak je zastao, a onda je upitao: "Dakle, ako imaš brata, da li on voli rezance?"

Filozofija je, manje ili više, besmislica. Tantra nije zainteresovana za filozofiju; tantra je zainteresovana za sadašnji život. Zato tantra nikada ne pita postoji li Bog ili Moksha (Osobođenje), da li postoji pakao ili raj. Tantra postavlja temeljna pitanja o životu. Zato ima tako puno pitanja o seksu i ljubavi. Oni su temeljni. VI STE došli kroz to, vi ste dio toga. Vi ste igra seksualne energije i ništa drugo. I dok ne shvatite tu energiju i ne transcendirate je, nećete biti ništa veći. Mogućnost je prisutna samo nalik sjemenu. Zato je tantra zainteresovana za seks, za ljubav, za prirodan život. Ali put do spoznaje nije kroz konflikt.

Tantra kaže, da ne možete ništa saznati ako ste u borbenom raspoloženju jer tada nijeste prijemčivi. Tada, POŠTO se borite, tajne će se skrivati od vas. Vi nijeste otvoreni da biste to primili. Uvijek kada se sukobljavate, vi ste tada spolja. Ako se borite protiv seksa, uvijek ste napolje. Ako se predajete seksu, dospijevate do najdublje suštine toga; tada ste unutra. Ako se predajete, tada vam mnoge stvari postaju poznate. Vi ste bili u seksu, ali ste uvijek u pozadini zadržavali borbeni stav. Zato i nijeste mogli saznati mnoge tajne. Na primjer, vi nijeste mogli upoznati snagu seksa koja daje život. Vi to nijeste spoznali jer to ne možete da znate. Za to je potreban "unutrašnji" faktor.

Ako zaista tečete sa seksualnom energijom, sasvim predani, prije ili kasnije ćete doći do mjesta gdje ćete saznati da seks nije dat samo zbog poraćanja novog života: seks može i VAMA dati više života. Za ljubavnike, seks može postati snaga koja daje život, ali za to je potrebna predaja. A kada se jednom predate mnoge dimenzije se mijenjaju. Na primjer, tantra zna - i tao to zna, da ako ejakulirate tokom seksualnog čina, to ne može biti snaga koja vam daje život. Nema potrebe da

ejakulirate; ejakulacija može biti sasvim zaboravljena. Tantra i tao kažu da ejakulirate zato što se borite, inače za to nema potrebe. Ljubavnik i voljena mogu biti u dubokom seksualnom zagrljaju, opušteni jedno u drugo bez ikakve žurbe za ejakulacijom, bez žurbe da okončate avanturu. Oni se mogu samo opustiti jedno uz drugo. A ako je ta opuštenost potpuna, oboje će osjetiti više života. Oboje će dospjeti jedno do drugog.

Tao kaže da čovjek može živjeti 1.000 godina samo ako ne žuri u seksu, ako je duboko opušten. Ako su žena i muškarac duboko opušteni jedno sa drugim, ako se jednostavno rastapaju jedno u drugom, utapaju jedno u drugo, ako se ne žure, ako nijesu napeti, mnoge stvari će se dogoditi - dogodiće se alhemija - zato što se njihovi životni sokovi susreću, susreće se njihov elektricitet, njihova bio-energija. A upravo zbog tog susretanja (pošto su "anti" - jedno je negativno, drugo je pozitivno - oni su suprotnih polova), upravo zbog njihovog dubokog susretanja, oni ojačavaju jedno drugo, bivaju vitalniji - bivaju životniji. Tako mogu duže da žive i da nikada ne ostare. Ali to se može spoznati samo ukoliko ne budete u borbenom raspoloženju. To izgleda paradoksalno. Oni koji se bore u seksu, brže ejakuliraju zato što se napeti um žuri da se oslobodi te napetosti.

Sada istraživanja tvrde mnoge iznenađujuće stvari, mnoge iznenađujuće činjenice. Masters i Džonson su po prvi put naučno radili na činjenicama koje se događaju u dubokom snošaju. Oni su otkrili da 75% muškaraca prerano ejakuliraju - 75%! Prije no što se ostvari duboko susretanje, oni ejakuliraju i akt je završen. A 90% žena nikada nemaju orgazam; one nikada ne dopiju do vrhunca, do dubokog vrhunca ispunjenosti: 90% žena!

Zato su žene toliko gnjevne i iritirane, a i ostaće takve. Nijedna meditacija im ne može pomoći da se smire, nijedna religija, filozofija, nijedna etičnost im neće pomoći da budu u skladu sa muškarcima sa kojima žive. One su frustrirane, gnjevne; zato i savremena nauka i tantra, obje tvrde da dok žena ne bude duboko orgazmički ispunjena, ona će biti problem u porodici. Ono što joj nedostaje će stvarati uznemirenje i ona će uvijek biti svađalački raspoložena. Zato ako je vaša supruga uvijek borbeno raspoložena, ponovo razmislite o cijeloj stvari. To, možda, nije samo zbog žene: možda ste i vi uzrok tome. A pošto žena ne dopijeva do orgazma, one postaju protivne seksu. One nijesu voljne da lagodno uđu u seks. One se trebaju podmititi; nijesu spremne da uđu u seksualni odnos. Zašto bi bile spremne, ako nikada ne dopijevaju do dubokog blaženstva u tome? Zapravo, one poslije toga osjećaju da su ih muškarci iskoristili. One se osjećaju nalik stvarima koje se koriste i potom odbacuju.

Muškarac je zadovoljen jer je ejakulirao. Tada se on okrene i zaspi, a supruga, potom, plače. Ona je upravo bila iskorišćena, a iskustvo nikako nije bilo ispunjavajuće za nju. To je možda olakšalo njenog supruga, ljubavnika ili prijatelja, ali to nikako nije bilo ispunjenje za nju. Devedeset procenata žena, čak i ne zna šta je orgazam. One nikada to nijesu upoznale: nikada nijesu dospjele do vrhunca takvog blaženstvenog trzanja tijela u kojem bi svaki mišić vibrirao i svaka čelija postala življa. One to nijesu dostigle, a to je usljed jednog anti-seksualnog stava u društvu. Postoji borbeni um, a žene su previše potiskivane tako da su postale frigidne.

Muškarci nastavljaju da obavljaju taj čin kao da je to grijeh. Oni to osjećaju kao krivicu: "to ne treba činiti". A dok vode ljubav sa suprugom ili ljubavnicom, oni razmišljaju o nekom *mahatmi* (takozvanom svecu) - o tome kako da dođu do *mahatme* i kako da prevaziđu taj seks, tu krivicu, taj "grijeh". Veoma je teško osloboditi se *mahatme*. On je uvijek prisutan, čak i dok vodite ljubav. Vi nijeste samo dvoje - i jedan mahatma mora biti prisutan. Ako nije prisutan mahatma, tada vas Bog posmatra dok činite taj "grijeh". Konceptija Boga u umu ljudi je ona o Potajnom Tomu: on vas uvijek odnekud gleda. Taj stav stvara brigu. A kada je zabrinutost prisutna, ejakulacija dolazi prerano.

Kada nema zabrinutosti, ejakulacija bi se mogla odlagati satima - čak i danima. Za njom uopšte i nema potrebe. Ako je ljubav duboka, obje strane mogu da okrijepljuju jedna drugu. Tada bi ejakulacija sasvim iščezla, a dvoje bi moglo godinama da se susreću bez ejakulacije, bez rasipanja energije. One se mogu jednostavno opuštati jedno sa drugim. Njihova tijela bi se susrela i opustila: oni bi ulazili u seks i opuštali se. Prije ili kasnije, seks će prestati da bude uzbuđenje. On je sada uzbuđenje. Tada neće biti uzbuđenje: biće relaksacija - duboko opuštanje. Ali to će se moći dogoditi samo ukoliko se prvo predate unutrašnjoj životnoj energiji - životnoj snazi. Tek tada ćete se moći predati vašem voljenom biću. Tantra kaže da se to može dogoditi, zato ona objašnjava KAKO se to može dogoditi.

Tantra kaže da ne vodite ljubav dok ste uzbuđeni. To izgleda veoma apsurdno jer vi želite da vodite ljubav baš kada se uzbudite. I naravno, oba partnera uzbuđuju jedno drugo sa namjerom da vode ljubav. Ali tantra tvrdi da tokom uzbuđenosti samo rasipate energiju. Vodite ljubav dok ste smireni, stišani, meditativni. Prvo meditirajte, a potom vodite ljubav, a dok vodite ljubav nastojte da ne

pređete granicu. Šta podrazumijevam pod "da ne pređete granicu"? Nemojte postati uzbuđeni i siloviti sa namjerom da ne rasipate svoju energiju. Ako pogledate dvoje dok vode ljubav, vi ćete pomisliti da se oni tuku. Kada malo dijete vidi roditelje dok vode ljubav, ono pomisli da će otac da ubije majku. To izgleda nasilnički; izgleda nalik svađi. To nije lijepo; djeluje ružno.

To može biti znatno više muzikalno - harmonično. Partneri moraju izgledati kao da plešu, a ne kao da se tuku - kao da pjevaju jednu harmoničnu melodiju; stvorite atmosferu u kojoj možete oboje nestati i sjediniti se. Tada se možete opustiti. To je ono što tantra podrazumijeva. Tantra uopšte nije seksualna. Tantra je najmanje seksualna, a opet je veoma povezana sa seksom. Ako vam kroz to opuštanje i relaksaciju priroda otkrije svoje tajne, to neće biti nikakvo čudo. Tada ćete početi da shvatate šta se događa. A u toj svjesnosti o događanjima, mnoge tajne će biti pristupačne vašem umu.

Kao prvo, seks postaje davanje života. Kakav je sada, on je umiranje. Vi jednostavno umirete kroz to, trošite se, rasipate se, kvarite se. Drugo, to postaje najdublja prirodna meditacija. Tada vaše misli sasvim iščezavaju. Kada ste sasvim opušteni u društvu vašeg voljenog, vaše misli nestaju. Um više nije prisutan; tada samo vaše srce kuca. To postaje prirodna meditacija. A ako vam ljubav ne može pomoći u meditaciji, onda vam ništa ne može pomoći, jer je sve drugo plitko i površno. Ako vam ljubav ne može pomoći, NIŠTA VAM NEĆE POMOĆI.

Ljubav ima svoju meditaciju. Ali vi ne poznajete ljubav; vi samo znate za seks i za bijedu rasipanja energije. Posije toga bivajte depresivni. Tada odlučujete da se zakunete na *brahmacharya* (celibat). Ta zakletva nastaje u stanju depresivnosti, u gnjevu, u stanju frustriranosti. To vam neće pomoći. Zakletva vam može pomoći samo ako se donese u veoma relaksiranom, duboko meditativnom raspoloženju. Drugačije, samo pokazujete svoju frustraciju, gnjev i ništa drugo, a tu zakletvu ćete tako zaboraviti u roku od dvadeset četiri sata. Energija će ponovo doći, a vi ćete, kao u nekoj staroj navici, nastojati da se oslobodite nje.

Tantra kaže da je seks veoma dubok jer je to život, ali vi ste za to zainteresovani zbog pogrešnog razloga. Nemojte se za tantru interesovati zbog pogrešnog razloga. U tom slučaju nećete biti svjesni da je ona opasna. Tada će tantra ostvariti preobražaj života. Neke tantričke metode su se koristile i u jogi, ali sa konfliktom - sa borbenim stavom. Tantra koristi isti metod, ali sa veoma ljubavnim stavom - a to čini veliku razliku. Sam kvalitet tehnike se tada mijenja. Tada tehnika postaje drugačija, jer se cijela njena pozadina mijenja.

Pitanje je bilo: "Šta je stvarni predmet tantre?" Odgovor je: VI! Vi ste suštinski predmet tantre - to što ste vi sada i što je skriveno u vama, što može da raste; to što ste sada i što možete biti. Sada je JEDINSTVO SEKSA, i sve dok se to jedinstvo sasvim ne shvati, vi ne možete postati duhovni; ne možete postati duhovno jedinstvo. Seksualnost i spiritualnost su dva kraja jedne iste energije. Tantra započinje od vas takvih KAKVI STE; joga započinje od vaših mogućnosti. Joga počinje od kraja; tantra počinje od početka. Dobro je početi od početka. UVIJEK je dobro započeti od početka, jer ako kraj stvara početak, tada stvarate sebi nepotreban jad. Vi niste kraj - niste ideal. Vi treba da postanete Bog, ideal, a vi ste sada tek samo životinja. A ta životinja je na putu da poludi zbog ideala za Bogom. Ona je suluda; tako će poludjeti.

Tantra kaže da zaboravite Boga. Ako ste životinja, shvatite u potpunosti tu životinju. U tom razumijevanju sebe, Bog će izrasti. A ako on ne može rasti kroz razumijevanje, onda to zaboravite; to nikada neće biti. Ideali ne mogu iznijeti vaše mogućnosti; samo znanje o stvarnom vam može pomoći. Zato ste vi središnji predmet tantre, takvi kakvi jeste i kakvi možete biti - vaša aktivnost i vaša mogućnost; oni su suštinski predmet.

Ponekad su ljudi zabrinuti. Ako razumijete tantru, o Bogu ne treba raspravljati, o *moksha* (Oslobođenju) ne treba raspravljati, o nirvani ne treba raspravljati. Koja vrsta religije je tantra? Tantra raspravlja o stvarima o kojima je neugodno razgovarati. Ko želi da diskutuje o seksu? Svi misle da to znaju. Pošto imate mogućnost oplodnje, mislite da to poznajete. Zato niko ne želi da diskutuje o seksu, a seks je svačiji problem. Niko ne želi da raspravlja o ljubavi jer svi misle da su već veliki ljubavnici. A samo pogledajte svoj život? To je samo mrzovolja i ništa drugo. I bilo kako da nazivate ljubav, to nije ništa drugo do opuštanje, to je malo opuštanje od mrzovolje. Pogledajte oko sebe i biće vam jasno šta znate o ljubavi.

Bal Šem, fakir, je svakodnevno išao kod svog krojača po odijelo koje je ovaj šio šest mjeseci. Jadni fakir! Kada je odjeća bila gotova i kada je krojač to dao Bal Šemu, ovaj je rekao: "Reci mi, čak je i Bog stvorio svijet za šest dana, trebalo mu je šest dana da stvori cio svijet, zar je tebi trebalo šest mjeseci da sašiješ odijelo jednom jadniku?"

Bal Šem je podsjetio krojača na to. Krojač mu je odgovorio: "Da, Bog je stvorio svijet za šest dana, ali pogledaj svijet - kakav je to svijet! Da, on je to stvorio za šest dana, ali samo pogledaj ovaj svijet!"

Pogledajte oko sebe; pogledajte svijet koji ste Vi stvorili. Tada će vam biti jasno da ništa ne znate. Vi samo bauljate u mraku. A pošto i svi drugi samo bauljaju u mraku, ne može izgledati da vi živite u svjetlosti. Ako svi drugi pipaju u mraku, vi se osjećate dobro jer znate da nema upoređenja. Ali i vi ste u mraku, a tantra započinje sa vama onakvim kakvi jeste. Tantra želi da vas prosvijetli u temeljnim stvarima koje ne možete odbaciti. Ako to pokušate da odbacite, to će biti vaša lična šteta.

Drugo pitanje: *"Kako pojedinac može seks prevesti u meditativno iskustvo? Treba li da koristi neku posebnu pozu tokom seksualnog odnosa?"*

Poze su irelevantne; one nijesu tako bitne. Prava stvar je stav - ne pozicija tijela, već pozicija uma. Ali ako promijenite um, možda ćete poželjeti da promijenite i pozu jer su one u vezi sa umom. Ali one nijesu u osnovi stvari. Na primjer, muškarac je uvijek iznad žene - na ženi. To je jedna egoistična poza jer muškarac misli da je uvijek bolji, superiorniji, da je viši. Kako onda može biti ispod žene? Ali svugdje u svijetu, u primitivnim društvima, žena je iznad muškarca. Zato je u Africi drugačija poza poznata kao misionarska poza jer su domoroci to po prvi put vidjeli kada su hrišćanski misionari stigli u Afriku - domoroci nijesu znali što oni to rade. Mislili su da će oni tako da ubiju ženu.

Položaj muškarca na ženi je u Africi poznat kao misionarska poza. Afrički domoroci kažu da je nasilno da muškarac bude na ženi. Ona je slabija, prefinjenija, zato ona mora biti na muškarcu. Ali muškarcu je teško i da pomisli da je niži od žene - ispod nje. Ako se promijeni vaš um, mnoge stvari će se promijeniti. Bolje je da žena bude iznad, bolje je zbog mnogo razloga. Ako je žena gore, ona će biti pasivna, neće činiti mnogo nasilja; ona će se jednostavno opustiti. A muškarac ispod nje ne može mnogo da uradi. On će morati da se opusti. To je dobro; a ako je on gore, on će biti silovit. On će mnogo raditi, a njoj neće ostati ništa da uradi. Po tantri, vi treba da se opustite, zato je dobro da žena bude gore. Ona se može opustiti bolje od bilo kog muškarca. Ženska psihologija je pasivnija, zato i relaksacija lakše dolazi.

Poze će se mijenjati, ali nemojte previše brinuti o tome. Samo izmijenite svoj um. Predajte se životnoj snazi; plovite kroz to. Ponekada, kada ste zaista predani, vaše tijelo će samo zauzeti položaj koji je potreban u tom trenutku. Ako su oba partnera duboko predani, njihova tijela će zauzimati potrebne položaje. Svakodnevno se situacija mijenja, zato nije neophodno da se prethodno odredi položaj. U tome je problem - vi nastojite da to prethodno odredite. Uvijek kada pokušate da to odredite, to je samo odredba od strane uma. Tada se nijeste predali.

Ako se predate, vi dopuštate da stvari zauzimaju svoje mjesto. A to je predivna harmonija - kada se oba partnera predaju. Oni će koristiti mnoge položaje ili neće uopšte koristiti nijedan, samo će biti opušteni. To zavisi o životne snage, a ne o vaše prethodne mentalne odluke. Vi ne treba ništa prethodno da odlučite. Odluka je problem. Vi stvarate odluke čak i kada vodite ljubav. Čak i kada krećete da vodite ljubav, vi nastojite da konsultujete knjige.

Postoje knjige o vođenju ljubavi. To pokazuje kakav smo um stvorili. Vi konsultujete knjige čak i kada vodite ljubav. To postaje mentalni proces; vi razmišljate o svemu. Zapravo, vi to prvo ponovite u umu i tek onda odradite. Vaša akcija je kopija; tako ona nikada nije stvarna. Vi tako odradite nešto što je već proživljeno. To postaje gluma; nije autentično.

Samo se predajte i krenite za životnom snagom. Zbog čega se bojite? U čemu je strah? Ako ne možete biti neustrašivi pored voljene osobe, gdje onda možete biti neustrašivi? A kada jednom budete imali osjećaj da vam životna snaga sama pomaže i vodi vas stazom koja je potrebna, to će vam dati jedan temeljni uvid u vaš cio život. Tada cio svoj život možete prepustiti Božanskom. On je vaš voljeni. CIO vaš život prepustite Božanskom. Više nemojte da razmišljate i planirate; nemojte prisiljavati budućnost da bude po vama. Samo dopustite sebi da se kećete ka budućnosti u skladu sa Njim, u skladu sa Potpunim.

Ali, kako da od seksualnog čina napravimo meditaciju? Samo sa predajom se to može postići. Nemojte razmišljati o tome; neka se to dogodi. Budite opušteni; nemojte prednjačiti. To je jedan od temeljnih problema uma: uvijek se ide ispred situacije. Uvijek se traga za rezultatom, a rezultat je u budućnosti. Nikada nijeste u činu; vi uvijek tragate za rezultatom u budućnosti. To traganje za rezultatom remeti sve; to sve kvari. Zato samo budite u činu. Šta je budućnost? Ona treba da dođe; ne treba da brinete o tome. To ne treba da nosite u svojim brigama. To samo dolazi; samo TREBA da dođe. Zato zaboravite na to. Vi samo budite ovdje i sada.

Seks može postati duboki uvid u bitisanju - ovdje i sada. Ja mislim da je to jedini čin koji je ostao, a u kojem možete biti ovdje i sada. Vi ne možete biti ovdje i sada dok ste u kancelariji; ne možete biti ovdje i sada dok studirate na fakultetu; ne možete biti ovdje i sada nigdje u ovom savremenom svijetu. Samo u ljubavi možete biti ovdje i sada. Ali čak ni tada niste oslobođeni. Vi i tada razmišljate o rezultatu. Sada su mnoge savremene knjige stvorile mnoge nove probleme. Vi čitate knjige o vođenju ljubavi, a onda se plašite da li vodite ljubav ispravno ili ne. Čitate knjige o ljubavnim pozama - ili o tome koji položaj tijela treba zauzeti, a onda se plašite da niste upotrijebili pravi položaj.

Psiholozi su stvorili nove brige u umovima ljudi. Oni sada govore, da se muževi moraju prisjetiti da li je njihova supruga doživjela orgazam ili nije, zato se o tome moraju brinuti. A ta briga neće uopšte biti od pomoći. To samo može postati prepreka. Supruga brine da li je pomogla da se njen suprug sasvim opusti. Ona mora pokazivati da se osjeća blaženstveno. Tako sve biva lažno. Oboje samo brinu o rezultatu. A usljed te brige, rezultat nikako da dođe.

Zaboravite sve. Tecite u trenutku i dozvolite da se tijelo ispolji. To vaše tijelo dobro zna; ono posjeduje sopstvenu mudrost. Vaše tijelo je sačinjeno od polnih ćelija. One posjeduju razvojni program; vi se tu uopšte ništa ne pitate. To samo ostavite svom tijelu i ono će sve samo obaviti. To ostavite samoj prirodi, ona vas opušta, to automatski stvara meditaciju. A ako to možete osjetiti tokom seksualnog odnosa, tada znate jednu stvar: BILO KADA da se predate, osjećaćete isto. Tada se možete predati Majstoru. To je ljubavna veza. Vi se možete predati Majstoru, a onda kada položite svoju glavu na njegova stopala, vaša glava će se isprazniti. Vi ćete tada biti u meditaciji.

Tada vam čak ni Majstor neće biti potreban. Potom izađite i predajte se nebu. Vi sada znate KAKO se predaje; to je SVE. Tada možete otići i predati se drvetu. Ali sada to izgleda glupo jer ne znamo kako se predaje. Ako ugledamo jednu osobu - seljaka, primitivnog čovjeka - kako ide na rijeku, kako se predaje rijeci, kako rijeku naziva Majko, Božanska Majko; ili kako sebe predaje izlazećem suncu, kako izlazeće sunce naziva Velikim Bogom, ili kako prilazi drvetu, stavlja svoju glavu na korijene i predaje im se, nama će to izgledati kao praznovjerje. Vi ćete reći: "Kakve besmislice radi? Šta će mu drvo? Šta će rijeka učiniti? Oni nijesu božanstva. Šta je sunce? Sunce nije Bog." Sve postaje božanstvo ako se možete predati. Tako vaša predaja stvara Božanstvo. Ništa nije Božansko; postoji samo predani um koji stvara Božanstvo.

Predajte se supruzi i ona će postati Božanstvo. Predajte se suprugu i on će postati Božanstvo. Božanstvo se ostvaruje putem predaje. Predajte se kamenu i kamena više neće biti. Taj kamen će postati statua, osoba - nešto živo. Zato samo naučite kako da se predajete. A kada kažem "kako da se predajete", ja ne smatram pod time da naučite neku tehniku; ja mislim da vi posjedujete prirodnu mogućnost predaje u ljubavi. Predajte se u ljubavi i osjetite da je ona tu. A onda neka se to širi cijelim vašim bićem.

Treće pitanje: *"Molim Vas da objasnite da li je 'anahat nada' (bezvučni zvuk) vrsta zvuka ili je to potpuna bezvučnost. Takođe nam objasnite kako stanje potpune nadzvučnosti može biti istovjetno sa potpunom bezvučnošću."*

Anahat nada nije vrsta zvuka. To je bezvučnost, ali ta bezvučnost se čuje. Veoma je teško da se to izrazi jer se odmah postavlja logičko pitanje kako se može čuti bezvučnost.

Dopustite da vam to objasnim: ja sjedim u ovoj fotelji. Ako ja ustanem iz ove fotelje, da li ćete vidjeti moje odsustvo u njoj? To ne može vidjeti neko ko me prije toga nije vidio dok sjedim ovdje. On će samo vidjeti fotelju. Ali trenutak prije toga ja sam bio ovdje i vi ste me vidjeli da sjedim ovdje. Ako se pomjerim i vi pogledate fotelju, vidjećete dvije stvari: fotelju i moje odsustvo. Ali ta odsutnost će biti uočljiva samo ako ste me vidjeli i niste zaboravili - da sam ja bio tu.

Mi slušamo zvuke; mi samo znamo zvuke. Zato kada ta bezvučnost dođe, *anahat nada*, mi osjetimo da je svaki zvuk nestao, osjeti se njegova odsutnost. Zato se to zove *anahat nada*. To se takođe zove i *nada*; "*nada*" znači zvuk. Ali "*anahat*" mijenja kvalitet zvuka. "*Anahat*" znači nestvoren, zato je to još nestvoren zvuk. Svaki zvuk je već proizveden zvuk. Bilo koji zvuk da čujete, on je već proizveden. To što je stvoreno će i umrijeti. Ja mogu lupiti dlanovima; proizveden je zvuk. Njega nije bilo prije toga i neće ga biti poslije. On je proizveden i već je mrtav. Proizvedeni zvuk je poznat pod imenom "*ahat nada*". Neproizvedeni zvuk se zove "*anahat nada*" - zvuk koji je uvijek prisutan. Koji je to zvuk koji stalno postoji? To zapravo i nije zvuk. Vi to nazivate zvukom jer se njegova odsutnost čuje.

Ako živite pored željezničke stanice i ako jednog dana sindikat željezničkih radnika objavi štrajk, vi ćete čuti nešto što niko drugi ne može čuti. Vi ćete čuti odsutnost voza koji dolazi i odlazi.

Ja sam u prošlosti putovao vozom najmanje tri nedjelje mjesečno. U početku mi je bilo veoma teško da spavam u vozu, a poslije mi je bilo teško da zaspem u svom domu. Kada više nijesam spavao u vozu, zvuk voza mi je nedostajao. Uvijek kada bih bio kući, bilo bi mi teško jer bi mi nedostajao voz i osjećao bih odsutnost zvuka voza.

Mi smo se navikli na zvuk. Svaki trenutak je ispunjen zvukom. Naše glave su neprestano ispunjene zvukom, zvukom i samo zvukom. Kada vas um napusti, pođe gore ili dolje, ode ispred ili pozadi, kada nijeste u svijetu zvuka, tada možete čuti njegovu odsutnost. Ta odsutnost je BEZVUČNOST. Ali mi to nazivamo "anahat nada". Pošto se to čuje, mi to zovemo "nada" - zvuk; a pošto to zapravo i nije zvuk, mi ga zovemo "anahat" - nestvoreni. "Nestvoreni zvuk" je kontradikcija. Zvuk JESTE proizveden; "nestvoren" je kontradiktorno reći. Zato sva duboka iskustva u životu treba izraziti kontradiktornim riječima.

Ako upitate Majstora nalik Eckharta ili Jakoba Bema, zen Majstora kakav je Hui Hai ili Hunag Po, Bodidarmu ili Nagardžunu, Vedante ili Upanišade, svugdje ćete naći dva kontradiktorna termina kada se govori o dubokom iskustvu. Vede kažu o Bogu: "On jeste i On nije". Nigdje ne možete pronaći neki ateističkiji iskaz od ovog: "On jeste i On nije." On je tako daleko i tako blizu. On je veoma daleko, a ISTO tako i blizu. Čemu tako kontradiktorni navodi? Upanišade kažu: "Ne možete vidjeti Njega, ali dok ne vidite Njega, nećete ništa vidjeti." Kakav je to jezik?

Lao Ce kaže: "Istina se ne može reći", a on je o tome govorio. I o tome je govoreno. On je rekao: "Istina se ne može reći - a ako se kaže, to ne može biti istina", a onda je napisao knjigu i u njoj govorio nešto o Istini. To je kontradiktorno.

Jedan student je došao kod starog poznatog mudraca. Student je rekao: "Ako mi možete oprostiti, Majstore, želim da vam kažem nešto o sebi. Postao sam ateist; sada više ne vjerujem u Boga."

Na to ga stari mudrac upita: "Koliko dana si izučavao spise? Koliko dana?" Na to mu taj čovjek - tragalac, taj student reče: "Nešto oko dvadeset godina sam izučavao Vede - svete spise." Starac se trže i reče: "Samo dvadeset godina, i imaš hrabrosti da kažeš da si postao ateista?"

Student je bio iznenađen. Šta to govori taj starac? Zato je uzvratio: "Ja sam iznenađen. Šta to govorite? Sada sam zbunjen više nego kada sam dolazio." Starac reče: "Idi i proučavaj Vede. U početku govore da Bog postoji. Tek na kraju kažu da Bog ne postoji. Da bi postao ateista, moraš da prođeš dug put kroz teizam. U početku bijaše Bog; Bog nije i na kraju. Nemoj se žuriti." On je potom bio još više iznenađen.

"Bog jeste i Bog nije" bilo je kazivanje onih koji znaju. "Bog jeste" je kazano od onih koji ne znaju, a "Bog nije" je kazano od onih koji takođe ne znaju. Oni koji znaju kazuju istovremeno oboje: "Bog jeste i Bog nije".

"Anahat nada" je protivrječan termin, ali je korišćen sa više promišljanja - sa dubokim promišljanjem. To je značajno. Tu se kaže da je taj fenomen doživljen kao zvuk, a to nije zvuk. To se doživljava kao zvuk jer vi samo osjećate zvuk. Vi ne poznajete nijedan drugi jezik. Vi samo znate jezik zvuka; zato se to doživljava kao zvuk. Ali to je tišina, nije zvuk. A u ovom pitanju se dalje kaže: "Objasnite nam na koji način se stanje nadzvučnosti može poistovjetiti sa potpunom bezvučnošću." To je uvijek tako. Nula i najviše su isto!

Na primjer, ako imam vrč koji je sasvim prazan i vrč koji je sasvim pun, oba ta vrča su SASVIM ispunjena. Jedan je sasvim ispunjen prazninom, drugi je sasvim ispunjen nečim drugim. Oba su kompletirana, oba su savršena. Ukoliko bi vrč bio poluprazan, on bi bio polupun i poluprazan. To možete zvati poluprazno, možete zvati polupuno. Ali ukoliko je to ili sasvim prazno ili sasvim puno, jedna stvar im je zajednička: KOMPLETIRANOST!

Bezvučnost je kompletna. Vi ništa ne možete uraditi da je učinite još više bezvučnom. Shvatite ovo - to je kompletno; ništa se više ne može uraditi. Vi ste došli do mjesta iza kojeg nikakav pokret nije moguć. A ako je zvuk potpun, ništa mu se više na može dodati. Stigli ste do jedne druge granice; ne možete iza toga. To je zajedničko i to je ono što je bitno.

Neko može reći da je to bezvučno jer se nikakav zvuk ne čuje; sve je odsutno. Ne možete ništa umanjiti; to je kompletirano. Ili, možete reći i da je to kompletan zvuk, puni zvuk, apsolutni zvuk; tome se ništa ne može dodati. Ali u oba slučaja indikativna je savršenost, apsolutnost, cjelovitost.

To zavisi od uma. Postoje dvije vrste uma i dvije vrste izražavanja. Na primjer, ako pitate Budu: "Šta će se dogoditi u dubokoj meditaciji? Kada neko dospije do samadija, šta će mu se dogoditi?" On će vam reći: "Neće biti *dukkha* - više neće biti bola." On vam nikada neće reći da će biti

blaženstvo, on će jednostavno reći da neće biti bola - samo bezbolnost. Ako pitate Šankaru, on vam nikada neće govoriti o bolu. On će jednostavno reći: "Biće blaženstvo - apsolutno blaženstvo."

Oboje izražavaju jedno isto iskustvo. Buda kaže "nema bola", ukazujući na svijet. On kaže: "Sve bolove koje sam imao više nemam. A ono što JESTE tu, ja vam ne mogu iskazati vašim jezikom." Šankara kaže: "Postoji blaženstvo - apsolutno blaženstvo." On nikada nije govorio o svijetu i njegovim bolima. On se nije upućivao ka vašem svijetu; upućivao se samo ka svom iskustvu. On je pozitivista; Buda je negativista. Ali njihovo upućivanje je ka istom mjesecu. Njihovi prsti su drugačiji, ali ono na šta ukazuju je isto.

OSHO

Osho je rođen 11. decembra 1931 u selu Kuchwada, Madhya Pradesh, u Indiji. Još od najranijeg djetinjstva je bio buntovnog i nezavisnog duha, nastojeći da iskusi svoju istinu umjesto da prihvata znanje i vjeru od drugih.

Nakon vlastitog Prosvjetljenja u dvadeset prvoj godini, Osho završava studije i potom provodi nekoliko godina kao profesor filozofije na univerzitetu u Jabalpuru. U međuvremenu putuje Indijom držeći govore, izaziva religiozne vođe na javne debate, remeti tradicionalna vjerovanja i susreće se sa ljudima iz svih oblasti života. Intenzivno čita sve što bi moglo da proširi njegovo shvatanje religioznih sistema i psihologije savremenog čovjeka.

Od 1960 godine, Osho počinje da razvija svoju jedinstvenu Dinamičnu meditaciju. Savremeni čovjek, rekao je on, opterećen je prevaziđenim tradicijama i tjeskobama koje nameće savremeni način života, zato mora proći kroz duboki proces pročišćenja prije no se suoči sa otkrićem opuštenog stanja meditacije.

U svom radu, Osho je nastojao da razjasni svaki aspekt razvoja ljudske svijesti. On je spiritualnom traganju savremenog čovjeka ponudio ono što je bitno, utemeljeno na doživljavanju sopstvenog egzistencijalnog iskustva, umjesto intelektualnih poimanja.

On ne pripada nijednoj tradiciji: "Ja započinjem sa sasvim novom religioznom sviješću. Zato vas molim da me ne povezujete sa prošlošću - to nije vrijedno ni pomena."

Njegovi govori pred učenicima i spiritualnim tragaocima iz cijelog svijeta štampani su u preko šest stotina naslova i prevedeni na trideset jezika. On je rekao: "Moja poruka nije doktrina, nije filozofija. Moja poruka je svojevrsna alhemija, nauka preobražaja, zato samo oni koji su voljni da umru onakvi kakvi su sad, i da se ponovo rode u nečemu novom koje nijesu ni mogli pojmiti, trenutak je upravo sada... samo oni hrabri ljudi će biti spremni da slušaju jer je takvo slušanje riskantno."

"Slušajući, vi preduzimate prvi korak ka vlastitom preporođenju. Zato to nije neka filozofija od koje možete načiniti ogrtač i hvaliti se okolo sa tim. To nije neka doktrina u kojoj ćete naći zaključke za uznemirujuća pitanja. Ne, moja poruka nije verbalna komunikacija. Ona je daleko riskantnija. To nije ništa drugo do umiranje i preporađanje."

Osho je napustio svoje tijelo 19. januara 1990 godine. Njegova prostrana Komuna u Indiji nastavlja da bude najveći spiritualni razvojni centar u svijetu koji svakodnevno privlači na hiljade posjetilaca iz cijelog svijeta željnih da učestvuju u meditacijama, terapijama, tjelesnom radu i kreativnim programima ili jednostavno iskuse boravak u prostoru gdje je bitisalo Prosvjetljeno biće kakav je bio Osho.

Za sve druge informacije:

www.osho.org

Obuhvatan web site na mnogim jezicima sadži Oshove meditacije, knjige i kasete, kao i posjetu kroz Osho internacionalnu komunu, Osho informacione centre širom svijeta i izvode iz Oshovih govora.

Osho Commune International

17 Koregoan Park

Pune 411001 (MS)

India

Tel: + 91 (212) 628 562

Fax: + 91 (212) 624 181

Email: [osho-commune\(a\)osho.org](mailto:osho-commune(a)osho.org)

Osho International

570 Lexington Ave

New York, N.Y 10022 USA

Tel: 212-588-9888

Fax: 212-588-1977

Email: [osho-int\(a\)osho.org](mailto:osho-int(a)osho.org)

www.osho.org

OSHO INTERNACIONALNA KOMUNA Puna, Indija

Komuna je škola misterije za unutarnje istraživanje.
To je najveća moguća avantura i najveći ples.

Stazom kojom treba da putuješ, treba da putuješ sam; znajući to, mnogi su putovali sami dajući ogroman podsticaj.

... male oaze u kojima se živi sa sasvim drugačijom vizijom, sa sasvim drugačijim ciljem; gdje se živi sa svrhom, smislom, gdje se živi sa metodom, gdje se živi budno, svjesno, probuđeno; gdje život nije slučajnost, gdje život počinje da bude sve više rast u određenom smjeru.

Ovo nije indijski ašram; ovo je jedna internacionalna komuna gdje se susreću ljudi sa Istoka i Zapada. Ova komuna predstavlja cijelo čovječanstvo, ne iz prošlosti već budućnosti.

Naš napor je usmjeren ka tome da omogućimo da meditacija postane dostupna svakome; svakome ko želi da meditira; meditacija je prilagođena svakom tipu čovjeka. Ako on treba odmor, tada će odmor biti njegova meditacija.

"Sjedeći u tišini i ne čineći ništa, proljeće dolazi i trava raste sama od sebe" - to će biti njegova meditacija. Mi treba da pronađemo toliko mnogo dimenzija meditacije koliko ima tipova ljudi na svijetu. A način ne treba da bude tako striktan jer ne možete naći dvije slične osobe. Ovo je revolucija. Individua ne treba da se uklapa u načine; načini treba da se ugode individui. Zato ovdje nailazite na tako puno meditacija. Metod može biti aktivan ili pasivan, to nije bitno, cilj je isti: kako da vas učine smirenim, da sve misli nestanu i da budete nalik ogledalu, da odražavate to što jeste.

Osho Multiversity

U ovoj komuni postoji najmanje pedeset terapijskih grupa u radu, sa određenim razlogom. To je upravo zbog uravnoteženja hiljadugodišnjeg potiskivanja. To je samo zbog toga da se iznese na svjetlost sve što ste potiskivali - kao hrišćani, hindusi, budisti. To je upravo napor da se poništi nered koji su vam nametnuli vijekovi. Ove grupne terapije nijesu kraj; one vas samo pripremaju za meditaciju, za pasivno promatranje misli, emocija i djelovanja bez presuđivanja ili poistovjećivanja.

Vrhunac svakodnevnog rada je večernji skup: dvočasovno slavlje uz muziku, ples i tiho meditativno gledanje jednog od Oshovih predavanja.

"To nijesu lekcije; to su jednostavno sredstva da se smirite, stišate, jer ako vam se kaže da budete smireni bez nekog truda, vi ćete se naći u velikim nevoljama. Ja vas činim svjesnim tišine bez ikakvog truda sa vaše strane. Moj govor je po prvi put upotrijebljen kao strategija da proizvede tišinu u vama."

**Turističke informacije i programi su
detaljno obrađeni i dostupni na
OshoInternational website,
www.osho.org.**

Lično izdanje

Izdavač
Slobodan Vučković
tel: 069 026 080

edicija
OSHO LOTOS KNJIGA

OSHO

KNJIGA TAJNI 2

Lektor
Lila Isaković

Korektor
Gordana Stajčić

tiraž 500

Štampa
Goragraf - Beograd

U Knjizi tajni 2, Osho nastavlja svoje predavanje o drevnom spisu o tantri od Šive - poznatog pod imenom "Vigyana Bhairava Tantra". U ovom tomu, On se koncentriše na davanje informacija o razvijanju trećeg oka, koje ima mogućnost fizičkog i kosmičkog posmatranja; i na dosezanje samo-spoznanje kroz seks.

Osho podsjeća na Vilhelm Rajhovo istraživanje na polju odnosa između seksualnosti i mentalno-emocionalnog zdravlja. Vježbe koje on prepisuje podsjećaju na neke od Rajhovih, ali ta sličnost više proizilazi iz Rajhovog interesovanja za tantrički misticizam nego od nečega drugoga.

Ako postoji Majstor budućnosti, to je definitivno Osho. Razlog je jednostavan: On je Majstor koji posjeduje duboku spoznaju filozofije Istoka i Zapada, kao i dar da razjasni teško shvatljive koncepte indijske religije zapadnjačkim čitaocima. Za one koji su dovoljno odlučni da krenu u traganje za dubokim unutarnjim preobražajem, ova predavanja predstavljaju rijetku priliku za spiritualni rast.